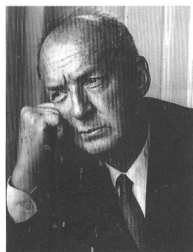

VLADIMIR NABOKOV

LOLITA

LIETUVOS
rytas

©INTERFOTO/Forum

Didysis literatūros estetas Vladimiras Vladimirovičius Nabokovas gimė 1899 metų balandžio 22 dieną garsioje ir aristokratiškoje Sankt Peterburgo šeimoje. Rašytojo tėvas, Vladimiras Dmitrijevičius, buvo garsus Rusijos politikas, tragiškai žuvęs per pasikėsinimą į vieną tuometinės Rusijos partijos lyderių Pavelą Miliukovą. Iš tėvo Nabokovas paveldėjo darbštumą ir susižavėjimą drugeliais, o iš motinos Jelenos – jautrumą ir kūrybingumą.

Šeimoje buvo kalbama angliškai, prancūziškai ir rusiškai, tad Nabokovas nuo mažens mokėjo tris kalbas. 1919 metais rašytojas su tėvais emigravo į užsienį, į Angliją. Šv.Trejbės koledže Kembridže jis studijavo slavų ir romanų kalbas. Kaip rašytojas ėmė garsėti nuo 1923 metų, persikėlęs į Berlyną. To meto kūrinius Nabokovas pasirašinėdavo slapyvardžiu Vladimiras Sirinas. Berlyne jis vedė Verą Slonim, su kuria nesiskyrė iki pat savo gyvenimo pabaigos. Sūnus Dmitrijus porai gimė 1934 metais.

Prasidėjęs Antrasis pasaulinis karas Nabokovą nubloškė į JAV. 1945 metais tapęs JAV piliečiu rašytojas vertėsi dėstytojavimu, Velslio koledže įkūrė rusų literatūros skyrių. Jo rusų literatūros paskaitos Velslyje, o vėliau ir Comellio universitete sulaukė milžiniškos sėkmės ir populiarumo.

Būtent JAV Nabokovas pelnė pasaulinę šlovę. Ją atnešė 1955 metais pasirodęs romanas „Lolita“. Dėl šio romano Nabokovas galėjo mesti dėstytojo darbą. 1960 metais jis grįžo į Europą ir iki pat savo mirties 1977 metais gyveno Montré, Šveicarijoje.

„Lietuvos ryto“ kolekcija

2

Versta iš:
Владимир Набоков
ЛОЛИТА

Iš rusų kalbos vertė Monika Vosyliūtė

© Vladimir Nabokov, 1955

© Vertimas į lietuvių kalbą, Presvika, 2005

© Šis leidimas, Mediasat Rights, KFT / Mediasat Group, S.A., 2006

ISBN 84-9819-672-8 (2-oji knyga)

ISBN 84-9819-670-1 (bendras)

Spausdinta ES

Mediasat Group
Edificio Torre Picasso, planta 34
Plaza Pablo Ruiz Picasso, 1
28020 Madrid
España

www.mediasatgroup.com

Parduodama tik su dienraščiu „Lietuvos rytas“
Visos autoriaus teisės saugomos

VLADIMIR
NABOKOV
Lolita

Iš rusų kalbos vertė Monika Vosyliūtė

LIETUVOS
rytas

PRATARMĚ

„Lolita, arba Baltaodžio našlio išpažintis“ – taip buvo pavadintas tekstas, kurį gavo šių pastabų autorius. Pats Humbertas Humbertas mirė kalėjime užsikimšus širdies aortai 1952 m. lapkričio 16 d., prieš kelias dienas iki jo bylos nagrinėjimo teisme. Jo gynėjas, mano giminitis ir geras draugas Klerensas Klarkas (dabar advokatas, priskirtas Kolumbijos apygardos teismui), paprašė mane suredaguoti rankraštį vykdydamas kliento testamentą, kurio vienas punktas įgalino mano garbų pusbroliui savo nuožiūra imtis visų priemonių, kad „Lolita“ būtų parengta spaudai. Galbūt pono Klarko sprendimą paveikė tas faktas, kad jo pasirinktas redaktorius buvo neseniai gavęs Polingo premiją už kuklų darbą („Ar galima užjausti jausmus?“), kuriame buvo nagrinėjamos kai kurios patologinės būsenos ir iškrypimai.

Mano užduotis pasirodė esanti paprastesnė, negu mudu manėme. Nepaisant to, kad ištaisiau aiškias klaidas ir kruopščiai išrinkau kai kurias netinkamas detales, kurios, nors H. H ir stengėsi, dar kliuvo tekste tarsi kokios gairės ar paminklai (paminėjimas vietų ir žmonių, apie kuriuos padorumas reikalavo nutylėti, o geraširdiškumas – jų pasigailėti), galima sakyti, kad šitie įstabūs užrašai pateikti netaisyti. Keistas jų autoriaus pseudonimas – jo paties išmonė; ir savaime suprantama, kad ta kaukė, pro kurią tarsi šviečia dvi hipnotizuojančios akys, jos nešiotojui pageidaujant turėjo išlikti. Nors „Heiz“ viso labo tiktai rimuojasi su tikrosios herojės pavarde, jos pirmasis vardas pernelyg intymiai išsipynęs į slapčiausią knygos audinį, kad jį būtų galima pakeisti; beje (kaip skaitytojas pats įsitikins), to faktiškai ir nereikia. Smalsuoliai informacijos apie žmogžudystę, įvykdytą H. H., gali rasti 1952 m. rugsėjo ir spalio mėn. laikraščiuose; jos priežastys ir tikslas būtų likę nežinomi, jeigu šie memuarai nebūtų patekę į mano stalinės lempos šviesą.

Norėdamas įtikti senamadiškiems skaitytojams, besidomintiems tolesniais „gyvų pavyzdžių“ likimais už „tikroviško pasakojimo“ horizonto, galiu pateikti kai kurias nuorodas, perduotas pono „Vindmiulerio“

iš „Ramzdelio“, kuris pageidavo likti neįvardytas, nes būgštavo, kad „ilgas apgailėtinos ir purvinos istorijos šešėlis“ nenusidriektų iki to miestelio, kurio garbingas gyventojas jis yra. Jo duktė „Luiza“ – dabar antro kurso studentė. „Mona Dal“ mokosi universitete Paryžiuje. „Rita“ neseniai ištekėjo už viešbučio šeimininko Floridoje. „Ričardo Skilerio“ žmona mirė 1952 m. gruodžio 25 d. tolimoje Blankiosios Žvaigždės gyvenvietėje, Šiaurės Vakaruose, pagimdžiusi negyvą mergaitę. Ponia Viviana Damor-Blok (Damor – scenoje, Blok – vieno iš pirmųjų vyrų pavardė) parašė buvusio draugužio biografiją kalambūrinio pavadinimu „Dievaitis mano“, kuri netrukus turi pasirodyti; kritikai, susipažinę su rankraščiu, sako, kad tai geriausias jos kūrinys. Kapinių, šiaip ar taip paminėtų H. H. memuaruose, sargai nepraneša, kad kas nors keltųsi iš kapo.

Skaitytojui, žiūrinčiam į „Lolitą“ tiesiog kaip į romaną, aprašytos situacijos ir emocijos liktų erzinančiai neaiškios, jei jos būtų nususintos nešvankių alegorijų. Tiesa, visame kūrinyje nerasi nė vieno vulgaraus pasakymo; atskleisiu dar daugiau: žaliūkas miesčionis, pagal šiuolaikinę madą įpratęs be pasibjaurėjimo priimti visą srautą banaliausio amerikiečių ar anglų romano gatvės žodelių, bus šokiruotas neradęs jų „Lolitoje“. Jeigu pataikaudamas šitam veidmainiui redaktorius pamėgintų praskiesti arba išbraukti tas scenas, kurios ties minties posūkiu gali pasirodyti „gundančios“ (žiūrėk 1933 m. gruodžio 6 d. priimtą didžiai gerbiamo teisėjo Džono Vulsio istorinį sprendimą dėl kitos, kur kas atviresnės knygos), tektų išvis atsisakyti išleisti „Lolitą“, nes kaip tik tos scenos, kuriose begėdis skaitytojas galėtų įžvelgti nevaržomą gašlumą, iš tikro tėra konstruktyvus elementas, būtinas tragiško pasakojimo, nuosekliai vedančio prie to, ką kaip tik ir galima pavadinti moraline apoteoze, plėtotei. Cinikas pasakys, kad į tai pretenduoja ir profesionalus pornografas; eruditas paprieštaraus, kad aistringa H. H. išpažintis tėra audra stiklinėje, nes kasmet ne mažiau kaip 12% vyriškosios lyties suaugusių amerikiečių – kukliai skaičiuojant, jei tikėtume dr. Bjanka Švarcman (iš privataus pokalbio) – turi tos savitos patirties, kurią H. H. aprašo su tokia neviltimi. Ir jei mūsų kuoktelėjęs memuaristas tą lemtingą 1947 m. vasarą būtų kreipęsis į kompetentingą psichopatologą, nebūtų įvykę jokios nelaimės. Be abejo, bet tuomet nebūtų buvę ir šitos knygos.

Tebūnie atleista šiam komentatoriui, kad jis dar kartą pakartos tai, ką ne kartą atkakliai teigė savo veikaluose ir paskaitose – tai, kas „ne-

padoru“, dažnai gali būti prilyginta tam, kas „neįprasta“. Didis meno kūrinys visuomet originalus; savo esme jis turi sukristi ir apstulbinti, t. y. šokiruoti. Neturiu jokio noro šlovinti poną H. H. Nėra jokių abejo- nių, kad jis pasibjaurėtinai, kad jis žemas, kad jis yra ryškus moralinių raupsų pavyzdys, kad jo žiaurumas persipynęs su žaismingumu, kas gal ir liudija baisiausias kančias, bet ne visada suteikia patrauklumo jo jausmų atvirumui. Jo keistumas, žinoma, niūrokas. Daugelis jo atsitiktinių atsiliepimų apie Amerikos gyventojus ir gamtą juokingi. Desperatiškas sąžiningumas, kuriuo persismelkusi jo išpažintis, anaipol neatleidžia jo nuo atsakomybės už velniškus gudravimus. Jis nenormalus. Jis ne džentelmenas. Tačiau kaip stebuklingai giedantis jo smuikas žadina mummyse švelnią užuojautą Lolitai, verčia įnikti į knygą, nepaisant mūsų pasibjaurėjimo autoriumi!

Kaip klinikinio atvejo aprašymui, „Lolitai“ tikrai lemta tapti vienu iš klasikinių psichiatrinės literatūros pavyzdžių, ir galima tvirtinti, kad po dešimties metų terminas „nimfetės“ bus vartojamas žodynuose ir laikraščiuose. Kaip grožinės literatūros kūrinys, „Lolita“ neišsitenka atgailaujamos išpažinties ribose; bet kur kas svarbesnį už mokslinę reikšmę ir meninę vertę mes turime pripažinti moralinį jos poveikį rimtam skaitytojui, nes šita kankinanti atskiro atvejo analizė atspindi moralės esmę. Neprižiūrima mergaitė, savo reikalais užsiėmusi moti- na, nuo gašlumo dūstantis maniakas – visi jie ne tik ryškūs originalaus pasakojimo personažai; jie mus įspėja ir apie pavojingus nukrypimus; jie parodo, kokios gali grėsti nelaimės. „Lolita“ turėtų paskatinti mus visus – tėvus, socialinius darbuotojus, pedagogus – būti budresnius ir protingesnius auklėjant sveikesnę kartą saugesniame pasaulyje.

Džonas RĖJUS, filosofijos daktaras,
Vidvortas, Masačusetsas
1955 m. rugpjūčio 5 d.

PIRMA DALIS

1

Lolita, mano gyvenimo šviesa, mano strėnų ugnie. Nuodėme mano, siela mano. Lo-li-ta: liežuvio galiukas triskart slysteli gomuriu žemyn, kol iširemia į dantis. Lo. Li. Ta.

Ji buvo Lo, rytais tiesiog Lo, penkių pėdų ūgio (be dviejų verškų ir viena puskojine). Ji buvo Lola ilgomis kelnėmis. Ji buvo Dolė mokykloje. Ji buvo Doloresa dokumentų blankuose. Bet mano glėbyje ji visuomet buvo Lolita.

O pirmtakių ji turėjo? Kaipgi, turėjo... Dar daugiau pasakysiu: ir Lolitos jokios nebūtų buvę, jei vieną tolimą vasarą nebūčiau pamilęs vienos pirmąsios mergaitės. Vienoje kunigaikštystėje prie jūros (beveik kaip aprašyta Po).

Kada gi tai buvo, a?

Man tą vasarą buvo beveik tiek pat metų, kiek iki Lolitos gimimo. Visada galite pasikliauti žudiko prozos įmantrumu.

Gerbiamieji moteriškosios ir vyriškosios giminės prisiekusieji! Ekspонатas numeris vienas yra tas, kuriam taip pavydėjo Edgaro serafimai – prastai informuoti, naivūs, kilniadvasiai serafimai... Pasigrožėkite tuo kančių raizginiu.

2

Aš gimiau 1910 metais Paryžiuje. Mano tėvas buvo lengvo būdo, turėjo minkštą širdį ir genų mišinį: buvo Šveicarijos pilietis, pusiau prancūzas, pusiau austras su Dunojaus prieskoniu. Aš dabar parodysiu keletą nuostabių, žvilgančių žydrų atvirukų.

Jam priklausė prabangus viešbutis Rivjeroje. Jo tėvas ir abu seneliai prekiaavo vynu, deimantais ir šilkais (atsirinkite patys). Bū-

damas trisdešimties jis vedė anglę, alpinisto Džeromo Duno dukterį, dviejų Dorseto pastorių, įmantrių dalykų – paleopedologijos ir Eolo arfų (atsirinkite patys) – ekspertų anūkę. Mano labai fotogeniškos motinos mirties aplinkybės ir priežastis buvo originalios (iškyla, žaibas); man tuomet tebuvo tik treji metukai, tad be kažkokios šiltos aklavietės tamsiausioje praeityje nieko apie ją neišliko mano atminties tarpokšniuose ir duburiuose, už kurių – jei jūs dar pajėgiate pakęsti mano rašymą (rašau prižiūrimas) – leidžiasi mano kūdikystės saulė: visiems turbūt pažįstamas gardžiakvapis vakaras, kartu su mašalais pakimbantis virš kokios nors žydinčios pinučių tvoros, lydintis tave išėjusį pasivaikščioti, apgobiantis kalvos papėdėje vasaros prieblandoj – slopi šiluma, auksuoti mašalai.

Vyresnioji motinos sesuo, Sibilė, ištekėjusi už mano tėvo pusbrolio, beje, greitai ją metusio, gyveno mūsų namuose lyg ir nemokama guvernantė, lyg ir ekonomė. Vėliau aš girdėjau, kad ji buvo įsimylėjusi mano tėvą ir kad kartą, lietingą dienele, jis lengvabūdiškai pasinaudojo jos jausmais – ir viską užmiršo, kai tik pragiedrėjo. Aš buvau nepaprastai prie jos prisirišęs, nepaisydamas kai kurių jos taisyklių griežtumo – lemtingo griežtumo. Galbūt ji norėjo padaryti iš manęs dorybingesnį našlį negu tėvas. Tetos Sibilės akys buvo žydros, rausvais krašteliais, o veidas vaško spalvos. Ji rašė eiles. Buvo poetiškai prietaringa. Sakė, kad žino, kada mirs – tada, kai man sukaks šešiolika metų, – taip ir atsitiko. Jos vyras, prityręs parfumerijos firmos komivojažierius, daugiausia laiko leido Amerikoje, kur galų gale įkūrė savo verslą ir užgyveno šiek tiek turto.

Aš augau laimingas, sveikas vaikas ryškiaame pasaulyje, kuriame buvo apstu knygų su paveikslėliais, švaraus smėlio, apelsinmedžių, draugiškų šunų, jūros tolių ir besišypsančių veidų. Aš sukausi nuostabaus viešbučio „Mirana Palas“ privačioje visatoje, kreida išbaltintame kosmose, kurį gaubė kitas, išorinis – žydras, milžiniškas, spinduliuojantis. Nuo virtuvės darbininko su prijuoste iki karaliaus vasariniu kostiumu – visi mylėjo, visi lepino mane. Senyvos amerikietės, pasiramstydamos lazdelėmis, lenkėsi prie manęs kaip Pizos bokštai. Nusigyvenusios rusų kunigaikštienės negalėjo susimokėti mano tėvui, bet man pirko brangius saldainius. Jis gi, *mon cher petit papa**, imdavo

* Brangusis mano tėvelis.

maneirstytis valtimi ir važinėti dviračiu, mokydavo plaukioti, nardyti, šliuožti vandens slidėmis, skaitydavo man „Don Kichotą“ ir V. Hugo romaną *Les Misérables**, ir aš dievinau ir gerbiau jį, džiaugiausi už jį, kai pavykdavo nugirsti, kaip tarnai aptarinėja jo meilužes – švelnias gražuoles, kurios man skyrė labai daug dėmesio ulbėdamos ir liedamos karštas ašaras dėl mano visiškai linksmo gyvenimo be motinos.

Aš mokiausi angliškoje mokykloje už kelių kilometrų nuo namų; ten žaisdavau *rackets ir fives* (atmušdamas kamuolį į sieną rakete arba delnu), gaudavau labai gerus pažymius ir puikiai bendravau ir su draugais, ir su mokytojais. Iki trylikos metų (t. y. iki susitikimo su savo mažute Anabele), kiek pamenu, turėjau tik du tikrai lytinio pobūdžio išgyvenimus: mokyklos rožyne rimtą, padorų ir grynai teorinį pokalbį apie kai kuriuos netikėtus paauglystės reiškinius su amerikiečiu berniuku, tuomet garsios kino aktorės sūnumi, kuris retai ją matydavo trijų matmenų pasaulyje; ir gana įdomų mano organizmo atsaką į perliška matines nuotraukas nepaprastai švelniais šešėliais puošniame Pišono albume *La Beauté Humaine****, kurį kartą viešbučio bibliotekoje patyliukais ištraukiau iš po kalno marmurinių tomų *Londono Graphic*****. Vėliau kaip visada geraširdis tėvas suteikė man tokių žinių, kokių, jo manymu, man galėjo prireikti; tai buvo 1923 metų rudenį, prieš man įstojant į Liono gimnaziją (kur turėjau praleisti tris žiemas); bet kaip tik tų metų v a s a r a mano tėvo, deja, nebuvo – važinėjo po Italiją kartu su *Mme de R.***** ir jos dukra, – taigi aš neturėjau nei kam pasiguosti, nei su kuo pasitarti.

3

Anabelė, kaip ir autorius, buvo mišrios kilmės: ji – anglų ir olandų. Dabar jos bruožus pamenu ne taip ryškiai, kaip anuomet, kol nebuvo sutikęs Lolitos. Regimoji atmintis gali veikti dviem būdais: vienas, kai smegenų laboratorijoje pavyksta dirbtinai atkurti

* „Vargdieniai“.

** „Žmogaus grožis“.

*** Žurnalas.

**** Ponia R.

vaizdinį neužmerkus akių (ir tada iškyla konkretūs Anabelės bruožai, tokie kaip „medaus atspalvio oda“, „laibutės rankos“, „pakirpti rusvi plaukai“, „ilgos blakstienos“, „didelė burna“); kitas – užmerki akis, ir akimirksniu vidinėje tamsioje vokų pusėje atsiranda objektyvus, optinis, gana tikroviškas mylimų bruožų rinkinys: natūralių spalvų mažutis paveikslas (štai taip aš matau Lolitą).

Todėl leiskite man aprašinėjant Anabelę apsiriboti rimta išvada, kad tai buvo žavi mergaitė, keliais mėnesiais jaunesnė už mane. Jos tėvai, pavarde Li (Leigh), mano tetos seni draugai, buvo delikatus padorumo klausimu kaip ir mano teta Sibilė. Jie nuomojo vilą netoli „Miranos“. Šito pliko, rusvaplaukio pono Li ir storos, prisipudravusios ponios Li (mergautine pavarde Vanesa van Nes) aš baisiai nemėgau. Iš pradžių mes su Anabele kalbėdavomės, taip sakant, apie nieką. Ji vis sėmė saujas smulkaus paplūdimio smėlio ir leido jam byrėti tarp pirštų. Mūsų smegenys veikė kaip to meto ir tos aplinkos protingų paauglių europiečių, ir abejoju, ar mes galėjome turėti kokių individualių talentų, ar būtume domėjęsi pasaulių gausa, teniso varžybomis, begalybe, solipsizmu ir panašiais dalykais. Jaunų žvėrelių švelnumas ir bejėgiškumas mums abiem kėlė tą patį jausmą. Ji svajoto būti gailiausia sesele kokioje nors badaujančioje Azijos šalyje, aš – garsiu sekliu.

Netikėtai mudu pasijutome įsimylėję – beprotiškai, netikusiai, begėdiškai, kankinamai, dar pridurčiau – beviltiškai, nes pašėlęs mūsų troškimas vienas kitam atsiduoti galėjo būti numalšintas tik tuomet, jei abu būtume galėję mėgautis kiekviena mylimojo kūno ir sielos dalele, tačiau mes negalėjome rasti vietos pasimylėti, kaip nesunkiai ją randa lūšnyų vaikai. Po vieno nepavykusio naktinio pasimatymo jos sode (apie tai kitame skyriuje) mums buvo leistas vienintelis dalykas, turint galvoje susitikimus, – kaitintis toje paplūdimio vietoje, kur buvo daugiausia žmonių, kur suaugusieji galėtų mus matyti, dar geriau – girdėti. Ten, ant minkšto smėlio, keli žingsniai nuo vyresniųjų, mes gulinėjome visą rytą apimti meilės kančios ekstazės ir naudojomės mažiausia laiko ir erdvės suteikta palaiminga galimybe paliesti vienas kitą: jos ranka per smėlį šliaužė link manęs, judėdama plonais įdegusiais pirštais, o paskui jos perlamutrinis kelis ilgai ir atsargiai keliavo ta pačia kryptimi; kartais atsitiktinis pylimas, supiltas mažesnių vaikų, buvo priedanga skubriam, sūriam bučiniui; šitie netobuli prisilietimai taip sujaudindavo mūsų sveikus nepatyrusius

kūnus, kad net žydro vandens, kur mes toliau siekėme savo tikslo, vėsa negalėjo mūsų atvėsinoti.

Tarp man brangių daiktų, prarastų vėlesnių klajonių metais, buvo tetos daryta mažutė fotografija, užfiksavusi lauko kavinės lankytojų grupę prie staliuko: Anabelę, jos tėvus ir labai santūrų daktarą Kuperį, šlubą senį, tą vasarą merginusį tetą Sibilę. Anabelė išėjo nelabai gražiai, nes buvo pagauta akimirka, kai ji ruošėsi ragauti savo *chocolat glacé**, ir tik iš liesų nuogų pečių ir plaukų skyrimo buvo galima ją pažinti (kiek pamenu nuotrauka) saulės spinduliuose, su kuriais pamažu visam laikui susiliejo jos grožis; o aš, sėdėjęs profiliu truputį nuošaliau nuo kitų, išėjau kažkaip dramatiškai: rūstus berniukas vešliais antakiais, tamsiais sportiniais marškinėliais ir baltais brangiais šortais, užkėlęs koją ant kojos ir žvelgiantis į šalį. Fotografuota paskutinę mūsų lemtingosios vasaros dieną, vos kelios minutės prieš mūsų antrą ir paskutinį bandymą apgauti likimą. Prasimanę kažkokią visiškai nerimtą dingstį (kitos progos galėjo nebebūti, todėl jau niekas nerūpėjo), iš kavinės nuėjome į paplūdimį, kur pagaliau radome atokią vietelę, ir ten, violetiniame rausvų uolų, stūksančių tarsi urvas, šešėlyje, mes greitosiomis godžiai pasiglamonėjome, to liudininkas buvo kažkieno pamesti saulės akiniai. Aš klūpėjau ir jau buvau pasirengęs pamylėti savo meilutę, tik staiga du išsimaudę barzdočiai – jūrų senis ir jo brolis, – nepadoriai mums šūkaudami brido iš vandens. O po keturių mėnesių ji mirė nuo šiltinės Korfu saloje.

4

Vis peržiūriu šiuos graudžius prisiminimus ir savęs klausiu, ar ne tada, spindint anai tolimai vasarai, ėmė skilti visas mano gyvenimas. Gal mano karštas susižavėjimas šia mažute buvo tik pirmas įgimto iškrypimo požymis? Kai bandau suvokti ankstesnes aistras, ketinimus, veiksmus, pasiduodu kažkokiai atgalinei vaizduotei, gebančiai neribotai analizuoti, ir kiekvienas mano mintyse nueitas kelias be galo šakojasi svaigiai sudėtingoje atminties perspektyvoje.

* Šokoladinis gėrimas.

Vis dėlto aš įsitikinęs, kad Lolita stebuklingai ir lemingai prasidėjo nuo Anabelės.

Žinau ir tai, kad Anabelės mirtis įtvirtino tos beprotiškos vasaros nepasitenkinimą ir tapo kliūtimi ateiti bet kokiai kitai meilei šaltais mano jaunystės metais. Mūsų meilė taip tobulai jungė dvasišką ir kūnišką pradžią – to net negali išsivaizduoti šiuolaikiniai, į viską paprastai žiūrintys, lėkštų jausmų ir primityvaus mąstymo paaugliai. Ilgai po jos mirties jaučiau, kaip jos mintys persipina su manosiomis. Dar gerokai prieš mudviem susitinkant, abu sapnuodavome tokius pat sapnus. Lygindavome sutapimus. Rasdavome keistų panašumų. Tų pačių metų (1919) birželį į jos ir į mano namus skirtingose šalyse įskrido kažkieno kanarėlė. O, Lolita, jei būtum tu mane *taip* mylėjusi!

Pasakojimo apie Anabelę pabaigai palikau mūsų apgailėtino pirmojo pasimatymo aprašymą. Vieną vėlų vakarą jai pavyko apgauti neįtikėtiną tėvų budrumą. Plonalapių mimozų giraitėje už vilos susiradome vietą prie žemos mūro sienos griuvėsių. Tamsoje pro nedidelius medelius buvo matyti šviečiančių vilos langų arabeskos, kurias dabar, truputį paryškintas jautrios atminties spalvomis, palyginčiau su lošimo kortomis (iš dalies gal todėl, kad priešininkas ten lošė bridžą). Ji drebėjo ir krūpčiojo, kol bučiau jos pusiau pravirų lūpų kamputį ir karštą ausies lezgelį. Pabiros žvaigždės blyškiai žėravo virš mūsų tarp ištįsusių lapų siluetų: ši atjaučianti bedugnė atrodė tokia pat nuoga kaip ir ji po lengva suknete. Dangaus fone taip neįtikėtinai ryškiai atrodė jos veidas, tarsi jis pats skleidė švelnų švytėjimą. Jos kojos, jos dailios judrios kojos, buvo nesmarkiai suglaustos, ir kai mano ranka surado tai, ko ieškojo, kažkokio nežemiško svajingumo išraiška – tarsi skausmas, tarsi palaima – atsirado jos vaikiškame veide. Sėdėdama truputį aukščiau negu aš, ji, apimta vienišos aistros, siekė mano lūpų, jos galva judėjo vangiai, mieguistai, beveik kaip kankinės, o nuogi keliukai gaudė, spaudė mano plaštaką ir vėl paleido. Jos virpanti burna, iškreipta meilės gėrimo kartumo, lengvai žiopčiodama artinosi prie mano veido. Ji stengėsi numalšinti meilės skausmą stipriai spausdama savo sausas lūpas prie manųjų, bet staiga atsilošė klesteldama garbanas, o paskui vėl bejėgiškai glaudėsi ir leido man mėgautis jos praviromis lūpomis, tuo tarpu aš, mielai pasiruošęs padovanoti jai viską – širdį, gerklę, vidurius, – leidau jai negrabiame kumštelyje laikyti mano aistros skeptrą.

Pamenu kažkokios pudros kvapą – tą pudrą ji, rodos, vogdavo iš motinos kambarinės ispanės, – salsvą, pigų, lengvą muskuso dvelk-
telėjimą. Jis maišėsi su jos biskvitiniu kvapu, ir staiga mano jausmų
taurė prisipildė iki kraštų, tačiau netikėtas traškesys po artimiausiu
krūmu sutrukdė jai išsilieti. Mes sustingome skausmingai krūpčio-
jančiomis gyslomis ir išiklausėme į triukšmą, greičiausiai sukeltą
medžiojusios katės. Bet tuo pat metu, deja, nuo namo pusės pasigir-
do ponios Li balsas, vis garsiau šaukęs dukterį, ir daktaras Kuperis
sunkiai nušlubčiojo iš verandos į sodą. Bet tos mimozos, žvaigždžių
ūkas, drebulys, ugnis, medaus rasa ir mano ranka liko su manimi, ir
ta mergaitė jūros nugalintomis kojomis ir deginančiu liežuviu nuo
to laiko nenumaldomai mane persekiojo – kol po dvidešimt ketverių
metų pagaliau atsikračiau tų sapnų atgaivinęs ją kitoje.

5

Kai atsigrežiu į savo jaunystės dienas, jos atrodo kaip nuo manęs
tolstantis blankus pakartotinių skiaučių sūkurys, kaip rytinis spiečius
sunaudotų popierėlių, matomas Amerikos ekspreso keleivio pro pa-
skutinio vagono galinį langą, už kurio jie sūkurioja. Higieniniuose
meilės santykiuose su moterimis aš buvau praktiškas, pašaipus ir
greitas. Mokydamasis Londono ir Paryžiaus universitetuose naudo-
jau si mokamų paukštyčių paslaugomis. Mokiausi stropiai ir rimtai, tik
nelabai vaisingai. Iš pradžių, kaip daugelis nevykėlių, norėjau tapti
psichiatru, bet buvau ypatingas nevykėlis; mane apėmė klaidūs nuo-
vargis (reikia kreiptis į gydytoją – toks prislėgtas); ir tuomet perėjau
studijuoti anglų literatūros, kurios griebiasi ne vienas netikęs poetas,
kuris vėliau tampa profesoriumi su pypkele, dėvinčiu geros vilnos
švarką. Ketvirtojo dešimtmečio Paryžius man tiko. Su amerikiečių
literatais aptarinėdavau sovietinius filmus. Sėdėdavau su uranidais
kavinėje *Des Deux Magots**. Spausdinau įmantrius etiudus nepopu-
liariuose žurnaluose, kūriau parodijas, pavyzdžiui, pagal Eliotą:

* „Dvi beždžionės“.

*Tegu panelė fon Kulp, laikydama
Duru kabės, atsigręš... Ne,
Nepulsiu paskui ją nei paskui Freską,
Nei paskui tą žuvėdrą...*

Vienas iš mano darbų, pavadintas „Prusto tema Kitso laiške Bendžaminui Beiliui“, susilaukė pritariamų šešių septynių jį perskaičiusių mokslininkų šypsenėlių. Pradėjau rašyti „Trumpą anglų poezijos istoriją“ garsiam leidėjui, o paskui ėmiau sudarinėti tą prancūzų literatūros vadovėlį (su lyginamaisiais anglų literatūros pavyzdžiais) amerikiečiams ir britams, prie kurio turėjau padirbėti penktą dešimtmetį ir kurio paskutinis tomelis buvo beveik parengtas spausdinti mano arešto dieną.

Radau tarnybą: dėščiau anglų kalbą grupei šešioliktosios apygardos suaugusių paryžiečių. Vėliau dvi žiemas mokytojau vyrų gimnazijoje. Kartais naudojasi pažintimis su psichiatrais ir visuomeninės globos darbuotojais, kad kartu su jais galėčiau lankyti įvairias įstaigas, pavyzdžiui, našlaičių prieglaudas ir mokyklas mažametėms nusikaltėlėms, kur į išblyškusias, sulipusiomis blakstienomis mergaites galėjau žiūrėti visiškai nebaudžiamas, kaip galima tik sapne.

O dabar norėčiau išdėstyti tokią mintį. Tarp devynerių keturiolikos metų mergaičių pasitaiko tokių, kurios kai kuriems apžavėtiems keliauninkams, dukart arba daug kartų vyresniems už jas, atskleidžia tikrąją savo esmę – ne žmogiškąją, o nimfiškąją (t. y. demoniškąją); ir tas mažąsias išrinktąsias siūlau vadinti nimfetėmis.

Skaitytojas pastebės, kad erdvės sąvokas aš keičiu laiko sąvokomis. Dar daugiau: norėčiau, kad jis išvystų tas ribas, 9–14, kaip regimus kontūrus užburto salos (veidrodinės seklumos, rausvos uolos), kurioje gyvena tos mano nimfetės ir kuri apsupta plataus rūkuose skendinčio vandenyno. Klausimas: ar visos tokio amžiaus mergaitės yra nimfetės? Žinoma, kad ne. Kitaip mes, išventintieji, mes, vieniši jūrininkai, mes, nimfoleptai, seniai būtume išprotėję. Ir grožis šiuo atveju nėra kriterijus, tuo tarpu vulgarumas (arba bent jau tai, kas laikoma vulgarumu vienoj ar kitoj aplinkoj) netrukdo atsirasti tiems paslaptingiems bruožams – tai pasakiškai dailiai gracijai, tam nenusakomam, nepastoviam, piktadariškam, meilikaujama žavesiui, – kurie skiria nimfetę nuo paprastų bendraamžių mergaičių, kur kas labiau priklausomų nuo erdvinio pasaulio atskirų reiškinių negu nuo užburto laiko besvorės salos, kurioje žaidžia Lolita su panašiomis į ją. To amžiaus ribose tikrųjų nimfečių daug mažiau negu negražių arba tiesiog mielių, arba netgi dailių, bet

visai eilinių, putnučių, nerangių, šaltaodžių, žmogiškų savo prigimtimi mergaičių apvaliais pilvukais, su kasytėmis, tokių, kurios vėliau gali arba negali virsti gražiomis, kaip sakoma, moterimis (pažiūrėkite į kokią bjaurią storulę juodomis kojineėmis ir balta skrybėlaite, persikūnijančią į nuostabią ekrano žvaigždę). Jei paprašytum normalų žmogų parodyti pačią gražiausią mergaitę grupinėje moksleivių ar skaučių nuotraukoje, jis nebūtinai atpažintų nimfetę. Reikėtų būti menininku ir bepročiu, begalinės širdgėlos žaislu, turėti kunkuliuojančių nuodų kūno šaknyje ir neapsakomo goslumo ugnį, amžiais liepsnojančią jautriame nugarkau-lyje (o, kaip mums tenka slėptis ir neišsiduoti), kad iš nepaaiškinamų bruožų – iš truputį katiškų skruostų linijų, iš laibų rankų ir kojų odos šilko ir dar iš kitų požymių, kuriuos įvardyti man neleidžia neviltis, gėda, švelnumo ašaros, – iškart pažintum mažą mirtinai pavojingą demoną paprastų vaikų minioje: ji gi, nimfetė, stovi tarp jų nepažinta ir pati nenujaučianti savo pasakiškos galios.

Ir dar: kadangi šiuos kerus valdo laikas, mokslo darbuotojas turi būti pasirengęs atsižvelgti į tai, kad būtinas kelerių metų skirtumas (manyčiau, ne mažiau kaip dešimties, bet dažniausiai trisdešimties ar keturiasdešimties, o kai kuriais žinomais atvejais – iki devynias-dešimties) tarp mergaitės ir vyro, kad šis galėtų papulti į nimfetės apžavų pinkles. Turi įgusti akis, turi atsirasti tam tikras atstumas, kuri su maloniu jauduliu įveikia vidinė rega, ir tam tikras kontrastas, kuri protas suvokia nedorovingo pasitenkinimo traukuliuos. „Kai aš buvau vaikas, ir jinai buvo vaikas“ (tai vis Edgardo kvapelis), Anabelė nebuvo man nimfetė: aš buvau jai lygus. Tuomet pats aš buvau fauniukas toje pačioje užburtoje laiko saloje; bet dabar, 1952 metų rugsėjį, praėjus dvidešimt devyneriems metams, man atrodo, kad joje galiu įžvelgti pirminę likimo pagundą. Mūsų meilė buvo pirmalaikė, išsiskirianti tuo siautuliu, kuris taip dažnai sulaužo brandžių žmonių gyvenimus. Buvau tvirtas vaikas ir išgyvenau; bet žaizdoje liko nuodų, ir štai aš vyriškėjau mūsų civilizacijos laikais, kurie leidžia vyrui žavėtis šešiolikmete mergina, bet ne dvylikamete mergaite.

Taigi nieko nuostabaus, kad mano brandus gyvenimas Europoje buvo nepakenčiamai dvilypis. Atrodė, turėjau vadinamuosius normalius meilės santykius su žemiškomis moterimis, kurių krūtys it moliūgai ar kriaušės, o iš vidaus buvau deginamas pragariškų aistrų liepsnos, kurią manyje uždegdavo kiekviena sutikta nimfetė, o aš, būdamas įstatymus gerbiantis bails, nedrįsdavau jos paliesti. Gre-

mėzdiškos žmonių patelės, kuriomis man buvo leista naudotis, tebuvo tik paliatyvas. Aš linkęs tikėti, kad mano pojūčiai, išgyvenami natūralios sueities metu, daugiau ar mažiau prilygo tiems, kuriuos patiria normalūs suaugę vyrai, bendraudami su normaliomis suaugusiomis moterimis tuo rutiniu ritmu, kuris sukrečia pasaulį; tik bėda ta, kad tiems ponams neteko, kaip teko man, pažinti nepalyginamai didesnės palaimos akimirkos. Nykiausias iš mano sapnų, besibaigiančių poliucija, buvo tūkstantį kartų spalvingesnis už sanguliavimą, kokį tik galėtų įsivaizduoti vyriškiausias genijus ar talentingiausias impotentas. Mano pasaulis buvo suskilęs. Aš jaučiau turįs ne vieną, o dvi lytis, iš kurių nei viena, nei antra nebuvo mano; anatomui abi jos būtų moteriškosios, man gi, žvelgiančiam pro ypatingą jausmų prizmę, „abi jos buvo tokios pat skirtingos kaip svajonė ir tikrovė“. Visa tai aš dabar racionalizuoju, bet būdamas dvidešimties dvidešimt penkerių metų taip aiškiai nesupratau savo kančių. Kūnas puikiai jautė, ko geidžia, bet mano protas nepaisė jo maldų. Mane užvaldydavo tai baimė ir gėda, tai beprotiškas optimizmas. Mane smaugė visuomenės normos. Psichoanalitikai mane viliojo tariamu išlaisvinimu nuo libido nesąmonių. Tai, kad vieninteliai jaudulio objektai man buvo Anabelės seserys, jos paslapčių patikėtinės, ir kordebaletas, man kartais atrodė pranašingas pamišimo ženklas. Kartais aš sau sakydavau, kad viskas priklauso nuo požiūrio ir kad iš esmės nieko blogo, kad mane iki apkvaitimo jaudina mažametės mergaitės. Priminsiu skaitytojui, kad Anglijoje nuo tų laikų, kai buvo priimtas įstatymas dėl vaikų ir jaunų merginų (1933 metais), terminas *girl-child* (t. y. mergaitė) aiškinamas kaip „moteriškosios lyties asmuo, vyresnis kaip aštuonerių ir jaunesnis kaip keturiolikos metų“ (asmuo nuo keturiolikos iki septyniolikos metų statute apibūdinamas kaip „jauna mergina“). Kita vertus, Amerikoje, konkrečiai Masačusetse, terminu *wayward child* (negeras vaikas) apibūdinama mergaitė nuo septynerių iki septyniolikos metų, kuri „bendrauja su ištvirkusiais ir nedorais asmenimis“. Hiujis Broutonas, Jokūbo Pirmojo laikų rašytojas polemistas, įrodė, kad Rahaba buvo dešimtmetė paleistuvė. Visa tai labai įdomu, ir aš įsivaizduoju, kad jūs jau matote, kaip man iš burnos veržiasi putos prieš priepuolį, bet ne, tai ne putos, aš tik leidžiu margaspalvius palaimingų minčių skridinėlius į tam tikrą puodelį. Štai dar paveiksliukai. Štai Vergilijus, kuris (cituoju seną anglų poetą) „nimfetę vienu tonu apdainavo“, nors labai tikėtina, kad labiau vertino berniuko peritoną. Štai dvi iš dar nesubrendusių

karaliaus Echnatono ir jo karalienės Nefertitės dukterų – tokių jie turėjo šešias – Nilo mergelės, skustagalvės, nuogutėlės (kūnus puošė tik daugybė karolių), minkštais rusvais šuniukų pilvukais, pailgomis juodmedžio akimis, ramiai gulinėjančios ant pagalvių ir visiškai sveikutėlės po trijų tūkstančių metų. Štai eilė dešimtmečių nuotakų, kurios verčiamos sėstis ant fasciniškesnės – dramblio kaulo baslio klasikinio lavinimo šventyklose. Santuokų ir sanguliuojimo su vaikais dar gana dažnai pasitaiko kai kuriose Indijos srityse. Taip, aštuoniasdešimtmečiai seniai leptosomikai santykiauja su aštuonmetėmis mergaitėmis, ir kas kam rūpi. Galų gale Dantė beprotiškai pamilo savo Beatričę, kai ji tebuvo tik devynerių, tokia spindinti, išsidažiusi, nuostabi, purpurine suknele, puošta brangakmeniais, – o įvyko tai 1274 metais Florencijoje, privačioje puotoje, linksmą gegužės mėnesį. O kai Petrarka beprotiškai pamilo savo Laurą, ji tebuvo balta, plaukė dvylikametė nimfetė, bėganti vėjyje, pro dulkes ir žiedus, pati kaip lekianti gėlė vidury žavingos lygumos netoli Vokliūzų kalvų.

Tačiau būkime padorūs ir kultūringi. Humbertas Humbertas nuširdžiai stengėsi būti geras. Kaip Dievą myliu, stengėsi. Jis buvo labai dėmesingas paprastiems vaikams, jų lengvai pažeidžiamam tyrumui, ir jokiomis aplinkybėmis nesikėsintų į vaiko nekaltybę, jei būtų bent menkiausia skandalo galimybė. Bet kaip daužėsi vargšelio širdis, kai nekaltų vaikų pulke jis pastebėdavo vaiką demoną, *enfant charmante et fourbe** – miglotos akys, ryškios lūpos – dešimt metų katorgos, jei ji pastebės, kad žiūri į ją. Taip ėjo gyvenimas. Humbertas puikiausiai galėjo turėti meilės santykius su Ieva, bet Lilita buvo ta, apie kurią jis svajojo. Krūtų pumpurėliai išsprogsta anksti (10–10,7 metų) – somatiniai pakitimai, lydintys lytinį brendimą. O kitas mums žinomas požymis – pigmentinių plaukelių atsiradimas (10–11,2 metų). Mano puodelis sklidinai sklidinėlių.

Laivo katastrofa. Koralių sala. Aš vienas su sušalusia nuskendusio keleivio dukrele. Meilute, juk tai tik žaidimas! Kokių neįtikėtinų nuotykių aš išsigalvodavau sėdėdamas ant kieto suolo miesto parke ir apsimesdamas neva esu įnikęs į knygą. Aplink ramų eruditą laisvai šėliojo nimfetės, tarsi jis būtų paprasta parko statula arba šviesos ir šešėlių žaismas po senu medžiu. Štai kartą tikra gražuolė škotišku sijonėliu brinktelėjo sunkiai apkaustyta koja šalia manęs ant suolo, o

* Kūdikį žavų ir klastingą.

kad ištiestų į mane savo nuogas rankas ir suveržtų riedučių dirželį – ir aš ištirpau saulės dėmėse, knygą padėjęs vietoj figos lapo, o tuo metu jos rusvos garbanos krito ant nubraižyto kelio, ir medžio šešėlis, kuriuo dalinausi su ja, pulsavo ir liejosi ant jos blauzdos, bolavusios tarp arti mano chameleoniško skruosto. Kitą kartą rudaplaukė moksleivė pakibo ties manimi metro vagone, ir oranžinis jos pažastų pūkelis buvo atradimas, ilgas savaites kaitinęs mano kraują. Galėčiau papasakoti nemažai panašių miniatiūrinių romanų. Kai kurių iš jų pabaiga buvo užtaisyta pragarišku prieskoniu. Būdavo, kad, pavyzdžiui, naktį iš balkono kitapus gatvės apšviestame lange pastebėdavau nimfetę, nusirenginėjančią priešais paslaugų veidrodį. Šitas atskirtas, šitas tolimas reginys įgaudavo neįtikėtinai pikantišką žavesį, kuris versdavo mane, balkono žiūrovą, tučtuojau pulti pačiam gesinti savo ugnies. Bet švelnus nuogas pavidalas, jau gavęs mano garbinimo duoklę, apšviestas lempos, velniškai netikėtai virsdavo pasibjaurėtina nuoga alkūne vyro, tvankią, drėgną, beviltišką vasaros naktį vienais apatiniais skaitančio laikraštį prie atidaro lango.

Šokinėjimas per virvutę. Šokinėjimas viena koja ant kreidą nubraižyto šaligatvio. Nepamirštama šalia manęs parke ant suolo, ant mano kankinimo suolo (nimfetė pasilenkusi po manimi stengėsi užčiuopti nuriedėjusį stiklo kamuoliuką), sėdėjusi juodai vilkinti senė, kuri – įžūli ragana, – paklausė manęs, ar man neskauda pilvo. Ak, palikite mane mano žydinčiame parke, mano samanotame sode. Tegul jos žaidžia aplink mane per amžius, niekada nesuaugdamos.

6

Beje, dažnai savęs klausdavau, kas vėliau nutikdavo joms, šitoms nimfetėms. Ar mūsų tvariame, grotuotame priežasčių ir pasekmių pasaulyje negalėjo atsiliepti jų ateičiai mano iš jų išvogtas virpulyš? Štai, buvo mano ir niekada nesužinos. Gerai. Bet ar tai neturės pasekmių, ar aš kaip nors nepakenčiau tolesniam jos likimui tuo, kad slaptai mėgavausi jos paveikslu? O, tai buvo ir bus didžiųjų ir klaikiųjų abejonių šaltinis!

Vis dėlto aš išsiaiškinau, kuo jos, tos žavios, iš proto varančios nimfetės, pavirsta, kai užauga. Pamenu, vaikštinėjau vieną pavasario pavakarę judria gatve Paryžiaus centre. Liekna neaukšta mergina

praėjo pro mane skubriu žingsniu kaukšėdama aukštakulniais; mes vienu metu susižvalgėme; ji sustojo, ir aš priėjau. Jos galva vos tesiekė mano krūtinės gauruotąją dalį; veidelis buvo apvalus, skruostai su duobutėmis, kokie būdingi jaunoms prancūzėms. Man patiko jos ilgos blakstienos ir perlų pilkumo *tailleur**, aptempęs jauną kūną, dar išlaikiusį kažką vaikiško (o tai ir buvo nimfos ženklas, malonumo virpulys, strėnų ugnis), papildančio su jos mažo vikraus užpakaliuko profesionalų *frétillement***. Paklausiau jos kainos, ir ji (paukštytė, tikra paukštytė!) tučtuojau atsakė sidabrinium muzikaliu balsu:

– *Cent****.

Mėginau nusiderėti, bet ji įvertino laukinį, bežadį geismą mano akyse, iš viršaus išmeigtose į jos apskritą kaktytę ir skrybėlaite (puokštelę ir kaspina):

– *Tant pis*****, – tarė ji mirktelejusi ir dėjosi benueinanti.

Pagalvojau: juk prieš trejus matus aš galėjau matyti ją pareinančią namo iš mokyklos! Tas vaizdas išsprendė klausimą. Ji nusivedė mane įprastais stačiais laiptais su įprastu skambučiu, perspėjančiu poną, nepageidaujantį sutikti kito pono, kad kelias – nykus kelias į bjaurų kambariūkštį, kuriame tik lova ir bidė, laisvas arba ne. Kaip paprastai ji pirmiausia pareikalavo savo *petit cadeau****** ir kaip paprastai aš paklausiau jos vardo (Monika) ir amžiaus (aštuoniolika). Man buvo puikiai pažįstamas prostitučių elgesys: iš jų visų tik ir girdi šitą *dix-huit****** – vienodą čiulbesį su svajingos apgaulės gaidelė, kuri jos, vargšėlės, kartoja iki dešimties kartų per parą. Bet šiuo atveju buvo aišku, kad Monika greičiau dedasi vyresne pora metelių negu jaunesne. Tai supratau iš jos smulkaus, tarsi ištekinto ir keistai neišsivysčiusio kūno. Nepaprastai vikriai nusirengusi, iki pusės susisupusi į drumzliną muslininę užuolaidą, ji pastovėjo minutėlę prie lango su vaikišku malonumu klausydamasi rylininko, temstant grojusio kieme (knygoje tai būtų netikra). Kai apžiūrėjau jos rankas ir atkreipiau dėmesį į purvinius nagus, ji susiraukusi naiviai pratarė:

* Kostiumas.

** Viksčiojimu.

*** Šimtas.

**** Ką padarysi.

***** Dovanėlės.

***** Aštuoniolika.

– *Oui, ce n'est pas bien**, – ir susiruošė eiti nusiplauti rankų, bet aš pasakiau, kad tai nesvarbu, visiškai nesvarbu.

Pakirptais tamsiais plaukais, šviesiai pilku žvilgsniu ir blyškia oda ji buvo ypatingai žavi. Jos klubai buvo ne platesni kaip tupinčio berniuko. Dar daugiau, aš neabejodamas galiu tvirtinti (ir kaip tik todėl aš taip mielai tęsiu savo buvimą su mažute Monika pilko muslino prisiminimų celėje), kad iš tų aštuoniasdešimties ar devyniasdešimties kekšių, kurios skirtingu metu mano pageidavimu tenkino mane, ji buvo vienintelė, suleidusi man tikro pasitenkinimo dozę.

– *Il était malin, celui qui a inventé ce truc-là***, – meiliai pasakė ji ir grįžo apsirengusi taip pat vikriai kaip ir nusirengė.

Paklausiau, ar ji nesutiktų dar kartą su manimi pasimatyti tą vakarą, ir ji pažadėjo pasitikti mane prie kavinės gatvės kampe, pridūrusi, kad per savo trumpą gyvenimą dar niekada nieko neapgavo. Mes grįžome į tą patį kambarį. Aš negalėjau išverti jai nepasakęs, kokia ji žavi, o ji kukliai atsakė:

– *Tu es bien gentil de dire ça****.

Ir paskui pastebėjusi tai, ką aš pats pamačiau veidrodyje, atspindėjusiame mūsų ankštą Edeną, – siaubingą švelnumo grimasą, iškreipusią man lūpas, geranoriška Monika (taip, tikrai anksčiau ji buvo nifmetė!) panoro sužinoti, ar jai nenusivalius lūpų dažų *avant qu'on se couche*****, jei kartais užsigeisčiau ją pabučiuoti. Žinoma, užsigeisiu. Su ja aš leidau sau daugiau negu su kuria kita jauna hetera, ir tos nakties paskutinis Monikos ir jos ilgų blakstienų išpūdis primena kažką linksma, ko trūksta kitiems prisiminimams, susijusiems su žeminančiu, skurdžiu ir slogiu mano lytiniu gyvenimu. Ji atrodė nepaprastai patenkinta, kai aš daviau jai penkiasdešimt frankų daugiau, negu buvo sutarta, ir nubidzeno į balandžio nakties dulksną su didžiuliu Humbertu, sliūkinančiu jai iš paskos. Stabtelėjusi priešais vitriną, ji džiaugsmingai tarė:

– *Je vais m'acheter des bas!******

Ir neduok viešpatie, kad aš kada užmirščiau švelnų sprogstantį garsą, šitos mažutės paryžietės vaikiškoms lūpoms sakant žodį „bas“, ištartą taip sodriai, kad „a“ vos nevirto trumpu „o“.

* Taip, tai negražu.

** Gudrus buvo tas, kas išrado šį dalyką.

*** Kaip malonu iš tavęs tai girdėti.

**** Prieš mums sugulant.

***** Nusipirksiu kojines!

Kitas mūsų pasimatymas įvyko kitą dieną, penkiolika po dviejų popiet mano bute, bet jis pasirodė ne toks malonus: per naktį ji tarsi užtelėjo, perėjo į vyresnę klasę, ir, be to, buvo smarkiai peršalusi. Nuo jos gavęs slogą atšaukiau ketvirtą pasimatymą – beje, buvau patenkintas nutraukęs augantį jausmą, galėjusį mane apsunkinti širdį draskančiomis svajomis ir bejėgišku nusivylimu. Tad telieka ji glotni laiba Monika – tokia, kokia buvo dvi tris minutes, kai regėjos beglobė nimfetė, o ne dalykiška jauna prostitutė.

Neilga pažintis su ja sukėlė man keletą minčių, kurios tuos reikalus išmanančiam skaitytojui turbūt pasirodys visai paprastos. Pagal skelbimą nepadoriam žurnaliūkštyje vieną gražią dieną atsidūriau tokios *Mlle Edith** kontorroje; ji pradėjo nuo to, kad man pasiūlė išsirinkti gyvenimo draugę iš ganėtinai formalių nuotraukų rinkinio nušiuurusiame albume („*Regardez-moi cette belle brune?*“*** – jau nuotakos suknele). Kai aš atstūmiau albumą ir suglumęs prisiverčiau išsakyti savo nusikalstamą svajonę, ji pažvelgė į mane taip, tartum ruošūsi išvyti. Tačiau pasidomėjusi, kiek aš pasiruošęs mokėti, ji pažadėjo mane supažindinti su asmeniu, kuris „galėtų sutvarkyti reikalą“. Kitą dieną astmatikė moteris – išsidažiusi, plepi, dvokianti česnakais, juokinga provansietiška tartimi ir juodais ūsais virš šviesiai violetinės lūpos – nusivedė mane greičiausiai į savo pačios namus ir ten, garsiai pabučiavusi suglaustų pirštų galiukus, taip pabrėždama savo nepaprastos prekės kokybę, teatrališkai atitraukė užuolaidą, už kurios buvo patalpos dalis, visais požymiais panaši į didelės ir nereiklios šeimos miegamąjį; bet scenoje dabar nieko nebuvo, tik baisia nupenėta, juodaplaukė, atgrasiai negraži mergina, ne mažiau penkiolikos metų, su avietiniais kaspinais sunkiose juodose kasose, ji sėdėjo ant kėdės ir specialiai supo pliką lėlę. Kai aš papurčiau galvą ir pabandžiau ištrūkti iš spąstų, sąvadautoja, greitakalbe bambėdama, ėmė traukti purvinai pilką megztuką nuo jaunos milžinės biusto, o paskui, įsitikinusi, kad nusprendžiau išeiti, pareikalavo „*son argent*“***. Kambario gilumoje atsidarė durys, ir du vyrai, išeidami iš virtuvės, kur jie pietavo, taip pat ėmė ginčytis. Jie buvo kažkokie

* Panelė Edita.

** Matote šią gražią brunetę?

*** Savo pinigų.

šleivi, plikais kaklais, juodbruviai, vienas juodais akiniais. Kažkur už jų trynėsi mažas berniukas ir apdriskęs kreivakojis kūdikis. Su košmarams būdinga išūlia logika įniršusi sąvadautoja, parodžiusi į vyriškį juodais akiniais, pareiškė, kad jis anksčiau tarnavo policijoje, taigi geriau jau atsegčiau piniginę. Aš priėjau prie Marijos (toks buvo jos šventas vardas), kuri per tą laiką savo masyvias šlaunis ramiausiai pernešė nuo kėdės miegamajame ant taburetės prie virtuvės stalo, kad galėtų toliau valgyti sriubą, o kūdikis pakėlė nuo grindų savo lėlę. Pagautas gailėsčio, suteikusio dramatiško mano kvailam gestui, aš įbrukau pinigus į jos abejingą ranką. Ji įdavė mano dovaną buvusiam sekliui, ir man buvo leista išeiti.

7

Nežinau, ar piršliautojos albumas buvo papildoma grandis likimo girliandoje, bet, šiaip ar taip, netrukus aš nutariau vesti. Man šovė į galvą, kad ramus gyvenimas, naminis valgis, visi santuokinės buities formalumai, profilaktinė monotonija lovoje ir galbūt kai kurių moralinių vertybių, kai kurių grynai dvasinių pakaitų išgryninimas ateityje galėtų man padėti jei ne atsikratyti ydingų ir pavojingų potraukių, tai bent jau ramiai su jais susidoroti. Nedidelis turtas, likęs man po tėvo mirties (nieko ypatingo, „Miraną“ jis seniai pardavė) kaip priedas prie mano išpūdingo, nors truputį ir brutalaus, vyriško grožio, leido man ramiai, pasitikint savimi leistis į tam tikrus ieškojimus. Gerokai pasižvalgęs išsirinkau lenko gydytojo dukterį; tas geras žmogus gydė man širdies pertrūkius ir galvos svaigimo priepuolius. Kartais mudu žaisdavom šachmatais; jo dukra žvilgčiodavo į mane iš už molberto, ir paskolintas mano akis, rankų krumplius ji įterpdavo į tą kubistinį niekalą, kurį tuometinės išsilavinusios panelės piešė vietoj persikų ar avelių. Leisiu sau pakartoti tyliai, bet tvirtai: aš buvau ir dar tebesu, nors ir turiu bėdų, nepaprastas gražuolis, ramių judesių, švelnių tamsių plaukų ir kiek niūroko, bet dėl to tik patrauklesnio, stambaus kūno. Dažnai pasitaiko, kad tokio vyriško stoto subjektų ryškiausiuose bruožuose yra kažko niūraus ir karštligiško, kas išduoda tai, ką jam tenka slėpti. Taip buvo ir man. Deja, aš puikiai žinojau, kad man tereikia tik spragtelėti pirštais, kad gaučiau bet kurią pasirinktą suaugusią

moterį; ir netgi įpratau moterims nerodyti pernelyg daug dėmesio, bijodamas kaip tik to, kad ta ar kita nukris lyg sunokęs vaisius man ant šaltos krūtinės. Jei aš būčiau, kaip sakoma, vidutinis prancūzas, linkęs prie išsipusčiusių damų, lengvai surasčiau tarp proto netekusių gražuolių, besitaškančių apie mano niūrią uolą, būtybę, daug žavingesnę negu manoji Valerija. Tačiau šįkart rinkdamasis vadovavausi motyvais, kurie iš esmės vedė (kaip aš pernelyg vėlai supratau) prie apgailėtino kompromiso. Ir visa tai tik atskleidžia, koks neišmanėlis meilės reikaluose buvo vargšelis Humbertas.

8

Nors sau sakiau, kad man viso labo tereikia sublimuoto *pot-au-feu** ir gyvos makšties, vis dėlto Valerija man buvo patraukli tuo, kad įkūnijo mažą mergaitę. Ji apsimetinėdavo mažule ne todėl, kad perprato mano paslaptį: tiesiog toks buvo jos stilius – ir aš papuoliau. Iš tikrųjų šitai mergaitei buvo mažiausiai trisdešimt metų (niekada negalėjau pasakyti jos tikslaus amžiaus, netgi jos pasas melavo), ir ji seniai buvo atsiveikinusį su savo nekaltybe tokiomis aplinkybėmis, kurios keitėsi pagal jos nuotaiką. O aš buvau toks naivus, koks tiktai gali būti naivus žmogus, turintis seksualinių trūkumų. Ji atrodė kažkokia minkštutė ir guvi, rengdavosi *à la gamine*** , dosniai demonstruodavo glotnias kojas, avėdama juodo aksomo bateliais mokėdavo pabrėžti pėdos kelties baltumą ir papūsdavo lūputes, ir žaisdavo duobutėmis, ir sukdavo tirolietišką sijoną, ir paprasčiausiai kratydavo trumpus šviesius plaukus.

Po trumpų apeigų rotušėje aš parsivežiau ją į savo naują butą ir truputį nustebinau tuo, kad, prieš pradėdamas kokius nors švelnumus, priverčiau apsivilkti paprastus vaikiškus naktinius marškinius, kuriuos man pavyko pavogti iš vaikų namų rūbų spintos. Santuokinė naktis buvo ganėtinai žaisminga, ir dėl mano aistros manoji kvailiukė paryčiui puolė į isteriją. Bet tikrovė greitai paėmė viršų. Išbalinta garbana atidengė savo ataugusias šaknis; pūkeliai pavirto skustų

* Viralo.

** Kaip mergaitė.

blauzdų dygliais; drėgnos vingrios lūpos, kad ir kiek į jas įpūčiau meilės, niekingai panašėjo į atitinkamą veido dalį jos branginamame į rupūžę panašios velionės motinos portrete; ir netrukus vietoj išblyškusios gatvės paauglės Humbertas Humbertas turėjo didelę, apkūnią, trumpakoję, didžiakrūtę ir visiškai besmegenę bobą.

Tokia padėtis tęsėsi nuo 1935 iki 1939 metų. Vienintelis geras Valerijos bruožas buvo romumas, ir, net keista, dėl to buvo jauku mūsų varganame butelyje: du kambarėliai, padūmavęs vaizdas pro vieną langą, plytų siena – pro kitą, mažulytė virtuvytė, batelio formos vonia, kurioje aš jaučiausi esąs Maratas, gaila, nebuvo baltakaklės mergaitės, kad galėtų mane nudurti. Su žmona praleidome nemažai ramių vakarų: ji – įsigilinsi į savo *Paris Soir**, aš – dirbdamas prie klibančio staliuko. Mes lankydavomės kine, velodrome, bokso rungtynėse. Prie jos prėsko kūno prisiliesdavau labai retai, tik kraštutinio reikalo, kraštutinės nevilties minutėmis. Bakalėjininkas kitoje gatvės pusėje turėjo mažą dukrytę, kurios šešėlis varė mane iš proto; beje, su Valerija aš vis dėlto rasdavau teisėtą išeitį iš mano fantastinės bėdos. Kai dėl naminio valgio, tai mudu be žodžių atsisakėme *pot-au-feu*** ir dažniausiai maitindavomės ankštame restoranėlyje *rue Bonaparte**** gatvėje, kur buvo vienas ilgas stalas, užtiestas vynu supilta staltiese, ir girdėdavosi užsieniečių kalbos. O gretimame name antikvaras užgriozdintoje vitrinoje demonstravo nuostabų spalvingą – žalią, raudoną, auksinį ir mėlyną – senovinį amerikiečių estampą, kuriame buvo pavaizduotas garvežys su milžinišku kaminu, dideliais keistais žibintais ir grandiozine gyvulių platforma; jis traukė savo violetinius vagonus į audringą stepių naktį ir gausius, juodus, žiežirbom spragsinčius dūmus maišė su gauruotais debesimis.

Juose kažkas sužibėjo. 1939 metų vasarą mirė mano amerikietis dėdė ir paliko man kelis tūkstančius dolerių kasmetinių pajamų su sąlyga, kad persikelsiu gyventi į Jungtines Valstijas ir užsiimsiu jo firmos reikalais. Tokia perspektyva mane nepaprastai viliojo. Jaučiau, kad mano gyvenimui reikia sukrėtimo. Ir buvo dar kai kas: santuokinį pliušą suėdė kandys. Paskutiniu metu ėmiau pastebėti, kad mano ru-

* Vakarinis Paryžiaus laikraštis.

** Viralų.

*** Bonaparto.

builė Valerija kažkaip pasikeitė – ją apimdavo keistas nerimas, kartais net panašus į susierzinimą, o tai visiškai neatitiko personažo, kurį jai teko vaidinti, charakterio. Kai jai pranešiau, kad netrukus plauksime į Niujorką, ji nuliūdo ir susimąstė. Buvo begalinių rūpesčių dėl jos dokumentų. Ji turėjo netikusį Nanseno pasą, ir vyro Šveicarijos pilietybę kažkodėl visai nepadėjo gauti vizos. Jos apatišką ir slogią nuotaiką mėginau aiškinti būtinybe stovėti eilėse prefektūroje ir visokiais kitais nemalonumais; jos visiškai neveikė mano pasakojimai apie Ameriką – rausvučių vaikų ir milžiniškų medžių šalį, kur gyvenimas bus daug geresnis negu nuobodžiame, pilkame Paryžiuje.

Vieną rytą (jos dokumentai buvo beveik sutvarkyti) mes buvome bešeinaį iš kažkokio oficialaus pastato, tik staiga matau, kaip šalia manęs krypuojanti Valerija ima energingai ir be žodžių purtyti savo boloninę galvą. Iš pradžių nekreipiau į tai dėmesio, bet vėliau paklausiau, kodėl gi jai atrodo, kad ten, viduje, kažkas yra? Ji atsakė (persakau kažkokios slaviškos banalybės jos prancūzišką vertimą):

– Mano gyvenime yra kitas žmogus.

Nėra ką sakyti, vyrui negalėtų labai patikti tokie žodžiai. Mane, prisipažinsiu, jie pribloškė. Primušti ją čia pat, gatvėje, kaip pasielgtų doras miestelėnas, negalėjau. Slaptų kančių metai mane išmokė nepaprastai tvardyti. Taigi aš skubiai su ja sėdu į taksi, kviečiamai šliaužusį šalia šaligatvio, ir šitoje palyginti atokiaje vietoje ramiai pasiūliau jai paaiškinti tuos klaidingus žodžius. Mane smaugė augantis įsiūtis – o, ne todėl, kad būčiau jautęs kokius nors švelnius jausmus balaganinei figūrai, vadinamai madam Humbert, o todėl, kad niekam kitam, išskyrus mane, nederėjo spręsti teisėtų ir neteisėtų santykių problemų, o čia Valerija, mano apgailėtina žmona, išžūliai savo nuožiūra ėmėsi tvarkyti ir mano patogumus, ir mano likimą. Aš pareikalavau, kad ji man įvardytų meilužį. Pakartojau klausimą, bet ji nesiliovė klouniškai plepėti tarškėdama apie tai, kokia ji nelaiminga su manimi ir kad nori tučtuojau su manimi skirtis.

– *Mais qui est-ce?** – sušukau aš pagaliau, kumščiu trenkęs jai per kelį, ir ji, net nesusiraukusi, įsispoksojo į mane, tarsi atsakymas būtų toks paprastas, kad aiškinti nė nereikėtų. Paskui staiga gūžtelėjo ir dūrė pirštu į mėsingą vairuotojo sprandą. Tas sustojo prie nedidu-

* Kas jis?

kės kavinės ir prisistatė. Negaliu prisiminti jo juokingos pavardės, bet ir po daugybės metų matau jį labai aiškiai: kresnas rusas, buvęs Baltosios gvardijos pulkininkas, vešliais ūsais, kirptas „ežiuku“. (Ne vienas tūkstantis tokių kaip jis užsiėmė tuo kvailu verslu Paryžiuje.) Mes atsisėdome prie staliuko, baltagvardietis užsakė vyno, o Valerija, pridėjusi prie kelio drėgną servetėlę, toliau kalbėjo – greičiau man, o ne su manimi, tarsi į kokį taurų indą ji be perstojo bėrė žodžius, aš nė neįtariau ją tai sugebant, kartais prapliupdavo lenkiškų ir rusiškų frazių kratiniu į savo nesutrikdomą meiluzį. Padėtis darėsi absurdiška, ypač kai taksistas pulkininkas, šypsodamasis kaip šeimnininkas, nutraukė Valeriją, ėmė dėstyti savo spėliones ir sumanymus. Kalbėdamas dar-kyta prancūzų kalba, jis piešė tą meilės ir darbo pasaulį, į kurį rengėsi leistis ranka rankon su mažute žmona. O ji, sėdėdama tarp jo ir manęs, dabar rūpinosi savo išvaizda: dažėsi putlias lūputes, pirštais taisėsi palaidinės priekį (tuomet susimetė trigubas pagurklis) ir taip toliau, jis tuo tarpu kalbėjo apie ją ne tik taip, tarytum jos su mumis nebūtų, bet taip, tarsi ji būtų našlaitė, kurią jos pačios gerovei perkėlė iš vieno išmintingo globėjo pas kitą, išmintingiausią; ir nors apimtas bejėgio pykčio galbūt perdedu visus įspūdžius, bet galiu prisiekti, kad pulki-ninkas aptarinėjo su manimi tokius dalykus kaip jos dieta, įpročiai, garderobas ir knygos, kurias ji jau skaitė arba turėtų perskaityti.

– Manau, – sakė jis, – jai patiks „Žanas Kristofas“, kaip jūs galvo-jate? – O, jis buvo tikras literatūrologas, tas ponas Taksovičius.

Aš padariau galą jo zyzimui pasiūlęs Valerijai tučtuojau susidėti savo apgailėtina mantą, tada nedorėlis pulkininkas pareiškė, kad jis pats mielai ją nuneš į savo automobilį. Grįžęs prie savo pareigų, jis nuvežė mesjė ir madam Humbertus namo, ir visą kelią Valerija kalbėjo, o Humbertas Rūstusis su Humbertu Romiuoju svarstė, kuri būtent užmuš Humbertas Humbertas – ją ar jos mylimąjį, ar abu, ar nė vieno. Pamenu, kartą turėjau rankose pistoletą, priklausiusį bendramoksliui studentui, tuo mano gyvenimo laikotarpiu (atrodo, to laikotarpio nepaminėjau, bet tai nesvarbu), kai aš puoselėjau mintį pasimėgauti jo mažamete seserimi (nepaprastai spindulinga nimfete su dideliu juodu kaspinu) ir po to nusišauti. O dabar aš savęs klausiau, ar verta Valečka (taip ją vadino pulkininkas) būti nušauta, pasmaugta ar nuskandinta. Jos kojos ir rankos buvo labai jautrios, ir aš nutariau pasinaudoti tuo, kad priversiu ją kentėti baisų skausmą, kai mudu liksime vieni.

Tačiau nebuvo lemta tam išsipildyti. Valečka, tuo tarpu jau išliejusi upelius ašarų, spindinčių išgleizota jos kosmetikos vaivorykšte, grūste grūdo daiktus į skrynią, du lagaminus, plyštančią kartoninę dėžę, ir noras apsiauti alpinisto batus ir išibėgėjus spirti jai į kryžkaulį, aišku, buvo neįgyvendinamas, tuo labiau, kad prakeiktas pulkininkas slampinėjo netoliese. Jis nesiėlgė užliai ar kaip nors panašiai, priešingai, jis rodė (tarsi šoninėje scenoje to teatro, į kurią mane įviliojo) delikatų senamadišką mandagumą, kiekvieną savo judesį palydėdamas netaisyklingai tariamais atsiprašymais (*ce demand pardon... eske ce pui...**) ir didžiai taktiškai nusisuko, kol Valečka traukė nuo virvės virš vonios savo rausvas kelnaites; bet niekšelis atsirasdavo, atrodo, visur vienu metu, pritaikydamas savo organizmą prie buto anatomijos, skaitydamas mano laikraštį mano krėsle, išmazgydamas virvę, sukdamas sau papirosą, skaičiuodamas arbatinius šaukštelius, eidamas į išvietę, padėdamas savo mergai suvynioti elektrinį plaukų džiovintuvą (jos tėvo dovana) ir išnešdamas į gatvę jos šlamštą. Aš sėdėjau sudėjęs rankas, persikreipęs ant palangės, mirdamas iš nuobodulio ir neapykantos. Pagaliau jie išėjo iš drebančio buto – mano užtrenktų durų virpesiai ilgai virpino kiekvieną mano nervą, ir tai menkai atstojo tą užtarnautą antausį per skruostą, kurį ji būtų gavusi ekrane pagal visus šiuolaikinio kino scenarijus. Nevykusiai vaidindamas savo vaidmenį, nužygiavau į vonią patikrinti, ar jie neišsivežė mano angliško odekolono; ne, neišsivežė; bet, tąsydamasis iš tulžingo pasišlykštėjimo pastebėjau, kad buvęs caro patarėjas, kaip reikiant ištuštines šlapimo pūslę, nenuleido vandens. Šita triumfuojanti praeivio šlapimo bala su joje mirkstančia yrančia tamsiai geltona nuorūka atrodė man didžiausias įžeidimas, ir aš sužvėrėjęs apsidairiau ieškodamas ginklo. Iš tikrųjų turbūt ne kas kita kaip rusų miesčioniškas mandagumas (ko gero, sumišęs su kažkuo azijietišku) pastūmėjo padorų pulkininką (Maksimovičių! – staiga vėl atgaminau jo pavardę), labai manieringą žmogų, kaip ir visi rusai, atlikti intymų reikalą be garso, kad žemyn krisdama griausminga vandentiekio srovė, nustelbdama tylią jo paties srovele, nepabrėžtų, koks mažas yra svetimas butas. Bet tai nešovė man į galvą, kai baubdamas iš įdūkio naršiau virtuvėje ieškodamas ko nors geriau už šluotą. Staiga tai metęs, puoliau iš namų ketindamas herojiškai jį užpulti, pasikliaudamas tik

* Atsiprašau... gal aš galėčiau...

kumščiais. Nors iš prigimties buvau stiprus, vis dėlto ne boksininkas, žemaūgis, bet pečiuitas Maksimovičius atrodė kaip geležinis. Gatvės tuštuma, kur mano žmonos išvykimo nepriminė niekas, išskyrus purve žibanti straso saga (pamesta po to, kai buvo saugota sulūžusioj dėžutėj trejus niekam nereikalingus metus), tikriausiai išgelbėjo mano sveiką kailį. Bet vis vien po kurio laiko man buvo atlyginta. Žmogus iš Pasadenos man kartą pasakė, kad misis Maksimovič, mergautine pavarde Zborovskaja, mirė gimdydama 1945 metais. Ji su vyru iš Prancūzijos kažkaip atsidadė Kalifornijoje; ten visus metus už padorų atlyginimą jie tarnavo garsiam amerikiečių etnologui bandymo objektais. Bandymo tikslas buvo nustatyti žmogiškąsias (individualias ir rasines) reakcijas į mitybą, kai buvo maitinamasi tik bananais ir datulėmis, visą laiką judama keturpėščia. Mano informatorius, gydytojas, prisiekė, kad savo akimis matė abu – storulę Valečką ir jos pulkininką, per tą laiką pražilusį ir taip pat smarkiai nutukusį, uoliai ropojančius poliruotomis grindimis po ryškiai apšviestas patalpas (vienoje buvo vaisiai, kitoje vanduo, trečioje patiesalai ir t. t.) kartu su kitais samdytais keturkojais, surinktais draugėn iš varguomenės. Aš tuomet mėginau antropologijos žurnale rasti tų bandymų rezultatus, bet, matyt, jie dar nebuvo paskelbti. Suprantama, šiems mokslo vaisiams reikia laiko subręsti. Tikiuosi, kad pasirodžiusi ataskaita bus iliustruota iškalbingomis nuotraukomis, nors nelabai tikėtina, kad kalėjimų bibliotekos gautų tokio pobūdžio darbus. Toji, kuria aš priverstas naudotis, yra puikus nevykusio eklektizmo, atrenkant knygas tokiose įstaigose, pavyzdys. Čia, žinoma, yra Biblija ir Dikensas (senas daugiatomis Dilingamo leidimas, Niujorkas, MDCCCLXXXVII); yra ir „Vaikų enciklopedija“ (kurioje pasitaiko gana mielų nuotraukų: šviesiaplaukės skautės vienomis kelnaitėmis), yra ir Agatos Kristi detektyvas „Paskelbta žmogžudystė“; be to, dar yra tokių niekalų kaip Persio Elfinstono, „Vėl Venecija“ autoriaus, „Valkata Italijoje“, Bostonas, 1868, ir palyginti nesenas (1946) *Who's Who in the Limelight** – aktorių, režisierių, dramaturgų žinynas su spektaklių scenų nuotraukomis. Vakar peržiūrėdamas pastarąją knygą buvau apdovanotas vienu iš tų neįtikėtinų sutapimų, kurių logikas nekenčia, o poetas dievina. Perrašau didžiąją puslapio dalį:

* „Kas jie rampos šviesoje“.

Rolandas Pimas. Gimė Lundyje, Masačusetse, 1922. Gavo aktorius išsilavinimą Elsinoro teatre, Derbyje, Niujorke. Debiutavo „Prasiveržusioje saulėje“. Tarp daugybės kitų pjesių, kuriose jis vaidino, buvo: „Gretimame kvartale“, „Mergina žaliais rūbais“, „Sukeisti vyrai“, „Keistas grybas“, „Ant plaukelio“, „Tave aš sapnavau“.

Kleras Kviltis. Amerikiečių dramaturgas. Gimė Ošan Sityje, Naujajame Džersyje, 1911. Baigė Kolumbijos universitetą. Pradėjo dirbti komercijos srityje, bet vėliau ėmėsi rašyti pjeses. Parašė: „Mažąją nimfą“, „Damą, mėgusią žaibą“ (kartu su Viviana Damor-Blok), „Sunkių metus“, „Keistą grybą“, „Tėvo meilę“ ir kt. Vertos dėmesio jo gausios pjesės vaikams. „Mažoji nimfa“ (1940), kol pateko į Niujorką, atlaikė 14 tūkstančių mylių turnė ir buvo suvaidinta provincijoje 280 kartų per vieną žiemą. Pomėgiai: pusiau lenktyniniai automobiliai, fotografija, naminiai gyvūneliai.

Doloresa Kvain. Gimė 1882 metais Deitone, Ohajuje. Mokėsi scenos meno Amerikos akademijoje. Debiutavo Otavoje 1900 metais. Debiutinė pjesė Niujorke – „Nekalbėk su svetimais“, 1904 metai. Nuo to laiko prapuolė kažkokiose pjesėse...

Kokia bejėgė kančia drasko mane vien pamačius mano mylimosios vardą, netgi čia, prie kažkokios niekingos senos komediantės pavardės! Juk galbūt ir ji galėjo tapti aktore! Gimė 1935 metais, vaidino (beje, matau, kad ankstesnio paragrafo pabaigoje suklydau, bet prašau netaisyti, gerbiamasis leidėjau) „Nužudytame dramaturge“. Kvain-Švain. Kvilti bevilti. O, mano Lolita, viskas, ką galiu dabar, – tai tik žaisti žodžiais.

9

Skyrybų gaišatis privertė mane atidėti išvykimą, ir dar vieno pasaulinio karo grėsmė jau apgaubė Žemės rutulį, kai po nykios žiemos Portugalijoje, kur persirgau plaučių uždegimu, aš pagaliau pasiekiau Amerikos krantus. Niujorke mielai ėmiausi likimo siūlomos nesunkios tarnybos: daugiausia tai buvo parfumerijos reklamos tekstų kūrimas ir redagavimas. Aš džiaugiausi šio darbo paviršutiniškumu ir pseudoliteratūriniu polėkiu ir dirbau jį bet kaip, kai prisiruošdavau.

Kita vertus, naujas, karo laikų universitetas Niujorke įkalbinėjo mane baigti rašyti lyginamąją prancūzų literatūros istoriją. Pirmas tomas pareikalavo iš manęs dvejų darbo metų, beje, retą kurią dieną triūšiau mažiau kaip penkiolika valandų. Žvelgdamas atgal, tą periodą matau aiškiai padalytą į didelę šviesos ir mažą šešėlio dalį: šviesa reiškia tyrinėjimų bibliotekų rūmuose džiaugsmą; šešėlis – geidulių kančias, nemigą – žodžiu, tai, apie ką aš jau pakankamai prikalbėjau. Mane pažįstantis skaitytojas lengvai įsivaizduos, kaip uoliai nepakeliamame karštyje aš apžiūrinėdavau – deja, visada iš tolo – nimfetes, žaidžiančias Centriniam parke, ir kokios atgrasios man buvo išsidažiusios, prisikvėpinusios sekretorės ir kontoros darbuotojos, kuriomis vienas mūsų juokus mėgstantis bendradarbis stengėsi mane suvilioti. Palikime visa tai. Baisus dvasinių jėgų išsekimas atvedė mane vieniems su puse metų į sanatoriją; aš grįžau prie darbo, bet netrukus vėl sunegalavau.

Pasveikti galėjo padėti aktyvus gyvenimas gryname ore. Mano mėgstamas gydytojas, žavus cinikas trumpa tamsia barzdele, su pažindino mane su savo broliu, kuris rengėsi vesti ekspediciją į Kanados priepoliarines sritis. Aš prie jos buvau priskirtas kaip „psichinių reakcijų stebėtojas“. Kartkartėm aš dalinausi (nelabai, beje, sėkmingai) su dviem jaunais botanikais ir senu dailide vienos mūsų mitybos specialistė, daktarės Anitos Džonson, putliais žavumynais, bet netrukus lėktuvu ją išsiuntė namo, ir tai man malonu prisiminti. Gerai nesupratau ekspedicijos tikslo. Sprendžiant iš gausybės joje dalyvavusių meteorologų, buvo galima pagalvoti, kad mes tiriamo slankaus ir nepastovaus šiaurės magnetinio poliaus kelią iki jo guolio (atrodo, Velso Princo saloje). Viena grupė, padedama kanadiečių, įkūrė meteorologinę stotį Melvilio Zunde, Pjero kyšulyje. Kita, irgi klaidžiojanti grupė, rinko planktoną. Trečia tyrinėjo, kaip susijusi tuberkuliozė ir tundra. Bertas, filmuojantis fotografas, labai savimi nepasitikintis tipas, su kuriuo kartu mane vertė dirbti fizinį darbą (jis, kaip ir aš, turėjo psichinių sutrikimų), tikino, kad „didieji“ mūsų ekspedicijos žmonės, tikrieji jos vadovai, kurių mes niekada nematėme, turėjo tikslą ištirti klimato atšilimo įtaką poliarinės lapės kailiui.

Mes gyvenome surenkamosiose trobose ikikembrinio granitinio pasaulio viduryje. Turėjome begalę reikmenų – *Reader's Digest**,

* Apsakymų rinkinių komplektą.

ledų plaktuvą, cheminių klozetų, spalvoto popieriaus kepuraičių pasipuošti Kalėdoms. Aš nuostabiai gerai pasitaisiau, nors buvo neapsakoma gyvenimo tuštuma ir nuobodybė. Apsuptas Arktikos augmenijos – smulkių karklų, kerpių, – perkoštas ir turbūt išpustytas švilpiančio vėjo aš sėdėdavau, būdavo, ant apvalaus akmens po visiškai skaidriu dangumi (kuris, beje, nieko reikšmingo nežadėjo) ir jaučiausi keistai svetimas pats sau. Nutukusios, blizgančios mažos eskimės jūrų kiaulaičių veidukais, pradvirusios žuvimi ir atstumiančio varnų juodumo tiesiais plaukais kėlė man dar mažesnę geidulį negu Džonson. Nimfečių Arktyje nėra.

Palikau geriau išmanantiems analizuoti ledų dreifavimą, drumlinus, gremlinus, kremlinus ir kurį laiką bandžiau užrašinėti tai, ką aš naiviai laikiau „psichinėmis reakcijomis“ (pavyzdžiui, pastebėjau, kad šiaurėje šviečiant saulei sapnai būna ryškiaspalviai, tai patvirtino ir mano draugas fotografas). Be to, man teko klausinėti įvairių savo bičiulių apie daugelį dalykų, tokių kaip nostalgija, nepažįstamų žvėrių baimė, gastrominės ir lytinės fantazijos, mėgstamos pramogos, mėgstamos radijo programos, mąstymo pokyčiai ir taip toliau. Visiems tai taip įgriso, kad aš lioviausi, ir tik baigiantis mano dvidešimt mėnesių trukusiai „priepoliarinei katorgai“ (kaip juokaudamas pasakė vienas botanikas), parengiau visiškai išgalvotą ir labai iškalbingą raportą; smalsus skaitytojas jį ras išspausdintą 1945 arba 1946 metų *Annals of Adult Psychophysics**, taip pat *Arctic Explorations*** leidime, skirtame mūsų ekspedicijai, kuri, baigdamas pasakysiu, neturėjo nieko bendro su vario klodais Viktorijos saloje ir panašiais niekais, kaip man vėliau pavyko sužinoti iš savo geraširdžio gydytojo, nes tikrasis ekspedicijos tikslas buvo, kaip sakoma, „slaptas“, ir todėl leisiu sau pridurti, kad nors ir koks buvo tikslas, jis buvo galutinai pasiektas.

Skaitytojas apgailestaudamas sužinos, kad, grįžus į civilizuatą pasaulį, man netrukus vėl teko grumtis su proto aptemimu (jeigu tik tas negailestingas apibrėžimas tinka melancholijai ir nepakenčiamai kančiai). Už galutinį pasveikimą aš dėkingas atradimui, kurį padariau gydymasis labai brangioje sanatorijoje. Aš atradau neišsenkamą sveiko smagininimosi šaltinį – mulkinti psichiatrus, gudriai pritarinėti

* „Suaugusiųjų psichofizikos analai“.

** „Poliariniai tyrinėjimai“.

jiems niekad neleidžiant suprasti, kad išmanai visas jų profesines gudrybes, jiems pataikaujant sugalvoti klasikinių pranašingų sapnų (kurie vertė juos pačius, reikalaujančius sapnų, sapnuoti košmarus ir naktimis atsibusti nuo riksmo), erzinant juos pramanytais prisiminimais apie tariamai nužiūrėtas tėvų santuokinio gyvenimo „amžinas scenas“ ir neleidžiant jiems nė iš tolo nuspėti tikrųjų paciento bėdų. Papirkęs medicinos seserį, galėjau prieiti prie gydyklos archyvų ir ten radau, ne be juokų, žetonus, kuriuose buvau vadinamas „potencialiu homoseksualistu“ ir „visišku impotentu“. Šitas žaidimas man taip patiko ir jo poveikis man buvo toks teigiamas, kad pasveikęs likau dar vienam mėnesiui (beje, puikiai miegojau ir valgiau su moksleivės apetitu). O paskui užtrukau dar savaitėlę tik dėl to, kad pasirungčiau su galingu nauju profesorium iš „perkeltųjų asmenų“, arba De Pe (*nuo dementia precox*), labai įžymiu, išgarsėjusiu tuo, kad mokėjo priversti ligonį patikėti, jog šis buvo savo paties pradėjimo liudininku.

10

Išėjęs iš ligoninės nutariau pasieškoti kaimelio Naujojoje Anglijoje ar kokio apsnūdusio miestelio (guobos, balta bažnyčia), kur galėčiau praleisti literato vasarą tvarkydamas šūsnis susikaupusių užrašų ir maudydamasis netolimame ežere. Vadovėlio rašymas ėmė vėl mane traukti, o pomirtiniai dėdės aromatai tuo metu man jau beveik nerūpėjo.

Vienas buvusių jo tarnautojų, garbingos giminės atžala, pasiūlė man kelis mėnesius pagyventi savo nuskurdusių giminaičių, pavarde Mak Ku, priemiesčio namo viršutiniame aukšte, kuriame iki mirties oriai glaudėsi sena teta ir kurį jie ketino išnuomoti. Jis sakė, kad jie turi dvi dukteris, viena visai mažytė, o kita dvylikos metų, ir puikų sodą netoli gražaus ežero, ir aš pasakiau, kad visa tai žada tobuliausią vasarą.

Mes apsikeitėme laiškais, ir aš įtikinau poną Mak Ku, kad neteršiu kampų. Naktis traukinyje buvo fantastiška: aš stengiausi su visomis įmanomomis smulkmenomis įsivaizduoti paslaptinę nimfetę, kurią mokysiu kalbėti prancūziškai ir glamonėsiu humberišškai. Niekas manęs nepasitiko mažulytėje stotyje, kurioje išlipau su savo nauju

brangiu lagaminu, ir niekas neatsiliepė į telefono skambutį. Tačiau po kurio laiko į vienintelį žaliai rausvo Ramzdelio viešbutį atvyko susinervinęs, peršlapęs Mak Ku ir pranešė, kad jo namas ką tik sudegė iki pamatų – galbūt nuo gaisro, tuo pat metu visą naktį plieskusio mano gyslose. Mak Ku paaiškino, kad jo žmona su dukterimis išvažiavo šeimos automobiliu į kažkokį jiems priklausantį vienkiemį ieškoti prieglobsčio, bet žmonos draugė, ponija Heiz, puiki moteris, gyvenanti *Lone street* 342, gali išnuomoti man kambarį. Senė, gyvenanti kaip tik priešais poniją Heiz, paskolino Mak Ku savo limuziną, prieštvaininį griozdą stačiakampiu viršum, kurį vairavo linksmas negras. Aš pamaniau, kad jeigu dingo vienintelė priežastis, dėl kurios vykau į Ramzdelį, nauja man pasiūlyta pastogė – tiesiog nesąmonė. Kas man darbo, kad jam teks atstatyti namą, juk tikriausiai viskas buvo tinkamai apdrausta. Mane apėmė apmaudas, nusivylimas ir nuobodulys, bet būdamas mandagus europietis negalėjau atsisakyti važiuoti į *Lone street* šiuo katafalku, be to, aš kažkaip jaučiau, kad priešingu atveju Mak Ku sugalvos kokį nors dar sudėtingesnę būdą, kaip sutvarkyti mano asmeninį gyvenimą. Aš mačiau, kaip jis nubidzeno šalin ir kaip mano vairuotojas pašaipiai palingavo galva. Pakeliui aš sau prisiekinėjau, kad nė už ką neliksiu Ramzdeleje, o dar tą pačią dieną išskrisiu Bermudų arba Bahamų, arba bala žino kokių salų kryptimi. Dar neseniai malonios galimybės virpino mano nugarkaulį, prisiminus spalvotas kurortų prie jūros nuotraukas, ir, tiesą sakant, kaip tik Mak Ku staiga atitraukė mane nuo šitų planų savo geranorišku, bet, kaip dabar paaiškėjo, visiškai neįgyvendinamu pasiūlymu.

Beje, dėl staigių minties šuolių: mes vos nesuvažinėjome įkyraus priemiesčio šuns (vieną iš tų, kurie puola automobilius), kai tik pasukome į *Lone street*. Pasirodė Heizų namas – apkaltas lentomis, baltintas, siaubingas, nušiuręs nuo senumo, greičiau pilkas nei baltas – tokios rūšies būstas, kai žinai, kad jame vietoj dušo rasi klizmos žarną, užmaunamą ant vonios čiaupo. Daviau vairuotojui arbatpinigių ir vyliausi, kad jis iškart nuvažiuos, tuomet būčiau galėjęs nepastebėtas pasukti atgal į viešbutį ir susikrauti lagaminą; bet jis paprasčiausiai pastatė automobilį prie priešais stovinčio namo, iš kurio verandos jį šaukė senoji ponija Vizavi. Ką turėjau daryti? Paspaudžiau durų skambutį.

Juodaodė kambarinė įleido mane ir, palikusi stovėti ant demblio, nubėgo atgal į virtuvę, kur kažkas degė arba, tiksliau, svilo.

Prieškambarį puošė durų varpelių kekė, baltaakė medinė pabaisa, pagaminta Meksikoje turistams, ir Van Gogo „Arleziatė“ – banali buržuazijos klasės numylėtinė.

Dešinėje pravertos durys leido žvilgtelėti į svetainės kamputį, kuriame stovėjo stiklinė spinta su kitais meksikietiška neįtikėtinai ir dryžuota sofa pasienyje. Priekyje, prieškambario gilumoje, buvo laiptai, ir kai aš stovėjau nosine šluostydamas kaklą (tik dabar suvokiau, kaip karšta lauke) ir žvelgdamas į atsitiktinai po akim pakliuvusį daiktą – seną pilką teniso kamuoliuką, gulėjusį ant ažuolinės kelioninės dėžės – iš viršutinės laiptų aikštelės atsklido ponios Heiz kontraltas. Persisvėrusi per turėklus ji melodingai paklausė:

– Jūs – ponas Humbertas?

Be to, iš ten nukrito ir truputis popirosos pelenų. Paskui pati dama (sandalai, tamsiai raudonos kelnės, geltona šilko palaidinė, šiek tiek stačiakampis veidas – taip ji atrodė) nulipo laiptais, smiliumi vis dar purtydama popirosą.

Ko gero, čia pat ir aprašysiu ponią Heiz, kad nusikratyčiau ja. Šiai vargšei damai buvo trisdešimt penkeri metai, kakta jos buvo lygi, antakiai išpešioti ir visai paprasti, nors ganėtinai patrauklūs veido bruožai, kuriuos galima priskirti Marlenos Ditrich tipui. Delnu taisydamasi bronzinio atspalvio šinjoną ant pakaušio, ji nusivedė mane į svetainę, kur mes minutėlę šnektelėjom apie sudegusį Mak Ku namą ir gyvenimo Ramzdelyje privalumus. Jos plačiai įdėtos akvamarino spalvos akys buvo įpratusios nužvelgti pašnekovą nuo galvos iki kojų, uoliai vengdamos tik jo paties akių. Jos šypsena papildydavo klausiamas vieno antakio kilstelėjimas; ir kol kalbėjo, ji tarytum skleidė savo kūno bangas, kai nuo sofos vinguriuojančiais staigiais judesiais siekė trijų peleninių ir židinio (kuriame gulėjo rudas obuolio graužtukas); paskui ji vėl atsitiesdavo prisėsdama vieną koją. Ji tikrai buvo iš tų moterų, kurių nušlifuoti žodžiai gali atspindėti moterų raiškiojo skaitymo būrelį arba moterų bridžo būrelį, bet negali atskleisti sielos; moterų, visiškai neturinčių humoro jausmo, moterų, iš esmės abejingų dešimčiai dvylikai joms žinomų saloninio pokalbio temų, bet kartu labai pedantiškai besilaikančių pokalbių etiketo, pro kurio blizgančią plėvelę aiškiai persišviečia nuslėpti, užgniaužti ir nelabai malonūs dalykėliai. Aš gerai supratau, kad jeigu dėl kokių nors neįtikėtinai sutapusių aplinkybių tapčiau jos gyventoju, ji metodiškai imtųsi daryti iš manęs tai, ką jai reikšė žodis „nuomininkas“, ir aš

būčiau įpainiotas į vieną iš tų nuobodžių meilės istorijų, kurios man buvo taip gerai žinomos.

Beje, negalėjo būti ir kalbos, kad aš čia apsigyvenčiau. Nemaniau, kad galėčiau laimingai gyventi name, kur ant kiekvienos kėdės mėtosi suglamžytas žurnaliūkštis ir bjauriai persipina „funkcinių“ šiuolaikinių baldų komedija su aptriususių supamųjų kėdžių ir išklibusių staliukų su negyvomis stalinėmis lempomis ant jų tragedija. Madam nusivedė mane aukštyn, po to į kairę, į „mano“ kambarį. Aš lyg apdujęs apžiūrėjau jį galvodamas atsisakyti, bet pro tą miglą akyse virš „savo“ lovos pastebėjau Renė Prinė „Kreicerio sonatos“ reprodukciją. Ir šitokią tarnaitės landynę ji vadino „pusiau studija“! Lauk iš čia, tučiuojau lauk, mintyse šaukiau sau apsimesdamas, kad svarstau apie juokingai mažą kainą, kurios vylingai ir kartu primygtinai šeimininkė paprašė už visą išlaikymą.

Senamadiškas mandagumas vis dėlto vertė mane tęsti šią kankynę. Mes perėjome per laiptų aikštelę į dešinę namo pusę („Čia gyvenu aš, o čia gyvena Lo“ – turbūt kambarinė, pamaniau aš), ir nuomininkas-meilužis vos galėjo nuslėpti purtulį, kai jam, ganėtinai subtiliam vyriškiui, buvo leista iš anksto pamatyti vienintelę namuose vonią – gardą (tarp laiptų aikštelės ir jau minėtosios Lo kambario), kuriame beformiai šlapi daiktai kaboją virš abejotinos vonios, pažymėtos joje likusio plaukelio klaustuku; ir štai čia mane pasitiko numanyta vingiuojanti guminė žarna ir kitas, kažkuo jai giminingas daiktas: gauruotas rausvas užtiesalėlis, nenatūraliai dengęs klozeto dangtį.

– Matau, išpūdis jums nelabai malonus, – pasakė mano dama, akimirkšniui ranka palietusi mano rankovę. Joje derėjo šaltakraujis apskrumas (perteklius to, kas vadinama, regis, „ramia gracija“) su kažkokiu drovumu ir liūdesiu, ir dėl to ypatingas jos kruopštumas renkant žodžius atrodė toks pat nenatūralus kaip ir tarties dėstytojo intonacijos. – Mano namai nelabai tvarkingi, pripažįstu, – tęsė miela pasmerktoji vargšėlė, – bet tikrai jums pažadu (jos akys slydo mano lūpomis), jums bus čia gera, net labai gera. Nagi, parodysiu jums dar valgomąjį ir sodą. (Paskutiniai žodžiai buvo ištarti gyviau, tarsi ji viliotų balso vingrumu.)

Aš nenoriai nusekiau jai iš paskos į žemutinį aukštą; perėjome prieškambarį ir virtuvę, įrengtą dešinėje namo pusėje, toje pačioje pusėje, kur buvo valgomasis ir svetainė (o į kairę nuo prieškambario, po „mano“ kambariu, nieko nebuvo, tik garažas). Virtuvėje apkūni jauna negrė, nukabindama savo didelę blizgančią juodą rankinę nuo durų rankenėlės, pasakė:

– Aš jau eisiu, misis Heiz.

– Gerai, Luiza, – atsidusdama atsakė ši. – Sumokėsiu jums penktadienį.

Mes praėjome nedidelę patalpėlę indams ir duonai laikyti ir atsidūrėme valgomajame šalia svetainės, kuria mes neseniai gėrėjomės. Pastebėjau baltą kojinaitę ant grindų. Nepatenkinta krenkštelėjusi ponija Heiz pasilenkė ir įmetė ją į kažkokią spintą. Mes greitosiomis apžiūrėjome raudonmedžio stalą; jo viduryje stovėjo vaisių vaza, kurioje nieko nebuvo, tik vienas dar blizgantis slyvos kauliukas. Kišenėje užčiuopiau traukinių tvarkaraštį ir nepastebimai jį išsitraukiau, kad, kai tik pasitaikys proga, galėčiau jį peržiūrėti. Vis dar tebėjau paskui poniją Heiz per valgomąjį, kai staiga jo gale plykstelėjo žaluma.

– Štai ir veranda, – išgiedojo mano vedlė paskui, be menkiausio perspėjimo, žydra jūros banga užtelėjo mano paširdžiuos pasisukdama į mane nuo meldų kilimėlio verandoje, iš saulės rato, per tamsių akinių viršų dėmesingai mane peržvelgė pusnuogė, klūpanči, manoji Rivjeros meilė.

Tai buvo tokia pat mergaitė – tie patys smulkūs, medaus atspalvio pečiai, ta pati šilkinė, lanksti, apnuoginta nugara, ta pati rusva plaukų kupeta. Juoda skara baltais žimeliais, juosianti jos liemenį, slėpė nuo mano senstelėjusių akiplėšiškų akių – tačiau ne nuo jaunos atminties žvilgsnio – pusiau išsivysčiusią krūtinę, kurią aš taip glamonėjau aną nepamirštamą dieną. Ir tarsi būčiau mažos princesės iš pasakos (pasiklydusios, pavogtos, rastos, aprengtos čigoniskais skarmalais, pro kuriuos jos nuogumas šviečia karaliui ir jo skalikams) auklė, atpažinau tamsiai rudą apgamą ant jos šono. Pagautas ekstaziško siaubo ir susižavėjimo (karalius rauda iš džiaugsmo, trimitai trimituoja, auklė girta), aš vėl išvydau žavų įdubusį pilvuką, kur mano lūpos akimirksniu stabtelėjo, ir tas berniukiškas šlaunis, aš bučiavau dantytą kelnaičių dirželio atspaudą – aną beprotišką nepamirštamą dieną prie Rausvųjų uolų. Ketvirtis amžiaus, mano pragyventas nuo anų laikų susitraukė, pavirto virpančiu smaigaliu ir pradingo.

Nepaprastai sunku man tinkamai išreikšti to sprogimo jėgą, tą virpulį, tą aistringą atpažinimo postūmį. Tą saulės nutviektą akimirką, per kurią mano žvilgsnis spėjo peršliuozti klūpančią mergaitę (mirksėjusią per griežtų tamsių akinių viršų – o, mažasis *Herr Doctor**, kuriam buvo lemta išgydyti mane nuo visų skausmų), kolėjau

* Ponas daktaras.

pro ją užsidėjęs suaugusiojo kaukę (stotingo, tvirto gražuolio, ekrano herojaus), mano sielos tuštuma spėjo sugerti visas jos ryškaus grožio detales ir palyginti jas su mano mirusiosios nuotakos bruožais. Vėliau, žinoma, ji, toji *nova**, toji Lolita, *mano* Lolita, turėjo visiškai nustelbti savo prototipą. Aš tiktai siekiu pabrėžti, kad atradimas amerikiečių verandoje tebuvo tik pasekmė anos „kunigaikštystės prie jūros“ mano kančių kupinoje paauglystėje. Viskas tarp tų dviejų įvykių tebuvo tik daugybė aklų ieškojimų ir paklydimų, ir apgaulingų džiaugsmo užuomazgų. Visa, kas buvo bendra tarp tų dviejų būtybių, man jas suliejo į viena.

Beje, aš neturiu jokių iliuzijų. Mano teisėjai tą aprašymą supras tik kaip darydamasi bepročio, paprasčiausiai mėgstančio *le fruit vert***. Galų gale man vis tiek. Žinau tik, kad kol Heiz ir aš leidomės laiptais į žado netekusį sodą, mano keliai buvo kaip kelių atspindys vilnijančiame vandenyje, o lūpos buvo kaip smėlis.

– Ten mano Lo, – tarė ji, – o čia mano lelijos.

– Taip, – pasakiau aš, – taip, jos puikios, puikios, puikios.

11

Eksponatas numeris du – užrašų knygelė dirbtinės odos viršeliais, kurių viršutiniame kairiame kampe laipteliais išpausti aukso metai (1947). Aprašinėju šitą puikų Blank, Blankton, Masač. firmos gaminį taip, tarsi jis tikrai gulėtų priešais mano akis. O iš tikrųjų jis buvo sunaikintas prieš penkerius metus, ir tai, ką mes dabar peržiūrim (dėkoju mielajai Mnemosinei, šitai įsidėmėjusiai), – tik akimirkos įsikūnijimas, silpnutis jauniklis, iškritęs iš Fenikso lizdo.

Taip aiškiai prisimenu savo dienoraštį todėl, kad jį rašiau dukart. Iš pradžių naudojau didelio formato bloknotę, kurio plėšomuose lapuose užrašinėju pastabas pieštuku, daug trindamas ir taisydamas; visa tai, kai ką trumpindamas, persirašinėju smulkausia ir pasiūčiausia savo rašysena į juodąją knygelę.

* Naujai atrasta žvaigždė.

** Neprinokęs vaisius.

Gegužės trisdešimtoji Naujajame Hampšyre oficialiai paskelbta Pasninko diena, bet Karolinose, pavyzdžiui, taip nėra. 1947 metais tą dieną dėl vadinamosios skrandžio influencos epidemijos Ramzdelio miesto valdyba uždarė vasarai mokyklas. Prieš kurį laiką aš įsikėliau į Heizų namus, ir dienoraštis, su kuriuo dabar žadu supažindinti skaitytoją (panašiai kaip šnipas perduoda atmintinai išmoktą praryto pranešimo turinį), apima didesnę birželio dalį. Mano informaciją apie orą skaitytojas gali patikrinti 1947 metų vietinio laikraščio numeriuose.

Ketvirtadienis. Labai karšta. Iš patogaus stebėjimo punkto (pro vonios kambario langa) pamačiau, kaip Doloresa obelų žalsvoji šviesoje nuima nuo virvės skalbinius kitapus namo. Ji buvo languotais marškiniais, mėlynomis kaubojiškais kelnėmis ir audeklinėmis šlepetėmis. Kiekvienu savo judesiu apskrituose saulės švituliuose ji lietė slapčiausias ir jautriausias mano niekingo kūno stygas. Truputį luktelėjusi atsistojo šalia manęs ant užpakalinio priebučio apatinio laiptelio ir ėmė rankioti mažus akmenėlius, gulėjusius ant žemės tarp jos pėdų, – aštirus aštirus akmenėlius – kartu dar paėmė išgaubtą pieno butelio šukę, panašią į atkištą gyvulio lūpą, ir pradėjo svaidyti juos į netoliese besimėtančią skardinę. Dzinkt. Antrąkart negali, negali – kas per kvaila kankynė – negali pataikyti antrąkart. Dzinkt. Nuostabi oda – ir švelni, ir įdegusi, nė menkiausio defekto. Ledai su sirupu sukelia spuogus: pernelyg gausios riebalų liaukų išskyros, maitinančios odos folikulus, sukelia dirginimą, ir tai atveria kelią užkratui. Bet nimfetėms, nors jos ir prisikemša visokio riebaus maisto, spuogelių nebūna. Dieve, kokia kankynė – tasai atlasinis atspindys už smilkinio, pereinantis į ryškiai rudą plaukų spalvą! O tas virpčiojantis dulkėtos kulkšnies kauliukas... „Misterio Mak Ku duktė? Dženi Mak Ku? Ak – klaiki pabaisa! Ir niekšė. Ir raiša. Vos nenumirė nuo poliomieliito.“

Dzinkt. Žvilgantys plaukeliai išilgai rankos žemiau alkūnės. Kai ji pakilo į namus įnešti skalbinių, iš tolo nusekiau dievinančiu žvilgsniu jos atraitytų kelnių užpakaly pablukusį mėlį. Laukymės viduryje kaip dirbtinis fakyro medis ramiausiai išdygo ponia Heiz, apsiginklavusi „Kodako“ fotoaparatu, ir, truputį pareguliuavusi šviesos techniką: liūdnas žvilgsnis aukštyn, patenkintas žvilgsnis žemyn – leido sau nufotografuoti ant laiptelio sėdintį *Humbert le Bel**.

* Gražuolį Humbertą.

Penktadienis. Mačiau, kaip ji ėjo kažkur su Roza, tamsiaplauke drauge. Kodėl mane taip baisiai jaudina vaikiška, juk paprasčiausiai vaikiška, jos eisena? Išsiaiškinsime. Šiek tiek šleivokai statomos batų noselės. Kažkoks išklibęs blauzdų judesys, kai žengia žingsnį. Vos pastebimas čiūžavimas. Ir visa tai neapsakomai jauna, neapsakomai begėdiška. Be to, Humbertą Humbertą smarkiai sukrečia mažutės žargonas ir šaižus aukštas balsas. Truputį vėliau girdėjau, kaip ji tarškėjo Rozai per tvorą storžieviškas nesąmones. Visa tai manyje atsiliepė kapotu kylančiu ritmu. Pauzė. „O dabar man metas, vaike“.

Šeštadienis. (Gali būti, kad šitoje vietoje kai kas autoriaus pataisytą.) Žinau, kad rašyti šitą dienoraštį – beprotybė, bet man jis suteikia keistą veriantį malonumą; ir kas gi – be mylinčios žmonos – galėtų iššifruoti mano mikroskopinę rašyseną? Leiskite gi man pranešti pasikukčiojant, kad dabar mano ji L. kaitinasi saulėje atviroje verandoje, bet, deja, motina ir kažkokia kitos damos nuolat sukiojasi netoliese. Žinoma, aš galėčiau įsitaisyti ten, supamojoje kėdėje, ir apsimesti, kad skaitau. Bet nusprendžiau likti savo kambaryje būgštaudamas, kad siaubinga, beprotiška, juokinga ir apgailėtina karštligė, krėtusi mane, išduotų, jog mano pasirodymas nėra toks jau atsitiktinis.

Sekmadienis. Kaitra mus vis dar alsina; palaimingiausia savaitė! Šįkart iš anksto su storu sekmadieniniu laikraščiu ir nauja pypke užėmiau strateginę padėtį verandoje supamojoje kėdėje. Deja, ji atėjo kartu su motina. Jos vilkėjo juodus maudymosi kostiumėlius, dviejų dalių ir tokius naujutėlius kaip mano pypkė. Mano širdelė, mano mažutė akimirksniui stabtelėjo prie manęs – ji norėjo gauti humoristinio skyriaus puslapius, ir nuo jos dvelkė panašiai kaip nuo tos kitos, iš Rivjeros, tik intensyviau, su kažkokio šiurkštumo priemaiša – tai buvo lengvas aistros dvelktelėjimas, nuo kurio iškart sukrucho mano vyriškoji galia; bet ji staiga ištraukė iš mano rankų trokštamą laikraščio dalį ir prigulė ant savo patiesaliuko šalia į ruonę panašios mamytės. Ten mano gražuolė atsigulė kniūpsčia parodydama man, nesuskaitomai galybei akių, plačiai atsivėrusių mano reginčiame kraujyje, savo kilstelėtas mentes ir persikinius pūkelius išilgai įdubusio nugarkaulio, ir juodo kostiumėlio aptemptų siaurų sėdmėnų iškilumus, ir paauglės šlaunų vidinę pusę. Trečiaklasė tylėdama gėrėjosi žaliai raudonai mėlynomis piešinių serijomis. Žavesnės nimfetės niekada neteko net susapnuoti žaliai raudonai mėlynam Priapui. Išdžiūvusiomis lūpomis, pro įvairiaspalvius šviesos ruožus žvelgdamas į ją, fokusuodamas

savo geismą ir lengvai sūpuodamasis laikraščio priedangoje, žinojau, kad jei kaip reikiant susitelksiu ties šituo suvokimu, tai nedelsdamas pasieksiu aukščiausiąjį savo elgetiškos palaimos tašką. Kaip plėšrūnas verčiau pasirenka judantį grobį negu sustingusį, taip ir aš troškau, kad ši vargana pergalė sutaptų su vienu iš skaitančios mergaitės judesių, kuriuos ji retsykais darė pasikasydama nugarą ir rodydama vos patamsėjusią pažastį, bet druckė Heiz viską sugadino, kai pasisuko į mane ir paprašė užsirūkyti, o paskui pradėjo niekam tikusį pokalbį apie kažkokio populiarus nedorėlio šarlatanišką romaną.

Pirmadienis. Delectatio morosa.*

Palydžiu kupinas kančios dienas

Niūrus ir liūdnas...

Mes (motušė Heiz, Doloresa ir aš) papusryčiaivę turėjome važiuoti prie Akių ežero, ten maudytis ir gulinėti smėlyje; bet perlamutrinis rytas išsigimė į lietingą vidurdienį, ir Lo iškėlė sceną.

Nustatyta, kad Niujorke ir Čikagoje vidutinis mergaičių brandos amžius – trylika metų ir devyni mėnesiai; individualiai šitas amžius svyruoja tarp dešimties (arba mažiau) ir septyniolikos. Mažajai Vir-džinijai dar nebuvo nė keturiolikos, kai ją pamylėjo Edgaras. Jis mokė ją algebros. Įsivaizduoju. Medaus mėnesį praleido Sankt Peterburge, vakarinėje Floridos pakrantėje. „Mosjė Popo“, kaip poetą Po vadino vienas iš Humberto Humberto mokinių Paryžiaus licėjuje.

Aš turiu visus tuos bruožus, kurie, mergaičių seksualinių interesų ekspertų nuomone, pažadina mergaičių atsakomąjį jaudulį: ryški apatinio žandikaulio linija, stambi plaštaka, sodrus balsas, platūs pečiai. Be to, sako, aš panašus lyg į kažkokį aktorį, lyg į kažkokį kniauklį su gitara, dėl kurių alpsta Lo.

Antradienis. Lietutis. Jokių ežerų (vienos balos). Mamytė išvažiavo apsipirkti. Žinojau, kad Lo kažkur netoliese. Slapta besižvalgydamas aptikau ją motinos miegamajame. Priešais veidrodį tampė akies voka, stengėsi atsikratyti šapelio, įkritusio į kairę akį. Languota suknelė. Nors aš ir dievinu tą jos svaiginantį kaštonų kvapą, vis dėlto manau, kad ji turėtų kartais išsitrinkti plaukus. Akimirką mes abu plevenome šiltoje veidrodžio žalumoje, kurioje su mumis ir dangumi kartu atsispindėjo tuopos viršūnė. Šiurkštakai suėmiau jos pečius, paskui švelniai smilkinius ir pasukau ją į šviesą.

* Niūrus džiaugsmas.

„Jis štai čia, – pasakė ji, – aš jaučiu...“

„Šveicarų vavalstietė liežuvio gagaleliu...“

„...Išlaižytų?“

„Taiggi. Pabandyti?“

„Žinoma, pabandykite.“

Švelniai nuslydau virpančiu geluonimi per jos besivartantį sūrų akies obuolį.

„Tai puikumėlis, – tarė ji markstydamasi, – viskas praėjo.“

„Dabar kitą akį.“

„Paikas jūs žmogus, – pradėjo ji, – ten nieko... – Bet tuoj pat pastebėjo mano besiertinančias papūstas lūpas ir nuolankiai pasakė: Okei“.

Palinkęs prie jos šilto, išsitiesusio, rudai rusvo kūno, niaurusis Humbertas prispaudė lūpas prie jos pulsuojančio smilkinio. Ji šyptelėjo ir, palietusi mane suknelės krašteliu, išėjo iš kambario. Aš jaučiausi taip, tarytum mano širdis vienu metu plaktų visur. Anksčiau niekada gyvenime, netgi kai glamonėjau tą mergaitę Rivjeroje, niekada...

Naktis. Niekada nebuvau patyręs tokių kančių. Norėčiau aprašyti jos veidą, jos judesius, bet negaliu, nes kai ji arti, mano aistra jai mane apakina. Velniai rautų – aš nepratęs bendrauti su nimfetėmis! Jei užsimerkiu, regiu viso labo tik sustingusią jos pavidalo dalį, reklaminį diapozityvą, įstabios glotnios šlaunies odos blykstelėjimą, kai ji sėdėdama, aukštai pakėlusį kelį po languotu sijonu, riša batelio raištelį. „*Dolores Heiz, ne mountré pas vua ciamb*“* (taip sako jos motina, mananti, kad moka prancūziškai).

Būdamas *à mes heures*** poetu, aš paskyriau madrigalų juodoms lyg suodžiai blakstienoms, plazdančioms apie jos blankiai pilkas, be jokios išraiškos akis, ir penkioms asimetrinėms strazdanoms ant jos riestos nosytės, ir balkšviems pūkeliams ant jos įdegusių rankų ir kojų; bet jį suplėšiau ir negaliu dabar prisiminti. Tik banaliais žodžiais (dabar grįžtame prie dienoraščio) galėčiau aprašyti manosios Lo bruožus: pavyzdžiui, galėčiau pasakyti, kad jos plaukai tamsiai rudi, o lūpos raudonos kaip aplaižytas raugerškio ledinukas, dargi apatinė žavingai

* Doloresa Heiz, nerodykite šlaunų.

** Kadaise.

papūsta – ak, kad aš būčiau tapytoja dama, kuriai ji pozuotų nuoga ryškioje šviesoje. Bet aš juk tesu Humbertas Humbertas – išstypęs, kaulėtas, apžėlusia krūtine, tankiais juodais antakiais ir su keistu akcentu, – tikra atmatų duobė, pilna pūvančių bjaurasčių, pridengtų švelnios berniukiškos šypsenos. Bet ir jinai visai nepanaši į trapią mergaitę iš moterų romano. Iš proto varo mano nimfetės dvilypė prigimtis: švelnus svajingas Lolitos vaikiškumas, sumišęs su kažkokiu atgrasoku vulgarumu, būdingu dailiems žurnalų paveikslėliams ir primenančiu man apsiblaususias rausvutes nepilnametės kambarines Europoje (trenkiančias smulkintomis ramunėlėmis ir prakaitu) ir tas visai jaunutes paleistuves, kurios aprenčiamos kaip vaikai provincijos viešnamiuose. Tačiau kartu – kartu dar aš jaučiu neapsakomą, tyrą švelnumą, prasimušantį pro muskusą ir bjaurastį, pro dvoką ir mirtį, Dieve mano, Dieve mano... Ir pagaliau – ir tai nuostabiausia – ji, šitoji Lolita, *manoji* Lolita, taip išryškino seną autoriaus svajonę, kad virš visko ir nepaisant nieko tėra tikta Lolita.

Trečiadienis. „Priverskite mamą nuvežti mus (mus!) rytoj prie Akių ežero.“ Štai pažodinė frazė, kurią mano dvylikametė pasija ištarė karštai pašnibždomis, susidūrusi su manimi priebutyje – man išeinant, jai įbėgant. Popiečio saulės atspindys lyg akinamai baltas deimantas nesuskaičiuojamais vaivorykštiniais aptaisais virpėjo ant apvalaus stovinčio automobilio stogo. Puošnios guobos vainikas metė švelniai mirguliuojantį šešėlį ant lentinės namo sienos. Dvi tuopos siūravo ir lingavo. Ausis skyrė paskirus tolimo gatvės judėjimo garsus. Kažkoks vaikiškas balsas šaukė: „Nansi! Nansi!“ Namuose Lolita uždėjo savo mėgstamą plokštelę „Mažylė Karmen“, kurią aš visuomet vadindavau „Kišenine Karmen“, dėl to ji prunkšdavo, tyčia šaipydama iš mano apsimestinio šmaikštumo.

Ketvirtadienis. Vakar vakare mes sėdėjome atviroje verandoje – Heizicha, Lolita ir aš. Tirštėjo šilta prieblanda, nešdama nakties palaimą. Senoji nuokvaka ką tik baigė man smulkiai pasakoti filmo, kurį ji ir Lo matė prieš pusę metų, turinį. Labai žemai puolęs boksininkas pagaliau susipažįsta su geru dvasininku (jis kitados, pačiame jėgų žydėjime, taip pat buvo boksininkas ir iki šiol galėjo kumščiu partrenkti nusidėjėlių). Mes sėdėjome ant pagalvių, numestų ant grindų; Lo buvo tarp madam ir manęs (pati įsispraudė – žvėriūkštis mano). Aš savo ruožtu ėmiau komiškai pasakoti apie savo arktinius nuotykius. Fantazijos mūza davė man šautuvą, ir aš šoviau į baltąją mešką, o ši

pritūpė ir aiktelėjo. Tuo metu aiškiai jutau Lo artumą, ir kol kalbėjau ir gestikuliuavau gailastingoje tamsoje, pasinaudojau tais nematomais judesiais paliesdamas tai jos ranką, tai petį, tai lėlę baleriną iš vilnos ir muslino, kurią ji tampė ir sodino man ant kelių; ir pagaliau, kai aš visiškai apraizgiau šituo įsivaizduojamų glamonių tinklu mano karščiu tvoskiančią meilutę, išdrįsau paglostyti jos koją, dygius plaukelius išilgai blauzdos ir juokiausi iš savo pokštų, ir virpėjau, ir slėpiau jaudulį, ir porą kartų greitai lūpomis taip arti pajutau jos garbanų šilumą, linksėdamas ties ja juokingai *lyg à part**, pats sau, ir glostydamas jos žaislą. Ji taip pat nenustygo vietoje, kol galų gale motina jai griežtai liepė baigti šėlti, o jos lėlę staiga sviedė į tamsą, ir aš vis krizenau ir grėžiojau į Heizichą per Lo kojas, o mano ranka šliuožė aukštyn liesute nimfetės nugara, užčiuopdama jos odą pro berniukiškų marškinių audinį.

Bet aš žinojau, kad viskas beviltiška. Geismas man temdė sąmonę, mane kankino per ankšti drabužiai, ir buvau netgi laimingas, kai ramus motinos balsas tamsoje paskelbė: „O dabar mes manome, kad Lo laikas miegoti“. „O aš manau, kad jūs kiaulės“, – pasakė Lo. – „Pui-ku, vadinasi, rytoj nebus iškylos“, – tarė Heizicha. „Mes gyvename laisvoje šalyje“, – pasakė Lo. Kai supykusi Lo išrėkė vadinamąjį Bronkso valio (storas šleikštaus pasibjaurėjimo garsas) ir pasitraukė, aš iš inercijos tūnojau verandoje, o Heizicha rūkė dešimtą papirosą tą vakarą ir skundėsi Lo.

Matote, Lo piktumas jau reiškęsi, kai jai tebuvo vieneri metai; ji, būdavo, iš lovelės per šoninį tinklelį mėtydavo žaisliukus, kad piktadario vaiko vargšei motinai tektų juos rinkti! Dabar, dvylikos, ji tiesiog Dievo rykštė, anot Heizichos. Vienintelis dalykas, apie ką sva-joja Lo, – tai kratytis pagal džiazio muziką arba marširuoti sportinėse eitynėse aukštai kilnojant kelius ir žongliruojant lazdele. Pažymius ji gauna blogus, bet vis dėlto pasirodė esanti geriau prisitaikiusi prie mokyklos kasdienybės naujoje vietoje negu Piskyje (Piskis buvo jų gimtasis miestas Jungtinių Valstijų vidurinėje dalyje; namas Ramz-delyje anksčiau priklausė amžinatilsį anytai; į Ramzdelį jos persikėlė prieš dvejus metus). „Dėl ko Lo buvo nelaiminga toje pirmoje mokykloje?“ „Ak, – tarė našlė, – ar aš galėčiau nežinoti. Aš vargšė pati

* Į šalį.

tai patyriau vaikystėje: siaubingi tie berniūkščiai; jie išsukinėja tau ranką, tyčia trenkiasi į tave su krūva knygu, tampo už plaukų, skaudžiai gnaibo krūtinę, stengiasi pakelti tau sijoną. Žinoma, kaprizai būdingi kiekvienam normaliam paaugliui, bet Lo peržengia bet kokias ribas. Ji paniurusį ir apsuksi. Elgiasi šiurkščiai ir iššaukiamai. Neseniai Viola, italė iš jos klasės, skundėsi, kad Lolita įdūrė jai į užpakalį automatinio plunksnakočiu. Žinote, – pasakė Heizicha, – ko aš norėčiau? Jei jūs, *monsieur*, čia dar būtumėt rudenį, paprašyčiau jūsų padėti jai ruošti pamokas – man rodos, jūs mokate viską – geografiją, matematiką, prancūzų kalbą.“ „Viską viską“, – atsakė *monsieur*. „Aha, – pasigavo Heizicha, – vadinasi, jūs čia dar būsite?“ Aš galėjau riktelėti, kad pasilikčiau amžiams, jei galėčiau tikėtis retkarčiais palepinti žadėtąją mokinę. Tačiau aš nepasitikėjau Heizicha. Todėl tik numykiau, pasimuisčiau ir, nenorėdamas toliau leisti jai gilintis į detales (*le mot juste**), netrukus išėjau į savo kambarį. Bet našlė, matyt, nemanė, kad diena baigėsi. Aš ilsėjaisi savo šaltame guolyje, glausdamas prie veido delną su kvėpiančiu Lolitos šešėliu, kai išgirdau, kaip mano nenuorama šeimininkė prieina prie durų ir pro jas šnabžda: „Tik noriu žinoti, ar baigėte skaityti „Žvilgsnį ir atodūsi“?“ (ilustruotas žurnalas, man paskolintas prieš kelias dienas). Iš dukters kambario pasigirdo Lo klyksmas: žurnalą turėjo ji. Po paraliais – ne namai, o viešoji biblioteka.

Penktadienis. Įdomu, ką pasakytų solidus universiteto leidyklos direktorius (ten leidžiamas mano vadovėlis), jei aš į knygą būčiau įdėjęs Ronsaro posakį apie „mažutį rausvutį plyšelį“ arba Remi Belo eilutes: „kalvelė ta nedidelė, samanėlėm apžėlus, per vidurį ją žymi purpuro rėželis“ ir taip toliau. Bijau, vėl susirgsiu nervais, jei pasiliksiu tuose namuose, nuolat išgyvendamas nepakeliamą pagundą, šalia manosios širdelės – manosios ir Edgaro širdelės – „mano gyvenimo, nuotakos mano“. Ar motina gamta jau atskleidė jai Menarchės paslaptį? Pilnumo pojūtis. Prakeikimas, kaip tai vadina airės. Alegoriškai: „barščių valgymas“ arba „mano dienos“. „Ponia Gimda (cituoju iš mergaičių žurnalo) ima kloti storą minkštą patalėlį – pravers, jei viduje rasis kūdikėlis“.

Tarp kitko: jei kada nors aš iš tikro įvykdyčiau žmogžudystę – atsižvelkite į tą „jeigu“, – reikėtų didesnio išsiūčio negu jutau Valerijai.

* Tikslus žodis.

Gerai įsidėmėkite, kad tuomet aš elgiausi gana pakrikai. Kai panorėsite – jei panorėsite – kepti mane elektrinėje kėdėje, prašau turėti omeny, kad tik silpnaprotystės priepuolis galėjo suteikti man tos primityvios energijos, be kurios negalima virsti žvėrimi (gali būti, kad šita vieta dienoraštyje skambėjo kitaip). Kartais sapne aš kėsinausi nužudyti. Bet žinote, kas nutinka? Laikau, sakysim, pistoletą. Taikausi, sakysim, į ramų priešą, abejingai žiūrintį į mano veiksmus. O taip, aš dėmesingai paspaudžiu gaiduką, bet kulkos viena po kitos tingiai rieda ant grindų iš kvailo vamzdžio. Tuose sapnuose trokštu tik vieno – nuslėpti nesėkmę nuo priešo, kuris pamažu vis dėlto pradeda niršti.

Šiandien prie pietų stalo senoji pikčiurna, šnairai žvilgtelėjusi iš padilbų, motiniškai pašiepdama Lo pasakė (aš ką tik buvau baigęs juokaujama tonu pasakoti apie žavius ūselius, kokius beveik nusprendžiau užsiželdinti): „Geriau nereikia, kitaip kai kam visai susisuks galvelė“. Lo tuojau pat pastūmė savo lėkštę su virta žuvimi, vos neišversdama pieno stiklinės, ir išlėkė iš valgomosios. „Ar jums nebūtų pernelyg nuobodu, – pratarė Heizicha, – rytoj su mumis važiuoti prie ežero maudytis, jeigu Lo atsiprašys dėl savo išsišokimo?“

Po kurio laiko mano kambarį buvo girdėti skardus durų pokšėjimas ir kiti garsai, sklindantys iš kažkokių drebančių gelmių, kur vyko aršus varžovių barnis.

Ji neatsiprašė. Kelionė atšaukta. O juk galėjo būti linksma.

Šeštadienis. Štai jau kelios dienos palieku praviras duris, kai dirbu, bet tik šiandien gudrybė pavyko. Kraipydamasi, šlepsėdama ir brūžuodama batais (stengdamasi nuslėpti drovumą, kad štai mane aplankė nekviesta), Lo įėjo ir, šen bei ten pasisukiojusi, ėmė žiūrinėti siaubingus užraitymus, kuriais aš išmarginau popieriaus lapą. O ne, tai nebuvo esisto įkvėpimo pauzė tarp dviejų paragrafų; tai buvo mano lemtingo geismo pasibjaurėtinas slaptaraštis (kurio suprasti ji negalėjo). Jos rusvos garbanos nusviro ties stalu, prie kurio aš sėdėjau, ir Humbertas Kimusis apkabino ją viena ranka – apgailėtinai kraujo giminystės pamėgdžiojimas. Laikydama lapą ir toliau jį žiūrinedama šiek tiek trumparegėmis akimis, mano naivi mažoji viešnia iš lėto prisėdo ant mano kelio. Jos žavus profilis, pusiau praviros lūpos, šilti plaukai buvo už kokių trijų verškų nuo mano iššieptų kaplių, ir pro šiurkštokus berniukiškus rūbus jutau jos kūno karštį. Staiga aiškiai suvokiau, kad galiu pabučiuoti ją į kaklą arba į lūpų kamputį ir liksiu visiškai nenubaustas, suvokiau, kad ji man šitai leis ir netgi prisimerks pagal visas Holivudo taisykles. Tai

taip paprasta kaip dviguba porcija grietininių ledų su karštu šokoladu. Negaliu paaiškinti manó išsprusiam skaitytojui (kurio antakiai turbūt taip pakilo, kad persliuogę plikę pasiekė pakaušį), kaip aš tai suvokiau; galbūt žvėries uosle pagavau jos vos pastebimą kvėpavimo ritmo pakitimą, nes dabar jau ji ne tiek žiūrinėjo mano teplionę – o, mano tyroji nimfetė! – kiek laukė su tyliu smalsumu, kad įvyktų kaip tik tai, ko mirtinai troško žavusis nuomininkas. Mūsų laikų kūdikis, dievinantis kino žurnalus, išmanantis apie saldžius sulėtintus stambiaplanius kadrus, jai turbūt nepasirodytų keista, jeigu suaugęs draugas, stotingas gražuolis... Per vėlu! Visi namai staiga sugaudė nuo pleprios Luizos balso, ji raportavo ką tik grįžusiai poniai Heiz apie kažkokį negyvą žvėrelį, kurį ji su Tomsonu (kaimynų vairuotoju) rado rūsyje, – ir, žinoma, mano Lolitėlė negalėjo praleisti tokio įdomaus įvykio.

Sekmadienis. Ji permaininga, ji kaprizinga, ji šiurkšti, ji – grakšti išdykusi paauglė. Ji nepakenčiamai patraukli nuo galvos iki kojų (atiduodu visą Naująją Angliją už populiarios romanistės plunksną!) – pradedant nuo kaspino bei segtukų plaukuose ir baigiant nedideliu randu dailių blauzdų apatinėje dalyje (kur ją riedučiais užgavo berniukas Piskyje), kaip tik ties balta vilnone kojinaite. Ji su motuše ką tik išėjo pas Hamiltonus švęsti draugės gimtadienio ar ko. Medvilninė languota suknelė plačiu sijonu. Krūtinė, rodos, jau gražiai susiformavusi. Kaip tu skubi, mano džiaugsme!

Pirmadienis. Lietingas rytas. „*Ces matins gris si doux!*..“*

Aš vilkiu baltą pižamą su šviesiai violetiniais raštais ant nugaros. Esu panašus į vieną iš tų storų perlų spalvos vorų, kokius gali pamatyti senuose soduose. Tupi blizgančio voratinklio centre ir pamažu trauko tą ar kitą giją. Mano tinklas apgobęs visus namus, o pats sėdžiu krėse kaip gudrus burtininkas ir klausausi. Kur Lo? Savo kambaryje? Patyliukais traukioju šilko siūlą. Ne, ji išėjo iš ten; ką tik girdėjau trūkčiojantį besisukančio velenėlio tarškesį tualete; bet mano iškelti klausos čiuptuvai nepagavo jos žingsnių iš vonios atgal į kambarį. Gal ji vis dar valosi dantis (vienintelis švarinimosi veiksmas, kurį Lolita atlieka tikrai nuoširdžiai). Ne. Vonios durys ką tik trinktelėjo; vadinasi, reikia toliau naršyti po namus ieškant nuostabaus grobio. Nagi nuleisiu šilko siūlą į apatinį aukštą. Taip įsitikinu, kad jos nėra virtuvėje, nes

* Tie darganoti, švelnūs rytai...

ji neužtrenkia šaldytuvo durelių, nešnypščia prieš nekenčiamą motiną (kuri, manau, mėgaujasi jau trečiu šį rytą ulbančiu, saikingai linksmu telefono pokalbiu). Ką gi, bandysime toliau užčiuopti ir neprarasime vilčių. Kaip spindulys švystelėjęs į svetainę ir nustatau, kad radijas tyli (o motušė vis dar tebekalba su misis Čatfield ar misis Hamilton labai prislopintu balsu, šypsodamasi, rausdama, laisvos rankos delnu pridengdama ragelį, neigdama ir leisdama suprasti, kad nevisiškai neigia smagius gandus apie nuomininką, ak, liaukitės, ir visa tai šnabždėdama taip jausmingai, kaip ji, šita protinga dama, įprastame pokalbyje niekuomet nedaro). Taigi manosios nimfetės paprasčiausiai nėra namie! Išlėkė! Vaivorykštinis audinys apsitraukė pilku nuo senumo voratinkliu, namai tušti, namai negyvi. Staiga – pro pusiau praviras duris švelnus Lolitos kikenimas: „Nesakykite mamai, bet aš suvalgiau visą jūsų kiaulieną“. Bet kai aš iššoku į laiptų aikštelę, jos jau nebėra. Lolita, kur tu? Padėklas su mano rytine kava, šeimininkės rūpestingai paruoštas ir laukiantis, kad nuo slenksčio pasiimčiau jį į lovą, žiūri į mane išsivėpęs. Lola! Lolita!

Antradienis. Debesys vėl sutrukdė iškylauti prie nepasiekiamo ežero. Gal taip kauliukais žaidžia Likimas? Vakar priešais veidrodį matavausi naujas maudymosi kelnaites.

Trečiadienis. Šiandien Heizicha, apsirengusi vyriško stiliaus rūbais, apsiavusi žemakulniais batais, pranešė važiuosianti į miestą pirkti dovanų draugei ir pasiūlė man vykti kartu, nes aš atseit taip puikiai išmanau apie daiktus ir kvėpalus. „Išsirinkite savo mėgstamą pagundą“, – sumurkė ji. Kaip galėjo išsisukti Humbertas, būdamas parfumerijos firmos savininkas? Atsidūriau aklavietėje – tarp fasadinio priangio ir automobilio. „Paskubėkite!“ – šūktelėjo ji, kai aš pernelyg nerangiai ropščiausi į automobilį (vis dar beviltiškai stengdamasis sugalvoti, kaip čia išsigelbėjus). Ji jau buvo paleidusi variklį ir damai derančiais žodžiais ėmusi plūsti atbulomis važiuojanti ir sukanti sunkvežimį, sunykusiai senei, gyvenančiai priešais, ką tik atvežusį naujutėlį krėslą su ratukais. Staiga mano Lolitos balselis garsiai suskambo pro svetainės langą: „Ei! Kur jūs? Ir aš važiuoju! Palaukit manęs!“ „Neklausykit!“ – suspiegė Heizicha (bet netyčia išjungė variklį). O tuo metu, mano puikiosios automobilininkės vargui, Lo jau traukė durų rankenėlę, norėdama įlipti iš mano pusės. „Tai nepakenčiama“, – pradėjo Heizicha, bet Lo jau įsispraudė visa spurdėdama iš džiaugsmo: „Patraukite gi savo užpakalį“, – kreipėsi

ji į mane. „Lo!“ – suklykė Heizicha (ir dėbtelejo į mane tikėdamasi, kad pavarysiu šalin nepraustaburnę). „Lo-cololo“, – pasakė Lo (ne pirmą sykį), loštelėjusi atgal, kaip ir aš loštelėjau, kai automobilis trūktelejo pirmyn. „Visiškai neleistina, – tarė Heizicha, įnirtingai jungdama antrą bėgį, – kad taip storžieviškai elgtųsi mergaitė. Ir būtų tokia įkyri. Juk ji puikiai žino, kad čia nereikalinga. Ir, be to, jai reikia išsimaudyti.“

Mano dešinėsios rankos pirštukai lietė mėlynas kaubojiškas mergaitės kelnes. Ji buvo basa, kojų nagai dar saugojo vyšninio lako likučius, ir skersai vieno iš jų, ant didžiojo piršto, užklijuota pleistro juostelė. O Dieve, ko tik neatiduočiau, kad čia pat, nedelsdamas galėčiau priglusti lūpomis prie šitų smulkiakaulių, ištįsusių beždžioniškų kojų! Staiga jos ranka įslydo į maną, ir, nežinant mūsų duenjai, aš visą kelią iki parduotuvės lačiau ir glosčiau, ir spaudinėčiau šią karštą letenėlę. Mūsų Marleną primenančios vairuotojos nosies sparneliai blizgėjo, netekę arba sugėrę pudros porciją, ir ji nesustodama tęsė pompastišką monologą apie eisną mieste, ir iš profilio buvo matyti, kaip ji šypsosi, kaip papučia lūpas, kaip klapsi dažytais blakstienomis; o aš meldžiausi, deja, nesėkmingai, kad niekada nebaigtume kelionės.

Daugiau neturiu ką pridurti, nebent tai, kad, pirma, susiruošus namo didžioji Heizicha liepė mažajai sėstis ant užpakalinės sėdynės, o antra, kad mano išrinktus kvėpalus ji nutarė pasilikti savo žavių ausų lezgeliams.

Ketvirtadienis. Dėl tropinės mėnesio pradžios turime iškęsti audrą ir krušą. Viename iš „Jaunimo enciklopedijos“ tomų radau Jungtinių Valstijų žemėlapi ir plono popieriaus lapelį su vaikiška ranka pradėtu šio žemėlapio kontūrinium piešiniu; o kitoje pusėje, prieš nebaigtą Floridos kontūrą, buvo Ramzdelio gimnazijos klasės moksleivių sąrašo mimeografinė kopija. Šitą lyrinį kūrinį aš jau moku atmintinai.

Andžel Gracija
Austinas Floidas
Bairon Margarita
Bielis Džekas
Biel Merė
Bukas Danilas
Viljamsas Ralfas

Vindmiuler Luiza
Havel Mabelė
Hamilton Roza
Heiz Dolores
Grac Rozalina
Grin Lucinda
Gudeilis Donaldas
Dunkanas Valteris
Kamel Alisa
Karmin Roza
Kavanas Džonas
Kavan Mariona
Klarkas Gordonas
Mak Kristal Viviana
Mak Ku Virdžinija
Mak Fatumas Obrejus
Miranda Antonijus
Miranda Viola
Naitas Kenetas
Rozatas Emilis
Skotas Donaldas
Smit Heizelė
Talbotas Edvinas
Talbotas Edgaras
Ven Lula
Falteris Tedas
Fantazija Stela
Fleišmanas Moisiejus
Foksas Džordžas
Čatfild Filisė
Šerva Olegas
Šeridan Agnesė
Šlenker Lena

Poema, tikra poema! Kaip keista ir malonu buvo rasti šitą „Heiz Doloresą“ (ją!) gyvoje vardų pynėje, garbingoje Rožių sargyboje, stovinčią kaip pasakos karalaitė tarp dviejų freilinių! Stengiuosi išanalizuoti džiugesio jaudulį, kurį pajutau nugarkaulyje, išvydęs šį

vardą tarp visų kitų. Kas čia mane jaudina – iki ašarų (karštų, opalinių, sūdrių ašarų, kurias lieja poetai ir meilužiai) – kas gi? Švelnus anonimiškumas po juodais mantilijos nėriniais? („Doloresa“)? Vardo ir pavardės sukeitimas, kažkuo primenantis porą ilgų juodų pirštinių arba kaukę? Ar tik ne žodyje „kaukė“ slypi minklės atsakymas? O gal visada vilioja nėrinių paslaptis, spindulingas vualis, pro kurį pažįstamos akys šypsosi tik tau, išrinktajam – tau vienam? O kita vertus, galiu taip aiškiai įsivaizduoti visą šią margą klasę aplink mano mieląją, dulsvai rožinę doloresinę rožę. Matau Graciją Andžel ir jos pritvinkusius spuogelius; Džinę Mak Ku ir jos velkamą koja; Klarką, išvargintą onanizmo; smirdžių Dunkaną ir jo juokelius; Agnesę su jos nugrauztais nagais; Violą spuoguo tu veidu ir standžiu biustu; gražutę Rozaliną; tamsiaplaukę Rožę; žavingąją Stelą, kuri leidžia save liesti svetimiems vyriškiams; Viljamsą, peštuką ir vagį; Fleišmaną, kurio man gaila kaip bet kokio atstumtojo. O štai tarp jų – jinai, sumišusi jų būryje, čiulpianti pieštuką, neapkenčiama auklėtojų, visų berniukų, akimis ryančių jos plaukus ir kaklą, dėmesio centre – mano Lolita.

Penktadienis. Svajoju apie kokią nors siaubingą katastrofą. Apie žemės drebėjimą. Apie grandiozinį sprogimą. Jos motina nešvariai, bet staigiai ir galutinai pašalinta su visais likusiais žmonėmis daug mylių aplink. Lolita stūgauja mano glėbyje. Išlaisvintas aš myliuosi su ja tarp griuvėsių. Jos nuostaba. Mano pasiaiškinimas. Akivaizdūs pavyzdžiai, lydimi gyvuliškų garsų. Visa tai tušti, kvaili prasimanymai! Jei Humbertas nebūtų kvailys, jis galėtų pasimėgauti ja šlykščiausiu būdu (pasinaudodamas jos apsilankymais – pavyzdžiui, vakar, kai ji vėl buvo pas mane, rodė savo piešinius – mokyklinio meno pavyzdžius). Humbertas Drąsusis galėtų jai pasiūlyti kyši be jokios rizikos. Paprastesnis – ir praktiškesnis – žmogus protingai pasitenkintų komerciniais pakaitais, bet tam reikia žinoti, kur kreiptis, o aš nežinau. Nors mano išvaizda vyriška, esu nepaprastai drovus. Mano romantišką sielą ima purtyti kažkoks įkyrus drebulys vien nuo minties, kad gali atsitikti kokia nešvari siaubinga istorija. Man prisimena begėdiškos jūrų pabaisos, šaukusios *Mais allez-y, allez-y!**, Anabelė, šokčiojanti ant vienos kojos, kad užsimautų kelnaites; ir aš, baisiai įniršęs, mėginantis ją pridengti.

* Pirmyn, pirmyn!

Ta pati diena, tik vėliau, gerokai vėliau. Užsidegiau šviesą – norėjau užrašyti sapną. Jo kilmė man aiški. Per pietus Heizicha teikėsi pareikšti, kad kadangi meteorologijos biuras žada saulėtą savaitgalį, mes važiuosime prie ežero sekmadienį po pamaldų. Gulėdamas lovoje ir prieš miegą šildydamasis svajonėmis, apgalvojau galutinį planą, kaip kuo geriau išnaudoti būsimą išskylą. Puikiai supratau, kad motušė Heiz neapkenčia mano mažutės už tai, kad ji žavisi manimi. Aš galvojau praleisti dieną prie ežero taip, kad ir motušė būtų patenkinta. Nusprendžiau, kad kalbėsiuosi tik su ja, bet tinkamą minutę pasakysiu, kad palikau laikroduką ar saulės akinius štai ten, miškelyje, ir tučiuojau dingsiu tankmėje su savo nimfete. Čia realybės nebeliko, ir žygis ieškoti akinių prie Akių ežero virto tylią mažyte orgija su neįprastai prityrusia, linksmute ir sukalbama Lolita, besielgiančia taip, kaip ji, mano supratimu, negalėjo elgtis tikrovėje. Švintant prarijau migdomąją tabletę ir susapnavau sapną, kuris buvo greičiau mano svajų parodija negu tęsinys. Labai aiškiai regėjau ežerą, prie kurio dar niekada nesu buvęs: jis buvo aptrauktas smaragdinio ledu, kuriame eskimas raupų sudarkytu veidu uoliai stengėsi kirtikliu iškirsti eketę, nors ant skalda išpiltų ežero krantų žydėjo atvežtiniai oleandrai ir mimozos. Neabejoju, kad daktarė Bjanka Švarcman apdovanotų mane visu maišu Austrijos šilingų, jei šitą libido sapną pridėčiau prie jos libidosjė. Deja, kita jo dalis buvo visiškai eklektiška. Heizicha ir Heizutė jodinėjo aplink ežerą, aš taip pat jodinėjau, smagiai pasišokčiodamas, išsižergęs, tik tarp kojų vietoj arklbio buvo suslėgtas oras – nedidelė spraga, sapno režisieriaus išsiblaškyimo vaisius.

Šeštadienis. Mano širdis vis dar daužosi. Vis dar rangausi ir tyliai mūkiu, prisimindamas tą nesmagumą.

Vaizdas iš nugaros. Auksuotos spalvos juostelė tarp baltų marškinėlių ir baltų kelnaičių. Persisvėrusi per langą, ji automatiškai skaičioja langą siekiančios tuopos lapus, susidomėjusi gyvu pokalbiu su berniuku, išnešiojančiu laikraščius (atrodo, Kenetu Naitu), kuris stovi apačioje, ką tik tiksliai apskaičiuotu mostu nuskradinęs „Ramzdelio žurnalą“ ant mūsų priebučio laiptų. Aš ėmiau prie jos artintis „suluošintojo eiseną“, kalbant pantomimos terminais. Mano galūnės buvo išgaubtais paviršiais, tarp kurių – greičiau negu kuriais – aš slinkau lėtai, naudodamasis kažkokiu neutraliu judėjimo būdu: Pitrėkštasis voras Humbertas. Man pririekė dievai žino kiek laiko iki jos nukakti. Aš ją mačiau tarsi pro siaurėjantį žiūrono galą ir prie jos stangraus

užpakaliuko artinausi kaip paralitikas bekauliais išsukinėtais sąnariais, stumiamas iš visų jėgų sutelktos valios. Pagaliau aš atsidūriau kaip tik už jos; bet čia man kilo nevykusi mintis – atseit pašėlioti – papurtyti ją už sprando ar panašiai, kad nuslėpčiau savo tikrąjį žaidimą, ir ji trumpai spygtelėjo: „Atstokit!“ (to jau buvo per daug), ir bjauriai išsišiepęs Humbertas atsitraukė, o netikusi mergiščia toliau sau čirškė, palinkusi virš kiemo.

Bet paklauskite, kas buvo paskui. Po pusryčių aš pusiau gulomis tysojau žemame sodo krėsle, mėgindamas skaityti. Staiga du lengvi delniukai uždengė man akis: tai ji prislinko iš užpakalio, lyg pakartodama mano rytinį manevrą kaip baleto scenoje. Jos pirštai, siekiantys užstoti saulę, persišvietė kaip karminas, ir ji mėšlungiškai kikeno ir kraipėsi taip ir kitaip, kol aš mėčiau ranką tai į šalį, tai atgal, vis taip pat gulėdamas. Aš braukiau ranka per jos greitas ir tarsi besijuokiančias kojas, ir knyga nuslydo nuo manęs lyg rogės, ir misis Heiz vaikštinėdama priėjo ir atlaidžiai pasakė: „O jūs tiesiog jai gerai uždroškite, jeigu ji trukdo jums mąstyti. Kaip aš mėgstu šį sodą, – tęsė ji be šauktuko. – O šita saulė, argi tai ne rojus“ (ir be klaustuko). Su apsimestinės palaimos atodūsiu nekenčiama dama atsisėdo ant žolės ir išžiūrėjo į dangų, remdamasi už nugaros ištiestomis rankomis, ir staiga senas pilkas teniso kamuoliukas šoktelėjo per ją, ir iš namų atsklido kiek pasipūtęs Lolitos balsas: „*Pardonne, maman**. Aš ne į tave taikiau“. Aišku, kad ne, mano karštute, švelnute mažyte!

12

Taip baigėsi įrašai dienoraštyje.

Iš jų aiškėja, kad, nepaisant viso velnio išradingumo, kasdien veiktavo ta pati schema: iš pradžių jis mane gundydavo, o paskui priešindavosi man, palikdamas buką skausmą pačioje mano konstitucijos šaknyje. Aš tiksliai žinojau, ką ir kaip noriu padaryti ir nepaliesti mažos mergaitės skaistybės. Galų gale per ilgus gyvenimo su šia savo manija metus aš jau buvau įgijęs patirties. Man teko mėgautis

* Atsiprašau, mama.

miesto parkų šešėliuose mirguliuojančiomis nimfetėmis, su niekšišku smaližiaus apdairumu sprautis į tą ankščiausią, šilčiausią miesto autobuso galą, kur ant dirželių kabodavo mokinukų virtinė. Bet dabar, beveik tris savaites, visoms mano apgailėtinoms gudrybėms išskildavo kliūčių. Visų jų kaltininkė paprastai būdavo Heizicha (tegu pastebi skaitytojas: ji greičiau būgštavo, kad tik Lolita nepatirtų malonumo bendraudama su manimi, negu kad aš mėgaučiausi Lolita). Laukinė aistra, užvaldžiusi mane šitai nimfetei – pirmajai gyvenime nimfetei, prie kurios pagaliau galėjau prisigremžti savo negrabiais, maudžiančiais, baugščiais nagais, – mane tikrai būtų vėl nuvariusi į sanatoriją, jei velnias, norėdamas su manimi dar pažaisti, nebūtų sumanęs suteikti man nedidelį malonumą.

Skaitytojas pastebėjo ir kitką: įdomų ežero miražą. Būtų logiška, jei misteris Mak Fatumas (taip noriu pavadinti savo velnią), paruoštų man nedidelių lauktuvių pažadėtame krante, nužiūrėtame pušyne. Heizichos sumanyme iš tikrųjų slypėjo klasta: ji manęs neišpėjo, kad Rozočka Hamilton (žavi juodbruvė) taip pat važiuos išskylauti, kad nimfetės šnibždės ir žais nuošalėje, linksmintis visiškai skyrium nuo mūsų – o tuo metu pusiau nuogi misis Heiz ir gražuolis jos nuomininkas rimtai kalbės toli nuo smalsių akių. Akys vis dėlto sekė, ir liežuviai malė.

Koks nepaprastas dalykas tas gyvenimas! Mes nuteikiame prieš save kaip tik tas lemties jėgas, kurias norėtume prisijaukinti. Prieš man atvykstant mano šeimininkė ketino pasikviesti seną pana, vardu Falen (jos motina kadaise tarnavo Heizichos šeimoje virėja), kad ši apsigyventų su Lolita ir manimi, o pati šeimininkė, tikra kontoros tarnautoja, susirastų tarnybą dideliame mieste. Visą tvarką ji įsivaizdavo labai aiškiai: atsikrausto gunktelėjęs, akiniuotas *Herr Humbert* su savo Vidurio Europos mados lagaminais ir tūno apdulkėjęs nuošaliame namo kampe, prie senų knygų krūvos; niekieno nemylima, neišvaizdžią dukrą griežtai prižiūri mis Falen – kartą, 1944 metais, ji jau buvo priglobusi Lo po savo nepakenčiamu sparnu (Lo tą vasarą prisimindavo drebedama iš pasipiktinimo), o misis Heiz dirba šaunioje firmoje. Bet visai paprastas įvykis sutrukdė įgyvendinti planą: tą pačią dieną, kai aš atvykau į Ramzdelį, mis Falen susilaužė koją Savanoje (Džordžija).

Sekmadienis po jau aprašyto šeštadienio pasitaikė toks gražus, kaip pranašavo meteorologijos biuras. Padėjęs ant kėdės, stovėjusios už durų, padėklą su pusryčių likučiais (jį mano geroji buto šeimininkė turėjo išnešti, kai jai bus patogų), apsiavęs savo nudrengtomis naktinėmis šlepetėmis (tai vienintelis mano turimas nudrengtas daiktas), nusėlinau prie laiptų aikštelės baliustrados, įsiklausiau ir išsiaiškinau štai ką.

Vėl buvo skandalas. Misis Hamilton telefonu pranešė, kad jos dukrai pakilo „temperatūra“, o misis Heiz savo dukrai pasakė, kad iškylą teks atidėti. Karštakošė mažoji Heiz šaltai atšovė Heizichai, kad jeigu taip, tai nevažiuosianti su ja į bažnyčią. Motina atsakė: „Puiku“ ir išvažiavo viena.

Į laiptų aikštelę išėjau ką tik nusiskutęs, su muilnomis ausimis, vis dar balta pizama su rugiagėlių (ne lelijų) raštu ant nugaros. Tučtuojau nusivaliau muilo putas, pasikvėpinau galvą ir pažastis, apsvilkau violetinį šilkinį chalata ir, nervingai niūniuodamas panosėje, nusileidau į apačią ieškoti Lolitos.

Norėčiau, kad mano išprusę skaitytojai dalyvautų scenoje, kurią rengiuosi vėl suvaidinti; norėčiau, kad jie peržiūrėtų kiekvieną detalę ir patys įsitikintų, koks atsargumas, koks tyrumas slypi visame šitame muskato saldumo epizode, jeigu į jį pažiūrėtų su „nešališka simpatija“, kaip mūsų privačiame pokalbyje pasakė mano advokatas. Taigi pradėsime. Manęs laukia nelengva užduotis.

Pagrindinis veikėjas – Humbertas Murklys. Veiksmo laikas – vienas birželio sekmadienio rytas. Vieta – saulės nutvieksta svetainė. Rekvizitai – sena dryžuota tachta, iliustruoti žurnalai, gramofonas, meksikietiški niekučiai (velionis Haroldas E. Heizas – tebūnie Dangaus karalystė tam geram žmogui! – siestos metu kambaryje žydromis sienomis pradėjo mano mažutę povestuvinėje kelionėje į Vera Kruzą, todėl dabar visus namus puošė suvenyrai, tarp jų – ir Doloresa). Tą dieną ji vilkėjo dailią rožinę, tamsiai rausvais langeliais, trumpomis rankovėmis, plačiu sijonu ir aptemptu juosmeniu kartūno suknelę, kurią jau kartą mačiau. Norėdama pabrėžti spalvingą kompoziciją, ji ryškiai pasidažė lūpas ir laikė saujoje gražų, banalų, raudoną rojaus obuolį. Tik kojinais ir basutės nebuvo šventinės. Jos baltas išieginis rankinukas gulėjo numestas prie gramofono.

Kai ji atsisėdo šalia manęs ant sofos (sijonas ore išsipūtė, subliūško) ir ėmė žaisti žvilgančiu vaisiumi, mano širdis ėmė mušti lyg būgnas. Jinai mėtė jį aukštyn, į saulėje žibančias dulkes, ir gaudė jį skleisdama plekšintį, nugalintą, tuščią garsą.

Humbertas Humbertas pastvėrė obuolį.

– Atiduokite, – ėmė maldauti ji, rodydama marmuro rausvumo delnus. Aš gražinau „auksinę sėklą“. Jinai jį pagriebė ir atsikando, o mano širdis buvo tarsi sniegas po plona ryškiai raudona odele. Tada su beždžionišku miklumu, būdingu šitai amerikietei nimfetei, ji stvėrė iš manęs žurnalą, kurį automatiškai atverčiau (gaila, kad niekas nenufilmavo įdomaus rašto, monogramą primenančių mūsų vienalaikių arba vienas kitą uždengiančių judesiu). Vienoje rankoje laikydama atkaštą vaisių, kuris jai nė kiek netrukdė, Lolita ėmė pašėlusiai greitai vartyti žurnalą, ieškodama paveikslėlio, kurį norėjo parodyti Humbertui. Pagaliau rado. Apsimesdamas susidomėjusiu, aš taip arti prie jos prikišau galvą, kad jos plaukai palietė mano smilkinį, o nuoga jos ranka greitomis užkliudė mano skruostą, kai ji riešu šluostėsi lūpas. Dėl užkritusios miglos, pro kurią žiūrėjau į nuotrauką žurnale, ne iškart į ją reagavau, o jos keliukai nekantriai pasitrynė vienas į kitą ir susidaužė. Nuotrauka išryškėjo pro rūką: garsus dailininkas siurrealistas guli aukštiekninkas paplūdimyje, o šalia jo, taip pat aukštiekninka, – gipsinė Milo Veneros kopija, iki pusės skendinti smėlyje. Užrašas skelbė: nuostabiausia savaitės fotografija. Aš žaibiškai atėmiau iš jos bjaurų žurnalą. Kitą akimirka, apsimesdama, lyg vėl norėtų jį paimiti, ji užvirto ant manęs. Pagavau ją už liesutės plaštakos. Žurnalas purptelėjo ant grindų lyg išgąsdinta višta. Lolita išsmuko, atšoko ir atsidūrė sofos kampe man iš dešinės. Galiausiai įžūli mergaitė ištiesė kojas ant mano kelių.

Tuo metu aš jau buvau taip susijaudinęs, lyg ties beprotystės riba, bet turėjau ir beprotiško gudrumo. Toliau sėdėdamas ant sofos radau būdą atsargiais judesiais nukreipti savo užmaskuotą gašlumą iki jos vaikiškų kojų. Nebuvo lengva išblaškyti mergaitės dėmesį, kol aš taikiausi reikiamu būdu. Tratėdamas greitakalbe, nutraukdamas kvėpavimą, vėl kvėpuodamas, išgalvodamas netikėtą dantų skausmą, kad paaiškintčiau žodžių srauto pertrūkį, ir be perstojo vidiniu maniako žvilgsniu fiksuodamas savo tolimąjį geismo tikslą, aš paslapčiom sustiprinau tą trynimą, kuris, jei ne realiai, tai bent iliuzine prasme, šalino fiziškai nepanaikinamą, bet psichologiškai gana menką kliūtį

(pižamos audinį ir chalato skverną) tarp dviejų įdegusių kojų, besiilsinčių skersai mano apatinės kūno dalies, sunkumo ir užslėpto, sunkiai nusakomo aistros ugnikalnio. Į mano tarškėjimą atsitiktinai papuolė kai kas, ką buvo galima mechaniškai kartoti: ėmiau deklamuoti tais metais madingos dainelės žodžius, palengva juos iškraipydamas – O Karmen, Karmenut, prisiminki gi... ir gitaros, ir barai, ir farai, chi chi – automatinius paistalus, kuriuos vis keisdamas ir darydamas – tai yra ypatingais smailialiežuvystės kerais – aš užbūriau savąją Karmen ir vis mirtinai bijojau, kad kokia nors stichinė nelaimė man staiga sutrukdys, staiga atims iš manęs brangiausią laiką, kurio pojūčiams susikaupė visa mano esybė; ta baimė vertė mane iš pradžių veikti pernelyg skubotai, ir tai nesiderino su sąmoningo mėgavimosi ritmu. Fanfaros ir farai, tarabarai ir barai pamažu įtraukė ją: jos balselis antrino ir taisė mano iškraipytą motyvą. Ji buvo muzikali, ji buvo prisipildžiusi obuolių saldumo. Jos kojos, uždėtos ant mano gyvojo skaudulio, palengva krutėjo; aš jas glosčiau. Taip dešiniajame sofos kampe pusiau gulomis drybsojo ji, mokinukė trumpomis baltomis kojinaitėmis, valganti savo gundomąjį vaisių, dainuojanti tyškant jo sultims, nusimaudama batelį, trinanti pėdą su smunkančia nuo kulnelio kojinaite į senų žurnalų krūvą, sukrautą kairėje nuo manęs, – ir kiekvienas jos judesys, kiekvienas brūkštelėjimas ir siūbtelėjimas padėjo man nuslėpti ir tobulinti neregimą, bet akivaizdų mudviejų santykį: stebuklo ir siaubūno, šito linguojančio kūno kartūnine suknele nepaliesto grožio ir mano beištrūkstančio žvėries.

Po virpčiojančiais pirštų galiukais jaučiau plaukelius, mažumėlę pasišiaušusius išilgai blauzdų. Aš alpėjau pavergtas gailios, bet sveikos aistros, kuri kaip vasaros ūkana gaubė Dalelytę Heiz. Ak, tegu lieka ji taip, tegu amžiams lieka... Bet štai ji pasiravė, norėdama mesti į židinių obuolio graužtuką, ir jos jaunas kūnas, jos begėdiškos nekaltos šlaunys ir apvalus užpakaliukas pamažu pasislinko mano įtempto, pilno kančios, nedidelio šnaresio priedangoje veikiančio ugnikalnio atžvilgiu, ir netikėtai mano jausmai paslaptینگai pasikeitė. Aš patekau į tokią būties plokštumą, kur niekas daugiau nebuvo svarbu, tik laimės lava, beužverdanti mano gelmėse. Tai, kas prasidėjo nuo malonaus mano giliai paslėptų šaknų įsitempimo, tapo karštu nekantrumu, kuris dabar pasiekė visiško patikimumo, pasitikėjimo ir saugumo būseną – tokią, kuri neegzistuoja kokiose nors kitose gyvenimo srityse. Nusistovėjęs gilus, deginantis malonumas artėjo prie aukščiausio taško, taigi buvo

galima sulėtinti veiksmą, kad prasitęstų palaima. Realiai Lolitos čia nebuvo. Numanoma saulė pulsavo netikruose topoliuose. Mes buvome su ja vieni kaip stebuklingoje fantazijoje. Aš žvelgiau į ją rausvutę, į ją, egzistuojančią tik už man priklausančios laimės ūko, nejaučiančią jos ir svetimą jai, ir saulė žaidė jos lūpose, ir jos lūpos vis dar, matyt, dėliojo žodžius apie „kišeninę Karmen“, kurie jau nesiekė mano sąmonės. Dabar viskas buvo parengta. Mėgavimosi nervai buvo apnuoginti. Krauzo korpuskulos perėjo į šėlsmo fazę. Būtų užtekę mažiausio spustelėjimo, kad įsisiautėtų dangiška audra. Aš jau nebebuvo Humbertas Gauruotasis, liūdnaakis dogas, apglėbęs batą, kuris dabar jį nuspirs. Aš buvau aukščiau apjuoktinų nutikimų, aš buvau už baudžiamumo ribos. Savo paties pasistatytame seralyje aš buvau galingas, spindintis turkas, sąmoningai, laisvai, aiškiai suvokdamas laisvę, atidėliojantis tą akimirką, kai teiksiuos visiškai užvaldyti pačią jauniausią, pačią gležniausią savo vergę. Kabodamas ties šitos geidulingos bedugnės kraštu (tikrai dirbtinė fiziologinės pusiausvyros padėtis, kurią galima palyginti su kai kuriomis literatūros ir muzikos techninėmis priemonėmis), aš vis kartojau paskui Lolitą atsitiktinius, beprasmiškus žodžius – Karmen, karma, karminas, kaminas, amen – kaip žmogus, kalbantis ir besijuokiantis per miegus, o mano laiminga ranka patykomis slydo aukštyn jos saulės nutvieksta koja iki ribos, nubrėžtos padorumo šešėlio. Vakar ji galvotrūkiškais lėkdama trenkėsi į grioždišką skrynią, stovėjusią priebutyje, ir dabar aš kalbėjau dusdamas:

– Žiūrėk, žiūrėk, ką tu padarei, ak, žiūrėk! – nes, prisiekiu, buvo gelsvoka mėlynė ant jos nuostabios nimfetiškos šlaunies, kurią mano gauruota letena masažavo ir pamažu glėbė. Ir, kadangi jos kelnaitės buvo labai mažutės, atrodė, niekas negalėjo sutrukdyti mano tvirtam didžiajam pirštui pasiekti jos karštą kirkšnies griovelį – kaip, būna, kuteni ir glostai besijuokiantį kūdikį – štai taip ir tik taip, ir atsakydama su spiegia gaidėle balse ji šūktelejo:

– Ak, tai niekai! – ir ėmė žargstyti bei rangyti, ir užvertė galvą, ir prikando drėgnai blizgančią apatinę lūpą nuo manęs pusiau nusisukdama, ir mano vaitojančios lūpos, ponai prisiekusieji, beveik palietė jos nuogą kaklą, kol maldžiau į jos kairįjį sėdmenį paskutinį virpulį pačios ilgiausios pasaulyje ekstazės, kurią kada nors patyrė žmogiškoji ar velniškoji būtybė.

Tuoju po to (iki tol mes tarytum kovojome, o dabar mano gniaužtai atsileido) ji nusirito nuo tachtos ir pašoko ant kojų – tiksliau, ant

vienos kojos – kad nustvertų ragelį kurtinamai garsiai skambančio telefono, skambėjusio gal jau visą amžinybę, kol mano klausa buvo išsijungusi. Ji stovėjo ir plazdeno blakstienomis – degančiais skruostais, sutaršytomis garbanomis, ir jos žvilgsnis slydo manimi taip pat, kaip jis slydo baldais, ir, kol ji klausėsi arba kalbėjo (su motina, liepiančia jai prisistatyti pas Čatfildus, pakvietusius abi pusryčių – beje, nei Lo, nei Hum dar nenutuokė, ką sumanė bjauri darbštuolė), vis bilsnojo per telefono stalelio kraštą bateliu, kurį laikė rankoje. Ačiū Dievui, mergaitė nieko nesuprato.

Išsitraukęs margą šilkinę nosinę, ties kuria akimirksniu stabtelėjo jos žvilgsnis, nusišluosčiau nuo kaktos prakaitą ir, skendėdamas palaimoje išsivadavęs nuo kančių, sutvarkiau savo didingus apdarus. Ji tebekalbėjo telefonu, derėdamasi su motina (Karmenutė norėjo, kad anoji jos atvažiuotų), kai vis garsiau dainuodamas aš šoviau laiptais aukštyn ir ėmiau leisti į vonią burbuliuojančią garuojančio vandens srovę.

Čia leisiu sau pateikti minėtos madingos dainelės žodžius arba bent jau tai, ką prisimenu, – rodos, aš niekuomet jos gerai nemokėjau. Tai štai:

*O Karmen, Karmenut, ar pameni
Taratam – teškaंची srovę fontano
Ir gitarą, ir barą, ir farą, tratam,
Ir tavo aistringą gitaną!*

*Ir to miesto ugnis, kur klajojom kartu,
Ir kivrčo žodžius taratavom klaikaus,
Ir tą kulką, kuria tave pakirtau,
Koltą, kurį – tarary – aš laikau...*

(Stvėrė turbūt nedidelį koltą ir suvarė kulką gražuolei į kaktą.)

Papusrėčiavau mieste – seniai nebuvo toks alkanas. Kai grįžau, namuose dar nebuvo girdėti Lolitos. Stūmiau dieną svajodamas, galvodamas, palaimingai skendėdamas savo rytiniuose išgyvenimuose.

Didžiavausi savimi: išvogiau orgazmo medų nesuvedžiojęs mažametės. Jokių praradimų. Fokusininkas pripylė pieno, sirupo, putojančio šampano į naują baltą jaunos panelės rankinę – viens, du, trys, ir rankinė liko nesutepta. Taip, labai rafinuotai pasiekiau savo niekšišką, karštą svajonę; ir vis dėlto Lolita liko nepaliesta – ir aš pats išlikau. Toji būtybė, kuria aš taip neįtikėtinai pasitenkinau, buvo ne ji, bet mano sukurtoji – kita, įsivaizduojama Lolita, galbūt tikroviškesnė už tikrąją, užgožianti ir išbaigianti ją, be valios ir savivokos, ir netgi be nuosavo gyvenimo.

Mergaitė nieko nenutuokė. Aš nieko jai nepadariau. Ir niekas negalėjo man sukliudyti pakartoti veiksmą, kuris ją palietė tiek pat mažai kaip fotografuojamas atvaizdas, mirgantis ekrane, o aš – vargas kuprius, besionanizuojantis patamsiuose. Diena slinko lėtai, tyli ir brandi, ir aukšti, sklidinį syvų medžiai, atrodė, žinojo paslaptį.

Troškimas vėl prisiglausti prie jos ėmė dar smarkiau mane kankinti negu anksčiau. „Tegu ji greitai sugrįžta, – meldžiausi kreipdamasis į anksčiau neegzistavusį Dievą, – ir, kol motina virtuvėje, tegu pasikar-toja scena ant tachtos – Maldauju! – Aš taip baisiai ją dievinu!“

Ne, „baisiai“ – ne tas žodis. Džiūgavimas, kuris kėlė man išankstinių mėgavimąsi pakartotiniais malonumais, buvo ne baises, bet apgailėtinas. Apgailėtinas – nes, nors ir degina nenumaldomas jausmas, ketinau uoliai ir akylai saugoti šito dvylikamečio vaiko skaistumą.

O dabar pasigėrėkite apdovanojimu, kurį gavau už kančias. Lolita negrįžo su motina – su Čatfildais nuėjo į kiną. Pietų stalas buvo padengtas dviem ypač manieringai – degė žvakės (tik pamanykit). Po šita dirbtine aura Heizicha lengvais judesiais lietė sidabrinus įrankius abipus lėkštės, tarytum liestų klavišus, šypsojosi tuščiai savo lėkštei (laikėsi dietos) ir klausė, ar man patinka salotos (pagamintos pagal moterų žurnale perskaitytą receptą). Taip pat norėjo žinoti, ar man skani šalta jautiena. Sakė, kad dieną praleido labai maloniai. Nuostabus žmogus toji misis Čatfild. Filida (dukra) rytoj važiuoja į mergaičių vasaros stovyklą. Trim savaitėlėm. Nutarta ten pat išsiųsti

Lolitą ateinantį ketvirtadienį. Nelaukus liepos, kaip buvo numatyta anksčiau. Pabūsime ten ilgiau negu Filida. Iki pat mokslo metų pradžios. Nuostabi perspektyva, vargše mano širdie!

Ak, kaip tai mane sukrėtė! Juk tai reiškė, kad mano mažulę atima iš manęs kaip tik tuomet, kai slapta ji tapo mano. Kad paaiškinčiau mane apėmusią niūrią nuotaiką, teko apkaltinti tą patį danties skausmą, kurį jau simuliuavau rytą. Dantis turbūt buvo šakninis, didžiulis, su pūliniu sulig kompoto vyšnia.

– Mūsų mieste, – pasakė Heizicha, – yra puikus dantistas, tai mūsų kaimynas, daktaras Kviltis, garsaus dramaturgo giminaitis. Jūs manote, praeis? Na, kaip norite. Rudenį ant jos dantų bus uždėtos „kabės“, kaip sakydavo mano motina. Galbūt tai sutramdys mūsų Lolitutę. Turbūt ji jums baisiai trukdė visas tas dienas. Ir aš numatau dvi tris ganėtinai audringas dienas, kai ji išvyks. Ji iš pradžių ryžtingai atsisakė važiuoti ir, prisipažinsiu, palikau ją pas Čatfildus, nes bijau su ja likti akis į akį, kol jos tokia nuotaika. Kinas gal ją nuramins. Filida – nuostabi mergiūkštė, ir nėra jokios priežasties Lolitai jos nemėgti. Tikrai, mesjė, aš visa širdimi užjaučiu jus dėl danties skausmo. Būtų daug protingiau leisti man rytoj rytą pirmiausia susisiekti su Aivaru Kvilčiu, jei dar skaudės. Ir, žinote, manau, kad vasaros stovykla tikrai naudingiau mergaitei, tikrai prasmingiau, kaip aš visuomet sakau, negu mušti dinderį priemiesčio kiemuose ir išstampyti mamos lūpų dažus, ir trukdyti kukliam džentelmenui dirbti, ir dar kelti scenas dėl kiekvieno menkiausio nieko.

– Ar jūs tikra, – prakalbau aš pagaliau (sugalvojęs menką, labai menką priežastį paprieštarauti), – kad ji ten nebus nelaiminga?

– Tegul tik pabando būti nelaiminga. Beje, tenykštis gyvenimas nėra vien tik begaliniai pasilinksminimai. Stovyklai vadovaujanti Šerlė Holms – turbūt girdėjote – parašė knygą „Moksleivės prie laužo“. Stovyklos gyvenimas padės Doloresai Heiz įvairiapusiškai vystytis – stiprinti sveikatą, lavintis, ugdyti charakterį ir ypač atsakomybės kitiems suvokimą. Norite, paimsime tas žvakes ir pereisime į verandą? Ar jums geriau eiti į lovytę ir vaduotis kaip nors nuo skausmo?

Vaduotis kaip nors nuo skausmo...

Kitą dieną jos išvyko į miestą pirkti stovyklai reikalingų daiktų. Bet koks atsinaujinimas Lo veikė stebuklingai. Pietaudama ji, atrodė, grįžo į savo įprastas vėžes. Papietavusi iškart nuėjo į savo kambarį, kad įniktų į komiksų knygeles, įgytas lietingoms dienoms „Lelijoje“, arba „Le“, kaip sutrumpintai vadino stovyklą: ji taip nuodugniai jas peržiūrėjo iki išvykimo, kad paskui jų net nepasiėmė.

Aš taip pat nuėjau į savo urvą ir sėdau rašyti laiškų. Mano planas dabar buvo nuvažiuoti prie jūros, o paskui, prieš mokslo metus, atnaujinti savo viešnagę Heizų namuose, nes jau žinojau, kad negaliu gyventi be šitos mergaitės.

Antradienį jos vėl vaikščiojo pirkinių, ir man buvo pavesta pakelti ragelį, jei joms nesant paskambintų stovyklos viršininkė. Tikrai, ji paskambino, ir po kelių savaitių mes turėjome progą prisiminti mūsų malonų pokalbį. Šį antradienį Lo pietavo savo kambaryje. Susivaidijusi su motina ji valandą pražliumbė ir dabar, kaip būdavo ir anksčiau, nenorėjo man pasirodyti užverktomis akimis: dėl ypatingai švelnios veido spalvos jos bruožai po smarkaus verkimo netekdavo ryškumo, veidas paburkdavo ir tapdavo skausmingai gundantis. Man buvo labai liūdna, kad ji klaidingai suvokia mano estetinius vertinimus, nes aš tiesiog dievinu šitą botičelinio rausvumo atspalvį, šitą ryškų brūkšni išilgai liepsnojančių lūpų, šitas drėgnas sulipusias blakstienas, o be to, jos drovus įgeidis man atėmė daugybę galimybių apsimesus guodėju...

Deja, reikalas nebuvo toks paprastas, kaip aš maniau. Kai vakare su madam Heiz sėdėjome tamsioje verandoje (niekdirbys vėjas užgesino jos raudonas žvakes), ji nelinksmai kikendama pasakė:

– Prisipažįstu, aš pareiškiau Lolitai, kad jos mylimiausias Humbertas visiškai pritaria stovyklos projektui, ir štai ji nutarė sukelti tikrą skandalą ta dingstim, kad tarsi mes abu norim jos atsikratyti. Bet tikroji priežastis kita: aš jai pasakiau, kad rytoj pernelyg įmantrius naktinius daiktus, kuriuos ji mane privertė nupirkti, mudvi pakeisime į ką nors kuklesnio. Mano užsispyrėlė save mato esant ekrano žvaigžde; aš gi matau ją kaip sveiką, tvirtą, bet baisiai nedailią paauglę. Tai ir yra, aš manau, mūsų sunkumų esmė.

Trečiadienį man pavyko kelioms sekundėms pamatyti Lolitą: tai atsitiko laiptų aikštelėje, kur ji, vilkinti apatiniais marškiniais ir

baltomis, užpakaly žaliai suteptomis kelnaitėmis, rausėsi skrynioje. Aš tyčia pasakiau kažką draugiško ir juokingo, bet ji viso labo tik paniekinamai suniurnėjo nežiūrėdama į mane. Prakeiktasis, mirštantis Humbertas negrabiai paglostė jos stuburgalį, ir mergiūkštė jam labai skaudžiai uždrožė viena iš velionio pono Heizo batų kaladėlių.

– Niekšingas išdavikas! – pasakė ji, kai aš sliūkinau laiptais žemyn, trindamas petį ir dėdamasis labai įskaudintas.

Ji nesiteikė pietauti su Humočka ir mamyte: išsiplovė galvą ir atsigulė į lovą su savo kvailom knygpalaikėm; o ketvirtadienį abejinga motina išvežė ją į stovyklą „Le“.

Kaip rašė geresni už mane rašytojai: „Skaitytojas lengvai gali išivaizduoti...“ ir taip toliau. Beje, tegu jie susikiša tą išgirtą vaizduotę. Aš žinojau, kad pamilau Lolitą amžiams; bet aš žinojau ir tai, kad ji ne amžiams liks Lolita: sausio 1-ąją jai sueis trylika metų. Po dvejų metų ji jau nebebus nimfetė ir taps „jauna mergina“, o paskui „koledžo panele“, t.y. studente, – ką nors bjauresnio sunku ir sugalvoti. Žodis „amžiams“ apibūdina tik mano aistrą, tik tą Lolitą, kuri negrižtamai įsigėrė man į kraują. Lolitą, kurios klubų kaulai dar nepaplatėjo, Lolitą, prieinamą šiandien mano lytėjimui ir uoslei, mano klausai ir regai, skardžiabalsę Lolitą žvilgančiais rusvais plaukais – garbanomis, priekyje ištiesintomis ir šonuose banguojančiomis, o užpakaly krintančiomis, Lolitą, kurios kakliukas buvo toks karštas ir lipnus, o žodeliai tokie vulgarūs – „šlykštu“, „apsiėdimas“, „pirma klasė“, „tipelis“, – šitą Lolitą, manąją Lolitą vargšas Katulas turėjo prarasti amžiams.

Kaipgi šiuo atveju man išgyventi be jos du mėnesius – bemiegius vasaros mėnesius? Ištisis du mėnesius, atimtus iš dvejų nimfetiškų metų! Gal – svarsčiau aš – man persirengti niūria, senamadiška mergužėle, negražiai sudėta madmuazele Humbert ir pasistatyti palapinę prie stovyklos „Le“ tikintis, kad saulėj įdegusios nimfetės ims kryžtauti: „Ak, priimkime gyventi kartu šitą sodriabalsę bėglę!“ ir nusitemps prie savo laužo liūdną, droviai besišypsančią *Berthe au Grand Pied**. Berta dalinsis lova su Doloresa Heiz!

Tušti, beprasmiai sapnai. Du mėnesiai grožio, du mėnesiai švelnumo turėjo būti amžiams iššvaistyti, ir aš tam niekaip negalėjau pasipriešinti, *mais rien***.

* Bertą Didžiakoję.

** Ničnieko.

Vieną reto gardumo medaus lašą šis ketvirtadienis vis dėlto tausojo man gilės kevale. Ponia Heiz turėjo dukterį nuvežti į stovyklą anksti rytą, o kai ruošimosi išvykti garsai pasiekė mane, aš išsiritau iš lovos ir persisvėriau per langą. Apačioje po topoliais jau burzgė automobilis. Ant šaligatvio stovėjo Luiza, ranka pridengusi akis, tarsi maža keliautoja jau tolo akinamuose ryto saulės spinduliuose. Šitas gestas pasirodė esąs per ankstyvas.

– Pasiskubink! – sušuko Heizicha, sėdėjusi prie vairo.

Mano Lolita, jau pusiau įlipusi į automobilį ir susiruošusi užtrenkti dureles, sraigtinė rankenėle nuleisti lango stiklą, pamojuoti Luizai ir topoliams (nei jos, nei jų Lolitai nebuvo lemta vėl pamatyti), nutraukė likimo tėkmę: ji žvilgtelėjo aukštyn – ir puolė atgal į namus (motina įsiutusi rėkė jai pavymui). Po akimirkos išgirdau žingsnius mano mylimosios, bėgančios laiptais aukštyn. Mano širdis taip smarkiai išsipūtė, kad vos neužgožė viso pasaulio. Patraukiau pižamos kelnes ir atidariau duris; tuo metu prie manęs pribėgo Lolita – trepsendama, pūkšdama, vilkinti savo ploniausia suknele – ir štai ji jau buvo mano glėby, ir jos nekaltos lūpos tirpo grobuoniškai spaudžiamos tamsių vyriškų skruostikaulių – o, mano spurdantis džiaugsme! Kitą akimirką aš išgirdau ją – gyvą, neišprievartautą – bildančią apačion. Likimo tėkmė atsinaujino. Pasislėpė auksuota blauzda, užsitrenkė automobilio durelės – truputį prasivėrė ir užsitrenkė tvirčiau – ir mašinos vairuotoja, smarkiai sukiodama vairą, guminių raudonų lūpų linkiais lydėdama savo rūstų negirdimą kalbėjimą, išvežė mano džiaugsma; o tuo metu niekieno nepastebėta, išskyrus mane, mis Vizavi, ligota senė, gyvenusi priešais, silpnai, bet ritmingai mojavo iš savo vynuogėmis apsvijusios verandos.

16

Mano delno įduba tebebuvo pilna glotnios kaip dramblio kaulas, vaikiškai įgaubtos Lolitos nugaros pojūčio, jos odos klavišinio slidumo po lengva suknete, kuria mano gniaužanti ranka slankiojo aukštyn ir žemyn, kol laikiau mergaitę. Puoliau į jos netvarkytą kambarį, atvėriau spintos duris ir pasinėriau į krūvą jos nešiotų baltinių. Ypač įsiminė vienas rausvas audinys, sutrintas, skylėtas, išilgai siūlės lengvai dvel-

kiantis kažkoku aitrumu. Tai į jį aš suvysčiau didžiulę, ištempusią Humberto širdį. Ugninis chaosas jau apėmė mane visą – tačiau man teko viską palikti ir skubiai atsikvošėti, nes tą akimirką mano sąmonę pasiekė aksominis tarnaitės balsas, tyliai šaukęs mane iš laiptinės. Ji turėjo, jos žodžiais tariant, pavedimą, ir, į mano automatinį „ačiū“ atsakiusi džiaugsmingu „nėra už ką“, geroji Luiza paliko keistai švarų, be pašto ženklų ir nesubraukytą laišką mano drebančioje rankoje.

„Tai prisipažinimas – aš myliu jus, – taip prasidėjo laiškas, ir vieną kvailą sekundę šitą isterišką rašyseną palaikiau moksleivės keverzone:

Neseniai, sekmadienį per pamaldas (beje, noriu pabarti jus, negerą, kad atsisakėte ateiti pažiūrėti nuostabių naujų, išgražintų mūsų bažnyčios langų), taip, tą sekmadienį, taip neseniai, kai paklausiau Viešpaties Dievo, ką man daryti, man buvo liepta padaryti taip, kaip darau dabar. Kitos išeities nėra. Aš myliu jus nuo pirmos minutės, kai jus pamačiau. Aš aistringa vieniša moteris, ir jūs – mano gyvenimo meilė.

O dabar, mano brangusis, mano brangiausiasis, *mon cher, cher Monsieur**, jūs tai perskaitėte; jūs dabar žinote. Todėl prašau jus tučtuojau susikrauti daiktus ir išvykti. Tai jums įsako buto šeimininkė. Išvažiuokite! Lauk! *Départez!*** Grįšiu vakare, jei važiuosiu aštuoniasdešimties mylių per valandą greičiu pirmyn ir atgal jėi nepadarysiu avarijos (beje, kam tai rūpi?), ir nenoriu jūsų rasti. Prašau, prašau, išvažiuokite tuoj pat, dabar, netgi neskaitykite iki galo šito juokingo raštelio. Išvažiuokite. Sudie.

Padėtis, *mon chéri****, labai paprasta. Suprantama, aš žinau be jokių abejonių, kad aš jums nereiškiu nieko, visiškai nieko. O taip, jūs mėgstate plepėti su manimi (ir šaipytis iš manęs, vargšės); jūs pamėgote mūsų svetingus namus, man patinkančias knygas, mano nuostabų sodą ir netgi mano triukšmingos dukters išdaigas, bet aš jums – niekas. Taip? Taip. Visiškai niekas. *Tačiau* jeigu perskaitęs mano „prisipažinimą“ jūs, kaip europietis ir niūrus romantikas, nuspręstumėt, kad aš ganėtinai patraukli, kad galėtumėt pasinaudoti laišku ir suregzti su manimi „intrigėlę“, tuomet žinokite, tai bus nusikaltimas – didesnis

* Mano brangusis, brangusis pone.

** Išvažiuokite!

*** Mano mielasis.

nusikaltimas negu pagrobto vaiko prievarta. Matote, mylimasai, *jeigu* jūs nuspręstumėte pasilikti, *jeigu* aš jus užtikčiau čia (ko, žinoma, nebus, ir todėl galiu taip fantazuoti), pats jūsų pasilikimo faktas galėtų būti paaiškintas tik viena prasme: kad jūs norite man tapti tuo pačiu, kuo noriu aš tapti jums – gyvenimo palydovu, – ir kad jūs pasiruošęs visam laikui sujungti savąjį gyvenimą su manuoju ir būti tėvu mano mergaitei.

Leiskite man dar pakliedėti ir paklaidžioti mintimis; juk aš žinau, jūs jau suplėšėte šitą laišką ir jo skutelius... (neįskaitoma) į klozeto sūkuri. Mano brangiausiasis, mon trcs, trcs cher, kokį kalną laimės aš supyliau per šį magišką birželio mėnesį! Žinau, koks jūs santūrus, kiek daug jumyse „britiškumo“. Gali būti, kad jūsų konservatyvų uždaramą, jūsų padornumo jausmą užgaus vargšės amerikoniukės tiesumas! Jūs, kuris slepiate stipriausius savo polėkius, turėtumėte laikyti mane begėdiška kvailele, kad taip plačiai atveriu savo nelaimingą, sužeistą širdį. Ankstesniais metais aš patyriau daug nusivylimų. Misteris Heizas buvo puikus žmogus, patikimas ir harmoningas, bet, deja, jis buvo dvidešimt metų vyresnis už mane, taigi – bet nekalbėkime apie praeitį. Mano brangusis, jūsų smalsumas turėtų būti visiškai patenkintas, jei nepaisėte mano prašymo ir perskaitėte šitą laišką iki liūdno galo. Beje, tai nesvarbu. Sunaikinkite jį ir išvažiuokite. Nepamirškite palikti raktų ant savo stalo. Ir bent kokį nors adresą, kad galėčiau grąžinti dvylika dolerių, kuriuos sumokėjote iki mėnesio pabaigos. Sudie, mano brangusis. Melskitės už mane, jei jūs kada nors meldžiatės.“

Š. H.

Aukščiau pateiktas tekstas – tai, ką prisimenu iš laiško, ir prisimenu aš tai pažodžiui (taip pat ir išdarytus prancūziškus terminus). Laiškas buvo mažiausiai dukart ilgesnis. Aš praleidau lyrinę vietą – kurią tuomet daugiau ar mažiau praleidau – apie Lolitos brolių, mirusį dvejų metų, kai jai buvo ketveri: buvo išsakomas spėjimas, kad aš jį būčiau pamilęs. Kas gi dar ten buvo, leiskite prisiminti. Taip. Spėju, kad žodžiai „į klozeto sūkuri“ (kur laiškas iš tikrųjų nukeliavo) – mano asmeninis prozinis indėlis. Ji turbūt manęs meldė įpūsti kokią nors specialią ugnį jos laiškui sudeginti.

Pasibjaurėjimas – tai mano pirmas atsakomasis jausmas, ir jį papildė noras dingti. Po to buvo kažkas panašaus į ramios, draugiškos

rankos, uždėtos man ant peties ir kviečiančios neskubėti, pojūtį. Aš paklausiau. Atsipeikėjau iš sustingimo ir pamačiau, kad vis dar tebesu Lolitos kambaryje. Reklama per visą puslapį, jos išplėšta iš blizgaus žurnalo, buvo prismeigta prie sienos virš lovos, tarp jausmingų dainų atlikėjo snukio ir ilgų kino aktorės blakstienų. Šitoje spalvotoje nuotraukoje buvo pavaizduotas jaunas tamsiaplaukis vyras. Jo airiškų akių žvilgsnyje matėsi kažkoks išsekimas. Jis reklamavo chalata (kažkokio gamintojo) ir priešais save laikė į tiltą panašų padėklą (kitos firmos) su pusryčiais dviem. Užrašas buvo paimtas iš bažnytinio himno, sukurto dvasininko Tomo Morelio: „Štai žengia jis, didvyris nugalėtojas“. Reikėjo, matyt, įsivaizduoti, kad neabejotinai nugalėta jaunoji (neparodyta nuotraukoje) sėdėjo tarp pagalvių dvigulėje lovoje, pasirošusi paimti už savo padėklo galo, bet kaip jos lovos partneris palis pas ją po šituo tiltu išvengdamas katastrofos, liko neaišku. Lolitos ranka nubrėžė juokingą rodyklę link bedvasio jaunojo ir didžiosiomis raidėmis prirašė: „H. H.“; iš tikrųjų, nepaisant nedidelio amžiaus skirtumo, panašumas buvo pritrenkiantis. Po šituo paveikslėliu buvo kita, taip pat spalvota fotografija. Joje garsus dramaturgas užsimiršęs traukė papirosą „Dromaderas“. Atseit jis visuomet rūkė „dromkes“. Jo veidas tik truputį panėšėjo į H. H. Apačioje buvo Lolitos nepaliestas patalas, apmėtytas pigiais žurnaliūkščiais. Šen bei ten nubyrėjęs emalis nuo geležinių galvūgalio strypų, palikęs apvalokas dėmes baltame fone. Įsitikinęs, kad Luiza išėjo namo, įsiropščiau į Lolitos patalus ir perskaičiau laišką.

17

Ponai prisiekusieji! Negaliu prisiekti, kad kai kurie veiksmai, susiję, taip sakant, – atleiskite už posakį – su žvirbliu rankoje, ir anksčiau nedrumstė mano proto. Protas neišlaikė jų kokia nors logiška forma. Tačiau kartoju, negaliu prisiekti, kad aš šitų vaizdinių neglamonėjau (jei leisite pavartoti ir tokį pasakymą) svajonių migloj, haliucinacijų tamsoj. Buvo atvejų, negalėjo nebūti atvejų (aš gi gerai pažįstu Humbertą!), kai aš tarsi iš šalies svarsčiau kilusią idėją vesti pernokusią našlelę, tarkim, Šarlotę Heiz, – kaip tik tokią, kuri neturėtų jokių giminaičių visame plačiame, pilkame pasaulyje, – turėdamas vienintelį tikslą gauti jos mažą dukrytę (Lo, Lola, Lolita). Netgi galiu pasakyti

savo kankintojams, kad galbūt kokį kartą ir mečiau šaltą vertintojo žvilgsnį į koralines Šarlotės lūpas, į jos kiek bronzinius plaukus ir giliai dekoltė, neaiškiai stengdamasis į ją pažvelgti kaip į galimą svają. Tai prisipažįstu kankinamas; gal tai tik įsivaizduojamas kankinimas, bet tuo labiau siaubingas. Čia norėčiau nukrypti nuo temos ir smulkiau jums papasakoti apie *pavor nocturnus**, kuri mane žiauriai kankino ir kankina naktimis, kai smegenyse užstringa atsitiktinis terminas iš padriko skaitymo paauglystėje – pavyzdžiui, *peine forte et dure*** (koks drovus genijus sugalvojo šitai!), arba baisūs, slaptingi, įtaigūs žodžiai „trauma“, „trauminis faktas“ ir „viršulangis“. Beje, mano pasakojimas ganėtinai nesklandus ir be nukrypimų.

Sunaikinęs laišką ir grįžęs į savo kambarį, kurį laiką maščiau, taršiau sau plaukus, žygiavau vilkėdamas savo violetinį chalata, stenėjau pro suspaustus dantis – ir netikėtai... Netikėtai, ponai prisiekusieji, aš pajutau, kad pro tą pačią grimasą, iškreipusią man burną, dostojevskiška šypsenėlė brėkšta lyg tolimesnė ir baisi aušra. Naujomis pagerėjusios regimybės sąlygomis ėmiau įsivaizduoti visas tas glamones, kuriomis galėtų apiberti Lolitą jos motinos vyras. Man pavyktų prie jos prisiglausti triskart per dieną – kasdien. Išgaruotų visi mano rūpesčiai. Tapčiau sveiku žmogumi.

*Lengvai ir atsargiai ant kelių
Tave laikyti ir tėvišku bučiniu
Paženklint švelnų skruostą,*

– kaip kadaisė pasakė anglų poetas. O apsiskaitęs Humbertas!

Paskui su visu galimu atsargumu, judėdamas mintiniais pirštų galiukais, įsivaizdavau Šarlotę kaip gyvenimo draugę. Nejaugi aš nesugebėčiau prisiversti patiekti jai į lovą šitą taupiai į dvi porcijas padalytą *pomplimus*, šituos becukrius *breakfast*?

Koneveikiamas ir stumdomas prakaituojančių policininkų, Humbertas Humbertas, apsipildamas prakaitu negailestingai baltos šviesos ruože, dabar pasiruošęs duoti dar kai kuriuos „parodymus“ (*quel mot!****) dėl to, kaip jis išverčia sąžinę ir išplėšia iš jos brangiausią

* Nakties baimė.

** Slogi ir sunki kančia.

*** Na ir žodelis!

pamušalą. Aš ne tam ketinau vesti vargšę Šarlotę, kad sunaikinčiau ją koku nors niekingu, šlykščiu ir rizikingu būdu, kaip, pavyzdžiui, nunuodijimas penkiomis gyvsidabrio chlorido tabletėmis, ištirpintomis taurėje priešpietinio chereso, arba kas nors panašaus; bet mano aidžiose ir apdujusiose smegenyse skimbčiojo mintis, artimai gimininga farmacijai. Kam riboti save tuo kukliai pridengtu malonumu, kurį aš vienąkart jau išbandžiau? Priešais mane kiti gašlumo pavidalai kilo į sceną, linguodami ir šypsodamiesi. Regėjau save duodantį stiprių migdomųjų vienu metu ir motinai, ir dukteriai, kad netrukdomas galėčiau antrąją visą naktį glamonėti. Namai pildėsi Šarlotės knarkimo, Lolita vos kvėpavo miegodama, nejudanti, tarsi aliejiniiais dažais nutapytas paauglės portretas. „Mama, prisiekiu, kad Kenis manęs niekad nelietė!“ „Tu arba meluoji, Doloresa, arba tai buvo naktinis vilkolakis.“ Beje, aš pasistengčiau nepadaryti mažutei pilvo.

Taip Humbertas Išvirkščiasis svajojo ir raganavo – ir ryškiai raudona troškimų ir ryžto saulė (iš šitų dviejų ir susidaro gyvasis pasaulis) kilo vis aukštin, o besikaitaliojančiuose balkonuose besikaitaliojantys sibirantai kėlė bokalą už buvusias ir būsimas naktis. Paskui, metaforiškai kalbant, aš į šipulius sudaužiau bokalą ir įsivaizdavau (nes iki to laiko buvau apsvaigęs nuo reginių ir jau negalėjau įvertinti įgimto savo romumo), kaip pamažu pereisiu prie šantažo – o, visai lengvo kaip dūmas šantažiuko – ir priversiu didžiąją Heizichą leisti man bendrauti su mažąja, prigrasinęs vargšei mane dievinančiai damai, kad paliksiu ją, jei ji uždraus man žaisti su mano teisėta podukra. Žodžiu, prieš tokią sensacingą ofertą (kaip sako komersantai), prieš tokias plačias ir įvairiapuses perspektyvas, buvau nuolankus kaip Adomas iš anksto numatydamas – Mažosios Azijos istoriją, iškilusią kaip mirażas garšajame sode.

O dabar užsirašykite kitą svarbią pastabą: meniškai savo prigimties pusei leidau užgožti įgimtą padorumą. Tuo didesnių valios pastangų man prireikė, kad priderinčiau šių užrašų stilių prie žūlokos manieros to dienoraščio, kurį rašiau dar tomis dienomis, kai ponia Heiz man tebuvo tik kliūtis. Dienoraščio jau nėra, bet aš jaučiau pareigą menui išsaugoti jo intonacijas, kad ir kokios netikros ir šurkščios jos man atrodytų dabar. Laimė, mano pasakojimas dabar pasiekė tą punktą, kur aš galiu liautis dergti vargšę Šarlotę dėl retrospektyvios tiesos.

Norėdamas apsaugoti Šarlotę nuo dviejų trijų valandų nerimo vingiuotame kelyje (ir galbūt padėti išvengti automobilių susidūrimo,

kuris sudaužytų mūsų skirtingas viltis), aš labai mielai, tačiau nesėkmingai pabandžiau su ja susisiekti telefonu: paskambinau į stovyklą „Le“, bet pasirodė, kad štai jau valanda, kai ji išvažiavusi. Vietoj jos radęs Lolitą, virpėdamas ir žavėdamasis, kad galiu valdyti likimą, pasakiau, kad vesiu jos motiną. Man teko tai pakartoti, nes kažkas trukdė jai dėmesingai išsiklausyti į mano žodžius.

– Tai puikumėlis, – pratarė ji juokdamasi. – Kada vestuvės? Palaukite sekundėlę, čia yra šuniukas, šuniukas tampo mano kojinaite. Alio... – Ji pridūrė, kad linksmybių, matyt, turės begalę... Ir, pakabinęs ragelį, aš supratau, jog užteko jai praleisti dvi valandas vaikų stovykloje, kad nauji išpūdžiai visiškai išstumtų iš mažosios Lolitos galvos nepakartojamo pono Humberto paveikslą. Beje, dabar tai neturėjo reikšmės. Atgausiu ją praėjus gerokai laiko po jungtvių. „Jungtvių puokštė ant kapo vos tik spėtų nuvysti“, – kaip pasakytų poetas. Bet aš ne poetas. Aš tik labai sąžiningas istoriografas.

Pagalvojęs apžiūrėjau virtuvėje šaldytuvo turinį ir, radęs jį pernelyg asketišką, nuvykau į miestą ir pripirkau pačių aštriausių ir riebiausių produktų, kokių tik buvo. Be to, nupirkau labai kokybiškų alkoholinių gėrimų ir kelių rūšių vitaminų. Aš beveik neabejojau, kad, pasinaudojus šitomis sužadinančiomis priemonėmis ir savo asmeniniais resursais, man pavyks išvengti tam tikro, taip sakant, konfūzo, kuris galėtų atsirasti dėl jausmo trūkumo, kai ateis laikas įkurti galingą ir nekantrią ugnį. Vėl ir vėl apsukrusis Humbertas atkurdavo Šarlotės pavidalą, kokį vyras mato per savo vaizduotės raktą skylutę. Jos kūnas buvo išpuoselėtas ir dailus, dėl to niekas nesiginčijo, ir, ko gero, aš galėjau pasiremti mintimi, kad ji tarsi vyresnioji Lolitos sesuo – jeigu tik užmirščiau jos sunkias šlaunis, apvalainus kelius, prašmatnią krūtinę, šiurkštą rausvą kaklo odą („šiurkštą“ palyginus su šilku ir medumi) ir visus kitus apgailėtinus ir nuobodžius bruožus, sudarančius tai, kas vadinama „graži moteris“.

Saulė apsuko savo įprastą ratą aplink namus. Diena sunoko ir ėmė slinkti į vakarą. Aš ištuštinau pilną taurę alkoholio. Ir dar vieną. Ir dar. Mano mėgstamas gėrimas džinanasas – džino ir ananasų sulčių kokteilis, – visada dvigubino mano energiją. Nutariau pakirpti apleistą pievelę mūsų sode. *Une petite attention**. Ji buvo užteršta

* Truputį dėmesio.

kiaulpienėmis, ir kažkieno prakeiktas šuva – neapkenčiu šunų – apdirbo akmenines plokštes, ant kurių kažkada stovėjo saulės laikrodis. Beveik visos pienės iš saulučių jau virto debesėliais. Džinas ir Lolita pulsavo mano gyslose, ir aš vos nenugriuvau užkliuvęs už sudedamųjų kėdžių, kurias norėjau sutvarkyti. Raudonjuosčiai zebrai! Būna toks atsiraugėjimas, kuris skamba kaip ovacijos, – bent jau mano taip skambėjo. Sutriušusi tvora sodo gale skyrė jį nuo kaimynų atmatų duobės ir alyvų; bet nebuvo jokios užtvaros tarp mūsų pievelės pradžios (ten, kur ji nuokalniai leidosi palei vieną namo pusę) ir gatvės. Todėl galėjau stebėti (su padaryti gerą darbą pasirengusio žmogaus šypsenėle), ar Šarlotė dar negrižta – tą dantį vertėjo iškart išrauti. Svirduliuodamas ir spausdamas priekin mane traukiančią rankinę šienapjovę – beje, nuskustos žolelės pasišokčiodamos ir tarsi čirškaudamos žybčiojo besileidžiančioje saulėje, – nenuleidau akių nuo man matomos priemiesčio gatvės atkarpos. Ji suko link mūsų iš po didžiulių ūksmingų medžių skliauto ir paskui staiga leidosi vis stačiau ir stačiau šalia mūrinio, vynuogėmis apsvijusio senutės Vizavi namo ir jos nuokalnios pievos (kur kas tvarkingesnės negu mūsų), kad pagaliau pasislėptų už mūsų priešakinio priebučio, nematomo man iš tos vietos, kur aš džiaugsmingai riaugėjau ir dirbau. Pienės krito. Sodrus žolės kvapas maišėsi su ananasų kvapu. Dvi mergaitės, Mariona ir Mabelė, kurių vaikštinėjimą pirmyn ir atgal aš, būdavo, stebėdavau automatišku žvilgsniu (kas galėjo pakeisti mano Lolitą?), nuėjo prospekto kryptimi (iš kur leidosi mūsų *Lone street*): viena ėjo stumdama dviratį, kita – valgydama iš popierinio maišelio, ir abi kalbėjo taip skardžiai, lyg saulė skambėtų jų balse. Simpatiškas Tomsonas, atletiškas negras, tarnavęs sodininku ir vairuotoju pas priešais gyvenančią senutę, plačiai nusišypsojęs man iš tolo šūktelėjo ir dar kartą šūktelėjo, komentuodamas žodžius gestais, kad aš nūnai atseit neįprastai energingas. Kvailas šuva, priklausęs mūsų kaimynui, praturtėjusiam skudurininkui, puolė vyti mėlyną automobilį – ne Šarlotės. Ta iš dviejų mergaičių, kuri buvo gražesnė (rodos, Mabelė), trumpomis kelnaitėmis, su liemenėle, kuriai nebuvo ką laikyti, ir tokia ryškiaplaukė (nimfetė, prisiekiu Ponu!), nubėgo atgal, glamžydama rankose tuščią popierinį maišelį, ir dingo iš šito žalio ožio akiračio, už pono ir ponios Humbertų vilos frontono. Šeimyninio tipo automobilis išniro iš prospekto lapuoto šešėlio, dalį jo tempdamas su savimi, kol šitas piešinys išnyko ant stogo, už kurio kaire ranka, iškišta pro langą,

laikėsi pusnuogis mašinos vairuotojas; ji pralėkė idiotišku aliūru, o šalia skuodė atsargos skudurininko šuo. Stoję švelni pauzė, o paskui su kažkokiu jauduliu krūtinėje aš išvydau Mėlynojo Sedano grįžimą. Jis slystelėjo nuo kalno ir dingo už namo kampo. Probėgšmais įžiūrėjau jos ramų, blyškų profilį. Pagalvojau, kad, kol neužlips į antrą aukštą, ji nežinos, išvažiuoju aš ar ne. Po minutės su didelės kančios išraiška veide ji žvilgtelėjo į mane pro Lolitos kambarėlio langą. Aš taip greitai užbėgau laiptais, kad spėjau pasiekti kambarėlį dar jai neišėjus.

18

Kai nuotaka – našlė, o jaunikis – našlys; kai ji pragyvenusi „mūsų šauniame miestelyje“ mažiau kaip dvejus metus, jis – na, daugiau kaip mėnesį; kai mesjė laukia nesulaukia, kad baigtųsi kvailas laiko gaišinimas, o madam paklūsta jam su atlaidžia šypsena; tuomet vestuvės paprastai būna gana „kuklios“. Jaunoji gali apsieiti ir be apelsinų žiedų tiaros, prilaikančios trumpą veliumą, ir be baltos orchidėjos, įdėtos į maldaknygę. Jaunosios dukra, ko gero, pagyvintų H. ir H. sutuoktvių ceremoniją lyg rausvas saulės zuikutis; tačiau aš jaučiau, kaip rizikinga būtų iš mano pusės parodyti prie sienos priremtai Lolitai pernelyg daug švelnumo, ir todėl sutikau, kad neverta mergaitės atitraukti nuo jos mėgstamos „Le“.

Mano „aistringoji ir vienišoji“ Šarlotė kasdieniame gyvenime buvo praktiška ir draugiška. Be to, aš supratau, kad nors ji negalėjo sulaikyti nei širdies polėkių kasdieniame gyvenime, nei riksmų meilės ložėje, ji buvo pincipinga moteris. Kai tik ji daugmaž tapo mano meiluže (nors ir panaudojė žadinamąsias priemones, jos „nervingas, nekantrusis *chéri*“, – tiesą sakant, didvyriškasis *chéri*, – neišvengė kai kurių pradinių sunkumų, kuriuos jis, beje, visiškai išpirko įmantrausiu senamadiškų švelnybių asortimentu), mieloji Šarlotė surengė man apklausėlę dėl mano santykių su Ponu Dievu. Galėjau atsakyti, kad tuo klausimu nesu neigiamai nusistatęs; tačiau pasakiau, norėdamas sukurti malonų bendrumą, kad tikiu kosmoso dvasia. Apžiūrinėdama nagus ji dar paklausė, ar nėra mano giminėje kokių nors mišrūnų. Į klausimą atsakiau klausimu: ar ji vis dėlto norėtų už manęs tekėti, jei mano tėvo motinos senelis pasirodytų esąs, tarkim, arabas. Ji atsakė, kad tai neturėtų jokios reikšmės; bet jeigu ji kada nors sužinotų, kad

aš netikiu į mūsų krikščioniškąjį Dievą, nusižudytą. Ji tai pranešė taip iškilmingai, kad man visas kūnas pagaugais nuėjo. Tuomet aš ir supratau, kad ji principinga moteris.

O, ji buvo puikiausiai išauklėta miesčionė! Sakydavo „atsiprašau“, jei mažiausias raugtelėjimas pertraukdavo jos sklandų kalbėjimą, žodžio „envelope“ (vokas) pirmą skiemenį angliškai tardavo pro nosį, prancūziška maniera ir, kalbėdama kaip dama, mane vadino misteriu Humbertu. Pamaniau, kad jai bus malonu, jei įeidamas į vietos bendruomenę mesiu romantišką šešėlį. Mūsų vestuvių dieną Ramzdelio laikraščio aukštuomenės rubrikoje pasirodė trumpas interviu su manimi, iliustruotas Šarlotės nuotrauka: vienas antakis kilstelėtas, o pavardė klaidinga – Heizer. Nepaisant šitos bėdos, reklama sušildė jos širdies porcelianines bures ir sukėlė gyvatišką barskėjimą. Dalyvaudama bažnytiniuose labdaros būreliuose ir spėjusi susipažinti su labiausiai išpuikusiomis Lolitos draugužių motinomis, Šarlotė per pusę metų įsigudrino tapti jei ne pirmąja, tai bet kuriuo atveju gerbtina vietos bendruomenės nare; tačiau dar niekada anksčiau jai nebuvo tekę pakliūti į šitą nuostabią laikraščio rubriką, ir papuolė ji ten per mane, p. Edgarą H. Humbertą (šitą „Edgarą“ prirašiau dėl gryno šaunumo), „rašytoją ir tyrinėtoją“. Reporteris, manojo Mak Ku brolis, rašydamas paklausė, ką konkrečiai parašiau. Savo atsakymo nepamenu, bet jam išėjo taip: „keletą veikalų apie Verleną, Rembodlerą ir kitus poetus“. Interviu taip pat buvo parašyta, kad mes su Šarlote pažinojome vienas kitą jau keletą metų ir kad aš buvau tolimas jos pirmojo vyro giminaitis. Aš užsiminiau, kad su ja turėjau romaną prieš trylika metų, bet išspausdinta to nebuvo. Šarlotei pasakiau, kad spaudos klaidos tik puošia aukštuomenės rubriką.

Tęskime šitą įdomų pasakojimą. Kai man teko nuskinti paaukštinimo iš nuomininkų į vyrus vaisius, ar aš jaučiau tik kartėlį ir nenorą? Ne. Humbertas negalėjo nepripažinti, kad jo savimeilė buvo švelniai paglostyta, kad jis truputį sugraudintas, kad netgi įstabiu atgailos atspalviu švytėjo jo sąmokslininkiško durklo plienas. Niekada nebūčiau pagalvojęs, kad ganėtinai negrabi, nors ir visai neblogos išvaizdos ponija Heiz, aklai tikinti savosios religijos ir savojo knygu klubo išmintingumu, blogai tarianti žodžius, griežta, šalta, niekinanti nuostabią, plikarankę, švelnutę dvylikametę mergaitę, galėtų tapti tokia jaudinančia, bejėge būtybe, kai tik ją paliesiu, – tai atsitiko ant Lolitos kambario slenksčio, kai ji traukėsi baikščiai lemendama: „ne ne, prašau, ne...“.

Permainos išėjo į gera jos išvaizdai. Jos šypsena, iki šiol buvusi dirbtina, nuo šiol tapo karštos meilės spindėjimu – spindėjimu, kupinu kažko tokio minkšto ir drėgno, kuriame aš apstulbęs išvelgiau panašumą į kerintį, bereikšmį, išsiblaškiusį Lolitos žvilgsnį, kai ji gėrėsi kokiu nors sirupų mišiniu pieno bare arba tyliai grožėsi brangiais, visada puikiai išlygintais mano rūbais. Aš lyg apžavėtas stebėjau Šarlotės veidą, kai ji, su kita dama dalydamasi motiniškais rūpesčiais, padarė amerikietišką moteriškosios rezignacijos grimasą (vartydama akis ir nuleisdama vieną lūpų kamputį), kurios vaikiškesnį variantą aš kartais matydavau Lolitos veide. Prieš guldamiesi miegoti mes ko nors išgerdavom – viskio arba džino – ir tai man leido įsivaizduoti dukrą, kol glamonėjau motiną. Štai – baltas pilvas, kuriame lyg susisukusi žuvytė 1934-aisiais gulėjo mano nimfetė. Šitie rūpestingai dažyti plaukai, atrodantys man tokie negyvi, liečiant ir uostant, kartais (lempos šviesoje, dvigulėje lovoje su keturiomis kolonėlėmis kampuose) įgaudavo Lolitos garbanų atspalvį, jei ne švelnumą. Naudodamasis savo ką tik sufabrikuota natūralaus ūgio žmona, nuolat sau kartočiau, kad biologine prasme per ją galiu maksimaliai priartėti prie Lolitos; kad būdama Lolitos amžiaus Lotutė buvo ne ką mažiau gundanti mokinukė negu dabar jos dukra – kokia kada nors bus ir pačios Lolitos dukra. Priverčiau žmoną ištraukti iš po gausios batų kolekcijos (velionis ponas Heizas, kaip paaiškėjo, turėjo vos ne patologinę aistrą avalynei) trisdešimties metų senumo albumą, kad galėčiau pažiūrėti, kaip atrodė Lota vaikystėje; ir nors buvo prastas apšvietimas ir nevykę drabužiai, man pavyko išvelgti neryškų pirmųkštį Lolitos kontūro – kojų, sudėjimo, riestos nosytės – juodraštį. Lotelita! Lolitchen!

Šitaip, per laiko užkardas, nedorai žiūrėjau į svetimus langus. Ir kai gailiomis, karštomis, naiviai geidulingomis glamonėmis ji, šita moteris dieviškais speneliais ir sunkiomis šlaunimis, ruošė mane tam, kad galėčiau pagaliau atlikti savo kasnaktinę pareigą, aš ir tuomet bandžiau užuosti kvapųjį nimfetės pėdsaką, aršiai skalydamas ir skuosdamas snaudžiančios girios traku.

Tiesiog negaliu jums apsaakyti, kokia romi, kokia jaudinanti buvo mano vargšė žmona! Geriant rytinę kavą slegiančiame virtuvės jaukume – su jos chrominiu švytėjimu, dideliu kalendoriumi (puodų gamintojo dovana) ir gražiu kampeliu pirmiesiems pusryčiams (apdaila kaip tų stilingų kavinių, kuriose Šarlotė ir Humbertas atseit čiulbėjo studentiškomis dienomis), – ji sėdėjo raudona suknele pasirėmusi al-

kūne ant plastikinio staliuko, kumščiu prilaikydama smakrą, ir žiūrėjo į mane nepakeliamai švelniai, kol aš ryte rijau kumpį ir kiaušinieneę. Nors Humberto veidas ir trukčiojo nuo neuralgijos, josios akyse jis konkuravo su saulės šviesa ir lapų šešėliais, mirgančiais ant balto refrižeratoriaus. Mano niūrumą, mano dirglumą ji laikė tylia meile. Mano nedidelės pajamos kartu su dar menkesnėmis jos lėšomis jai atrodė didžiulis turtas, ir ne todėl, kad gautos sumos dabar pakako vidutiniams buržua poreikiams patenkinti, o todėl, kad netgi mano pinigai jai atspindėjo mano vyriškumą, taigi mūsų bendrą einamąją sąskaitą ji įsivaizdavo lyg vieną iš tų pietinių bulvarų vidurdienį, kurių viena pusė nuolat skendi šešėlyje, o kita apšviesta saulės, ir taip iki pat perspektyvos galo, kur stūkso rožiniai kalnai.

Per penkiasdešimt mudviejų bendro gyvenimo dienų Šarlotė padarė tiek daug darbų, kiek užtektų keleriems metams. Vargšėlė užsiėmė įvairiais dalykais, kurių anksčiau tekdavo atsisakyti arba kurie jos niekada labai ir nedomino, tarytum (kad pratęsčiau šitą prustiškųjų intonacijų seriją) vedęs mylimo vaiko motiną padėjau žmonai pagal įgaliojimą susigražinti jaunystę. Atsidavusi kaip banaliausia „jauna šeimininkė“, ji ėmėsi „sublimuoti namų židini“. Aš atmintinai žinojau to „židinio“ kiekvieną plyšelį – žinojau nuo tada, kai sėdėdamas savo kambaryje prie stalo minčių žemėlapyje žymėjau Lolitos maršrutą po visus namus; širdyje man jie seniai tapo artimi – tokie neišvaizdūs ir netvarkingi, ir dabar tiesiog jutau, kaip nelaimingieji baugiai gūžiasi laukdami ochros ir tabako rudumo glaisto vonios, kurią Šarlotė jiems ruošė. Ačiū Dievui, prie to ji nepriėjo, bet užtat išsikvojo gausybę energijos skalbdama naktines užuolaidas, vaškuodama žaliuzes, pirkdama naujas užuolaidas ir naujas žaliuzes, gražindama jas į parduotuvę, keisdama kitomis ir taip toliau, nuolat kaitaliojantis šviesai ir tamsai, šypsenai ir niaurumui, abejonei ir apgailėstavimui. Ji žaidė su kretonu ir kolenkoru; ji keitė sofos spalvą – tos šventos sofos, ant kurios nepamirštamą rytą iš manęs sulėtintai išsiveržė dieviškos palaimos vulkanas. Ji perstatinėjo baldus ir buvo patenkinta iš traktato apie namų ūkį sužinojusi, kad „tikrai leistina atskirti prie sofos statomas komodas ir joms priklausančias lempas“. Pamėgdžiodama knygos „Tavo namai – tai tu“ autore, ji ėmė nekęsti prastų mažų kėdžių ir laibakojų staliukų. Ji tikėjo, kad kambarys plačiais langais ir daugybe puošnių lakuotų paviršių yra vyriško tipo, o moteriškam kambario tipui būdingi lengvesni langų rėmai ir subtilesnė

medžio apdaila. Romanus, kuriuos skaitančią ją užtikau atvykęs, dabar išstūmė iliustruoti katalogai ir namų grožio patarėjai. Firmoje, esančioje Filadelfijoje, Ruzvelto bulvaras Nr.4640, mūsų dvigulei lovai ji užsakė ypatingą „dekoratyviniu audiniu aptrauktą spyruoklinį čiužinį, 312 modelio“, nors senasis man atrodė ganėtinai tvirtas ir tinkamas visam tam, ką jam teko atlaikyti.

Ji buvo kilusi iš Vidurio Vakarų, kaip ir jos pirmas vyras, ir, persikėlusi į manieringąjį Ramzdelį, pragyveno ten per trumpai, kad susidraugautų su visais padoriais žmonėmis. Ji truputį pažinojo dantistą, gyvenantį kažkokioje apgriuvusioje medinėje pilyje už mūsų sodo. Bažnyčios klube per arbatėlę ji susipažino su pasipūtusia buvusio skudurininko, kuriam priklausė baisus baltas, vadinamojo kolonijinio stiliaus kampinis prospekto namas, žmona. Kartkartėmis ji „darydavo vizitą“ pas senutę Vizavi; tačiau matronos, kilmingesnės už tas, kurias ji lankydavo arba sutikdavo priėmimuose „sode“, arba užimdavo ilgais telefoniniais pokalbiais, – rinktinės damos, tokios kaip ponia Šeridan, ponia Mak Kristal, ponia Nait ir kitos, – kažkodėl retai užsukdavo pas aukštuomenės ignoruojamą Šarlotę. Vieninteliai, su kuriais susiklostė tikrai draugiški santykiai, be jokių slaptų minčių ir praktinių užmačių, buvo sutuoktiniai Farlo, grįžę iš verslo kelionės po Čilę kaip tik laiku, kad kartu su Čatfildais, sutuoktiniais Mak Ku ir kai kuriais kitais (tik ne su ponia Skudurininkiene arba dar baisesne pasipūtėle ponia Talbot) galėtų dalyvauti mūsų vestuvėse. Džonas Farlo buvo pagyvenęs, ramus, saikingai atletiškas, saikingai sėkmingas prekeivis sporto prekėmis, turėjo kontorą Parkingtone, už keturiasdešimties mylių nuo mūsų; tai jis man parūpino amuniciją liūdnei išgarsėjusiam Koltui ir išmokė juo naudotis (vieno sekmadieninio pasivaikščiojimo paežerės šile metu); jis buvo „lyg ir advokatas“ (kaip pats sakė šypsodamasis) ir kadaise sutvarkė kai kuriuos Šarlotės reikalus. Džoana, jo pojaunė žmona ir kartu jo pusseserė, buvo ilgakojė dama, nešiojanti akinius įkypais rėmais; ji turėjo du gelsvus, rausvo atspalvio buldogus, stačią krūtinę ir didelę raudoną burną. Ji tapė peizažus ir portretus – puikiai pamenu, kaip prie kokteilio taurės man teko pagirti jos nutapytą mažosios dukterėčios Rozalinos Grac, gracingos rausvutės gražuolės skautės uniforma, portretą (žalia vilnonė beretė, žalias megztas dirželis, nuostabios garbanos sulig pečiais), o Džonas išsiėmė iš burnos pypkę ir pasakė, kaip gaila, kad Doli (mano Dolita) ir Rozalina nedraugauja mokykloje; beje, jis išreiškė viltį, ir mes visi palaikėme, kad jos taps

artimesnės, kai grįš iš savo vasaros stovyklų. Pasikalbėjome apie mokyklą. Ji turėjo savų trūkumų ir privalumų.

– Žinoma, tarp mūsų prekeivių nemažai italų, – pasakė nuovokusis Džonas, – bet užtat iki šiol mes išvengėme žy...

Džoana staiga jį pertraukė:

– Kaip būtų gerai, jei mūsų mergaitės būtų leidusios šią vasarą kartu!

Netikėtai mano vaizduotėje iškilo iš stovyklos grįžusi Lolita: įdegusi, šiltutė, mieguista, apsvaigusi – ir vos neužkaukiau iš geismo ir nekantrumo.

19

Noriu parašyti dar keletą žodžių apie ponią Humbert, kol rašosi (netrukus įvyks baisi katastrofa). Aš visuomet žinojau, kad jos charakteris ganėtinai valdingas, bet tikrai nesitikėjau, kad ji gali taip nežmoniškai pavydėti viskam, kas mano gyvenime buvo nesusiję su ja. Ji ėmė nepasotinamai domėtis mano praeitimi. Ji reikalavo, kad aš papasakočiau apie visas moteris, kurias gyvenime mylėjau, kad priverstų mane jas išjuokti, sutrypti ir jų atsižadėti, atskalūniškai ir galutinai, kartu sunaikindama mano praeitį. Ji privertė mane duoti ataskaitą apie santuoką su Valerija, kuri, žinoma, buvo nepaprastai juokinga; tačiau, be to, man teko išgalvoti arba begėdiškai išdailinti ilgą meilužių sąrašą, kad Šarlotė galėtų piktdžiugiškai jomis gerėtis. Įsiteikdamas jai turėjau pateikti ištisą iliustruotą katalogą, priskirdamas toms damoms subtilių skirtumų pagal amerikietišką skelbimų tradicijas, kai panaudodami savo tikslams grupę moksleivių juos suskirsto pagal išstobulintos rasinės proporcijos taisykles: tarp baltaodžių vaikų visuomet pasodina vieną, tik vieną, bet užtat tobulą mažylį – apskritaakį, šokolado spalvos – beveik per vidurį (bet ne visai) pirmoje suolų eilėje. Supažindindamas ją su savo damomis, aš verčiau jas šypsotis ir lankstyti, ir jos visos – svajoklė blondinė, temperamentinga negrė, raudonplaukė ištvirkėlė – buvo išrikiuotos kaip parade linksmuose namuose. Kuo spalvingesnės ir vulgaresnės jos man išeidavo, tuo labiau poniai Humbert patiko mano vodevilis.

Niekad anksčiau gyvenime nesu išpažinęs ir klausęs tiek daug išpažinčių. Nuoširdumas ir natūralumas, su kuriais ji aptarinėjo tai,

ką vadino savo „gyvenimo meilėmis“, pradėdant pirmaisiais ilgais bučiniiais ir baigiant laisvomis santuokinėmis grumtynėmis, morali- ne prasme sudarė ryškų kontrastą mano begėdiškoms melagystėms; tačiau technine prasme abi serijos buvo giminingos, nes abiem įtakos turėjo ta pati medžiaga (radijo melodramos, psichoanalizė, pigūs romaniūkščiai), kurią aš naudočiau kurdamas savuosius veikėjus, o ji – savo kalbą ir stilių. Mane gerokai pralinksmino kai kurios neįprastos lytinių santykių keistybės, būdingos garbingajam Haroldui Heizui, kaip pasakojo Šarlotė, kuri mano krizenimą palaikė nepadoriu; tiesą sakant, jos sielos atvėrimas buvo toks pat menkai įdomus, koks būtų jos kūno skrodimas. Niekad anksčiau nebuvau sutikęs sveikesnės moters, nors ji ir laikėsi bado dietos.

Apie mano Lolitą ji kalbėjo retai – rečiau, pavyzdžiui, negu apie tą vyriškosios lyties kūdikį, šviesiaplaukį, neryškių bruožų, kurio nuotrauka buvo vienintelė mūsų nykaus miegamojo puošmena. Atsidavusi kvailoms svajonėms ji teikėsi pranašauti, kad mirusio kūdikio siela sugrįš į žemę įsikūnijusi tame vaikelyje, kurį ji pagimdys iš dabartinės santuokos. Nors aš ir nejutau ypatingo troškimo papildyti Humberto genealoginį medį Haroldo vaisiaus kopija (Lolita įpratau laikyti savo vaiku – ne be saldaus kraujomaišos jausmo), man toptelėjo, kad ilgas gimdymas su Cezario pjūviu ir įvairiomis kitomis komplikacijomis nuošaliuose gimdymo namuose ateinančią pavasarį suteiks man galimybę pabūti vienam su mano Lolita kelias savaites – ir girdyti budriąją nimfetę migdomaisiais milteliais.

Ak, kaip ji neapkentė dukters! Ypač piktavališka man atrodė tai, kad ji visiškai neapgalvotai, bet labai stropiai atsakinėjo į kvailus klausimus, pateiktus turimoje knygoje („Pažink savo vaiką“), išleistoje Čikagoje. Šita nesąmonė tęsėsi keletą metų: motina turėjo kiekvienus vaiko gyvenimo metus tarsi inventorizuoti. Dvyliktąjį Lolitos gimtadienį, 1947 metų sausio 1-ąją, Šarlotė Heiz, mergautine pavarde Beker, pabraukė šiuos epitetus (dešimt iš keturiasdešimties rubrikoje „Vaiko charakteris“): agresyvus, ūmus, vangus, negatyviai nusiteikęs (dukart pabraukta), nepatikus, nekantrus, aišktingas, klatingas, irzlus, niaurus. Ji neatkreipė jokio dėmesio į kitus trisdešimt būdvardžių, tarp kurių buvo tokie: „linksmas“, „sukalbamas“, „energingas“ ir kiti. Tai buvo tiesiog nepakenčiama! Su įniršiu, kurio kitais atvejais nepastebėdavau švelnioje savo mylinčios žmonos prigimtyje, ji puldavo Lolitą dėl visokių niekučių, kurie išsislapstydavo namų ker-

tėse ir ten apmirdavo kaip užhipnotizuoti zuikučiai. Mano žmonelei negalėjo nė prisispnuoti, kad kartą, sekmadienio rytą, kai skrandžio skausmas (po mano bandymų pagerinti jos padažus) sutrukdė man su ja nueiti į bažnyčią, aš sulaužiau jai ištikimybę su viena iš baltų Lolitos kojinaičių. O, kaip bjauriai ji elgėsi su mano gėlelės, mano paukštelės laiškais!

Brangieji mamute ir Humbertuti,

Tikiuosi, jūs sveiki. Labai dėkoju už saldainius. Aš (išbraukta ir vėl parašyta) aš pamečiau miške savo naująjį megztinį. Paskutiniu metu oras buvo vėsus. Man labai čia.

Jus mylinti Dolė

– Tai pusgalvė, – tarė ponias Humbert, – praleido žodį po „labai“. Tas megztinis buvo grynos vilnos. Ir žinai, aš prašyčiau tavęs pirma pasitarti su manimi prieš siunčiant jai saldainius.

20

Už kelių mylių nuo Ramzdelio miške buvo ežeras – vadinamasis Akių ežeras (mano jau minėtas); vieną ypatingai karštą liepos pabai-gos savaitę mes ten važinėdavom kasdien. Dabar aš turiu aprašyti su visomis nuobodžiomis smulkmenomis paskutinį mūsų maudymąsi ten vieną tropinį antradienio rytą.

Palikę automobilį specialiai tam skirtoje vietoje netoli plento patraukėme prie ežero takeliu, vingiuojančiu per pušyną. Šarlotė pasakė, kad Džoana Farlo, vaikydamasi retų šviesos efektų (Džoana priklausė senajai tapybos mokyklai), sekmadienį matė, kaip penktą valandą ryto Leslis Tomsonas maudėsi „taip, kaip motina pagimdė“ (šmaikštavo Džonas).

– Vanduo, – pasakiau aš, – turbūt buvo ledinis.

– Ne tai svarbiausia, – paprieštaravo logiška, nors ir pasmerkta brangioji. – Matai, jis gi silpnaproitis. Ir prisipažinsiu, – tęsė ji (su tuo jai būdingu frazių pabrėžimu, kuris jau ėmė kenkti mano sveikatai), – aš tikrai jaučiu, kad mūsų Luiza įsimylėjusi tą kretiną.

Jausti. „Mes jaučiame, kad Dolė mokosi ne taip gerai, kaip galėtų...“ ir taip toliau (iš seno mokyklos atsiliepimo).

Humbertai, avintys sandalais ir vilkintys chalatais, tęsė žygį.

– Žinai, Humai, aš turiu vieną drąsią svajonę, – tarė ledi Hum nunarindama galvą, tarsi gėdydamasi tos svajonės arba laukdama patarimo iš rudos žemės. – Aš taip norėčiau gauti tikrą mokytą tarnaitę kaip ta vokietė, apie kurią kalbėjo Talbotai; ir kad gyventų pas mus.

– Nėra vietos, – atsakiau.

– Na ką tu! – pasakė ji dirbtinai mįslingai šypsodama, – tikrai, chéri, tu nepakankamai įvertini Humbertų namų galimybes. Mes ją apgyvendintume Lo kambaryje. Aš ir taip ketinau įrengti svečių kambarį tame urve. Tai pati šalčiausia ir bjauriausia irštva visuose namuose.

– Ką tu čia dabar kalbi? – paklausiau aš, ir mano šlaunų oda įsitempė (tai pažymėjau tik todėl, kad mano dukters oda taip pat įsitempdavo, kai ji tą patį išgyvendavo: nuostabą, pasibjaurėjimą, susierzinimą).

– Gal tau trukdo kokios nors romantinės asociacijos? – pasmalsavo mano žmona, užsimindama apie mūsų pirmąjį bučinį.

– Tuščia jų, – atsakiau, – aš tik noriu suprasti, kur tu dėsi dukterį, kai atvyks tavo svečias arba kambarinė.

– O! – šuktelėjo ponia Humbert svajodama, šypsodama, ištesdama šitą „o!“, tuo pat metu kilstelėdama vieną antakį ir lėtai iškvėpdama. – Bijau, kad mažylė Lo čia visiškai niekuo dėta. Mažylė Lo po stovyklos išvyksta tiesiai į pensoną – gerą pensoną, kur griežta drausmė ir solidi religinio švietimo programa. O paskui – Berdslėjaus koledžas. Visa tai esu gerai apgalvojusi, gali nesirūpinti.

Pridūrė, kad ji, Humbert, turėsianti įveikti savo įprastinį tingulį ir parašyti senės Falen seseriai, kuri dėstė Šv. Algebros pensione. Tarp pušų pasirodė akinantis ežeras. Pasakiau, kad automobilyje palikau saulės akinius ir tuoj ją pasivysiu.

Visuomet maniau, kad rankų gražymas – prasimanytas gestas arba gal kokio nors viduramžių ritualo neaiškus atspindys; bet kai dabar įžengiau į miško tankmę, kad galėčiau atsiduoti baisių apmąstymų nevilčiai, kaip tik šitas gestas („Pažvelk, Viešpatie, į šitas grandines!“) geriausiai be žodžių galėjo išreikšti mano nuotaiką.

Jei Šarlotė būtų Valerija, aš žinočiau, kaip šiuo atveju veikti – taip, „veikti“ kaip tik tinkamas žodis; gerais senais laikais man būtų užtekę pradėti sukioti storulei Valečkai glebų riešą (tą, kuri ji susižeidė krisdama nuo dviračio), kad ji tuoj pat pakeistų savo nuomonę; tačiau su

Šarlote tai buvo visiškai neįmanoma. Šaltakraujė amerikietė Šarlotė mane baugino. Man nieko neišėjo iš nekaltos idėjos užvaldyti jos valią per jos meilę. Aš nedrįsau daryti nieko, kas galėtų sugriauti mano paveikslą, kurį ji sukūrė, kad galėtų jį garbinti. Aš jai pataikavau, kol ji buvo rūsti mano mažutės duenja, ir kai kas iš šito keliaklupsčiavimo išliko mūsų santykiuose. Turėjau tik vieną kozirį – tai, kad ji nieko nenutuokė apie mano siaubingą aistrą jos mergeitei. Ji pyko, kad aš patikau mergeitei; bet mano jausmų ji negalėjo nuspėti. Valerijai aš pasakyčiau: „Klausyk, stora kvaiša, *c'est moi qui décide**, kas gerai Doloresai Humbert“. O Šarlotei nedrįsau netgi pasakyti (nuolankiai ramiai): „Atleisk, brangioji, bet aš nesutinku su tavimi. Duosime mergeitei dar vieną šansą. Aš mokysiu ją namuose metus arba dvejus. Tu pati kartą sakei“. Reikalas tas, kad Šarlotei nieko negalėjau pasakyti apie mergaitę pats neišsiduodamas. Ak, jūs negalite įsivaizduoti (kaip ir aš pats niekuomet neišsivaizdavau), kokios jos, tos principingos moterys! Šarlotė, nepastebėdavusi kasdienių įpročių, etiketo, patentuoto maisto, knygų ir žmonių, kuriuos ji dievino, dirbtinumo, iškart atskirtų nenatūralią intonaciją, kad ir kokius žodžius aš ištarčiau norėdamas išlaikyti Lolitą prie savęs. Ji buvo kaip muzikantas, kuris gyvenime gali būti baisiausias nedorėlis, be intujcijos ir skonio, tačiau kurio velniškai tiksliai klausia išskirs tyliausią orkestro natą. Norėdamas sugniuždyti jos valią, turėčiau sudaužyti jos širdį. Jei sudaužyčiau jos širdį, mano atvaizdas joje taip pat sudužtų. Jeigu jai pasakyčiau: „Arba aš darau su Lolita ką noriu ir tu padedi man tai išlaikyti paslapyje, arba mes tuoj pat skiriamės“, ji išblykštų tartum būtų matinis stiklas ir lėtai atsakytų: „Gerai, kad ir ką tu dabar pridurtum, kad ir kokius žodžius atsiimtum, tai – galas“. Ir tikrai taip būtų buvę.

Taigi štai į kokią bėdą papuoliau. Pamenu, kaip priėjau automobilių stovėjimo aikštelę ir prisipumpavęs iš fontanėlio saujas rūdžių skonio vandens gurkštelėjau jo taip godžiai, tarsi jis galėtų man suteikti stebuklingą išmintį, jaunystę, laisvę, mažutę meiluzę. Tada pasėdėjau apsiautęs savo violetiniu chalatu, mataruodamas kojomis, ant vieno iš nedailiai sukaltų iškylos stalų krašto po plačiai ošiančiomis pušimis. Tolėliau dvi mergaitės su maudymosi kostiumėliais išėjo iš saulės nutviekstos būdelės su užrašu „Moterims“. Gumą kramtanti Mabelė

* Aš nuspręsiu.

(arba Mabelės dublerė) iš lėto, tingiai užsėdo ant dviračio, o Marioną, kratydama plaukus, kad nuvytų muses, plačiai išskėtusi kojas atsisėdo už jos; ir vinguriuodamos pamažėle pradingo šviesos ir šešėlių žaisme. Lolita! Tėvas ir dukra, išnykstantys šitoje slėpiningoje tankmėje. Paprasčiausia išeitis būtų sunaikinti p. Humbert. Tik kaip?

Žmogus pats vienas negalėtų padaryti idealaus nusikaltimo; tam gali padėti susiklosčiusios aplinkybės. Kriminalistai pame-
na, pavyzdžiui, garsųį tokios madam Liakur nužudymą Arlyje, Prancūzijos pietuose, praėjusio šimtmečio pabaigoje. Nežinomas barzdotas galiūnas, galbūt turėjęs su šia dama slaptų meilės ryšių, priėjo prie jos žmonių pilnoje gatvėje kelios dienos po to, kai ji iš-
tekėjo už pulkininko Liakuro, ir triskart smeigė durklų jai į nugarą, o pulkininkas, buldogiškos išvaizdos neūžauga, raitėsi nuo žudiko rankos. Per stebuklingą ir nepaprastą sutapimą kaip tik tuo metu, kai nusikaltėlis atleido pikto mažo vyrelio žandikaulį (tuo metu subėgo žmonės), kažkoks svajoklis italas artimiausiame nuo įvykio vietos name visiškai atsitiktinai susprogdino sviedinį, kurį knebinėjo; ir gatvė bėginti virto dūmų, krentančių plytų ir bėgančių žmonių chaosu. Sprogimas, beje, niekam nepakenkė (jeigu nepaisysime to, kad nokautavo šaunuojį pulkininką Liakurą); o kerštingasis meilužis leidosi bėgti, kai visi kiti puolė bėgti, ir po viso nugyveno ilgą ir laimingą gyvenimą.

Dabar pažiūrėkime, kas išeina, kai piktavalius žmogus pats vienas mėgina sukurti idealią išimtį.

Aš nusileidau prie Akių ežero. Kampelis, kuriame mes ir dar kelios „padorios“ šeimos (Farlo, Čatfildai) nusižiūrėjome vietą maudytis, atrodė kaip nedidelė įlanka; mano Šarlotei jis patiko tuo, kad buvo panašus į privatų paplūdimį. O viešasis paplūdimys – su visais patogumais besimaudantiejiems (arba skęstantiesiems, kaip pasitai-
kius progai parašė „Ramzdelio pranešimai“) – buvo kairiajame (t. y. rytiniame) ežero krante ir iš mūsų įlankėlės nebuvo matyti. Iš dešinės nuo mūsų buvo pušynas, toliau – pelkė, už jos puslankiu išsilenkusį krantą kitapus vakarinės ežero akies vėl puošė šilas.

Aš priguliau šalia žmonos ant smėlio taip tyliai, kad ji net krūp-
telėjo.

– Eime į vandenį? – paklausė ji.

– Po minutėlės. Leisk man apmąstyti vieną kombinaciją.

Aš maščiau. Praėjo daugiau kaip minutė.

– Gerai, eime.

– Ar aš buvau toje kombinacijoje?

– Ir dar kaip!

– Aha! – tarė Šarlotė, brisdama į vandenį. Vanduo siekė jos stambias, lyg žąsies oda pašiurpusias šlaunis; paskui į priekį ištiesusi sudėtus delnus, kietai sučiaupusi lūpas, nuo juodo guminio šalmo netikėtai suprastėjusiu veidu Šarlotė garsiai plekštelėjo į vandenį.

Mes iš lėto plaukėme ežero spindesyje.

Kitame krante, gal už tūkstančio žingsnių nuo mūsų (jeigu būtų galima žingsniuoti vandeniui), aš įžiūrėjau mažučius dviejų žmonių, uoliai dirbusių nuosavame pakrantės sklype, siluetus. Gerai žinojau, kas jie: lenkų kilmės buvęs policininkas ir pensininkas, buvęs vandentiekio darbininkas, kuriam priklausė didelė dalis miško anapus ežero. Taip pat žinojau, ką jie veikia – iš dyko buvimo stato medinę priplauką. Mus pasiekęs trinkėsėjimas keistai atrodė daug reikšmingesnis negu galėtų sukelti jų mažutės rankos ir įrankiai; galėjai pamanyti, jog garso efektų vadovas nesusiderino su lėles padirbdinusių meistrų, nes kiekvieno miniatiūrinio smūgio galingas trenksmas atsilikdavo nuo jo vaizdinės išraiškos.

Šviesi smėlėta „mūsų“ paplūdimio yietelė, nuo kurios mes dabar truputį atitolome nuplaukę į ežero gilumą, šiokiadieniais būdavo tuščia. Aplink nieko nebuvo, tik tos dvi įnikusios į darbą figūrėlės aname krante ir tamsiai raudonas nuosavas lėktuvas, aukštai prazvimbęs ir dingęs dangaus mėlynėj. Geresnės dekoracijos staigiai gurguliuojančiai žmogžudystei ir nesugalvotum, ir štai netikėčiausias puantas: įstatymo taikytojas ir vandens sergėtojas buvo kaip tik pakankamai arti, kad galėtų būti nelaimingo atsitikimo liudytojais. Jie buvo pakankamai arti, kad išgirstų, kaip vandeny besiblašantis sutrikęs plaukiotojas klaikiai rėkia šaukdamasis pagalbos, kad kas nors išgelbėtų jo skęstančią žmoną; ir jie buvo pakankamai toli, kad įžiūrėtų (jeigu jie iš anksto būtų žiūrėję), jog visai nesutrikęs plaukiotojas kaip tik baigia užniurkyti žmoną po vandeniui. Šitos stadijos aš dar nepasiekiau; tik noriu nusakyti veiksmo paprastumą, režisūros aiškumą! Tai štai taip, vadinasi, Šarlotė yrėsi vandeniui nerangiai, labai stengdamasi (ji buvo ganėtinai vidutiniška undinė), bet ir su tam tikru malonumu (juk jos vandenį šalia); ir visa tai stebėdamas kaip aiškų būsimą prisiminimą (taip žiūrima į daiktus, stengiantis pamatyti juos tokius, kokius vėliau teks prisiminti) – tviskantį jos šlapio veido baltumą, nedaug tepaliesią

įdegio, nors ji ir labai stengėsi, ir blyškias lūpas, ir išsišovusią kaktą, ir ankštą juodą šalną, ir putlų šlapią kaklą – aš žinojau, kad man tik reikia mažumėlę atsilikti, kuo daugiau į plaučius įkvėpti oro, paskui sugriebti ją už kulkšnių ir strimgalviais nerti į vandenį su belaisviu lavonu. Sakau „lavonu“, nes iš netikėtumo, išgąščio ir nepatyrimo vargšė undinė turėtų iškart gurktelėti visą kibirą mirtino ežero vandens; aš galėčiau mažiausiai minutę išbūti po vandeniu netgi neužsimerkęs. Lemties judesys šmėkstelėjo priešais mane, tarsi krintančios žvaigždės uodega švystelėjo numatomo nusikaltimo juodumoj. Nebylaus, kraupaus baletto šokėjas šitaip laiko partnerę už kojos, pats lyg strėlė nerdamas į puikiai padirbtą povandeninę miglą. Aš išnerčiau įkvėpti oro gurkšnį ją vis tebelaikydamas po vandeniu, o paskui nerčiau tiek kartų, kiek prireiktų, ir tik tuomet, kai viršum jos galutinai nusileistų uždanga, leisčiau sau šauktis pagalbos. Ir kai po dvidešimties minučių aniedu žmonės nuo ano kranto pamažu priartėtų irkline valtimi naujai dažytu vienu šonu, vargšėlė p. Humbert, raumenų mėšlungio ar širdies priepuolio, arba ir vieno, ir kito auka, jau stirksotų ant galvos juosvame dumble, penki sieksniai po besijuokiančia Akių ežero gyvatine plokštuma.

Kaip paprasta, argi ne? Tačiau žiūrėkite, mano ponai, aš visiškai negalėjau prisiversti tai padaryti!

Ji plaukė šalia manęs lyg patiklus, nerangus ruonis, o visa apimanti aistros logika rėkė man į ausis: „Nedelsk!“ O aš, mano ponai, negalėjau, neįstengiau! Tylėdamas pasukau link kranto, ir ji pamažėle, klusniai taip pat pasuko, ir nuo riksmo užkimęs velnias tebekartojo savo patarimą, o aš vis dar neįstengiau prisiversti paskandinti šitos nelaimingos, slidžios, stambiakūnės būtybės. Riksmas vis labiau tilo man suvokiant liūdną tiesą, kad nei rytoj, nei penktadienį, nei kokią kitą dieną ar naktį man nepavyks prisiversti jos nužudyti. O, aš galėjau įsivaizduoti, kaip siaubingais smūgiais sudarkau Valečkos krūtų simetriją arba kaip nors kitaip suteikiu jai skausmo; taip pat aiškiai galėjau matyti, kaip paleidžiu kulka į jos meilužio pilvą, kad jis net aikteli ir sukniumba. Bet Šarlotės nužudyti negalėjau – ypač kad apskritai padėtis turbūt nebuvo tokia beviltiška, kaip ji atrodė tą siaubingą rytą. Jei būčiau pagavęs jos stiprią besispardančią koją, pamatęs jos apstulbusį žvilgsnį, išgirdęs jos klaikų balsą, ištvėręs vis dėlto tą išbandymą, jos šmėkla persekiotų mane visą gyvenimą. Jeigu būtume gyvenę 1447, o ne 1947 metais, gal būčiau apgavęs savo nepiktą prigimtį, įbėręs

jai klasikinių nuodų iš žiedo tuščiavidurės agato akutės, prigirdęs ją lemtingų saldžių žolelių. Tačiau mūsų buržuazinėje eroje, kai visi kaišioja savo nosis į svetimus reikalus, tai man gerai nesibaigtų, kaip kadaise baigdavosi brokatu išmuštose praeities aklinose menėse. Mūsų laikais žmogžudys turi būti chemikas. Ne ne, aš nebuvau nei vienas, nei kitas. Ponai prisiekusieji, maloningieji ponai ir tokios pat maloningosios ponios! Dauguma kaltinamųjų, prasižengusių dorovei, kurie ilgesingai trokšta nors menkiausių jaudulingų, saldžių fizinių, bet nebūtinai lytinių, santykių su paaugle, – tai nepavojingi, netikę, pasyvūs, nedrąsūs prašalaičiai, tik vieno prašantys visuomenės – kad ji jiems leistų tenkinti visiškai nekaltus, kaip sakoma, aberacinius polinkius ir patirti malonumus – trumpučius, maloniai deginančius ir nemaloniai drėgnus lytinio išskrypimo aktus – ir kad policija arba kaimynai juos paliktų ramybėje. Mes ne lytiniai išgamos! Mes neprievartaujame, kaip tai daro šaunūs kareiviai. Mes nelaimingi, ramūs, gerai išauklėti žmonės šuniškomis akimis, kurie gerai įgudo tramdyti savo aistras prie suaugusiųjų, bet pasiruošę atiduoti daug gyvenimo metų už vieną galimybę prisiliesti prie nimfetės. Pabrėžiu – mes jokiū būdu ne žmogžudžiai. Poetai nežudo. O, mano vargšele Šarlote, nežvelk į mane su neapykanta iš savo amžinojo rojaus amžiname alcheminiame mišinyje – asfalto, gumos, metalo ir akmens, – bet, ačiū Dievui, ne vandens, ne vandens!

Ir vis dėlto, kalbant visiškai objektyviai, aš buvau tik per plaukelį nuo nelaimės. Ir dabar atsiskleidžia mano alegorinio pasakojimo apie idealią žmogžudystę esmė.

Mes susėdome ant savo minkštų rankšluosčių deginant godžiai saulei. Ji apsižvalgė, nuleido petnešėles ir atsigulė kniūpsčia, kad saulės spinduliai galėtų glamonėti jos nugarą. Pasakė, kad myli mane. Giliai atsiduso, ištiesė ranką link šalia gulinčio chalato ir jo kišenėje rado papirosų pakelį. Atsisėdo, užsirūkė. Apžiūrėjo savo dešiniąjį petį. Pravėrusi dūmų pilną burną apdovanojo mane karštu bučiniu. Staiga už mūsų iš po krūmų smėlėtu šlaitu nuriedėjo du trys akmenukai.

– Bjaurūs vaikai, stebi, – tarė Šarlote, prilaikydama ant krūtinės didelę juodą liemenėlę ir vėl versdamasi ant pilvo. – Reikės apie tai pakalbėti su Petru Krestovskiu.

Takelio pradžioje pasigirdo šnaresys, žingsniai, ir pasirodė Džoana Farlo su molbertu ir kitais reikmenimis.

– Tu mus išgąsdinai, – pasakė Šarlote.

Džoana paaiškino, kad buvo ten, ant šlaito, lapijos slėptuvėje, ir „šnipinėjo gamtą“ (šnipus paprastai šaudo), stengėsi užbaigti peizažą, bet atseit nieko neišėjo, trūko talento (ir tai gryna tiesa).

– O jūs, Humbertai, ar kada nors mėginote piešti?

Šarlotė, kuri truputį pavyduliavo manęs Džoanai, paklausė, ar ateis Džo.

Taip, ateis. Jis šiandien rengėsi pusryčiauti namuose. Pavėžėjo ją pakeliui į Parkingtoną ir greit užsuks pasiimti. Koks nuostabus rytas! Ji visuomet jausdavosi išdavikė, kai tokiomis gražiomis dienomis Melampiją ir Kavalę palikdavo prižištas namuose. Atsisėdo ant balto smėliuko tarp manęs ir Šarlotės. Jos ilgos rudos kojos buvo man tokios pat gundančios kaip bėros kumelės kojos. Ji rodė dantenas, kai šypsojosi.

– Aš vos nenupiešiau jūsų savajame ežere, – pasakė ji. – Beje, aš pastebėjau kai ką, ką jūs pamiršote. Jūs (kreipdamasi į Humbertą) pamiršote nusisėgti rankinį laikroduką, taip, sere, pamiršote.

– *Waterproof* (atsparus vandeniui), – tyliai pasakė Šarlotė, sudėjusi lūpas lyg žuvis.

Džona uždėjo mano delną sau ant kelio ir pasigrožėjo Šarlotės dovanėle; paskui vėl padėjo Humberto ranką ant smėlio delnu į viršų.

– Dievai žino, ką tu galėjai iš ten pamatyti, – tarė Šarlotė koke-tišškai.

Džoana atsiduso.

– Vieną vakarą, – ėmė pasakoti ji, – mačiau du vaikus, vyriškosios ir moteriškosios lyties, kurie štai šioje vietoje mylėjosi. Jų šešėliai buvo gigantiški. Ir aš, rodos, sakiau jums apie Leslį Tomsoną, kuris švintant maudosi nuogas. Dabar vis laukiu, kad po juodo atleto pasirodys riebus kotletas, Aivoras Kviltis (mūsų dantistas) be nieko. Jis, tas senis, beje, nepaprastai originalus. Kai buvau pas jį paskutinį kartą, jis man papasakojo labai nepadorią istoriją apie sūnėną. Pasirodo...

– O štai ir aš, – suskambo Džono balsas.

Įprotis tylėti, kai pykdavau, arba, tiksliau, šaltas ir tarytum per-smelkiantis mano rūstus tylėjimas Valerijai keldavo neįtikėtiną baime: „Aš nežinau, ką tu galvoji, kai tu toks, ir tai mane veda iš proto“, – skųsdavosi ji. Stengiausi nubausti Šarlotę tylėjimu, tačiau ji lyg niekur nieko toliau čiulbėdavo arba suimdavo tylenį už smakro. Pritrenkianti moteris! Niurnėdamas, kad man vis dėlto reikia rašyti mokslo darbą, slinkdavau į buvusį savo kambarį; o Šarlotė vis džiaugsmingiau gražino mūsų būstą, burkavo telefonu, rašė laiškus. Pro savo langą, pro tuopų lapijos šviesų mirgėjimą, galėdavau matyti ją einančią per gatvę ir patenkintą metančią į pašto dėžę laišką mis Falen sese-riai.

Lietinga, apniukusi savaitė, atėjusi po ką tik aprašyto kaitinimosi tyliuosiuose Akių ežero smėlynuose, buvo viena nykiausių mano gyvenime. Vėliau švystelėjo du trys neaiškūs vilties spindulėliai – prieš galutinį saulės blyksnį.

Aš susivokiau, kad turiu gerą smegeninę, kad ji veikia puikiai ir tuo reikia pasinaudoti. Nors ir nedrįsau kištis į žmonos planus dėl Lolitos (kasdien tampančios šiltosne ir rūsvesne po skaidriu beviltiškų tolių dangumi), vis dėlto galėjau rasti kokį nors esminį būdą įtvirtinti savo autoritetą ir jį vėliau galėčiau panaudoti konkrečiu atveju. Vieną vakarą Šarlotė man davė tinkamą dingstį.

– Turiu tau staigmeną, – tarė ji, švelniai žvelgdama į mane per sriubos šaukštą. – Rudenį mudu važiuojame į Angliją.

Neskubėdamas nurijau savąjį šaukštą sriubos, rausva servetėle (o, vėsus, plonas staltiesės audinys mano Miranoje!) nusišluosčiau lūpas ir pasakiau:

– Aš irgi turiu tau staigmeną, mano mieloji. Mudu nevažiuojame į Angliją.

– Kodėl gi? Kas atsitiko? – paklausė ji (su didesne nuostaba, negu aš tikėjau si sukelti savo atsakymu), stebėdama mano rankas – aš nejuočiom lanksčiau, plėšiau, glamžiau niekuo dėtą rausvą servetėlę. Beje, mano šypsena ją truputį nuramino.

– Reikalas labai paprastas, – tariau aš. – Netgi pačioje harmonin-giausioje santuokoje, kokia, pavyzdžiui, yra mūsų, ne visus spren-dimus priima žmona. Yra klausimų, kuriuos spręsti reikia vyrui. Aš

puikiai galiu įsivaizduoti jaudinantį malonumą, kurį tau, kaip normaliai amerikietei, turėtų suteikti plaukimas per vandenyną transatlantiniu garlaiviu kartu su ledi Bimbom, Anglijos karaliaus pussesere, Biliu Bimbomu, šaldytos mėsos karaliumi, arba Holivudo kekše. Ir aš neabejoju, kad mudu turizmo firmai būtume puiki reklama: tu labai pagarbiai, o aš nerodydamas pavydaus žavėjimosi apžiūrinėjame Londone rūmų sargybą, tuos avietinius gvardiečius, mėšėdžius bebrus ar kaip juos ten. Man alergija nuo Europos, kartu ir nuo gerosios senosios Anglijos. Kaip tu gerai žinai, manęs niekas daugiau nesieja su visiškai supuvusiu Senuoju Pasauliu, vien tik patys liūdniausi prisiminimai. Jokie spalvoti skelbimai tavo žurnaluose šito nepakeis...

– Mano meile, – pertraukė Šarlotė, – aš tikrai...

– Ne, palauk. Tai niekai, smulkmena; aš gi kalbu platesne prasme. Kai tu panorėjai, kad aš, užuot dirbęs savo darbą, ištisas dienas leisčiau degindamasis prie ežero, aš mielai paklusau ir dėl tavęs tapau bronzinio jaunimo atstovu, užuot likęs literatūrologu ir... na, sakykim, pedagogu. Kai tu mane vedi žaisti bridžą pas mieliausiuosius Farlo, aš nuolankiai pėdinu tau iš paskos. Ne, prašau, luktelėk. Kai tu dekoruoji savo namus, aš netrukduo tavo sumanymams. Kai tu sprendi... na, sprendi visokius reikalus, man gali nepatikti, visiškai nepatikti, arba, tarkim, šiek tiek; bet aš tyliu. Aš nekreipiu dėmesio į atskirus atvejus, bet negaliu nepaisyti bendro principo. Aš mėgstu, kad tu man vadovautum, bet kiekvienas žaidimas turi savo taisykles. Ne, aš nepykstu. Visiškai nepykstu. Nedaryk taip. Aš esu viena šeimos židinio pusė ir turiu nestiprų, tačiau aiškų savo balsą.

Ji perėjo į mano stalo pusę ir atsiklaupusi lėtai kratė galvą, įsikibusi išpuoselėtais nagais glamžė mano kelnes. Pasakė, kad jai ir į galvą nešovę, kad galiu taip galvoti. Pasakė, kad aš jos dievas ir valdovas. Pasakė, kad Luiza išėjo, ir mes galime atsiduoti meilei. Pasakė, kad turiu jai atleisti arba ji mirs.

Šis nedidelis incidentas gerokai mane padrąsino. Atsakaiu jai, kad svarbu ne atleidimas, o elgesio pakeitimas; aš nusprendžiau įtvirtinti įgautą pranašumą ir ateityje daug laiko leisti rūščiai atsiskyres, dirbdamas prie knygos ar bent apsimesdamas, kad dirbu.

Sofa-lova buvusioje mano kambarėje seniai buvo virtusi paprasta sofa ir tokia, beje, visuomet išliko širdy, Šarlotė pačioje mudviejų bendro gyvenimo pradžioje mane įspėjo, kad pamažu kambarys bus pertvarkytas į tikrą rašytojo kabinetą. Praėjus dviem dienoms po „britiškojo incidento“ aš sėdėjau naujame ir labai patogiam kėdsle laikydamas

ant kelių didžiulį tomą, kai, žiedu ant piršto pabeldusi į duris, įplaukė Šarlotė. Kokie nepanašūs buvo jos judesiai į Lolitos, kai toji, būdavo, užsukdavo į mano kambarį vilkėdama savo mielas purvinas mėlynas kelnes, dvelkdama nimfečių šalies sodų vaisių aromatu; kampuota ir pasakiška, nelabai gera mergaitė neužsegtomis apatinėmis berniukiškų marškinių sagomis. Bet leiskite jums kai ką pasakyti. Mažosios Heiz valiūkiškumą, kaip ir didžiosios Heiz orumą, maitino tas pats (ir pagal skonį, ir pagal klausą) nedrąsiai sruvenantis gyvybės upelis. Žinomas prancūzų gydytojas kartą sakė mano tėvui, kad artimų giminaičių tyliausias pilvo gurgėjimas yra tokio pat muzikinio tono.

Taigi Šarlotė įplaukė. Ji jautė, kad tarp mūsų ne viskas gerai. Vakar, kaip ir užvakar, aš apsimečiau miegančiu, kai mes tik sugulėme, o atsikėliau prieš jai nubundant. Ji švelniai paklausė, ar netrukdo.

– Šią minutę ne, – atsakiau aš, pasukdamas ties raide „K“ atverstą mergaičių enciklopedijos tomą taip, kad galėčiau geriau matyti paveikslėlį, atspausdintą išilgai puslapio krašto.

Ji priėjo prie staliuko – jis buvo dirbtinio raudonmedžio, su vienu stalčiuimi. Padėjo ant staliuko ranką. Staliukas buvo negražus, ką ir sakyti, bet jis buvo niekuo dėtas.

– Seniai norėjau tavęs paklausti, – pasakė ji (dalykiškai, be jokio žaismingumo), – kodėl jis užrakintas? Ar nori, kad šitas staliukas liktų kabinete? Jis kažkoks baisiai bjaurus.

– Palik jį ramybėje, – iškošiau. Aš buvau su skautėmis Kalgaryje.

– Kur raktas?

– Paslėptas.

– Ak, Humuti...

– Jame užrakinti meilės laišakai.

Ji metė į mane sužeistos gazelės žvilgsnį, kuris mane taip siutino; paskui, ne visai suprasdama, ar aš juokauju, ir nežinodama, kaip tęsti pokalbį, pastovėjo, kol tyliai perverčiau kelis puslapius (Kanada, Kengūra, Kėgliai, Kinas), žvelgdama greičiau į lango stiklą negu pro jį ir belsdama į jį aštriais karmino spalvos, migdolo formos nagais.

Po dviejų minučių (ties Klanu ar Kmynu) ji priėjo prie mano kėdės ir klestelėjo ant ranktūrio sunkiu, škotiška vilna aptrauktu užpakaliu, tvokstelėdama į mane tokiais pat kvėpalais, kuriais kvėpinosi mano pirmoji žmona.

– Ar nenorėtum jūsų šviesybė praleisti rudenį štai čia? – paklausė ji, baksteldama mažuoju pirštu į perdėm saldų peizažą vienoje iš

Rytų valstijų. – Kodėl gi? – raiškiai ir lėtai. Ji truktelėjo petį. (Turbūt Haroldas mėgo išvažiuoti atostogų tokiu metu. Medžioklės sezonas. Bobų vasara. Sąlyginis jos refleksas.)

– Atrodo, žinau, kur tai yra, – pasakė ji, vis dar rodydama mažuoju piršteliu. – Pamenu, ten yra viešbutis romantišku pavadinimu „Užburtų medžiotųjų užėiga“. Ten pasakiškai maitina, ir niekas niekam netrukdo.

Ji pasitrynė skruostu į mano smilkinį. Valečką nuo to buvau mieliai atpratinęs.

– Gal norėtum ko nors ypatingo pietums, mielasis? Vėliau užeis Džo ir Džoana.

Aš numykiau. Ji pabučiavo mane į apatinę lūpą ir linksmai pasakiusi, kad iškeps tortą (nuo tų laikų, kai aš buvau nuomininkas, išliko legenda, kad aš alpstu dėl jos tortų), paliko mane tinginiauti.

Atsargiai padėjęs knygą ant ranktūrio (knyga vos neužsivertė, bet įkištas pieštukas sulaikė puslapius), patikrinau, ar yra raktas: jis gulėjo gana neįprastoje vietoje – po senu, bet brangiai kainavusiu skustuvu, kuriuo naudojausi, kol žmona nenupirko man kito, geresnio ir pigesnio. Klausimas: ar gerai raktas paslėptas po tuo skustuvu aksominiame dėkle? Dėklas gulėjo dėžutėje, kurioje laikiau darbo dokumentus. Ar negalima paslėpti saugiau? Neįtikėtina, kaip sunku ką nors paslėpti, ypač kai žmona nieko daugiau ir neveikia, tik perstatinėja daiktus.

22

Kaip pamenu, praėjo lygiai savaitė po paskutinio mūsų maudymosi, kai vidudienį paštininkas atnešė antrosios mis Falen atsakymą. Ji rašė, kad ką tik grįžo į Šv. Algebros pensiją iš sesers laidotuvių. „Eufimija, tiesą sakant, taip ir nepasitaisė po klubo lūžio.“ O dėl ponios Humbert dukters ji turinti pranešti, kad šiemet stoti jau vėlu, bet kad ji (tebeklestinti Falen) beveik neabejoja galėsianti priimti ją į mokyklą, jei ponas ir ponija Humbertai atvešią Doloresą sausį. Pasakiškas atokvėpis!

Kitą dieną po pusryčių užvažiavau pas mūsų gydytoją, simpatišką neišmanėlį, kurio sumanus elgesys su ligoniais ir visiškas pasitikėjimas dviem trim patentuotais vaistais sėkmingai slėpė abejingumą

medicinai. Tas faktas, kad Lo turėjo grįžti į Ramzdelį, skaisčiai nušvietė ateities labirintus. Tam įvykiui aš troškau gerai pasiruošti. Tiesą sakant, kampaniją pradėjau dar iki Šarlotei priimant savo žiaurų sprendimą. Turėjau būti tikras, jog kai mano nuostabioji mergaitė sugrįš, aš galėsiu tą pačią naktį ir paskui kasnakt, kol ją atims iš manęs Šv. Algebra, užmigdyti dvi gyvas būtybes taip kietai, kad joks garsas ir joks prisilietimas negalėtų jų išbudinti. Visą liepą dariau bandymus su įvairiais migdomaisiais, duodamas jų Šarlotei, didelei piliulių mėgėjai. Paskutinė dozė, kurią jai daviau (ji manė, kad tai silpnas bromo preparatas nervams stiprinti), parbloškė ją geroms keturioms valandoms. Aš leidau radiją visu garsu. Plieskiau jai į akis falo formos žibintuvėliu. Stumdžiau, tryniau, gnaibiau, baksnočiau – ir niekas netrikdė jos ramaus ir gilaus kvėpavimo ritmo. Tačiau nuo tokio paprasto daikto kaip bučinys į raktikaulį ji tuoj pat atsibudo – žvali ir grabi kaip aštuonkojis (aš vos išsisukau). Vadinasi, netinkami, pamaniau aš; reikia gauti ką nors dar patikimesnio. Iš pradžių daktaras Baironas lyg ir nepatikėjo, kad jo išrašytas vaistas neįveikė mano nemigos. Jis patarė man jį dar kartą išbandyti ir valandėlei išblaškė mano dėmesį, pradėjęs man rodyti šeimos nuotraukas: jis turėjo žavią Dolės amžiaus mergaitę; bet aš supratau, kad jis nori mane apmulkinti, ir pareikalavau išrašyti pačių stipriausių migdomųjų, kokie tik yra. Patarė žaisti golfą, bet galų gale sutiko duoti man vaistų, kurie „negalėtų nepaveikti“; ir priėjęs prie spintukės plepys paėmė iš jos stiklinį indelį su šviesiai violetinėmis kapsulėlėmis, iš vieno galo pažymėtomis tamsiai violetine juoste. Jo žodžiais, tai buvo naujas preparatas, ką tik pasirodęs vaistinėse ir skirtas ne neurastenikams, kuriuos galima nuraminti ir vandens gurkšniu, jeigu profesionaliai elgsies, o tiktai didiesiems nemigos kamuojamiems menininkams, kuriems būtina apmirti kelioms valandoms, kad gyventų amžiais. Mėgstu kvailinti daktarus, tad nors širdy džiūgavau, skeptiškai gūžtelėjęs pečiais įsidėjau piliules į kišenę. Beje, man reikėjo su juo būti atsargiam. Vienąkart kvailai prasitariau – paminėjau savo paskutinę sanatoriją, ir man pasirodė, kad jis pastatė ausis. Visai netrokšdamas, kad Šarlotė ar kas nors kitas sužinotų apie šitą mano praeities periodą, aš skubiai paaiškinau, kad man teko beprotnamiuose imtis kai kurių tyrinėjimų, reikalingų rašant romaną. Bet bala jo nematė; viena tikrai neabejotina, kad jis turėjo dailutę mergytę. O juk keista ir pagalvoti – visos jos dabar senos, septyniolikmetės...

Išėjau puikiausiai nusiteikęs. Vienu pirštu vairuodamas žmonos automobilį, smagiai riedėjau namo. Apskritai Ramzdelis buvo gražus miestelis. Svirpė cikados; bulvaras buvo ką tik palaistytas. Švelniai, tolygiai pasukau žemyn mūsų stačia gatvele. Kažkodėl tą dieną viskas klostėsi sklandžiai. Visur mėlyna ir žalia. Žinojau, kad švietė saulė, nes nikeliuotas starterio raktas atsispindėjo priekiniame stikle; žinojau, kad lygiai pusė ketvirtos, nes gailestingoji sesuo su baltomis kojiniųėmis ir batais, kasdien ateidavusi masažuoti senutę Vizavi, tipeno žemyn siauru šaligatviu. Kaip visada buvusio skudurininko isteriškas seteris atakavo nuokalnėn riedantį automobilį ir kaip visada vietinis laikraštis gulėjo priebutyje, kur jį ką tiktai nusviedė Kenis.

Vakar nutraukiau susvetimėjimo režimą, kurį pats sau buvau skyręs, ir, linksmai šūktelėjęs, kad aš jau čia, atvėriau svetainės duris. Atsukusi į mane kaštoninį šinjoną viršum baltutėlaičio kaklo, ta pačia geltona palaidine ir tom pačiom tamsiai raudonom kelnėm, kurias vilkėjo mūsų pirmo susitikimo dieną, Šarlotė sėdėjo kampe prie rašomojo stalelio ir skrebino laišką. Dar nepaleidęs durų rankenėlės, pakartojau savo pasisveikinimo šūksnį. Jos ranka liovėsi rašiusi. Minutėlę Šarlotė sėdėjo nejudėdama; paskui ji iš lėto pasisuko kėdėje, atrėmusi alkūnę į jos atlošą. Jos veidas, iškreiptas išgyvenimų, nebuvo malonus reginys. Įbedusi žvilgsnį į mano kojas, ji prakalbo:

– Niekšė Heizicha, stora lerva, sena ragana, bjauri motina, sena... sena kvailė... ta sena kvailė viską dabar žino... Jinai... jinai...

Mano žavioji kaltintoja, nurijusi savo nuodus ir ašaras, nutilo. Ką konkrečiai Humbertas pasakė arba bandė pasakyti, neturi reikšmės. Ji tęsė:

– Jūs – pabaisa. Jūs bjaurus, niekšingas nusikaltėlis ir apgavikas. Jei prieisite prie manęs, šauksiu pro langą. Šalin nuo manęs!

Čia irgi, manau, galima praleisti tai, ką murmėjo H. H.

– Šiandien pat išvažiuosiu. Čia viskas jūsų. Tik jums niekada daugiau nepavyks pamatyti tos netikusios mergiūkštės. Nešdinkitės iš šito kambario.

Skaitytojau, aš paklusau. Aš pakilau į mano buvusį puskabinetį. Rankos ant klubų, pastovėjau nė nekrusteldamas ir tvardydamasis, nuo slenksčio stebėdamas išniekintą stalelį: stalčius buvo ištrauktas, iš užrakto spynos kabojo dantukais užkliuvęs pagaliau pritikęs raktas, kiti įvairiausi namų visrakčiai gulėjo ant stalo. Perėjęs laiptų aikštelę patekau į sutuoktinių Humbertų miegamąjį ir savo dienoraštį iš po

jos pagalvės šaltakraujiškai įsidėjau į kišenę. Paskui leidausi žemyn, bet pusiaukelėje stabtelėjau: ji kalbėjosi telefonu, kurio laidas tądien atsitiktinai buvo įjungtas į šakutės lizdą valgomajame, šalia svetainės durų. Norėjosi pasiklausyti, ką ji kalba: atšaukė kažkokį užsakymą ir grįžo į svetainę. Aš atsikvėpiau ir per prieškambarį perėjau į virtuvę. Ten atsidariau butelį škotiško viskio (škotiškajam ji niekada negalėjo atsispirti). Paskui perėjau į valgomąjį ir iš ten, pro pusiau praviras duris, nužvelgiau plačią Šarlotės nugarą.

– Tu griauti ir mano gyvenimą, ir savo, – tariu aš ramiai. – Geriau apsvarstykime reikalą kaip du kultūringi žmonės. Tai vis tavo haliucinacija. Tu, Šarlote, netekai proto. Šitie tavo rasti užrašai tėra tik romano apmatai. Tavo ir jos vardai buvo paimti atsitiktinai. Tik todėl, kad pasitaikė rašant. Pagalvok apie tai, o aš tau atnešiu išgerti.

Ji nieko neatsakė ir neatsigrėžė, pašėlusiu tempu rašė tai, ką buvo pradėjusi. Matyt, trečias iš eilės laiškas (du jau užklijuoti vokuose su pašto ženklais gulėjo paruošti priešais ją ant stalo). Aš grįžau į virtuvę.

Virtuvėje paėmiau dvi stiklinaites (į Šv. Algebrą, Lolitai?) ir atidaviau šaldytuvą. Kol iš jo širdies ėmiau ledukus, jis piktai burzgė ant manęs. Perrašyti visą veikalą. Tegul paskaito. Detalių ji nepamena. Parašyti romano ištrauką ir parodyti ją arba palikti matomoje vietoje? Kodėl kartais čiaupai taip klaidingai cypia? Siaubinga padėtis, tiesą sakant. Ledukų pagalvėlės – pagalvėlės tavo žaisliniam poliarniam meškiukui, Lo! – kraupiai traškėjo, kai karštas vanduo iš čiaupo laisvino juos iš metalinių korių. Pastačiau abi stiklinaites greta, įpyliau viskio ir dar į kiekvieną po unciją selterio. Gaila, kad uždraudė mano mėgstamą džinanasą. Šaldytuvą krioktelėjo ir sudundėjo. Nešdamas stiklinaites, nuėjau į valgomąjį ir pro dabar vos praviras svetainės duris, tiek, kad negalėjau prakišti alkūnės, pasakiau:

– Aš paruošiau tau škotiškojo.

Ji neatsiliepė, pašvinkusi maita, ir aš pastačiau stiklinaites ant bufeto šalia telefono, o jis tik ir suskambo.

– Kalba Leslis, Leslis Tomsonas, – pasakė Leslis Tomsonas, tas pats, kuris mėgo maudytis auštant. – Misis Humbert, sere, pakliuvo po automobiliu, ir geriau būtų, jei jūs greičiau ateitumėt.

Aš atsakiau, galbūt kiek ir susierzinęs, kad mano žmona sveika ir gyva, ir, vis dar laikydamas ragelį, stumtelėjau duris ir pasakiau:

– Štai jis sako, Šarlote, kad tave suvažinėjo.

Tik jokios Šarlotės svetainėje nebuvo.

Išlėkiau laukan. Kitoje mūsų stačios gatvelės pusėje išvydau neįprastą reginį. Ant nuožulnaus mis Vizavi gazono staigiai pasukęs per šaligatvį (ant kurio pūpsėjo numestas languotas pledas) užvažiavo didelis, juodas, žvilgantis „Pakaras“ ir stovėjo ten blizgėdamas saulėje atlapomis lyg išskleisti sparnai darelėmis ir giliai įsirežęs užbukusiais ratais. Į dešinę nuo automobilio, ant tvarkingos nuokalnės vejos, žilaūsis senukas, visai padoriai apsirengęs (pilkas kostiumas dvieiliu švarku, peteliškė baltais žirneliais), gulėjo aukštiekninkas, suglaudęs ilgas kojas, kaip įprasto numirėlio vaškinė figūra. Man reikia žodžiais išreikšti akimirkos įspūdžio trenksmą, iškrovą, žaibą; materialią jų sanaupa popieriaus lape slopina patį blyksnį, bendrą vaizdo ryškumą: pūpsantis pledas, mašina, senis-mumija, senutės masažistė krakmolytais čežančiais rūbais, su pustušte stikline rankoje bėganti atgal į verandą, kur paramstyta pagalvėmis kaip belaisvė sukriošusi mis Vizavi turbūt klykė, bet ne taip garsiai, kad perrėktų monotonišką amsėjimą skudurininko seterio, lakstančio nuo vienos žmonių grupės prie kitos – tai prie kaimynų, jau besibūriuojančių ant šaligatvio aplink languotą daiktą, tai atgal prie automobilio (kurį pagaliau jam pavyko pavyti), tai prie grupės, susirinkusios ant vejos – Leslio Tomsono, dviejų policininkų ir kresno pono raginiais akinių rėmais. Čia turiu paaiškinti, kad kelių policija atvyko nedelsdama (nepraėjo nė dvi minutės nuo nelaimės), nes kaip tik tuo metu patruliai kabino baudos kvitus prie automobilių, neteisėtai pastatytų skersgatvyje netoli mūsų. Kad akiniuotasis tipas buvo Frederikas Bielis jaunesnysis, „Pakaro“ vairuotojas; kad jo septyniasdešimt devynerių metų tėvas, kurį masažistė ką tik girdė ant nupjautos žolės, kur gulėjo jis, taip sakant, nukirstas bankininkas, buvo ne apalpęs, o patogiai pamažu taisėsi po lengvo širdies smūgio ar stengėsi jo išvengti; ir pagaliau kad pledas ant šaligatvio, kurio kreivas žalias sandūras nepatenkinta žmona taip dažnai man rodydavo, slėpė sudarkytą Šarlotės Humbert kūną, mat ją pervažiavo (ir paskui vilko keletą pėdų) Bielio automobilis tuo metu, kai ji bėgo per kelią įmesti tris laiškus į pašto dėžutę, stovėjusią mis Vizavi sklypo kampe. Tuos laiškus pakėlė ir padavė man daili mergaitė purvina rausva suknete, ir aš juos kelnų kišenėje sudraskiau į skiautes.

Trys daktarai ir sutuoktiniai Farlo netrukus atvyko į įvykio vietą ir ėmė viskuo rūpintis. Našlys, žmogus, turintis ypatingą savitvardos dovaną, neraudojo ir nesidraskė. Jis lyg ir truputį svirduliavo, tai tiesa; bet praverdavo burną tik tada, kai reikėjo pasakyti ir paaiškinti tai, kas buvo būtina: atpažįstant, apžiūrint ir išvežant velionę, kurios viršugalvis atrodė kaip kaulų, smegenų, bronzinių plaukų ir kraujo košė. Saulė dar akino, kai draugai, gerasis Džonas ir užsiverkusi Džoana, paguldė našlį į lovą Dolės kambaryje; o patys, kad būtų netoliese, Humbertų miegamajame įsikūrė nakčiai, kurią kažin ar praleido taip dorovingai, kaip to reikalavo iškilmingas momentas.

Nemanau, kad būtų prasminga šiame labai savitame kūrinyje detalai aprašinėti laidotuvių formalumus, pareikalavusius mano dėmesio, ir pačias laidotuves, tokias pat kuklias, kokios neseniai buvo vestuvės; tačiau keletą tų keturių penkių dienų epizodų vis dėlto vertėtų paminėti.

Pirmąją savo našlystės naktį aš buvau toks girtas, kad miegojau taip kietai, kaip tas vaikas, kuris miegodavo šitoje lovoje. Kitą rytą pirmiausia apžiūrėjau laiškų skiauteles, likusias mano kišenėje. Jos per daug susimaišė, kad būtų galima sudėlioti tris išbaigtus tekstus. Manau, kad žodžiai „...ir tu pasistenk jį rasti, nes aš negaliu pirkinėti...“ buvo iš laiško Lo. Kai kurios skiautelės tarsi rodė Šarlotės ketinimą bėgti su Lo į Parkingtoną ar net atgal į Piskį, kad peslys nepastvertų jos brangaus ėriuko. Kiti skutai ir skiautelės (tai jau nenumaniau turįs tokius tvirtus nagus) aiškiai liudijo prašymą priimti mergaitę ne į Šv. Algebros pensioną, o į kitą, taip pat uždaro tipo mokyklą, apie kurią kalbėjo, kad jos auklėjimo metodai tokie griežti, nuobodūs ir sausi (nors prospekte buvo minimas krocketas po guobomis), kad mokyklai pelnė Kilmingų merginų pataisos įstaigos vardą. Ir pagaliau trečias laiškas buvo adresuotas man. Aš įskaičiau tokias frazių nuotrupas: „...galbūt po metų išsiskyrimo mes su tavimi...“, „...ak, mano mylimasai, ak, mano...“, „...arba galbūt aš mirsiu...“. Tai, ką man pavyko išskaityti, nebuvo labai turininga: įvairūs šių skubiai rašytų laiškų fragmentai buvo taip pat susimaišę mano delnuose, kaip jų esmė Šarlotės galvoje.

Džonas tą dieną turėjo susitikti su klientu, o Džoanai reikėjo pašerti šunis, taigi aš laikinai buvau be jų draugijos. Gerieji žmonės būgštavo, kad tik aš nenusižudyčiau likęs be priežiūros, ir, neturėdami kitų pažįstamų, kurie galėtų juos pakeisti (mis Vizavi atgulė, Mak

Ku šeima rūpinosi naujo namo tolimame rajone statybos reikalais, Čatfildus ką tik iškvietė į šiaurinę valstiją dėl jų pačių giminaičiui nutikusios bėdos), pas mane pasiuntė Luizą ir Leslį ta dingstim, kad man būtinai reikia padėti sutvarkyti ir išnešti daugybę niekam nereikalingų daiktų.

Nepaprasto įkvėpimo minutę aš parodžiau mieliems lengvatikiams Farlo (su kuriais lūkuriavau, kol ateis Leslis į mokamą pasimatymą su Luiza) mėgėjišką nuotrauką, kurią radau tarp Šarlotės daiktų. Stovėdama ant akmens ji šypsojosi pro vėjo išdraikytus plaukus. Fotografuota 1934 metų balandį – atmintinas pavasaris! Atvykęs tais metais į Ameriką su reikalais, turėjau progą kelis mėnesius praleisti Piskyje. Mes susipažinome, ir tarp mūsų užsimezgė neatsargus romanai. Aš, deja, buvau vedęs, ji buvo Heizo sužadėtinė... Man grįžus į Europą, mudu susirašinėjome per mūsų bendrą draugą, dabar jau mirusį. Džoana pašnibždėjo, kad ją pasiekė kai kurie gandai, dar kartą žvilgtelėjo į nuotrauką ir, vis dar ją žiūrinėdama, perdavė Džonui, o Džonas, išsiėmęs iš burnos pypkę, taip pat pažvelgė į nuostabią, lengvabūdę Šarlotę Beker ir gražino nuotrauką man. Paskui jie kelioms valandoms išvažiavo. Rūsyje patenkinta Luiza meiliai burkuodama keiksnojo savo kavalierių.

Vos spėjo išvykti Farlo, ir mane aplankė dvasininkas melsva pasmakre – ir aš pasistengiau iki minimumo sutrumpinti interviu, tačiau neįžeidžiau jo jausmų ir nesukėliau jam įtarimų. Taip, manau visą gyvenimą skirti vaikelio laimei. Štai, beje, tas kryželis, kurį Šarlotė Beker man padovanojo, kai mudu buvome jauni. Turiu pusseserę Niujorke – garbi senmergė. Ten mudu rasime gerą privačią mokyklą Dolei. O gudraujantis Humbertas!

Kad išgirstų Leslis ir Luiza, kurie, mano nuomone (ir, pasirodo, teisinga), tai turėjo pranešti Džonui ir Džoanai, aš puikiai suvaidinau neįprastai garsų tarp miestinių monologą telefonu, imituodamas pokalbį su Šerle Holms, stovyklos „Le“ viršininke. Kai grįžo Džo ir Džoana, aš lengvai juos apgavau neva susijaudinęs ir nerišliai murmedamas, kad štai Lolita su grupe išvykusi į penkių dienų ekskursiją ir su ja neįmanoma susisiekti.

– Dieve mano, – sušuko Džoana. – Ką gi mums daryti?

Džonas pasakė, kad viskas labai paprasta – jis pasirūpins, kad tenykštė policija tuoj pat surastų ekskursantus – tai neužtruks nė valandos; beje, jis pats gerai pažįsta vietovę ir...

– Klausykite, – tęsė jis, – kodėl gi man dabar nenuvažiavus tenai automobiliu, o jūs kol kas permiegokite su Džoana (tiesą sakant,

paskutinės frazės jis neištarė, bet Džoana taip karštai palaikė jo pasiūlymą, kad tai buvo galima numanyti).

Aš suvaidinau isteriją. Ėmiau maldauti Džoną nieko nedaryti. Pasakiau, kad negalėčiau dabar išverti mergaitės – verkiančios, besikniaubiančios į mane, nuolatinio buvimo – ji tokia jautri, panašūs sukrėtimai gali turėti įtakos jos ateičiai, psichiatrai išanalizavę tokius atvejus... Stoju slogi tylą.

– Ką gi, jums spręsti, – pagaliau pratarė Džonas ganėtinai sausai. – Tik žinokite, vis dėlto aš buvau Šarlotės draugas ir patarėjas. Ir apskritai norėjusi žinoti, ką jūs, tiesą sakant, ruošiatės daryti su mergaite.

– Džonai! – sušuko Džoana. – Jinai jo dukra, o ne Haroldo Heizo. Argi tau neaišku? Vargšelis Humbertas – tikrasis Dolės tėvas!

– Suprantu, – atsakė Džonas, kreipdamasis į mane. – Prašau atleisti. Suprantu. Štai kaip. Aš ne iš karto susivokiau... Žinoma, tada paprastesnis reikalas. Ką jums pataria širdis, tas ir gerai.

Sielvarto nukamuotas tėvas paaiškino, kad važiuos gležnutės dukrytės iškart po laidotuvių, o paskui pasistengs ją prablaškyti visiškai kitokioje aplinkoje – galbūt jie nuvyks į Naująją Meksiką arba Kaliforniją – jei tik pats išgyvens, žinoma.

Taip įtikinamai suvaidinau beribę nevilties ramybę, tylą prieš beprotišką sprogimą, kad dorieji Farlo išsivežė mane į savo namus. Jie turėjo kaip Amerikoje neblogą rūšį, ir tai man pagelbėjo, nės aš bijojau nemigos ir... šmėklos.

Dabar turėčiau paaiškinti tikrąją priežastį, kodėl norėjau, kad laikinai Doloresa būtų nuošaly. Savaiame suprantama, kad kai tik Šarlotė buvo likviduota, aš įėjau į namus kaip savarankiškas tėvas ir vieną po kito išmaukiau abu mano paruoštus stiklus viskio, dar pridėjau vieną kitą pintą savo džinanaso ir užsidariau vonioje, gelbėdamasis nuo kaimynų ir draugų, tik vienas dalykas valdė mano protą ir kraują – suvokimas, kad viso labo tik po kelių valandų šiltutė, rusvutė ir visa mano Lolita mano glėbyje lies ašaras, o aš jas džiovinsiu bučiniais greičiau negu pritvinks jos akys. Bet dabar stovėjau priešais veidrodį visas raudonas, išsiplėtusiais vyzdžiais, ir Džonas Farlo pabeldė ir mandagiai paklausė, ar man viskas gerai, ir aš staiga supratau, kad būtų beprotybė iš mano pusės leisti jai grįžti į šituos namus, kur šmirinėjo šitiek svetimų pagalbininkų, pasiruošusių atimti ją iš manęs. O ir pati išpaikinta Lo (ką gali žinoti?) galėtų staiga parodyti kvailą nepasitikėjimą, netikėtą priešišumą,

nerimastingą baimę ar ką nors panašaus – ir pačią triumfo akimirką sudie amžiams, nuostabus atpilde!

Beje, apie įkyrius žmones: mane aplankė dar vienas lankytojas, mielasis Bielis (tas pats, kuris likvidavo mano žmoną). Solidus ir rimtas, kažkuo panašus į budelio padėjėją, buldogiškais nukarusiais žandais, juodomis akytėmis, akiniais sunkiais rėmais ir išvirtusiomis šnervėmis. Jį įleido Džonas, ir paskui mus paliko labai taktiškai pri-vėręs duris. Sklandžiai pradėjęs nuo to, kad jo dvyiniai mokosi vienoje klasėje su mano podukra, mano karikatūriškas svečias išvyniojo kaip ritinį didelę diagramą, kurioje jis buvo sužymėjęs visas katastrofos detales. Tai buvo „geras“, kaip pasakytų mano podukra, – daugybė įspūdingų punktyrinių linijų ir rodyklių, nubraižytų įvairių spalvų rašalu. Ponios H. H. trajektoriją jis iliustravo serija mažučiu siluetų, tarsi simbolinių figūrėlių – moterų karinio pagalbinio korpuso kadrinių tarnautojų, kurios naudojamos statistikoje dėl vaizdumo. Labai aiškiai ir įtikinamai tas kelias lietési su drąsiai nubrėžtu vingiu, vaizdavusiu du vienas po kito padarytus posūkius, vieną kurių padarė Bielio mašina, kad nesuvažinėtų skudurininko seterio (nepažymėto diagramoje), o antrasis, padidintas pirmojo atvaizdas, turėjo tikslą išvengti nelaimės. Įspūdingas juodas kryželis žymėjo vietą, kur nepriekaištingas mažas siluetas pagaliau atsigulė ant šaligatvio. Aš apžiūrėjau, ar nėra kokio ženklų ant šlaito, kur gulėjo didžiulis vaškinis mano lankytojo tėvas, bet pažymėta nebuvo. Senis, beje, kartu Leslis Tomsonas, mis Vizavi ir kai kurie kiti pasirašė dokumentus kaip liudininkai.

Frederiko pieštukas tiksliai ir lengvai it kolibris šmakščiojo tai viename taške, tai kitame, kai jis demonstravo savo visišką nekaltumą ir beprotišką mano žmonos neatsargumą: tą sekundę, kai jis apvažiavo šunį, Šarlotė paslydo ant ką tik aplyto asfalto ir griuvo priekin, o jai reikėjo atsokti atgal (Fredas parodė, kaip tiksliai). Aš pasakiau, kad jis, žinoma, nekaltas, ir tyrimas tai patvirtino.

Garsiai šnopusdamas pro įtemptas juodas šnerves, jis liūdnei papurtė galvą, kartu kratydamas mano ranką; paskui, demonstruodamas nepaprastą galantiškumą, pasisiūlė apmokėti išlaidas laidojimo biurui. Jis tikėjosi, kad aš atsisakysiu. Pasikukčiodamas girtas ir dėkingas aš priėmiau jo pasiūlymą. Netikėdamas savo ausimis, jis aiškiai pakartojo savo žodžius, ir aš vėl jam padėkojau – dar karščiau negu pirma.

Po šito nemalonaus susitikimo mano dvasinis sąstingis trumpam praėjo. Ir nenuostabu! Aš savo akimis pamačiau likimo maklerį. Už-

čiuopiau pačią likimo esmę ir jos butaforinę išraišką. Įvyko stebuklinga ir kartu klaiki mutacija, ir štai kas buvo jos įrankis. Tarp sudėtingų piešinio detalių (skubanti namų šeimininkė, slidus grindinys, aršus šuo, stati nuokalnė, didelė mašina, kvėša prie vairo) aš neaiškiai įžiūrėjau ir savo niekšišką indėlį. Jeigu ne kvailumas (arba intuityvus genialumas!), per kurį išsaugojau savo dienoraštį, akių drėgmė, atsiradusi iš pagiežingo pykčio ir karštligiškos savimeilės, nebūtų apakinusi Šarlotės, puolusios prie pašto dėžutės. Bet ir tai dar galbūt nieko nebūtų atsitikę, jei neklystanti lemtis – sinchronizatorius-vaiduoklis – savo retortoje nebūtų sumaišiusi automobilio, šuns, saulės, šešėlio, drėgmės, silpnumo, jėgos, akmens. Sudie, Marlena! Likimas, paspaudęs ranką (Bielio smarkus spūstelėjimas atsiveikinant), išjudino mane iš sąstingio. Ir aš raudojau. Ponios ir ponai prisiekusieji, aš raudojau!

24

Guobos ir tuopos atsuko staiga įsisiautėjusiam vėjui linguojančias nugaras, ir perkūninis debesis juodavo virš baltos Ramzdelio bažnyčios bokšto, kai aš paskutinį kartą žvalgiauši prieš išvykdamas. Nežinia kokių nuotykių genamas palieku šiuos mirtinai blyškius namus, kuriuose tik prieš dešimt savaičių išsinuojojau kambarį. Jau buvo nuleistos žaliuzės – nebrangios, praktiškos bambukinės žaliuzės. „Verandoms ir namų vidaus apdailai jų puiki medžiaga suteikia modernų dramatinį charakterį“ – buvo rašoma kainininke. Po viso šito būstas po dangumi turėjo atrodyti ganėtinai skurdus. Lietaus lašas nukrito man ant riešo. Kol Džonas krovė į automobilį mano lagaminus, grįžau į namus kažko pasiimti, ir tada atsitiko kuriozinis dalykas. Nežinau, ar šiuose nelinksmuose užrašuose pakankamai akcentavau ypatingą, tiesiog svaiginantį poveikį, kurį įdomi autoriaus išvaizda – pseudo-keltiška, šiek tiek beždžioniška, vyriška, su kažkokia berniukiškumo priemaiša – darydavo įvairaus amžiaus ir luomo moterims. Žinoma, tokie pareiškimai pirmuoju asmeniu gali pasirodyti juokingi; bet retkarčiais esu priverstas priminti skaitytojui apie savo išvaizdą, nelyginant koks kitas profesionalus romanistas, suteikęs personažui kokią nors grimasą ar įdavęs šunį, jaučia reikalą paminėti tą grimasą ar tą šunį kiekvieną kartą, kai tas personažas pasirodo. Mano atveju

šita priemonė turi, ko gero, gilią prasmę. Blausus mano bruožų žavesys turi likti nuolat regimas skaitytojo, norinčio teisingai suprasti mano pasakojimą. Mažametė Lo alpėjo nuo Humberto šarmo kaip alpėjo nuo konvulsiškos muzikos; suaugusioji Lota, kurios dabar gailiu ir gerbiu labiau negu dera man pasakyti, mylėjo mane su valdinga, brandžia aistra. Trisdešimt vienerių Džoana Farlo, visiška neurastenikė, matyt, kaip reikiant mane įsimylėjo.

Jos grožis buvo kažkoks griežtas, indėniškas. Jos įdegis buvo terakotinis. Jos lūpos buvo kaip didžiuliai purpuriniai šliužai, ir kai ji prapliupdavo jai būdingu lojančiu juoku, rodydavo stambius pilkus dantis ir bekraujes dantenas. Ji buvo labai aukšta, dėvėjo sandalus ir siauras kelnes, arba plačius sijonus ir baleto batelius; škotišką viskį gėrė neribotais kiekiais; dukart persileido; rašė jaunimui apsakymus apie gyvūnus; tapė, kaip jau skaitytojui žinoma, ežero vaizdus; sirgo vėžiu, nuo kurio turėjo mirti po dvejų metų. Man ji atrodė beviltiškai nepatraukli. Tad spręskite patys apie mano išgastį, kai, likus kelioms sekundėms iki mano išvykimo (stovėjome su ja priebutyje), Džoana suėmė mane už smilkinių savo nuolat drebančiais pirštais ir su ašaromis žydrose akyse pamėgino (be didelės sėkmės) įsisiurbti man į lūpas.

– Patausokite save, – pasakė ji, – ir pabučiuokite nuo manęs dukterį.

Perkūno trenksmas nusirito per visus namus, ir Džoana pridūrė:

– Galbūt kur nors kada nors ne tokiomis šiurpiomis aplinkybėmis mes dar susitiksimė (Džoana! Kad ir kas tu būtum, kad ir kur tu būtum, minusinėje erdvėje ar plusiniame laike, atleisk man visa tai – ir šituos skliaustelius.)

Po minutės gatvėje, stačioje gatvėje, atsisveikindamas jau spaudžiau rankas ir jai, ir jam, ir viskas sukosi, lėkė prieš artėjančią baltą liūtį, ir furgonas su čiuziniu iš Filadelfijos patikliai čiuožė žemyn link ištuštėjusių namų, ir dulkės kilo ir sukosi ant tos pačios šaligatvio plytelės, kur Šarlotė, kilstelėjus pledą, gulėjo susirietusi it gniužulas, visiškai nepaliestomis akimis, dar drėgnomis juodomis blakstienomis, sulipusiomis kaip tavosios, Lolita!

Atrodė, dabar, kai visos kliūtys buvo pašalintos ir priešais mane atsivėrė beribės palaimos perspektyva, saldžiai atsidusęs galėjau mintimis grįžti atgal. *Eh bien, pas du tout.** Užuo lepinėsis šypsančio likimo spinduliuose, buvau apniktas grynai etinių abejonių ir baimių. Pavyzdžiui: ar žmonėms neatrodys keista, kad Lolitai taip atkakliai nebuvo leidžiama dalyvauti nei džiugiose, nei liūdnose šeimos iškilmėse? Kaip jūs pamenate, ji nedalyvavo mūsų vestuvėse. Arba dar štai kas: jeigu manysime, kad niekuo nekaltą moterį pašalino iš kažkur ištiesta ilga gauruota atsitiktinumo ranka, tai ar negalėjo jis bedievišką minutę, pamiršęs, ką daro dešinė, kairiaja ne laiku perduoti Lolitai kieno nors užuojautos raštelį? Tiesa, įvykio aprašymas pasirodė tikrai Ramzdelio laikraštėlyje; jo nebuvo nei „Parkingstono naujienose“, nei „Klaimakso žiniose“: vietinės mirtys nerūpi federaliniu mastu, o stovykla „Le“ buvo ne mūsų valstijoje; bet aš negalėjau liautis įsivaizduoti, kad kažkokiu būdu Dolei Heiz jau pranešta ir kad tuo pat metu, kai aš važiuoju jos pasiimti, man nežinomi bičiuliai gabena ją į Ramzdelį. Dar didesnę nerimą už tuos spėjimus ir rūpesčius kėlė tai, kad Humbertas Humbertas, gana tamsios europietiškos kilmės naujai iškeptas Amerikos pilietis, nieko nesiėmė, kad taptų mergaitės (dvylikos metų ir septynių mėnesių), likusios po žmonos mirties, teisėtu globėju. Ar išdrįsiu dėl to ką nors daryti? Negalėjau suvaldyti drebulio, kai imdavau įsivaizduoti savo nuogumą, varžomą paslaptinių statutų negailestingai akinamoje civilinių įstatymų sąvado šviesoje.

Mano planas buvo pirmykščio meno stebuklas: nutariau lėkti į stovyklą „Le“ ir pasakyti Lolitai, kad jos motina ruošiama rimtai operacijai neegzistuojančioje ligoninėje, ir paskui klajoti su savo apsnūdusia nimfete iš viešbučio į viešbutį, kol motina po truputį, bet tikrai taisysis ir galop mirs. Bet pakeliui į stovyklą pajutau kylantį nerimą. Mane slėgė mintis, kad jos ten gal jau nėra arba vietoj nerūpestingos Lolitos rasiu išgąsdintą našlaitę, proverbsmiais reikalaujančią kokių nors artimų šeimos draugų. Sutuoktinius Farlo, ačiū Dievui, ji menkai pažinojo, bet ar negalėtų būti kitų, man nežinomų žmonių?

* Kur tau.

Galų gale aš sumaniau tarpmiestinį pasikalbėjimą, kurį neseniai taip sėkmingai imitavau. Smarkiai lijo, kai sustojau darganotame Parkingtono priemiestyje prie šaligatvio, neprivažiavęs atšakos, kurios viena šaka ėjo aplink miestą ir vedė į plentą, kertanti kalvyną ir vedanti link Klaimakso ežero ir stovyklos „Le“. Išjungęs variklį gerą minutę pasėdėjau automobilyje drąsindamas save ir žiūrėdamas į lietu, apsemtą šaligatvį, hidrantą – neaiškų stulpą, padengtą storu raudonos ir sidabro spalvos sluoksniu, ištiesusį raudonus strampus, kad juos nulakuotų lietus, kuris lyg stilizuotas kraujas liejosi jų heraldinėmis grandinėmis. Nenuostabu, kad automobiliams draudžiama stovėti šalia šitų klaikių mažų luošių. Vėl paleidau variklį ir privažiavau prie telefono būdelės. Kai pagaliau dzinksėdama įkrito paskutinė moneta, leidusi kitam balsui atsilipti, įvyko staigmena.

Šerlė Holms, stovyklos viršininkė, man pranešė, kad pirmadienį (dabar buvo trečiadienis) mano Dolė su visa grupe išvyko į kalnus ir grįš tik vėlai vakare. Ji pasiūlė man atvažiuoti kitą dieną. Paklausė, gal kas atsitiko? Nesileisdamas į smulkmenas atsakiau, kad mano žmoną pervežė į klinikas, kad jos padėtis rimta, kad mergaitei nereikia sakyti, jog tai rimta, bet kad rytoj ji turi būti pasirengusi važiuoti su mani. Mes atsisveikinome karštais linkėjimais, ir dėl kažkokio keisto mechaninio gedimo visos mano monetos išbiro iš automato su tokiu žvangesiu, koks būdingas stambiam laimėjimui lošimo automatais Nevadoje. Tai mane pralinksmino, nors ir buvo apmaudu, kad reikia atidėti laimę. Kyla klausimas, ar tik tas netikėtas pinigų išmetimas, konvulsiškas gražinimas nebuvo kaip nors Mak Fatumo prote susijęs su mano išgalvota ekskursija anksčiau, negu apie ją sužinojau?

Ir kas toliau? Pasukau į Parkingtono prekybos rajoną ir likusią dienos dalį (pragiedrėjo, visas miestas spindėjo kaip stiklas) skyriau pirkti naujus gražius daiktus Lo. Viešpatie, prie kokių įmantrių pirkinių pastūmėjo Humbertą tomis dienomis jį užvaldžiusi silpnybė languotiems audiniams, ryškiaspalviams kartūnams, rauktinukams, pūstoms trumpoms rankovėlėms, švelnioms klostelėms, suknutėms, aptemptoms viršuje ir labai plačioms apačioje.

Pamilau aš Lolitą kaip Viržininį Po

Ir kaip Dantė kadais Beatričę;

Ėmė suktis mergytės, pasimatė kelnytės –

Negražu – po sijonais netyčia!

Malonūs balsai manęs klausė, ko konkrečiai aš pageidaučiau? Maudymosi kostiumėlių? Jų esama įvairių atspalvių: svajos rausvumo, matinio akvamarino, lelijinio žiedelio, tulpės raudonumo, kankano juodumo. O kaip dėl paplūdimio daiktų? O patiesalai? Nereikia patiesalų. Mudu su Lo negalėjome jų pakešti.

Man neblogai pagelbėjo antropometriniai duomenys, užrašyti jos motinos tą dieną, kai L. sukako 12 metų (manau, skaitytojas pame- na knygą „Pažink savo vaiką“). Man atrodė, kad nykaus pavydo ir antipatijos pastūmėta Šarlotė kai kur pridėjo colių, kai kur svarą; bet kadangi nimfetė paūgėjo per paskutinius septynis mėnesius, maniau, kad apskritai galiu pasikliauti tais paskutiniais sausio mėnesio mat- nimenimis: per šlaunis – dvidešimt devyni coliai; šlaunies apimtis (prie pat sėdmenu) – septyniolika; blauzdos ir kaklo apimtis – vienuolika; krūtinės apimtis – dvidešimt septyni; rankos virš alkūnės apim- tis – aštuoni; liemuo – dvidešimt trys; ūgis – penkiasdešimt septyni; svoris – septyniasdešimt aštuoni amerikietiški svarai; figūra ištįsusi; IQ (intelektu koeficientas) – šimtas dvidešimt vienas; kirmėlinė atauga neišpjauta (dėkui Dievui).

Ir be šitų matmenų aš mačiau priešais save Lolitą taip aiškiai, kaip haliucinacijoje; ir kadangi man vis tebedegė ta krūtinės vieta, kur jos šilkinė galvelė dukart glustelėjo prie mano širdies, ir manęs neapleido jos šilto svorio ant mano kelių pojūtis (atrodė, kad aš visada nešiojau Lolitą, kaip moteris nešioja kūdikį), nenustebau, kai vėliau paaiškėjo, kad mano skaičiavimai daugmaž tikslūs. Be to, aš neseniai išstudijavau vasarinių rūbų katalogą, ir tai leido man kaip žinovui rinktis įvairius mielus daiktus: sportinę avalynę, basutes, glamžytos odos batelius „glamžytoms“ mergaitėms ir kitką. Juodai vilkinti, prisidažiusi par- davėja, kuri padėjo man tenkinti visus tuos didelius poreikius, tėvišką išmanymą ir tikslų dydžio nusakymą pavertė komerciniu eufemizmu „mažesnis už vidutinį“. Kita, vyresnė, balta suknele, teatriniu grimu, buvo gerokai priblokšta mano plačių žinių jaunosios kartos mados srityje; galbūt manė, kad esu cirko liliputės sugyventinis; todėl kai man parodė sijonėlį su dviem pikantiškom kišenėlėm priekyje, aš tyčia uždaviau naivų vyrišką klausimą ir buvau apdovanotas šypsenomis bei demonstravimu, kaip užpakaly veikia užtrauktukas. Taip pat man suteikė daug malonumo visokios apatinės ir maudymosi kelnaitės, kurias vilkinčios miniatiūrinių Lolitų vizijos šmėkščiojo, čiužinėjo ant užpakaliukų po visą prekystalį. Mes užbaigėme sandorį pridėję

dar dvi kuklias medvilnines pižamas apskritom iškirptėm, „mėsininko mokinio“ fasono. Mėsininko Humberto.

Kažkas mistinio, slaptingo yra tose didžiulėse parduotuvėse, kuriose, jeigu tikėtum skelbimais, kontoroje dirbanti mergina gali apsirengti visiems atvejams – nuo tarnybos rytą iki vakarinių pramogų su gerbėju, – ir kur jos sesutė gali pasigrožėti vilnoniu megztiniu, svajodama apie tą dieną, kai ji vilkėdama mokykloje privers daužytis atsilikėlių gimnazistų širdis. Iš visų pusių į mane žvelgė natūralaus ūgio plastikiniai manekenai, vaizdavę riestanosius vaikus smėliniais, violetiniais, rusvais strazdanotais fauniukų veideliais. Staiga pastebėjau, kad esu vienintelis pirkėjas šioje ganėtinai slaptingoje vietoje, kur judėjau tarsi žuvis žalzganame akvariume. Jaučiau, kad keistų minčių šauna į galvą toms išvargusioms panelėms, lydėjusioms mane nuo prekystalio prie prekystalio, nuo povandeninės uolos iki jūrų augalų sąžalyno, ir mano išrinkti dirželiai ir apyrankės krito, rodė, iš undinių rankų į skaidrų vandenį. Pagaliau aš nupirkau puikų lagaminą, paprasčiau sudėti į jį mano pirkinius ir išvykau į artimiausią užėigą labai patenkintas praleista diena.

Tas tylus poetiškas rinktinių prekių pasaulis man kažkodėl priminė viešbutį gundančiu pavadinimu: „Užburtų medžiotojų užėiga“, kuri minėjo Šarlotė prieš mano išsilaisvinimą. Iš kelionių vadovo sužinojau, kad jis yra Braislande, nuošaliame miestelyje, – keturios valandos kelio nuo Lolitos stovyklos. Galėjau paskambinti, bet bijodamas, kad prarasiu balsą ir imsiu nenatūraliai murmėti darkyta anglų kalba, aš nutariau telegrafu užsakyti dvivietį kambarį kitai nakčiai. Koks aš buvau nerangus, nepasitikintis savimi, juokingas pasakų princas! Kaip pasišaipys iš manęs kai kurie mano skaitytojai, sužinoję apie mano sunkumus parašyti telegramą! Kaip parašyti: Humbertas ir dukra? Hamburgas su maža dukrele? Hombergas ir mažametė mergaitė? Hamburgas ir jo vaikas? Juokinga klaida, vis dėlto atsiradusi telegramoje, ta raidė „g“ vardo gale, buvo tarsi telepatinis mano svyravimų atgarsis.

O vėliau, aksominėse vasaros nakties sutemose, – mano svajonės apie pasiruoštą meilės gėrimą. O, šykštusis Hamburgas! Ar tik nebuvo jis tikras „užburtas medžiotojas“, gododamas ties savo stebuklingos amunicijos dėžute? Ar jis galėjo sau leisti, norėdamas išvaikyti nemigos demonus, pats išbandyti vieną iš tų amestistinių kapsulių? Iš viso jų buvo keturiasdešimt – keturiasdešimt naktų kartu su trapia

būtybe, miegančia prie mano besidaužančios širdies... Argi galėjau dėl miego prarasti vieną tokią naktį? Žinoma, ne! Pernelyg brangi buvo kiekviena mažutė švieselė, kiekvienas mikroskopinis planetariumas su gyvų žvaigždžių spiečiumi. O, leiskite man nors kartelį pabūti sentimentaliam! Taip pavargau būti ciniku!

26

Šitos belangės panašios į kapų rūšį, pridvisusiame ore mane tebekankina galvos skausmas, bet aš išstversiu. Parašiau jau daugiau kaip šimtą puslapių, o dar nieko nepasakiau. Mano kalendorius pradeda painiotis. Aš nuvažiavau jos pasiimti 1947 metų rugpjūčio viduryje. Ne, rodos, daugiau nebegaliu. Širdis, galva, žodžiu, viskas blogai. Lolita, Lolita, Lolita, Lolita, Lolita, Lolita, Lolita, Lolita. Kartok šitą vardą, raidžių rinkėjau, kol baigsis puslapis.

27

Vis dar tebesu Parkingtone. Sunkiai pavyko valandėlę nusnūsti. Nubudau nuo beprasmės ir baisiai išvarginusios sueities su žemaūgiu, apžėlusiu, visiškai nepažįstamu hermafroditu. Buvo šešta valanda ryto, ir man toptelėjo, kad, ko gero, būtų neblogai nuvažiuoti į stovyklą anksčiau negu sutarta. Man dar buvo likę važiuoti apie šimtą mylių, o paskui dar reikėjo nukakti iki Ūkanotųjų kalnų ir Braislando.

Pasakiau atvažiuosiąs pasiimti Dolės vidurdienį tik todėl, kad mano nekantri vaizduotė reikalavo gerosios nakties priedangos; bet dabar man ėmė vaidintis visokiausi sunkumai ir visas drebėjau pagalvojęs, kad, kol manęs nebus, ji gali paskambinti į Ramzdelį. Tačiau kai devynios trisdešimt ryte pabandžiau paleisti variklį, pasirodė, kad baigėsi baterija, ir tik pusiaudienį pagaliau išvažiavau iš Parkingtono.

Į reikiamą vietą nukakau pusę trijų; automobilį palikau pušyne, kur chuliganiškos išvaizdos raudonplaukis berniūkštis žaliais marškiniais vienas žaidė senovišką žaidimą – iš tolo mėtė pasagas ant žemėn

įkalto baslio. Jis tylėdamas parodė man tinkuotą namelį, kuriame buvo stovyklos kontora; apmiręs iš susijaudinimo turėjau keletą minučių klausytis stovyklos viršininkės – netvarkingos, gyvenimo išvargintos moteriškės rudais plaukais – nenuoširdžios užuojautos. Ji pasakė, kad Dolė susikrovusi daiktus ir pasirengusi važiuoti; kad mergaitė žino apie motinos ligą, bet nežino, kokia ji sunki. Ar nenorėtų ponas Heizas, t. y. ponas Humbertas, susipažinti su stovyklos auklėtojais? Arba žvilgtelėti į namukus, kuriuose gyvena mergaitės? Kiekvienas jų pavadintas Volto Disnėjaus žvėrelių vardu. Arba apžiūrėti Didijį namą? Gal tuomet pasiūsti Čarlį, kad tučtuojau ją pakviestų? Mergaitės kaip tik baigia puošti valgyklos salę vakarėliui (galbūt vėliau Šerlė Holms kam nors papasakos: vargšelis visas buvo iššėjęs iš veido).

Noriu truputį papildyti šią sceną visomis smulkmenomis ir detalėmis. Sena ragana, rašanti rašelį, besikasanti galvą, ištraukianti stalčių, berianti gražą į mano nekantraujančius delnus, paskui ant monetų viršaus stropiai dedanti keletą asignacijų, žvaliai šūktelėjusi: „ir štai dar dešimt!“; mergaičiukių nuotraukos; dar gyvas margas drugelis, tvirtai prismeigtas prie lentelės (gamtininkų skyrius); irėmintas stovyklos dietologės diplomas; mano drebančios rankos; pareigingos viršininkės parengtas atsiliepimas apie Dolės Heiz elgesį birželio mėnesį („visiškai patenkinamas; domisi plaukiojimu ir irklavimu“); medžių ošimas ir paukščių čiulbėjimas, ir mano besidaužanti širdis...

Stovėjuo nugara į atdaras duris ir staiga pajutau kraują mušant į galvą, kai išgirdau už savęs jos kvėpavimą ir balsą. Ji atėjo tempdama savo sunkų, krūpsintį lagaminą. Tarė „labas“ ir ramiai stovėjo, žvelgdama į mane vylingai, džiugiai, pravėrusi švelnias lūputes, kuriose žaidė kiek kvailoka, bet nuostabiai žavi šypsena. Ji buvo liesesnė ir aukštesnė, ir akimirka man pasirodė, kad jos veidas suprastėjo, palyginti su mano atmintyje išlikusia nuotrauka, kurią saugojau daugiau kaip mėnesį: skruostai atrodė įdubę, pernelyg gausios strazdanos tarsai užtepė rausvą kaimišką jos veido grožį. Tas pirmas įspūdis (siaurutis žmogiškas intervalas tarp dviejų godžios širdies tvinksnų) aiškiai sakė viena: visa, ką našlys Humbertas turėjo padaryti, visa, ką jis troško padaryti, – duoti šitai sublogusiai, nors ir saulės nubučiuotai našlaitei *aux yeux battus** (net ir tie tamsiai pilki šešėliai paakiuose buvo strazdanoti) tinkamą išsilavinimą, sveiką laimingą vaikystę, jaukius namus, mielų draugių,

* Su mėlynėmis paakiuose.

tarp kurių (jeigu parkos teiksis apdovanoti nelaimingąjį) jis galbūt ras gražutę paauglę, skirtą vien tik ponui daktarui Humbertui. Beje, akimirksniu, kaip sako vokiečiai, ši nepaprastai dorybinga linija išsitynė, ir aš pavijau grobį (laikas bėga greičiau negu mūsų fantazijos), ir ji vėl buvo mano Lolita – ir netgi daugiau negu kada nors anksčiau. Perbraukiau ranka jos šiltą rusvą galvelę ir paėmiau lagaminą. Ji visa buvo iš rožių ir medaus; ji vilkėjo savo ryškiausią kartūninę suknelę su raudonais obuoliukais; rankas ir kojas dengė tamsus rudai auksinis ideo; įbrėžimai ant jų atrodė tarsi mažučių sukepusių rubinų punktyras, o baltų vilnonių kojinaičių rantuoti atraitai baigėsi ties man įsimintina vieta; ir ar dėl jos vaikiškos eisenos, ar dėl to, kad aš ją visada atsiminiau plokščiapadžiais batais, atrodė, kad rusvai balti pusbačiai jai per dideli ir per aukštais kulniukais. Sudie, stovykla „Le“, linksmoji „lia lia“, sudie, paprastas nesveikas maiste, sudie, bičiuli Čarli! Prikaitusiam automobilyje ji atsisėdo šalia manęs, priplojo vikrią musę ant savo nuostabaus keliuko, paskui, energingai žiaumodama kramtomąją gumą ir mikliai sukdama rankenėlę, savo pusėje atidarė langą ir vėl atsilošė. Mes rūkome per šešėliais mirgantį mišką.

– Kaip mama? – paklausė ji labai mandagiai, ir aš atsakiau, kad daktarai dar tiksliai nežino, kas jai yra. Blogai su skrandžiu.

– Daug kančių?

– Ne, kažkas su skrandžiu.

Paaiškinau, kad kurį laiką mums teks apsistoti netoliese; ligoninė yra kaime netoli miestelio linksmu pavadinimu – Lepingvilio, kur devynioliktojo šimtmečio pradžioje gyveno garsus poetas ir kur mes peržiūrėsime visus kino filmus. Ji pasakė, kad projektas puikus, ir paklausė, ar pasieksime Lepingvilį iki devintos vakaro.

– Braislande būsime apie pietus, – atsakiau. – O rytoj apsilankysime Lepingvilyje. Kaip patiko vakarykštė išvyka? Ar stovykloje tau buvo labai linksma?

– A-ha.

– Gaila išvažiuoti?

– M-hm.

– Kalbėk, Lo, o ne myk. Papasakok man ką nors.

– O apie ką, tē-tu-ši? (Paskutinį sakinį ji ištarė paskiemeniui ir ne be ironijos.)

– Bet ką.

– Galima jums sakyti „tu“ ir „tėti“? (Prisimerkė žiūrėdama į kelią.)

– Galima.

– Nors mirk iš juoko! Kada gi jūs spėjote įsispoksoti į mamą?

– Ateis diena, mieloji Lo, kai tu suprasi daugelį jausmų ir situacijų, kaip, pavyzdžiui, dvasinių santykių harmonija ir grožis.

– Kurgi ne! – drėbė šiurkšti nimfetė.

Dialogą nutraukė pauzė, kurią užpildė apylinkių grožis.

– Pažiūrėk, Lo, kiek karvių ana ten, atkalnėj!

– Man rodos, tuoj apsivensiu, jei pamatysiu dar vieną karvę.

– Žinai, Lo, aš baisiai tavęs ilgėjausi.

– O štai aš ne. Dar daugiau – buvau tau neištikima, bet tai nieko nereiškia, nes vis vien tu lioveisi manim domėjėsis. Jūs greitai varote, pone. Daug greičiau negu mama.

Patrakusį septyniasdešimties mylių per valandą greitį sumažinau iki pusiau patrakusio – penkiasdešimties.

– Kodėl tu manai, kad aš lioviausiu tavim domėjėsis?

– Na, pirmiausia tai tu manęs dar nepabučiavai.

Maudžiančia širdimi, apmiręs, aš pamačiau priešaky ganėtinai plačią šalikelę ir pasišokčiojantį automobilį nuvairavau ant žolės. Atmink, kad tai vaikas, atmink, kad tai...

Tik spėjo automobilis sustoti, ir Lolita taip ir įplaukė į mano glėbį. Nedrįsdamas, nedrįsdamas duoti sau valios – neleisdamas sau suprasti, kad kaip tik šitai (saldi drėgmė, banguojantis karštis) ir yra pradžia to neapsakomo gyvenimo, kurį valios pastangomis, sumaniai padedant likimui aš pagaliau pasiekiau, – nedrįsdamas aistringai jos bučiuoti, lytėjau jos karštas prasiveriančias lūpas su didžiausia pagarba, gerdamas ją mažiausiais gurkšneliais – o, visiškai be nuodėmės! Bet jinai, nekantriai pasimuisčiusi, įsisiurbė į mano lūpas taip stipriai, kad pajutau jos stambius priekinius dantis ir pasidalinau jos mėtinio skonio seilėmis. Aš, žinoma, žinojau, kad jai tai tik nekaltas žaidimas, paauglės išdykavimas. Nevykusio romano scenos pamėgdžiojimas. Kiekvienas sielos gydytojas, kaip ir kiekvienas prievartautojas, jums patvirtins, kad šitų vaikiškų žaidimų ribos ir taisyklės neaiškios arba bet kuriuo atveju pernelyg vaikiškai subtilios, kad jas galėtų perprasti suaugęs partneris, todėl aš siaubingai bijojau per toli nueiti ir priversti ją išgąstingai pasibjaurėti, o kad man labiausiai ir skausmingiausiai norėjosi kuo greičiau nusinešti ją po skvernu į nuošalų kambarėlį „Užburtų medžiotojų užėjoje“, iki kurios dar buvo likę aštuoniasdešimt mylių, palaimingoji nuojauta atgniaužė mūsų glėbius – prieš

ketvirtį sekundės iki to, kai kelių policijos automobilis stabtelėjo ties mumis.

Jo raudonveidis vairuotojas tankiais antakiais įsistebeilijo į mane.

– Sakykite, ar ties sankryža jūsų neaplenkė mėlynas sedanas, tos pačios firmos kaip ir jūsų? Ar nepastebėjote?

– Mes nematėme, – pasakė Lo, paslaugiai skubriai persisvėrusi per mane, padėjusi nekaltas rankas man ant kelių. – Tik ar jūs visiškai tikri, kad jis buvo mėlynas, todėl kad...

Patrulis (kokį mūsų šešėlių jis vaikėsi?) apdovanojo gražuoliukę gražiausia savo šypsena ir pasišalino.

Mes nuvažiavome toliau.

– Koks žiopyls! – šūktelėjo ji. – Jis turėjo tave nutverti.

– Atsiprašau, kodėl gi mane?

– Todėl, kad didžiausias greitis šitoje kvailoje valstijoje – tik penkiasdešimt mylių per valandą, o mes... Ne ne, nelėtink, tu irgi kvailas kaip bato aulais. Jis dabar toli.

– Mūsų dar laukia ilga trasa, – pasakiau aš, – ir man norėtusi ją įveikti iki sutemų. Taigi dabar elkis kaip gera mergaitė.

– Bloga, bloga mergaitė, – meiliai prakalbo Lo. – Mažametė blogiukė, nors tiesi ir simpatiška. O šviesa buvo raudona. Niekada nebuvau mačiusi tokio važiavimo.

Mes tylėdami perlėkėme ramų miestuką.

– Tai mama pasiustų, jei sužinotų, kad mudu – meilužiai!

– Viešpatie, Lolita, kaip galima kalbėti tokius dalykus?

– Bet mes iš tikro meilužiai, tiesa?

– Tikrai ne. Oras kažko vėl genda. Ar nenorėtum man papasakoti apie savo mažytes išdaigas stovykloje?

– Tu kažkodėl labai knygiškai kalbi, mielas tėvuk.

– O tave lengva priblokšti?

– Ne. Sakyk.

– Primygtinai prašau atsakyti.

– Tada sustokime pasukę į tylų šalutinį keliuką, ir aš tau papasakosiu.

– Lo, aš rimtai pašau tavęs nekvailioti. Nagi?

– Na, aš aktyviai dalyvavau stovyklos gyvenime.

– *Ensuite?**

* Toliau?

– *Ensuite*, mane mokė gyventi kolektyve, gyventi laimingai ir prasmingai ir tobulinti savo harmoningą asmenybę. Žodžiu, būti gerutei.

– Taip, aš kažką panašaus skaičiau jūsų brošiūrėlėje.

– Mes mėgome dainuoti chorą prie didžiojo židinio arba po sumautu žvaigždėtu dangumi, ir kiekvienos mūsų laimės balsas susiliedavo grupės skambėjime.

– Tu puikiai prisimeni citatas, Lo, bet aš tavęs paprašyčiau susilaikyti nuo keiksmažodžių.

– Skaučių devizas, – tęsė Lo džiūgaudama, – yra ir mano devizas. Aš užpildau gyvenimą doriais darbais, pavyzdžiui, – ne, geriau be pavyzdžių. Mano pareiga būti naudingai. Aš – visų vyriškosios giminės gyvūnų draugė. Aš vykdu jų norus. Visuomet būnu geros nuotaikos. Štai dar pravažiavo policijos mašina. Aš taupi ir visada nusidedu mintimis, žodžiais ir darbais.

– Dabar, tikiuosi, jau viskas, mano šmaikštus vaikelį.

– Taip, viskas. Beje, štai dar kas: mes kepėm pyragus saulės krosnyje su reflektoriumi. Kaip įdomu, ar ne?

– Žinoma, įdomu.

– Per tą laiką mes suplovėme enbilijoną lėkščių. „Enbilijoną“ – tai reiškia daug daug daug, kalbant zyžiančiu mokytojų dialektu. Ak taip, vos nepamiršau svarbiausio, kaip sako mama. Mes darėme rentgeno nuotraukas. Tai buvo labai įdomu.

– *C'est bien tuot?**

– *C'est*. Neskaitant vieno niekniekio, apie kurį negaliu pasakoti visa neraudonuodama.

– Papasakosi vėliau?

– Taip, jeigu sėdėsime patamsy ir bus galima kalbėtis pašnibždomis. Kaip tu – miegi kambarį kaip seniau ar kartu su mama?

– Savo kambarį kaip anksčiau. Tavo motinai, Lo, galbūt reikės labai rimtos operacijos.

– Stabtelėk štai ten, prie pieno baro, – paprašė Lo.

Sėdėdama ant aukštos taburetės, saulės spindulių pluoštui krintant ant jos nuogos rudos rankos, Lolita gavo bokštą skirtingų ledų, aplietų kažkokiu sintetiniu sirupu. Ledus jai padavė stambus, spuoguotas,

* Ar tai viskas?

riebaluotą peteliškę ryšintis vaikas, išūliai vėpsodamas į mano smulkutę, lengvai apsirengusią mergaitę. Nekantrumas kuo greičiau nukakti į Braislandą ir Užburta užėigą darėsi nepakeliamas. Laimė, ji skubiai sutvarkė ledus, kaip visada.

Aš paklausiau:

– Kiek tu turi smulkių?

– Nė vieno grašio, – atsakė ji, liūdnai kilsteldama antakius ir rodydama tuščią piniginę.

– Tai bus ištaisyta, bet viskam savas laikas, – įmantriai pasakiau. – Na ką gi, eime?

– Klausyk, kur čia išvietė?

– Ten tavęs neleisiu. Tai turbūt purvniausia skylė. Nagi, eime.

Iš esmės ji buvo paklusni mergaičiukė, ir aš nesusilaikęs pabučiauvau ją į kaklą, kai mes atsisdome į automobilį.

– Nedrįsk šitaip! – pasakė ji, žvelgdama į mane neapsimestinai nustebusi. – Aš nemėgstu, kai mane laižo. Bjaurus ištvirkėlis!

Kilstelėjusi petuką, pasitrynė į jį kaklą.

– Kaltas, – sumurmėjau aš. – Aš prie tavęs labai prisirišęs, štai ir viskas.

Mes toliau tęsėme kelionę po apniukusiu dangumi – aukštyn vingiuotu keliu, o paskui žemyn. >

– Ką gi, ir aš prie tavęs lyg ir prisirišusi, – lėtai ir švelniai, pasakė Lolita ir tarsi krūptelėjo, tarsi prisitraukė arčiau manęs.

(Ak, mano Lolita, mes niekada nenuvažiuosim!)

Sutemos jau gobė gražų nediduką Braislandą, jo pseudokolonijinio stiliaus architektūrą, suvenyrų krautuvėles ir europietiškas liepas, kai mes riedėjome menkai apšviestomis gatvėmis ieškodami Užburtos užėigos. Ore lyg karoliukai mirgėjo dulksnos lašeliai, buvo šilta ir žalia, ir ilga eilė, kurią sudarė daugiausia vaikai ir seniai, jau raitėsi priešais įvairiaspalvėmis šviesomis mirgančio kinematografo kasą.

– Ak, šitą filmą aš labai noriu pažiūrėti! Nueikime iškart po pietų. Prašau, nueikime!

– Ką gi, galėsime, – nutęsė Humbertas, nors jis, gudrus įsiaudrinęs velnias, puikiausiai žinojo, kad devintą valandą vakaro, kai prasidės jo paties pasirodymas, ji miegos kaip užmušta jo glėbyje.

– Atsargiau! – sušuko Lo, staiga loštelėjusi pirmyn, kai priešais mus sankryžoje sustojo prakeiktas sunkvežimis su pulsuojančiais karbunkulais ant užpakalio.

Pamaniau, kad jeigu nerasime viešbučio – akimirksniu, per stebuklą, ties artimiausiu kampu, – aš prarasiu bet koki gebėjimą valdyti Heizų karietą su jos bejėgiais „kiemsargiais“ ir pašėlusiais stabdžiais. Deja, praeiviai, į kuriuos kreipiausi klausdamas, arba nepažinojo miesto, arba perklausdavo susiraukdami: „Užburtų?..“, lyg aš būčiau beprotis; arba imdavo taip painiai aiškinti pasitelkdami geometrinius gestus, geografinius samprotavimus ir grynai vietinius ženklus (...paskui pasukite į pietus... neprivažiavę teismo pasta-to...), kad aš negalėjau nepasiklysti jų geranoriškų tauškalų labirinte. Lolita, kurios nuostabūs spalvingi viduriai jau suvirškino suvalgytą skanumyną, iš anksto džiaugėsi sočiais pietumis ir nenustygo vietoje. O man, nors ir seniai susitaikiau su egzistuojančia tam tikra antrine lemtimi (nevykėle Mak Fatumo sekretore, galima ir taip pavadinti), lendančia į akis dėl smulkmenų ir trukdančia geraširdžio viršininko grandioziniam planams, tie džerškantys sustojimai, aklas važinėjimas Braislando bulvarais buvo turbūt sunkiausias kada nors mano daliai tekęs išbandymas. Vėliau ne kartą juokiausi, prisimindamas savo nepatyrimą – kaip aš, užsispyręs lyg berniūkštis, norėjau surasti būtinai aną viešbutį įmantriu pavadinimu, – tuo tarpu pakeliui daugybė motelių neoninėmis iškabomis mums siūlė laisvus kambarius, kur galėjo apsisototi kas tik nori – komivojažieriai, pabėgę katorgininkai, impotentai, gausios šeimos, taip pat labiausiai pasileidusios ir nepasotinamos poros. O, romūs automobilininkai, šmėkščiojantys vasaros nakties tamsoje, kokių žaidimų, kokių aistros posūkių jūs galėtumėte išvysti nuo jūsų nepriekaištingai lygaus plento, jeigu šitos komfortiškos būdelės, staiga netekusios bet kokios pigmentacijos, taptų permatomos lyg stiklo dėžutės!

Stebuklas, kurio aš tikėjau, vis dėlto įvyko. Vyriškis ir mergužėlė, besimylintys po varvančiais medžiais stovėjusio automobilio tamsoje, pasakė, kad mes esame pačiame miesto parko viduryje, tereikia prie kito šviesoforo pasukti į kairę, ir būsime prie tikslo. Jokio šviesoforo mes neradome – parkas buvo juodas lyg nuodėmė, kuriai jis tarnavo kaip priedanga, bet netrukus, pasidavę teisingai numatyto posūkio lengviems kerams, pro rūką išžiūrėjome deimantinį šviesų žerėjimą, paskui – naktį švytintį ežerą, ir štai priešais mus po vaiduokliškais medžiais, viršuje, kur baigėsi žvyruota įkalnė, stebuklingai ir neišvengiamai išniro jie – balti Užburtų medžiotojų rūmai!

Iš pradžių pasirodė, kad eilute kaip kiaulės prie lovio surikiuoti automobiliai bus užstatę įvažiavimą; bet, tarsi stebuklingai lazdelei mostelėjus, išpūdingo dydžio atvira mašina, sublizgėjusi vyšnine spalva žiburių apšviestame lietuje, staiga pajudėjo – energingai atsitraukė atbula, vairuojama plačiapečio pono, – ir mes dėkingi įsmukome į susidariusį tarpą. Aš pyktelėjau dėl savo skubėjimo pastebėjęs, kad mano pirmtakas dabar pasinaudojo kažkuo panašiu į garažiuką, po kurio stogeliu būtų užtekę vietos ir antram automobiliui; bet mano nekantrumas neleido pasekti jo pavyzdžiu.

– Na ir puikumėlis, – pasakė mano vulgarioji gražuolė, markstydamasi priešais lipdiniais išpuoštą fasadą. Ji išlipo iš automobilio į dulkiantį lietuį ir, vaikiška rankele timpltelėdama, pasitaisė suknelę, užstrigusią tarp persiko puselių – perfrazuoju Robertą Brauningą. Frontoną nutvieskusioje šviesoje ant baltų kolonų blaškėsi ir siūbavo didžiuliai kaštonų lapų šešėliai. Atidariau bagažinę. Žilas kuprotas negras beveik padoria livrėja sukrovė mūsų lagaminus į karučius ir lėtai nustūmė juos į holą. Holas buvo pilnas senų damų ir dvasininkų. Lolita pritūpė, kad meiliai paglostytų blyškiasnukį kokerspanielį, mėlynomis dėmelėmis, juodomis nulėpusiomis ausimis, ir jis ant kilimo floros tirtpe tirtpo nuo jos delno – bet kas gi netirtų, o, mano vargše širdie...

Aš tuo tarpu kostelėjau ir broviauši pro minią prie viešbučio registratūros. Ten plikas paršelio išvaizdos senis – visi buvo seni šitame sename viešbutyje – nužvelgė mane, įtartina bruneta, su pagarbia šypsena, paskui lėtai paėmė mano telegramą (su klaida), neišblaškydamas tamsių abejonių pasisukęs žvilgtelejo į sieninį laikrodį ir pagaliau pasakė, kad „labai atsiprašo“ – laikė dvivietį kambarį iki pusės septintos vakaro, o dabar jis jau išnuomotas: suprantate, bažnyčios suvažiavimas sutapo su gėlių paroda Braislande.

– Mano pavardė, – šaltai pertraukiau aš, – ne Humbergas ir ne Hamburgeris, o Herbertas, t. y., atleiskite, Humbertas, ir man vis tiek, tegu bus ir vienvietis kambarys, tik pastatykite lovą mano mažai dukrytei, jai dešimt metų ir ji labai pavargusi.

Rausvaskruostis senolis geraširdiškai pažvelgė į Lolitą, kuri vis dar tupėjo, išsižiojusi klausėsi, ką jai kalbėjo kretoniniame krėslė sėdinti šuns šeimininkė, nukaršusi senė, prisidengusi violetiniais vualiais.

Kad ir kokios abejonės kamavo nenaudėli, jos išnyko tik pamačius mano arijų rožę. Jis pasakė, kad, ko gero, kai ką ras, taip, kambarį su dvigule lova. O dėl levelės...

– Misteri Vatkinsai, kaip dėl laisvos lovelės?.. – Lovatkinsas, irgi rausvaskruostis ir plikas, su baltais plaukeliais, kyšančiais iš ausų ir kitų skylių, priėjo ir ėmė kalbėti, o aš jau sukiojau amžiną plunksną – Nekantrusis Humbertas!

– Mūsų dvigulės lovos – iš tikrųjų kaip trigulės, – maloniai kalbėjo jis, guldydamas miegoti tėvą ir dukterį. – Pamenu, kartą pas mus buvo ypač didelis antplūdis, ir mes paguldėme į vieną lovą tris damas ir tokią mergaitę kaip jūs. Man netgi atrodo, kad viena iš damų buvo persirengęs vyriškis (mano intarpas). Beje, ar nėra atliekamos lovos keturiasdešimt devintame kambaryje, misteri Švainai?

– Manau, ji atiduota Svunų šeimynai, – pasakė Švainas, pirmas iš dviejų juokdarių.

– Mes jau kaip nors išsitemsim, – tariau aš. – Vėliau prie mūsų gal prisidės mano žmona, bet ir tuomet, manau, išsitemsim.

Tuo metu abu rausvi paršeliai jau buvo užmiršę savo humbertofobiją. Lėtai, aiškiu piktadario braižu parašiau: „Daktaras Edgaras H. Humbertas su dukra, Lone street 342, Ramzdelis“. Raktas (kambarys irgi 342!) greitosiomis man buvo parodytas (kaip fokusininkas rodo monetą, kuri tuoj išnyks) ir tuoj pat perduotas Dėdei Tomui. Lolita, palikusi šunį (kaip ir mane ji paliks), pakilo; lietaus lašas nukrito ant Šarlotės kapo; iš dangaus nusileidusi mielos išvaizdos negrė iš vidaus atidarė lifto duris, ir pasmerktas vaikelis įėjo į jį, o paskui ją – jos kosčiojantis tėvas ir Tomas su lagaminais kaip išsikėtęs krabas.

Viešbučio koridoriaus parodija. Tylos ir mirties parodija.

– Žiūrėk, juk tai mūsų namo numeris! – linksmi šūktelėjo Lolita.

Dvigulė lova, veidrodis, dvigulė lova veidrodyje, sieninės spintos veidrodinės durys, tokios pat vonios durys, tamsiai mėlynas langas, jame atsispindinti lova, ta pati lova spintos veidrodyje, du krėslai, stalas stikliniu viršumi, du naktiniai staliukai, tarp jų dvigulė lova: tiksliau, didelė poliruoto medžio lova aksominiu purpuro spalvos užtiesalu ir pora naktinių šviestuvų raudkiniais raudonais gaubtais.

Man labai norėjosi įduoti į blyškiai rusvą delną penkių dolerių popierėlį, tačiau pabūgau, kad toks dosnumas gali būti neteisingai suprstas, todėl daviau penkerę. Pridėjau dar vieną. Jis išėjo. Šilkas.
*Enfin seuls.**

* Pagaliau vieni.

– Kaipgi taip – mes miegosime viename kambaryje? – paklausė Lolita dinamiškai vaipydamasi, kaip darė, būdavo, be pykčio, be pasidygėjimo (nors tikrai arti šitų jausmų ribos), o kaip tik dinamiškai, kai norėjo suteikti savo klausimui ypatingos reikšmės.

– Aš jų prašiau papildomos lovos, kurioje, jei nori, miegosiu aš.

– Tu iš proto išėjai, – tarė Lolita.

– Kodėl gi, mano brangioji?

– Todėl, bran-gu-sis, kad kai bran-gio-ji mama sužinos, ji su tavim išsiskirs, o mane pasmaugs.

Tiesiog dinamiškai; neimdama į širdį.

– Paklausyk manęs, – tariau sėsdamasis; ji stovėjo per du žingsnius nuo manęs ir patenkinta žiūrėjo į savo atspindį, maloniai jo nustebinta, savo rausvumo pripildydama nustebusį ir patenkintą spintos durų veidrodį. – Paklausyk manęs, Lolita. Susitarkim dėl kai ko kartą ir visiems laikams. Grynai praktine prasme aš – tavo tėvas. Aš prie tavęs labai švelniai prisirišęs. Kai nėra tavo motinos, aš atsakau už tavo gerovę. Mes nesame turtingi, ir kadangi keliaujame, mums teks daug būti kartu. Kai dviese gyvena viename kambaryje, neišvengiamai išeina – kaipgi tai pavadinti – išeina tam tikra...

– Kraujomaiša, – pasufleravo Lolita ir įlindo į spintą, išlindo iš jos juokdamasi jaunu, skambiu lyg varpelis balsu, atvėrė gretimas duris ir, apdairiai žvilgtelėjusi tenai savo keistomis padūmavusiomis akimis, kad vėl neapsiriktų, nuėjo į vonią.

Aš atidariau langą, nusitraukiau prakaitu pradisusius marškinius, persirengiau, patikrinau, ar švarko kišenėje tebėra tabletės, ir atsegiau lagaminą.

Ji išplaukė iš vonios. Pabandžiau ją apkabinti – šiaip sau, lyg netyčia – lašas santūraus švelnumo prieš pietus.

Ji pasakė:

– Siūlau susikišti bučinių žaidimą ir eiti ēsti.

Štai dabar aš ir pateikiau savo staigmeną.

Ak, mano svajonių svajone! Ji ėjo prie atviro lagamino, tarsi iš tolo tykodama grobio, tarsi sulėtintuose kino kadruose, įsižiūrėdama į šitą tolimą lobyną ant багаžo ožių (kas jos akims, pamaniau aš, toms didžiulėms pilkoms akims, o gal mes abu skendime tame pačiame užburtame rūke?). Ji žingsniavo prie jo gana aukštai keldama kojas gana aukštais kulniukais ir lenkdama žavius berniukiškus keliukus taip lėtai išsiplėtusioje erdvėje, tarytum eitų po vandeniu arba kaip tuose sapnuose, kai matai save žen-

giantį oru; paskui ji pakėlė už rankovėlių gražią, labai brangią, varinio šilko palaidinukę, vis taip pat iš lėto, taip pat tylėdama ištiesė ją prieš save, tarsi būtų sustingęs gaudytojas, netekęs kvapo regėdamas pagautą stebuklingą paukštę ištiestais žaižaruojančiais sparnais. Paskui ėmė traukti (kol aš stovėjau ir jos laukiau) blizgantį dirželį lyg gyvatę ir užsisėgė.

Paskui ji puolė į mano laukiantį glėbį – švytinti, sušvelnėjusi, glamonėjanti mane mielu, paslaptingu, gundančiu, abejingu, miglojančiu akių žvilgsniu – nei pridėsi, nei atimsi – banaliausia šliundrelė. Nes štai į ką pavirsta nimfetės, kol mes dejuojame ir mirštame.

– Kuo bucinys buvo blogas? – sušnabždėjau kvėpuodamas jai į plaukus (liežuvis pynėsi).

– Jei nori žinoti, – pasakė ji, – tu darai ne taip, kaip reikia.

– Parotik kaip.

– Kai ateis laikas, – atsakė mano šveplavimo kaltininkė.

*Seva ascendes, pulsata, brulans, kitzelans, dementissima. Elevator clatterans, pausa, clatterans, populus in corridoro. Hanc nisi mors mihi adimet niemo! Juncea puellula, jo pensavo fondissime, nobserva nihil quidquam**. Žinoma, po valandėlės aš galėjau padaryti kokią nors siaubingą klaidą; laimei, ji grįžo prie lobyno.

Iš vonios, kur teko ilgokai užtrukti, kad susikaupčiau kukliam savo reikalui (stovėdamas, nepataikydamas, sulaikydamas kvėpavimą), aš girdėjau mergaitės susižavėjimo šūksnius „ak“ ir „o“.

Rankas ji nusiplovė tik todėl, kad jai patiko gražus viešbučio muiliukas.

– Laikas eiti, mieloji; manau, tu taip pat išalkai, kaip ir aš.

Ir štai mes nužingsniavome prie lifto, duktė – mosuodama senu baltu rankinuku, tėvas – per žingsnį pirmas (*nota bene*: niekada neiti jai iš paskos, juk ji – ne dama). Kol mes stovėjome (dabar jau greta) laukdami lifto, ji užvertė galvą, plačiai nusižiovavo ir pakratė garbanas.

– Kelintą valandą jus keldavo stovykloje?

– Pusę... – ji užgniaužė naują žiovulį, – septynių, – baigė žiovauti krūpteldama visu kūnu. – Septynių, – pakartojo ji, ir gerklėje ėmė kilti naujas žiovulio gumulas.

* Ateisi, žiaurioji, susijaudinusi, užsidegusi, geidžiama, pametusi pro tą. Bilda liftas, tylu, vėl bilda, žmonės koridoriuje. Niekas neatims jos iš manęs, nebent mirtis! Mergaitė, laiba lyg nendrė, galvojau paslapčia, nieko nepaisyk. (*Netaisyklingai lotyniškai.*)

Viešbučio restoranas mus pasitiko kepintų riebalų kvapu ir veidrodine šypsena. Tai buvo erdvi ir pretenzinga salė su manieringomis sienų freskomis, vaizduojančiomis užburtus medžiotojus, sustingusius įvairiomis pozomis tarp gausybės neįdomių gyvūnų, driadžių ir medžių. Salėje kelios senos damos, du dvasininkai ir plačiapetis ponas languotu švarku tylėdami baigė pietauti. Restoranas buvo uždaromas devintą, ir akmenveidės padavėjos žaliomis uniformomis labai skubėjo, mano laimei, mūsų atsikratyti.

– Žiūrėk, koks jis panašus, koks neįtikėtinais panašus į Kviltį, – pusbalsiu tarė Lolita, smailia įdegusia alkūne ne tai kad rodydama, bet labai norėdama parodyti vienišą poną sportiniu švarku, sėdintį tolimame salės kampe.

– Į ką, į mūsų storulį dantistą?

Lolita sulaukė burnoje ką tik nugertą gurkšnį vandens ir pastatė ant stalo savo stiklinę.

– Eik jau, – tarė ji springdama juoku, – aš kalbu apie tą rašytoją, kuris papirosų reklamoje.

O, šlovė! O, moterys!

Kai atnešė ir tēškė ant stalo desertą – panelei didžiulį gabalą vyšnių torto, o jos globėjui kūgį grietininių ledų (kurių nemažą dalį ji prisidėjo prie savo torto), aš išsiėmiau iš kišenės buteliuką su TĖVELIO piliulėmis. Dabar prisimindamas šitų freskų blyškų bejėgiškumą, šitą keistą, siaubingą akimirka, galiu paaiškinti savo tuometinį elgesį tiktai kaip beorės erdvės mechaninį poveikį, būdingą sapnams, pažeidžiantį protą; tačiau tuomet man viskas atrodė labai paprasta ir neišvengiama. Aš peržvelgiau salę, įsitikinau, kad paskutinis pietavęs išėjo, atkimšau buteliuką ir visiškai šaltakraujiškai palenkiau jį ties delnu. Ne kartą repetavau priešais veidrodį šitą judesį, kai tuščią saują greitai pridedi prie burnos ir įsimeti nesančią piliulę. Kaip ir tikėjausi, ji puolė prie buteliuko su stambiomis, viliojamai ryškiomis kapsulėmis, pripildytomis Miegančiosios gražuolės kerų.

– Mėlynos! – šūktelėjo ji, – violetinės ir mėlynos. Iš ko jos padarytos?

– Iš vasariško dangaus, – atsakiau, – iš slyvų, iš figų, iš kilmingųjų mėlyno kraujo!

– Ne, rimtai... Prašau!

– Ak, tai paprasčiausios našlaičių kapsulės, vitaminas X. Tampi stiprus lyg milžinas, tvirtas lyg ažuolas. Nori paragauti?

Lolita ištiesė ranką energingai linkčiodama galva.

Aš tikėjau, kad apdavai paveiks greitai. Jie paveikė žaibiškai. Praėjusi diena buvo ilga, rytą ji irstėsi valtimi su Varvara (kurios sesuo vadovavo vandens sportui, kaip dabar ėmė pasakoti mano svaiginamai prieinama nimfetė, žiovaudama taip, tarsi gyvą prarytą) ir dar kai ką veikė. Kinas, jos ilgesingoji svajonė, buvo, žinoma, pamirštas, kai mes išėjome iš restorano. Stovėdama su manim lifte ji atsirėmė į mane pusiau šypsodama („ar papasakoti, ką dar veikia?“) pusiau nuleistais tamsiais vokais.

– Turbūt miegot norisi? – paklausė dėdė Tomas, kuris valdė liftą, kėlusį tylų prancūzų ir airių kilmės džentelmeną ir jo mieguistą dukrelę, taip pat dvi suvytusias moteris, rožių ekspertes, kurios irgi užjaučiamai žiūrėjo į mano smulkutę, įdegusią, siūbuojančią, rausvutę, apsvaigusią meilutę. Man teko vos ne nešte įnešti ją į kambarį. Ji atsisėdo ant lovos krašto lėtai linguodama ir prakalbo kažkokiu burkuojančiu, pilku, ištęstu balsu:

– Jeigu aš tau pasakysiu... jeigu aš tau pasakysiu, ar tu man pažadi (kokia mieguista! Galvelė svyra, akys gęsta...), ar pažadi neskūsti stovyklos?

– Vėliau, Lolita, dabar gulkis. Aš tave paliksiu vieną, kad tu atsigultum. Duodu tau dešimt minučių.

– Ak, kokia aš buvau bjauri, – tęsė ji, purtydama plaukus, neskubriais pirštais nusirišdama juodą aksominį kaspinėli. – Leisk gi tau pasakyti.

– Rytoj, Lolita. Gulkis, gulkis. Dėl Dievo, gulkis.

Raktą įkišau į kišenę ir nusileidau laiptais žemyn.

28

Maloningieji ponai prisiekusieji! Būkite man kantrūs! Leiskite man atimti dalelytę jūsų brangaus laiko! Taigi atėjo *le grand moment*.* Palikau Lolitą vis dar tebesėdinčią ant bedugnės lovos krašto, vangiai keliančią koją, tingiai knebinėjančią batraiščius ir rodančią nuogos šlaunies vidinę pusę iki pat kelnaičių siūlės kirkšnyje, – dėl keisto išsiblašymo ar begėdiškumo, arba ir dėl vieno, ir dėl kito ji niekuomet

* Didysis momentas.

nepaisė tokio apsinuoginimo. Tai štai koks buvo šventai saugomas jos paveikslas, kurį aš uždariau kambaryje, prieš tai įsitikinęs, kad iš vidaus nėra durų skląščio. Raktas su mediniu pakabuku, ant kurio buvo išraižytas numeris, iškart tapo svarių „Sezamai, atsidaryk“, pasakos visrakčiu, galinčiu atrakinti palaimingą ir klaikią ateitį. Jis buvo mano, jis buvo dalis mano karšto, plaukuoto kumščio. Po kelių minučių, sakykim, po dvidešimties, sakykim, po pusvalandžio (*sicher ist sicher**, kaip sakydavo mano dėdė Gustavas), aš atversiu 342 kambario duris ir rasiu savo nimfetę, savo gražuolę ir sužadėtinę, krikščionio miego kalėjime. Prisiekusieji! Jeigu mano džiaugsmas galėtų skambėti, jis pripildytų šitą buržuazinį viešbutį kurtinančio gaudesio. Ir vienintelis dalykas, dėl kurio šiandien gailiuosi, tai, kad aš tylėdamas nepalikau 342 rakto šveicoriui ir tą pačią naktį neapleidau miesto, šalies, žemyno, Žemės pusrutulio ir viso rutulio.

Leiskite paaiškinti. Mane ne per daug sutrikdė jos atgailaujamos alegorijos. Vis dar tebebuvo tvirtai pasiryžęs saugoti jos nekaltybę, veikdamas tik nakties priedangoje virš narkozės visiškai užmigdytos nuogutės mažylės. „Susilaikymas ir šventa pagarba“ – toks visada buvo mano principas. Aš ketinau jo laikytis, net jeigu tą nekaltybę (beje, šiuolaikinio mokslo pagrindai nuvainikuota) truputį apgadinų koks nors vaikiškas erotinis išgyvenimas (greičiausiai homoseksualaus pobūdžio) toje bjaurioje stovykloje. Žinoma, dėl senamadiškų europietišκών papročių aš, Žanas Žakas Humbertas, patikėjau pirmą kartą ją pamatęs prieš du su puse mėnesio, kad ji tokia pat skaisti, koks pagal šabloną turi būti „normalus vaikas“ dar nuo tų laikų, kai išnyko neužmirštamas antikinis pasaulis ir jo patraukli moralė. Mūsų pažangioje eroje neturime mažųjų vergų, švelnučių gėlelių, kurias galima nuskinti priepirtyje, kaip būdavo Romos laikais; mes nesekame didingųjų Rytų pavyzdžiu ir neglamonėjame paslaugių vaikų iš priekio ir užpakalio tarp avienos ir rausvo šerbetο. Esmė ta, kad senąją grandį, jungusią suaugusiųjų ir vaikų pasaulį, dabar išardė nauji papročiai ir dėsniai. Nors vienu metu ir domėjaisi psichiatrija ir visuomenine globa, iš tikrųjų beveik nieko neišmaniau apie vaikus. Vis dėlto Lolitai tebuvo tik dvylika, tad kad ir kokias pataisas taikyčiau aplinkai ir epochai (netgi turėdamas galvoje amerikiečių

* Kas tiesa, tas tiesa (vok.).

mokyklinio amžiaus vaikų pasileidimą), man atrodė, kad ištvirkavimo žaidimai tarp šitų guvių paauglių prasideda vis dėlto vėliau, na, ir kitokioje aplinkoje. Ir todėl (vėl mezgu savo pamąstymų siūlą) manyje tūnantis moralistas, taikydamas sąlygines sąvokas, vengė klausimo, kas iš tikro yra dvylikametės mergaitės. Manyje esantis vaikų psichiatras (šarlatanas, kaip ir daugelis, bet dabar tai nesvarbu) gromuliavo neofroidinį guliašą ir išsivaizdavo svajingą ir egzaltuotą Lolitą „latentinėje“ mergystės fazėje. Pagaliau manyje nerimstantis seksualistas (milžiniška ir beprotiška pabaisa) neturėtų nieko prieš, kad jo auka būtų kiek nedora. Ir kažkur susibūrę anapus pašėlusios laimės tarėsi sutrikę šešėliai – ir kaip aš gailiuosi, kad jų neišklausiau! Žmogiškieji padarai, klausykites! Aš turėjau suprasti, kad Lolita kažkuo visiškai skiriasi nuo nekaltos Anabelės ir kad nimfetinis blogis, kurį skleidė kiekviena apkerėtos mergaitės pora, – mergaitės, kurią ruošiau slaptam pasitenkinimui, – pavers paslaptį neįmanoma, o pasitenkinimą mirtinu. Aš turėjau žinoti (iš ženklų, kuriuos man kažkas rodė Lolitos viduje, – tikroji vaikiška Lolita ar nusikamavęs angelas už jos nugaros), kad nieko, be kančių ir siaubo, laukiama palaima neatneš. O, sparnuotieji ponai prisiekusieji!

Ji mano, mano, raktas kumštyje, kumštis kišenėje – ji mano! Pasitelkęs užkeikimus ir skaičiavimus, kuriems skyriau šitiek nemigo naktų, pamažu pašalinau visas nereikalingas nuosėdas ir, sluoksniu po sluoksniu tepdamas skaisčias spalvas, užbaigiau paveikslą. Tame paveiksle ji buvo nuoga – niekuo neprisidengusi, tik mūvėjo vieną kojinaitę ir segėjo apyrankę su karuliais; ji gulėjo išsikėtojusi ten, kur ją parvertė mano stebuklingi vaistai; vienoj rankytėj dar gniaužė aksominį kaspinėlių, nurištą nuo plaukų; jos rudas it meduolis kūnas su mažučio maudymosi kostiumėlio negatyvu, atsispaudusiu deginantis, rodė man blyškius jaunus spenelius; rausvoje šviestuvo šviesoje lyg šilkiniai blizgėjo putlios iškilumėlės pirmieji pūkeliai. Didžiulis raktas su rudu riešutmedžio pakabuku buvo mano kišenėje.

Klaidžiojau po visokias sales švytėdamas iš vidaus, bet niūrios išvaizdos: juk gašlumo veidas visada niūrus; gašlumas niekada nebūna visiškai tikras (net ir tuomet, kai švelni auka uždaryta tvirtovėje), kad koks nors velniškas konkurentas arba įtakingas dievukas nesiruošia atšaukti tau surengtos šventės. Paprastai sakant, reikėjo išgerti, tačiau šitame sename garbiame viešbutyje, pilname suplėkusių filisterių ir stilizuotų daiktų, nebuvo baro.

Užėjau į vyrų tualetą. Išeinantis vyras juodu kunigo kostiumu, *comme on dir**, atviraširdis, tikrindamas užtrauktuką (gestas, kurį Vienos išminčius aiškina kaip norą patikrinti, ar viskas gerai) paklausė, ar man patiko pastoriaus Paro paskaita, ir pasižiūrėjo suglumęs, kai aš (Sigizmundas Antrasis) pasakiau, kad Paras – puikus vaikinasis, ir į gniužulėlį sumaigiau popierinę servetėlę, kuria šluosčiausi pirštų galus – jie gana jautrūs – ir, vikriai mestelėjęs ją į tam skirtą dėžę, išnirau į holą. Abiem alkūnėmis patogiai atsiremęs į rašomojo pulto kraštą, paklausiau misterį Vatkinsą, ar tikrai mano žmona neskambino; ir kaip dėl lovelės. Lovatkinsas atsakė, kad ne, neskambino (velionė, aišku, skambinti negalėjo) ir kad jeigu mes pasiliksime, velovelę pastatys rytoj. Iš didžiulės, sausakimšos patalpos su užrašu virš durų „Medžiotųjų salė“ sklido daugybės balsų gaudesys – buvo aptarinėjama lyg ir sodininkystė, lyg ir sielos nemirtingumas. Kitas kambarys, vadinamas „Avietiniu“, visas užlietas šviesu, su žvilgančiais staliukais ir vienu ilgu stalu, ant kurio buvo morso ir biskvitų, dar buvo tuščias, neskaitant vienos ponios (suvytusios moteriškės su praprususioms moterims būdinga stikline šypsena ir Šarlotės kalbėjimo maniera), kuri visa švytėdama priėjo prie manęs ir pasiteiravo, ar aš ne ponas Barzda, nes jeigu taip, tai ponia Barzdiepė manęs kaip tik ieškojo.

– Tai bent moters pavardė, – tariau aš ir neskubėdamas išėjau. .

Tvino ir slūgo mano džiūgaujantis kraujas. Nutariau luktelėti iki pusės dešimtos. Grįžęs į holą radau ten permainingą: žmonės margaspalvių šilkų ir juodų gelumbių apdarais būriavosi nedidelėmis grupėmis, ir elfas atsitiktinai praskaidrino mano žvilgsnį parodydamas dailią Lolitos amžiaus mergytę panašia į Lolitos suknele, tik balta, baltu kaspinu, prilaikančiu jos juodus plaukus. Ji nebuvo labai žavi, bet ji buvo nimfetė, ir jos nuogos balkšvo porceliano kojos ir lelijinis kaklas vieną neužmirštamą akimirką sudarė ypač malonią antifoną (jei tik muzikos terminais galima išreikšti pojūtį nugaros smegenyse) mano geismui Lolitai – rausvutei ir įdegusiai, susijaudinusiai ir suterštai. Vargšėlė mergaitė pajuto mano žvilgsnį (kuris buvo, beje, visiškai nerūpestingas ir geras) ir, būdama juokingai drovi, baisiausiai sumišo, vartė akis ir spaudė ranką prie skruosto, tampė suknelę ir galop atsuko man liesas krutančias mentes, tyčia ėmė kalbėtis su savo dramblota motina.

* Kaip sakoma.

Palikau triukšmingą holą ir išėjau į lauką; kurį laiką stovėjau ant baltų laiptų stebėdamas balzganų naktinių drugelių šoki aplink žibintą drėgmės persmelktoje nerimastingos nakties tamsoje ir galvojau: visa, ką padarysiu, visa, ką išdrįsiu padaryti, iš esmės bus tokia smulkmena... Staiga prietemoje netoliese aš pajutau kažką esant – kažkas sėdėjo vienoje iš kėdžių tarp kolonų. Tiesą sakant, tamsoje negalėjau jo įžiūrėti, bet jį išdavė atsukamos gertuvės garsas, paskui pasigirdo duslus kliuksėjimas, kurį nutraukė užsukamos gertuvės grikštelėjimas. Ruošiausi eiti šalin, kai į mane kreipėsi nepažįstamas balsas:

– Ir kurgi tu ją nurovei?

– Atleiskite?

– Sakau, lietus liovėsi.

– Taip, rodos.

– Kažkur aš mačiau tą mergaitę.

– Ji mano duktė.

– Meluoji, ne duktė.

– Atleiskite?

– Sakau, naktis lyg juoda katė. Kur jos motina?

– Mirė.

– Štai kaip. Gaila. O kodėl gi mums rytoj nepapietavus trise? Iki to laiko visi parazitai išsiskirstys.

– Aš su ja irgi išvažiuosiu. Labanakt.

– Gaila. Aš gerokai įkaušęs. Labanakt. Tai jūsų mergaitei reikia daug miegoti. Miegas – rožė, kaip sakoma Persijoje. Norite papiroso?

– Ačiū, dabar nenoriu.

Jis čirkštelėjo degtuką, bet dėl to, kad jis buvo girtas, ar dėl to, kad girtas buvo vėjas, liepsna apšvietė ne jį, o kažkokį sukriošusį senį (vieną iš tų, kurie leidžia paskutines dieneles tokiuose senuose viešbučiuose) ir jo baltą supamąjį krėslių. Niekas nieko nepasakė, ir tamsa stėjo į savo vietą. Paskui išgirdau, kaip viešbučio senbuvis įsikosėjo ir dusliai atsikrenkštė lyg iš kapo duobės.

Išėjau iš verandos. Jau bus praėjęs pusvalandis. Be reikalo jo nepaprašiau gurkšnio viskio. Ėmiau jausti įtampą. Jei smuiko styga gali kentėti, aš kentėjau kaip styga. Vis dėlto būtų nepadoru parodyti, kad skubu. Kol broviausi pro pulką žmonių, sustingusių viename holo kampe, akinamai blykstelėjo magnis – ir išsiviepejęs pastorius Barzda, dvi damos patronės su prisegtomis prie krūtinės orchidėjomis, mergaitė balta suknete ir tikriausiai prašiepti Humberto Humberto

dantys, kai jis šonu spraudėsi tarp užburto dvasininko ir tos mergaitės, atrodančios lyg mažametė nuotaka, – buvo čia pat įamžinti, kiek gali būti amžini mažo provincijos laikraščio tekstas ir popierius. Prie lifto stovėjo kitas kleketuojantis būrelis. Aš vėl pasirinkau laiptus. 342 kambarys buvo prie kitos, išorinės laiptų aikštelės, skirtos gelbėtis nuo gaisro. Dar buvo galima išsigelbėti – bet raktas pasisuko spynoje, ir aš jau žengiau į kambarį.

29

Vonioje degė šviesa ir durys buvo praviros; be to, pro žaliuzes krito griaučių pavidalo lauko žibintų šviesa; šitie besikryžiuojantys spinduliai skverbėsi į miegamojo tamsą ir leido susigaudyti esamoje padėtyje.

Apsivilkusi vienus iš savo senų naktinių marškinių, mano Lolita gulėjo ant šono, nugara į mane, dvigulės lovos viduryje. Pro ploną audinį prasimušantis jos kūnas ir nuogos rankos ir kojos sudarė trumpą zigzagą. Ji pasidėjo po galva abi pagalves – ir savo, ir mano; garbanos buvo išsidraikiusios; blyškios šviesos ruožas kirtu jos viršutinius slankstelius.

Nusimečiau drabužius ir įsmukau į pižamą taip fantastiškai greitai, tarsi kinematografo scenoje būtų praleistas persirengimo procesas; ir jau padėjau kelį ant lovos krašto, kai staiga Lolita pasuko galvą ir įsispoksėjo į mane pro dryžuotą šešėlį.

Štai šito tai įėjęs nesitikėjau! Panaudota tabletukė migdomukė (negražus dalykas, *entre nous soit dit**) turėjo sukelti miegą, tokį kietą, kad visas pulkas negalėtų jo įveikti, bet štai ji išmeigė į mane žvilgsnį ir vos apversdama liežuvį vadino mane Barbara! Tariamoji Barbara su per ankšta pižama sustingo ties mūрманčia mergaite. Lėtai, su kažkokiu beviltišku atodūsiu, Dolė nususuko, grįžo į savo pirmąją padėtį. Porą minučių stovėjau įsitempęs prie krašto, kaip amžiaus pradžioje tas Paryžiaus siuvėjas, kuris pasisiūdinęs parašutą stovėjo ruošdamasis šokti nuo Eifelio bokšto. Galų gale prigulčiau ant

* Tarp mūsų kalbant.

man palikto siauro lovos kraštelio; į save atsargiai patraukiau į tumulą susisukusių paklodžių galus ir kraštus, mano pėdos buvo šaltos kaip ledas; Lolita pakėlė galvą ir į mane išispoksojo.

Kaip vėliau sužinojau iš paslaugaus farmacininko, violetinė piliulė nepriklausė netgi gausiai ir žinomai barbitolinių narkotikų grupei: neurastenikui, tikinčiam jos poveikiu, ji, ko gero, padėtų užmigti, bet preparatas buvo pernelyg silpnas, kad galėtų ilgam užmigdyti žvalią, nors ir pavargusią, nimfetę. Nesvarbu, ar Ramzdelio gydytojas buvo šarlatanas, ar gudruolis. Svarbu, kad aš buvau apgautas. Kai Lolita vėl atsimerkė, aš supratau, kad jei migdomieji vaistai ir suveiks po valandos ar pusantros, saugumas, kurio aš tikėjausi, pasirodė neįmanomas. Tyliai nususukusi ji klestelėjo galvą ant pagalvės – tos, kuri taip neteisingai iš manęs buvo atimta. Aš nekrutėdamas gulėjau ant prarajos krašto, išsižiūrėdamas į jos susipynusius plaukus ir nimfetiško nuogumo atšvaitus ten, kur matėsi šlaunies arba pečių dalis, ir mėgindamas nustatyti jos miego gilumą pagal kvėpavimo tempą. Praėjo šiek tiek laiko; niekas nepasikeitė, ir sukaukęs drąsą nutariau truputį prisislinkti prie to žavaus, iš proto varančio švitulio. Bet kai tik aš išliuočiau į jos šiltą teritoriją, lygus kvėpavimas liovėsi, ir man kilo siaubingas įtarimas, kad mažoji Doloresa visiškai išsibudino ir gali imti klykti, jei prie jos bent lengvai prisiliesiu savo apgailėtinu, geliančiu kūnu. Skaitytojai, prašau tavęs! Kad ir kaip tave piktintų minkštaširdis, liguistai jautrus, be galo apdairus mano knygos herojus, nepraleisk šitų gana svarbių puslapių! Įsivaizduok mane! Manęs nebus, jei tu manęs neišivaizduosi; pamėgink įsivaizduoti mane kaip danielių, drebančių savo neteisėtų poelgių raizgalynėje; nagi, bent kiek nusišypsokime. Pavyzdžiui, neturėjau kur priglausti galvos (vos neparašiau – galvutės), ir prie bendro nepatogumo dar prisidėjo bjaurus rėmuo (nuo bulvių, keptų su lašiniais, kurias jie čia drįsta vadinti „prancūziškėmis“!).

Ji vėl kietai miegojo, mano nimfetė; tačiau aš nedrįsau leisti į stebuklingą kelionę. *La Petite Dormeuse ou l'Amant Ridicule**. Rytų jai duosiu kitų tablečių, nuo kurių taip užtikrintai nugeibdavo jos motina. Kur jos – automobilio dėklėje ar didžiajame sakvojaže? Gal

* „Miegančioji gražuolė, arba Juokingas kavalierius“ (graviūros pavadinimas).

palaukti valandėlę ir tuomet vėl pabandyti prišliaužti? Nimfotolepsijos mokslas – tikslusis mokslas. Galima tiksliai per sekundę, jeigu prisispausi. Kai atstumas – vienas milimetras, reikia skaičiuoti dešimt sekundžių. Palūkėsime.

Nėra pasauly nieko triukšmingesnio už amerikiečių viešbutį, – be to, atkreipkite dėmesį, mūsų viešbutis buvo laikomas tyliu, jaukiu, senovišku, naminiu, čia buvo neriamasi iš kailio dėl „puikios buities“ ir panašiai. Lipto durų trinksėjimas, aidintis už dvidešimties žingsnių į šiaurės vakarus nuo mano galvos, bet jaučiamas taip aštriai, tarsi tos geležinės durelės užsidarinėtų mano kairiajame smilkinyje, kaitaliojosi su mašinos įvairių manevrų dzeržgesiu ir dundesiu ir tęsėsi ilgai po vidurnakčio. Koridorių, iškart į rytus nuo mano kairiosios ausies (o gulėjau aukštiekninkas, nedrįsdamas pasukti niekšiškesnės kūno pusės link savo sugulovės boluojančio klubo), protarpiais prapliūpdavo džiaugsmingi, skambūs, kvaili rėkalojimai, užsibaigiantys atsisveikinimų papliūpomis. Kai šitai pagaliau baigėsi, ėmė ūžti kažkieno klozetas į šiaurę nuo mano kiaušo. Tai buvo išsvermingas, energingas, bosinis klozetas ir juo naudojosi gausi šeima. Nuo jo kliokimo, veržlių nuleidimų ir ilgo baigiamojo žodžio drebėjo siena už mano galvūgalio. Paskui į pietus nuo manęs kažką ėmė baisyti – žmogus galus galėjo atiduoti kartu su išgertu viskiu, ir unitazas jo vonioje, iškart už mūsų, kliokė kaip tikra Niagara. Kai galų gale sustingo visi kriokliai ir sumigo užburti medžiotojai, bulvaras už mano nemigos lango, į vakarus nuo mano būdravimo – gražiai sutvarkytas, didingas, pabrėžtinai neprekybinis, apšodintas plačiašakiais medžiais, – išsigimė ir virto keliu gigantiškiems sunkvežimiams, griaudėjusiems drėgnos ir vėjuotos nakties migloje varyti.

Tuo metu mažiau kaip už šešių verškų nuo manęs ir mano liepsnojančios gyvybės dūlavo Lolita! Ilgai nejudėdamas būdravęs, aš vėl ėmiau jos siekti pirštų galiukais, ir šįkart čiuzinio girgždesys jos neprižadino. Man pavyko pastūmėti savo sunkų, ištroškusį kūną taip arti, kad tarsi šiltą alsavimą pajutau ant skruosto jos apnuoginto peties aurą. Tada ji pasikėlė, aiktelėjo, kliedėdama ėmė greitai kažką kalbėti apie valtis, patraukė paklodę, ir vėl ją pasiglemžė tamsi, žydinti, jauna nejautra. Ji ėmė blaškytis šitoje galingoje sapno tėkmėje ir mostelėjusi vieną nuogą ranką, neseniai rudą, dabar blyškia mėnulio šviesoje, užmetė man ant veido. Buvo akimirka, kai aš laikiau belaisvę; bet ji išsilaisvino man bandant ją apkabinti, be to, tai padarė ne sąmoningai, ne staigiai, ne iš

kokio asmeninio priešiško, o tiesiog gailiai niurnédama lyg vaikas, reikalaujantis reikiamos ramybės. Ir viskas grįžo į ankstesnę padétį: Lolita, suriesta nugara pasisukusi į Humbertą; Humbertas, pasidėjęs po galva ranką ir kankinamas geismo ir rėmens.

Pastarasis privertė mane nueiti į vonią gurkšnio vandens – man tai geriausias vaistas, neskaitant pieno su ridikėliais; ir kai grįžau į keistą, balzganai dryžuotą kalėjimą, kur seni ir nauji Lolitos rūbai gulėjo išdėlioti skirtingomis užburtomis pozomis ant įvairių tarsi plūduriuojančių baldų dalių, mano nepakenčiama duktė pakėlė galvą ir aiškiu balsu pareiškė, kad irgi nori gerti. Iš šešėlio ištiesta ranka ji paėmė iš manęs kietą ir šaltą popierinę stiklinaitę ir, nukreipusi į jos kraštą savo ilgas blakstienas, vienu mauku išgėrė turinį; paskui vaikišku judesiu, dar žavesniu negu saldžiausia glamonė, mažoji Lolita nusišluostė lūpas į mano petį. Ji staiga pasivertė ant savo pagalvės (savąją paėmiau, kol ji gėrė) ir tučiuojau vėl užmigau.

Nedrišau jai pasiūlyti antros migdomųjų vaistų dozės, bet ir nepradau dar vilties, kad pirmoji galų gale nugramzdins ją į gilų miegą. Vis artinausi prie jos, pasirengęs bet kokiam nusivylimui; žinojau, kad geriau laukti, bet laukti neturėjau jėgų. Mano pagalvė kvepėjo jos plaukais. Aš slinkausi prie šešėlių žaisme mirguliuojančios mano mažutės, stabtelėdamas ir sustingdamas kiekvieną kartą, kai ji, rodė, krusteldavo arba ruošdavosi krustelti. Vėjelis iš stebuklų šalies jau ėmė skleisti mano mintis; jos atrodė išskirtos kursyvu, tarsi jas atspindėjęs paviršius imtų banguoti nuo šito vaiduokliško dvelksmo. Protarpiais mano sąmonė prarasdavo kryptį, šliaužte šliaužiantis mano kūnas patekdavo į miego sritį ir vėl iš jos pasišalindavo; o dukart pagavau save bepradedantį nevalingai melancholiškai knarkti. Švelnumo migla aptraukė ilgesio kalnus. Kartais man atrodė, kad užburtas grobis pasiruošęs pusiaukelėj sutikti užburtą medžiotoją; kad jos šlaunis pati artėja prie manęs pro tolumo, pasakiško paplūdimio byrantį smėlį; bet tas šydas staiga truktelėjo, ir aš supratau, kad Lolita nutolusi nuo manęs toliau negu kada anksčiau.

Čia taip smulkiai aprašinėju tos seniai praėjusios nakties krūpiojimus ir tykojimus, nes ketinu įrodyti, kad aš niekuomet nebuvau ir negalėjau būti brutalus niekšas. Švelnus svajingas kraštas, po kurį aš klaidžiojau, buvo poetų paveldas, bet ne plėšikų irštva. Jei aš pasiekčiau tikslą, mano susižavėjimas pasiektų ekstazę: jis taptų vidiniu degimu, kurio drėgną karštį vargu ar ji pajustų, net jei ir nemiegotų.

Vis dėlto aš dar vyliausi, kad ji pamažu įmigs taip giliai, jog man pavyks pasimėgauti ne tik jos nuogumo mirgesiu. Šitaip tarp bandymų prisiartinti ir jausmų sumaištis, paverčiančios ją tai dėmėtu mėnulio spindulių ruožu, tai švelniu žydinčiu krūmu, aš sapnavau, kad nemiegu, sapnavau, kad tykau pasaloje.

Bemiegiam viešbučio gyvenime paryčiui stojo trumpa tyla. Vėliau, apie ketvirtą, pliūptelėjo koridoriaus klozeto kaskada ir trinktelėjo durys. Truputį po penkių ėmė girdėtis garsinis monologas, su protrūkiškais atsklindantis iš kažkokio vidinio kiemo ar automobilių stovėjimo aikštelės. Tiesą sakant, tai buvo ne monologas, nes kalbėtojas kas keletą sekundžių nutildavo, kad išklausytų spėjamą pašnekovą, kurio balsas manęs nepasiekė, ir todėl nebuvo galima pagauti pusės girdimo pokalbio tikrosios prasmės. Tačiau kasdieniškos jo intonacijos atvėrė kelią aušrai, ir kambarys jau prisipildė pilkai alyvinės miglos, kai keli aktyvūs tualetai ėmė veikti vienas po kito, ir griaudėjantis, kaukiantis liftas ėmė važinėti aukštyn ir žemyn; kelias minutes aš nykiai snaudžiau, ir Šarlotė buvo undinė žalsvame vandenyje, ir kažkur koridoriuje anksti pakirdęs pastorius kažkam pasakė sodriu balsu: „labas rytelis!“, ir paukščiai straksėjo tarp lapų, ir štai Lolita nusižiovavo.

Dorieji ir šaltieji ponai prisiekusieji! Maniau, kad praeis mėnesiai, o gal metai, kol aš išdrįsiu atsiverti mažajai Doloresai Heiz; bet šeštą valandą ji visiškai atsibudo, o jau po penkiolikos minučių tapo mano meiluže tiesiogine prasme. Dabar aš jums pasakysiu kai ką labai keista: tai ji mane suviliojo.

Išgirdęs jos pirmą rytinį žiovulį, aš apsimečiau miegančiu, gražiu savo profiliu pasisukęs į ją. Tiesą sakant, visiškai nežinojau, kaip elgtis. Ar ji nepasipiktins, radusi mane šalia, o ne atsarginėje lovoje? Kaip ji elgsis – pasiims drabužius ir užsidarys vonioje? Pareikalaus, kad nedelsiant ją nuvežčiau į Ramzdelį? Į ligoninę pas motiną? Atgal į stovyklą? Tačiau mano Lolitutė buvo išdykusi mergaitė, ir kai išgirdau gniaužiamą juoką, kurį taip mėgau, aš supratau, kad ji prieš tai mane stebėjo valiūkiškomis akimis. Ji atsirideno į mano pusę, ir šiltos rusvos jos garbanos uždengė mano dešinią raktikaulį. Aš gana nevykusiai imitavau prabudimą. Iš pradžių mes gulėjome tyliai. Aš tyliai glosčiau jos plaukus ir mes tyliai bučiavomės. Mane apėmė kažkokia drovi palaima, nes jos bučinys buvo truputį komiškas, pasižymintis smalsaus geluonies virpčiojimu, ir iš to nusprendžiau, kad ją

vaikystėje to bus išmokiusi kokia nors maža lesbietė. Tokių įmantrybių joks Čarlis negalėjo jos išmokyti! Tarsi norėdama pažiūrėti, ar aš pasisotinau ir išmokau pamoką, ji palengva atšlijo stebėdama mane. Jos skruostai degė, putli apatinė lūpa blizgėjo – mano galas buvo arti. Staiga su išdykėliškos linksmybės proveržiu (nimfetės požymis!) ji priglaudė lūpas prie mano ausies – tačiau mano protas ilgai negalėjo išskirti jos karšto šnabždesio žodžių, ir jinai juos nutraukdavo juoku, ir nubraukdavo plaukus nuo veido, ir vėl bandė tęsti, ir nuostabus jausmas, kad gyvenu fantastiškame, ką tik sukurtame, išprotėjusiame pasaulyje, kur viskas galima, iš lėto užplūdo, kai tik pradėjau suvokti, kas man siūloma. Aš atsakiau, kad nežinau, apie kokį žaidimą kalbama, nežinau, kokį žaidimą jiedu su Čarliu žaidė.

– Nori pasakyti, kad tu niekada?.. – pradėjo ji, įsmeigusi į mane pasidygėjimo ir nepatiklumo kupiną žvilgsnį.

Pasinaudojau atokvėpiu, kad veidu paliesčiau įvairias švelnias vietas.

– Baik, – pro nosį sušvokštė ji, skubriai atitraukdama savo rudą petį nuo mano lūpų. (Tikrai kurioziška – Lolita laikė, ir ilgai laikė, visus prisilietimus, išskyrus pabučiavimą į lūpas ir paprastą lytinį aktą, arba „seilėta romantika“, arba „patologija“.) – Tai yra tu niekada, – atkakliai tęsė ji (dabar jau klūpėdama ties manimi), – niekada nedarei to, kai buvai berniukas?

– Niekada, – atsakiau aš visiškai nemeluodamas.

– Puiku, – pasakė Lolita, – tuomet pažiūrėk, kaip tai daroma.

Neįkyrėsiu mokytam skaitytojui pasakojimais apie Lolitos pasitikėjimą savimi. Užteks pasakyti, kad išsiviepęs stebėtojas neižvelgė nė pėdsako nekaltybės šitoje gražutėje, ką tik susiformavusioje mergaitėje, kurią galop ištvirkino šiuolaikinių paauglių įpročiai, bendras mokymas, nedori sumanymai, tokie kaip skaučių laužai ir panašūs. Grynai mechaniškas lytinis aktas jai buvo neatskirama dalis slaptingo paauglių pasaulio, nepažįstamo suaugusiesiems. Kaip elgiasi suaugusieji, norėdami turėti vaikų, jos visiškai nedomino. Mano gyvybine lazda Lolitutė naudojosi neįprastai energingai ir dalykiškai, tarsi tai būtų bejausmis prietaisas, nieko bendra neturintis su manimi. Jai, žinoma, labai magėjo priblokšti mane mažamečių vaikėzų gebėjimais, tačiau ji nesitikėjo, kad jų mastas taip skirsis nuo manųjų. Tik savimeilė neleido jai sustoti, nes aš tokioje keblioje padėtyje apsimečiau beviltišku kvailiu ir leidau jai pačiai darbuotis, bent jau kol galėjau išverti pats neįsikišęs. Bet visa tai, tiesą sakant, nesvarbu; aš nesidomiu lytiniais

klausimais. Kiekvienas gali pats įsivaizduoti vienus ar kitus mūsų gyvuliško gyvenimo momentus. Mane viliojo kita – didis žygdarbis: kartą ir visiems laikams apibrėžti pražūtingą nimfečių žavesį.

30

Aš turiu elgtis atsargiai. Turiu kalbėti pašnibždomis. O tu, nusi-pelnęs kriminalinių bylų reporteri, tu, senas ir orus teismo antstoli, tu, kadaise visų mėgtas policininke, dabar uždarytas kalėjimo vienutėje (o juk kiek metų buvai sankryžos prie mokyklos pažiba!), tu, baimėje gyvenantis pensininke profesoriau, kuriam berniukas tarnauja skaitytoju! Tikrai būtų negerai, jei jūs beprotiškai išsimylėtumėt mano Lolitą! Jei būčiau tapytojas ir atsitiktų taip, kad „Užburtų medžiotojų užkeigos“ direktorius staiga vieną vasaros dieneleį prarastų sveiką protą ir lieptų man nutapyti naujas freskas jo viešbučio restorane, štai ką aš sugalvočiau (aprašau tik fragmentus):

Būtų ežeras. Būtų gyvos žalumos pavėsinė, apsipylysi žiedais. Būtų natūralistiniai vaizdeliai: tigras persekioja rojaus paukštę; smauglys, springstantis riebiu kurmėnu, nuo kurio nudirta oda. Būtų sultonas nepakeliamos kančios perkreiptu veidu (kančios, kuri nederėtų su jo gosliomis glamonėmis), padedantis mažutei belaisvei žaviais apvalumais užsliuogti onikso stulpu. Būtų tie ryškūs gonadų karščio burbuliukai, kylantys aukštyn už muzikos automatų opalinių sienelių. Būtų visokiausios stovyklos pramogos laikinoms grupėms, kakava, kamuoliai, keliukai, kaklaskarės ir kojos ant saulėto ežero kranto. Būtų tuopos, obuoliai, sekmadienio rytas priemiesčio name. Būtų tviskantis brangakmenis, tirpstantis žiedo formoje, vienas paskutinis brūkštelėjimas, vienas paskutinis dažų potėpis, žeidžiantis raudonis, tvilkantis rausvumas, atodūsis, nususukantis vaikas.

Visa tai rašau ne todėl, kad dabar, apimtas niūrios nevilties, iš naujo išgyvenčiau praeitį, o todėl, kad atskirčiau pragaro ir rojus dalykus keistame, baisiame, beprotiškame nimfolepsijos pasaulyje. Bjaurumas ir grožis susiliejo kažkuriame taške; štai šitą ribą ir norėčiau išryškinti, tik jaučiu, kad man visiškai nesiseka. Kodėl?

Pagal romėnų teisę moteriškosios lyties asmuo gali tuoktis dvylikos metų; vėliau šitą įstatymą patvirtino bažnyčia, ir jis, per daug neviešinant, iki šiol taikomas kai kuriose Amerikos valstijose. Tuoktis penkiolikos įstatymai nedraudžia niekur. Nieko nėra blogo (unisonu tvirtina abu pusrutuliai), jei keturiasdešimtmetis išgama, palaimintas kulto tarno ir išpurtes nuo alkoholio, nusimeta prakaitu kiaurai permirkusius šventinius skudurus ir įvaro kotą į jaunąją žmoną. „Tokiomis stimuliuojančiomis vidurinės juostos klimato sąlygomis (rašoma sename kalėjimo bibliotekos žurnale), kurios būdingos Sent Luisui, Čikagai ir Sinsinačiui, mergaitė lytiškai subręsta dvyliktųjų gyvenimo metų pabaigoje.“ Doloresa gimė mažiau kaip trys šimtai mylių nuo stimuliuojančio Sinsinačio. Aš tikrai stebiu gamtą. Iš kurgi tas juodas siaubas, kurį įveikti aš bejėgis? Ar aš atėmiau jai nekaltybę? Maloningosios ponios, atjaučiančios ponios prisiekusiosios: aš net nebuvau jos pirmas meilužis!

Ji man papasakojo, kaip buvo suvedžiota. Mes valgėme lovoje beskonius miltinius bananus, sumuštus persikus ir visai gardžius bulvių traškučius, ir *die Kleine** man viską papasakojo. Jos daugiažodį, bet trūkinėjantį pasakojimą lydėjo ne viena žaisminga *moue***. Kaip aš, rodos, jau minėjau, ypač gerai atsimenu vieną tokią grimasiukę, pagrįstą numanomą garsu „Y“ – perkreiptos lūpos ir išverstos

* Mažytė.

** Grimasa.

akys, – vienu metu išreiškiančią komiško pasibjaurėjimo, nuolankumo ir pakantumo jaunimo klystkeliams šablona.

Jos pritrenkiantis pasakojimas prasidėjo nuo įžanginio žodžio apie draugę, su kuria gyveno vienoje palapinėje praėjusią vasarą kitoje stovykloje, „labai prabangioje“, kaip ji pasakė. Šita sugyventinė („tikra laisvūnė“, „pusiau trenkta“ mergiūkštė, bet „šaunuolė“) išmokė ją įvairių manipuliacijų. Iš pradžių lojalioji Lolita nenorėjo pasakyti jos vardo.

– Gal tai buvo Gracija Andžel? – paklausiau aš.

Ji neigdama papurtė galvą.

– Ne, visai kita. Jos tėvas – svarbi persona. Jis...

– Tai gal Roza Karmin?

– Žinoma, ne. Jos tėvas...

– Ar kartais ne Agnesė Šeridan?

Ji nurijo seilę ir papurtė galvą, o paskui kad susigriebs!

– Klausyk, iš kur tu žinai visus tuos mergaičių vardus?

Aš paaiškinau.

– Žodžiu, tai kita, – pasakė ji. – Mūsų gimnazijoje daug nedorėlių, bet tokios nerasi. Jeigu jau nori viską žinoti, jos vardas Elizabetė Talbot. Jos broliai mokosi su mumis, o ji perėjo į kitą, privačią mokyklą; jos tėvas kažkoks direktorius.

Aš prisiminiau, kaip vargšei Šarlotei, kai būdavo svečiuose, visada knietėdavo įterpti į pokalbį visokius pikantiškus mažmožius, pavyzdžiui: „Tai atsitiko, kai mano duktė buvo ekskursijoje su mažąja Talbot...“

Aš paklausiau, ar motinos sužinojo apie tuos sapfiškus pasilinksminimus.

– Ak, ką tu! – atsidūsėjo Lolita, tartum visa susitraukusi ir drebindama prie baltos krūtinės prispaustą ranką, kad pavaizduotų išgąstį ir palengvėjimą.

Bet mane labiau domino heteroseksualūs išdykavimai. Ji įstojo į gimnaziją būdama vienuolikos, po to, kai su motina persikėlė į Ramzdelį iš „vidurio vakarų“. Ir ką gi išdarinėdavo tie jos „nedorėliai“, klasiokai ir klasiokės?

– Aišku ką... Dvyniai Antonijus ir Viola Miranda ne veltui visą gyvenimą miegojo vienoje lovoje, o Donaldas Skotas, pats didžiausias mokyklos mulkis, darė tai su Heizele Smit dėdės garaže, o sportininkas Kenetas Naitas demonstravo savo pasididžiavimą bet kuriuo tinkamu ar netinkamu atveju, o...

– Peršokime į stovyklą „Le“, – pasakė sportininkas Humbertas, – bet pirma – pertrauka.

Ir po pertraukos aš sužinojau visas smulkmenas.

Barbara Berk, tvirtu kūnu blondinė, dvejis metais vyresnė už mano mažutę, geriausia plaukikė stovykloje, turėjo kažkokią ypatingą baidarę, kuria plaukiojo su Lolita, „todėl, kad aš vienintelė iš visų mergaičių galėjau nuplaukti iki Gluosnių salos“ (manau, koks nors sportinis išbandymas). Visą liepos mėnesį kiekvieną rytą – giridi, skaitytojau, kiekvieną prakeiktą rytą – Barbarai ir Lolitai padėjo nešti baidarę iš Onikso į Eriksą (du nedideli ežerai miške) trylikametis Čarlis Holmsas, stovyklos viršininkės sūnelis ir vienintelis vyriškosios lyties atstovas dvi trys mylios aplink (jei neskaitysime nukaršusio, romaus, kurčio darbininko ir kaimyno fermerio, kuris kartais užsukdavo į stovyklą senu „Fordu“ parduoti kiaušinių, kaip tai daro fermeriai); kiekvieną rytą – ak, mano skaitytojau! – tie trys paaugliai, trumpindami kelią, kirsdavo nuostabiai gražią giraitę, pilną visokių jaunystės ženklų – rasos, grybų, mėlynių, paukščių giesmių – ir vienoje vietoje, vešlioje tankmėje, Lolita likdavo stovėti sargyboje, kol Barbara ir berniukas poravosi už krūmo.

Iš pradžių mano Lolita atsisakinėjo „pabandyti“; vis dėlto smalsumas ir draugiškumas nugalėjo, ir netrukus ji ir Barbara paeiliui atsiduodavo tyliam, šiurkščiam ir visiškai nenuilstančiam Čarliui, kuris kaip kavaličius buvo kažin ar patrauklesnis už žalią morką, bet užtat galėjo didžiulis nuostabia kolekcija permatomų maišelių, ištrauktų iš trečio ežero, didesnio už kitus ir gausiau lankomo poilsiautojų, kuris vadinosi Klaimaksas, kaip ir gretimas pramoninis miestas, taip smarkiai išaugęs paskutiniu metu. Nors pripažindama, kad tai buvo „apskritai neblogai, linksma“ ir „gerai nuo spuogų ant veido“, Lolita (aš džiaugiuosi galėdamas tai pasakyti) vertino Čarlio smegeninę ir manieras su didžiausia panieka. Pridursiu nuo savęs, kad šitas patvirkęs niekšelis ne pažadino, o, ko gero, priešingai, užmigdė joje moterį, nepaisant „linksmumo“.

Buvo apie dešimtą ryto. Nurimo aistra, ir siaubinga nelaimės nuojauta apklėtė mane kaip pelenai, ją lydėjo apniukusios, neuralgiškos dienos rutininė realybė, nuo kurios maudė smilkinius. Įdegusi, nuogutė, liesutė Lolita, atsukusi man siaurą baltą užpakaliuką, žiūrinti į veidrodį ant durų, stovėjo rankomis parėmusi klubus ir plačiai pražergusi kojas (naujomis naktinėmis šlepetėmis, puoštomis katės kailiu) ir pro kabančią garbaną raukė nosį priešais apniukusį stiklą. Iš

koridoriaus aidėjo juodaodžių valytojų balsai, ir po kurio laiko kažkas bandė vogčiomis atidaryti mūsų kambario duris, bet man garsiai šūktelėjus nuėjo. Liepiau Lolitai eiti į vonią ir gerai išsimuiliti po dušu, kurio jai tikrai reikėjo. Patalai buvo neįtikėtinaj sujaukti, pritrupinti bulvių traškučių. Mergaitė pasimatavo mėlynos vilnos kostiumėlį, paskui kitą – palaidinukę be rankovių ir lengvą languotą sijonuką, bet pirmasis jai buvo per ankštas, o antrasis per didelis; kai aš pradėjau jos prašyti paskubėti (padėtis man ėmė kelti nerimą), ji piktai metė mano mielas dovanas ir apsilviko vakarykštę suknelę. Pagaliau ji buvo susiruošusi; galop aš padaviau jai nuostabų rankinuką iš dirbtinės veršio odos (įbėręs visą saują centų) ir pasakiau, kad ji nusipirktų hole kokį nors žurnaliuką.

– Po minutėlės būsiu apačioje, – pridūriau aš, – ir tavim dėtas, brangute, aš nesikalbėčiau su nepažįstamais.

Be mano vargšių mažyčių dovanėlių, beveik nebuvo ką dėti; bet man teko skirti šiek tiek laiko (ir tai buvo rizikinga – maža ką ji galėjo iškrėsti apačioje) bent kiek sutvarkyti patalus, kad jie atrodytų veikiau kaip nervingo tėvo ir išdykėlės jo dukters paliktas lizdelis negu buvusio katorgininko ir dviejų storų kekšių irštva. Paskui apsirengiau ir liepiau koridoriaus darbininkui paimti bagažą.

Viskas buvo gerai. Ten, hole, sėdėjo -ji, giliai susmegusi į odinį kraujo raudonumo krėslą, įsigilinsi į pigų kinematografijos žurnalą. Priešais sėdintis mano amžiaus ponas tvido švarku (viešbučio žanras per naktį virto abejotina britų dvaro imitacija) per vakarykščio laikraščio viršų neatplėšdamas akių spoksojo į mano mergaitę. Ji mūvėjo beveik uniformines baltas kojinaites ir avėjo keršus batus, vilkėjo man taip gerai pažįstamą ryškaus kartūno suknutę kvadratine iškirpte; gelsvoje lempos šviesoje atrodė ryškesni įdegusių rankų ir blauzdų plaukeliai. Viena koja buvo užmesta ant kitos, aukštai ir lengvabūdiškai; jos blyškios akys mirkčiodamos slydo eilutėmis. Bilo žmona ilgai garbino jį prieš pirmąjį jų susitikimą; slapta gėrėjosi šiuo garsiu jaunu kino artistu, kai jis, būdavo, valgė ledus prie staliuko Švabo vaistinėje. Nieko negalėjo būti vaikiškesnio kaip jos strazdanotas veidelis rieta nosyte arba violetinė dėmelė ant nuogo kaklo, į kuri neseniai buvo įsisiurbęs pasakų vampyras, arba nevalingas liežuvio galelio judesys, tiriantis rausvus spuogelius apie pabrinkusias lūpas; nieko negalėjo būti doresnio kaip skaityti apie Džilę, veiklią senmergę, kuri pati siūdinasi drabužius ir studijuoja „rimtą literatūrą“; nieko negalėjo

būti nekaltiesnio kaip žvilgančių rusvų garbanų skyrimas ir šilkinis smilkinio spindėjimas; nieko negalėjo būti naivesnio... Tačiau kokį juodą pavydą išgyventų štai anas plačiasnukis ištvirkėlis, kad ir kas jis būtų (beje, jis buvo panašus į mano dėdę Gustavą iš Šveicarijos, taip pat labai mėgusį *le découvert**), jeigu būtų žinojęs, kad kiekvienas mano nervas tarsi žiedu suveržtas ir tarsi aliejum pateptas jos kūno artumo – nemirtingo demono mažos mergytės pavidalu.

Ar misteris Švainas visiškai tikras, kad mano žmona neskambino? Taip, tikras. Jei dar paskambintų, ar nemalonėtų jis jai perduoti, kad mes vykstame toliau, pas tetą Kler? O, suprantama, perduos. Aš apmokėjau sąskaitą ir grįžęs pas Lolitą priverčiau ją išlįsti iš krėslo. Ji vis tebeskaitė žurnalą, kol mesėjome prie automobilio. Vis dar skaitanti ji buvo nuvežta į užmiesčio kavinę. Ten suvalgė gausius pusryčius, aš negalėčiau skųstis; netgi atidėjo žurnalą, kad galėtų valgyti; bet ji, visuomet tokia linksma, buvo keistai nuliūdusi. Aš žinojau, kad Lolitūtė gali būti baisiai nemaloni, todėl stengiausi tvardyti ir šypsodamasis drąsiai laukiau audros. Aš neišsimaudžiau, nenusiskutau ir man neveikė skrandis. Pairo nervai. Man nepatiko, kaip mano mažoji meilužė gūžčiojo petukais ir pūtė šnerves, kai stengiausi ją prablaškyti nekaltais plepalais. Pavyzdžiui, švelniai paklausiau, ar ką nors žinojo apie žaidimus miške Filisė Čatfild, kuri išvyko iš stovyklos truputį anksčiau, kad aplankyti tėvus Meine.

– Paklausk, – pasakė Lolita, padariusi verksmingą grimasą, – geriau raskime kitą temą pokalbiui.

Paskui pamėginau, nors nesėkmingai, kad ir kiek šnekėjau, sudominti ją kelių žemėlapiu. Leisiu sau priminti kantriam skaitytojui (kurio ramų būdą vertėtų perimti Lolitai!), kad mūsų kelionės tikslas buvo linksmas Lepingvilio miestelis, esąs kažkur netoli tariamos ligoninės. Planas buvo visiškai atsitiktinis (kaip, deja, vėliau pasirodė esąs atsitiktinis ne vienas užsibrėžtas kelionės tikslas), ir man drebėjo pakinkliai, kai savęs klausiau, kaip padaryti, kad visas sumanymas ir toliau būtų įtikinamas, ir kokį kitą įtikinamą maršrutą sugalvoti po to, kai mes peržiūrėsime visas kino dramas Lepingvilyje. Kitaip sakant, Humbertas jautėsi vis blogiau ir blogiau. Ji buvo labai savotiška, šita savijauta: kankinantis, bjaurus sunkumas – tarsi aš sėdėčiau šalia mažučio šešėlio kažin kieno, kurį pats užmušiau.

* Atsitiktinis apsinuoginimas.

Lolitos veidu šmėkštelėjo skausmo šešėlis, kai ji sėdo į automobilį. Jis šmėkštelėjo vėl, daug išraiškiau, kai ji atsėdo šalia manęs. Neabejoju, kad antrą kartą tai buvo padaryta specialiai dėl manęs. Iš kvailumo aš paklausiau, kas atsitiko.

– Nieko, gyvuly, – atsakė ji.

Aš nesupratau ir perklausiau. Ji tylėjo. „Jūs išvažiuojate iš Braislando“, – skelbė plakatas pakelėj. O žodingoji Lolita tylėjo. Šalti vorai ropojo mano nugara. Našlaitė. Vienišas, likimo valiai paliktas vaikas, su kuriuo tvirto kūno, prakaitu pradvokęs vyriškis energingai atliko lytinį aktą triskart šį rytą. Galbūt daugiametės svajonės įsikūnijimas ir pranoko visus lūkesčius; tiksliau, jis siekė toliau tikslo ir virto košmaru. Aš pasiėlgiau neatsargiai, kvailai ir niekšišškai. Ir dėl visko prisipažindamas pasakysiu: kažkur tamsaus duburio dugne aš vėl jaučiau geismo kunkuliavimą – tokį siaubingą potraukį manyje žadino šita nelaiminga nimfetė! Sąžinės kančias papildė kankinanti mintis, kad jos bjauri nuotaika, ko gero, sutrukdys man dar kartą su ja pasimylėti, kai tik rasiu nuošalų kaimo keliuką, kur mes galėtume valandėlei stabtelėti. Žodžiu, vargšo Humberto padėtis buvo siaubinga, ir, kol automobilis beprasmiškai artėjo prie Lepingvilio, jo vairuotojas tuščiai stengėsi sugalvoti kokį nors juokelį, kuriuo žaismingai prisidengęs jis drįstų kreiptis į savo palydovę. Beje, ji pirmoji nutraukė tylėjimą:

– Ak, – sušuko ji, – suvažinėta voveraitė! Kaip gaila...

– Taip, tikrai, – suskubo palaikyti pokalbį meilikaujantis, kupinas vilties Humas.

– Sustok prie kitos benzino kolonėlės, – tęsė ji, – man reikia į tualetą.

– Mes sustosime, kur tu nori, – pasakiau aš. Ir paskui, kai graži, nuošali, didinga giria (ažuolai, pamaniau aš, – tuomet visiškai netutuokiau apie Amerikos medžius) ėmė atsiliepti žaliu aidu į tolygų mašinos riedėjimą, ir staiga iš šono į mus žvilgtelėjo smėlėtas, paparčių apsuptas takas, prieš pasukdamas į tankmę aš pasiūliau, kad mes...

– Važiuok toliau! – spigiai nutraukė Lolita.

– Klausau. Nėra ko pykti (fu, vargšas žverie, fu!).

Šnairom žvilgtelėjau į ją. Ačiū Dievui, mažylė šypsojosi!

– Niekšas! – pratarė ji, saldžiai man šypsodama. – Bjaurybė! Aš buvau šviežia gėlė, ir žiūrėk, ką tu man padarei. Tiesą sakant, aš turėčiau iškviesti policiją ir pasakyti, kad tu mane išprievartavai. Ak tu purvinas, purvinas seni!

Ji nejuokavo. Jos balse skambėjo pikta lemianti isteriška gaidelė. Kiek palūkėjusi ji ėmė skūstis, sunkiai įkvėpdama orą, kad jai „ten viduj viską skauda“, kad ji negali sėdėti, kad aš kažką joje sujaukiau. Mano kaklu riedėjo prakaitas, ir mes vos nesuvažinėjome smulkaus gyvūnėlio, bėgusio per plentą stačia uodega, – ne voveraitės – ir vėl mano piktoji palydovė išvadino mane niekšu. Kai mes sustojome prie benzino kolonėlės, ji išsiropštė netardama nė žodžio ir ilgam prapuolė. Pagyvenęs bičiulis sulaužyta nosimi iš lėto, švelniai nuvalė man priekinį stiklą – jie tai daro skirtingai kiekvienoje vietoje, naudodami daugybę priemonių – nuo zomšinio skuduro iki primuilinto šepčio; šitas šveitė rausva kempine.

Pagaliau ji grįžo.

– Klausyk, – tarė ji tuo neutraliu tonu, kuris mane taip skaudino, – duok man keletą monetų. Aš noriu paskambinti mamai į ligoninę. Koks numeris?

– Sėskis į automobilį, – atsakiau aš. – Tu negali skambinti tuo numeriu.

– Kodėl?

– Lipk ir užtrenk dureles.

Ji įlipo ir užtrenkė dureles. Senis iš garažo jai plačiai nusišypsojo. Mes išnėrėme į kelią.

– Kodėl aš negaliu paskambinti mamai, jei noriu?

– Todėl, – pasakiau aš, – kad tavo motina mirė.

33

Linksmajame Lepingvilyje aš nupirkau jai keturias komiksų knygeles, dėžutę saldainių, dėžutę higieninių pagalvėlių, du butelius kokakolos, manikiūro rinkinį, kelioninį laikrodį šviečiančiu ciferblatu, žiedelį su tikru topazu, teniso raketę, riedučius, pritaisytus prie aukštų baltų batelių, binoklį, portatyvinę radiolą, kramtomosios gumos, permatomą plastikinį makintošą, tamsius akinius, dar daug dėvimų daiktų – madingų megztukų, visokių vasarinių suknelių... Tenykščiamie viešbutyje mes turėjome atskirus kambarius, bet nakties vidury ji raudodama perėjo pas mane ir mes tylutėliai susitaikėme. Supraskite, daugiau ji neturėjo pas ką eiti.

ANTRA DALIS

Tuomet, 1947-ųjų rugpjūtį, prasidėjo mūsų ilgos klajonės po Jungtines Valstijas. Iš visų galimų prieglobsčių labai greitai ėmiau teikti pirmenybę vadinamiesiems motokortams, kitaip sakant, moteliams, – švarioms, tvarkingoms, atokioms prieglaudoms iš atskirų namukų arba kambarių po vienu stogu, idealiai tinkančioms miegui, barniams, susitaikymams ir nepasotinamai neteisėtai meilei. Iš pradžių, bijodamas sukelti įtarimų, mielai mokėdavau už du kambarius, kuriuose buvo po dvigulę lovą. Negaliu suprasti, kokiam kvartetui apskritai buvo skirtas toks būstas, nes labai jau fariziejišką atskirumo parodiją kūrė lubų nesiekianti pertvara, skyrusi kambarį į du susiekiančius meilės kampelius. Tačiau paskatintas keistų galimybių, atsirandančių dėl šito uolaus bendrumo (pavyzdžiui, buvo galima įsivaizduoti dvi jaunas poras, linksmi besikeičiančias partneriais, arba vaiką, apsimetantį miegančiu, kad slapta pasiklausytų tų garsinių efektų, kurie lydėjo ir jo paties pradėjimą), pamažu aš įsidrašinavau ir ramiausiai imdavau vienvietį kambarį su lova ir lovele arba dvigule lova – rojaus celę su geltonomis visiškai užleistomis užuolaidomis, kad atrodytų kaip saulės ir Venecijos iliuzija, nors iš tikrųjų už lango buvo Pensilvanija ir lietus.

Mes pažinome *nous connûmes*, kalbant floberiška intonacija, – kotedžus po didžiuliais Šatobriano medžiais – mūrinius, plytinius, plaušaplyčių, tinkuotus, pastatytus, kaip skelbė Amerikos automobilių asociacijos leidžiamas kelionių vadovas, „ūksminguose“, „erdviuose“, „planiruotuose“ sklypuose. Tai buvo trobų tipo namukai iš gumbuotų pušų, kurių sijų auksuotai rudas blizgesys priminė Lolitai keptos vištos odą. Mes išmokome niekinti paprastas baltintų lentų kabinas, prisigėrusias nešvarumų smarvės arba kokio nors kito neaiškaus begėdiško dvoko ir negalinčias pasigirti niekuo (išskyrus „patogiomis lovomis“),

o jų šeimninė visada buvo pasiruošusi tam, kad jos dovanų („...na, aš galiu jums duoti...“) bus atsisakyta.

Nous connûmes (šis žaidimas velniškai įdomus) ir jų įprasti pavadinimai, – visi tie „Saulėtekiai“, „Vingiai“, „Pasakų pilys“, „Šilėliai“, „Kopos“, „Toliai“, „Žalieji prieglobsčiai“, „Moteliai drugiai“ ir panašiai pretenduoja suvilioti. Kartais reklama griebdavosi ypatingų vilionių, pavyzdžiui: kviečiame vaikus, dievinaime kates (tave kviečia, tave dievina!). Vietoj vonių tose kabinose dažniausiai būdavo kokliniai dušai, purškiantys daugybę įvairiausių srovių, turintys vieną bendrą, Laodikio tikrai nemėgstamą savybę: jie taikėsi tave apipilti arba verdančiu, arba lediniu vandeniu, žiūrint kokį – šalto ar karšto vandens čiaupą – tą minutę atsuko kitoje patalpoje besimaudantis kaimynas, kartu sumaišydamas tavo sureguliuotą vandens srovę. Kai kuriuose moteliuose ant vonių kambarių sienelių buvo virš unitazų (ant kurių užpakalinio bako būdavo nehigieniškai suversti švarūs vonios rankšluosčiai) priklijuotos instrukcijos, raginančios klientus nemesti į juos šiukšlių, alaus skardinių, kartoninių pieno pakelių, nelaiškių ir kitko; kituose moteliuose ypatingi skelbimai buvo po stiklu, pavyzdžiui: „Vietinės pramogos: jodinėjimas. Pagrindinėje gatvėje dažnai galima matyti jojikus, mėnulio šviesoje grįžtančius iš romantiškos iškylos...“; „...ir žadinančių tave trečią nakties“, – šaipydamosi pridurdavo neromantiška Lolita.

Nous connûmes motelių savininkų buvo įvairiausių: tarp direktorių vyrų – į doros kelią grįžęs nusikaltėlis arba nevykėlis verteiva, o tarp direktorių moterų – pusiau kilminga dama arba buvusi plėšikė. O kartais baisiai karštą ir drėgną naktį ūkdavo traukiniai – pratisai, pikta pranašaudami ir širdį draskydami, vienu nevirties klyksmu išreiškdami galią ir bejėgiškumą.

Mes vengėme vadinamųjų nakvynės kambarių turistams (panasių į šarvojimo salonus), nuomojamų privačiuose namuose, visiškai miesčioniško skonio, be atskiros vonios, su pretenzingais tualetiniais staleliais slogiuose balkšvai rausvuose miegamuosiuose, išpuoštuose šeimnininkų vaikų visų augimo stadijų nuotraukomis. Kartais pasiduodavau Lolitai, mėgusiai „prabangą“, ir išnuomodavau kambarį „tikrame“ viešbutyje. Ji rinkdavosi iš kelionių vadovo (kol sutemoms leidžiantis ją glamonėjau tamsiame automobilyje, stovinčiame šalutiniame keliuke paslaptingoje, ilgesingoje tyloje) pasišviesdama elektriniu žibintuvėliu, kuriuo ji vedžiojo po puslapį kokį nors entuziastingai rekomenduojamą

mą paežerės „viešbutį-pilį“, žadantį daug stebuklų, truputį, ko gero, perdėtą – galėjai matyti: kongeniali draugija, valgis bet kuriuo metu, naktinės iškylos ir dar daug kitko, kas mano mintyse kėlė tik bjaurius vaizdinius – prakaitu trenkiantys gimnazistai vienais marškinėliais ir kažkieno nuo laužo įraudęs skruostas, glaudžiamas prie jos skruosto, kol išblyškęs profesorius Humbertas, apsikabinęs tik jo vieno kaulėtus kelius, šaldė hemorojų ant drėgnos pievelės. Ją viliojo ir „kiti“ kolonijinio stiliaus viešbučiai, kurie, be „elegantiškos atmosferos“ ir ištisinių langų, žadėjo „neribotą nuostabiausių valgių kiekį“. Prabangaus tėvo viešbučio mieli prisiminimai kartais mane skatindavo ieškoti ko nors panašaus keistoje šalyje, po kurią mes keliavome. Tikrovė mane greitai atšaldė; tačiau Lolitutei vis teberūpėjo pikantiškos valgių reklamos, o aš turėjau ne tik finansinio malonumo iš tokių pakelės iškabų, pavyzdžiui, viešbutis „Girios sapnas“! Vaikams, jaunesniems kaip keturiolikos metų, nemokamai! Kita vertus, imu drebėti vien tik prisiminęs tą lyg ir „aukščiausios klasės“ kurortą Vidurio Vakarų valstijoje, kur viešbutyje buvo skelbiama, kad leidžiamas „šaldytuvų šturmas“ vidury nakties ir kur rasistinio tipo direkcija, susirūpinusi dėl mano akcento, norėjo primygtinai žinoti ir mano velionės žmonos, ir mano velionės motinos mergautines pavardes. Ten už dvi dienas turėjau sumokėti du šimtus dvidešimt keturis dolerius! O pameni, pameni, Miranda (kaip sakoma garsiojoje elegijoje), tą kitą „superprabangią“ landynę su nemokama rytine kava ir tekančiu lediniu geriamuoju vandeniu, kur nepriėmė vaikų, jaunesnių kaip šešiolikos metų (jokių Lolitų, suprantama)?

Vos tik atvykus į vieną prastesnių motelių (įprastą mūsų vietele), ji įjungdavo zvimbiantį elektrinio ventiliatoriaus propelerį arba versdavo mane įmesti penkerę į kambarinę radiolą, arba imdavo skaityti prospektus ir inkščiančiu tonu klausinėti, kodėl ji negalėtų pajodinėti juose nurodytu kalnų keliuku arba paplaukioti vietiniame šilto mineralinio vandens baseine. O dažniausiai dykinėdama, paprastai nuobodžiaudama, Lolita, beprotiškai geidžiama, išsidrėbdavo purpuriniame spyruokliniame kėdsle arba žaliame šezlonge sode, arba burinio audeklo denio kėdsle su tokia pat pakoja ir baldakimu, arba supamojoje kėdėje, arba ant bet kokių sodo baldų po dideliu skėčiu terasoje, ir aš išsisas valandas viliodavau, grasindavau ir žadėdavau, kol įkalbėdavau ją kelioms sekundėms pamaloninti mane savo saulės nubučiuotomis jaunomis grožybėmis patikimoje penkių dolerių vertės priedangoje prieš jai imantis viso to, kas rūpėjo labiau negu mano niekinga palaima.

Derindama nuoširdumą ir šelmiškumą, gracingumą ir vulgarumą, pilką niūrumą ir rausvą lengvumą, Lolita, kai norėjo, galėjo būti iš proto varanti mergaitė. Tiesą sakant, aš buvau ne visai pasirengęs jos melancholijos arba to sąmoningo zyzimo priepuoliams, kai apatiška, apsileidusi, drumstomis akimis imdavo beprasmiškai ir tuščiai mai-vytis, taip įtvirtindama savo berniukišką, cinišką dvasią. Jos dvasinis pasaulis man atrodė šleikščiai šabloniškas: saldi, aistringa džiazio kakofonija, folkloriniai kadriliai, ledai su tašiu šokoladiniu sirupu, kino komedijos su dainuškėmis, kino žurnaliūkščiai ir taip toliau – štai pagrindiniai jos mėgstamų dalykų sąrašo punktai. Dievai žino, kiek penkerių sušėriau ryškiai šviečiantiems muzikos automatams kiekviename mūsų aplankytame restoranėlyje! Man ausyse vis dar tebeskamba visų tų nematomų dainininkų jai skirtų serenadų, visų tų Samių ir Džo, ir Edžių, ir Tonių, ir Pegių, ir Gajų, ir Reksų knakantys balsai, jų madingi romansiukai, kurie iš klausos taip pat neatskiriami kaip ir iš skonio įvairiausių rūšių jos ryjami saldumynai. Su kažko-kiu nežemišku naivumu ji tikėjo visais skelbimais ir patarimais jos skaitomuose žurnaluose „Ekranas pasaulis“ ir „Kino meilės mirazas“: „Mūsų SUPR džiovinu spuogus“ arba „Jūs, merginos, kurios nesukišate marškinių į kelnes, gerokai susimąstykite, nes Džilis sako, kad ta mada jau praėjo!“ Jeigu pakelės parduotuvės iškaba skelbė: „Pirkite dovanas pas mus!“, mes tiesiog privalėjome ten užsukti, privalėjome ten pripirkti visokių kvailių indiškų dirbinių, lėlių, varinių niekniekių, kaktusinių ledinukų. Frazė „Suvenyrai ir naujovės“ tiesiog užburdavo ją savo chorėjišku ritmu. Jeigu kokia nors kavinė skelbė „Lediniai gėrimai“, ji mechaniškai reaguodavo kaip į kvietimą, nors visi gėrimai visur buvo lediniai. Tai jai buvo skirtos reklamos, tai ji buvo ideali vartotoja, kiekvieno niekingo plakato subjektas ir objektas. Ji bandė, nors nesėkmingai, pietauti tikrai ten, kur tokio Dunkano Hainso, gas-tronomijos vadovėlio autoriaus, šventoji dvasia nužengė ant madingai išpieštų popierinių servetėlių ir salotų, išpuoštų varške.

Tomis dienomis nei aš, nei ji dar nebuvome sugalvoję piniginių kyšių sistemos, kuriai vėlėliau buvo lemta taip pražūtingai paveikti mano nervus ir jos dorovę. Aš pasikloviau kitais būdais, kaip išlaikyti mano mažametės sugulovės nuolankumą ir pakenčiamą nuotaiką. Prieš kelerius metus ji praleido lietingą vasarą stebima apsiblaususio mis Falen žvilgsnio Vermonte, apgriuvusiame kaimo name, kadaise priklausiusiame drūtam kaip ažuolas Džonatanui Heizui, šeimos pra-

dininkui. Namas vis dar tebestovėjo vidury kanadinių medetkų tankiai prižėlusio lauko, snaudžiančios girios pakrašty, amžinai patįžusio kelio gale, dvidešimt mylių nuo artimiausio kaimelio. Lolitūtė gerai prisiminė tą nutriušusią trobą, vienatvę, seną ganyklą, virtusią pelke, nuolat pučiantį vėją, visą tą nuo drėgmės išpurtusį užkampį; ir savo pasibjaurėjimą ji išreikšdavo amerikiečių vaikams įprasta grimasa, kai lūpos išvypsta, o pusiau iškištas liežuvis sustorėja. Tai štai ten ji su manimi gyvenianti, grasinau jai, uždaryta daug mėnesių, o gal ir metų, mokydamasi prancūzų ir lotynų kalbų, jei nepasikeis jos „dabartinė pozicija“. O Šarlote, aš pradėjau tave suprasti!

Naivoka mano mergaitė klykė „ne!“ ir baisiausiai išsigandusi griebdavo man už rankos, kai aš vidury plento pasukdavau automobilio vairą, tarytum ketindamas tuoj pat nurūkti į tuos tamsius beviltiškus tyrus. Tačiau kuo toliau mes traukėmės į vakarus, tuo netikresnė darėsi ši grėsmė, ir man teko imtis kitų įtikinėjimo būdų.

Su skaudžiausia gėdos aimana prisimenu vieną iš jų – mano iškviestą pataisos įstaigos šmėklą. Man užteko proto nuo pat mūsų bendro gyvenimo pradžios suvokti, kad būtina užsitikrinti jos bendrininkavimą mūsų santykius laikyti paslapyje, kad šitas bendrininkavimas jai turi tapti tarsi antra prigimtimi, be jokio man reiškiamo pykčio ar paguodos.

– Ateik gi ir pabučiuok tėvelį, – kartais sakydavau aš. – Šalin tą bjaurią nuotaiką! Anksčiau, kai aš tau dar buvau vyro idealas (skaičiuojas pastebės, kaip aš stengiausi prisitaikyti prie Lolitos kalbos), tu alpėdavai klausydama geriausio virpčiojimo ir kūkčiojimo specialisto, dievinamo tavo moksladraugių plokštelės (Lolita: „mano ko? Kalbėk žmoniškai“). Tas tavo bičiulių stabas tau atrodė panašus į paslaptinę Humbertą. Bet dabar aš paprasčiausiai senas tėtušis – pasakiškas tėvas, globojantis pasakišką dukterį.

*Ma chère Dolores!** Aš noriu tave, mieloji, apsaugoti nuo visų baisybių, kurios nutinka mažoms mergaitėms anglių sandėliuose ir tamsiuose skersgatviuose, taip pat *comme vous le savez trop bien, ma gentille*** , miškuose, pilnuose mėlynų uogų mėlyniausiu metų laiku. Kad ir kas nutiktų, aš liksiu tavo globėju, ir jeigu tu elgsies gerai,

* Mano brangioji Doloresa!

** Kaip jūs labai gerai žinote, mano žavioji.

tikiuosi, netrukus teismas įteisins mano globą. Tačiau pamirškime, Doloresa Heiz, vadinamąją teisminę terminologiją – terminologiją, turinčią tikslų apibrėžimą: „palaidas ir gašlus sugyventinių gyvenimas“. Aš visiškai ne nusikaltėlis, ne seksualinis psichopatas, leidžiantis sau nepadoriai elgtis su vaiku. *Žagininu* užsiėmė Čarlis Holmsas; o aš užsiimu *augininu*, vaiko auginimu, reikalaujančiu ypatingos priežiūros – atkreipk dėmesį į subtilų šių žodžių skirtumą. Aš tavo tėvelis, Lo. Žiūrėk, čia turiu mokslinę knygelę apie mergaites. Žiūrėk, mano mažute, kas joje rašoma. Cituoju: „Normali mergaitė“ – atkreipk dėmesį, normali – „normali mergaitė labiausiai stengiasi patikti savo tėvui. Jinai jį suvokia kaip geidžiamo, neapčiuopiamo („neapčiuopiamo“ – gerai pasakyta, prisiekiu Polonijaus dvasia) vyriškio pirmtaką“. Išmintinga motina (o tavo vargšė motina būtų tapusi išmintinga, jei būtų likusi gyva) skatina tėvo ir dukters bendravimą, nes supranta (atleisk už nedailų tekstą), kad bendraudama su tėvu mergaitė brandina savo svajonę apie merginimąsi ir santuoką. Bet ką tiksliai nori pasakyti ši šauni knygelė žodžiu „bendraudama“, kokį gi „bendravimą“ ji rekomenduoja? Cituoju toliau: „Siciliečiai tėvo ir dukters lytinius santykius laiko natūraliu dalyku ir mergaitės, turinčios tokius santykius, visuomenė nesmerkia“. Aš labai gerbiu siciliečius – tai nuostabūs atletai, nuostabūs muzikantai, nuostabūs, garbingiausi žmonės, Lolita, ir nuostabūs meilužiai. Bet apsieisime be nukrypimų. Prieš kelias dienas mudu skaitėme laikraštyje kažkokį niekalą apie kažkokį dorovės pažeidėją, kuris prisipažino, kad pažeidė tą *Mann Act* ir iš vienos valstijos į kitą pervežė gražutę devynmetę mergaitę turėdamas nedorų ketinimų – nežinau, ką konkrečiai tai reiškia. Doloresa, širdele mano! Tau ne devyneri, o netrukus trylika, ir aš tau nelinkėčiau savęs laikyti mažute baltaode verge, be to, aš negaliu pritarti tam *Mann Act* bent jau todėl, kad jį galima išversti nevykusių kalambūru, jeigu garbingo kongreso nario vardą laikysime epitetu „vyriškas“: taip semantikos dievai keršija miesčionims su gerai užsagstytomis kelnėmis. Esu tavo tėvas ir kalbu žmoniškai, ir aš myliu tave.

– Ir pagaliau pažiūrėkime, kas būtų, jeigu tu, mažametė, apkaltinta padoriame viešbutyje suvedžiojusi suaugusį vyriškį, kreiptumeisi į policiją skųsdamasi, kad aš tave pagrobiau ir išprievartavau. Tarkime, tavimi patikėtų. Mažametė, leidusi pilnamečiui pažinti ją kūniškai, savo auką kaltina „formaliu išprievartavimu“, arba „antro laipsnio Sodomos nuodėme“; atsižvelgiant į būdą; ir maksimali bausmė už tai – dešimt

metų kalėjimo. Taigi aš patenku į kalėjimą. Na gerai. KalIU iki 1957 metų. Bet kas tada nutinka tau, mano našlaite? O, žinoma, tavo padėtis geresnė negu mano. Tu patenki į Visuomeninės priežiūros departamento globą – tai skamba, žinoma, gana liūdškai. Puiki griežta prižiūrėtoja, panaši į mis Falen, tik ne tokia nuolaidi ir negerianti, atims tavo lūpų dažus ir puošnius rūbus. Daugiau jokių pasilinksminimų! Nežinau, ar tu esi girdėjusi apie įstatymus dėl priklausomų, apleistų, nepataisomų ir nusikalstančių vaikų? Kol aš kankinsiuos už grotų, tau, laimingam, apleistam ir taip toliau vaikui, bus pasiūlyta rinktis iš kelių apskritai labai panašių gyvenamųjų vietų: griežtos drausmės mokyklą, pataisos įstaigą, beglobių paauglių prieglaudą arba vieną iš tų puikių prieglobsčių nepilnamečiams teisės pažeidėjams, kur mergaitės mezga visokiausius daiktus ir gieda himnus, o sekmadieniais gauna sklindžių, keptų su apkartusiais lašiniais. Taigi ten tu pateksi, Lolita: *mano Lolita, šita Lolita* paliks savo Katulą, kad ten gyventų su kitais trenktais vaikais. Paprastai kalbant, jeigu mudu nutvers, tave ištirs ir internuos, mano katyte, *c'est tout**. Tu gyvensi, mano Lolita gyvens (ateik čia, mano rusvuti pumpurėli) su trisdešimt devyniomis kitomis kvailutėmis purviname dortuare (ne, prašau, leisk man...) prižiūrima išgamų raganų. Štai tokia padėtis, štai toks pasirinkimas. Ar tu nemanai, kad esant tokioms aplinkybėms Doloresa Heiz turi būti ištikima savo senam tėtušiu?

Kaldamas visa tai į galvą, aš sėkmingai terorizavau Lolitą, kuri, nors kartais pasitaikydavo įžūlumo ir netikėto šmaikštumo proveržių, buvo ne tokia jau gera mergaitė, kaip galėjai spręsti iš auklėtojų nustatyto jos „intelektu koeficiento“. Man iš esmės pavyko įtikinti, kad ir paslaptį, ir kaltę mes turime dalytis, bet kur kas sunkiau buvo palaikyti jos gerą nuotaiką. Ištikus klajonių metus kas rytą turėjau užduotį sugalvoti jai kokį nors jauką – tam tikrą tikslą laike ir erdvėje, kuriuo ji galėtų mėgautis, kol sukauktų nakties. Kitaip jos dienos karkasas, netekęs formuojančios ir palaikančios paskirties, smego ir griuvo. Iškeltas tikslas galėjo būti bet kas – švyturys Virdžinijoje, ola Arkanzase, kurioje įrengta kavinė, revolverių ir smuikų kolekcija kur nors Oklahomoje, tiksliai atkurta Lurdo grota Luizianoje arba kalnakasybos klestėjimo laikų skurdžios fotografijos, surinktos Kolorado muziejuje – nesvarbu kas, bet tas tikslas mums turėjo būti kaip siektina

* Štai ir viskas.

žvaigždė, net jeigu aš iš anksto žinojau, kad kai mes iki jo nusigausime, Lolita apsimes, kad tuoj apsvims iš koftumo.

Naudodamasis Jungtinių Valstijų geografija, jai pataikaudamas valandų valandas kurdavau įspūdį, kad mes gyvename „tikrą gyvenimą“, kad riedame nepaprasto malonumo kryptimi. Niekuomet anksčiau nebuvo matęs tokių lygių, gerų kelių kaip tie, kurie dabar lyg spinduliai išsišakodavo priekyje per keturiasdešimt aštuonių valstijų skiautini. Mes godžiai puolėme į tuos begalinius plentus; svaigioje tyloje slydome per jų juoda, šventinį blizgesį. Lolita buvo ne tik abejinga gamtai, bet ir piktindamasi priešinosi mano bandymams atkreipti jos dėmesį į vieną ar kitą nuostabią kraštovaizdžio detalę, kurias branginti aš pats išmokau tik po ilgo bendravimo su grožiu, visuomet egzistavusiu, visuomet alsavusiu abipus mūsų negarbingo kelio. Dėl įdomios meninių detalių dermės Šiaurės Amerikos vaizdai iš pradžių man bendrais bruožais primindavo kažką iš praeities, kažką, atpažįstamą su nuostabos šypsena – kaip tik tas spalvingas klijuotes, kadaise įvežamas iš Amerikos, kurios būdavo kabinamos virš praustuvų Vidurio Europos vaikų kambariuose ir vakarais užburdavo snaudžiantį vaiką jose pavaizduotais žaliais kaimų vaizdais: matinė garbanota giraitė, svirnas, kaimenė, upelis, kažkaip neaiškiai balzganai žydintys vaismedžių sodai ir gal dar akmeninė tvora, ir gūšu nupieštos kalvos. Tačiau dabar sutinkami tų elementarių arkadijų pirmapradžiai vaizdai, geriau su jais susipažįstant, pamažu man ėmė atrodyti vis keistesni. Už išdirbtos lygumos, už žaislinių stogų niekam nereikalingo grožio šleifas traukėsi ten, kur platininėse ūkanose leidosi saulė, ir šiltas atspalvis, primenantis nuluptą persiką, sklido viršutiniu plokščio melsvo debesio kraštu, susiliejančiu su tolimu romantišku šydu. Kartais horizonte rikiuodavosi plačiai susodintų medžių eilė arba kaitrus, be vėjo vidudienis šuto virš dobilais apsėtos dykynės, ir Klodo Loreno debesys vos matėsi tolimiausioje, padūmavusioje žydrynėje, ir tik jų kamuolinė dalis ryškiai atrodė kaip nulipdyta neaiškiamame ir tarsi negyvame fone. Arba tolumoje pakibdavo rūstus El Greko dangus, pritvinkęs juodžiausių liūčių, ir šmėkštelėdavo fermeris mumijos pakaušiu, o už jo driekdavosi gyvsidabriu žvilgančio vandens ruoželiai tarp ryškiai žalių kukurūzų juostelių, ir visas tas derinys skleisdavosi lyg vėduoklė kažkur Kanzase.

Ten ir šen lygumų platybėse didžiuliai medžiai priartėdavo prie mūsų, kad susiburtų į dailius guotus paplėntėje ir mestų bent kiek huma-

nitarinio pavėsio ant pokylių stalų, stovėjusių ant rudos žemės, margos nuo saulės blyksnių, suglamžytų kartoninių puodelių, sparnavaisių ir išmestų pagaliukų nuo ledų. Mano neišrankioji Lolita mielai naudodavosi pakelės išvietėmis – ją žavėdavo jų užrašai: „Bernai“ – „Mergos“, „Jonas“ ir „Marija“, „Jis“ ir „Ji“ ir netgi „Adomas“ ir „Ieva“; ir kol ji ten tupėdavo, aš skendėdavau poetiškame sapne, stebėdamas benzino kolonėlių įtaisų spalvas, ryškias nepaprastoje ažuolų žalumoje, arba kokią nors tolimą kalvą, visą randuotą, bet vis dar neprijaukintą, besiveržiančią iš agrokultūros gniaužtų, siekiančių ją užvaldyti.

Naktimis aukšti sunkvežimiai, šviečiantys įvairiaspalvėmis šviesomis, lyg baisios gigantiškos Kalėdų eglės kildavo iš rūko ir dundėdavo pro mūsų vėluojantį sedanėlį. Kitą dieną virš mūsų vėl tiždavo nuo kaitros išblukusi tuščio dangaus žydrinė, ir Lolita reikalaudavo gaiviųjų gėrimų; jos skruostai smarkiai įdubdavo geriant per šiaudelį, ir kai mes grįždavome į mašiną, ten būdavo pragariškas karštis; priešais mus blizgantis kelias mirgėdavo; toli priešpriešais atvažiuojantis senoviškai kvadratinis ir išsipūtęs automobilis, tviskėdamas lyg miražas keisdavo savo kontūrus, akimirksniui tarsi pakibdavo šutros mirgesyje. Ir kadangi judėjome vis toliau į vakarus, stepėje rasdavosi pelynų kuokštelių, *sage brush* (kaip juos pavadino garažo savininkas), matydavome mįslingus pavidalus – stalo formos kalvas, už jų – raudonus gūbrius su kadagių dėmėmis, ir paskui – tikrą kalnų grandinę, balkšvo atspalvio, pereinančio į žydą, o iš žydro – į nenusakomą, ir štai dykuma mus pasitikdavo su ištisiniu galingu vėju ir pustomu smėliu, ir pilkomis kryklėmis, ir šlykščiomis popieriaus skiautėmis, imituojančiomis blyškias gėles tarp spyglių ant vėjo kamuojamų balzganų stiebų išilgai viso plento, kurio vidury kartais stovėdavo patiklios karvės, sustingusios keista poza (uodega į kairę, baltos blakstienos į dešinę), prieštaraujančia bet kokioms žmogiškoms kelių eismo taisyklėms.

Mano advokatas pataria tiksliai ir atvirai aprašyti mūsų maršrutą, ir dabar aš, atrodo, pasiekiau tašką, kai negaliu išvengti tos nuobodybės. Šiurkščiai tariant, tais beprotiškais metais (nuo 1947-ųjų rugpjūčio iki 1948-ųjų rugpjūčio) mūsų kelias prasidėjo nuo įvairiausių vingių Naujojoje Anglijoje; paskui raitėsi pietų kryptimi, šen ir ten, link vandenyno ir nuo vandenyno; nėrė giliai į *ce gu'on apple „Dixieland“**,

* Tai, kas vadinama Diksilendu.

nesiekė Floridos (nes ten tuo metu buvo Džonas ir Džoana Farlo); pasuko į vakarus; zigzagais perėjo medvilnės ir kukurūzų auginimo sritis (bijau, mielas Klerensai, kad išeina ne taip jau aiškiai, bet aš nieko neužsirašinėjau ir dabar atminčiai pasitikrinti man liko tik visiškai nušiuręs tritomis kelionių vadovas – tikras mano iškankintos praeities simbolis); perkirto dvi Uolėtųjų kalnų perėjas; užsuko į pietų dykumas, kur mes žiemojome; nuriedėjo iki Ramiojo vandenyno; pasuko į šiaurę pro miškų pakraščiuos žydinčių mirtų pūkų pablukusius alyvinius debesis; beveik siekė Kanados sieną; paskui vėl nusidriekė į rytus per lomų išmargintus druskožemius, per javais banguojančias lygumas, atgal prie išpuoselėtos žemdirbystės (kur mes padarėme lankstą, kad, nors ir zyzianti Lolitūtė prieštaravo, aplenktume jos gimtąjį miestelį kukurūzų, anglies ir kiaulininkystės rajone); ir pagaliau grįžo į rytus ir punktyru baigėsi universitetiniame miestelyje Berdslėje.

2

Sklaidydamas tolesnius puslapius, skaitytojas turi atsižvelgti ne tik į maršruto visumą, aprašytą anksčiau, su daugybe šalutinių užvažiuojamų, turistinių aklukelių, pakartotinių vingių ir pageidaujamo nukrypimo, bet ir į tą faktą, kad toli gražu nebūdama nerūpestinga *partie de plaisir**, mūsų kelionė buvo griežtas, įtemptas, teleologinis sumanymas, kad vienintelė *raison d'être*** (šios prancūziškos klišės tipiškos) buvo nuo bučinio iki bučinio išlaikyti mano palydovės gerą nuotaiką.

Vartau savo sutrintą kelionių vadovą ir vėl ilgesingai regiu tą Magnolijų parką Pietų valstijoje, atsiėjusį man keturis dolerius, kuri, sprendžiant iš skelbimo, vertėjo aplankyti dėl trijų priežasčių: pirma, Džonas Golsvortis (vidutinis, seniai pamirštas rašytojas) paskelbė tą parką gražiausiu pasaulyje; antra, Bedekeris 1900 metais jį pažymėjo žvaigždute; ir trečia, ... ak, skaitytojau, ak, mano skaitytojau, atspėk!.. todėl, kad vaikai (argi mano Lolita, po paraliais, nebuvo vaikelis?) „pereis per tą palaimingąjį rojų kupini didžios pagarbos, iš graudulio

* Linksma pramoga.

** Egzistencijos priežastis.

spindinčiomis akimis, sugerdami grožį, kuris gali uždėti antspaudą visam jų gyvenimui“.

– Tik ne mano, – niūriai pasakė Lolita ir atsisėdo ant suoloelio pasidėdama ant savo dailių keliukų dviejų laikraščių sekmadieninius priedus.

Mes perėjome visokiausius amerikietiškus pakelės restoranus – nuo prasčiokiško „Valgyk!“ su elnio galva (pamenu tamsų, ilgą ašaros pėdsaką ties stiklinės akies vidiniu kampučiu), atseit humoristiniais vokiečių „kurortiniais“ spalvotais atvirukais, vaizduojančiais užpakalius, su apmokėtų sąskaitų popierėliais, suvertais ant virbo, ledinukais, savo forma primenančiais liliputų gelbėjimo ratus, parduodamais saulės akiniais, įvairių rūšių ledų dangiškais reklaminiiais vaizdeliais ant sienų, puse šokoladinio torto po stiklu ir keliomis bjauriai patyrisiomis musėmis, ant šlykštaus prekystalio vingriai ir mikliai šliaužiojančiomis po lipnų cukraus semtuvėlių; iki pačios aukščiausios klasės, iki brangaus kabareto su pritemdyta šviesa, neapsakomai prastomis staltiesėmis, netikusiais padavėjais (buvusiais katorgininkais arba uždarbiaujančiais studentais), su kino aktore ruda nugara, jos meilužiu sabališkais antakiais, na, ir išsipusčiusių saksofonistų orkestru.

Mūsų buvo apžiūrėta daugybė įžymybių (drambliškas žodis!): didžiausias pasaulyje stalagmitas garsiojoje oloje, kur trys Pietryčių valstijos švenčia geografinį susitikimą (apžiūros mokestis priklauso nuo amžiaus: vyrams – vienas doleris; vos apsiplunksnavusioms mergytėms – šešiasdešimt centų); granitinis obeliskas mūšiu prie Bliu Likso atminti, netoli senovinių kaulų ir indėnų puodų muziejaus (Lolitai dešimt centų – visai nebrangu); visiškai šiuolaikinė troba, drąsiai pertvarkyta į tą senąją, kurioje gimė Linkolnas; uola su metaline lenta eilėraščio „Medžiai“ autoriui įamžinti (čia mes užsukome į Tuopų slėnį Šiaurės Karolinoje, kur veda kelias, mano geros, pakančios, dažniausiai santūrios gidės piktai vadinamas „gana siauru ir apleistu“, po kuo aš, kad ir nesu poeto Kilmerio gerbėjas, galiu pasirašyti). Iš motorinės valtės, kurią vairavo pagyvenęs, bet vis dar velniškai gražus rusų baltagvardietis ir netgi, sako, baronas (mano kvailiukei iškart suprakaitavo delniukai), gyvendamas Kalifornijoje pažinojęs mieląjį Maksimovičių ir jo Valeriją, mums buvo leista per tam tikrą atstumą nuo Džordžijos valstijos kranto apžiūrėti neprieinamą milijonierių koloniją saloje. Toliau mes apžiūrėjome Misisipės muziejuje, skirtame kolekcininkų įnoriams, Europos viešbučių atvirukų rinkinį,

tarp spalvotų nuotraukų su didžiu pasididžiavimu radau tėvo „Miraną“ su jos dryžuotomis markizėmis, vėliava, besiplaikstančia virš retušuotų palmių.

– Na tai kas? – išsiblaškiusi atsiliepė Lolita, o pati šnairomis žvilgčiojo į bronzinio įdegio brangios mašinos savininką, atvykusį paskui mus į šitą „keistenybių muziejų“. Medvilnės eros relikvijos. Miškas Arkanzase ir ant jos rudo peties rausvai violetinė pūslė (uodo arba musės darbas), kurią aš suspaudžiau ilgais pirmutinių pirštų nagais, kad išspausčiau nuostabius skaidrius nuodus, o paskui ilgai čiulpiau, kol visiškai pasisotinai jos aitriu krauju. Burbono gatvė (Naujajame Orleane), kurios šaligatviai, pasak kelionių vadovo, gali būti (įdomi galimybė) scena negriukams, kurie, jei ką (na ir stilius), ims ir už kelis pensus sušoks čečiotką (tai linksma!), o daugybė jos mažučių intymių naktinių smuklių sausakimšos lankytojų (tai išdykėliai!). Pasienio folkloro pavyzdžiai. Prieš pilietinį karą statytos sodybos su geležiniais balkonais ir rankų darbo laiptais – tokiais laiptais, kuriais gražiam spalvotame kine aktoriukė saulės nubučiuotais pečiais nubėga abiem rankytėmis suėmusi – labai gracingai – sijono su volanais priekį (o viršutinėje aikštelėje ištikima, būtinai juodaodė tarnaitė linguoja galva). Meningerio institutas, psichiatrijos klinika (aplankyta grynai iš smagumo). Molingos dirvos sklypas nuostabiais erozijos raštais, o aplink jukos žiedai, tokie tyri, vaškiniai, tik bjauriai knibždantys kažkokių baltų kandžių. *Independence* Misūris, kur senovėje prasidėjo Oregono kelias; ir Abilinas, Kanzasas, kur vyksta kaubojų varžybos, vadovaujamos kažkokio Laukinio Bilo. Tolimi kalnai. Artimi kalnai. Dar kalnai: melsvi gražuoliai, nepasiekiami arba nuolat vienas po kito virstantys gyvenamosiomis kalvomis; Rytų valstijų kalnai – nevykėliai, palyginti su Alpėmis, neūžaugos; Vakarų milžinai, veriantys širdį ir dangų: pilkos, sniego gyslomis išmargintos jų išdidžios viršūnės, netikėtai išdygstančios pasukant plentui; mišku apaugę gigantai, – po tamsia eglių danga, tvarkinga lyg čerpių stogas, vietomis pamarginta padūmavusių balkšvų epušynų; rausvo ir violetinio atspalvio kalnų formacijos; primenančios faraonus, falus, „visai prieštvaninės“ (įnoringosios Lo žodžiais); kūgio formos juodos lavos kalneliai; balandį kalnai apžėlusiais gūbriais – tarsi drambliuko nugara; rugsėji kalnai tarsi sėdintys egiptiečiai sunkiomis kojomis ir rankomis, sudėtomis po krintančiu

sudėvėtu aksomu; balzganai išblukę kalnai, išmarginti žaliomis apskritomis ažuolų dėmėmis; vienas paskutinis ryškiai raudonas kalnas su puošniu mėlynu Liucernos kilimu papėdėje.

Dar daugiau įžymybių. Mažasis Aisbergo ežeras kažkur Kolorade: pusnys išilgai asfalto, smulkučių alpiinių gėlelių pagalvėlės ir sniego šlaitas, nuo kurio Lo užsidėjusi raudoną kepurę su snapeliu bandė nučiuožti ir ėmė klykti, papuolusi į kažkokių berniūkščių gniūžčių papliūpas, tačiau atsakė jiems tuo pačiu. Apdegusių drebulių skeletai, smailiaviršūnių mėlynų žiedynų grupės. Įvairūs išpūdingų kalnų kelių atrakcionai, šimtai vaizdingų kelių kalnuose, tūkstančiai Meškų užtakių, Putojančių šaltinių, Dažytų kanjonų. Teksasas: sausros nugairinta lyguma. Krištolo salė ilgiausioje pasaulyje oloje, įėjimas jaunesniems kaip dvylikos metų vaikams nemokamas (už Lolitą jau mokėk!). Vietinės skulptorės namų darbo statulėlių kolekcija, palikta miestui: uždaryta pirmadieniais – siaubingiausias pirmadienis, dulkės, vėjas, sausra. Nekalto prasadėjimo parkas miestelyje prie Meksikos sienos, kurios aš nedrįsau kirsti. Ten ir kituose soduose daugybė neryškių padarų, panašių į pilkus kolibrius, tarsi straubliuku kedenančių blyškių žiedų vainikėlius. Šekspyras, išmiręs miestas Naujojoje Meksikoje, kuriame prieš septyniasdešimt metų banditas Rusų Bilas buvo pakartas su visomis ceremonijomis. Žuvų veisykla. Gyvenamųjų būstų koriai stačioje oloje. Mergaitės (indėnės, florentietės Beatričės amžininkės) mumija. Pragaro kanjonas – dvidešimtas iš eilės. Mūsų penkiasdešimtas kažkokio rojaus prieangis, kaip rašoma kelionių vadove, kurio viršelis iki to laiko dingo. Siesta po eglėmis. Erkė mano kirkšny. Visuomet tie patys trys seniai su skrybėlėmis ir petnešom, vasaros vakarą besiilsintys ant suoliuko prie miesto fontano. Apniūkusi žydra bedugnė už kalnų perėjos turėklų ir vaizdu besigrožinčios šeimos nugaros (tašyk Lolita – karštai, džiugiai, pašėlusiai, įtemptai, su viltimi, be jokios vilties – kuždėjo: „Žiūrėk, tai Mak Kristalas su šeima, prašau, prašau tavęs, pasikalbėkime su jais – pasikalbėkime su jais, skaitytojau! – prašau, aš padarysiu viską, ko tik tu nori, ak, prašau...“). Indėnų ritualiniai šokiai, grynai komerciniai. ART – tai ne „menas“ angliškai, o „Amerikos refrižeratorių tranzito“ firma. Būdingoji Arizona, indėnų gyvenvietės, čiabuvių hieroglifai, dinosauro pėdsakas smėlingame tarpeklyje, atsispaudęs ten prieš trisdešimt milijonų metų, kai aš buvau vaikas. Kaulėtas, aukštaūgis, išblyškęs berniūkštis su judančiu Adomo obuoliu, įsispirijęs į Lolitą ir jos

oranžiškai rudą pilvuką tarp liemenėlės ir šortų (kurį aš pabučiavau po penkių minučių, mano vargšas draugeli). Žiema dykumoje, pavasaris priekalnėse, žydintys migdolai. Rino – nykiausias miestas Nevadoje, su „kosmopolitiniu ir gerai organizuotu“ naktiniu gyvenimu (gidas). Vyno fabrikas Kalifornijoje su statinės formos bažnyčia. Mirties slėnis. Skočio pilis. Abejotinos vertės dailės kūriniai, ilgus metus rinkti kažkokio Rodžerso. Gražių kino aktorių šlykščios vilos. Anglų rašytojo R. S. Stivensono pėdsakas sustingusioje lavoje. Doloresos misija: puikus pavadinimas romanui. Festonai, vandenyno mūšos išgraužti smiltainyje. Žmogus, ištiktas smarkaus epilepsijos priepuolio, besikratantis ant plikos žemės valstijos Rusų tarpeklio parke. Nepaprastai mėlynas Kraterio ežeras. Žuvivaisos stotis Idago valstijoje ir tenykštis katorgininkų kalėjimas. Niūrus Jelostono parkas ir jo spalvingi karšti šaltiniai, mažieji geizeriai, kunkuliuojantys vaivorykštiniai purvai (mano aistros simboliai). Antilopių kaimenė draustinyje. Mūsų šimtoji ola – suaugusiesiems doleris, Lolitai pusė. Prancūzų markizo pastatyta pilis, Šiaurės Dakotoje. Kukurūzų rūmai Pietų Dakotoje; ir milžiniškos prezidentų galvos, iškalts viršukalnės granite. Pakelės plakatai, eilėmis reklamuojantys kremą po skutimosi: „Mūsų eiles perskaitė barzdotoji Nata ir dabar jinai tapo žmona magnato“. Indianos zoologijos parkas su didžiule beždžionių kompanija, apsigyvenusia ant betoninės rekonstruotos Kristoforo Kolumbo flagmano karavelės. Milijardai negyvų, žuvimi trenkiančių efemeridžių ant kiekvieno restorano lango – smėlėto, nykaus ežero pakrantėje. Riebios žuvėdros ant didelių akmenų – reginys iš kelto „Sity of Sheboygan“, kurio ruda, išskydusi dūmų juosta tvyrojo virš žalio šešėlio ir spaudė jį prie žydro ežero paviršiaus. Dvokiantis motelis su ventiliatoriaus slėgio vamzdžiu, einančiu po miesto kanalizacija. Linkolno namai, didžia dalimi falsifikacija, su parankinėmis knygomis ir ano laikmečio baldais, kuriuos eiliniai lankytojai šventai laiko jo asmeniniu turtu.

Tarp mudviejų kildavo didesnių ir mažesnių skandalų. Didžiausi buvo šiose vietovėse: Ažūriniai kotedžai, Virdžinija; Parko prospektas, Litl Rokas, prie mokyklos; Milnerovo perėja, 10759 pėdų aukštyje, Kolorade; Septintosios gatvės ir Centrinio prospekto kampas Finikso mieste; Trečioji gatvė Los Andžele (dėl to, kad bilietai į kažkokį filmavimą jau buvo išparduoti); motelis „Tuopų šešėlis“, Juta, kur augo šeši jauni medeliai, ne aukštesni už Lolitą, ir kur ji à *propos de*

*rien** manęs paklausė, kiek ilgai dar manau bastytis su ja po tvankius namukus, užsiiminėti šlykštynėmis, o ne gyventi kaip normalūs žmonės. Šiaurės prospektas Berkse, Oregonas, Vakarų Vašingtono gatvės kampas, priešais gastronomą; kažkoks miesteliukas Saulėtajame slėnyje, Idago, prie plytinio viešbučio, kurio šviesiai rožinės ir raudonos plytos gražiai kaitaliojosi, o priešais augo tuopa, jos vilnijantis šešėlis mirgėjo ant vietinio Žuvusiųjų sąrašo atminimo lentos. Pelynų prižėlusios dykvietės tarp Paindelio ir Farsono. Kažkur Nebraskoje, Pagrindinė gatvė (netoli Pirmojo nacionalinio banko, įsteigto 1889 metais) su kažkokia geležinkelio pervažis, o už jos – balti lyg vargonų vamzdžiai siloso bokštai. Ir Mak Eveno gatvė, Vitono prospekto kampas, Mičigano mieste, turinčiame jo, *jo* vardą.

Mes pažinome keistą pakelės žmonių rūšį – „hičhaikerius“, *homo pollex*, laukiančius, kad juos pavėžėtų pakeleivinga mašina, ir daugelį jų porūšių ir veislių: kuklus kareiviukas naujutėlaite uniforma, ramiai stovintis ir puikiai suvokiantis slepiamosios spalvos uniformos naudą; moksleivis, norintis pavažiuoti du kvartalus; žmogžudys, norintis nuvažiuoti du tūkstančius mylių; paslaptingas, nervingas, pagyvenęs ponas su naujutėliu lagaminu ir pakirptais ūsiukais; trejetas optimistų meksikiečių: studentas, juodo darbo per atostogas pėdsakus demonstruojantis taip pat išdidžiai kaip ir garsaus universiteto pavadinimą, išaustą ant jo marškinių priekio; beviltiška dama nepataisomai sugedusiame automobilyje; jauni niekšeliai rėkiančiais rūbais – anemiški, tarsi nukalti veidai, žvilgantys plaukai ir lakstančios akys – energingai, vos ne priapiškai jie iškelia didįjį pirštą, kad sugundytų vienišą moterį arba nusiminusį komivojažierių, kankinamą iškrypėlišku užgaidų.

– Ak, būtinai pavėžėkim! – dažnai maldavo Lolita, jai būdingu judesiu viena į kitą trindama plikus keliukus, kai koks nors ypatingai atgrasus *homo pollex* egzempliorius, mano metų vyras ir toks pat plačiapetis, bedarbio aktoriaus *face à claques*** eidavo atsigręžęs į mus ir iššokdavo prieš pat automobilį.

O, aš turėjau labai akylai prižiūrėti Lolitą, mažutę, saldutę Lolitą! Nors ji buvo labai vaikiškos išvaizdos, bet galbūt dėl kasdienės meilės

* Nei iš šio, nei iš to.

** Veidas, vertas antausio.

mankštos skleidė nepaaiškinamai saldų spinduliavimą, nuo kurio garazų darbininkus, viešbučių pasiuntinius, turistus, chamus prabangiuose automobiliuose, terakotinius idiotus prie mėlynai nudažytų baseinų ištikdavo geidulio priepuoliai, ir tai būtų glostę mano savimeilę, jei nebūtų taip kurstę pavydo; nes mažutė Lolita puikiausiai suvokė tą savo karštą spinduliavimą, ir aš ne kartą pagavau ją *coulant un regard** į vieną ar kitą meilutį, pavyzdžiui, į kokį nors jauną automobilio tepalų keitėją (raumeninga, žvilganti, įrudusi ranka, apnuoginta iki alkūnės, su žibančia laikrodžio apyranke), ir nespėdavau aš pasitraukti (nupirkti Lolitai saldainuką), kaip ji ir gražuolis mechanikas užsimiršę juokaudavo, tarsi dainuodavo meilės duetą.

Kai mes apsisistodavom kur nors ilgesniam laikui ir aš, būdavo, likdavau lovoje, ilsėdamasis po itin karštos rytinės veiklos, ir iš širdies gerumo (pasisotinęs, malonus Humas!) leisdavau jai išeiti į sodą pasigrožėti rožėmis arba netgi kitapus gatvės apsilankyti vaikų bibliotekoje kartu su motelio kaimyne, negražia mažyte Mere, ir aštuonmečiu jos broliuku, Lolita grįždavo valanda vėliau: basakojė Merė sliūkindavo iš paskos toli atsilikusi, o vietoj broliuko būdavo du aukštesniųjų klasių ilgšiai, auksaplaukiai tešlagalviai, susidedantys iš raumenų ir gonorėjos. Skaitytojas gali nesunkiai įsivaizduoti, ką atsakydavau išdykėlei, kai ji – reikia pasakyti, gana nėdrašiai – klausdavo manęs, ar galinti su ką tik man pristatytais Karlu ir Fredu eiti į čiuožyklą pasivažinėti riedučiais.

Pamenu, kaip kitoje vietoje dulkėtą, vėjuotą dieną pirmą kartą tikrai išleidau ją į čiuožyklą. Ji turėjo žiaurumo man pareikšti, kad nebūsią jokio malonumo, jeigu eisiu ir aš, nes jos pasirinkta ringo valanda skirta jaunimui. Po ilgo ginčo mes radome kōmpromisą: aš likau sėdėti automobilyje, sustojęs tarp kitų (tuščių) mašinų atgręžtu priekiu į čiuožyklą lauke; galėjau matyti, kaip po jos kiltiniu stogu apie penkiasdešimt paauglių, daugelis poromis, suko begalinius ratus grojant automato muzikai, ir vėjas sidabravo medžius. Mano Dolė buvo mėlynomis kaubojiškomis kelnėmis ir baltais bateliais, kaip ir dauguma mergaičių čiuožykloje. Aš skaičiavau lygiai riedančios minios ratus ir staiga žvilgtelejau į ją. Kai ji vėl prašvilpė, ją lydėjo trys dabitos, kurių pokalbį nugirdau prieš kelias minutes: stovėdami šalia

* Šnairomis dėbčiojant.

ringo jie aptarinėjo važinėjančias mergaites ir šaipėsi iš žavios ilgakojės gražuoliukės, vietoj ilgų kelių vilkinčios raudonus šortus.

Įvažiuojant į Arizoną ir Kaliforniją automobilisto klausia, ar jis neveža vaisių ar augalinių produktų, ir tuose punktuose inspektorius, būdavo, taip tiriamai mus nužiūrėdavo, kad vargšė mano širdis daužėsi kaip pašėlus.

– O medaus nevežate? – klausdavo jis, ir mano saldžioji dukrytė kretėdavo iš juoko.

Ir dabar man išilgai regimojo nervo vibruoja jojančios Lolitos vaizdas lyg grandis grandinėje – mokamas jojimo turas vingriais takais: ji jojo žingine paskui nevykusią jojikę ir prieš raudonsprandį dabitą fermerį, o už jo jojau aš ir apžiūrinėjau jo riebų torsą gėlėtais marškiniais dar priekabiau, negu automobilistas žiūri į lėtai važiuojantį sunkvežimį, riedantį priešais jį kalnų keliu. O dar slidinėjimo kurorte mačiau ją – dangiška, užsimiršusią, lengvutėje keliamojoje kėdėje – tolstančią nuo manęs vis aukštyr ir aukštyr žibančios viršukalnės kryptimi, kur jos laukė besijuokiantys, iki pusės nuogi atletai.

Kai apsistodavome kokiam nors mieste, pirmiausia pasiteiraudavau – mandagiai, kaip ir dera europiečiui, – kur yra viešieji plaukimo baseinai, muziejai, mokyklos, apie vaikų skaičių artimiausioje mokykloje ir taip toliau; ir kai turėdavo išvykti mokyklos autobusas, aš šypsodamasis, truputį virpčiojančiu veidu (apie tą savo nervinį tiką sužinojau tuomet, kai žiaurioji Lolita pirma pradėjo jį mėgdžioti) sustodavau strateginiame punkte su savo bėgle gimnaziste, sėdinčia šalia manęs mašinoje, ir stebėjau, kaip mergaitės išeina iš mokyklos – vaizdelis visuomet džiuginantis. Tokie stabčiojimai mano nekantriai Lolitai netrukus ėmė nusibosti ir, nepaisydama mano mažų įgeidžių, ji šturkščiai mane išbarė už tai, kad prašiau mane glamonėti, kol mėlynakės brunetės mėlynais šortais, raudonplaukės žaliomis liemenėmis ir berniukiško tipo blondinukės išblukusiomis medvilninėmis kelnėmis ėjo pro šalį nutviekstos saulės.

Nuolaidžiaudamas jos užgaidoms, aš visur ir visada mielai palaukiau jos norą maudytis su kitomis mergaitėmis. Ji dievino spandinčius baseinus ir labai vikriai nardė. O aš tik susišlapindavau vandenyje ir, įsisupęs į jaukų chalata, atsisėsdavau keturioms valandoms marguliuojančiame šešėlyje, mėgėdavausi laime, pasiėmęs knygą arba maišiuką saldainių, arba ir viena, ir kita, arba be nieko, tik slapta degančiom liaukom žiūrėdamas, kaip ji dūksta – su gumine kepuraite, visa lyg

karoliais nusagstyta vandens lašeliais, lygiai įdegusi, linksma tarsi atostogų reklamoje, apsitempusi ankštokomis atlasinėmis kelnaitėmis ir raukta liemenėle. Dvylikametė išrinktoji! Koks laimingas stebėdavai tu, kad ji – mano, mano, mano, kaip švelniai aš mėgavausi neseniai vykusiu mūsų pusiaudienio seansu laukiniams balandžiams aimanuojant ir planavau kitą pavakariams, marksčiausi smaigstomas spindulių strėlių ir lyginau savo Lolitą su kitomis nimfetėmis, kurios retais atvejais susiburdavo apie ją mano antologiniam mėgavimuisi bei nagrinėjimui; ir dabar, pridėjęs ranką prie sopančios širdies, tikrai negalėčiau pasakyti, kad kuri nors iš jų būtų sužadinsi man stipresnį potraukį negu ji, o jei ir sužadintų, tai tik dviem trim išimtiniais atvejais, prie ypatingo apšvietimo, ypatingai sumišus aromatams ore – kartą (beviltiškas atvejis) išblyškusi ispanė mergaitė, aristokrato stambiu smakru dukra, o kitą kartą – *mais je divague**.

Žinoma, man visuomet reikėdavo būti budriam, nes aš, nuovokus pavyduolis, puikiai supratau, kokie pavojingi tie žavūs žaidimai. Užtekdavo man tik nususukti, pasitraukti kelis žingsnius, pavyzdžiui, pažiūrėti, ar baigė tvarkyti mūsų trobą, o grįžęs jau rasdavau netikėtų permainų: Lolitutė, *les yeux perdus***, įmerkusi į vandenį ilgas kojytes ir taškydamasi, sėdėjo išsikėtojusi ant cementinio baseino krašto, o iš abiejų pusių pusiau gulomis drybsojo po *un brun adolescent****, kuriuos rusvas jos grožis, jauno pilvuko raukšlelių sidabras neabejotinai – galvojau aš, o Bodlere! – vers daugybę naktų *se tordre***** pasikartojančiuose sapnuose...

Pabandžiau ją išmokyti žaisti tenisą, kad mudu turėtume daugiau bendrų žaidimų; bet nors aš anksčiau puikiai žaidžiau, mokytojas buvau netikęs; todėl Kalifornijoje pareikalavau, kad ji paimtų keletą brangių pamokų iš garsaus buvusio čempiono, ilgakojo susiraukšlėjusio senio, turinčio visą harema berniukų, paduodančių kamuoliukus. Išėjęs iš aikštelės jis atrodė visiškai sukriošėlis, bet kartais per pamoką kad kirsdavo smūgį – dailų lyg kaktuso žiedas ir skambantį lyg styga kamuoliuką jis gražindavo mokinei, ir šitas dieviškas švelnaus tikslumo ir galingos jėgos derinys priminė man, kaip prieš trisdešimt

* Bet aš pasiduodu kliedesiui.

** Ilgesingomis akimis.

*** Tamsiaplaukis vaikėzas.

**** Raitytis.

metų Kanuose mačiau jį, sutriuškinusį didįjį Goberą. Kol nepradėjo praktikuotis, maniau, kad ji niekada neišmoks žaisti. Kokioje nors viešbučio aikštelėje, būdavo, treniruodavau savo negabią mergytę ir prieš akis iškildavo tos tolimos dienos, kai smarkiame karštame vėjyje, dulkių sūkuryje, apimtas keisto nuovargio atmušinėju kamuoliuką po kamuoliuko linksmi, tyrai, grakščiai Anabelei (žvilganti apyrankė, plisuotas sijonukas, juoda aksominė juostelė ant kaktos). Kiekvienas mano žodis, kiekvienas primygtinis patarimas tik dar labiau piktindavo Lolitą. Keista, bet labiau už mūsų treniruotes, bent jau kol nebuvome atvykę į Kaliforniją, ji mėgo negrabų žaidimą (ir begalines kamuoliukų paieškas) su laibute, silpnute, nepaprastai dailute, *ange gauche** stiliaus bendraamžė. Kaip žiūrovas, visada pasirošęs padėti, aš prieidavau prie tos svetimos mergaitės ir uosdavau jos lengvą muskuso kvapą, kai liesdavau jos nuogą ranką ir patraukdavau riešą su išsišokusiu kauliuku arba liesdamas delnu perstatinėdavau jos vėsią koją, mokydamas tikslesnės stovėsenos smūgiuojant iš kairės. O štai Lo, pasilenkusi į priekį, ant veido krintančiais saulės raudonumo plaukais, smeigdavo raketę lyg luošio lazda žemėn ir klaikiai rėkdavo iš pasipiktinimo, kodėl aš kišuosi. Palikdavau jas ramybėje ir sėdėdamas nuošalėje (šilko šalikas aplink kaklą) toliau stebėdavau ir lygindavau jų kūnų judesius. Tai buvo, rodos, Pietų Arizonoje, kur žiemos dienos tingios, lėtos. Nevikrioji Lolita nepataikydavo į kamuoliuką ir keikdavosi, arba pataikydavo į tinklą ir iš nevirties aukštyn iškeldavo raketę, rodydama drėgnus, žvilgančius, jaunus pažastų pūkelius, o jos dar nevikresnė ir ne mažiau žavi partnerė uoliai puldavo prie kiekvieno kamuoliuko ir kaskart neatmušdavo; bet jodviem būdavo nepaprastai smagu, ir garsiai skambančiais balsais skaičiuodavo šio beprasmio žaidimo taškus.

Pamenu, kartą pasisiūliau joms atnešti vėsių gėrimų: pakilau žvyru nubarstytu taku ir grįžau nešinas dviem aukštom stiklinėm ananasų sulčių, atskiestų mineraliniu vandeniu ir su ledu. Staiga pajutau krūtinėje tuštumą ir sustojau: mergaičių aikštelėje nebuvo. Pasilenkiau, norėdamas stiklines pastatyti ant suolo, ir kažkodėl nepaprastai ryškiai šmėstelėjo ką tik žuvusios Šarlotės veidas. Apsižvalgiau ir pasirodė, kad sušmėžavo Lolitos figūra baltais šortais, tolstanti sodo takeliu per

* Nevikrus angelas.

mirguliuojantį šešėlį, lydima aukšto vyriškio, nešančio dvi raketes. Aš puoliau iš paskos, bet kai broviausi pro traškančius krūmus, kitame regėjimo lauke (tarsi gyvenimo linija būtų dvejinusis) pamačiau savo Lolitą ilgomis kelnėmis ir jos draugę su šortais, vaikštinėjančias pirmyn ir atgal po piktžolių priaugusią laukymę ir raketėmis čaižančias krūmus, ieškančias paskutinio pamesto kamuoliuko.

Šias šviesias smulkmenas pasakoju daugiausia norėdamas įrodyti savo teisėjams, kad aš savo Lolitai tiesiog kiek įmanydamas stengiausi suteikti visokiausių malonumų. Kaip nuostabu buvo matyti ją, vaikelį, rodantį kitam vaikeliui vieną iš savo pasiekimų – ypatingą šokinėjimo per virvutę būdą! Mažesnioji nimfetė, skaidriai blyški gražuoliukė neįdegusiais petukais, dešine ranka suėmusi kairiosios riešą už nugaros, žiūrėjo išpūtusi akis – taip žiūrėjo ir išdidi saulė, gulėjusi ant žvyro po žydinčiais medžiais mano nuostabijame rojuje, – žiūrėjo, kaip strazdanota ir vulgari mano nenuorama šokinėjo, atkartodama judesius daugybės kitų žaidžiančių mergaičių, kurias stebėdamas ant saulės numargintų, gausiai palaistytų, gaiva dvelkiančių šaligatvių ir parapetų, aš taip svaigdavau Senojoje Europoje. Po kurio laiko ji gražino šokdynę savo mažajai draugei ispanei ir pati žiūrėjo, stebėdama pamokos kartojimą, retkarčiais nuo kaktos nusibraukdama plaukus arba ant krūtinės sudėdama rankas ir vienos kojos pirštus uždėdama ant kitos kojos kelties, arba lengvai pasirėmusi rankomis į savo dar berniukiškus klubus, ir aš eidavau tikrinti, ar baigė pagaliau prakeiktos motelio kambarinės tvarkyti mūsų kotedžą; tuo įsitikinęs meiliai linksėdavau droviai juodbruvei mergaitei – mano princesės pažui – ir tėvišku gestu giliai suleidęs pirštus į Lolitutės garbanas, o paskui švelniai, bet stipriai suėmęs jos kaklą vesdavau savo besiožiuojantį vaikelį į mūsų kuklų namelį, kad greitomis sugultume prieš pietus.

– Kieno katė taip apdraskė jus, vargšėli?! – sušuko sunokusi, rubuilė, graži, bet atstumiančio tipo moteris, viena iš tų, kurioms aš visuomet ypatingai patikdavau, kreipdamasi į mane „didžiuosiuose namuose“ per pietus, po kurių turėjo prasidėti Lolitai žadėti šokiai.

Štai kodėl aš stengiausi laikytis toliau nuo žmonių, o Lolita, priešingai, darė viską, kad į savo orbitą įtrauktų kuo daugiau potencialių liudininkų.

Vaizdžiai tariant, ji vizgindavo uodegytę – ir netgi visą savo mažą užpakaliuką, kaip tai daro kalytės, kai prie mūsų prisigretindavo

išsišiepęs nepažįstamasis ir imdavo plepėti, pradėdamas nuo mūsų mašinų numerių geografinių duomenų lyginimo:

– Kaip toli jūs nuvažiavote!

Smalsūs tėvai, norėdami išgauti iš Lolitos ką nors apie mane, siūlydavo jai su jų vaikais nueiti į kiną, bet aš visuomet už ją atsisakydavau. Mudu keliskart vos neišsidavėme. Klozetų kaskados mane persekiojo, žinoma, visuose mūsų klajokliškuose būstuose; bet niekuomet nepagalvodavau, kokios plonos tos vaflinės pertvaros „blokuoto“ tipo moteliuose, kol kartą vakare, po pernelyg garsių mano pasitenkinimo aimanų, vyriškio kosčiojimas už sienos užpildė pauzę taip aiškiai, tarsi aš pats būčiau atsikrenkštes; o kitą rytą, kol aš gėriau kavą pieno bare (Lolita visada ilgai miegodavo ir mėgdavo, kad aš jai į lovą atneščiau puodelį karštos kavos), buvęs mano kaimynas, pagyvenęs kvailys su berėmiais akiniais ant ilgos, doros nosies ir profesinės sąjungos ženkleliu ant krūtinės, sugebėjo mane įtraukti į pokalbį ir pasidomėjo, ar mano „žmonikė“ taip pat nenoriai keliasi kaip ir jo, kai būna ne namie, fermoje; ir jeigu manęs nebūtų smauges bausaus pavojaus suvokimas, būčiau turėjęs daug malonumo iš keistos, nustebusios grimasos, iškreipusios jo nugairintą veidą plonom lūpom, kai aš lakoniškai atsakiau, nušliuoždamas nuo aukštos taburetės, kad „aš, dėkui Dievui, našlys“.

Kaip būdavo miela atnešti jai tą kavą – ir neduoti, kol ji neįvykdys savo rytinės pareigos! Koks aš buvau nuovokus draugas, koks nuoširdus tėvas, koks dėmesingas pediatras, patenkinantis savo pusiau brunetės visus kūniškus poreikius! Priekaištauju gamtai tik dėl vieno dalyko – kad negalėjau taip, kaip norėjau, išversti Lolitos ir priglausti godžių lūpų prie jaunos gimdos, nepažintos širdies, perlamutrinių kepenų, plaučių kekių, mielų inkstų poros! Tropinėmis dienomis gličiame kotedžo tvankume man patikdavo odinio krėslo vėsos pojūtis po mano masyviu nuogumu. Aš laikydavau ją ant kelių. Ji sėdėdavo kaip paprasčiausias vaikas krapštydama nosį, visa įnikusi į laikraščio priedo skaitymą, tokia pat abejinga mano palaimos apraiškai, tarsi tai būtų atsitiktinis daiktas, ant kurio ji atsėdo – batas arba lėlė, arba raketės kotas, – ir kurio ji neišitraukė iš po savęs tiesiog iš tingėjimo. Humoro puslapyje ji žiūrindavo savo mėgstamų personažų nuotykius (tarp jų buvo išraiškingai nupiešta nevala mergiūkštė baltomis kojinitėmis, plačiažandė ir kaulėta, kuria ir aš pats norėčiau pasimėgauti). Mėgdavo smulkiai nagrinėti fatališkų automobilių katastrofų fotografijas. Niekada neabejodavo ilgakoju

gražuolių reklaminių nuotraukų vietos, laiko ir aplinkybių realumu. Ir labiausiai domėjosi provincijos nuotakų portretais – kai kurios iš jų buvo vestuvinėmis suknelėmis, su gėlių puokštėmis rankose ir akiniais ant nosies.

Ant jos nutūpė musė ir lakstė apie bambutę arba tyrinėjo švelnius, blyškius vainikėlius aplink spenelius. Ji pabandė sugauti ją į saują (Šarlotės būdas) ir paskui skaitinėjo skyrių „Pažiūrėkime, ar jūs nuovokios“.

– „Pažiūrėkime, ar jūs nuovokios. Ar jūs manote, kad būtų mažiau nusikaltimų dorovei, jei mergaitės laikytųsi tam tikrų taisyklių. Nežaistų netoli viešųjų tualetų. Iš nepažįstamų žmonių nepriimtų nei saldumynų, nei kvietimų „pasivažinėti“. Užsirašintų jas pavėžėjusio automobilio numerį...“

– Ir saldumynų fabriko markę, – pasuferavau aš.

Ji tęsė, atitraukdama savo skruostą nuo mano priglundančio skruosto (ir tai dar, žinok, buvo lengva diena, o, mano skaitytojau!)...

– „Jeigu tu neturi pieštuko, bet jau moki skaityti...“

– Mes, – įterpiau aš juokais, – *viduramžių* jūrininkai, įdėjome į šį butelį...

– „Jeigu“, – pakartojo ji, – „tu neturi pieštuko, bet jau moki skaityti ir rašyti“ – štai ką jis nori pasakyti, supranti dabar, besmegeni? – „tada pamėgink įrėžti numerį ant žemės ar kelio...“

– ...savo nagučiais, Lolita.

3

Ji įžengė į mano šalį, į violetinę ir juodą Humbertiją, neatsargi ir smalsi; ji apžiūrėjo ją su niekinama nedraugiška pašaipa; ir dabar man atrodė, kad ji buvo pasiruošusi atsižadėti jos su paprasčiausiu pasibjaurėjimu. Ji niekuomet nevirpėjo po mano krūtine, ir spigus šūktelėjimas („ką tu čia darai?“) buvo man vienintelis atpildas už visas pastangas ją patenkinti. Vietoj jai siūlomo stebuklingo pasaulio mano kvailutė rinkdavosi nepadoriausią filmą, šleikščiausią sirupą. Tik pagalvokite, jeigu reikėdavo rinktis dešrelę ar Humbertą, ji neabejotinai ir negailėstingai į burną dėdavo dešrelę. Nepamenu, ar ankstesniame skyriuje

minėjau, kaip vadinosi baras, kur aš pusryčiaudavau? Jis vadinosi taip: „Ledo karalienė“. Liūdnam šypsodamas aš pasakiau Lolitai:

– O tu – mano ledo princesė.

Ji nesuprato šito graudaus juokelio.

Ak, nesiraukyk, skaitytojau! Aš visai nenoriu sudaryti išpūdzio, kad buvau nelaimingas. Mielasis skaitytojas turėtų suprasti, kad klajūnas, pažinęs nimfetę, jos apkerėtas ir pavergtas, atsiduria tarsi už laimės ribos! Nes nėra žemėje kitos tokios laimės kaip glamonėti nimfetę. Ji „be konkurso“, šita laimė priklauso kitai klasei, kitam jausmų lygmeniui. Taip, mes pykdavomės, taip, ji būdavo nepakenčiama, taip, ji man kėlė visokių rūpesčių, bet nepaisydamas jos grimasų, nepaisydamas šiurkštaus būdo, pavojaus, siaubingos nevilties, aš vis dėlto gyvenau pačioje pasirinkto rojaus gelmėje – rojaus, kurio dangus degė pragaro ugnimi, bet vis dėlto rojaus.

Koks nors patyręs psichiatras, kuris dabar nagrinėja mano veikalą ir kurį, tikiuosi, dr. Humbertas spėjo nugramzdinti į triušio hipnozės būseną, neabejotinai labai norėtų, kad pasakotojas nusivežtų savo Lolitą ant jūros kranto ir ten patirtų seno potraukio „gratifikaciją“, tai yra išsivaduotų nuo „pasąmoninių gundymų“ dėl nebaigto vaikiško romano su pirmąsiais mažyle mis Li.

Na ką gi, drauguži daktare, leiskite jums pasakyti, kad aš iš tikrųjų ieškojau paplūdimio, nors, be to, turiu prisipažinti, kad iki tol, kol mes pasiekėme šitą pilko vandens mirazą, mano palydovė spėjo man padovanoti tiek saldžių akimirku, kad svajonė apie „Kunigaikštystę prie jūros“, apie „Sublimuotą Rivjerą“ ir panašius dalykus seniai nustojo būti vidiniu stimulu ir tapo grynai teorinių išgyvenimų vaikymusi. Edgardo angelai šitai žinojo ir sutvarkė reikalą kaip dera. Išvyką prie puikios jūros įlankos nuo Atlanto pusės galop sugadino bjaurus oras: sunkus, apniukęs dangus, dumblinos bangos, tirščiausias, nors ir paprastas rūkas – ar galėjo kas nors išlikti iš aiškių kerų, iš mano nuotyčio prie Viduržemio jūros žydros aplinkos ir rausvų aplinkybių? Du trys pusiau tropiniai Meksikos įlankos paplūdimiai buvo ganėtinai saulėti, bet užteršti nuodingais, žvaigždžių arba drebučių pavidalo gyviais ir nupustyti uraganinių vėjų. Pagaliau Kalifornijos pakrantėje, priešais Ramųjį vandenyną, aš atradau ypatingą atsiskyrišką gyvenimą oloje, kurią nuo paplūdimio atkarpos už sutrūnijusių medžių pasiekdavo kelių skaučių, pirmą kartą besimaudžiusių bangų mūsoje, šūksniai; bet rūkas kabėjo kaip šlapia paklodė, smėlis buvo nemaloniai grūdėtas

ir glitus, ir Lolita visa pasidengė žąsies oda ir smėlio grūdeliais, ir (vienintelį kartą gyvenime) ji traukė mane ne daugiau kaip lamantinas. Tačiau mano išsimokslinę skaitytojai gal atsigaus, kai aš paaiškinsiu, kad jeigu mudu ir būtume užtikę kokį nors mielą jūros krantelį, būtų buvę vėlu, nes mano tikrasis „išsilaisvinimas“ įvyko daug anksčiau: kaip tik tą akimirką, kai Anabelė Heiz, arba Doloresa Li, arba Lolita pasirodė man rudai auksinė, klūpanti, žvelgianti aukštyn toje skurdžioje verandoje fiktyvioje, nedoroje, bet nepaprastai gražioje pajūrio kombinacijoje (nors šalia tebuvo tik paprasčiausias ežeras).

Tuo ir baigsiu ypatingų pojūčių sąrašą – pojūčių, priklausiusių nuo šiuolaikinės psichiatrijos postulatų, o gal atsiradusių dėl jų. Todėl aš atsisakiau ir Lolitą priverčiau atsisakyti paplūdimių, kurie sukeldavo tik liūdesį, jeigu būdavo tušti, arba būdavo pernelyg daug žmonių, kai šviesdavo saulė. Kita vertus, mane dar persekiojo mano klajonių po Europos parkus prisiminimai, todėl aš nesilioviau domėtis galimybėmis pažaisti meilės žaidimus po atviru dangumi ir ieškoti tinkamų vietų tame „gamtos prieglobstyje“, kur kadaise išgyvenau tiek gėdingų netekčių. Lūkimas ir čia man priešinosi. Nusivylimai, kuriuos aš dabar noriu užregistruoti (pamažu kreipdami mano pasakojimą link tų begalinių rizikų ir baimių, kurios lydėjo mano laimę), tikrai neturėtų mesti šešėlio ant Amerikos užkampių – lyriškų, epiškų, tragiškų, bet niekuo nepanašių į Arkadiją. Jie nepaprasto grožio, širdį draskančio grožio, tie užkampiai, ir jiems būdingas kažkoks niekieno neapdainuotas, skaisčius nuolankumas, kurį jau praradę lakuoti, margaspalviai kaip žaisliukai Šveicarijos ir šlovingųjų Alpių kaimai. Nesuskaičiuojama daugybė meilužių gulėjo apsikabinę, bučiuodamiesi ant pievų Senojo Pasaulio kalnų atšlaitėse, ant spyruokliuojančių lyg brangus čiuzinys samanų prie patogaus naudotis skaidraus upelio, ant netašytų suolų po vardais išraižytais ažuolais ir tokioje daugybėje pirkelių bukų miškelių priedangoje. Bet Amerikos užkampyje nedorėlis neris tokių puikių galimybių atsiduoti seniausiam iš nusikaltimų ir žaidimų. Nuodingi augalai nutvilksys jo mylimajai sėdimąją, bevardžiai vabzdžiai sugels jam užpakalį; miško kilimo aštrios dalelės subadys jam kelius, vabzdžiai sukandžios jai keliukus; ir visur girdėsis nepaliaujamas gyvačių šnypštimas – ką čia kalbu, ne gyvačių, o beveik išnykusių drakonų! – ir dar į mažučius krabus panašios gėlių plėšrūnių sėklos, kaip bjaurios smaragdinės pleiskanos prilimpančios ir prie juodų parištų, ir prie baltų apsmukusių kojinių.

Truputį perdedu. Viena vasaros vidudienį netoli miško sienos, kur dangiško atspalvio žiedynai (aš juos pavadinčiau dirviniais pentiniais) būriavosi išilgai čiurlenančio kalnų upelio, pagaliau mudu, Lolita ir aš, radome nuošalią romantišką vietelę, maždaug šimtas pėdų virš perėjos, kur palikome automobilį. Paskutinė pavargusi pušis stabtelėjo užtarnauto poilsio ant uolos, iki kurios užkopė. Švilpikas mus pamatęs sušvilpė ir dingo. Aš patiesiau Lolitai pledą. Po juo tyliai čežėjo sudžiūvusi žolė. Kipridė atėjo ir nuėjo. Dantyta uola, vainikavusi viršutinį skardį, ir krūmynų tankmė žemiau mūsų guolio lyg ir turėjo mus paslėpti ir nuo saulės, ir nuo žmogaus. Deja, aš nepastebėjau vos praminto šoninio kalnų takelio, išdavikiškai vinguriavusio tarp krūmų ir akmenų netoli mūsų. Štai tada tai mes tik per plauką neįkliuvom; nieko keista, kad šitas atsitikimas visam laikui mane pagydė nuo bukolikos ilgesio.

Pamenu, operacija buvo baigta, visiškai baigta, ir ji kukčiojo mano glėbyje – gera lemianti rauda po vieno iš tų aikštingų, depresyvių priepuolių, kurių taip padažnėjo per tuos šiaip jau nuostabius metus. Aš ką tik atsiėmiau kažkokį kvailą pažadą, kurį ji buvo iš manęs išgavusi naudodamasi vyro aistros aklu nekantrumu, ir štai ji dabar išsitiesė ant pledo liedama ašaras ir gnaibydama mano švelnią ranką, o aš džiaugsmingai juokiausi, ir klaikus, neapsakomas, nepakeliamas ir, kaip aš numanau, amžinas siaubas, kurį aš *dabar* pažinau, *tuomet* tebuvo tik juodas taškelis švytinčiame mano laimės danguje; ir kai štai taip mes gulėjome, aš patyriau vieną iš tų sukrėtimų, kurie galutinai nukamavo mano vargšę širdį, – staiga išvydau tamsias, nemirksinčias akis dviejų keistų ir žavių vaikų, fauniuko ir nimfetės, – dvynių, sprendžiant iš jų visiškai vienodų prisiplojusių juodų plaukų ir išblyškusių veidelių. Jie pritūpė, įsispoksojo į mus, ir jų vienodų kostiumėlių mėlis susiliejo su kalnų gėlių mėlynumu. Staigiu judesiu griebiau pledą, kad juo prisidengtume, ir tuo pat metu kažkas panašaus į pušbalo kamuolį baltais žirmeliais ėmė suktis krūmuose netoli mūsų, pamažu virsdamas atsitiesiančia nugara storos, trumpai kirptos brunetės, automatiškai dedančios prie savo puokštės dar vieną laukų leliją, besižvalgančios į mus pro savo gražučių, iš mėlyno akmens iškaltų vaikų galvas.

Dabar, kai mano sąžinę slegia visai kita bėda, aš žinau, kad esu drąsus žmogus, bet tomis dienomis apie tai negalvojau, ir, pamenu, nusistebėjau savo šaltakraujiškumu. Pašnibždėjęs vieną iš tų santūrių paliepiamų, kuriuos, nepaisydamas baisios padėties, duodi sutrikusiam,

susigūžusiam gyvūnui (kokia beprotiška viltimi arba neapykanta alsuoja jaunas žvėris, kokios juodos žvaigždės sprogsta dresuotojo širdyje!), aš priverčiau Lolitą atsikelti, ir mes oriai pasišalinome, o paskui nepadoriai skubėdami nusileidome ant kelio, kur buvo paliktas automobilis.

Už jo stovėjo prabangi šeimyninio tipo mašina, ir gražus asiras su mėlynai juoda barzdele, *un monsieur très bien** šilkiniais marškiniiais ir purpurinėmis kelnėmis, matyt, botanika užsiėmusios storulės vyras, rimtu veidu fotografavo užrašą, skelbusį perėjos aukštį. Ji gerokai viršijo 10000 pėdų, ir aš dusau. Girksint smėliui ir čiūžtelėję į šalį, mes pajudėjome. Lolita baigė rengtis pernelyg ilgai kuisdamasi ir keikdama mane tokiais žodžiais, kurių, manyčiau, mergaitėms nedera žinoti, o tuo labiau vartoti.

Atsitikdavo ir kitokių nemalonumų. Pavyzdžiui, kartą kine. Tuomet Lolita jį dar dievino (vėliau, kai vėl ėmė lankyti gimnaziją, tik pakęsdavo). Per metus mes peržiūrėjome apie šimtą penkiasdešimt ar netgi du šimtus atsitiktinių kino programų, be to, kartais tą pačią kroniką tekdavo žiūrėti kelis kartus, nes su skirtingais pagrindiniais filmais rodydavo tuos pačius kino žurnalus, lydėjusius mus iš miestelio į miestelį. Labiausiai ji mėgo tokius kino žanrus, nuo mėgstamiausio: muzikines komedijas, gangsteriškus, kaubojiškus filmus. Pirmuosiuose tikriems dainininkams ir šokėjams būdavo priskiriamos netikros sceninės karjeros kažkokioje sielvarto nepažįstančioje egzistencijoje, kurioje nebuvo mirties nei tiesos, ir tuose filmuose žilaplaukis, graudulingas, technine prasme nemirtingas tėvas, iš pradžių nepriaręs užsispyrėlės dukters artistinei karjerai, filmo pabaigoje karštai plodavo jai per premjerą nuostabiame teatre. Gangsterių pasaulis buvo ypatingas: ten bebaimiai reporteriai buvo žiauriai kankinami, telefonų sąskaitos siekė milijardus dolerių, ir nemokšiško šaudymosi didvyriškoj atmosferoj piktadarius persekiodavo patologiškai bebaimiai policininkai (man buvo lemta padaryti jiems mažiau rūpesčių). Pagaliau buvo ir „laukinių Vakarų“ filmai – terakotinis peizažas, raudonveidžiai mėlynakiai kaubojai, drovi, bet nepaprastai gražutė mokytoja, ką tik atvykusi į Gaudžiantį tarpeklių, piestu stojantis žirgas, galvijų stichiška panika, revolverio vamzdis, žvangiai išmušantis

* Labai padorios išvaizdos ponas.

lango stiklą, neįtikėtinos kumštynės, per kurias sulaužomas kalnas dulkėtų senamadiškų baldų, stalai naudojami vietoj ginklų, herojų gelbsti salto, piktadarijo ranka, herojaus prispausta prie žemės, vis dar stengiasi pasiekti numestą medžioklinį peilį, mušeikos kriokia, kumštis kaip reikiant vožia į smakrą, spyris į pilvą, herojus, išsilenkęs smūgio, užgriūva piktadarijį; ir iškart po to, kai žmogus pakėlė tokią galybę kančių, kad nuo jų būtų kritęs pats Heraklis (argi aš dabar to nežinočiau!), – nieko, tik gana simpatiška mėlynė bronziniame herojaus smilkinyje, ir jis apkabina gražuolę nuotaką tolimoje civilizacijoje. Pamenu dieninį seansą mažame priplėkusiame, kimšte prisikimšusiame vaikų ir prisigėrusiame kino gardumynų – kukurūzų spragėsių – karšto kvapo. Kilo geltonas mėnulis virš murkiančio gitaristo su kaklaskare; jis pastatė koją ant pušies rąsto ir virpino stygas, ir aš – visiškai nekaltai – apkabinau Lolitos pečius ir skruostu prisiglaudžiau prie jos smilkinio, tik staiga dvi žiežulos už mūsų emė liežuviais malti baisiausius dalykus – nežinau, ar aš teisingai supratau, bet tai, ką pusiau išgirdau, mane privertė nuimti savo švelnią ranką, ir, žinoma, likusi filmo dalis man skendėjo miglose.

Čia turite išklaudyti keistą mano prisipažinimą. Jūs juoksitės, bet pasakysiu visą teisybę: man kažkodėl niekuomet nepavyko tiksliai išsiaiškinti juridinės padėties pusės. Nežinau jos iki šiol. O, žinoma, kai ką atsitiktinai žinojau. Alabamoje draudžiama globėjui keisti globojamo vaiko gyvenamąją vietą be teismo leidimo; Minesotoje, kuriai žemai lenkuiosi, numatoma, kad jeigu giminaitis imasi saugoti ir globoti vaiką, jaunesnį negu keturiolikos metų, teismas nesikiša. Klausimas: ar gali iki skausmo žavios, vos apsiplunksnavusios mažulės patėvis tik su vieno mėnesio patėvio stažu, neurastenikas našlys, dabar turintis nedideles, bet savarankiškas pajamas, kurio praeityje – Europos parapetai, skyrybos ir keli beprotnamiai, ar gali jis būti laikomas giminaičiu ir, išėitų, tikruoju globėju? Ir jeigu ne, ar aš privalau, ar aš drįsiu, būdamas protingas, informuoti kokį nors Visuomeninės globos skyrių ir paduoti prašymą (o kaip iš tikrųjų paduodami prašymai?) ir leisti, kad teismo atstovas ištirtų tylaus, bet slidaus Humberto ir pavojingos Doloresos Heiz privatų gyvenimą? Daugybėje knygų apie santuoką, tvirkšinimą ir įdukrinimą, kurias aš slapstydamasis vartydavau didelių ir mažų miestų viešosiose bibliotekose, aš nieko neradau, išskyrus neaiškias užuominas apie tai, kad valstybė – vyriausioji jaunų mergaičių globėja. Pilvenas ir Zapelis, jei teisingai

įsiminiau jų pavardes, išpūdingo veikalo apie santuokos įstatymus autoriai, visiškai ignoravo patėvius su našlaitėmis, likusiomis jiems ant rankų ar kelių. Geriausia mano patarėja – monografija, išleista socialinės rūpybos žinybos (Čikaga, 1936 m.), kurią nieko dėta senmergė man sunkiai surado bibliotekos sandėlio dulkynuose, – tvirtino štai ką: „Nėra tokios taisyklės, kad kiekvienas nepilnametis turi turėti globėją; teismo vaidmuo pasyvus, ir jis tik tada imasi veiklos, kai vaiko padėtis tampa aiškiai grėsminga“. Aš priėjau išvadą, kad žmogus paskiriamas globėju tik po to, kai jis pareiškia iškilmingą ir formalų pageidavimą juo tapti; bet gali praeiti ištisi mėnesiai, kol jį iškvies į bylos nagrinėjimą ir leis jam užsiauginti porą melsvų sparnų, tinkamų jo titului, o žavus demoniškas kūdikis įstatymo paliekamas pats vienas – tai iš esmės tinka Doloresai Heiz. Paskui nagrinėjama byla. Du trys teisėjo klausimai, du trys raminantys advokato atsakymai, šypsena, linktelėjimas, dulksna lauke – ir pareigos patvirtintos. Ir vis dėlto aš nedrįsau. Nesirodyti, būti pelyte, tyliai tūnoti urve! Teismas imdavosi aktyvios veiklos tik tuomet, kai iškildavo pinigų klausimas: du savanaudžiai globėjai, apvogta našlaitė, trečias, dar pavojingesnis, bendrininkas... Bet šiuo atveju viskas buvo puikiai sutvarkyta, seniai inventorizuota, ir nedidelis motinos palikimas visiškai nepalietas laukė Doloresos Heiz pilnametystės. Protingiausia, atrodo, buvo susilaikyti nuo prašymo padavimo. Taip, bet ar neįsikiš kokia nors organizacija, tokia kaip Žmonių mylėtojų draugija, jei laikysiuosi *pernelyg* tyliai?

Draugiškai nusiteikęs Farlo, kuris buvo lyg ir teismo patikėtinis ir tikriausiai galėtų duoti solidų patarimą, turėjo per daug rūpesčių žmonai susirgus vėžiu, kad padarytų daugiau negu žadėjo – ir toliau rūpintis menku Šarlotės turtu, kol aš pamažu atsitiesiu po sukrėtimo dėl jos mirties. Aš tvirtai jam įteigiau, kad Doloresa – mano neteisėta duktė, todėl negalėjau tikėtis, kad jis, svetimas žmogus, pats domėsis padėtimi. Kaip skaitytojas turbūt spėjo suprasti, reikalų tvarkytojas aš netikęs; bet, žinoma, nei tingėjimas, nei nežinojimas neturėjo man trukdyti kitur ieškoti profesionalios pagalbos. Mane sulaikydavo siaubingas jausmas, kad jeigu imsiu kabinėtis prie likimo ir stengtis pagrįsti ir įprasminti jo fantastišką dovana, ta dovana staiga pradings, kaip ta Rytų pasakos pilis kalno viršūnėje, kuri išnykdavo, kai tik vienas ar kitas pirkejas paklaUSDavo sargo, kodėl iš toli taip aiškiai matyti saulėlydžio dangaus ruoželis tarp juodos uolos ir pamatų.

Aš pamaniau, kad Berdslėjuje (kur yra Berdslėjaus moterų universitetas) turbūt susirasiu tuos žinytus, su kuriais man dar neteko susipažinti, pavyzdžiui, Vernerio traktatą „Apie Amerikos globos įstatymą“ arba kai kurias brošiūras, leidžiamas Vaikų biuro. Be to, aš nutariau, kad Lolitai bet kas būtų geriau už tą dabartinę demoralizuojantį dykinėjimą. Man pavyko ją priversti padaryti daugybę mielų paslaugų – jų sąrašas pribloktų pedagogą teoretiką; bet nei grasindamas, nei maldaudamas aš negalėjau jos įtikinti perskaityti ką nors kita negu vadinamąsias komiksų knygas arba pasakojimus žurnaliukuose amerikiečių dailiajai lyčiai. Bet kuri nors kiek rimtesnė literatūra jai dvelkė gimnazija, ir nors ji neturėjo nieko prieš kada nors paskaityti Šachrazados pasakas arba „Mažąsias moteris“, kategoriškai atsisakydavo gadinti „atostogas“ tokioms rimtoms, mokslinėms knygoms.

Dabar galvoju, kad buvo didelė klaida grįžti į Rytus ir atiduoti ją į privačią gimnaziją Berdslėjuje, užuot koku nors būdu kirtus Meksikos sieną, tuo labiau ji buvo taip arti, porai metelių užsislėpti subtropikų rojuje, o vėliau būčiau galėjęs ramiausiai vesti mažąją savo kreolę; nes, prisipažinsiu, veikiamas mano glandų ir ganglijų būklės, aš tą pačią dieną pereidavau nuo vieno beprotybės poliaus prie kito – nuo minties, kad apie 1950-uosius man vienu ar kitu būdu teks atsikratyti sunkios paauglės, kurios stebuklingasis nimfetiškumas iki to laiko išgaruos, – prie minties, kad jei pasistengčiau ir lydėtų sėkmė, galbūt netolimoje ateityje pavyktų ją priversti pagimdyti žavingiausią nimfetę, kurios gyslomis tekėtų mano kraujas, Lolitą Antrąją, kuriai aštuoneri arba devyneri metai būtų 1960-aisiais, kai aš dar tebebūčiau *dans la force de l'âge**; dar daugiau pasakysiu – per savo proto ar beprotybės žiūroną gebėjau įžiūrėti tolimoje ateityje, kaip *un vieillard encore vert*** (gal dar nebyrės smėliukas?), keistokas, meilus, apsišėilėjęs dr. Humbertas su neapsakomo grožio Lolita Trečiaja mokosi „meno būti seneliu“, kurį išaukštino Viktoras Hugo.

Tų mūsų laukinių klajonių dienomis, neabejoju, kaip Lolitos Pirmosios tėvas aš buvau iki graudulio netikęs. Beje, aš labai stengiausi. Aš skaičiau ir skaičiau knygele bibliiniu pavadinimu „Pažink savo dukterį“, gavęs toje pačioje parduotuvėje, kur pirkau Lolitai jos tryliktojo gimta-

* Pačiame jėgų žydėjime.

** Dar guvus senukas.

dienio dieną prabangų, kaip sako komersantai, leidinį – dailiai iliustruotą Anderseno „Undinėlė“. Tačiau netgi geriausiomis mūsų valandėlėmis, kai Lietingą dieną skaitydavome (nors Lolitos žvilgsnis vis šokinėjo nuo lango prie rankinio laikrodžio ir vėl prie lango), arba skaniai ir sočiai pietaudavome sausakimšame „daineryje“ (panašiam į vagoną restoraną), arba žaisdavome „durnių“, arba vaikščiodavome po parduotuves, arba su kitais automobilininkais ir jų vaikais tyliai vėpsodavome į sudužusią, kraujais aptaškytą mašiną ir moterišką batelį griovyje (girdžiu, kaip Lolita sako, kai vėl pradedame važiuoti: „Ten buvo tikrai tokio sportinio stiliaus bateliai, apie kokius aš vakar tuščiai aiškinau kretinui pardavėjui!“) – visomis tomis atsitiktinėmis valandėlėmis aš sau taip pat neatrodydavau panašus į tikrą tėvą, kaip ji – į dukterį. Galbūt, maniau aš, šitas į bėgimą panašus gyvenamųjų vietų kaitaliojimas taip pražūtingai veikia mūsų mimikrijos gebėjimus? Galbūt nuolatinė gyvenamoji vieta ir mokyklinio gyvenimo rutina šiek tiek pagerintų padėtį?

Pasirinkdamas Berdslėjų aš vadovavausi ne tik tuo, kad ten buvo palyginti padori mergaičių gimnazija, bet ir tuo, kad ten buvo garsus moterų universitetas. Man norėjosi *casé** nuolatinę gyvenamąją vietą arba užsiėmimą, norėjosi prisitvirtinti prie kokio nors margo paviršiaus, su kuriuo pamažu susilietų mano dryžuotas kalinio drabužis. Štai ir prisiminiau gerai pažįstamą prancūzų kalbos profesorių Berdslėjaus universitete: gerasis žmogus klasėse naudojo mano sudarytus vadovėlius ir kartą netgi pakvietė mane atvažiuoti perskaityti paskaitą. Dėstymas moterų universitete, žinoma, tikrai negalėjo manęs suvilioti, nes aš (kaip kartą jau buvo parašyta šios išpažinties puslapiuose) mažai esu matęs bjauresnių išvaizdos detalių, kaip daugelio studentų sunkūs apdribę užpakaliai, storos blauzdos ir spuoguotos kaktos (galbūt aš jas matau kaip surambėjusio moters kūno kapavietes, kuriose gyvos palaidotos mano nimfetės!); bet aš ilgėjausi etiketės, tikro gyvenimo, kaukės ir, kaip netrukus papasakosiu, buvo dar viena ypatinga ir ganėtinai keista priežastis, kodėl mielojo Gastono Godeno draugija galėjo man pasitarnauti kaip labai patikima priedanga.

Pagaliau buvo ir pinigų klausimas. Mano pajamos nedengė išlaidų, kurių reikalavo mūsų pramoginė kelionė. Tiesa, aš stengdavausi rinktis kuo pigesnius būstus; tačiau mūsų biudžetas braškėjo apsisto-

* Turėti.

jus triukšminguose liukso klasės viešbučiuose arba pretenzinguose nameliuose (pseudorančiose frantams). Fantastiškos sumos išeidavo įžymybėms apžiūrėti ir Lolitos garderobui, o ir sena Heizų karieta, nors buvo tvirta ir labai ištikima mašina, nuolat reikalavo pigesnio ar brangesnio remonto. Vienoje iš bloknoto tipo maršrutų žemėlapių knygelė, atsitiktinai likusių tarp popierių, kuriais valdžia leido man naudotis šiems užrašams, radau kai kuriuos mano darytus skaičiavimus, iš kurių matyti, kad per ekstravagantiškus 1947–1948 metus, nuo vieno rugpjūčio iki kito, pastogė ir maistas mums kainavo apie 5500 dolerių, o benzinas, tepalai ir remontas – 1234; beveik tiek pat išėjo visokioms papildomoms išlaidoms, taigi per 150 vien tik kelionės dienų (sukorėme apie 27000 mylių!) ir maždaug per 200 tarpinio stovėjimo dienų kuklus rentininkas Humbertas išleido 8000, o gal netgi 10000 dolerių, nes aš per savo nepraktiškumą turbūt nemažai pamiršau.

Ir štai mes vėl pajudėjome į Rytus: aš – greičiau prigesęs negu liepsnojantis aistros ugnimi, ji – trykštanti sveikata, atstumas tarp klubikaulių vis dar ne didesnis kaip berniuko, nors ūgtelėjo dviem verškais, o svoris padidėjo aštuoniais amerikiečių svarais. Mes pabuvojome visur. Mes apskritai nieko nematėme. Ir šiandien pagaunu save galvojant, kad mūsų ilga kelionė tarsi gleivių tumulas tik suteršė įstabią, patiklią, svajingą, didžiulę šalį, kuri atgaline data virto nušiu-rusių žemėlapių, irstančių kelionių vadovų, senų padangų kolekcija ir jos kukčiojimu naktį – kiekvieną mielą naktį, kai tik aš apsimesdavau miegančiu.

4

Kai pro šešėlių ir šviesos girliandas mes atriedėjome prie Tejero gatvės 14 namo, mus pasitiko rimtas mažas berniukas su raktais ir raštelio nuo Gastono, išnuomojusio mums tą namą. Mano Lolita, nė nežvilgtelėjusi į savo naująjį būstą, automatiškai įjungė radiją, prie kurio iškart ją nuvedė instinktas, ir griuvo ant sofos svetainėje su krūva senų iliustruotų žurnalų, kuriuos susirado taip pat automatiškai įkišusi ranką į apatinį staliuko, stovėjusio prie sofos, stalčių.

Iš esmės man buvo vis tiek, kur gyventi, tik kad galėčiau kur nors uždaryti Lolitą; bet susirašinėdamas su neaiškiai rašančiu Gastonu aš turbūt įsivaizdavau mūrinę, gebenių apvytą vilą. O iš tikro mūsų naujasis būstas slogiai priminė Heizų namus (iki kurių viso labo tebuvo keturi šimtai mylių): toks pat nykus pilkų lentų pastatas malksnų stogu ir išblukusiomis žaliomis markizėmis; ir kambariai, nors mažesni ir apstatyti griežtesniu stiliumi, buvo panašiai išdėstyti. Tačiau netikėtai pasirodė, kad mano kabinetas – erdvi patalpa, nuo grindų iki lubų išdėta dviem tūkstančiais chemijos knygų – chemiją Berdslėjaus universitete dėstė metams išvykęs mūsų šeimininkas.

Aš tikėjau, kad Berdslėjaus mergaičių gimnazija, brangi mokykla ateinančioms moksleivėms su priešpiečiais ir puikia gimnastikos sale, ne tik puoselėja visus tuos jaunos kūnus, bet, svarbiausia, duoda peno jauniems protams. Gastonas Godenas, kuris retai buvo teisus, kalbėdamas apie amerikiečių buitį, mane perspėjo, kad mokykla, matyt, bus viena iš tų, kuriose, jo žodžiais (kaip užsienietis jis mėgo tokias frazes), „mokoma ne tiek gramatikos, kiek aromatikos taisyklių“. Bijau, kad ji neišmoko nė šito.

Per pirmąjį mūsų susitikimą viršininkė mis Prat pasidžiaugė mano dukters „mielom žydrom akelėm“ (tai Lolitos akelės žydros!) ir mano draugyste su „mūsų genialiu prancūzu“ (tai Gastonas – genijus!), o paskui, perdavusi Dolę kažkokiai mis Kormorant, ji suraukė kaktą lyg stengdamasi susikaupti ir po pauzės pradėjo taip:

– Mes nelabai siekiame, misteri Humbardai, kad mūsų mokinės taptų knygų žiurkėmis arba kaip žirnius į sieną išbertų visas Europos šalių sostines, kurių vis tiek niekas nežino, arba atmintinai mokėtų pamirštų mūšių datas. Kas iš tikrųjų mus domina – tai vaiko gebėjimas prisitaikyti prie grupės gyvenimo. Štai kodėl mes teikiame tokią didelę reikšmę šokiams, debatams, mėgėjiškiems spektakliams ir susitikimams su berniukais. Mums aiškėja kai kurie faktai. Jūsų žavioji Dolė greit įžengs į amžiaus grupę, kai tokie terminai kaip „kavaleriai“, „išeiti su kavaleriumi“, „šventinė suknelė“ ir panašūs jai bus tokie pat svarbūs kaip jums, sakysim, „komerciniai reikalai“, „komerciniai ryšiai“, „komercinė sėkmė“, o man (čia ji nenuoširdžiai šyptelėjo) – mano moksleivių gerovė. Dorotėja Humbard jau įtraukta į ištisą socialinio gyvenimo sistemą, kurią sudaro – patinka jums tai ar ne – dešrelių kioskai, pieno barai, salykliniai ir kokosiniai gėrimai, kino filmai, šokių vakarėliai, naktinės iškylos paplūdimyje ir netgi kirpimo meno vakarėliai, kuriuo-

se mergaitės viena kitą šukuoja! Suprantama, Berdslėjaus gimnazija neigiamai vertina kai kuriuos iš šitų interesų, o kai kuriuos iš jų mes perkeliame ant kitų, konstruktyvesnių bėgių. Mes visuomet stengiamės nesusukti nuo miglos, o veidą atgręžti tiesiai į saulę! Trumpiau sakant, nors mes ir taikome kai kuriuos formalaus mokymo metodus, mus labiau domina komunikacija negu kompozicija, t. y. kad ir kaip labai gerbtume Šekspyra ir kitus, mes siekiame, kad mūsų mergaitės laisvai *bendrautų* su gyvu aplinkiniu pasauliu, užuot gilinusios į supelijusius foliantus. Tiesa, mes vis dar judame apgraibornis, bet darome tai racionaliai, kaip ginekologas, užčiuopiantis auglį. Į viską mes žiūrime, daktare Humburgai, organiniu ir organizaciniu požiūriu. Mes atsikratėme daugybės nereikalingų dalykų, kurių pagal seną tradiciją merginoms buvo siūloma mokytis, nepaliekant laiko praktiniams įgūdžiams ir taidomiesiems menams, ir visoms toms žinioms, kurių joms prireiks, kai jos ims is tvarkyti savo ir, kaip galėtų pridurti cinikas, vyro gyvenimą. Misteri Humbersonai, leiskite man pasakyti taip: žinoti tikslų planetų išsidėstymą, žinoma, svarbu, bet žinoti, kur geriausia virtuvėje pastatyti šaldytuvą, galbūt dar svarbiau jaunai šeimininkei. Jūs sakote, kad visa, ko jūs tikitės iš mokyklos, – tai, kad mergaitė gautų gerą išsilavinimą. Bet kaip jūs suprantate sąvoką „išsilavinimas“? Ankstesniais laikais tai buvo daugiausia žodinis reiškiny; kitaip sakant, mes galėtume priversti vaiką iškalti gerą enciklopediją, ir jis žinotų, turbūt daugiau, negu mokykla gali duoti. Daktare Humeri, ar jūs suprantate, kad šiuolaikinio paauglio gyvenime koks nors viduramžių žygis yra ne toks svarbus kaip žygis (ji vos nemiktėlėjo) su jaunuoliu į kavinę? Čia aš pakartojau mūsų psichoanalitikės juokelį. Mes gyvename ne tik idėjų, bet ir daiktų pasaulyje. Žodžiai be praktinės patirties neturi prasmės. Ką iš tiesų Dorotėjai Humerson gali reikšti kokia nors Graikija ar Artimieji Rytai su jų haremais ir vergėmis?

Šita programa iš pradžių mane truputį sutrikdė; bet aš pasitariau su dviem protingomis damomis, anksčiau turėjusiomis reikalų su mokykla, ir jos mane patikino, kad mergaitės ten daug ir nuodugnai skaito ir kad visi šitie plepalai apie „komunikaciją“ – tiesiog reklaminis bumai, turintis tikslą senamadiškai Berdslėjaus gimnazijai suteikti finansiškai naudingą „modernų“ atspalvį, nors iš tikrųjų ji tebėra tokia pat sustabarėjusi.

Kitas dalykas, kuris man patiko kaip tik toje mokykloje, ko gero, prajuokins kai kuriuos mano skaitytojus; tačiau man jis atrodė labai

svarbus, nes toks jau aš esu. Kitapus gatvės, kaip tik priešais mūsų namą, tarp pastatų pastebėjau tarpą – piktžolių prižėlusią dykvietę su ryškiaspalviais krūmais, krūvą plytų, kelias netvarkingai numestas lentas ir gelsvai violetinę juostą skurdžių rudeninių gėlių; per tą tarpą dūluojančioje tolumoje buvo galima įžiūrėti Mokyklos gatvės, einančios paraleliai mūsų, Tejero, atkarpa, o už tos atkarpos – mokyklos žaidimų aikštelę. Be šitos situacijos teikiamos psichologinės paguodos, kad galėsiu stebėti Dolės dieną, aš iškart numačiau tą malonumą, kurį gausiu pro galingą žiūroną iš savo kabineto lovos stebėdamas statistiškai neišvengiamą procentą nimfečių tarp mergaičių, žaidžiančių aplink Dolę per ilgąją pertrauką. Labai gaila, bet pačią pirmą mokyklinę dieną atėjo darbininkai ir užtvėrė laukymę, po to labai greitai už tvoros iškilo geltonų lentų statinys, aklinais uždengęs mano stebuklingąjį tarpą. Kai jie prigriozdino pakankamai medžiagos, kad man pakenktų, tie absurdiški statybininkai nutraukė darbą ir daugiau niekada nepasirodė.

5

Tejero gatvėje – vienoje iš gražiausių nekomercinių gatvių, po žalioms, oranžinėmis, auksinėmis garbingo universitetinio miestelio medžių palapinėmis – būtinai turėjo atsirasti asmenų, sutinkančių jus mandagiai meteorologiniais pasisveikinimais. Aš didžiavausi tikslia mano santykių su jais temperatūra: nė menkiausio šiurkštumo, bet visiškas šaltumas. Mano kaimynas iš vakarų pusės, kuris galėjo būti verslininkas arba profesorius, arba ir vienas, ir kitas, mane kalbindavo, būdavo, kol skuto veją arba laistė automobilį, arba kiek vėliau tirpino privažiavimą prie priebučio (nuspjaut, jei visi šitie veiksmazodžiai netinka), bet mano nutrūkstantis murmėjimas, besiskiriantis tik tuo, kad skambėjo arba kaip įprastas sutikimas, arba klausiamasis pauzės užpildymas, neleido kaip nors išsiplėtoti familiariems santykiams. Iš dviejų namų priešais, abipus trumpalaikės dykvietės, vienas buvo užkaltas, o kitame gyveno dvi anglų kalbos profesorės – tvidinė, trumpaplaukė mis Lester ir blankiai moteriška mis Fabian; vienintelė jų tema, kai šnekteldavome ant šaligatvio, buvo (aš dievinau jų taktą) mano dukters jaunystės grožis ir Gastono Godeno „naivus žavesys“. Mano

kaimynė iš rytų pusės buvo daug pavojingesnė už kitus. Šita banali landūnė buvo tarsi iš farso. Jos velionis brolis buvo „prisidėjęs prie universiteto“ – kaip vyresnysis sargas. Pamenu, kartą ji sustabdė Dolę gatvėje, kol aš stovėjau svetainėje prie lango, karštligiškai laukdamas savo mažutės, pareinančios iš mokyklos. Šlykšti senmergė, liguistą smalsumą stengdamasi pridengti pataikūniško palankumo kauke, rėmėsi į savo ploną kaip nendrė skėtį (kruša ką tik praėjo, šyptelėjo šalta, šlapia saulė), o Dolė, nepaisydama ledinės žvarbos, stovėjo prasegtu rudu paltu, spausdama prie pilvo dviaukštę knygų piramidę (tokia buvo mada nešiotis vadovėlius); rausvi jos keliai žioravo tarp sijono krašto ir ilgų guminių batų griozdiškų aulų, ir kvailoka, sutrikusi šypsena tai švystelėdavo, tai gesdavo jos riestanosiam veide, kuris – gal dėl blyškios žiemos šviesos – atrodė beveik ne-gražus, tarsi prastos vokiečių *Mägdelein**; ir štai taip ji stovėjo ir stengėsi įveikti mis Rytai klausimus: „O kur tavo mama, meilute? O ką dirba tavo vargšas tėvas? O kur jūs gyvenote anksčiau?“ Kitą kartą šita bjaurybė priėjo prie manęs ties gatvės kampu ir puolė sveikintis, bet man pavyko išvengti pokalbio; o po kelių dienų atėjo jos raštelis voke tamsiai mėlynais krašteliais: sumaniai maišydama sirupą su nuodais, ji kvietė Dolę užėiti pas ją kurį sekmadienį: „susirangyti krėsele ir peržiūrėti krūvą nuostabių knygų, kurias velionė motina padovanojo man vaikystėje, užuot leidusi radiją visu garsu kiekvieną naktį dievai žino iki kelintos valandos“.

Turėjau labai saugotis ir ponios Huligan, valytojos ir netikusios virėjos, kurią paveldėjau kartu su dulkių siurbliu iš ankstesnių gyventojų. Dolė priešpiečius gaudavo mokykloje, taigi čia nebuvo sunkumų; pusryčius, gana gausius, išmokau jai pagaminti pats, o vakare pašildydavau pietus, kuriuos Huligan sumarmalydavo prieš išeidama. Šios geranoriškos ir nepiktybiškos moters akys, ačiū Dievui, buvo poprastės, neįžiūrinčios smulkmenų; aš tvarkydavau patalus ir tapau dideliu šio amato meistru, bet vis dėlto niekada negalėjau atsikratyti jausmo, kad kur nors liko lemtingas pėdsakas; o retkarčiais, kai Guligan ir Lolita būdavo kartu, aš vis bijodavau, kad mano naivi mergaitė įsileis su nuoširdžia boba į kalbas ir ką nors išplepės virtuvėje. Man dažnai atrodė, kad mes gyvename kiaurai peršviečiamame stikliniame

* Mergiūkštės.

name ir bet kurią minutę siauralūpis pergamentinis kaimynės veidas gali prisikišti prie pamiršto užtraukti lango ir nemokamai pasižiūrėti tokių scenų, už kurias ir labiausiai persisotinęs *voyeur** reginių mėgėjas sumokėtų nedidelį turta.

6

Keli žodžiai apie Gastoną Godeną. Jo draugija man buvo maloni arba bent jau nevarginanti, nes nuo jo plačios figūros sklindantys visiško saugumo fluidai iš visų pusių gaubė mano paslaptį. Tai nereikia, kad jis ją numanė: neturėjau ypatingo reikalo jam atsiverti, o jis buvo pernelyg egocentriškas ir išsiblaškęs, kad galėtų pastebėti ar pajauti ką nors tokio, dėl ko kiltų jo atviras klausimas ir reikėtų mano atviro atsakymo. Jis gerai atsiliepė apie mane kalbėdamasis su kitais berdslėjiečiais, jis buvo mano gerasis šauklis. Jeigu jis sužinotų apie *mes goûts*** , tai galėtų jį sudominti ir atskleisti mano santykių su juo paprastumą – santykių be įtampos ir be jokios užuominos apie pasileidimą; nes, nors ir būdamas prigesusio proto bei atminties, jis galbūt suvokė, kad apie jį man žinoma daugiau negu Berdslėjaus gyventojams. Tai buvo putlus, išpleręs, melancholiškas viengungis, siaurėjančios į viršų figūros, kurią išbaigė du siauri nevienodo aukščio pečiai ir kriaušės formos galva, lygiai sušukuota iš vienos pusės ir su juodais menkais plaukų likučiais iš kitos. O apatinė jo kūno dalis buvo milžiniška, jis fenomenaliai storumis kojomis judėjo juokinga atsargaus dramblio eisena. Jis visada vilkėjo juodus drabužius – netgi kaklaraištį; retai maudėsi; jo anglų kalba buvo tikra burleska. Tačiau visi jį laikė nepaprastai žaviu, žaviai originaliu žmogumi! Kaimynai juo rūpinosi; jis žinojo viso kvartalo visų mažų berniukų vardus (gyveno už kelių gatvelių nuo manęs) ir samdė juos valyti šaligatvio priešais savo namus, deginti nukritusių lapų galiniame kieme, sunėsti malkų į pašiūrę ir netgi padirbėti kai kurių paprastų namų ruošos darbus; nuošaliame haremyje, kurį įsirengė rūsyje, ant apipelijusių, bet

* Nepadorių.

** Mano polinkius.

kilimais išpuoštų sienų tarp paslėptų vandentiekio vamzdžių prikabinėjęs visokių įdomių durklių ir pistoletų, jis juos vaišino prancūziškais šokoladiniais saldainiais su „tikro“ likerio įdaru. Palėpėje jis turėjo „ateljė“ – mūsų mielasis šarlatanaiškas šiek tiek tapė. Įžambiai mansardos sienelę jis uždengė didžiulėmis André Žido, Čaikovskio, Normano Duglaso, dviejų kitų garsių anglų rašytojų, Nižinskio (šlaunys uždengtos figos lapais), Haroldo Eksekso (romantinio kairuoliško profesoriaus Vidurio Vakarų koledže) ir Marselio Prusto fotografijomis. Visi šitie vargšeliai, rodėsi, tuoj ims ir nuslys nuo savo nuožulnios plokštumos. Be to, jis turėjo visų apylinkės mažųjų Džimų ir Džekų momentinių nuotraukų albumą, ir kai aš, būdavo, jį vartydamas kalbėjau ką nors malonaus, Gastonas papūsdavo ir taip storas savo lūpas ir iškošdavo su sentimentaliam grimasu: „*Oui, ils sont gentils*“*. Tuo metu jo rudos akys lakstydavo po įvairiausių prastesnius ar dailesnius niekučius dirbtuvėje, kur buvo ir jo paties apgailėtinos drobės (primityviai abstrakčiai nutapytos akys, nulaužtos gitaros, mėlyni speneliai, geometriniai raštai – žodžiu, visa, kas „šiuolaikiška“), ir, neaiškiai mostelėjęs į koki nors daiktą, išmargintą medinę salotinę ar rievėtą vazą, jis sakydavo: „*Prenez donc une de ces poires. La bonne dame d'en face m'en offre plus que je n'en peux savoirer*“**. Arba: „*Mississe Taille Lore vient de me donner ces dahlias, belles fleurs que j'exècre*“*** (visa tai sakydavo niūriai, liūdnei, apimtas pasaulinio sielvarto).

Dėl aiškių priežasčių aš rinkdavausi savo būstą, o ne jo, kai mudu du tris kartus per savaitę susitikdavome žaisti šachmatais. Panašus į seną pamirštą stabą jis sėdėdavo ant kelių pasidėjęs putlias rankas ir taip žiūrėdavo į lentą, tarytum tai buvo lavonas. Dešimt minučių jis šnopuodamas galvodavo, paskui darydavo neteisingą ėjimą ir pralošdavo. Arba simpatingasis žmogus, ilgiau mąstęs, sakydavo „*Au roi!*“**** – sulėtintai, tarsi amsėtų senas šuo, baigdamas kažkokiu inkštelėjimu, ir jo nudribę skruostai drebėdavo kaip drebučiai; ir paskui giliai įkvėpdamas jis pakeldavo trikampių antakius, nes aš parodydavau, kad jam pačiam gresia šachas.

* Taip, jie mieli.

** Paimkite kurią nors kriaušę. Jų man prineša priešais gyvenanti gera kaimynė, tiek prineša, kad aš nevalioju visų paragauti.

*** Misis Teil Lor ką tik padovanojo man šiuos jurginus – gražios gėlės, kurių aš nekenčiu.

**** Šachas.

Kartais iš tos vietos, kur sėdėdavome mano šaltame kabinete, aš galėdavau girdėti, kaip basakojė Lolita daro baletu pratimus ant plikų svetainės grindų, po mumis; bet nuo žaidimo atbukdavo Gastono gebėjimas mėgautis, ir jo sąmonės nepasiekdavo tie basų kojų ritmai – ir viens, ir du, ir viens, ir du, kūno svoris perkeliamas ant ištiestos dešinės kojos, koją aukštyn ir į šalį, – ir viens, ir du – ir tik tuomet, kai ji imdavo šokinėti, šuoliuodavo išskėsdama kojas arba sulenkdamą vieną koją ir ištiesdamą kitą, ir pašokdamą, ir krisdamą ant pirštų, – tik tuomet mano niūrus, blyškus kaip žemė, didis priešininkas imdavo trinti galvą arba skruostą, tarsi painiodamas tą tolimą trinksėjimą su baisiais smūgiais, kuriuos jis gaudavo nuo mano rūsčios šachmatų valdovės.

Kartais mano Lola atlinguodavo pas mus, kai mes sėdėdavom susikaupę prie lentos, ir man visuomet būdavo labai malonu matyti, kaip Gastonas, neatitraukdamas dramblio akutės nuo savo figūrų, ceremoningai atsistodavo, kad paspaustų jai ranką, ir tuoj pat paleisdavo jos glebius piršteliu, o paskui, taip ir nežvilgtelejęs į ją nė karto, atsisėdavo, kad pakliūtų į spąstus, kuriuos aš jam paspėdavau. Kartą, apie Kalėdas, po to, kai buvome nesimatę dvi savaites, jis manęs paklausė: „*Et toutes vos fillettes, elles vont bien*“*, ir iš to supratau, kad jo atbukęs niūrus žvilgsnis padaugino mano vienintelę Lolitą iš jos aprangų skaičiaus, kai ji pasirodydavo vilkėdama tai siauras mėlynas kelnes, tai sijoną, tai šortus, tai užsegamą chalata, tai pižamą.

Visai nenorom aš taip ilgai pasakoju apie vargšą Gastoną (liūdna pagalvoti, kad po metų, išvykęs į Europą, iš kurios negrižo, jis buvo išipainiojęs į *dans une sale histoire*** – kaip tyčia, Neapolyje!). Aš jo visai nepaminėčiau, jei jo buvimas Berdsležuje nebūtų taip keistai kontrastingas mano paties atvejui. Jis dabar man reikalingas apsiginti. Taigi štai jis, visiškai negabus žmogus: vidutiniškas dėstytojas; nevykęs mokslininkas; surūgęs, storas, šlykštus; užkietėjęs pederastas, labai niekinantis amerikietišką gyvenimo būdą; baisiausiai besididžiuojantis, kad nemoka anglų kalbos; klestintis manieringoje Naujojoje Anglijoje; mylimas pagyvenusių žmonių ir glamonėjamas berniukų – o, taip, besimėgaujantis gyvenimu ir kvailinantis visus; ir štai, vadinasi, aš.

* O visos jūsų dukros, ar jos gerai laikosi?

** Nešvarią istoriją.

Dabar man reikia atlikti nemalonią užduotį – apibūdinti Lolitos moralinio veido pokyčius į blogąją pusę. Viena vertus, ji visada ne itin aktyviai dalyvavo pačios sužadintoje meilės ekstazėje, bet, kita vertus, ir grynas savanaudiškumas iš pradžių jos neskatino man pataikauti. Tačiau aš buvau silpnas, aš buvau neapdairus, ir mano gimnazistė nimfetė laikė mane stebuklingoje nelaisvėje. Kuo labiau smuko jos žmoniškumas, tuo labiau stiprėjo mano aistra, mano švelnumas, mano kančios; ir tuo ji ėmė naudotis.

Savaitės atlygis, mokamas jai su sąlyga, kad triskart per parą atliks savo pagrindines pareigas, Berdslėjaus eros pradžioje buvo dvidešimt vienas centas (tos eros pabaigoje jis jau buvo pakilęs iki dolerio ir penkių centų, ir seansas jau kainavo ne vieną centą, o visus penkis). Tai buvo daugiau negu dosnus užmokestis, tuo labiau kad mergaitė nuolat gaudavo iš manęs visokių mažų dovanėlių; nebuvo atvejo, kad neleisčiau jai paragauti kokio nors saldumyno ar pažiūrėti naujo filmo, nors, žinoma, aš jausdavausi turįs teisę švelniai pareikalauti iš jos papildomo bučinio arba netgi visą asortimentą papildomų glamonių, kai žinodavau, kad ji trokšta vieno ar kito malonumo, būdingo jos amžiui. Tačiau su ja buvo nelengva. Labai jau apatiškai ji užsidirbdavo savo tris centus (o vėliau tris monetas po penkis) per dieną ir mokėdavo kietai derėtis, kai jos valioje būdavo neduoti man kai kurių ypatingų gyvenimą žlugdančių, keistų, lėtai veikiančių rojaus eliksyrų, be kurių aš negalėjau ištvirti ilgiau kaip kelias dienas paeiliui ir kurių neapsakomo svaigulio aš negalėjau gauti jėga. Suvokdama savo švelnios burnos magiją ir galią, ji išsigudrino – per vienerius mokslo metus! – pasididinti premiją už šitą konkrečią paslaugą iki trijų ir netgi keturių dolerių! O skaitytojau! Nesišaipyk įsivaizduodamas mane ant saldžiausių kankinimų suolo skambiai seikėjantį dešimties, dvidešimt penkių centų monetas ir netgi stambius sidabrinus dolerius, tarsi būčiau kokia lobius žarstanti, mėšlungiškai žvanganti ir visiškai išprotėjusi mašina; o ties epileptiku pasilenkusi abejinga jo beprotiško priepuolio kaltininkė stipriai gniauždavo monetas kumštyje, kurį aš paskui vis tiek atgniauždavau stipriais nagais, jei ji nesuskubdavo pasprukti ir kur nors paslėpti savo grobio. Ir lygiai taip pat, kaip vos ne kas antrą dieną aš lėtai apvažiuodavau mokyklos rajoną ir išlipdavau

iš automobilio, kad vos pavilkdamas kojas galėčiau žvilgtelėti į pieno barus ir išžiūrėti į pritemusių alėjų tarpus, įsiklausydamas į tolstantį mergaičių klegesį tarp širdies tvinksnų ir krintančių lapų šnaresio, lygiai taip pat aš, būdavo, apieškodavau jos kambarį, peržiūrėdamas suplėšytus popierėlius gražioje šiukšlių dėžėje, išpieštoje rožėmis, ir žvilgčiodavau po pagalve ant tvarkingų patalų, kuriuos pats ką tik paklojau. Kartą radau aštuonis dolerius vienoje iš jos knygų (tinkamu pavadinimu – „Lobių sala“), o kitą kartą skylė sienoje už Vistlerio „Motinos“ reprodukcijos pasirodė esanti prikimšta pinigų – suskaičiavau dvidešimt keturis dolerius ir dar smulkių – tarkim, iš viso dvidešimt šešis dolerius, – kuriuos aš ramiausiai pasiėmiau nieko jai nepasakęs, paskui ji, išūliai spoksodama į mane, „niekšinga vagyste“ apkaltino sąžiningąją ponią Huligan. Po to ji patvirtino savo intelekto koeficiento dydį tuo, kad susirado patikimesnę saugyklą, kurios aš niekuomet nesuieškojau; bet iki to laiko įvykdžiau ekonominę revoliuciją, privertęs ją sunkiu ir piktinančiu būdu pamažu užsitarnauti teisę dalyvauti mokyklos teatrinėje programoje; nes aš labiausiai bijojau ne to, kad ji mane sužlugdys finansiškai, o to, kad ji prikaups pakankamai pinigų pabėgti. Manau, ta vargšė mergaitė piktomis akimis vylėsi, kad su kokių penkiasdešimt dolerių rankinuke jai kaip nors pavyks nusigauti į Brodvėjų arba Holivudą, arba iki šlykščios pakelės restorano virtuvės (reikalinga padavėja) nykiausioje dykumų valstijoje, kur kaukia vėjas ir mirksi žvaigždės virš angarų, farų, barų, trotuarų, ir viskas aplink – glitėsiai, puvėsiai, mirtis.

8

Aš dėjau visas pastangas, pone teisėjau, kad išspręščiau „kavalierių“ problemą. Jūs nepatikėsite, bet prisiekiu, aš netgi skaitinėdavau vietos laikraštį „Berdslėjaus žvaigždė“, kuriame buvo rubrika „Jau-nimui“, kad išsiaiškinčiau, kaip man elgtis.

„Patarimas tėvams. Neatbaidykite dukters jaunų draugų. Tarkime, dabar jums sunkoka pripažinti, kad berniukams ji patraukli. Jums ji vis dar mažytė mergytė. O berniukams ji nuostabi ir įdomi, graži ir linksma. Jiems ji patinka. Šiandien jūs sudarinėjate stambius sandorius savajame direktoriaus kabinete, bet vakar jūs buvote tiesiog

gimnazistas Džimas, nešiojęs Dženės vadovėlius. Nagi prisiminkite! Argi jūs nenorėtumėte, kad jūsų duktė dabar būtų laiminga, kad ja žavėtusi simpatiški berniukai? Nejaugi jūs nenorėtumėt, kad jie drauge atsiduotų sveikiems žaidimams?“

Sveiki žaidimai? Dieve mano!

„Kodėl gi negalėtumėte žiūrėti į šitą Tomą ir Džoną kaip į svečius savo namuose? Kodėl negalėtumėte su jais pasikalbėti? Priversti juos išsikalbėti, prajuokinti juos, leisti jiems pasijusti laisvai?“

Nagi, Tomai, čia viešieji namai!

„Jeigu ji nesilaiko tvarkos, nebarkite jos „bendrininkui“ girdint. Tegu jūsų didžiulį nepasitenkinimą ji patiria likusi akis į akį su jumis, ir tegu jos kavalieriai daugiau negalvoja, kad ji – seno žmogėdros duktė“.

Pirmiausia senasis žmogėdra sudarė du sąrašus: vieną – „visiškai uždraustų dalykų“, kitą – „nenoriai leidžiamų“. Visiškai uždraustos buvo išvykos su kavalieriais – dviese arba su kita porele, arba su dviem porelėmis (kitas žingsnis vedė, be abejo, prie masinės orgijos). Jai buvo leidžiama su draugėmis užėiti į pieno barą ir ten paplepėti ir pakrizenti su kokiais nors atsitiktiniais jaunuoliais, kol aš truputį atokiau laukiau automobilyje. Pasakiau jai, kad jeigu socialiai priimtina berniukų gimnazijos (kuri vadinosi Butlerio berniukų akademija) grupė pakvies jos grupę į kasmetinį balių (prižiūrimą mokytojų ir jų žmonių), aš pasiruošęs pagalvoti, ar ji galės apsilvilti pirmąją šventinę suknelę (lengvutę, rausvą, su kuria laibarankė trylikametė ar keturiolikmetė mergaitė atrodo kaip flamingas). Taip pat pažadėjau, kad mūsų namuose surengsiu vakarėlį, į kurį ji galės pakviesti pačias gražiausias drauges ir padoriausius gimnazistus, su kuriais iki to laiko ji susipažins Butlerio gimnazijos baliuje. Tačiau patikinau ją, kad, kol viešpatauja mano režimas, jai niekada nebus leista nueiti į kiną su išiaudrinusiu berniūkščiu arba glamonėtis su juo automobilyje, arba susitikinėti su kavalieriais vakarėliuose pas drauges, arba man negirdint ilgai kalbėtis su jaunuoliu telefonu netgi tuomet, jei ketintų „tik aptarti jo santykius su viena mano drauge“.

Dėl tų draudimų ir ribojimų Lolita tūždavo, išvadindavo mane sumautu sukčium ir dar bjauresniais žodeliais, ir galop man būtų trūkusi kantrybė, jei nebūčiau staiga, savo laimei, supratęs, kad iš tikrųjų ją piktina ne tai, jog aš atimu iš jos vieną ar kitą malonumą, o tai, kad ji neturi bendrų teisių. Mat aš kėsinausi į sąlyginę gyve-

nimo programą, į visuotines pramogas, į „įprastus daryti dalykus“, į paauglės kasdienybę; nes nėra nieko konservatyvesnio už vaiką, ypač mergaitę, nors ji būtų pati nuostabiausia, ruda, rausvai rusva nimfetė auksiniame spalio sodo rūke.

Nesupraskite mano žodžių klaidingai. Aš negaliu prisiekti, kad tą žiemą (1948–1949 m.) Lolita visiškai išvengė nepadorių santykių su berniukais. Kad ir kaip atidžiai stebėjau jos laisvalaikį, nuolat pasitaikydavo neaišku kur praleistų valandų, dėl kurių vėliau ji bandė labai jau miglotai aiškintis; ir, žinoma, mano pavydas nulūžusiu nagu vis užkibdavo už ploniausio nimfetės neištikimybės audinio; bet aš labai aiškiai jutau – ir dabar galiu užtikrinti, kad tas jausmas buvo teisingas, – kad nevertėjo labai būgštauti. Taip jutau ne tik todėl, kad man nė karto nepasitaikė koks nors konkretus kietas jaunas gaidys (būčiau sutrėškęs plikomis rankomis) tarp bežadžių vyriškosios giminės statistų, šmėžuojančių kažkur antrame plane, bet ir todėl, kad man buvo „labiau negu akivaizdu“ (mėgstamas mano tetos Sibilės posakis), jog visi vyresnių klasių bernužėliai – nuo prakaituojančio mulkio, pradedančio drebėti vien tik nuo galimybės laikyti kaimynės rankytę tamsioje kino salėje, iki savim patenkinto smurtautojo spuoguotu veidu, lakstančiu lenktyniniu automobiliu, – buvo vienodai pasibjaurėtini mano prityrusiai mažai meilužei. „Mane verčia vėmti nuo berniukų ir skandaliukų“ – prikeverzojo ji vadovėlyje, o po to Monos ranka (Mona turi tuoj pasirodyti): „O kaip Rigeris?“ (jam irgi laikas).

Kodėl tokie beveidžiai mano atmintyje tie jaunuoliai, kuriuos teko matyti jos draugijoje? Pavyzdžiui, buvo Raudonskvernis, kuris vieną gražią dieną – pirmą dieną, kai pasnigo, – palydėjo ją namo. Pro svetainės langą žiūrėjau, kaip jie atsisveikindami kalbėjosi palei mūsų priebutį. Ji vilkėjo savo pirmąjį paltą kailine apykakle; ruda kepuraitė vainikavo mano mėgstamą šukuoseną – tiesūs kirpčiukai priekyje, garbiniai šonuose ir natūralios garbanos užpakalyje, – ir jos patamsėję mokasinai ir baltos kojinių atrodė dar netvarkingiau negu paprastai. Kaip visada kalbėdama arba klausydama pašnekovo ji spaudė prie krūtinės savo knygeles, o jos kojytės vis nenustygo: tai dešinią primindavo kairiosios keltį, tai atitraukdavo pėdą atgal, tai sukryžiuodavo kulkšnis, palengva siūbuodavo, žengdavo kelis žingsniukus – ir iš naujo pradėdavo visą seriją. Buvo Vėjas, kartą sekmadienį kalbėjęsis su ja prieš einant į restoraną, į kurį iš dyko buvimo bandė mane nusitempti jo motina ir sesuo pasiplepėti; aš slūkinau ir

žvilgčiojau į vienintelę savo meilę. Jai jau pavykdavo visokios tradicinės grimasos, pavyzdžiui, jauna panelė mandagiai parodydavo, kai ji leipsta juokais: palenkusi galvą ir vis dar imituodama nenutrūkstamą kvatojimą, ji žengdavo kelis žingsnius atgal (jau pajutusi mano šauksmą), paskui pasisukdavo ir eidavo prie manęs blėstančia šypsena. Man daug labiau patikdavo (gal todėl, kad tai primindavo jos pirmą nepamirštamą išpažintį) jos maniera dūsauti („Ak, Dieve mano!“) su žaismingai svajingu nuolankumu likimui arba žemu baubiančiu balsu ilgai tęsiamas „O, ne!“, kai likimo smūgis jau būdavo suduotas. Bet labiausiai man patikdavo žiūrėti, jei jau prakalbome apie gestus ir jaunystę, kai ji Tejero gatve pirmyn ir atgal važinėdavosi savo naujuoju dviračiu, kuris atrodė irgi žavus ir jaunas. Ji atsistodavo ant pedalo, kad smarkiau įsuktų, paskui sėsdavosi glebia poza, kol greitis sumažėdavo. Sustojusi prie pašto dėžutės (vis dar sėdėdama ant sėdynės), pasiėmusi žurnalą greitai vartydavo, dėdavo jį atgal, liežuviu galelį prispausdavo prie viršutinės lūpos kampučio, pasispirdavo koja ir vėl lėkdavo saulės ir šešėlių išmarginta gatve.

Apskritai ji geriau prisitaikė prie savo aplinkos, negu aš galėjau įsivaizduoti, stebėdamas savo išlepintą mergaitę vergę ir tuos ryškius elgesio ypatumus, kuriuos ji naiviai rodydavo žiemą Kalifornijoje. Nors niekuomet negalėjau priprasti prie to nuolatinio pavojaus, verčiančio smarkiai daužytis švelnias didžių nusidėjėlių širdis, aš maniau, kad geriau pasislėpti nebūčiau sugalvojęs. Gulėdamas kabinete prie lango siauroje lovoje po trumpos dievinimo ir nevilties sesijos šaltame Lolitos miegamajame ir prisimindamas praėjusios dienos įvykius, karščiuojančiomis vaizduotės akimis mačiau savo paties lėtai slenkantį atvaizdą. Aš mačiau, kaip dr. Humbertas, bulvarinių romanų „gražus brunetas“, gyslose galbūt turintis keltiško kraujo, priklausantis turbūt konservatyviai, jeigu ne konservatyviausiai bažnyčiai, išeina palydėti dukters į mokyklą. Aš mačiau, kaip šyptelėdamas ir kilstelėdamas antakius (juodus ir tankius, kaip vyrų reklamose) jis pasisveikina su gerąja ponija Huligan, nuo kurios trenkia baisi smarvė ir kuri, žinojau, pasitaikius pirmai progai nusėlins prie šeimininko džino butelio. Žiūrėdamas vakarinio kaimyno, buvusio budelio ar religinių knygelių autoriaus – kieno koks reikalas? – akimis, per atdarą jo kabineto langą aš mačiau mūsų herojų (kas jis? rodos, prancūzas ar šveicaras?) susimąščiusį prie rašomosios mašinėlės (gana suvargęs profilis, beveik hitleriška sruoga ant blyškios kaktos). Per šventes

galėjai matyti profesorių H. H. dailiai pasiūtu paltu ir rudomis pirštinėmis žingsniuojantį pas Valtoną (kavinė, garsi porcelianiniais triušiais ir šokolado dėžutėmis, tarp kurių sėdi ir lauki, kada atsilaisvins staliukas – staliukas dviem, dar apšnerkštas ankstesnės poros maisto likučiais). Dabar mes jį matome šiokiadienį, apie pirmą valandą dienos, oriai besisveikinantį su šimtaake rytine kaimyne; atsargiai manevruodamas jis iš garažo išvairuoja automobilį pro prakeiktus kadagių krūmus ir išvažiuoja į slidų kelią. Šaltą žvilgsnį pakėlęs nuo knygos, žiūriu į sieninį laikrodį prikaitintoje universiteto bibliotekoje tarp jaunų luitus primenančių moterų, netikėtai užtiktų ir dėl žinių pertekliaus pavirtusių akmenimis. Vaikštinėju koledžo kieme kartu su kulto tarnu Rigeriu (jis dėsto tikybą mergaičių gimnazijoje): „Kažkas man sakė, kad jos motina buvo garsi aktorė, žuvusi per lėktuvo katastrofą. Tai netiesa? Vadinasi, aš ne taip supratau. Nejaugi? Tai šit kaip. Labai liūdna. (Sumanei, meilute, išaukštinti mama?) Lėtai stumiu metalinį vežimėlį, kraunamą produktų, per supermarketo labirintą paskui profesorių V., taip pat lėtai judantį, romų našlį ožio akimis. Kasu apsnigtą įvažiavimą: švarkas numestas, prašmatnus juodai baltas šalikas apvijęs kaklą. Neparodydamas gašlaus nekantrumo (netgi prisiverčiu į demblį nusivalyti kojas) seku paskui dukterį, įeinančią į namus. Lydžiu Dolę pas dantistą... dailutė asistentė, švysčiojanti... seni žurnalai, *ne montrez pas voz zhambes**, kaip sakydavo velionė. Pietaujame su Dole miesto restorane: mes pastebėjome, kad misteris Edgaras H. Humbertas valgė bifšteką europietišškai – nepadėdamas peilio. Bičiuliai (vos ne dvyiniai) mėgaujasi koncertu: du romūs prancūzai marmuriniais veidais, sėdintys greta – mesjė Humbertas su muzikalia dukrele ir mesjė Godenas su ne mažiau gabiu profesoriaus V. sūneliu (profesorius leidžia higienišką meilės vakarą Providense, garsiamе bordeliais). Atidarau garažą: šviesos kvadratas praryja mašiną ir gęsta. Vilkėdamas ryškia pižamą timpčiodamas užtraukiu naktinę užuolaidą Dolės miegamajame. Šeštadienio rytą niekieno nematomas vonioje iškilmingai sveriu svarstyklėmis nuogutę, žiemą išbalusią mergaitę. Jį matė ir girdėjo sekmadienio rytą (o mes manėme, kad jis vaikšto į bažnyčią!); jis šaukė dukrai: „Grįžk ne per vėlai!“ – ji eidavo žaisti

* Nerodykite šlaunų.

teniso. Ji įleidžia į namus keistai pastabią savo draugę: „Pirmąkart matau, sere, kad vyriškis namuose vilkėtų šilkinę striukę – gal tik kino dramose“.

9

Malonu buvo galvoti, kad susipažinsiu su Lolitos draugėmis, bet apskritai jos nepateisino lūkesčių. Išvardysiu: Opalė Iks, Linda Hol, Avisė Čapman, Eva Rozen ir Mona Dal (visos tos pavardės, išskyrus vieną, tik panašios į tikrąsias). Opalė – drovi, apdribusi, spuoguota, akiniuota būtybė – labai mylėjo Dolę, o ši ją bardavo. Su Linda Hol, geriausia mokyklos tenisininke, Dolė žaisdavo singlą ne mažiau kaip dukart per savaitę (numanau, kad Linda buvo tikra nimfetė, bet kažkodėl ji pas mus nesilankė, gal jos neleido); ją įsiminiau tik kaip saulės kamuolio blyksnį dengto korto stačiakampyje. Iš kitų nė viena negalėjo pretenduoti į nimfetes, išskyrus Evą Rozen. Avisė buvo nutukusi, kresna mergaitė plaukuotomis kojomis; Mona, nors ir blyksteldavo kažkokiu šiurkštu jusliniu grožiu (beje, ji buvo metais vyresnė už mano senstančią meilužę), tikrai seniai jau nebe nimfetė, jeigu kada nors tokia ir buvo. O Eva Rozen, mažutis „nepastovus asmuo“ iš Prancūzijos, buvo pavyzdys, kad išvalgiam mėgėjui ir neypatingas mergaitės grožis kartais gali atskleisti svarbiausius nimfetės žavesio bruožus: idealiai laibą, vos išsivysčiusią figūrą, keistai viliojantį žvilgsnį, prakaulius skruostus. Žvilgantys variniai jos plaukai jei ne spalva, tai šilkinio spindesiu priminė Lolitos plaukus. Švelnaus jos veido bruožai – pieno baltumo oda, rausvos lūpos ir balkšvos blakstienos – neturėjo to lapiško smailumo, būdingo dideliame nerasiniam raudonplaukių klanui; be to, ji nedėvėjo žalių rūbų – tos jų klanų uniformos; visuomet matau ją vilkinčią juodai arba bordo – pavyzdžiui, labai elegantiškas juodas megztinis ir juodi bateliai aukštais kulniukais; nagus ji tepdavo granatų raudonumo laku ir mėgo (didžiam Lolitos pasibjaurėjimui) kalbėti prancūziškai: Evos intonacijos tebebuvo stebėtinai švarios, bet mokyklinius ir sporto terminus ji graibstė iš amerikiečių šneamosios kalbos, ir tuomet jos kalba įgaudavo Bruklino akcentą, tuo mane ir žavėjo ši paryžietė, lankanti Naujosios Anglijos mokyklą su

pseudobritiškomis pretenzijomis. Deja, Lolita, iš pradžių pagarbiai sakiusi, kad „tos prancūzaitės dėdė – milijonierius“, netrukus dėl kažin kokių „aristokratiškų“ priežasčių nutraukė draugystę su Eva, taip ir nesuteikusi man progos pasimėgauti – ak, visai kukliai – jos kvapniais apsilankymais mūsų svetinguose namuose. Mielasis skaitytojas žino, kokią reikšmę aš visuomet teikdavau visam mergaičių, besisukiojančių apie mano Lolitą, pulkui – nimfetinis paguodos prizas. Vienu metu nusižiūrėjau Moną Dal, kuri dažnai pas mus lankydavosi, ypač pavasario semestrą, kai jodvi su Lolita taip žavėjosi scenos menu. Aš, būdavo, savęs klausiau, kokias paslaptis baisiai nepatikima Doloresa Heiz atskleidė Monai; juk man Lolitūtė spėjo išplepėti – kartą atsiliepusi į mano skubų ir gerai apmokamą maldavimą – visiškai neįtikėtinas detales iš romano, kurį Mona užmezgė su kažkokiu jūreiviu Atlanto kurorte. Nieko keista, kad Lolita pasirinko patikėtine dailią, šaltą, patyrusią, padykusią Moną, kurią kartą girdėjau (Lolita prisiekinėjo, kad ne taip nugirdau) nerūpestingai plepant prieškambaryje: „Tai tiek tau beliko iš skaistybės, mano brangute“ (Lolita ką tik buvo pasakiusi apie savo mežtinį, kad jis atseit iš „skaisčios“ vilnos). Monos balsas buvo juokingai kimus, dulsvai juodus plaukus ji garbanojosi pas gerą kirpėją ir segėjo stambius auskarus; jos akys buvo gintaro rudumo, truputį išsprogusios, o lūpos sultingos. Lolita pasakojo, kad mokytojos bardavo Moną už tai, jog ji be saiko apsikarsčiusi strazo papuošalais. Jos rankos drebėjo. Ją vargino šimto penkiasdešimties balų intelekto koeficientas. Dar paminėsiu didžiulį šokolado rudumo apgamą ant jos jau visiškai moteriškos nugaros, kurią nužvelgiau tą vakarą, kai jodvi su Lolita pasipuošė labai atviromis pastelinių atspalvių suknelėmis Butlerio mokyklos baliui.

Žvilgteriu truputį į priekį, bet nejučiom atmintis perbėga visą klaviatūrą, kai galvoju apie tuos mokslo metus Berdslejuje. Nuo mano klausimo, su kokiais berniukais bendrauja Lolita, madmuazelė Dal grakščiai išsisuko. Kalbėjomės tą dieną, kai Lolita, išėjusi žaisti teniso į tą „aristokratišką“ sporto klubą, kuriam priklausė Linda, skambino iš ten telefonu ir pranešė, kad ji galbūt vėluos visą valandą, taigi ar aš negalėčiau užimti Monos, kai ši ateis repetuoti su ja „Užsispyrėlės sutramdymo“ scenos. Ir štai gražuolė Mona, naudodamasi visomis savo moduliacijomis, visais elgsenos ir balso kerais ir žvelgdama man į akis su kažkokia lengva křištolinės ironijos ugnele (gal aš klydau), man atsakė:

– Tiesą sakant, sere, Dolė išvis negalvoja apie geltonsnapius berniūkščius. Tiesą sakant, mudvi konkurentės. Ir ji, ir aš esame beprotiškai įsimylėjusios jo eminenciją Rigerį.

(Banalus pokštas – aš jau minėjau apie tą paniurėlį, netašytą stuobrį arklio žandikauliu; jis manęs vos nepribaigė dalindamasis savo kelionės į Šveicariją išpūdžiais, kuriais mane kankino per kažkokią tėvų arbatėlę, tiksliai nepamenu, kada).

– O kaip balius?

– Ak, šeltyinės!

– Prašau?

– Ne balius, o triumfas! Žodžiu, pritrenkiantis balius.

– Ar Dolė daug šoko?

– Ai, ne taip jau baisiai daug – jai greit atsibodo.

– O kokia Monos (svajingosios Monos) nuomonė apie pačią Dolę?

– Apie ką jūs, sere?

– Ar ji mano, kad Dolei sekasi mokykloje?

– Ką gi, mergiūkštė ji – uch kokia!

– O kaip ji elgiasi?

– Mergiūkštė kaip reikiant.

– Taip, bet vis dėlto?..

– Nuostabi mergaitė!

Ir, padariusi šią išvadą, Mona trūkčiojamai atsiduso, paėmė nuo staliuko pirmą pasitaikiusią knygą ir, visiškai pakeitusi veido išraišką, apsimestinais suraukusi antakius, tarė:

– Papasakokite man apie Balzaką, sere. Ar tikrai jis toks nuostabus?

Ji prisislinko taip arti mano krėslo, kad pro kosmetinį kvėpalų ir kremų mišinį užuodžiau neįdomų jos pačios odos kvapą. Netikėtai man šovė keista mintis: gal mano Lolita ėmėsi sąvadavimo? Jei taip, tai į pavaduotojas ji pasirinko netikusią kandidatę. Vengdamas šaltakraujų Monos žvilgsnio, aš valandžiukę pakalbėjau apie prancūzų literatūrą. Pagaliau parėjo Dolė – žvilgtelėjo į mus primerkusi dulsvas akis. Aš palikau drauges vienas. Prie laiptų posūkio buvo suveriamas, niekada nedarinėjamas, voratinkliais apkibęs langelis, kurio vienas kvadratinis buvo iš rubino spalvos stiklo, ir ta kraujuojanti žaizda tarp kitų bespalvių langelių, ir ta jos asimetriška padėtis (ėjimas žirgu b8–c6) visuomet man kėlė buką nerimą.

O kartais... Nagi, prašom, kiek kartų, bičiuli? Ar galėtumėte atsiminti keturis, penkis ar daugiau tokių kartų? O gal nė viena žmogaus širdis neišvertų daugiau kaip dviejų trijų kartų? Kartais (nieko negaliu atsakyti į jūsų klausimą), kai Lolita ruošdavo pamokas, čiulpdama pieštuką, išsidrėbusi skersai krėslo, uždėjusi kojas ant porankio, aš nusimesdavau visas pedagoginio santūrumo grandines, užmiršdavau visus mūsų barnius, savo vyrišką savimeilę – ir tiesiog keturiom prišliauždavau prie tavo krėslo, Lolita! Ji tada žvelgdavo į mane žvilgsniu, panašiu į pilką gauruotą klaustuką (nepatikliai, irzliai sakančiu: „Kaip – ir vėl?“); nes tu nė karto nesiteikei suprasti, kad aš galiu be kokių nors konkrečių ketinimų beprotiškai geisti įsikniaubti veidu į tavo škotišką sijonuką, mano meile! O Dieve – tavo nuogų rankų ir kojų gležnumas, o Dieve, kaip norėjosi man suglausti, apkabinti visas keturias šias plonas, žavias galūnes, primenančias sudėtas kumeliuko kojas, ir suimti tavo galvą savo nedoromis rankomis, ir patempti aukštyn abiejų smilkinių odą, ir pabučiuoti tavo susiaurėjusias akis, ir... „Ak, atstok nuo manęs, senas paviane! – sakydavai tu. – Dėl Dievo, prašau tavęs atstoti nuo manęs pagaliau!“ Ir aš keldavausi nuo grindų, o tu žiūrėdavai, tyčia trūkčiojančiu veidu pamėgdžiodama mano nervinį tiką. Bet nieko, tai nesvarbu, juk aš tik gyvulus, nieko, tęsime šitą niekingą pasakojimą.

Vieną pirmadienio rytą, atrodo, gruodį, paskambino mis Prat ir paprašė, kad atvažiuočiau apie kai ką pasikalbėti. Žinojau, kad Dolės pažymiai paskutinį mėnesį buvo nekokie; bet, užuot galvojęs apie tikrovišką iškvietimo priežastį, įsivaizdavau dievai žino kokius siaubus ir, prieš ryždamasis važiuoti į mokyklą, turėjau pasidrašinti pinta džinananaso. Lėtai, jausdamasis taip, tartum visas būčiau tik iš gerklų ir širdies, aš su baimė laukiau mirties.

Mis Prat, stambi, nevalyvos išvaizdos moteris žilais plaukais, plačia plokščia nosimi ir mažutėmis akytėmis už raginių akinių stiklų, parodžiusi į nusmurgusį ir žeminantį pufą, paprašė manęs sėstis, o pati nerangiai

prisėdo ant ažuolinio krėslo porankio. Kelias sekundes ji tylėjo, išmeigusi į mane pašaipų ir smalsų žvilgsnį. Prisiminiau, kad taip ji žiūrėjo ir per pirmą mūsų susitikimą, bet tada ir aš galėjau sau leisti rūščiai susiraukti. Pagaliau jos akys nuslydo nuo manęs. Ji susimąstė – tikriausiai tik apsimėtė. Tartum kažkam pasiryžusi, ji ėmė abiem storom rankom trinti tamsiai pilko flanelinio sijono klostes ties keliu kažką valydama – kreidą ar ką. Paskui vis dar trindama sijoną ir nepakeldama akių ji tarė:

– Leiskite man jūsų, misterį Heizai, atvirai paklausti. Juk jūs – senamadis europietis tėvas, ar ne?

– Tai kad ne, – atsakiau. – Konservatyvus – galbūt, bet visai nesenamadis.

Ji atsipūtė, susiraukė ir paskui, pakėlusį dideles, putlias rankas, suplojo delnais, išreikšdama ketinimą kalbėti apie reikalo esmę, ir vėl įsispokojo į mane blizgančiomis akytėmis.

– Dolė Heiz, – pasakė ji, – žavi mergaičiukė, bet lytinio brendimo pradžia jai, matyt, sukelia tam tikrų sunkumų.

Aš truputį susigūžiau. Ką dar aš galėjau padaryti?

– Ji vis dar blaškosi, – pasakė mis Prat, tą blaškymąsi vaizduodama tam tikru cinamonu nubarstytų rankų judesiu, – tarp dviejų zonų – analinės ir genitalinės. Iš esmės ji, žinoma, žavi...

Aš perklausiau:

– Atleiskite, tarp kokių zonų?

– Štai ir prabilo jumyse senamadis europietis! – šūktelėjo Prat, lengvai plekštelėjusi per mano rankinį laikrodį ir staiga iškišusi dirbtinius dantis. – Aš tik norėjau pasakyti, kad biologinis potraukis ir psichologinis – norite papiroso? – nevisiškai dera jūsų Dolėje, nesudaro, taip sakant, tam tikros visumos.

Jos rankos trumpam apglėbė nematomą arbūzą.

– Ji patraukli, protinga, bet nerūpestinga. – Sunkiai alsuodama, tebetupėdama ant laktos, mano pašnekovė padarė pauzę, kad žvilgtelėtų į žaviosios mergaičiukės pažymius, kurių aprašas gulėjo po dešinei ant rašomojo stalo. – Jos pažymiai vis prastėja ir prastėja. Štai aš savęs ir klausiu, misterį Heizai... – vėl tas tariamas susimąstymas.

– Ką gi, – tęsė ji žvaliai, – o aš štai rūkau papirosus ir, kaip sakydavo mūsų neužmirštamasis daktaras Pirsas, tuo nesididžiuoju, bet nepaprastai mėgstu!

Ji užsirūkė, ir dūmai, išsiveržę iš jos šnervių, man priminė porą šerno ilčių.

– Aš jums pateiksiu kelias detales. Tai neužims daug laiko. Kurgi čia?.. – ji ėmė perrinkinėti savo popierius. – Taip, ji iššaukiamai elgiasi su mis Redkok ir labai šiurkšti su mis Kormorant. O štai vienos iš mūsų specialių mokslinių bendradarbių pranešimas: mielai dainuoja chore, nors jos mintys tarsi truputį klaidžioja. Be to, užsikelia koją ant kojos ir kairiąja mostaguoja į taktą. Įprastų žodelių rubrikoje: paprasčiausio paauglių slengo dviejų šimtų keturiasdešimt dviejų žodžių ir aiškiai europietiškos kilmės daugiaskiemenių žodžių žodynas. Klasėje daug dūsauja. Kurgi čia?.. Aha. Štai čia paskutinė lapkričio savaitė. Daug dūsauja... Energingai žiaumoja gumą. Nagų negrauzia, o gaila – tai geriau atitiktų bendrą vaizdą – moksliniu požiūriu, žinoma. Menstruacijos, anot subjekto, visiškai reguliarios. Šiuo metu nepriklauso jokiai bažnytinei organizacijai. Beje, misteri Heizai, ar jos motina priklausė? Ak šit kaip. O jūs pats? Taip, žinoma, tai niekam ne-svarbu, nebent ponui Dievui. Mes norėjome dar kai ką išsiaiškinti... Namuose ji turbūt neturi jokių pareigų? Aha, taip taip. Jūs, misteris Heizai, matyt, norite, kad jūsų Dolė augtų kaip princesė. Na, kas čia dar? Ima į rankas knygas ir padeda jas labai graškčiai. Balsas malonus. Dažnai krizena. Truputį svajinga. Būdingi kažkokie savi slapti juokeliai, pavyzdžiui, iš kito galo skaito kai kurių mokytojų pavardes. Plaukai tamsiai rusvi pramaišiu su šviesiai rusvais, žvilgantys – na, aš manau (Prat nusižvengė), jūs pats tai žinote. Nosis neužgulusi, pėdų keltis aukšta, akys... Palaukite, kažkur čia turėjau naujesnę ataskaitą. Taip! Štai ji. Mis Gold sako, kad Dolės pažymiai iš teniso stiliaus pakilo nuo „labai gerai“ iki „puikiai“ – jie geresni net už mūsų čempionės Lindos Hol, tik Dolė blogai koncentruojasi, ir tai atspindi rezultatas. Mis Kormorant negali nuspręsti, ar Dolė valdo savo emocijas, ar pati yra jų valdoma. Mis Zelva praneša, kad jai, tai yra Dolei, nesiseka žodžiais apibūdinti savo išgyvenimų, o mis Duten nuomone, Dolės organinės funkcijos labai puikios. Mis Molar mano, kad Dolė trumparegė ir turėtų kreiptis į gerą oftalmologą, o mis Redkok, priešingai, tvirtina, kad mergaitė simuliuoja akių nuovargį, siekdama pateisinti nepakankamą mokymąsi. Ir pagaliau, misteris Heizai, yra svarbiausias dalykas, kuris labiausiai jaudina mūsų tyrinėtojus. Noriu jus atvirai paklausti. Noriu žinoti, jeigu jūsų vargšė žmona arba jūs pats, arba koks kitas giminaitis – ar aš teisingai suprantu, kad ji turi Kalifornijoje kelias tetas ir senelį iš motinos pusės? – ak, visi mirę, tuomet atleiskite, – bet, šiaip ar

taip, mus jaudina klausimas, ar kas nors iš šeimos narių jai paaiškino, kaip vyksta žinduolių dauginimasis? Mums visiems susidaro įspūdis, kad būdama penkiolikos metų Dolė skaudžiai atsilieka nuo bendraamžių, nesidomi lytiniais klausimais, tiksliau, slopina savyje bet koki domėjimąsi jais, kad taip apsaugotų savo nemokšišumą ir savo orumą. Gerai, aš suklydau, ne penkiolika, o beveik keturiolika. Matote, misteris Heizai, mūsų mokykla nemano, kad vaikams reikia sekėti pasakas apie gėlytes apdulkinančias bitutes, apie gandrų ir kopūstų laukus, bet mes tvirtai įsitikinę, kad mokines reikia parengti abipusiai maloniam vedybiniam gyvenimui ir sėkmingai motinystei. Mes jaučiame, kad Dolei geriau sektųsi, jei ji labiau stengtųsi. Šiuo atžvilgiu svarbus mis Kormorant pranešimas. Dolė yra linkusi, švelniai tariant, šiurkščiai elgtis. Bet visos mes jaučiame, kad, pirma, jūs turėtumėte paprašyti šeimos daktaro, kad jis paaiškintų jai elementarius lytinio gyvenimo pagrindus, o antra, jūs turite leisti mėgautis jos draugių brolių draugija – ar jaunimo klube, ar jo emnencijos Rigerio organizacijoje, ar pagaliau puikioje mūsų mokinių tėvų namų aplinkoje.

– Ji gali susitikinėti su berniukais puikioje savo namų aplinkoje, – tariu aš.

– Mes labai tikimės, kad taip ir bus, – įkvėptai pasakė Prat. – Kai klausinėjome apie jos sunkumus, Dolė atsisakė aptarinėti sąlygas namuose, bet pasikalbėjome su kai kuriomis jos draugėmis ir – klausykite – reikalaujame, kad jūs atsiimtumėte savo veto ir leistumėte jai dalyvauti mūsų spektakliuose. Jūs tiesiog privalote leisti jai vaidinti „Užburtuose medžiotojuose“. Per pirmąjį vaidmenų skirstymą ji pasirodė esanti žavi maža nimfa. Pavasarį autorius kelias dienas praleis Berdsležaus universitete ir galbūt sutiks dalyvauti dviejose trijose repeticijose mūsų naujojoje auditorijoje. Aš noriu pasakyti, kad štai tokie dalykai ir yra laimė – būti jaunai, gražiai, pilnai gyvybingumo. Jūs turėtumėte suprasti...

– Aš visuomet sau atrodžiau, – įterpiu aš, – labai supratingas tėvas.

– Ak, neabejoju! Bet mis Zelva ir mis Duten mano, ir aš linkusi joms pritarti, kad jūsų dukterį persekioja seksualinės mintys, ir ji neranda ramybės ir todėl nesiliauja erzinti ir kankinti kitų mergaičių ir netgi kai kurių jaunesnių mokytojų, ir kvailai perdarinėti jų vardų, – mat gi jos tai vaikšto į nekaltus pasimatymus su kavalieriais.

Gūžtelėjau pečiais. Pribaigtas emigrantas.

– Nagi drauge pagalvokime, misterį Heizai. Kas jai, tai mergaitei, yra?

– Ji man atrodo visai normali ir laiminga, – atsakiau aš (gal katastrofa galų gale priartėjo? Gal jos mane demaskavo? Gal kreipėsi į hipnotizuotoją?)

– Mane jaudina, – pasakė mis Prat, žvilgtelėjusi į laikrodį ir pradėjusi iš naujo svarstyti klausimą, – kad ir auklėtojoms, ir draugėms Dolė atrodo priešišškai nusiteikusi, nepatenkinta, uždara, ir visos mes nesuprantam, kodėl jūs taip nusiteikę prieš visas normalias pramogas, būdingas normaliems vaikams?

– Ir prieš meilės preliminarus? – paklausiau aš tiesmukai, desperatiškai – taip kandžiojasi prie sienos priremta sena žiurkė.

– Ką gi, aš, žinoma, sveikinu tokią šiuolaikinę terminologiją, – pasakė Pratinda kreivai šyptelėjusi. – Bet ne tai svarbiausia. Kadangi mūsų Berdslėjaus gimnazijoje yra priežiūra, tai mūsų spektaklių, šokių ir kitų pasilinksminimų negalima laikyti tiesiogine prasme preliminarais, nors, aišku, mergaitės susitinka su berniukais, jeigu dėl to jūs prieštaraujate.

– Gerai, – tariau aš, ir mano pufas sunkiai atsiduso. – Įtikinote. Ji gali vaidinti pjesėje. Bet jeigu dalis vaidmenų – vyriški, tai mano sąlyga: vyriški vaidmenys skiriami mergaitėms.

– Mane visuomet štulbina, – pasakė mis Prat, – kaip puikiai kai kurie užsieniečiai arba natūralizavęsi amerikiečiai naudojami mūsų turtinga kalba. Esu įsitikinusi, kad mis Gold – ji vadovauja dramos būreliui – nepaprastai apsidžiaugs. Beje, man regis, ji yra viena iš nedaugelio mokytojų, kuri lyg ir gerai vertina – tai yra, aš noriu pasakyti, kuri lyg ir moka elgtis su sunkaus būdo Dole. Tai štai taip ir baigsime aptarinėti bendrus klausimus; dabar lieka nedidelė smulkmena. Misterį Heizai, jūsų Dolė vėl prikūrė pokštų.

Mis Prat padarė pauzę, o paskui smiliumi pradėjo taip smarkiai braukyti panosę kairėn ir dešinėn, kad jos nosis leidosi šokti karo šokį.

– Aš tiesus žmogus, – tarė ji, – bet gyvenime yra tam tikrų formalumų, ir man sunku... Gerai, aš paaiškinsiu taip: pavyzdžiui, ponai Vokeriai, gyvenantys senoviniame name, kurį mes čia vadiname Hercogo pilimi, – jūs, be abejo, matėte tą didžiulį pilką namą kalvos viršūnėje – dvi savo dukras leidžia į mūsų mokyklą, pas mus taip pat mokosi universiteto prezidento daktaro Muro dukterėčia, nepaprastai

gerai išauklėta panelė, jau nekalbant apie daugybę kitų garsenybių vaikų. Ir štai turėdami minty šitas aplinkybes mes truptų priblokšti, kai Dolė, tokia gera mergaitė, vartoja žodžius, kurie jums, užsieniečiui, turbūt tiesiog nežinomi arba nesuprantami. Gal būtų geriau pakviesti čia Dolę ir neatidėliojant tuoj pat apsvarstyti? Nenorite? Matote... Ak, jau geriau tiesiai šviesiai. Dolė užrašė nepadorų terminą, kuris, anot mūsų daktarės Kutler, meksikiečių prasčiokų žargonu reiškia „pisuaras“, – užrašė savo lūpų dažu ant vienos iš sveikatos apsaugos brošiūrų, jas mergaitėms išdalino mis Redkok, kuri birželį išteka, ir mes nusprendėme, kad Dolė liks po pamokų – gal pusvalanduką. Bet jeigu jūs norėtumėte...

– Ne, – pasakiau aš, – nenoriu laužyti jūsų taisyklių. Aš su ja pasikalbėsiu akis į akį. Aš tai išsiaiškinsiu.

– Taip ir padarykite, – pritarė mis Prat, keldamasi nuo kėdės porankio. – O mudu po kurio laiko vėl galėtume pasikalbėti, ir jeigu nebus pagerėjimo, paprašysime mūsų daktarę atlikti mergaitei tyrimus.

Gal vesti Pratindą ir ją pasmaugti?

– Beje, tegul jūsų namų gydytojas apžiūri ją fiziškai – paprastas, rutininis sveikatos patikrinimas. Aš ją pasodinau klasėje „Masėje“, paskutinė koridoriaus gale.

Paaškinsiu, kad Berdslėjaus gimnazija pamėgdžiojo garsią mergaičių mokyklą Anglijoje tuo, kad suteikė klasėms įvairiausius pavadinimus, pavyzdžiui, „Fantazija“, „Oazė“ ir taip toliau. „Masėje“ buvo tvanku, virš juodos lentos kabojo ruda Reinoldso „Nekaltybės metų“ reprodukcija, stovėjo kelios eilės griozdiškų suolų. Viename iš jų Lolita buvo įsigilinsi į Bekerio „Dramos technikos“ skyrių apie dialogą, ir buvo labai tylu, o priešais ją sėdėjo kita mergaitė labai apnuogintu porceliano baltumo kaklu ir fantastiškais nubalusiais auksiniais plaukais ir taip pat skaitė užmiršusi viską pasaulyje, be perstojo sukdamą apie pirštą švelnią garbaną, ir aš atsisėdau greta Dolės tiesiai už to kaklo ir tos garbanos ir atsisėgiau palta, ir už šešiasdešimt penkis centus plius leidimą pažiūrėti mokyklinį spektaklį pasiekiau, kad Lolita paskolintų man po suolo priedanga savo kreida ir rašalu suteptą ranką raudonais kauliukais. Ak, tai buvo tikrai kvaila ir neatsargu, bet po neseniai vykusių kankinimų viršininė kabinete aš buvau tiesiog priverstas pasinaudoti kombinacija, kuri, žinojau, niekuomet nebesikartos.

Apie Kalėdas ji labai peršalo ir ją apžiūrėjo viena iš Biankos Lester draugių, daktarė Ilza Tristramson (labas, Ilza, jūs buvote labai maloni, nerodėte per didelio smalsumo ir mano balandėlę lietėte taip švelniai). Gydytoja nustatė bronchitą, patapšnojo Lolitos nuoga nugarą (pūkeliai išilgai stuburo buvo pasišiaušę nuo karščio) ir prisakė jai gulėti lovoje savaitę ar ilgiau. Iš pradžių ji labai karščioavo, ir aš negalėjau atsisakyti nelauktos malonumų aistros (*Venus febriculosa!**), bet, tiesą sakant, labai suglebusi mergaitė dejavo ir kosėjo, ir drebėjo iš šalčio mano atkakliame glėbyje. O kai tik pasitaisė, aš surengiau jai vakarėlį su berniukais.

Ko gero, per daug išgėriau, rengdamasis sunkiam išbandymui. Ko gero, pastačiau save į kvailą padėtį. Mergaitės papuošė ir apkabinėjo lemputėmis eglutę (vokiečių kalėdinis paprotys, tik anksčiau būdavo žvakutės, o dabar – spalvotos lemputės). Rinkosi plokšteles ir šėrė jomis mano šeimininko gramofoną. Dolė vilkėjo puošnią pilką suknelę apgulančiu liemeni kliošiniu sijonu. Niūniuodamas melodiją, aš nuėjau į viršų, bet paskui kas dešimt ar dvidešimt minučių nusileisdavau kaip kvailys kelioms sekundėms ta dingstimi, kad atseit pamiršau ant židinio pypkę arba ieškodavau laikraščio; ir kiekvieną kartą man darėsi vis sunkiau ir sunkiau atlikti tuos paprastus veiksmus, ir aš norom nenorom prisiminiau tas siaubingai tolimas dienas Ramzdelyje, kai aš, būdavo, taip kankinamai rengdavausi tam, kad atsainiai įeičiau į kambarį, kuriame gramofonas dainuodavo „Mažąją Karmen“.

Vakarėlis ne visai pavyko. Iš trijų pakviestų mergaičių viena neatėjo, o vienas kavalierius atsivedė savo pusbrolių Rojų, todėl atsirado du atliekami berniukai. Abu pusbroliai mokėjo visus šokius, bet kiti du beveik visai nemokėjo šokti, todėl didžioji vakaro dalis praėjo aukštyn kojom verčiant virtuvę, o paskui buvo réksmingai ginčijamasi dėl to, kokį kortų žaidimą žaisti, ir po kurio laiko atsitiko taip, kad dvi mergaitės ir keturi berniukai sėdėjo svetainėje ant grindų, atsidarę visus langus, ir žaidė kažkokį žodinį žaidimą, kurio taisyklių Opalė niekaip negalėjo suprasti, o Mona ir Rojus, išstypęs malonios išvaizdos

* Karštligės Venera.

jaunuolis, sėdėdami ant stalo ir maskatuodami kojomis, virtuvėje gėrė imbierinį limoną ir karštai aptarinėjo Lemtį ir Statistinės tikimybės dėsnį. Kai jie visi išėjo, Lolita išleido garsą, panašų į „uch!“, primerkė akis ir krito į krėslą, išskėsdama rankas ir kojas, tuo pabrėždama savo pasibjaurėjimą bei nusikamavimą, ir ėmė dievagotis, kad tokios šlykščios bernų šutvės ji niekada gyvenime nematė. Už šią frazę aš nupirkau jai naują teniso raketę.

Sausis buvo drėgnas ir švelnus, o vasaris suklaidino forsitijų krūmelius, kurie staiga pasipuošė auksiniais žiedais. Senbuviai negalėjo prisiminti tokio oro! Pabiro ir kitos dovanos. Per jos keturioliktąjį gimtadienį, pirmąją 1949-ųjų dieną, aš padovanojau jai dviratį – tą žavingą mechaninę gazelę, kurią jau kartą minėjau, ir prie jos pridėjau „Šiuolaikinės amerikiečių tapybos istoriją“; man kažkodėl buvo be galo malonus jos elgesys su dviračiu, tai yra jos eisena link jo, klubo kryptelėjimas užlipant ir panašiai; tačiau mano mėginimai ugdyti jos meninį skonį patyrė nesėkmę: ji norėjo sužinoti, ar reikia laikyti fermerį, po pietų prigulusį ant šieno, priekiniame plane (Doridos Li darbas) pabrėžtinai gašlios mergelės tėvu, ir negalėjo suprasti, kodėl aš tvirtinu, kad Grantas Vudas ir Piteris Gurdas talentingi, o Redžinaldas Maršas ir Frederikas Vo – ne.

13

Tuo metu, kai pavasaris Tejero gatvę nuspalvino geltonais, žaliais ir rausvais potėpiais, Lolita jau negrįžtamai įsimylėjo teatrą. Mis Prat, kurią aš vieną sekmadienį pastebėjau pusryčiaujančią su kažkokiomis damomis pas Valtoną, iš tolo sugavo mano žvilgsnį ir – kai Lolita nematė – širdingai bei santūriai apdovanojo mane begarsiais aplodismentais. Aš nekenčiu teatro, žiūrint iš istorinės perspektyvos man jis atrodo primityvi ir supuvusi meno forma, kuri atsiduoda akmens amžiaus ritualais ir visokiu komunaliniu šlamštu, nepaisant individualių genijaus injekcijų, kaip, tarkim, Šekspyro ar Beno Džonsono poezija, kurią, užsidaręs ir nestokojantis jokių aktorių pagalbos, skaitytojas automatiškai išgauna iš dramaturgijos. Būdamas tuo metu per daug užsiėmęs savo literatūriniais darbais, aš negalėjau susipažinti su visu „Užburtųjų medžiotojų“ tekstu – tos pjesės, kurioje Doloresa Heiz

gavo fermerio dukters, įsivaizdavusios save lyg ir miško burtininke, lyg ir Diana, vaidmenį: šitoji driadė, kažkoku būdu gavusi hipnozės vadovėlį, panardina pasiklydusius medžiotojus į įvairias komiškas trano būsenas, bet galų gale pati užkimba ant klajūno poeto (Mona Dal) kabliuko. Štai ir viskas, ką išskaičiau iš sulamdytų nerišliai sukalto teksto skiaučių, kurias Lolita išbarstė po visą kambarį. Man buvo ir malonu, ir liūdna, kad pjesės pavadinimas atsitiktinai sutapo su neužmirštamo viešbučio pavadinimu, bet aš pavargusiu balsu tariau sau, kad nėra reikalo apie tai priminti manajai burtininkei, bijodamas, kad jos begėdiškas priekaištas dėl sentimentalumo man suteiks daugiau kančių negu nepagarbus užmaršumas. Man pasirodė, kad pjesė – vienas iš daugelio kažkokios banalios legendos anoniminių perpasakojimų. Žinoma, taip pat sėkmingai galėjau pagalvoti, kad, vaikydamasis patrauklaus pavadinimo, viešbučio steigėjas tiesiogiai ir išskirtinai pasidavė atsitiktinei pasamdyto antrarūšio sienų tapytojo fantazijai, ir kad vėliau viešbučio iškaba pasufleravo pjesės pavadinimą. Bet būdamas nuovokaus, paprasto ir geranoriško proto, netyčiom pakreipiau visa tai į kitą pusę ir automatiškai spėjau, kad freskos, iškaba ir pavadinimas atsirado iš bendro šaltinio, iš vietinės legendos, kurios aš, neišmanydamas anglų folkloro, galėjau ir nežinoti. Todėl susidariau įspūdį (tokį pat atsitiktinį ir neturintį jokios reikšmės), kad prakeikta pjesė priklauso tiems įnoringiems niekalams, tūkstantį kartų perkurtiems ir pritaikytiems vaikų auditorijai, pavyzdžiui, „Jonukas ir Grytutė“ tokio ir tokio arba „Miegančioji Gražuolė“ tokios ir tokios, arba „Nauji karaliaus drabužiai“ kažkokių Moriso Vermonto ir Marionos Rumpelmejer (visa tai galima rasti bet kuriame rinkinyje, kaip ir „Mokyklinę sceną“ arba „Suvaikinkime pjesę!“). Kitaip sakant, aš nežinojau, – o jeigu ir būčiau žinojęs, tai tomis dienomis man buvo nusispjaut, – kad iš tikrųjų pjesė „Užburtieji medžiotojai“ – neseniai parašytas ir techniškai originalus kūrinys, pirmą kartą pastatytas tik prieš tris keturis mėnesius madingoje Niujorko studijoje. Kiek galėjau spręsti iš mano gražuolės vaidmens, veikalas buvo slogiai įmantrus, turintis Lenormano ir Meterlinko bei visokiausių bespalvių anglų svajotojų atgarsių. Pjesėje, kaip dera Amerikoje, visi medžiotojai buvo aprengti vienodai, vienodomis raudonomis kepurėmis su snapeliu, ir skyrėsi tik ginkluotės kokybe. Vienas buvo bankininkas, kitas – vandenietikio darbininkas, trečias – policininkas, ketvirtas – karstadirbys, penktas – draudimo agentas, o šeštas – pabėgęs katorgininkas

(dramatizmo efektai čia akivaizdūs); visi jie pasikeitė savo vidumi, patekę į Dolės slėnį, ir prisiminė savo tikrąjį gyvenimą jau tik kaip kažkokią svają ar kvailą sapną, iš kurio juos pažadino mano mažoji Diana; bet septintasis medžiotojas (ne su raudona, o su žalia kepure – koks vėpla!) buvo Jaunas Poetas, ir jis primygtinai tvirtino, didžiam Dianitos nusivylimui, kad ir ji, ir kiti divertismento dalyviai (šokančios nimfos, elfai, giriniai) – viskas tik jo poetiškas kūrinys. Kiek aš supratau, viskas baigėsi tuo, kad pasipiktinusi jo pasipūtimu basa Doloresa į tėvo fermą užkampyje atsivedė savo poetą, t. y. Moną, aprengtą languotomis kelnėmis su kilpomis apačioje, kad įrodytų pasipūtėliui, jog ji pati – visai ne jo išmonė, o kaimo mergina, tvirtai stovinti ant juodos žemės; ir bučiny, leidžiantis uždangai, patvirtino gilią pjesės idėją, pamokančią mus, kad svajonė ir realybė susilieja meilėje. Sveikas protas patarė man nekritikuoti kalbantis su Lolita: ji taip buvo užsidegusi „išraiškos problemomis“, taip žavingai sudėdavo savo siaurus florentietiškus delnus, mirksėdama blakstienomis ir prisaikindama mane nedalyvauti repeticijose mokykloje, kaip tai darė kai kurie gerokai juokingi tėvai! Ji sakė norinti apakinti mane visiškai tobulu pirmuoju vaidinimu, be to, aš, girdi, kažkaip visada kišuosi ne į savo reikalus, ne tą kalbą ir darau jai gėdą prieš pažįstamus.

Tarp repeticijų įvyko vienas labai ypatingas... o širdie, širdie!... gegužę buvo viena ypatinga diena, kupina džiaugsmingo blaškymosi, tačiau visa tai kažkaip praslydo pro šalį, pro mano akiratį, neužsilaikė mano atmintyje, ir kai vėliau, vakarėjant, aš vėl pamačiau Lolitą (ji sėdėjo ant dviračio, balansuodama, prispaudusi ranką prie drėgnos jauno beržo žievės mūsų pievelės pakraštyje), mane taip nustebino švytintis jos šypsenos švelnumas, kad aš akimirka pasveikinau save su visų mano vargų pabaiga.

– Sakyk, – paprašė ji, – gal tu pameni, kaip vadinosi viešbutis – ak, tu žinai, koks viešbutis (jos nosis susiraukė), na, pasakyk, tu žinai, – ten, kur buvo tos baltos kolonos ir marmurinė gūlbė vestibulyje? Kaipgi tu nežinai (ji garsiai iškvėpė) – tas viešbutis, kuriame tu mane išprieivartavai? Gerai, ne tai svarbiausia, po velnių. Aš paprasčiausiai noriu paklausti, ar kartais tai buvo ne (beveik pašnibždomis) „Užburtieji medžiotojai“? Ak, taip (svajingai), iš tikrųjų?

Ir staiga spygtelėjusi įsimylėjusiu pavasariniu juoku, ji pliaukštelėjo delnu per blizgantį kamieną ir nudūmė į kalną, iki gatvės galo, ir

po to nudardėjo atgal visiškai rami, laikydama pėdas vieną aukščiau, kitą žemiau virš nejudančių pedalių ir pamiršusi vieną ranką ant kelio, nepridengto kartūniniu sijonu.

14

Kadangi buvo sakoma, kad muzika siejasi su jos žavėjimusi baletu ir scena, aš leidau Lolitai lankyti fortepijono pamokas pas mis Lamperer (taip mes, Flobero žinovai, patogumo dėlei galime ją pavadinti), į kurios baltą su žydromis langinėmis namelį, esantį už dviejų mylių nuo Berdslėjaus, Lolita riedėdavo du kartus per savaitę. Vieną penktadienio vakarą, paskutinėmis gegužės dienomis (ir maždaug savaitė po tos ypatingos repeticijos, į kurią manęs, kaip ir kitų, neįleido) kabinete, kur buvau bebaigias nušluoti karališkąjį Gastono flangą, suskambo telefonas, ir mis Lamperer balsas paklausė, ar ateis manoji Ema, tai yra Lolita, kitą antradienį: ji praleido dvi pamokas iš eilės – praėjusį antradienį ir šį. Aš pasakiau: „taip, žinoma, ateis“ – ir tęsiau žaidimą. Skaitytojas lengvai patikės, kad mano gebėjimai dabar susvyravo ir po dviejų trijų ėjimų aš staiga per nešachmatinio sielvarto miglą pastebėjau, kad Gastonas – buvo jo ėjimas – gali nukirsti mano valdovę; jis irgi tai pastebėjo, bet, bijodamas gudraus priešininko pasalos, ilgai nesiryžo, pukšėjo, šnopavo, kratė nudribusius skruostus ir netgi žvilgčiojo į mane iš padilbų, nepatikliai tiesdamas ir vėl atitraukdamas storus, į pundelį sudėtus pirštus – beprotiškai norėjo pagriebti šitą mielą daiktėlį, bet nedrįso – netikėtai stvėrė ją (ar nepamokė jo šis atvejis tos pavojingos drašos, kurią jis vėliau ėmė demonstruoti kitoje srityje?), ir aš praleidau nuobodžiausią valandą siekdamas lygiųjų. Jis baigė gerti savo konjaką ir, truputį padelsęs, išsidrėbė, visiškai patenkintas rezultatu (*mon pauvre ami, je ne vous ai jamais revu et quoiqu'il y ait bien peu de chance que vous voyiez mon livre, permettez-moi de vous dire que je vous serre la main bien cordialement, et que toutes mes fillettes vous saluent**). Aš radau

* Mano vargšas drauge, man nebeteks daugiau jūsų matyti; vargu ar jūs perskaitysite mano knygą, bet vis dėlto leiskite jums pasakyti, jog aš nuoširdžiai spaudžiu jums ranką ir visos mano dukterys siunčia jums linkėjimų.

Doloresą Heiz prie virtuvės stalo, kemšančią trikampi torto gabalą ir neatitraukiančią akių nuo lapelio su vaidmeniu. Ji pakėlė jas pasitikdama mano žvilgsnį – jose tvyrojo kažkokia dangiška tuštuma. Kai pasakiau jai gautą žinią, ji sėdėjo keistai rami ir tik pasakė *d'un petit air faussement contrit**, kad ji, žinoma, labai bjauri mergaitė, bet paprasčiausiai neištengė atsispirti pagundai ir tas muzikos pamokėles praleido – o skaitytojau, mano skaitytojau! – besimokydama su Mona miesto parke nepaprastai smagių pjesės scenų. Aš pasakiau „puiku“ ir nuėjau prie telefono. Monos motina atsakė: „Taip, ji namuose“ ir motiniškai neutraliai, mandagiai ir linksmai jau už scenos pašaukė: „Tau skambina Rojus“. Po minutėlės priėjo Mona ir žemu, monotonišku, bet nestokojančiu švelnumo balsu puolė barti Rojų už kažkokią iškrėstą kiaulystę ar pasakytą niekšybę, ir aš nutraukiau ją, ir štai jau Mona, ramiai persiorientavusi, kalbėjo savo ramiausiu, seksualiausiu kontraltu: „taip, sere“, „žinoma, sere“, „aš viena kalta, sere, dėl šitos nelaimingos istorijos“ (koks sklandumas! koks aristokratiškumas!), „iš tikrųjų aš labai gailiuosi“ – ir taip toliau, ir panašiai, kaip mėgsta sakyti šitos kekšėlės.

Aš vėl nusileidau į pirmą aukštą, atsikosėdamas ir laikydamasis už širdies. Dabar Lolita sėdėjo svetainėje savo mėgstamame odiniame krėslė. Ji sėdėjo išsidrėbusi, kramtydama atšerpetojusį nagą, sekiodama mane pašaiptu negailestingų miglotų akių žvilgsniu, nesiliaudama supti taburetės, ant kurios buvo pasidėjusi ištiestos kojos pėda, ir su šlykštaus skausmo priepuoliu aš aiškiai suvokiau, kaip ji pasikeitė nuo to laiko, kai susipažinau su ja prieš dvejus metus. Ar pasikeitimas įvyko per paskutines dvi savaites? Kur dingio mano švelnumas jai? Sugriautas mitas! Ji buvo pačiame kunkuliuojančio pykčio verpete. Geismo migla išsisklaidė, nepalikdama nieko, išskyrus šitą siaubingą šviesą. O taip, ji pasikeitė! Veido oda dabar niekuo nesiskyrė nuo bet kurios vulgarios netvarkingos gimnazistės, besidalinančios su kitomis kosmetiniu tepalu, tepančios jį purviniais pirštais ant neprausto veido, kuriai nesvarbu, kieno murzina švarko rankovė arba spuogutas skruostas liečia jos veidą. O anksčiau jos veidas buvo padengtas tokiais švelniais pūkeliais, taip spindėjo ašarų rasa, kai, būdavo, žaisdamas aš glamonėdavau jos susivėlusią galvą ant savo pilvo! Grubus raudonis dabar pakeitė nekaltybės švytėjimą. Pavasarinė sloga, vietinių vadina-

* Su dirbtine apgailestavimo grimasėle.

ma „triušio peršalimu“, ugnies spalva nudažė jos pagiežingų šnervių kraštus. Apimtas kažkokio siaubo nuleidau žvilgsnį, ir jis automatiškai nuslydo iš po sijonėlio kyšančios šlaunies vidine puse – ak, kokios nupoliruotos ir raumeningos dabar buvo jos jaunos kojos! Plačiai įsodintos, pilkos lyg matinis stiklas akys su trūkusia raudona baltymo gyslele, žiūrėjo į mane veriančiu žvilgsniu, ir man atrodė, kad galbūt Mona teisi, ir jai, našlaitėlei Doloresai, pavyktų išduoti mane policijai ir pačiai nenukentėti. Kaip aš suklydau! Koks pasirodžiau beprotis! Viskas joje buvo paslaptinga – grakščių kojų galia, purvinas baltos kojinių padas, storas megztinis, kurio ji nenusivilko, nors kambaryje buvo tvanku, naujas svogūno kvapelis ir ypač – keistai paraudusio veido ir neseniai dažytų lūpų bukumas. Tie dažai sutepė jai priekinius dantis, ir mane nustebino vienas prisiminimas – o, ne prisikėlusios Monikos atvaizdas, o atvaizdas kitos, labai jaunos prostitutės viešnamyje prieš daug metų, kurią kažkas spėjo pasigriebti, kol aš svarsčiau, ar atperka jos vienintelė grožybė – jaunystė – siaubingą galimybę pasigauti bala žino ką; jos raumenys buvo tokie pat degantys, ir mama buvo mirusi, ir stambūs priekiniai dantys, ir dulsvai raudono kaspinėlio skiautė prasčiokiškai rusvuose plaukuose.

– Na ką, sakyk, – pasakė Lolita. – Ar patvirtinimas priimtinas?

– O taip, – pasakiau aš. – Visiškai priimtinas. Taip. Ir aš nė sekundės neabejoju, kad jūs visa tai kartu sumanėte. Pasakysiu daugiau – aš neabejoju, kad tu jai viską pranešei apie mus.

– Štai kaip?

Aš įveikiau dusulį ir pasakiau:

– Doloresa, visa tai turi tuojau pat liautis. Aš pasirengęs griebti tave iš Berdslėjaus ir uždaryti žinai kur, arba tai turi liautis. Aš pasirengęs išvežti tave per keletą minučių – su vienu lagaminu; tai turi liautis, kitaip nutiks nepataisomas dalykas.

– Nepataisomas? Tik pamanykite!

Aš nuspyriau taburetę, kurią ji vis sūpavo pėda, ir jos koja dusliai trinktelėjo į grindis.

– Ei, – suriko ji, – sulėtink ties posūkiiais!

– Pirmiausia marš į viršų! – pratrūkau ir aš, sugriebęs ir ištraukęs ją iš kėslų. Nuo tos minutės lioviausi tramdyti balsą, ir mes staugėme vienas ant kito, be to, ji šaukė tokius dalykus, kurių negalima spausdinti. Ji šaukė, kad žiauriai manęs nekenčia. Ji rodė man siaubingas grimasas, išpūsdama žandus ir skleisdama velnišką sprogimo garsą.

Ji pasakė, kad keletą kartų bandžiau ją išprievartauti dar būdamas motinos nuomininku. Ji pareiškė esanti įsitikinusi, kad aš papjoviau jos motiną. Ji šaukė, kad ji atsiduos pirmam pasitaikiusiam vaikėzui, kuris to panorės, ir kad aš nieko negalėsiu padaryti. Liepiau jai pakilti į savo kambarį ir parodyti visas tas vietas, kur ji slepia pinigus. Tai buvo bjauri, nepakenčiamai triukšminga scena. Laikiau jos kaulėtą riešą, o ji sukiojo jį ir šiaip, ir taip, prisidengdama triukšmu, bandė surasti silpną vietą, kad patogią akimirką galėtų ištrūkti, bet laikiau ją smarkiai, net suteikiau stipraus skausmo, ir dėl ko, tikiuosi, sudils širdis mano krūtinėje, ir du kartus ji truktelėjo taip įnirtingai, kad net išsigandau, ar nelūžo jos riešas, ir visą laiką ji įdėmiai žiūrėjo į mane šitomis savo nepamirštamomis akimis, kuriose šaltas įniršis kovojo su karšta ašara, ir mūsų balsai užgožė skambantį viršuje telefoną, ir tą pačią akimirką, kai išgirdau tą skambėjimą, ji išsilaisvino ir dingo.

Kaip ir kino filmų personažai, aš, matyt, priklausau nuo visagalės *machina telephonica* ir jos netikėto kišimosi į žmonių reikalus. Šį kartą, pasirodo, skambino supykusi kaimynė. Rytinis svetainės langas buvo plačiai atvertas, nors užolaida, likimui pasigailėjus, buvo nuleista; ir už šito lango drėgna, juoda rūgštaus naujojo angliško pavasario naktis, sulaikiusi kvapą, klausėsi mūsų barnio. Visuomet maniau, kad vidumi begėdiška, o išore panaši į sūdytą juodadėmę menkę sena senmergė yra grynai literatūrinis šiuolaikinio Amerikos romano personažas, gautas sukryžminus giminytės ryšiais susijusius asmenis; tačiau dabar esu tikras, kad pedantiška ir pasileidusi mis Rytai – arba iš tikrųjų (nuslėpsime šitą inkognito) mis Fintona Lebon – ko gero, mažų mažiausiai trim ketvirčiais išsikišo pro savo miegamojo langą, stengdamasi nugirsti, dėl ko mes pykstamės.

– Kokia netvarka... Kokia erzelynė... – kvaksėjo telefono ragelis. – Mes gyvename ne emigrantų kvartale. Šito niekaip negalima...

Aš atsiprašiau dėl triukšmo, kurį sukėlė dukters svečiai („Suprantate – jaunimas...“), ir dar tebekvaksint padėjau ragelį.

Apacioje trinktelėjo durys. Lolita? Pabėgo iš namų? Pro laiptų langelį aš pamačiau, kaip greitas mažas vaiduoklis prasmuko tarp sodo krūmų; sidabrinis taškelis tamsoje – dviračio rato stebulė – virptelėjo, sujudėjo ir pradingo.

Taip jau nutiko, kad automobilis buvo paliktas remonto dirbtuvėse kitame miesto gale. Turėjau pėsčiomis sekti sparnuotąją bėglę.

Net dabar, kai nuo to laiko į amžinybę nugrimzdo daugiau nei treji metai, aš negaliu įsivaizduoti tos gatvės, tos pavasarinės nakties nesudrebėdamas iš panikos. Priešais apšviestą namo priėngį mis Lester vaikštinėjo su sena, išpampusia mis Fabian takse. Kaip išgama iš Stivensono pasakos, aš buvau pasiryžęs visus sutrypti savo kelyje. Reikia pakaitomis: tris žingsnius eiti lėtai, tris – bėgti. Šiltas lietus ėmė barbenti į kaštonų lapus. Ties kitu kampu, prispaudęs Lolitą prie ketaus turėklų, su tamsa susiliejęs jaunuolis ją glamžė ir bučiavo – ne, ne ją, suklydau. Niežtint nagams nulėkiau toliau.

Už pusės mylios nuo mūsų keturioliktojo numerio Tejero gatvė susijungia su privačiu skersgatviu ir skersai einančiu bulvaru; bulvaras veda į prekybinę miesto dalį; prie pirmo pieno baro aš pamačiau – kaip palengvėjo! – Lolitos gražutėlį, jos belaukiantį dviratį. Užuoat patraukęs, aš pastūmiau duris, patraukiau, vėl pastūmiau, patraukiau ir įėjau. Žiūrėk akylai! Už dešimties žingsnių nuo manęs, pro stiklinę telefono būdelės sienelę (membranos Dievas vis dar tebebuvo su mumis), Lolita, rankoje laikydama ragelį ir konfidencialiai gūždamasi, pasižiūrėjo į mane primerktomis akimis ir nususuko, paskui skubiai pakabino ragelį ir narsiai nusiteikusi išėjo iš būdelės.

– Bandžiau paskambinti tau į namus, – nerūpestingai pasakė ji. – Priimtas svarbus sprendimas. Bet pirma pavaišink mane koka-kola, tėveliuk.

Sėdėdama prie baro ji įdėmiai sekė, kaip nugeibusi, išblyškusi iš sifono pilstanti mergina dėjo ledą į aukštą taureę, pylė rudą skystį, vyšnių sirupą, – ir man širdis plyšo iš meilės ir ilgesio. Ta vaikiška plaštaka! Mano gražutė mergaitė... Jūs turite gražutę mergaitę, misterį Humbertai. Mes su Bjanka visada gėrimės, kai ji praeina pro šalį. Misteris Pimas (einantis pro šalį garsioje komedijoje) žiūrėjo, kaip Pipa (praeinanti pro šalį Brauningo kūrinyje) siurbia savo nepakenčiamą mišinį.

*J'ai toujours admiré l'oeuvre ormonde du sublime Dublinois.**
Tuo tarpu lietus pavirto šelstančia saldžia liūtimi.

– Štai ką, – pasakė ji, tyliai prisislinkdama su savo dviračiu prie manęs, viena koja brūžuodama per tamsiai žvilgantį šaligatvį. – Štai ką aš nusprendžiau. Noriu pakeisti mokyklą. Aš nekenčiu jos. Nekenčiu

* Aš visuomet gėrėjausi Ormondo šedevru, sukurtu didžiojo dubliniečio (užuomina į Džoisą).

šitos pjesės. Garbės žodis! Išvažiuoti ir niekada negrįžti. Rasime kitą mokyklą. Mes išvyksime rytoj pat. Mes vėl ilgai keliausime. Tik ši kartą mes keliausime ten, kur aš noriu, gerai?

Aš linktelėjau. Manoji Lolita.

– Maršrutą renkuosi aš? *C'est endendu?** – klausinėjo ji, kraipydamasi greta manęs. Kalbėdavo prancūziškai tik tuomet, kai būdavo labai paklusni mergaičiukė.

– Gerai. Entendu. O dabar opapa, Lenora, nes permirksi (rauda draskė man krūtinę).

Ji iššiepė dantis ir, palinkusi į priekį, nurūko su kerinčiu mokinukės vikrumu. Paukštė mano!

Išpuoselėta mis Lester ranka laikė praviras prieangio duris, kad įleistų sunkiai krutantį seną šunį *qui prenait son temps***.

Lolita laukė manęs prie vaiduokliško beržo.

– Aš kiaurai permirkau, – pareiškė ji garsiai. – O tu patenkintas? Velnio pjesė! Supranti?

Kažkur viršuje nematomos raganos letena garsiai uždarė langą.

Mes įėjome į savo namus; prieškambaris švytėjo svetinga šviesa; Lolita nusitraukė megztinį, krestelėjo karoliukais nubertus plaukus ir, pakėlusį kelį, ištiesė į mane nuogas rankas.

– Nešk mane į viršų, prašau. Mane apėmė romantiška nuotaika.

Fiziologams, beje, gali būti įdomu sužinoti, kad aš turiu galią – manau, ganėtinai neįprastą – lieti ašarų upelius per visai kitokią audrą.

15

Stabdžiai buvo priveržti, vamzdžiai išvalyti, vožtuvai nušlifuoti ir dar padarytas kažkoks remontas, už kurį sumokėjo ne kažin ką mechanikoje raukiantis ponas Humbertas, taigi dabar velionės ponios Humbert automobilis atrodė ganėtinai padoriai, kad galėtų leistis į naują kelionę.

* Sutarta?

** Kuris nesiskubino.

Mes pažadėjome Berdslėjaus gimnazijai, gerajai, senajai Berdslėjaus gimnazijai, kad sugrįšime, vos tik baigsis mano angažementas Holivude (išradingasis Humbertas užsiminė, kad jį pakvietė konsultuoti statomą filmą apie „egzistencializmą“ – 1949 metais tai buvo dar labai perkama prekė). Iš tikrųjų aš galvojau tyliai persiristi per Meksikos sieną – per metus tapau drąsesnis – ir ten nuspręsti, ką toliau daryti su savo mažąja sugulove, kurios ūgis dabar siekė šešiolika colių, o svoris – devyniasdešimt anglišku svarų. Mes susiradome savo turistines knygeles ir kelių žemėlapius. Su didžiausiu malonumu ji nubraižė maršrutą. Įdomu, ar ne ta nereali sceninė veikla padėjo jai išaugti iš savo vaikiško demonstratyvaus persisotinimo, ir todėl dabar su smulkmenišku dėmesiu ji bandė ištyrinėti prabangią tikrovę? Jaučiau keistą, sapnams būdingą lengvumą tą šiltą sekmadienio rytą, kai mes palikome, atrodo, sunerimusią profesoriaus Chimo pastogę ir nuriedėjome pagrindine miesto gatve link keturių juostų plento. Balta juodom juostelėm vasarinė mano mylimosios suknelė, šauni melsva kepuraitė, baltos kojinės ir rudi mokasinai ne visai harmoningai derėjo su dideliu, gražiu akmeniu – šlifuoju akvamarinu – ant sidabrinės grandinėlės, puošiančios jos kaklą: mano ir pavasarinės liūties dovana jai. Važiuojant pro „Naująjį viešbutį“, ji staiga nusijuokė.

– Kas nutiko? – paklausiau aš.

– Duosiu tau skatiką, jei nepameluosi, – ir ji nieko nelaukus ištiesė man delniuką, bet tą akimirką turėjau staigiai stabdyti prie raudono švie-soforo. Vos mums sustojus, iš kairės privažiavo ir grakščiai sustojo kita mašina, ir liesa, labai sportiškai atrodanti jauna moteris (kur aš ją ma-čiau?) ryškia veido spalva ir blizgančiomis vario raudonio garbanomis ligi pečių pasisveikino su Lolita garsiu šūksniu, o paskui, kreipdamasi į mane, labai karštai, „žanadarkiškai“ (aha, prisiminiau), šūktelėjo:

– Kaip jums ne gėda atitraukti Dolę nuo spektaklio, kai autorius ją šitaip gyrė per repeticiją!..

– Žalia šviesa, žiopyly, – pusbalsiu pasakė Lolita, ir atsisveikin-dama, gražiai gestikuluodama apyrankėmis apkabinėta ranka, Žana d'Ark (mes matėme ją atliekant šį vaidmenį miesto teatre) energingai mus aplenkė ir staigiai pasuko į Universiteto prospektą.

– Kas būtent – Vermontas ar Rumpelmejeris?

– Ne, tai Eduza Gold – mūsų režisierė.

– Aš kalbu ne apie ją. Kas surezgė pjeseę apie tavo užburtuosius medžiotojus?

– A, štai tu apie ką. Kas būtent? Kažkokia senė, atrodo, Kler. Jų buvo ten visa krūva.

– Ir ji, vadinasi, tave pagyrė?

– Ne tik pagyrė – netgi pakštelėjo į kaktytę – į mano nekaltą kaktytę, – ir mano paukštytę prunkštelėjo tuo naujuoju juoku, kuriuo – gali būti, dėl kitų teatrinių įpročių – ji neseniai pamėgo puikuotis.

– Tu labai juokinga būtybė, Lolita, – pasakiau aš (perteikiu savo žodžius apytikriai). – Suprantama, labai džiaugiausi, kad atsisakei to kvailo vaidinimo. Tik keista, kad viską metei likus savaitei iki pasirodymo. Ak, Lolita, žiūrėk, nepasiduok taip lengvai! Prisimenu, tu atsisakei Ramzdelio dėl vasaros stovyklos, o stovyklos dėl linksmo pasivažinėjimo, ir galėčiau paminėti dar keletą staigių tavo nuotaikos pasikeitimų. Taigi žiūrėk. Yra dalykų, kurių niekada nereikia atsisakyti. Būk labiau užsispyrusi. Būk švelnesnė man, Lolita. Be to, tu per daug valgai. Tavo šlaunies apimtis, žinai, neturėtų būti didesnė už septyniolika su puse colio. Truputėlį priaugsi – ir viskas tarp mūsų baigta (aš, žinoma, juokavau). Mes dabar leidžiamės į ilgą, laimingą kelionę. Aš pamenu...

16

Pamenu, būdamas vaikas, Europoje aš svajodavau prie Šiaurės Amerikos žemėlapiu, kuriame „budelis“, t. y. vidurinė Apalačų kalnų dalis, stambiu šriftu driekėsi nuo Alabamos iki Meino, ir visa ta teritorija (į ją įėjo Pensilvanija ir Niujorkas) man atrodė kaip milžiniška Šveicarija arba net Tibetas, vien kalnai, besikaitaliojančios nuostabios deimantinės viršūnės, milžiniški spygliuočių miškai, *le montagnard émigré** puikiais meškos kailiais, ir *Felis tigris Goldsmithi***, poemos ir raudonodžiai indėnai po katalpomis. Kaip siaubinga, kad visa tai apsiribojo skurdžiu priemiesčio darželiu ir rūkstančia geležine dėže šiukšlėms deginti... Likite sveiki, Apalačai! Palikę juos, mes kirtome Ohają, tris valstijas, prasidedančias „I“, ir Nebraską – ak, tas pirmasis

* Persikėlęs kalnietis.

** Tigras iš Goldsmito.

Vakarų dvelksmas! Mes išvažiuome neskubėdami, nes turėjome visą savaitę, kad pasiektume Veisą, miestelį Uolėtuosiuose kalnuose, kur ji karštai troško pamatyti indėnų ritualinius šokius kasmetinio Magiškosios uolos atidarymo dieną, ir beveik tris savaites, kad pasiektume Elfinstoną, vieną iš vakarinių valstijų deimančiukų, kur ji svajojo pakilti į Raudonąją uolą, nuo kurios viena nejauna ekrano žvaigždė ne taip seniai nušoko ir užsimušė po girtų skandalo su savo suteneriu.

Vėl mus sveikino apdairių motelių iškabos, prikaltos ant sienelių, pavyzdžiui:

„Mes norime, kad pas mus jūs jaustumėtės kaip namuose. Prieš jums atvykstant buvo atlikta visiška (pabrukta) inventorizacija. Jūsų automobilio numerį užsirašėme. Karštą vandenį naudokite saikingai. Mes pasiliegame teisę iškeldinti be išankstino įspėjimo kiekvieną nepageidautiną asmenį. Nemeskite jokių (pabrukta) nereikalingų daiktų į unitazą. Dėkojame. Atvažiuokite dar. Direkcija. P. S. Mes laikome savo klientus geriausiai žmonėmis pasaulyje“.

Tose baisiose vietose dvi lovos mums kainuodavo po dešimt dolerių už naktį. Musės už durų išsirikiuodavo į eilę ir sėkmingai verždavosi vidun, kai tik durys atsidadavo. Mūsų pirmtakų pelenai blėso peleninėse, moters plaukas gulėjo ant pagalvės, kaimyniniame kambaryje kažkas garsiai kabino švarką į girgždančią spintą, pakabos buvo viela gudriai prisuktos prie skersinio, kad nepavogtų, ir – paskutinis įžeidimas – paveikslai virš abiejų lovų buvo identiškai dvyniai. Beje, aš pastebėjau komercinės mados naujoves. Išryškėjo tendencija jungti kotedžus ir pamažu rasti vientisai, panašiai į karavaną daržinei, vėliau užaugdavo ir antras aukštas, o apačioje būdavo išduobiamas vestibulis, ir jūsų automobilis jau nebestovėdavo prie kambario durų, o būdavo statomas į komunalinį garažą, – motelis puikusiai įguldavo gero seno trečios klasės viešbučio vaizdą.

Dabar noriu primygtinai paprašyti skaitytojo nesišaiptyti iš manęs ir iš mano apsiblaususio proto. Ir jam, ir man labai lengva atgaline data iššifruoti išsipildžiusį likimą; bet kol jis formuojasi, joks likimas, patikėkite manimi, nepanašus į tuos dorus detektyvinius romaniūkščius, kuriuos skaitant svarbiausia nepraleisti vienos ar kitos rodančios kelią užuominos. Jaunystėje man netgi pateko panašaus pobūdžio prancūzų apsakymas, kuriame kelią rodančios detalės buvo išspausdintos kursyvu; tačiau kitaip veikia Mak Fatumas – net jeigu su baime ir atpažintum kai kurias tamsias užuominas ir ženklus.

Pavyzdžiui: aš negalėčiau prisiekti, kad vieną kartą, netoli nuo mūsų kelionės vidurvakarinės dalies arba pačioje to etapo pradžioje, jai nepavyko pranešti kažko nepažįstamam žmogui ar nepažįstamiems žmonėms, arba kažkaip užmegzti ryšį su juo ar su jais. Mes buvome ką tik sustoję prie benzino kolonėlės su Pegaso ženkle, ir išsmukusi iš mašinos ji dingo kažkur už garažo, juo labiau kad pakeltas kapotas, po kuriuo aš žvilgtelėjau, sekdamas mechaniko manipuliacijas, akimirkai ją uždengė nuo mano akių. Nematydamas jos, tačiau būdamas nuolaidžiai nusiteikęs, tik palingavau geraširdiškai, nors, griežtai kalbant, eiti į viešuosius tualetus buvo visiškai uždrausta, nes aš instinktyviai jaučiau, kad tualetai – kaip ir telefonai – dėl nesuprantamos man priežasties buvo tie ryškūs ženklai, už kurių užkliūdavo mano likimo skraistė. Kiekvienas turi tokių lemtingų daiktų ar reiškinių, – vienu atveju pasikartojantis gamtovaizdis, kitu – skaičiai, kuriuos dievai rūpestingai parenka tam, kad prišauktų svarbius mums įvykius: čia Džonas visada užklius; ten visada suduš Dženės širdis.

Taigi mano mašiną aptarnavo, ir pavažiavau šalin nuo kolonėlės, užleisdamas vietą prekiniam sunkvežimiui, ir tuomet prailgęs jos nebuvimas ėmė kankinti mane pilkoje vėjuotos dienos tuštumoje. Ne pirmą ir ne paskutinį kartą su tokiu rūškanu nerimu žvelgiau į sustingusias detales, kurios tarytum stebėjosi (panašiai kaip kaimo žiopliai), kad užtrukęs keliautojas susidomėjo jomis: tas tamsiai žalias atliekų kibiras, tos sodriai juodos padangos baltu šonu, tos geltonos skardinės su mašinų alyva, tas raudonas šaldytuvas su įvairiais gėrimais, tie keturi, penki... septyni tušti buteliai mediniuose dėžės narvuose, primenančiuose nebaigtą kryžiažodį, tas vabzdys, kantriai ropojantis vidine stiklo puse remontuojamoje kontoroje... Radijo muzika sklido pro atviras duris, ir kadangi ritmas sinchronizavosi su siūbavimu ir kitais vėjo atgaivintos augmenijos judesiais, – susidarė senoviško filmo, gyvenančio savo gyvenimą, išpūdis, kai pianinas arba smuikas paklūsta muzikinei linijai, nubrėžtai už virpančios gėlės ar linguojančios šakelės. Paskutinių Šarlotės kukčiojimu aidas keistai persmelkė mane, kai Lolita ne į muzikos taktą besiplaikstančia suknele išniro iš visiškai netikėtos pusės. Pasirodo, tualetas buvo užimtas, ir ji perėjo per gatvę prie kito garažo – su praustuvo ženkle. Ten užrašas skelbė: „Mes didžiuojamės savo tualetu kambariais, tokiais švariais, kaip jūsų namuose. Atvirukai su priklijuotais pašto ženklais parengti jūsų komentarams“. Tačiau išvietė buvo be atvirukų, be muilo, visiškai be nieko. Be komentarų.

Tą dieną ar kitą, po ganėtinai nuobodaus kelio pro vien tik apsėtos žemės plotus, mes pasiekėme žavingą Kasbimo miestelį ir, prieš įvažiuodami į jį, nakčiai apsistojome motelyje „Kaštonų kiemas“: mieli namukai, sodri veja, kaštonai, obelys, senos sūpuoklės – ir nuostabus saulėlydis, į kurį pavargęs vaikas net nepažvelgė. Ji norėjo pravažiuoti Kasbimą, nes jis tik trisdešimt mylių į šiaurę nuo jos gimtojo miesto, bet kitą rytą lyg ir prarado norą pažvelgti į šaligatvį, kur žaidė klases prieš penkerius metus. Dėl aiškių priežasčių aš bijojau šitos šalutinės kelionės, nors mudu ir susitarėme neatkreipti į save dėmesio – nelipti iš mašinos ir nelankyti senų jos draugų. Todėl apsidžiaugiau, kai ji atsisakė savo planų, bet mano palengvėjimą trikdė mintis, kad jeigu ji būtų nujautusi, jog esu apimtas ankstesnio, praėjusių metų siaubo dėl nostalgiskų Piskio galimybių, taip lengvai nebūtų to atsisakiusi. Kai atsidusdamas tai paminėjau, ji taip pat atsiduso ir gaudžiai pasakė, kad „rūškanai“ jaučiasi, ir todėl nutarė pasilikti lovoje su iliustruotų žurnalų krūva, o po priešpiečių, jeigu jai pasidarys geriau, važiuosime toliau, jau tiesiai į Vakarų. Turiu pasakyti, kad ji buvo labai švelni ir ilgesinga, kad ji „beprotingai norėjo“ šviežių vaisių, todėl nusprendžiau nueiti į Kasbimo centrą kokio nors skanaus iškylai tinkamo maisto. Mūsų mažutis kotedžas stovėjo miškingos kalvos viršūnėje: pro langą matėsi kelias, vingiuojantis žemyn ir po to išsitiesiantis lygia lyg sklaidriame ryto tolyje atrodė stebinančiai ryškus, lyg žaislinis; buvo galima įžiūrėti į elfą panašią mergaitę ant panašaus į laumžirgį dviračio ir greta neproporcingai didelį šunį – viskas taip ryšku ryšku, panašiai kaip tie maldininkai ir mulai, kuriuos matai kylančius vingiuotais, išbalusiais kaip vaškas keliais senuose paveiksluose su melsvomis kalvomis ir mažais raudonais žmonėmis. Aš turiu europietišką potraukį keliauti pėsčiomis, kai galima apsieiti be automobilio, todėl nesukbėdamas ėmiau leistis keliu ir po kiek laiko sutikau dviratininkę – ji, beje, pasirodė negraži, putli mergaitė su kasytėmis, lydima didingo senberno milžiniškais aksominiais našlaičių akimis. Kasbime labai senas kirpėjas labai blogai mane apkirpo: jis vis plepėjo apie savo sūnų beisbolininką ir kiekvieną kartą tardamas priebalsę spjaudė man kaklą. Kartkartėmis valėsi akinius į mano skraistę arba nutraukdavo senų tarškančių žirklių darbą, kad pademonstruotų pageltusias laikraščių iškarpas; aš į tai beveik nekreipiau dėmesio ir buvau paprasčiausiai sukrestas, kai jis pagaliau bakstelėjo į įrėmintą fotografiją tarp senų

papilkėjusių buteliukų, ir aš supratau, kad joje pavaizduotas jaunas sportininkas su ūsais miręs prieš trisdešimt metų.

Išgėriau kavos puoduką, karštos ir beskonės; nupirkau bananų kekę savajai beždžionėlei ir dar dešimt minučių užtrukau gastronome. Praėjo tik pusantros valandos – ir štai mažasis piligrimas Humhumas vėl pasirodė kelyje, vedančiame atgal į „Kaštonų kiemą“.

Mergaitė, matyta pakeliui į miestą, dabar skendėjo baltinių krūvoje, padėdama tvarkyti kabinas šleivam storžieviui, kurio didelė galva ir grubūs bruožai priminė man vadinamąjį „Bertolda“, vieną iš tipų itališkame balagane. Mūsų Kaštonų kalvagūbryje buvo tuzinas šitų namukų, plačiai ir maloniai išsidėsčiusių tarp tirštos žalumos. Dabar, vidurdienį, dauguma jų, bildant tvirtoms savaime užsidarančioms durims, jau buvo atsikratę savo gyventojų. Sukriošusi, visiškai nuo senatvės išdžiūvusi pora naujausios konstrukcijos automobiliu atsargiai iššliaužė iš vieno mažo, greta kiekvieno kotedžo esančio garažo; iš kito tokio pat garažiuko ganėtinai nepadoriai kyšojo raudonas sportinės mašinos priekis; o arčiau mūsų kotedžo gražus, tvirtai sudėtas jaunuolis su juodu kuodu ir mėlynomis akimis krovė į kabrioletą portatyvinį šaldytuvą. Kažkodėl jis žvilgtelėjo į mane su nepatiklia šypsena. Priešais, vejose viduryje, jau pažįstamas man senbernaras saugojo savo šeiminingą dviratį, o šalia jauna, greitai gimdysianti moteris, pasodinus ant sūpuoklių apsalusį iš malonumo kūdikį, lėtai jį supo, pavydus dvejų ar trejų metų vaikas jai vis trukdė, stengdamasis pastumti arba patraukti sūpuoklių lentą; baigėsi tuo, kad lenta numušė nuo kojų ir jis ėmė klykti aukštelninkas gulėdamas skruzdėlyne, o motina ir toliau švelniai šypsojosi nei vienam, nei kitam iš jos pagimdytų vaikų. Taip aiškiai prisimenu šias detales, matyt, todėl, kad po kelių akimirų man teko nuodugnai patikrinti savo įspūdžius; be to, kažkas mano viduje liko budėti po to siaubingo vakaro Berdslėjuje. Dabar aš neleidau sau mėgautis malonia savijauta, kuri apėmė pasivaikščiojus, – ankstyvas vasaros vėjelis, pučiantis į pakaušį, drėgno žvyro girgždėjimas po kojomis, gardus trupinėlis, pagaliau iščiulptas iš kiauro danties, ir net malonus pirkinii svoris, kurio, beje, man nereikėtų nešioti dėl širdies būklės; tačiau net šitas nelaimingas mano siurblys dirbo, atrodė, tolygiai, ir aš pasijutau *adolori d'amoureuse langueur**, kai pagaliau atkiūtinau prie kotedžo, kur palikau savąją Doloresą.

* Nuleipęs nuo meilės svaigulio.

Savo nuostabai, radau ją apsirengusią. Ji sėdėjo ant lovos krašto mėlynomis drobinėmis kelnėmis ir vakarykščiais marškinėliais, žiūrėjo į mane, tarsi ne visai pažindama. Švelnų jos mažų krūtų kontūrą trikotažinio audinio minkštumas greičiau atvirai pabrėžė negu slėpė, ir tas atvirumas iš karto mane suerzino. Ji dar nesimaudžiusi, bet jau spėjusi pasidažyti lūpas, kažkoku būdu išsiteplioti plačius priekinius dantis – jie žvilgėjo kaip vynu apipiltas dramblio kaulas arba rausvi pokerio žetonai. Ir štai taip ji sėdėjo, nuleidusi ant kelių sunertas rankas, visa prisodrinta kažko ryškaus ir velniško, neturinčio visiškai nieko bendra su manimi.

Padėjau ant stalo savo sunkų popierinį maišą ir keletą sekundžių stovėjau, vedžiodamas akimis nuo jos sandalų ir nuogų kulkšnių link palaimingai kvailo veido ir atgal į tas nuodėmingas kojeles.

– Tu buvai išėjusi, – pasakiau aš (sandalai buvo purvini, aplipę žvyru).

– Aš ką tik atsikėliau, – atsakė ji ir pridūrė (pastebėjusi mano žemyn nukreiptą žvilgsnį), – minutėlei buvau išėjusi, norėjau pažiūrėti, ar tu jau pareini.

Užuodė bananus ir atsigręžė į stalo pusę.

Ar aš galėjau įtarti ką nors konkrečiau? Aišku, negalėjau, bet – tos miglotos, svajingos akys, ta keista nuo jos sklindanti šiluma... Aš nieko nepasakiau, tik žvilgtelėjau į kelią, taip aiškiai vingiuojantį už lango rėmo: kiekvienam, kuris norėtų pasinaudoti mano patiklumu, šitas langas būtų puikiausias stebėjimo punktas. Su geru apetitu Lolitelė ėmėsi vaisių. Staiga aš prisiminiau tipo iš gretimo kotedžo palaižūnišką šypsenėlę. Aš iššokau į kiemą. Visi automobiliai išvažiavo, išskyrus jo kabrioletą; į jį ropštėsi jo pilvota jauna žmona su savo kūdikiu ir kitu, daugiau ar mažiau atsižadėtu vaiku.

– Kas atsitiko, kur eini? – šūktelėjo Lolita nuo prieangio.

Aš nieko neatsakiau. Įstūmiau ją, tokią minkštutę, atgal į kambarį, ir nusekiau iš paskos. Nuplėšiau nuo jos marškinėlius. Braškant užtrauktukui nuplėšiau kas buvo likę. Per akimirksnį nuaviau ją. Pašėlusiai ėmiau vytiš jos išdavystės šešėlį; tačiau karštas pėdsakas, kurį vijausi, buvo pernelyg neapčiuopiamas, kad būčiau galėjęs atskirti jį nuo bepročio fantazijos.

Storulis Gastonas, pilnas visokiausių keistybės, mėgo teikti dovanas – taip pat keistokas arba bent jau neįprastas, atitinkančias jo įmantrų skonį. Kartą pastebėjęs, kad sulūžo mano šachmatų dėžė, jau kitą rytą per vieną iš savo „bičiukų“ jis man atsiuntė varinę dėžutę: visą jos dangtelį puošė sudėtingas rytietiškas raštas, ir ji labai patikimai užsirakindavo. Man užteko žvilgtelėti, kad atpažinčiau pigią dėžutę pinigams, kuri kažkodėl buvo vadinama „luizeta“, tokią neapgalvotai nusiperki kur nors Malagoje ar Alžyre ir po to nežinai, ką su ja veikti. Dėžutė buvo pernelyg plokščia mano griozdiškiems šachmatams, bet aš ją išsaugojau visiškai kitam tikslui.

Norėdamas sutraukti likimo tinklą, kuris, miglotai jaučiau, mane apraizgė, nusprendžiau (nepaisydamas neslepiamo Lolitos apmaudo) dar vieną naktį praleisti „Kaštonų kotedžuose“. Jau galutinai prabudęs ketvirtą valandą ryto įsitikinau, kad mergaitė dar miega (pravėrusi burną, lyg liūdnei stebėtusi ligi absurdo keistu gyvenimu, kuri mes visi vienaip ar kitaip jai sukūrėme), ir brangus „luizetos“ turinys tebėra savo vietoje. Ten jaukiai apmuturiuotas baltu vilnoniu šaliku gulėjo kišeninis pistoletas: kalibras – nulis trisdešimt du, talpa – aštuoni šoviniai, ilgis – maždaug viena devintoji Lolitos ūgio, kotas – riešutmedžio, languotas, apdaila – plieninė, juodinta. Aš jį paveldėjau iš velionio Haroldo Heizo kartu su katalogu, kuris nerūpestingai skelbė: „Tinkamas namams ir automobiliui, taip pat asmeniui“. Jis gulėjo dėžutėje, parengtas nedelsiant panaudoti asmeniui ar asmenims; gaidukas buvo iki galo atlaužtas, tačiau „slankiojantis užraktas“ – nuleistu saugikliu, kad kartais neiššautų. Nereikia pamiršti, kad pistoletas yra froidistinis centrinės protėvio galūnės simbolis.

Dabar džiaugiasi, kad turiu, ir ypač džiugino tai, kad prieš dvejus metus pušyne, prie mudviejų su Šarlote panašaus į smėlio laikrodį ežero, išmokau juo naudotis. Farlo, su kuriuo vaikštinėdavau po tą gūdų mišką, šaudė puikiai: galėjo iš kolto pataikyti į kolibrį, nors reikia pasakyti, kad iš trofėjaus mažai kas beliko – tik kuokštelis margaspalvių pūkų. Stambus ekspolicininkas, pavarde Krestovskis, kuris trečiajame dešimtmetyje vikriai nušovė du pabėgusius kalinius, kartą prisijungė prie mūsų ir papildė medžiotojo krepšį miniatiūrinio geniu – beje, nušautu tokiu metų laiku, kai medžioklė buvo visiškai

uždrausta. Palyginti su šiais tikrų tikriausiais šauliais, aš, žinoma, buvau naujokas ir vis prašaudavau pro šalį, tačiau kartą, kai vaikštinėjau vienas, man pavyko sužeisti voverę. „Gulėk, gulėk“, – sukuždėjau savo portatyviniam kompaktiškam draugužiui ir išgėriau į jo sveikatą gurkšnį džinanaso.

18

Dabar skaitytojas turi pamiršti kaštonus ir koltus, kad galėtų pasikui mus sekti tolyn į Vakarus. Neseniai praūžė smarkios audros arba galbūt viena ir ta pati audra keliavo per visą šalį lėtais varlės šuoliais, ir mes nesugebėjome jos atsikratyti, kaip ir seklio Trapo: nes kaip tik tomis dienomis man iškilo actekiško raudonumo „Jako“ su atvožiamu viršumi mįslė, visiškai užgožusi Lolitos meilužių temą.

Įdomu! Aš, kuris jos pavyduliaudavau kiekvienam sutiktam berniūkščiui, įdomu, kaip neteisingai aš išsiaiškinau lemties duotą žinią! Gali būti, kad per žiemą mano budrumą užmigdė kuklus Lolitos elgesys; šiaip ar taip, netgi pamišėlis vargu ar būtų toks kvailas, kad pamanytų, jog kažkoks Humbertas Antrasis nenuilsdamas vejasi Humbertą Pirmąjį ir jo nimfetę, akompanuojant juokingoms Dzeuso salvėms, per didžiules ir labai jau nepatrauklias lygumas. Todėl man kilo įtarimas, kad vyšninį „Jaką“, diskretišku atstumu mylia po mylios judantį už mūsų, vairavo seklys, kurį pasamdė koks nors dykinėjantis darbštuolis, norėdamas išsiaiškinti, ką iš tikrųjų veikia Gumbertas Gumbertas su savo mažamete podukra. Mane kankino haliucinacijos, taip nutinka tuomet, kai atmosfera įsielektrinusi ir žaibuoja. Gali būti, kad tai buvo kažkas rimčiau už haliucinacijas. Nežinau, kokių durnaropių kartą ji arba jis pridėjo į mano džiną, tačiau jos blogai suveikė, ir naktį aš aiškiai išgirdau lengvą beldimą į kotedžo duris; aš jas atvėriau ir tada pastebėjau, kad esu visiškai nuogas ir kad ant slenksčio blyškiai mirgėdamas lietumi persunktoje tamsoje stovi žmogus, priešais veidą laikantis kaukę, vaizdavsia Činą, groteskinį detektyvą su atsikišusiu smakru, kurio nuotyčiai buvo spausdinami komiksuose. Jis dusliai sukikeno ir nudūmė; svirduliuodamas grįžau į lovą ir iškart užmigau, – ir, nors ir kaip keista, man iki šiol neaišku, ar tai įvyko iš tikrųjų, ar buvo durnaropių sukeltas regėjimas. Beje, po

to aš nuodugniai išstudijavau savitą Trapo humorą, ir tai man atrodo ganėtinai įtikinamas jo elgesio pavyzdys. O, kaip viskas buvo šiurkščiai ir beširdiškai sumanyta! Kažkoks komersantas, manau, pelnėsi, pardavinėdamas tokias paklausias pabaisų ir pusgalvių kaukes. Kitą dieną pastebėjau, kaip du vaikėzai rausėsi šiukšlių dėžėje ir matavosi Čino fizionomiją? Sutapimas? Meteorologinių sąlygų rezultatas?

Būdamas žmogžudys, apdovanotas stulbinančia, tačiau trūkčiojančia, užsispyrusia atmintimi, negaliu jums pasakyti, maloningosios ponios ir ponai, kurią tiksliai dieną aš pastebėjau, kad mus seka vyšninis „Jakas“ su atvažiamu viršumi. Tačiau prisimenu tą pirmą kartą, kai labai aiškiai pamačiau jo vairuotoją. Kartą vakarop lėtai važiauvau pliaupiant liūčiai, visą laiką regėdamas raudoną vaiduoklį, išsiliejusį ir virpantį iš geismo mano šoniniame veidrodėlyje. Bet štai triukšmingas tvanas atslūgo, pradėjo krapnoti, o vėliau ir visai nurimo. Prasibrovusi pro debesis, akinanti saulė nutvieskė visą plentą; aš panorau nusipirkti juodus akinius ir sustojau prie degalinės. Tai, kas vyko, man atrodė liga, piktybinis auglys, prieš kurį esi bejėgis, todėl nusprendžiau paprasčiausiai ignoruoti mūsų šalta-kraujį persekiotoją, kuris pakeltu viršumi sustojo netoli už mūsų, prie kažkokios kavinės ar baro su idiotiška iškaba TURNIŪRAI, o žemiau: „Pašokite turą su Niura“. Mano mašiną pagirdė, ir aš nuėjau į kontorą nusipirkti akinių ir sumokėti už benzina. Pasirašydamas „kelionės“ čekį, aš pabandžiau suvokti, kokioje vietoje esu, ir atsitiktinai žvilgtelėjau pro langą. Ten pamačiau kažką siaubingo. Vyras plačia nugara, praplikęs, smėlio spalvos sportiniu švarku ir tamsiai rudomis kelnėmis klausėsi, ką jam sako Lolita, kuri, išlindusi iš mūsų automobilio, kalbėjo labai greitai aukštin ir žemyn mostaguodama ranka su išskėstais pirštais – taip ji darydavo, kai būdavo sprendžiama kas nors labai svarbaus ir neatidėliotino. Mane ypač pribloškė – pribloškė su kankinančia jėga – kažkoks iškalbus jos elgesio laisvumas, kurį sunku apibūdinti, atrodė taip, lyg jie pažinojo vienas kitą seniai, ilgiau kaip mėnesį ar panašiai. Paskui pamačiau, kaip jis pasikasė skruostą, linktelėjo, pasisuko ir grįžo prie savo mašinos – stambaus sudėjimo, ganėtinai tvirtas mano metų vyras, šiek tiek panašus į velionį Gustavą Trapą, mano tėvo pusbrolių iš Šveicarijos, tokiu pat žvilgsniu kaip dėdės Gustavo, tolygiai įdegusiu veidu, apvalesniu nei mano, pakirptais tamsiais ūseliais ir degeneratiška burna, panašia į rausvą pumpurą. Lolita tyrinėjo kelių žemėlapi, kai aš sugrįžau prie automobilio.

– Ko tavęs klausinėjo tas chamas, Lolita?

– Koks chamas? Ak – tas. Ak, taip. Ak, nežinau. Klausė, ar turiu žemėlapi. Turbūt pasiklydo.

Mes važiuojame toliau, ir aš pasakiau:

– Dabar paklausyk, Lolita. Aš nežinau, meluoji tu ar ne, išprotėjai tu ar ne, ir man tai šią minutę nesvarbu; tačiau tas ponas važiavo paskui mus visą dieną, ir vakar aš mačiau jo mašiną užvažiuojamajame kieme, ir aš įtariu, kad jis policijos agentas. Tu puikiai žinai, kas nutiks ir kur tave išsiųs, jeigu policija ką nors užuos. O dabar žodis žodin pasakyk, ką jis pasakė ir ką tu atsakei.

Jolita pradėjo juoktis.

– Jei jis iš tikrųjų policininkas, – atsakė ji spiegiančiu šaižiu balsu, tačiau gana protingai, – tai kvailiausia būtų jam parodyti, kad mes išsigandome. Ignoruok jį, tėtusi.

– Ar jis tavęs paklausė, kur mes važiuojame?

– Na, šitai jis ir pats žino! – pašaipus atsakymas.

– Šiaip ar taip, – pasakiau aš pasiduodamas, – dabar išsižiūrėjau į jo snukį. Grožiu jis nepasižymi. Beje, jis labai panašus į vieną mano antros eilės dėdę, pavarde Trapas.

– Gal jis ir yra Trapas. Tavo vietoje aš – ak, žiūrėk, visi devynetai virsta kitu tūkstančiu. Kai aš buvau visai maža, – netikėtai pridūrė ji, rodydama į hodometrą, – aš buvau įsitikinusi, kad nuliai sustos ir vėl pavirs į devynetus, jeigu mama sutiks pavažiuoti atbula.

Rodos, pirmą sykį ji taip nuoširdžiai prisiminė savo vaikystę iki Humberto; galbūt scena išmokė ją tokių replikų. Toliau važiuojame visiškoje tyloje. Persekiotojas dinga.

Tačiau jau kitą dieną, lyg nepagydomos ligos skausmas, kuris grįžta silpnėjant morfijui ir vilčiais, jis vėl pasirodė už mūsų, tas glotnus raudonas žvėris. Eismas plente tą dieną buvo nedidelis; niekas nieko nelenkė; ir niekas nebandė įsiterpti tarp mūsų kuklios mėlynos mašinos ir valdingo jos raudono šešėlio – tarytum linksmasis burtininkas būtų užbūręs tarpą, nustatydamas zoną, kurios tikslumas ir pastovumas slėpė savyje kažką trapiaus ir beveik meniško. Mūsų persekiotojas, su vatos prikimštais pečiais ir dėdulės ūseliais, priminė manekeną vitrinoje, rodė, jo automobilis judėjo vien todėl, kad nematomas ir negirdimas šilkinis lynas jungė jį su mūsų varganu sedanu. Mes buvome daug kartų silpnesni už jo prabangų lakuotą „Jaką“, todėl nė nebandėme nuo jo pasprukti. *E lente currite, noctis equi!* O tyliai bėkite, nakties drakonai!

Mes kildavome į statų kalną ir leisdavomės pakalnėn. Mes paisėme leistino greičio ženklų. Mes suteikdavome galimybę pereiti – į kitą klasę – vaikams. Mes grakščiais vairo judesiais atkartodavome juodus vingius, išraitytus geltonuose skyduose, išpėjančius apie posūkį; ir kad ir kur važiovome, užburtas intervalas nesikeisdamas slinko už mūsų lyg matematinis mirażas, stebuklingo kilimo dublikatas plente. Ir aš nuolat jaučiau kažkokį nedidelį individualų gaisrą dešinėje pusėje: jos triumfuojančias akis, jos degantį skruostą.

Eismą reguliuojantis policininkas besikryžiuojančių gatvių pragare ketvirtą trisdešimt dienos prie įvažiavimo į fabriką miestą pasirodė esąs ta likimo ranka, kuri išsklaidė haliucinacijas. Jis pamojo man, įsakydamas važiuoti, ir paskui ta pačia ranka atkirto kelią mano šešėliui. Ilga automobilių eilė pajudėjo ir ėmė važiuoti skersgatviu tarp „Jako“ ir manęs. Aš atsiplėšiau, po to mikliai pasukau į šoninę gatvelę. Žvirblis nusileido su didžiuliu duonos trupiniu, jį atakavo kiti ir tas prarado trupinį.

Kai po kelių niūrių sustojimų ir apgalvotų kilpų grįžau į plentą, mano šešėlio niekur nebuvo matyti.

Lolita paniekinamai purkštelėjo ir pasakė:

– Jeigu jis – seklys, kaip kvaila buvo nuo jo pasprukti.

– Man dabar padėtis atrodo visai kitaip, – atsakiau aš.

– Būtum patikrinęs savo... pasaulio suvokimą... jeigu būtum palaikęs su juo ryšį, mano brangusis tėtuši, – pratarė Lolita, skleisdama savo sarkazmo ratilus. – Koks vis dėlto tu niekšas, – pridūrė paprastu balsu.

Mes praleidome slegiančią naktį šlykščių šlykščiausiamoteleje pilant lietui ir nepalijamam virš mūsų galvų griaudžiant tiesiog priešvaniniam perkūnui.

– Aš ne dama ir nemėgstu žaibo, – keistai pareiškė Lolita, prisiglaudusi prie manęs, deja, vien todėl, kad liguistai bijojo perkūnijos.

Pusryčiavome Anos mieste, kuriame yra 1001 gyventojas.

– Sprendžiant iš vieneto, – pasakiau aš, – mūsų buldogas, kur buvęs, kur nebuvęs, jau čia.

– Tavo humoras, – pasakė Lolita, – tikrai labai geras, brangusis tėtuši.

Tuomet mes jau buvome privažiavę pelynų tyrlaukius, ir aš buvau apdovanotas dienele kita nuostabios ramybės (kvaily, sakiau aš sau, juk viskas gerai, tas sunkumas paprasčiausiai nuo susilaikiusių dujų);

greitai stačiakampės aukštumos užleido vietą tikriems kalnams, ir numatytu laiku mes įvažiuome į Veiso miestelį.

Tikra nelaimė! Įvyko kažkokia painiava, ji buvo neteisingai perskaičius datą kelionių vadove, ir šokiai stebuklingoje oloje seniai buvo pasibaigę! Ji, beje, šią žinią sutiko ramiai, – ir kai paaiškėjo, kad kurortiniame Veise yra vasaros teatras ir kad dabar pats gastrolių sezono įkarštis, mes, žinoma, nulėkėme tenai – vieną gražų vakarą birželio viduryje.

Tiesa, negaliu jums atpasakoti pjesės, kuria mus pavaišino, siužeto. Kažkas nereikšmingo su pretenzingais šviesos efektais, vaizdavusiais žaibą, ir vidutiniška aktore, atliekančia pagrindinį vaidmenį. Vienintelė man patikusi detalė buvo girlianda iš septynių mažučiu gracijų, daugiau ar mažiau sustingusių scenoje – septynios apkvaišintos, dailiai išdažytos, plikomis rankomis ir kojomis mokyklinio amžiaus mergytės spalvoto muslino suknelėmis (sprendžiant iš didžiulio žiūrovų susijaudinimo galima spėti, kad jas į sceną pakvietė iš salės); jos turėjo vaizduoti gyvą vaivorykštę, kuri stovėjo visą paskutinį veiksma ir gana erzinausiai po truputį tirpo už begalės vienas po kito besileidžiančių šydų. Pamenu, aš pagalvojau, kad šią „vaivorykštės iš vaikų“ idėją Kleras Kviltis ir Viviana Damor-Blok bus pasivogę iš Džoiso, – taip pat prisimenu, kad dvi šios vaivorykštės spalvas vaidino kankinamai žavingos būtybės: oranžinė nenustygdama muistėsi apšviestoje scenoje, o smaragdinė, po minutėlės apsipratusi su salės tamsa, kur sėdėjome mes, nerangūs žiūrovai, staiga nusišypsojo motinai ar globėjui.

Kai tik pasirodymas baigėsi ir aplinkui nugriaudėjo plojimai (gargas, nepakeliamai veikiantis mano nervus), aš ėmiau tempti ir stumti Lolitą prie išėjimo, nes nekantravau savo visiškai suprantamą aistringą susijaudinimą kuo greičiau numalšinti saugioje mūsų neono žydrumo kotedžo tyloje po nustebusios nakties žvaigždėmis: aš visuomet tvirtinau, kad gamtą stebina tai, ką jai tenka pamatyti pro langą. Betgi Lolita lūkuriavo saldžiai sustingusi, net prisimerkusi iš pasitenkinimo; reginys taip užgožė visus kitus jos jausmus, kad nevalingų rankų delnai tik šiek tiek lietėsi, nors ji automatiškai vis dar plojo. Man ir anksčiau tekdavo stebėti panašią vaikų ekstazę, tačiau šis, po velnių, buvo ypatingas vaikas, trumparegį švytintį žvilgsnį nukreipęs į tolimą rampą, prie kurios aš prabėgom pastebėjau abu pjesės autorius, arba, tiksliau, tik bendrus jų kontūrus: vyrą su smokingu ir nepaprastai aukštą brunetę apnuogintais pečiais ir vanago profiliu.

– Tu ir vėl, bjaurus gyvuly, sužalojai man riešą, – pasakė plonu balseliu Lolita, sėsdama į automobilį šalia manęs.

– Ak, atleisk, mano širdede, mano ultravioletine širdede, – tariau aš, nesėkmingai bandydamas sučiupti ją už alkūnės; ir pridūriau, norėdamas pakeisti pokalbio temą – pakeisti likimo taikinį, Dieve mano, Dieve mano! – Vivijana – labai įdomi dama. Esu beveik tikras, kad mes ją matėme vakar, kai pietavome „Ananase“.

– Kartais tu paprasčiausias šlykštus bukagalvis, – pasakė Lolita. – Pirma, Vivijanas – autorius; autorė yra Kler; antra, jai keturiasdešimt metų, ji ištekėjusi ir turi negrų kraujo.

– O aš maniau, – tęsiau, švelniai iš jos pasišaipydamas, – aš maniau, kad Kviltis tavo buvusi pasija – pameni, apie jį buvo kalbama mielajame Ramzdelyje tomis dienomis, kai tu mylėjai mane?

– Ką, – paprieštaravo Lolita, įtemptai vaipydamasi, – senas dantistas iš Ramzdelio? Tu mane tikriausiai painioji su kokia nors kita lengvo elgesio paukštyte.

Ir aš pamaniau pats sau, kaip šitos paukštytės viską, viską užmiršta, kai tuo metu mes, seni jų gerbėjai, drebam ties kiekvienu šventai saugomu jų nimfetiškumo centimetru...

19

Su Lolitos žinia ir sutikimu prieš išvykstant pasakiau Berdslėjaus pašto viršininkui, kad mūsų laiškus siųstų iki pareikalavimo iš pradžių į Veisą, o po birželio penkioliktos – į Elfinstoną. Kitą rytą mes apsilankėme Veiso pašte, kur turėjome laukti trumpoje, tačiau lėtai judančioje eilėje. Nerūpestingoji Lolita pradėjo tyrinėti sukčių fotografijas, kabančias ant sienelės. Gražuolio Anatolijaus Brianskio arba Antonio Briano, arba Tonio Brauno, akys – rudos, veido spalva – blyški, ieškomas policijos, kaltinamas vaiko pagrobimu. Pagyvenusio pono liūdnomis akimis *faux pas** buvo tai, kad jis apmulkinio pašto žinybą, be to, tarsi šito būtų negana, jį kankino nepagydoma pėdų deformacija. Po niūraus Sulivano fotografija buvo

* Neapsižiūrėjimas.

prierašas: gali būti ginkluotas ir labai pavojingas. Jeigu norėtumėt pagal mano knygą sukurti filmą, siūlau tokį triuką: kol aš tyrinėju šias fizionomijas, viena iš jų pamažu virsta mano veidu. O dar buvo sutepta dingusios mergaitės nuotrauka: keturiolikos metų mergaitė languotu sijonu, su berete; kreiptis (pagal rimą) į šerifą Fišerį, Fišerimą, Šiferimą.

Nepamenu man adresuotų laiškų; o Dolei atėjo jos mokyklinis atsiliepiamas, be to, ji gavo laišką labai neįprastame, ilgame voke. Aš tą voką nedvejodamas atplėšiau ir susipažinau su turiniu. Tačiau pastebėjęs, kaip abejingai mergytė nosisuko ir patraukė prie laikraščių kiosko prie išėjimo, padariau išvadą, kad mano veiksmus ji gerai numatė.

„Dole Lo! Tai štai – vaidinimas turėjo milžinišką pasisekimą. Visi trys šunys gulėjo ramiai – jiems, matyt, ko nors išvirkštė mūsų mieloji daktarė. Linda, kuri tave pakeitė, mokėjo rolę atmintinai, vaidino puikiai, derindama gyvumą su santūrumu, bet veltui mes ieškotume joje tavojo jautrumo, tavojo nevaržomo įkvėpimo, Dianos (manosios ir autoriaus) žavesio; beje, autorius šį kartą neatėjo mums paploti, o neįtikėtinas griaustinis kieme šiek tiek prislopino mūsų kuklų „griausmą už scenos“. Ak, Dieve mano, kaip bėga gyvenimas! Dabar, kai viskas baigėsi – mokykla, spektaklis, mano istorija su Rojumi, mamos nėštumas (deja, vaikelis ilgai neišgyveno), viskas, rodos, buvo taip seniai, nors dar jaučiu, kaip peršti veidą nuo grimo.

Po pusryčių mane išveža į Niujorką, ir vargu ar man pavyks taip susitvarkyti, kad nevykčiau su tėvais į Europą. Turiu tau dar vieną, blogiausią naujieną, Dole Lo! Nežinau, ar grįši tu į Berdslėjų, bet jeigu grįši, manęs galbūt čia nebebus. Apie vieną mano romaną tu žinai, o apie kitą tik manai, kad žinai, – žodžiu, mano tėvas įsikišo ir nori, kad metams važiuočiau mokytis į Paryžių, kol jis pats bus ten, laimė, gavau Fulbraito stipendiją.

Kaip ir reikėjo tikėtis, vargšas POETAS susipainiojo trečiojoje scenoje, toje vietoje, kur visada užsikirsdavo – kur tos kvailos eilės. Prisimeni?

*Chimenos mylimajam te ežeras atsako,
Ką pasirinkt: ar ilgesį, ar glotnią tylą išdavystės tako.*

Aš čia pabraukiau, kur užsikirto. Pavydėtina tyla!

Na, būk gerutė mergytė! Tavo poetas siunčia nuoširdžiausius linkėjimus ir žemai lenkiasi tavo tėtušiai.

Tavo Mona

P. S. Taip jau nutiko, kad mano korespondencija griežtai kontroliuojama dėl tų darbelių, kurių prisidirbau ir į kuriuos įsikišo mano tėvas. Todėl neskubėk atrašyti, kol aš neparašysiu tau iš Europos.“

Šito ji, matyt, niekada nepadarė. Juo geriau. Jos laiške buvo kažkokių bjaurių užuominų, kurias dabar man narplioti pernelyg sunku. Aš jį radau prabėgus daug laiko tarp vieno iš mūsų kelionių vadovų puslapių ir cituoju jį čia kaip dokumentą. Perskaičiau jį du kartus.

Pakėlęs galvą aš ketinau... Še tau kad nori – nėra Dianos! Kol aš buvau pakerėtas Monos, Lolita gūžtelėjo pečiais ir pradingo.

– Ar jūs kartais nepastebėjote – kreipiausi į kuprį, kuris šlavė grindis prie išėjimo. Žinoma, pastebėjo. Senas ištvirkėlis. Jis spėjo, kad ji kažką pamatė lauke ir išbėgo. Išbėgau ir aš. Sustojau ant šaligatvio, bet jos ten nebuvo. Nubėgau toliau. Vėl sustojau. Taigi... atsitiko. Dingo amžinai.

Vėlesniais metais aš dažnai savęs klausdavau, kodėl ji iš tikrųjų nedingo amžinai tą dieną. Ar ji liko dėl naujų vasarinių rūbų, kurie buvo užrakinti mano automobilyje? O gal dar nebuvo subrendusi kokia nors bendro plano dalelė? Arba dar paprasčiau: aš dar galėjau praversti, kol nuvešiu į Elfinstoną (jis ir buvo slaptas galutinis punktas). Bet tą minutę, pamenu, aš neabejojau, kad ji paliko mane amžinai. Bandantys išsisukti nuo atsakymo šviesiai violetiniai kalnai, puslankiu juosiantys miestą, rodos, knibždėte knibždėjo tankiai alsuojančių, besikabarojančių, klumpančių, besijuokiančių, vis tankiau alsuojančių Lolitų, besisklaidančių lengvame rūke. Milžiniška pirmoji miesto raidė, sukrauta iš baltų akmenų stačioje pakriūtėje, atrodė kaip manojo siaubo inicialas.

Naujas, gražus pašto pastatas, iš kurio aš ką tik išbėgau, stovėjo tarp dar neprabudusio kinematografo ir susimokiusių topolių grupės. Buvo devynios valandos ryto – kalnų zonos laiku. Gatvė vadinosi Pagrindinė. Aš žingsniavau mėlynąja jos puse, atidžiai stebėdamas priešingą: ją jau užbūrė ir išdabino vienas iš tų trapių rytmečių vasaros pradžioje, kai šen bei ten pasitaiko ir stiklo blyksnių, ir kažko panašaus į visuotinį virpėjimą ir beveik alpulingą išsekimą laukiant nepakeliamos

vidurdienio kaitros. Perėjęs per gatvę, ėmiau vaikštinėti ir vieną po kitos skaitinėti ilgos namų eilės iškabas: „Vaistinė“, „Nekilnojamas turtas“, „Mados“, „Automobilių dalys“, „Kavinė“, „Sporto prekės“, „Baldai“, „Elektros prekės“, „Telegrafas“, „Dažykla“, „Bakalėja“. Ak, patruli patruli, mano duktė pabėgo... Susitarusi su sekliu! Įsimylėjusi šantažuotoją! Pasinaudojusi mano visišku bejėgiškumu! Aš svarsčiau pats sau, ar neužkalbinus kurio nors iš retų praeivių. Atsisakiau tos minties. Pasėdėjau automobilyje. Nuėjau apžiūrėti miesto sodo iš pavėsio pusės. Grįžau prie „Madų“ ir „Automobilių dalių“. Pasakiau sau, pratrūkęs aštriu sarkazmu – *un ricanement**, – reikia būti bepročiu, kad ją kuo nors įtartum, kad ji tuoj tuoj pasirodys...

Pasirodė.

Aš staigiai pasisukau ir nuo savo rankos nubloškiau jos ranką, kurią uždėjo droviai ir kvilalai šypsodamasi.

– Sėskis į mašiną, – pasakiau aš.

Pakluso. O aš toliau vaikštinėjau pirmyn ir atgal, kovodamas su nenusakomomis mintimis ir mėgindamas rasti kokį nors būdą paveikti išdavikę.

Netrukus ji išlipo iš automobilio ir prisigretino prie manęs. Klausydamasis lyg per miglą, aš pamažu nustačiau imtuvo bangas El-O. Atrodo, ji aiškino man, kad sutiko pažįstamą mergaitę.

– Tikrai! Kuria gi?

– Mergaitę iš Berdslėjaus.

– Puiku. Aš žinau visų tavo bendraklasių vardus. Pradėsime nuo pradžių: Alisa Adams?

– Ne, ne iš mano klasės.

– Puiku. Aš turiu visų tavo mokyklos moksleivių sąrašą. Vardą, prašau.

– Ji pas mus nesimokė. Paprasčiausiai gyveno mieste.

– Puiku. Aš pagriebiau ir Berdslėjaus adresų knygą. Mes joje rasime visus Braunus ir Smitus.

– Aš žinau tik jos vardą.

– Merė ar Dženė?

– Ne – Dolė, kaip aš.

– Vadinasi, aklavietė (veidrodis, į kurį susimuši nosį). Puiku. Dabar pabandydysime kitaip. Tavęs nebuvo dvidešimt aštuonias minutes. Ką veikė abi Dolės?

* Sarkastiškas juokas.

– Mes užėjome į pieno barą.

– Ir jūs užsisakėte ten?..

– Ak, paprasčiausiai kokakolos.

– Na Dole! Mes galime tai patikrinti.

– Ji išgėrė kokakolos, o aš – stiklinę vandens!

– Puiku. Štai ten, tiesa?

– Na taip.

– Puiku. Eime. Mes išklausinėsime sifonininką.

– Luktelk minutėlę. Aš nesu tikra, galbūt buvome truputį toliau – kaip tik už kampo.

– Vis tiek, kol kas užsukime čia. Prašom. Dabar pažiūrėsime (aš atverčiau telefonų knygą, grandine pritvirtintą prie pulto). Gerai. Aukštuomenės laidojimo biuras. Ne, ankstoka. Ak, štai: vaistinės ir pieno barai: vienas Kalnų skersgatvyje, o kitas – štai šitas, Larkino vaistinė, ir dar du. Ir tai viskas, kas yra Veise arba jo prekybiniame kvartale, kur galima gauti gazuoto vandens ir ledų. Ką gi, mums teks aplankyti juos visus.

– Eik velniop! – pasakė ji.

– Šiurkštumas, pupyte, tau nepadės.

– Tiek to, – pasakė ji. – Bet tu nedrįsk stumti manęs į spąstus. Tiek to – tebūnie kaip tu nori, mes niekur neužėjome. Paprasčiausiai kalbėjomės ir apžiūrinėjome vitrinas.

– Kokias vitrinas? Štai šita?

– Kad ir šita.

– Ak, Lolita! Pažiūrėk iš arčiau.

Vaizdas iš tikrųjų buvo ne itin patrauklus. Jaunas pardavėjas siurbė kažką panašaus į kilimą, ant kurio stovėjo dvi figūros, atrodančios taip, lyg ką tik nukentėjusios nuo sprogimo. Viena iš jų buvo visiškai nuoga, be peruko ir be rankų. Turint omenyje jos nedidelį ūgį ir manieringai žaismingą pozą, buvo galima teigti, kad aprenpta ji vaizdavo ir dar vaizduos Lolitos amžiaus mergaitę. Tačiau tokia, kaip atrodė dabar, ji buvo belytė. Greta jos stovėjo aukštesnė figūra – nuotaka su šydu, išpuošta ir, kaip sakoma, sveika, nors trūko vienos rankos. Ant žemės, prie manekenės kojų, ten, kur uoliai šliaužiojo pardavėjas su savo prietaisu, gulėjo trys laibos nuogos rankos ir šviesus perukas. Dvi iš tų rankų atsitiktinai susijungė lanku, primindamos siaubingą neviltilies ir maldos gestą.

– Žiūrėk, Lolita, – pasakiau ramiai. – Gerai įsižiūrėk. Argi tai ne puikus kažkokios neįtikimos nelaimės simbolis? Beje (tesiau aš, sėsda-

mas į automobilį), aš ėmiausi šiokių tokių atsargumo priemonių. Štai čia (aš atidariau pirštinių skyrelį), šitame mažame bloknote, užrašytas mūsų mielojo draugelio automobilio numeris.

Iš kvailumo neįsiminiau numerio. Žinojau tik pirmąją raidę ir paskutinį skaičių, visa eilė trūkstamų skaitmenų tarsi pasitraukė nuo manęs pusračiu ir išsigaubė į mano pusę už spalvoto stiklo, ne tiek permatomo, kad būtų galima ką nors išskaityti iš serijos, išskyrus kraštinius jos ženklus, lotynišką P ir šešetą. Turiu gilintis į šias detales (kurios gali sudominti tik profesionalų psichologą), nes kitaip mano skaitytojas (ak, jeigu tik aš galėčiau įsivaizduoti jį kaip eruditą su šviesia barzda, rausvomis lūpomis čiupliantį *la pomme de sa canne** ir svaigstantį nuo mano rankraščio!) gali gerai nesuprasti to baisaus sukrėtimo, kurį aš išgyvenau, pastebėjęs, kad raidė P, tarytum užsimovusi turniūrą, pavirto B, o šešetas visiškai išsitrynė. O centrinę dalį, kurios aš vis tiek neprisiminiau, dengė paskubomis praskriejusio trintuko žymė: skaičiai buvo užterlioti, kiti iš naujo parašyti vaikiška ranka, taigi visa eilė atrodė lyg kokia supainiota dygliuota viela, kurios neįmanoma logiškai išaiškinti. Vienintelis dalykas, kurį aš žinojau, buvo tai, ką man sakė įsimintoji raidė: mano priešas buvo iš valstijos, besiribojančios su ta, kurioje buvo Berdsležus.

Aš nieko nepasakiau. Įkišau bloknotą atgal į dėklę, užtrenkiau dangtelį, ir mes palikome Veisą. Tuo tarpu Lolita pasičiupo nuo užpakalinės sėdynės naujus komiksus ir įsijautė į eilinio bukagalvio nuotykius, o jos balta palaidinė plazdeno vėjyje, nes ji sėdėjo iškišusi pro langą dešinę rudą alkūnę. Nuvažiavęs keturias mylias nuo Veiso, pasukau į mirgančią paunksmę iškylų aikštelėje, kur rytas suvertė savo saulėtas šiukšles ant tuščio stalo; Lolita, atplėšusi akis nuo žurnaliūkščio, pasižiūrėjo į mane nustebusi pusiau su šypsena, o aš, netardamas nė žodžio, užsimojau ir skėliau jai stiprų antausį, skambiai prilipusį prie šilto, kieto, mažučio skruostikaulio.

Paskui – atgailavimas, perverianti atpirkimo raudų palaima, meilės keliaklupsčiavimas, kūniško susitaikymo desperacija... Aksominėje nakties tamsoje, motelyje „Mirana“ (Mirana!), aš bučiavau gelsvus jos ilgų kojelių padus, aš smukau iki didžiausių pažeminimų ir pasiaukojimo... Bet visa tai buvo perniek. Mudu abu buvome pasmerkti. Ir netrukus man teko per eiti į naują pragaro kančių ratą.

* Lazdelės bumbulas.

Mums paliekant Veisą, vienoje iš galinių gatvių... Ak, galiu prisiekti, kad tai nebuvo kliedesys. Toje galinėje gatvėje aš prabėgomis pamačiau pažįstamą vyšninį „Jaka“ su atvožiamu stogu, arba jo identišką dvynį. Vietoj Trapo ten sėdėjo keturi ar penki garsūs, panašūs į aktorius, abiejų lyčių atstovai – tačiau aš nieko nepasakiau. Išvažiavus iš Veiso nutiko kai kas visiškai priešinga. Iš pradžių vieną ar dvi dienas mėgavausi tuo vidiniu pasitikėjimu ir pats sau sakiau, kad nei dabar, nei anksčiau niekas mūsų nesekė; o paskui man pasidarė šlykščiai aišku, kad Trapas pakeitė taktiką ir toliau važiuoja paskui mus, bet kitomis samdytomis mašinomis.

Tikras vieškelių Protėjas, jis pritrenkiančiai lengvai peršokdavo iš vieno automobilio tipo į kitą. Taip galima keliauti, kai yra garažų, kurie specializuojasi automobilių kaita, bet aš niekada negalėjau tiksliai nustatyti, kur yra tokie punktai. Iš pradžių jis lyg ir teikė pirmenybę ševroletams – pradėjo nuo atviros „koledž krem“ spalvos mašinos, perėjo prie mažo sedano („žydrasis horizontas“), paskui iki tokių išblukusių atspalvių kaip „žila mūša“ ir „plukdomi sausuoliai“. Vėliau jis rinkosi kitas markes ir vėl perėjo blankią komercinių spalvų vaivorykštę, priversdamas mane pajusti, pavyzdžiui, subtilų skirtumą tarp manojų „mėlyno kaip svajonė“ ikaro ir jo „mėlyno kaip kalnai“ oldsmobilio. Beje, pilka spalva liko jo mėgstamiausia maskuojanti spalva, ir aš košmariškai kankindamasis, būdavo, veltui stengiausi išrūšiuoti tokius nenusakomus atspalvius kaip kraislerio „pilkas vilkas“, ševroleto „pilkas šilkas“, dodžo „pilkas Paryžius“...

Nuolatinis jo ūselių ir atlapotos apykaklės – arba jo plikės ir plačių pečių – stebėjimas privertė mane iki smulkmenų iširti visus automobilius, pasipainiojusius kelyje iš užpakalio, iš priekio, iš šono, priešpriešinius, lenkiamus, vienu žodžiu, visas mašinas po šviečiančia saule: solidaus atostogautojo automobilį su kartonine popierinių servetėlių dėžute „Jautruolis“ už galinio stiklo; beprotiškai lekiantį palaikį vargšo „Fordą“, pilną išblyškusių vaikų, su kyšančia lange gauruoto šuns galva ir per susidūrimą sulenktu sparnu; mažutį viengungio sedaną, viduje prikimštą kostiumų ant pakabų; milžinišką plačią priekabą – tikrą kilnojamojį namą, visiškai abejingą virtinei itūžusių automobilių, šliaužiančių iš paskos; sportinę mašiną su mergše, galantiškai įsitaisiusia per priekinės sėdynės vidurį, kad galėtų būti arčiau vairuojančio vyruko; automobilį su užversta ant stogo valtimi... Pilką mašiną, stabdančią priešais mus, pilką mašiną, besivejančią mus...

Kartą Uolėtųjų kalnų rajone, kažkur tarp Snou ir Čampiono, mes leidomės vos pastebima nuokalne, ir tuomet man pavyko antrą kartą aiškiai pamatyti įsimylėjusį seklį. Pilkas vaiduoklis už mūsų patamšėjo, sutirštėjo, pavirto kompaktišku dominijos mėliu... Staiga mano automobilis, tarytum atsiliepdamas į vargšės širdies kančias, ėmė kažkaip mėtytis ir slysti iš vieno šono į kitą, iš apačios leisdamas bejėgišką „puk puk puk“.

– Padangai kaput, mister, – linksmai pasakė mano geroji mergaitė.

Aš sustojau ant kalnų bedugnės krašto. Lolita susidėjo ant krūtinės rankas ir ištiestą koją įrėmė į prietaisų skydą. Išlipau, apžiūrėjau dešinią užpakalinį ratą. Apatinė nelaimingosios padangos pusė įgavo šlykščią stačiakampio formą. Trapas sustojo už penkiasdešimties jardų nuo mūsų. Iš tokio atstumo jo veidas buvo tik riebi dėmė, bet dėmė juokėsi. Nusprendžiau pasinaudoti proga ir patraukiau link jo, sumanęs puikią idėją – pasiskolinti svertą, nors pats turėjau. Jis truputį pasitraukė atatupstas. Aš skaudžiai suklupau užkliuvęs už akmens – ir susidarė visuotinio linksmumo atmosfera. Čia milžiniškas sunkvežimis išniro už Trapo mašinos ir su griausmu pravažiavo pro mane, išgirdau, kaip jis paskui mėšlungiškai suūkė. Aš nevalingai apsigrėžiau ir pamačiau, kad mano automobilis iš lėto šliaužia. Iš tolo įžiūrėjau Lolitos galvelę, absurdiškai pūpsančią prie vairo, variklis veikė, nors prisiminiau, kad buvau jį išjungęs.

Per trumpą, kupiną siaubo akimirką, kurios man prireikė, kad pribėgčiau prie pukšinės ir pagaliau sustojusios mašinos, aš spėjau pagalvoti, kad per dvejus metus mano mažylė tikrai turėjo galimybę prisirankioti elementarių žinių, kaip vairuoti automobilį. Įsiutęs atplėšiau dureles. Man buvo velniškai aišku, kad ji įjungė variklį, norėdama atitraukti mane nuo pono Trapo. Beje, šis pokštas buvo nereikalingas, nes, kol aš ją vijausi, Trapas staigiai apsisuko vidury kelio ir nurūko. Aš pasėdėjau, atgavau kvapą. Lolita paklausė, ar nepadėkočiau už tai, kad ji taip mikliai paspaudė stabdį, kai automobilis staiga ėmė riedėti nuo kalno. Nesulaukusi atsakymo ji ėmė nagrinėti kelių žemėlapi. Aš išlipau iš automobilio ir ėmiausi „ratavimo“ – taip šią operaciją vadindavo Šarlotė. Man rodėsi, jog prarandu sveiką protą.

Pakeitę ratą, mes tęsėme savo juokdarišką kelionę. Po nuobodus ir visiškai beprasmio nuolydžio kelias kilpomis ėmė kilti aukštyr ir aukštyr. Itin stačioje vietoje mums teko šliaužti paskui milžinišką sunkvežimį, kuris anksčiau mus aplenkė. Dabar jis siaubingai dejuodamas

vingiuotu keliu ropštėsi aukštyn, ir nebuvo įmanoma jo aplenkti. Iš jo kabinos išskrido lygaus sidabro gabalėlis – kramtomosios gumos vidinis popierėlis – ir, paskridęs atgal, akimirkai prilipo prie mūsų priekinio stiklo. Man šovė į galvą, kad jeigu aš iš tikrųjų netenku proto, gal baigsis tuo, jog ką nors nudėsiu. Dėl visa ko (pasakė tas Humbertas, kuris sėdėjo sausumoje, tam Humbertui, kuris kapstėsi bala žino kur) reikėtų pasirengti, pavyzdžiui, persidėti pistoletą iš dėžutės į kišenę, kad būčiau pasirengęs pasinaudoti užklupusios beprotystės laisve.

20

Leidęs Lolitai mokytis vaidybos, aš sudariau galimybę (įsimylėjęs kvailys!) jai išmokti visų apgavystės subtilumų. Kaip dabar paaiškėjo, tai nebuvo vien parengti atsakymai į tokius klausimus kaip: ką išreiškia „Hedos Gabler“ pagrindinis konfliktas; arba kokiose „Meilės po guobomis“ scenose veiksma pasiekia didžiausią įtampą; arba kokia vyraujanti „Vyšnių sodo“ nuotaika; iš tikrųjų ji buvo mokoma įvairiausių būdų, kaip sulaužyti ištikimybę man. O su koku pasipiktinimu dabar aš prisimenu tą užduodamą jai „penkių pojūčių simuliaciją“, kurią ji taip dažnai treniruodavo Berdslėjuje mūsų svetainėje! Aš įsitaisydavau taip, kad galėčiau nematomas ją stebėti, kai ji, judėdama kaip užhipnotizuotas subjektas arba mistinio ritualo dalyvis, tarsi pateikdama subtilią vaikiško žaidimo versiją, kur mergaitės įsivaizduoja esančios kino žvaigždės, treniruodavo mimiką, kaip ši atrodytų išgirdus aimaną tamsoje, pirmą kartą išvydus naujutėlaitę jauną pamotę, prarijus ką nors neskanaus, kažką panašaus į gelsvą želė, pauosčius sutrintos sultingos žolės gniužulą sode arba palietus vieną ar kitą neegzistuojantį daiktą gudrais, plonais nimfetės pirštais. Tarp mano popierių ligi šiol išliko mimeografinis tokių užduočių sąrašas.

„Lytėjimo treniruotė. Įsivaizduok, kad imi ir laikai stalo teniso kamuoliuką, obuolį, lipnią datulę, naują pūkuotą flanelinį teniso sviedinuką, karštą bulvę, ledo kubelį, kačiuką, pasagą, kišeninį cilindro formos žibintuvėlį.

Pirštų galais čiupinėk tokius įsivaizduojamus daiktus: duonos minkštimą, gumą, maudžiantį artimo žmogaus smilkinį, aksomo pavyzdį, rausvą žiedlapį.

Tu – akla mergaitė. Apčiupinėk, pradėdant veidu, tokius žmones: graikų jaunuolį; Sirano de Beržeraką; Kalėdų Senelį; kūdikį; besikva-
tojantį nuo kutenimo fauna; miegantį nepažįstamąjį; savo tėvą“.

Bet kokia žavinga ji būdavo skleisdama šiuos švelnius kerus ir svajingai atlikdama kitas stebuklingas pareigas! Be to, kartais, ypač iniciatyviomis Berdslėjaus naktimis, aš žadėdavau jai kokį nors malonumą arba dovaną, jeigu ji pašoks man; ir nors jos ritualiniai šokčiojimai praskėstomis kojomis buvo panašūs ne tiek į svajingus ir kartu šiek tiek kampuotus Paryžiaus *petits rats** judesius, kiek į šokinėjimą tų plikakojų mergiščių su trumpais sijonais ir storais megz-
tiniais, kurios sutartiniais šūksniais ir gimnastišku šėliojimu drąsina studentus, žaidžiančius amerikietišką regbį, vis dėlto jos dar nevisiškai išsivysčiusių kūno dalių ritmika man labai patiko. Bet visa tai buvo niekai, palyginti su neapsakomu pasitenkinimu, kurį jausdavau, kai ji žaisdavo tenisą; galiu tik pasakyti, kad tai buvo erzinantis kliedesio jausmas lyg kabotum ant krašto – ne, ne bedugnės, o nežemiškos harmonijos, nežemiško švytėjimo.

Nors ir garbaus amžiaus, su balta teniso apranga, abrikosiniu rankų ir kojų įdegiu ji buvo pati tikriausia nimfetė. Sparnuotieji prisieku-
siej! Nereikia jokio pomirtinio gyvenimo, jeigu jame tokiu atvaizdu nepasirodys Lolita, kokia ji buvo tuomet Kolorado kurorte tarp Snou ir Efinstono, – ir prašau, kad viskas būtų taip pat *tikslu* kaip tuomet: plačios, baltos berniukiškos kelnės, laibutė talija, nuogas abrikosinis juosmuo, balta skepetaitė ant krūtinės, kurios raišteliai kyla į viršų, apjuosia kaklą ir baigiasi ant nugaros kabančiu mazgu, neprisidengtos iki beprotybės gležnos ir žavios jos mentės su abrikosiniu pūkeliu, ir nuostabūs švelnūs kauleliai, ir lygi, į apačią siaurėjanti nugara! Jos kepuraitė buvo su baltu snapeliu. Jos raketė kainavo man nedidelį palikimą. Stuobrys, visiškas stuobrys! Juk galėjau ją nufilmuoti! Ji būtų likusi ir šiandien su manimi, prieš mano akis, mano nevilties projekcinėje kameroje!

Prieš servą Lolita tarsi atsipūsdavo, pastovėdavo du tris taktus už kreidos brūkšnio, ir tuomet, būdavo, kartą kitą atmuša kamuoliuką nuo žemės arba balto batelio nosele pakrapšto gruną, visuomet laisva laikysena, visuomet išlikdama ramiai linksma – ji, kuri taip retai būda-

* Mažametės balerinos.

vo linksma niūrijoje namų aplinkoje! Mano nuomone, teniso žaidimas buvo jos aukščiausias taškas, ligi kurio jauna būtybė gali išstobulinti scenos meną, nors jai greičiausiai tai tebuvo vien tik pagrindinės gyvenimo realybės geometrinė esmė.

Grakštų visų jos judesių skaidrumą papildydavo kiekvieno smūgio švarus ir stiprus skambesys. Patekęs į jos galios aurą, kamuoliukas tapdavo baltasnis, tampresnis. Precizinis instrumentas, kurį ji naudojo glaudaus prisilietimo akimirksnį, atrodė be galo kibus ir lėtas. Pasakysiu daugiau: jos stilius tiksliai imitavo tobuliausią tenisą, nors tai nedavė jokių apčiuopiamų rezultatų. Kaip man pasakė Elektra Gold, Eduzos sesuo, nuostabi jauna trenerė, kai vieną kartą sėdėjau ant kieto suoliuko, pradedančio pulsuoti po manimi, ir žiūrėjau, kaip Doloresa Heiz tarytum juokais po visą kortą vaikė gražutę Lindą Hol (kuri, beje, ją aplošė): „Jūs Dolė turi įtaisyta magnetą kamuoliukui pačiame raketės centre, bet, dievaži, kam būti tokiai mandagai?“ Ak, Elektra, ar ne vis tiek, kai šitokia gracija! Pamenu, stebėdamas pirmąjį jų žaidimą, pajutau, kaip šitas grožis persmelkė mane vos sulaikomu drebuliu. Mano Lolita turėjo žavią manierą truputį kilstelėti pusiau sulenktą per kelį kairę koją, pradėdama platų ir spyruokliuojantį servų ciklą, kai išsivyniodavo ir akimirksniui saulės spinduliuose įsitempdavo gyvasis pusiausvyros tinklas tarp keturių taškų – tos kojos pirštų galų, vos apspūkusios pažasties, įdegusios rankos ir toli atgal atmestos raketės ovalo; ji nukreipdavo spindinčią besišypsančią burną aukštyn į mažą planetą, pakibusią taip aukštai, zenite galingo ir harmoningo kosmoso, kurį ji sukūrė turėdama konkretų tikslą – užpulti ją skambiu savo auksinio botago pliaukštelėjimu. Jos pasavimas išsiskyrė tiesumu, grožiu, jaunyste, klasikine trajektorija, bet, nepaisant bėgiojimo tempo, būdavo nesunku atmušti, nes elegantiškas kamuoliuko skrydis neslėpdavo jokios gudrybės.

Mane verčia aimanuoti iš nuoskaudos mintis, kad galėjau taip lengvai įamžinti visus šiuos stebuklingus viražus, užfiksuodamas juos celiulioidinėje juostoje. Koks didelis būtų pranašumas prieš tas momentines nuotraukas, kurias aš (beprotis!) sudeginau! Jos smūgis iš viršaus turėjo tiek bendro su servu, kiek sekstetas su oktetu sone, nes ją, mano brangiausiąją, ištreniravo po pasavimo iškart bėgti prie tinklo vikriomis, ryškiomis, baltais bateliais kojytėmis. Niekas nebūtų galėjęs pasakyti, kas jai geriau sekdavosi – smūgis iš dešinės ar smūgis iš kairės: vienas buvo veidrodinis kito atspindys; man ligi

šiol dilgčioja strėnose nuo tų į šaudymą iš pistoleto panašių smūgių, kuriems antrindavo aidas ir Elektros šūksniai. Vienas iš Dolės perliukų žaidžiant buvo jos trumpas smūgis pusiau skrendant, kurio ją išmokė didysis Nedas Litamas Kalifornijoje.

Jai labiau patiko scena nei plaukimas, o plaukimas labiau negu tenisas; vis dėlto aš tvirtinu, kad jeigu nebūčiau kažin ko joje palaužęs (tuomet aš šito nesuvokiau!), jos idealus stilius būtų susiderinęs su valia siekti pergalės, ir ji būtų tapusi tikra čempionė. Doloresa su dviem raketėmis po pažastimi Vimbildone (1952), Doloresa papirosų „Dromader“ reklamoje (1960), Doloresa profesionalė (1961), Doloresa, vaidinanti teniso čempionę kino dramoje (1962). Doloresa ir jos žilas, paklusnus, romus vyras, buvęs jos treneris, nusenęs Humbertas (2000).

Jos žaidimo manieroje nebuvo jokio gudravimo – žinoma, jei apgaule nelaikysime nimfetės linksmo abejingumo žaidimo baigčiai. Ji, tokia žiauri ir klastinga kasdieniame gyvenime, čia demonstruodavo tokią nekaltybę, tokį atvirumą, tokį geranoriškumą, kad net vidutiniškam, tačiau atkakliam žaidėjui, kad ir kaip gremėzdiškai ir nemoksiškai jis žaistų, pavykdavo atmušant ir nukertant kamuoliuką pasiekti pergalės. Nors ir mažo ūgio, ji nepaprastai lengvai lakstydavo po savo pusę aikštelės (1053 kvadratinės pėdos), kol išgalėdavo išlaikyti ritmą; tačiau kiekviena ūmi ataka, kiekvienas netikėtas taktinis pasikeitimas iš priešų pusės padarydavo ją visiškai bejėgę. Sakykime, jai trūkdavo vieno taško, kad laimėtų partiją, – čia jos antrasis servas, kuris, labai tipiškai, būdavo net stipresnis ir stilingesnis už pirmąjį (nes ji neturėjo tų vidinių stabdžių, kuriuos turi atsargūs žaidėjai), bet jis skambiai atsimušdavo į arfinę tinklo stygą ir atšokdavo į užribį. Nušlifuo tą jos smūgio perliuką pasičiupdavo ir sugražindavo į kampą priešininkas, kuris, rodėsi, turi keturias kojas ir kreivą irklą rankose. Jos dramatiški smūgiai ir žavingi šuoliai naiviai krisdavo jam prie kojų. Ji ir vėl neatmušdavo lengvai paduoto kamuoliuko ir juokdamasi parodijuodavo apmaudą, pasvirinama į priekį lyg išsekusi balerina su krintančia nuo kaktos garbana. Jos gracija ir spindesys buvo tokie nevaisingi, kad ji net negalėjo įveikti pūkščiančio Humberto, kurio pagrindinis buvo senamadiškas smūgis „iš apačios“.

Manau, esu ypač jautrus žaidimų magijai. Savo šachmatų sesijoje su Gastonu vietoj lentos matydavau kvadratinį įdubimą, sklidiną skaidraus jūros vandens su retomis kriauklėmis ir pinklėmis, rausvai

švytinčiomis lygiame mozaikos dugne, kuris žioplam partneriui atrodė lyg drumstas dumblas ir sepijos debesis. Pirmąsias teniso pamokas, kuriomis aš kažkada kankinau Lolitą (iki to laiko, kol didžiojo kaliforniečio pamokos tapo jai atradimu), aš dabar prisimindavau kaip kažką slegiančio ir skausmingo – ne tik todėl, kad mano beviltišką mokinę taip šlykščiai erzindavo kiekvienas mano patarimas – bet dar ir todėl, kad neįkainojama korto simetrija, užuot atspindėjusi joje snaudžiančią harmoniją, galiausiai būdavo sudarkoma nevikraus ir nuvargusio vaiko, kurį mano pedagoginis bejėgiškumas tik siutino. Nuo to laiko viskas pasikeitė ir tą dieną giedroje Kolorado atmosferoje, Čampione, puikiausiame korte prie stačių akmeninių laiptų, vedančių į Čampiono viešbutį, kuriame mes buvom apsistoję, pajutau, kad galiu pailsėti nuo neaiškių išdavysčių košmaro pasinėręs į jos stiliaus, jos sielos, jos neatsiejamą gracijos tyrumą.

Diena buvo be vėjo. Ji pliekė stipriai ir banaliai, su jai būdingu laisvu mostu, gražindama kamuolį po kamuolio virš paties tinklo į korto gilumą, ir ritmiška tų smūgių tvarka buvo klasiškai paprasta, tad mano paties judėjimas buvo lyg pasivaikščiojimas iš vienos pusės į kitą – tikri žaidėjai supras, ką noriu pasakyti. Suktas, gerokai perkreiptas servas, kurį paveldėjau iš tėvo (o jis išmoko iš prancūzo Dekiuži ar belgo Bormano – senų savo draugų ir didžiųjų čempionų), būtų pridaręs mano Lolitai nemažai vargo, jei būčiau panoręs jį panaudoti. Bet kas būtų išdrįšęs sutrikdyti tokią skaisčiaakę meilutę? Ar kur nors minėjau, kad jos nuoga ranka buvo paženklinta skiepu nuo raupų aštuntuko? Kad mylėjau ją beviltiškai? Kad jai tebuvo keturiolika metų?

Smalsus drugelis supleveno, tyliai praskrisdamas tarp mūsų.

Staiga matau – nežinia iš kur išdygsta dviese su teniso kelnaitėmis: rudaplaukis vyras, aštuoneriais metais jaunesnis už mane, saulės nusvilintomis avietinėmis blauzdomis, ir ganėtinai blausi brunetė, pora metų vyresnė už Lolitą, kaprizinga burna ir griežtu žvilgsniu. Kaip kad dažniausiai būna stropiems naujokams, jų raketės buvo su užvalkalais ir rėmais, ir nešė jie jas ne taip, kaip nešioji natūralų ir patogų kai kurių specializuotų raumenų tęsinį, o taip, lyg tai būtų milžiniški kūjai, muškietos, alkūniniai gręžtuvai ar mano paties šlykščios, gremėzdiškos nuodėmės. Šiek tiek familiariai atsisėdę prie mano tam tikra prasme brangaus švarko ant suoloelio aikštelės kampe, jie ėmė ganėtinai garsiai žavėtis smūgių serija, kuri susidė-

jo vos ne iš penkiasdešimties apsikeitimų, kuriuos Lolita nekaltai padėjo man pasiūsti ir atmušti, kol pertrūkis serijoje neprivertė jos sudejuoti, pamačius, kaip jos iš viršaus smūgiuotas kamuoliukas nulėkė už linijos, paskui ji akimirkai nuleido galvą, nesitverdama juokais – mano auksinė būtybė!

Mane kamavo troškulys; nuėjau prie geriamojo vandens fontanelio. Tuo pasinaudojo raudonplaukis, priėjo prie manęs ir kukliai pasiūlė pažaisti keturiuose.

– Mano vardas Bilis Midas, – pasakė jis, – o čia Feja Peidž, aktorė. *Ma fiancée** – pridūrė jis (nukreipdamas savo kvailai apšarvuotą raketę į rafinuotą Feją, jau plepančią su Lolita). Aš jau ruošiausi atsakyti: ačiū, bet... (nekenčiu, kai mano grynakrauję veislę bando įpainioti į vulgarių batsiuvių „tep-lep“), tik staiga mano dėmesį atitraukė be galo skambus šūksnis: viešbučio berniukas smulkiomis žingsneliais bėgo laiptais žemyn prie mūsų aikštelės ir rodė man ženklus. Paaiškėjo, kad mane kviečia prie telefono – skubus tarpmiestinis skambutis, toks skubus, kad man net „laiko liniją“.

– Einu, – pasakiau aš, čiupau švarką (kolto svoris vidinėje kišenėje) ir pasakiau Lolitai, kad greitai grįšiu. Ji kaip tik siekė kamuoliuko (europietišku būdu, t. y. prispausdama kojos pirštus į raketės kraštą, tai buvo vienas iš nedaugelio dalykų, kurių ją išmokiau) ir nusišypsojo – nusišypsojo man!

Kažkoks nelaimę pranašaujantis štilis leido širdžiai laikytis vandens paviršiuje, kol sekiau paskui berniuką į viešbutį. Yra trumpa amerikietiška frazė, kurioje demaskavimas, kerštas, kankinimas, mirtis ir amžinybė išreiškiama nuostabiai atstumiančia formule *this is it* – „na štai!“, „tai ir yra tai!“ Aš palikau Lolitą ne kažin kokiose rankose, bet nieko. Žinoma, kovosiu. Žiauriai kovosiu. Geriau viską sunaikinti, negu jos atsakyti. Taip, laiptai tikrai statoki.

Viešbučio biure kupranosis vyras su labai tamsia, manau, praeitimi, kurią reikėtų ištirti, perdavė man pranešimą, rašytą jo ranka. Tarpmiestinė linija vis dėlto manęs nesulaukė. Raštelyje buvo sakoma: „Misteri Humbertai. Skambino Burdalėjaus (taip!) mokyklos direktorė. Vasaros numeris: Burdolėjus 2-82-82. Prašom paskambinti jai neatidėliojant. Labai svarbus reikalas“.

* Mano sužadėtinė.

Aš įtaisiau savo ilgą kūną telefono būdelėje, nurijau tabletę ir dešimt minučių kovojau su vaiduokliškos erdvės išperomis. Pamažu susidarė tam tikras kvartetą; sopranas: tokio numerio Berdslėjūje nėra; altas: mis Prat išvyko į Angliją; tenoras: Berdslėjaus mokykla neskambino; bosas: skambinti ji negalėjo, nes niekas nežinojo, kad šiandien aš būsiu kaip tik šitame Kolorado viešbutyje. Skaudžiai mano įžeistas kupranosis tarnautojas maloniai sutiko išsiaiškinti, ar man apskritai skambino iš „Burdolėjaus“. Pasirodo, neskambino. Tikriausiai koks nors čionykštis plevėsa surinko numerį ir paspruko. Aš padėkojau tarnautojui. Jis atsakė: dėl Dievo meilės. Pabuvojęs čiurlenančiame tualete ir pasikrovęs bare, aš pasukau atgal. Nuo pat pirmosios terasos aš pamačiau mūsų kortą: jis atrodė tokio dydžio kaip vaikiška grifelinė lenta – blogai nuvalyta. Auksaspalvė Lolita žaidė mišriomis poromis. Ji judėjo kaip nuostabus itališkas angelas – tarp trijų bjaurių flamandų mokyklos luošių. Vienas iš jų, jos partneris, keisdamasis su ja vietomis, juokais pliaukštelėjo raketė jai per užpakalį. Jo buvo keistai apvali galva; jo rudos kelnės visiškai netiko tenisiui. Įvyko trumpas sąmyšis – jis pamatė mane ant laiptų ir, numetęs raketę, – mano raketę! – pradėjo kabarotis stačia veja, skiriančia tenisą nuo bulvaro. Jis kratė rankų plaštakas ir alkūnes, tyčia komiškai vaizduodamas paukštį neišsivysčiusiais sparnais, ir taip kreivomis kojomis užsirepečkojo iki gatvės, kur jo laukė dūmų pilkumo automobilis. Kitą minutę ir jis, ir pilkas dūmelis išnyko. Kai aš nusileidau į kortą, likęs trejetas jau rinko, apžiūrinėjo ir rūšiavo kamuoliukus – ryte nupirkau pustuzinį naujų; ant svetimų buvo kraujo spalvos namų darbo ženklai.

– Pasakykite, misterī Midai, kas buvo tas ponas?

Pirma Bilis, po to Feja labai rimtai neigdami papurtė galvas.

– Pamanykite, – paaiškino Feja, – kažkoks kvailas akiplėša prisidėjo prie mūsų, kad sudarytų antrą porą. Tiesa, Dole?

Ji jau buvo jiems Dolė. Mano raketės kotas vis dar buvo šlykščiai šiltas. Prieš kylant į viešbutį, aš nusivedžiau ją į siaurą alėją, pusiau užžėlusią kvapniais krūmais melsvais žiedais, ir jau buvau pasirengęs prapliupti susikaupusia rauda – buvau pasirengęs maldauti jos, užburtos, abejingos, kad ji kaip nors išsklaidytų, nors ir pameluodama, tylų mane apimantį siaubą, bet staiga mes susidūrėme su keistai besiraitančia pora – panašiai kaip susiduria pora su pora idiliškose senose komedijose. Bilis ir Feja visiškai nebetvėrė juokais; mes,

matyt, papuolėme į patį jų privataus pokšto įkarštį. Tai nebeturėjo reikšmės.

Tokiu tonu, tarytum tai neturėjo didelės reikšmės, tarytum gyvenimas ir toliau automatiškai sukosi įprastinių pramogų rate, Lolita pasakė, kad eis persirengti maudynėms – norėjo pasivolioti iki vakaro prie baseino; juk diena buvo puiki, Lolita!

21

„Lo! Lola! Lolita!“ – girdžiu save šaukiant nuo slenkščio į saulėtą tolių, o laiko, skliautuoto laiko akustika suteikia mano šauksmui ir jo išdavikiškam užkimimui tiek daug nerimo, aistros ir kančios, kad iš tikrųjų, jeigu Lolita būtų mirusi, vienu trūktelėjimu prasiskleistų užtrauktuku užsegta jos nailoninis audeklas. Pagaliau ją radau vidury lygios, žole apaugusios terasos – ji pabėgo, kol aš persirenginėjau. Ak, Lolita! Ten ji žaidė su šunimi – su šunimi, bet ne su manimi. Šuo (kažkoks pusiau terjeras) išmesdavo ir vėl sugriebdavo dantimis šlapią raudoną gutaperčios kamuoliuką ir kažkaip jį prisistumdavo prie žandikaulio, priekinėmis kojomis trypdamas greitus akordus kietoje vejoje, ir kažkur nudumdavo. Aš tik norėjau sužinoti, kur ji, aš vis tiek negaliu maudytis dėl silpnos širdies, bet kam tai rūpi, ir štai ji žaidė su šunimi, o aš stovėjau čia pat, su chalatu, ir jau nebešaukiau jos; tik staiga kažkas jos judesių virtinėje pribloškė mane... ji puldinėjo šen bei ten actekų raudonumo maudymosi kelnaitėmis ir liemenėle, ir buvo kažkas deginančio, vos ne beprotiško jos šėliojime, toli pranokstančio paprastas linksmybes. Net šuo atrodė apstulbintas jos perdėtu džiūgavimu. Aš apsidairiau aplinkui ir tyliai prisidėjau ranką prie krūtinės. Žalsvai melsvas baseinas už terasos buvo nebe ten, o mano krūtinės laštoje, ir mano organai plaukiojo jame, kaip kad plaukioja žmonių išmatos melsvame jūros vandenyje Nicos pakrantėje. Vienas besimaudančiųjų nuėjo nuo baseino ir, pusiau užstotas lapų šešėlio, sustingo; laikydamas rankšluosčio, kuriuo buvo apsisiautęs, galus, jis gintariniu žvilgsniu sekiojo Lolitą. Taip jis stovėjo užsimaskavęs šviesšešėlyje, iškreiptas jaguariško mirgėjimo ir pasislėpęs savo paties nuogume; drėgni juodi plaukai – tiksliau, plaukų likučiai – prilipo prie jo apvalaus kiaušo, ūsiukai virš raudonos lūpos atrodė kaip šlapia

dėmė, krūtinės gaurai skleidėsi lyg dvisparnis trofėjus, pulsavo bamba, skaidrūs purslai tekėjo žemyn gauruotomis šlaunimis, aptemptos, šlapios, juodos maudymosi kelnaitės vos nesproginėjo nuo sveikos jėgos, glūdinčios ten, kur išsišovęs pūpsėjo milžiniškas kapšas, stačiai patrauktas aukštyn ir storu skydu dengiantis užriestą satyro padargą. Ir kol stebėjau jo apvalų, riešutų rudumo veidą, man toptelėjo, kad juk pažinau jį iš mano dukters atspindžio jame – tai buvo ta pati palaimos grimasa, tik pavirtusi kažkuo šlykščiu vyriškoje prigimtyje. Be to, man buvo aišku, kad mergytė, mano mergytė, žinodama, kad jis ją stebi, mėgaujasi jo gašliu žvilgsniu ir demonstratyviai dėl jo strikinėja ir smaginasi – niekinga, dievinama kekšėlė! Puolusi prie kamuolio ir jo nepagavusi, ji krito aukštiekninka, pašėlusiai mataruodama ore begėdiškomis jaunomis kojomis; iš savo vietos aš pajutau jos susijaudinimo muskumą; ir čia, suakmenėjęs nuo švento pasibjaurėjimo, aš pamačiau, kaip vyras prisidengė akis, atkišo lygius, šlykščiai mažus dantis ir prisišliejo prie medžio, kurio lapijoje virpėjo visas pulkas šlakuotų priapų. Iš karto po to įvyko nepaprasta metamorfozė. Jis buvo jau nebe satyras, o mano ypatingai geraširdis ir kvailas dėdė iš Šveicarijos – tas Gustavas Trapas, ne kartą mano minėtas, kuris, būdavo, bandydavo nutraukti daugiadienes išgertuves (maukdavo alų, sumaišytą su pienu, kiaulė), kaip tikras sunkumų kilnotojas svyruodamas ir kreksėdamas ant ežero kranto kilnodavo svarmenis, apsirengęs senamadišku maudymosi kostiumu, šauniai nuleistu nuo vieno peties. Dabartinis Trapas pastebėjo mane iš tolo ir, šluostydamasis pakaušį tarp rankų ištemptu rankšluosčiu, su apsimestiniu nerūpestingumu pasišalino baseino kryptimi. Ir tarytumei būtų užgesusi jos žaidimą nutvieskusi saulė, Lolita nurimo ir lėtai atsistojo nuo žemės, ignoruodama kamuoliuką, kurį terjeras patogiai padėjo priešais ją. Kas galėtų atsakyti, kaip skaudžiai mes ižeidžiame šunį, nutraukdami šeliojimą! Aš pradėjau kažką kalbėti, bet staiga atsisėdau ant žolės, pajutęs neįtikėtiną skausmą krūtinėje, ir išvėmiau kažkokią rudą ir žalią masę, ko, kiek pamenu, aš nevalgiau.

Pamačiau Lolitos akis: jų žvilgsnis man pasirodė labiau apdairus negu išsigandęs. Aš išgirdau, kaip ji pasakė maloniai damai, priėjusiai prie mūsų, kad jos tėveliui nutiko „kažkoks priepuolis“. Po to ilgai gulėjau šezlonge ir lenkiau taurelę po taurelės. Jau kitą rytą pasijutau ganėtinai sustiprėjęs, kad galėčiau tęsti kelionę (gydytojai, kurie vėliau mane gydė, negalėjo šituo patikėti).

Iš anksto mūsų užsakytas dviejų kambarių kotedžas su „Sida-brinio pentino“ iškaba Elfinstone (neduok Dieve, kam nors išgirsti elfų dejoniu) pasirodė esąs viena iš tų lakuotų tamsios pušies trobų, kurios taip patiko Lolitai pirmosios mūsų nerūpestingos kelionės dienomis. Ak, viskas dabar pasikeitė... Aš kalbu ne apie Trapą ar Trapus... Galų gale... na, patys suprantate... Galų gale, ponai, darėsi ganėtinai aišku, kad visus šiuos identiškus detektyvus prizmiškai besikaitaliojančiuose automobiliuose pagimdė mane apsėdusi sekimo manija, pasikartojančios vizijos, pagrįstos sutapimais ir atsitiktiniu panašumu. *Soyons logiques** – giedojo ir šiaušėsi kaip gaidys mano prancūziškoji proto pusė, nuvydama bet kokią mintį, kad koks nors Lolitos apžavėtas komivojažierius arba gangsteris iš kino komedijos ir jo pakalikai persekioja, mulkina mane ir visokiais kitokiais smagiais būdais naudojami mano keista padėtimi įstatymo atžvilgiu. Pamenu, kažką dainavau, norėdamas užgniaužti paniką. Man netgi pavyko sukurti teoriją, paaiškinančią melagingą skambutį iš „Burdolėjaus“... Aš galėjau negalvoti apie Trapą, kaip negalvojau apie neseną savo konvulsijas ant vejos Čampione, tačiau niekaip negalėjau įveikti kitos kančios: žinoti, kad Lolita taip arti ir kartu tokia skausmingai nepasiekiamo, ir taip mylėti ją, taip mylėti prasidedant naujajai erai, kai, mano raganiškais skaičiavimais, ji turėjo liautis būti nimfete, liautis kankinti mane...

Elfinstone likimas parengė man papildomą bjaurų ir visiškai nereikalingą rūpestį. Mano mergytė buvo kažkokia liūdna ir nekalbi visą paskutinę kelionės atkarpą – du šimtai mylių per kalnus, neišniekintus nei dūmų pilkumo sekliais, nei zigzagais zujančių pajacų. Ji vos užmetė akį į garsiąją, keistos formos, nuostabiai raudonuojančią uolą, tą pačią, kuri išsikišusi kabojo virš kalnų ir tapo tramplinu į Nirvaną temperamentingajai aktorei. Miestas buvo neseniai atstatytas arba perstatytas viduryje plokščio slėnio septynių tūkstančių pėdų aukštyje virš jūros lygio; aš norėjau, kad jis greitai nusibostų Lolitai; tuomet mes važiuotume į Pietų Kaliforniją, link Meksikos sienos, link

* Protaukime logiškai.

pasakiškų įlankų, dykumų ir miražų. Chosé Lisačovendoa garsiamė Merimė romane rengėsi išsivežti savąją Karmen į *Etats Unis**. Aš įsivaizdavau teniso varžybas Meksikoje, kur Doloresa Heiz ir kitos dailutės mergytės, čempionės iš Kalifornijos, rungtųsi švytuodamos priešais mane. Geros kaimynystės turnė, skendintis šypsenose, ištrina skirtumus tarp paso ir sporto. Kodėl man atrodė, kad mes būsime laimingi užsienyje? Aplinkos pakeitimas – tradicinis paklydimas, į kurį sudeda viltis pasmerkta meilė ir nepagydoma džiova?

Motelio šeimninėkės pavardė taip pat buvo tariama Heiz (tik rašoma kitaip). Ta energinga, pasirausvinusi, plytų spalvos veidu ir melsvomis akimis dama paklausė, ar kartais aš ne šveicaras? Jos sesutė buvo ištekėjusi už instruktoriaus, kilusio iš Šveicarijos. Aš patvirtinau pridurdamas, kad mano dukტė pusiau airė. Pasirašiau. Misis Heiz su švytinčia šypsena padavė man raktą ir toliau švytėdama parodė, kur pastatyti mašiną. Lolita išsiropštė iš jos ir tirtėdama patraukė pečiais: vaiskus vakaro oras iš tikrųjų buvo žvarbokas. Įėjusi į kotedžą ji atsėdo ant kėdės prie ištraukiamo stalo, pasirėmė galvą ranka ir pasakė, kad jaučiasi klaikiai. Apsimeta, pagalvojau aš, apsimeta, turbūt todėl, kad išvengtų mano glamonių; mane degino aistra, bet vargšėlė pradėjo kažkaip labai įkyriai verkšlenti, kai aš ėmiau prie jos lįsti. Lolita serga! Lolita miršta! Ji visa degė. Aš įkišau jai į burnytę termometrą, po to pasižiūrėjau į formulę, laimei, užrašytą mano knygelėje, ir kai pagaliau nieko man nereiškiantį Farenheito skalės skaitmenį perskaičiauvau į man suprantamą nuo vaikystės šimto laipsnių skalę, paaiškėjo, kad jai keturiasdešimt ir dvi dalelės, turbūt tuo ir buvo galima paaiškinti jos būseną. Aš žinojau, kad isteriškų nimfečių temperatūra kyla iki fantastinio aukščio, net virš ribos, kurią pasiekę paprasti žmonės miršta; ir aš būčiau davęs jai gurkšnelį karštutėlio glintveino, dar dvi aspirino tabletes, ir lūpomis būčiau sugėręs karštį ligi paskutinio lašo, jeigu ne žavi ataugėlė minkšto gomurio gale, vienas iš svarbiausių jos kūno koralų, kuri po rūpestingos apžiūros pasirodė esanti ugninio atspalvio. Aš nurengiau mergytę. Iš jos burnos jautėsi gaižiai salsvas kvapas. Jos rudoji rožė buvo kraujo skonio. Ją krėtė drebulys nuo galvos iki kojų. Kai ji pasiskundė, kad negali pasukti galvos, nes skauda kaklą, aš, kaip kiekvienas tėvas amerikietis, pagalvojau apie poliomielitą.

* Jungtines Valstijas.

Nustojęs bet kokios vilties dėl lytinių santykių, aš susukau vaiką į škotiską pledą ir nunešiau į automobilį. Geroji Misis Heiz per tą laiką paskambino vietiniam gydytojui.

– Jums pasisėkė, kad tai nutiko kaip tik čia, – pasakė ji, nes ir daktaras Bliu garsėjo kaip viso rajono šviesulys, ir Elfinstono ligoninė buvo įrengta pačia moderniausia dvasia, nepaisant riboto vietų skaičiaus. Tarytum mane būtų persekiojęs girių karalius, kaip Gėtės „Elfų karaliuje“ (tik ši kartą mylintis ne berniukus, o mergaites), aš nuskubėjau su ja tiesiai į akinantį saulėlydį, besiskverbiantį iš žemumos pusės. Mano vedlė buvo maža senutė, panaši į portatyvinę raganą (galbūt viena iš Erlkönig pusseserių), kurią man pristatė misis Heiz ir kurios aš niekad gyvenime daugiau nemačiau. Aš nemyliu jūsų, daktare Bliu, o kodėl jūsų nemyliu, ir pats nežinau, daktare Bliu. Neabejoju, kad jo erudicija buvo gerokai žemesnė už jo reputaciją. Jis įtikinėjo mane, kad jai „virusinė infekcija“, ir kai užsiminiau apie neseniai persirgtą gripą, sausai nukirto, kad tai kitas mikrobas ir kad šiuo metu jis turi keturiasdešimt tokių pacientų (žinoma, visa tai skamba kaip senųjų beletristų „karštinė“). Aš pagalvojau, ar nepasakyti juokais, dėl visa ko (maža ką jie gali ten įžiūrėti), kad neseniai mano penkiolikmetė duktė patyrė nedidelę avariją, nesėkmingai perlipo per smailių statinių tvorą kartu su jaunu bičiuliu; tačiau suvokdamas, kad esu visiškai girtas, nusprendžiau šį pranešimą atidėti geresniems laikams. Doloresa tolydžio augo: nesišypsančiai blondinei sekretorei, bjauriai kalei, aš pasakiau, kad mano dukteriai „maždaug šešiolika“. Kai tik nususukau, mano mergytę iš manęs pagrobė! Veltui aš spyriausi, kad man leistų pernaktoti ant demblio (su užrašu „Sveiki atvykę“) viename iš prakeiktos ligoninės sandėliukų. Aš laksčiau aukštyn ir žemyn konstruktyvistiniais laiptais, mėgindamas nusigauti iki savo širdelės, kurią reikėjo įspėti, kad ji neplepėtų, ypač jeigu jai svaigsta galva, kaip mums visiems. Kažkuriuo momentu aš prikalbėjau šurkštybių labai jaunai ir labai įžūliai seselei su užpakalio hipertrofija ir agato spalvos akimis – basų (kis kis, kicule!) kilmės, vėliau sužinojau: jos tėvas buvo vienas iš tų piemėnų, kuriuos čia atveža dresuoti vilkšunius. Pagaliau grįžau prie automobilio ir nežinau kiek valandų jame prasėdėjau, susigūžęs tamsoje, apkvaišęs nuo neįprastos vienatvės, žiopsodamas išsižiojęs tai į blankiai apšviestą, atrodančią lyg plokščiaslogė dėžutė, ligoninę, stovinčią tarytum ant keturių kojų viduryje žolėto

kvadrato, tai į padūmavusį žvaigždžių spiečių ir sidabrinės dantytas kalnų viršūnes, kur tokiu metu Marijos tėvas, vienišas Žozefas Loras svajavo apie nakvynę Olorone, Lagore, Rolase – arba jodė avį. Tokie kvapūs kliedesiai visados mane paguosdavo ypatingos dvasinės įtampos minutėmis, ir tik tada, kai pajutau, kad, nepaisant dažno gurkšnojimo iš gertuvės, drebu nuo bemiegės nakties šalčio, nusprendžiau važiuoti atgal į motelį. Vedlė ragana pradingo, o kelią žinojau prastai. Plačias žvyruotas gatves visaip užkirsdavo vaiduokliški stačiakampiai. Aš lyg per miglą išžiūrėjau kažką panašaus į kartuves, bet turbūt ten buvo paprasčiausias gimnastikos prietaisas mokyklos kieme; o kitame kvartale, panašiamo į dykvietę, priešais mane kupolo formos tyloje iškilo blyški kažkokios vietinės sektos šventykla. Pagaliau išvažiavau į plentą ir greitai pastebėjau neoninę „Sidabrinio pentino“ iškabą su ametisto spalvos užrašu „Vietų nėra“, aplink kurį zujo milijonai motelinių drugių, vadinamų „malūnininkais“ – galbūt todėl, kad šviesoje atrodė lyg apdulkėję miltalais; ir kai apie trečią ryto, po vieno iš tų netinkamu laiku karštų dušų, kurie lyg koks fiksažas tik užtvirtina žmogaus nevirtį ir išsekimą, atsiguliau į patalą – į jos patalą, kvepiantį kaštonais ir rožėmis, ir mėtiniais ledinukais, ir tais labai subtiliais, labai savotiškais prancūziškais kvepalais, kuriais pastaruoju metu leidau jai naudotis, niekaip negalėjau suprasti paprasto fakto, kad pirmą kartą per dvejus metus išsiskyriau su Lolita. Netikėtai pagalvojau, kad jos liga ne kas kita kaip keista pagrindinės temos plėtotė, kad ši liga turi tą patį skonį ir toną kaip ilga virtinė susijusių išpūdžių, kurie glumino ir kankino mane kelyje; įsivaizdavau, kaip slaptasis agentas arba slaptas meilužis, arba šlykštus plevėsa, arba mano haliucinacijų kūrinys – nesvarbu kas – zuja aplinkui lignoninę; Aurora vos „apšilo rankas“, kaip sako levandų skynėjai mano tėvynėje, o aš jau vėl bandžiau įveikti tą tvirtovę – beldžiausi į jos žalias duris, nepapusrūčiavęs, nesituštinęs, nematydamas galo kančioms.

Tai buvo antradienį, o trečiadienį ar ketvirtadienį, stebuklingai sureagavusi – širdelė mano! – į kažkokį „serumą“ (iš aštuonkojo spermos arba dramblio seilių), ji beveik visiškai pasitaisė, ir gydytojas pasakė, kad „po poros dienelių ji vėl šokinės“.

Aš pas ją užeidavau du kartus per dieną, – iš viso turbūt aštuonis kartus, – bet tik paskutinis apsilankymas įsirežė mano atmintyje. Tą dieną man buvo tikras žygdarbis išeiti iš namų apskritai, nes jaučiausi

taip, lyg mane būtų išsunkęs gripas, griebęs dabar mane. Niekas nesužinos, kiek pastangų man prireikė, kad nuneščiau jai visa tai – puokštę, meilės našta, knygas, kurių važiauvau už šešiasdešimties mylių: Brauningo „Dramos kūriniai“; „Šokio istorija“; „Klounai ir kolombinos“; „Rusų baletas“; „Uolėtųjų kalnų gėlės“; „Teatro gildijos antologija“; ir Elenos Vils, kuri laimėjo savo pirmąjį nacionalinį čempionatą būdama penkiolikos metų, „Tenisas“. Tą minutę, kai svyruodamas nuo nešulio priėjau prie atskiros Lolitos palatos, kuri man kainavo trisdešimt dolerių per dieną, Marija Lor (jauna bjaurybė, dirbanti slauge ir nuo pirmosios dienos pradėjusi manęs nekęsti) kaip tik ėjo iš ten su Lolitos pusryčių likučiais ant padėklo: ji mikliai tarškindama padėjo padėklą ant kėdės koridoriuje ir, kraipydama subinę, movė atgal į kambarį – matyt, norėdama įspėti vargšę mažutę Doloresą, kad senas tironas sėlina guminiiais padais su knyginio šlamštu ir puokšte: ją aš sukūriau iš laukinių gėlių ir gražių lapų, kuriuos surinkau savosiomis hanteliais išmankštintomis rankomis kalnų perėjoje, nušvitus pirmiesiems saulės spinduliams (beveik nemiegojau visą tą nelemtą savaitę).

O kaip maitina mano Karmenutę? Paslapčia žvilgtelėjau į padėklą. Ant išsterliotos kiaušinio tryniu lėkštelės voliojosi sulamdytas vokas. Jame seniau kažkas buvo, sprendžiant iš nuplėšto krašto, tačiau adreso nebuvo – nieko nebuvo, išskyrus žalią, bjauriai nenatūralią heraldinę vinjetę su motelio pavadinimu „Ponderozo pušis“. Čia aš atlikau mažą *chassé-croisé* su Marija, kuri skubiai vėl išbėgo iš Lolitos kambario, – stebėtina, kaip jos taip greitai bėgioja ir taip mažai spėja nudirbti, šitos katytės storais užpakaliais. Ji piktai dėbtelėjo į voka, kurią aš padėjau atgal ant lėkštės, prieš tai jį išlyginęs.

– Jūs geriau neliešumėte, – pasakė ji, kaip pelengatorius krestelėdama galvą. – Galite pirštus nudegti.

Prieštarauti? Neleidžia mano orumas. Tik pasakiau:

– *Je croyais que c'était un 'bill' – pas un billet doux.**

Įjęs į saulės nutviekstą kambarį, pasisveikinau su Lolita:

– *Bonjour, mon petit!***

– Doloresa! – sušuko Marija Lor, įeidama su manimi, pro mane, per mane – išplerusi kekšė, – ir mirksėdama blakstienomis, ir greitai lankstydama baltą flanelinę antklodę toliau mirksėjo:

* Aš maniau, čia sąskaita, o ne meilės laiškelis.

** Sveika, mano mažyte!

– Doloresa, jūsų tėveliukas mano, kad jūs gaunate laiškus nuo mylimo draugužio. – Tai aš (išdidžiai tapšnodama savo auksinį kryželį), aš juos gaunu. – Ir mano tėtušis *parle france* ne blogiau už jūsiškį.

Ji išėjo. Doloresa, visa rausva, auksinio rusvumo, ką tik ryškiai padažytomis lūpomis, iššukuotais ligi blizgesio plaukais, ji gerokai padirbėjo šepėčiu, taip kaip moka tik Amerikos mergaitės, gulėjo ištiesusi nuogas rankas ant antklodės ir nekaltai šypsojosi – nei tai man, nei tai tuštumai. Ant naktinio staliuko, per vidurį, greta popierinės servetėlės ir pieštuko, saulėje spindėjo jos žiedelis su topazu.

– Kokios kraupios gedulingos gėlės, – pasakė ji, priimdama puokštelę. – Bet vis tiek ačiū. Tik būk jau toks malonus, prašau, apsieik be prancūzų – tai tik erzina žmones.

Čia vėl risčia įbėgo sunokusi jauna kekšė, dvokianti šlapimu ir česnaku, su laikraščiu *Deseret*, kurį mano žavingoji pacientė godžiai nutvėrė, nekreipdama dėmesio į prabangiai iliustruotus tomus, kuriuos aš atnešiau.

– Mano sesuo Ana, – pasakė baskė (užbaigdamą ankstesnį pareiškimą nauja mintimi), – dirba Ponderoze.

Visada gailiuosi Mėlynbarzdžio. Tie brutalūs broliai... *Est-ce que tu ne m'aimes plus, ma Carmen?** Niekada nemylėjai. Aš dabar ne tik žinojau, kad mano meilė beviltiška, bet taip pat žinojau, kad jos abi kažką rezga, susimokiusios kaip baskai arba kaip Zemfyra prieš mano beviltišką meilę. Pasakysiu daugiau: Lolita žaidė dvigubą žaidimą, nes ji kvailino ir kvaištelėjusią sentimentalią Mariją, kuriai greičiausiai pasakė, kad nori gyventi pas džiaugsmu trykštantį dėdulę, o ne pas žiaurų, paniurusį tėvą. Ir kita slaugė, kurios aš taip ir neįžiūrėjau, ir silpnaprotris, kuris įstumdavo lovas ir karstus į liftą, ir pora idiotiškų žalių papūgėlių, įsitaisiusių narvelyje priėmimo kambaryje – visi, visi jie dalyvavo niekingame sąmoksle. Marija, matyt, galvojo, kad komiškas tėtušis profesorius Humbertoldas kliudo meilės intrigai tarp Doloresos ir tėvo pavaduotojo, storulio Romeo (nereikia pamiršti, kad tu buvai apkūnus, Romka, nepaisant visų tų narkotikų – „sniegelis“, „džiaugsmo syvai“ ir taip toliau).

Man skaudėjo gerklę; aš stovėjau rydamas seiles prie lango ir žiūrėjau į romantišką uolą, pakibusią aukštai besijuokiančiame suokalbiškame danguje.

* Mano Karmen, tu manęs nebemyli?

– Manoji Karmen, – kreipiausi į ją (kartais vadindavau ją šiuo vardu), – mes paliksime šitą perdžiūvusį, karščiuojantį, perštintį miestą, kai tik tau leis atsistoti.

– Beje – man reikia mano daiktų, – pasakė mažutė gitana, lyg kalvas atstačiusi kelius ir versdama kitą laikraščio puslapį.

– Nes, supranti, – tęsiau aš, – nėra prasmės sėdėti šiame mieste.

– Nėra prasmės sėdėti bet kur, – pasakė Lolita.

Aš sudribau kretono krėslė ir, atsivertęs gražų botanikos atlasą, dūzgiančioje nuo karščio tyloje pabandžiau rasti jame savo gėles. Tai pasirodė neįmanoma. Netrukus kažkur koridoriuje pasigirdo melodingas skambutis.

Nemanau, kad šioje pretenzingoje ligoninėje buvo daugiau nei tuzinas ligonių (iš jų „trys ar keturi pamišėliai“, kaip man linksmi pareiškė Lolita); ir, žinoma, tarnautojai turėjo per daug laisvo laiko. Tačiau – irgi dėl prašmatnumo – buvo griežtai laikomasi taisyklių. Prisipažįstu, kad dažnai ateidavau nelankymo valandomis. Apimta svajingo žaismingumo, linkusi į vizijas Marija Lor (kitą kartą jai pasivaidens *une belle dame toute en bleu**, praplaukianti Šniokščiančiaja raguva Niulurde) griebė mane už rankovės, ketindama išvesti. Aš pasižiūrėjau į jos ranką; ji patraukė ją. Išeidamas (savo noru) išgirdau, kaip Doloresa Heiz kartoja man, kad rytoj rytą atneščiau jai – negalėjo prisiminti visko, ko jai reikėjo iš dėvimų ir kitų dalykų.

– Atnešk man, – šūktelėjo ji (jau pranykusi iš regėjimo lauko, nes durys pajudėjo, durys vėrėsi, durys užsivėrė) – atnešk visą naują pilką lagaminą ir mamos, mamos!..

Bet kitą rytą aš kračiausi nuo šalčio ir buvau girtas kaip dūmas, ir merdėjau motelio pataluose, kur ji pragulėjo tik keletą minučių, ir viskas, ką begalėjau padaryti dėl šių ratu besiplečiančių aplinkybių, tai pasiūsti abu lagaminus per manosios našlelės meilužį, galingą ir geraširdį sunkvežimio vairuotoją. Aiškiai įsivaizdavau, kaip mano mergytė rodo Marijai savo brangenybės... Žinoma, aš šiek tiek kliedėjau, ir kitą dieną vis dar buvau netvirtas ir beformis; pažvelgęs pro vonios langą į gretimą pievelę, pamačiau nuostabų naują manosios Dolės dviratį, stovintį ten ant atramos, be to, gracingas priekinis ratas buvo nusuktas nuo manęs kaip visada, o ant balnelio tupėjo žvirblis – tačiau

* Žavinga dama, nuo galvos iki kojų apsirengusi mėlynai.

tai buvo šeimininkės dviratis, ir silpnai šypsodamasis, linkčiodamas švelnios svajonės pavymui, aš su dideliu vargu nusigavau iki lovos ir ilgai gulėjau tylus ir šventas, kaip rašė Robertas Brauningas (cituoju ne visai tiksliai):

Jis šventasis? Tokiu dedas!

O Dolores užsidegus

Karpo žirkklėm iš žurnalo

Kino meno dievukus.

– karmo iš margų žurnaliukų, kurie supdavo Doloresą visuose mūsų prieglobsčiuose, o mieste tuo metu prasidėjo didelė nacionalinė šventė, sprendžiant iš galingų petardų – tikros bombos, kurios nuolat sproginėjo, ir lygiai pirmą penkiasdešimt penkios dienos man pasigirdo, kad kažkas švilpauja už pusiau atvertų katedžo durų, paskui pabeldė.

Tai buvo sunkvežimio vairuotojas Frankas – stambus vaikinys, jis liko stovėti ant slenksčio, įsiremęs į durų staktą ir truputį palinkęs į priekį.

– Sveiki. Skambina į motelį iš ligoninės. Slaugė Lor klausia, ar misteriumi Humbertui geriau ir ar jis rengiasi užėiti šiandien?

Per dvidešimt žingsnių Frankas atrodė kaip raudonskruostis žaliūkas; per penkis žingsnius galėjai įžiūrėti, kad jis sudėtas iš rausvai balzganos randų mozaikos – Italijoje per paskutinį karą jį taip trinktelėjo, kad lėkdamas pramušė sieną; tačiau, nepaisydamas nenusakomų sužeidimų, Frankas sugebėjo vairuoti milžinišką sunkvežimį, mėgautis žvejyba, medžioti, girtuokliauti ir nenuilstamai smagintis su pakelės bobomis. Tą dieną – didelės šventės proga ar paprasčiausiai norėdamas pralinksminti ligonį – jis nusiėmė pirštinę, kurią paprastai nešiodavo ant kairės rankos (ta ranka dabar rėmėsi į durų staktą), ir parodė pakerėtam kankiniui ne tik ranką be bevardžio ir mažojo pirštelio, bet ir nuoga mergą su cinoberio speneliais ir kobalto tarpkoju, puikiai išstatuirtą ant subjaurotos rankos viršaus: smilius ir vidurinis pirštas vaizdavo jos kojas, o ant plaštakos buvo galva su gėlių vainikėliu. Ak, tikras gražumėlis... ypač kai ji, kaip dabar, glaudėsi prie sijos lyg gudri fėja.

Paprašiau perduoti Marijai Lor, kad aš visą dieną liksiu lovoje ir paskambinsiu dukrai rytoj, jeigu tik pajausiu, kad esu greičiausiai

polinezietiškos kilmės (mano mintyse vis dar pasitaikydavo klaidų). Dabar jis pastebėjo, kur nukreiptas mano žvilgsnis, ir padarė taip, kad jos dešinysis klubas gašliai trūktelėjo.

– Oki doki, – uždainavo milžinas Frankas, trenkė į staktą ir švilpaudamas išėjo su mano pavedimu, o aš toliau gėriau ir paryčiais temperatūra nukrito, ir nors buvau tingus kaip rupūžė, apsilvilkau savo violetinį chalata ant kukurūzų geltonumo pižamos ir nuėjau į motelio kontorą, kur buvo telefonas. Viskas buvo gerai. Aiškus balsas man pranešė, kad taip, viskas gerai, mano duktė vakar buvo išrašyta iš ligoninės apie antrą valandą dienos; jos dėdė misteris Gustavas su kokerspanielių veislės šuniuku jos užvažiavo juodu „Kadill jaku“; jis apmokėjo Dolės sąskaitą grynaisiais ir paprašė man perduoti, kad nesirūpinčiau, likčiau šiltame patale, o jie, girdi, važiuoja pas senelį į rančą, kaip buvo tartasi, – ir linkėjimai visiems.

Elfinstonas (jis subtilus, bet baisus) buvo, tikiuosi, kad toks ir liko, labai mielas miesčiukas. Jis priminė, žinote, maketą – savo tvarkingais medeliais iš žalios vatos ir namukais su raudonais stogais, pagal planą išmėtytais ant slėnio parketo, ir man atrodo, aš jau prabėgom užsiminiau apie jo pavyzdinę mokyklą ir šventyklą, ir erdvius stačiakampius gyvenamuosius kvartalus, beje, kai kurie iš jų buvo panašūs į savotiškus aptvarus, kur ankstyvo birželio ryto migloje ganėsi mulas arba vienaaragis. Įdomus dalykas: viename staigiame posūkyje džeržgiant žvyru ai šonu kliudžiau prie šaligatvio stovėjusią mašiną, tačiau apatiškai sau pasakiau, o ėmusiam mosikuoti rankomis vairuotojui – telepatiškai (geriausiu atveju), kad vėliau grįšiu, adresas: Burdo mokykla, Burdo skersgatvis, miestas Kabura; džinas, palaikantis gyvybę mano širdyje, drumstė protą, ir po kelių baltų dėmių bei išsijungimų, kurie būdingi sapnų epizodams, aš atsipeikėjau ligoninės primamajame, kur bandžiau prilupti daktarą ir šaukiau ant žmonių, besislepiančių po kėdėmis, ir reikalavau Marijos, kurios, jos laimei, tą dieną nebuvo; grubios rankos tampė mane už chalato, pagaliau nuplėšė kišenę, ir aš kažkaip atsidūriau raitas ant pliko, tamsaus gymio paciento, kurį palaikiau daktaru Nemyliu, kuris galų gale pasikėlė nuo žemės ir su anekdotišku akcentu pasakė: „Na, kuris čia dabar neurotikas, aš jūsų klausiu?“; po to aukšta griežta sesuo atnešė man septynias prabangiai iliustruotas knygas su prabangiais viršeliais ir idealiai sulankstyta škotišką pledą, be to, paprašė pasirašyti; ir netikėtoje tyloje aš prieškambaryje pamačiau policininką, kuriam mano kolega

automobilistas rodė į mane, ir aš romiai pasirašiau, kad gavau knygas ir pledą – simbolinis gestas, reiškiantis, kad atiduodu mano Lolitą visoms šitoms makakoms, bet ką gi daugiau galėjau padaryti? Viena paprasta mintis kirbėjo lyg nuoga priešais mane: svarbiausia – likti laisvėje. Jei žengčiau nors vieną neapgalvotą žingsnį, tektų aiškinti visas mano nusikalstamo gyvenimo smulkmenas. Todėl apsimečiau, kad esu apdujęs nuo gėrimo. Kolegai automobilininkui aš sumokėjau, apspjauydamas draudimą tiek, kiek rodėsi teisinga. Žydraakiui daktarui Bliu, kuris dabar glostė man ranką, aš su ašaromis papasakojau apie labai gausias išgertuves, kurios, maniau, būtinos padrašinti nepatikimą, bet sveiką, nereikalingą jokios apžiūros širdį. Visos ligoninės atsiprašiau taip galantiškai nusilenkdamas, kad vos nenukritau, beje, pridurdamas, kad mano santykiai su kitais Humbertų klanu nariais nekokie. Pats sau pakuždėjau, kad mano pistoletas saugus ir kad aš vis dar laisvas – galiu susekti bėglę, galiu sunaikinti „brolių“.

23

Lygus kaip šilkas asfaltas tūkstantį mylių skyrė Kasbimą, kur, mano žiniomis, raudonasis velnias pasirodė pirmiausia, nuo lemtin-gojo Elfinstone, į kurį mes atvykome likus savaitei iki Nepriklausomybės dienos. Tuomet ši kelionė užtruko didžiąją birželio dalį, nes mes retai nuvažiuodavome daugiau nei šimtą penkiasdešimt mylių per dieną, kitą laiką leisdami (vieną kartą net penkias dienas) įvairiose vietovėse, kurias jis tikriausiai buvo tiksliai numatęs. Vadinas, čia ir reikėjo ieškoti velnio pėdsakų; vien šito aš ir ėmiausi keletą neaprašomų dienų palakstęs negailestingai išsišakojusiais Elfinstone apylinkių keliais.

Įsivaizduok, skaitytojau, mane – tokį drovų, taip nemėgstantį atkreipti į save dėmesio, apdovanotą tokiu įgimtu padorumo jausmu, – įsivaizduok mane, slepiantį beprotišką skausmą po virpančia nuolankia šypsena ir bandantį rasti pretekstą su apsimestiniu atsainumu perversti viešbučio knygą, kurioje surašytos pravažiuojančiųjų pavardės, adresai ir automobilių numeriai. „Paklauskite, – sakiau aš, – esu visiškai įsitikinęs, kad aš čia buvau apsistojęs – leiskite man žvilgterėti į birželio vidurio įrašus. Taip. Ne, vis dėlto matau, kad suklydau, – ko-

kioje juokingoje miesto gatvėje gyvena tas misteris Kukas: Išo 5. Atleiskite už sutrukdyimą“. Arba: „Vienas mano klientas buvo pas mus apsistojęs, aš pamečiau jo adresą, gal būsite toks malonus...“ Ir ne kartą nutikdavo, ypač jeigu direktorius pasitaikydavo tam tikro tipo niūrus vyras, kad man neleisdavo pačiam peržiūrėti.

Čia turiu pasižymėjęs ant lapelio: tarp birželio 5-osios ir lapkričio 18-osios, tai yra prieš mano sugrįžimą kelioms dienoms į Berdslėjų, aš pasirašiau (beje, ne visada pasilikdamas nakčiai) 342 viešbučiuose ir moteliuose. Šis skaičius apima keletą įstaigų tarp Kasbimo ir Berdslėjaus, iš kurių viena padovanojo man neabejotiną kipšo šešėlį: „Robertas Robertas, Molbertas, Albertas“. Man reikėjo labai atsargiai paskirstyti savo paiešką laike ir erdvėje, kad nesukelčiau įtarimų; ir turbūt buvo mažiausiai penkiasdešimt vietų, kur aš paprasčiausiai išsiversdavau pats neapsistodamas, bet tai nieko nedavė, ir aš veikiau stengiausi sudaryti panašias į tiesą ir geranoriškas aplinkybes, pirmiausia sumokėdamas už man nereikalingą kambarį. Mano tyrimas parodė, kad maždaug iš trijų šimtų knygų ne mažiau kaip dvidešimtyje buvo likęs jo pėdsakas: neskubantis kipšas arba apsistodavo dažniau negu mes, arba – tam jis buvo visiškai gabus – pasirašė kur nors dar kartą, norėdamas iš manęs pasityčioti. Tik vieną kartą jis buvo apsistojęs ten pat ir tuo pačiu metu kaip ir mes, ir miegojo už kelių žingsnių nuo Lolitos pagalvės. Keletą kartų jis nakvojo tame pačiame arba kaimyniniame kvartale; neretai laukė pasaloje tarpiniame punkte tarp dviejų sutartų apsistojimo vietų. Kaip aiškiai aš prisiminiau Lolitą prieš pat išvykstant iš Berdslėjaus, gulinčią kniūbsčią ant kilimo svetainėje su krūva kelionės vadovų ir žemėlapių, kuriuose ji savo storu pieštuku žymėdavo etapus ir sustojimus!

Iš karto supratau, kad mūsų buvęs persekiotojas numatė mano paieškas ir man kaip jauką pamėtėjo keletą įžeidžiančių pseudonimų, kalambūrų ir kitokių įmantrybių. Jau pirmame aplankytame motelyje „Ponderozo pušis“ tarp tuzino aiškiai žmogiškų adresų aš radau šitą šunybę: Adamas N. Epilinteris, Esnopas, Ilinojus. Mano aštrus žvilgsnis iš karto išskaidė tai į dvi chamiškas frazes: tvirtinančiąją ir klausiančiąją. Šeimininkė teikėsi man pranešti, kad misteris Epilinteris pragulėjo penkias dienas lovoje smarkiai gripuodamas, kad jis paliko automobilį taisyti jai nežinomame garaže ir nauja mašina išvažiavo birželio 4-ąją. Taip, iš tikrųjų mergina, vardu Ana Lor, čia dirbo, bet tai buvo seniai, dabar ji ištekėjusi už bakalėjininko Sidaro Sityje. Vieną

gražią mėnesienos naktį patykojau Marijos – baltais slaugės bateliais ji ėjo tuščia gatve; elgdamasi kaip automatas ji bandė susiegti, bet man pavyko ją sužmoginti ganėtinai paprastu būdu – puoliau ant kelių ir šaukdamasis šventųjų ėmiau melsti ją man padėti. Ji prisiekinėjo, kad nieko nežino. Kas jis toks, šitas Epilinteris? Ji tarytum susvyravo. Aš sumaniai išsitraukiau šimto dolerių banknotą. Ji pakėlė jį prieš mėnulio šviesą.

– Jūsų brolis, – sušnibždėjo ji pagaliau.

Pratrūkęs prancūziškais prakeiksmiais, ištraukiau banknotą iš jos šaltos lyg mėnulis rankos ir pabėgau. Šitas atsitikimas išmokė mane pasikliauti tik savimi. Nė vienas seklys, žinoma, nebūtų radęs tų kryptį rodančių siūlelių ir žymių, kuriais Trapas skubino mano protą, prisiderindamas prie manojo ritmo. Žinoma, aš negalėjau laukti, kad mano persekiotojas kur nors paliks man savo tikrąjį vardą; tačiau tikėjausi, kad jis kada nors suklups ant savo paties išskirtinių įmantrybių, išdrįsdamas palikti labiau individualią detalę negu reikėjo, arba kad jis per daug atsiskleis per visumos kokybę, susidedančią iš kiekybinių dalių, atskleidžiančių per mažai. Vienu atžvilgiu jis padarė pažangą: jam pavyko demonišku tinklu galutinai apraizgyti mane ir mano iš skausmo besiraitantį, besidaužantį liūdėsį. Su nepaprastu lynu vaikstančio klouno meistriškumu jis sverdėjo ir klupinėjo, ir nesuprantama, kaip grįždavo į pusiausvyros būseną, beje, visuomet man palikdamas sportinę viltį – jei galima taip sakyti, kai kalbama apie neištikimybę, įtūžį, dvasios tuštumą, siaubą ir neapykantą, – kad kitą kartą jis pagaliau persistengs. Taip niekuomet neatsitiko, nors jis velniškai rizikavo. Mes visi žavimės spindinčiu akrobatu, klasiškai gracingai, tiksliai judančiu įtempta styga prožektorių talko šviesoje; tačiau nepalyginamai subtilesnį meną demonstruoja groteskinis smengančio lyno specialistas, apsirengęs varnų kaliausės skarmalais ir parodijuojantis girtą! Ar aš nesugebėčiau to įvertinti...

Jeigu šios jo paliekamos juokingos nuorodos ir nepadėjo nustatyti asmenybės, vis dėlto jos atspindėjo charakterį, arba, tiksliau, kažkokį vientisą ir ryškų charakterį. Jo „žanras“, humoro būdas (bent jau geriausiose to humoro apraiškose), proto „tonas“ buvo kažkuo artimas man. Jis mane imitavo ir šaipėsi. Jo užuominos išsiskyrė tam tikru įmantrumu. Jis buvo apsiskaitęs. Jis kalbėjo prancūziškai. Jis išmanė dedalogiją ir logomantiką. Jis mėgo erotiką. Jo raštas buvo panašus į moterišką. Jis galėjo pasikeisti vardą, bet negalėjo užmaskuoti,

nežiūrint visų bandymų jas perrengti, kai kurių raidžių, pavyzdžiui, jo labai savotiškų „t“ ir „u“. *Quelquepart** sala buvo viena iš mėgstamiausių jo buvimo vietų. Jis nesinaudojo automatinio plunksnaokočiu – tikras požymis (tą jums patvirtins bet kuris psichiatras), kad pacientas – represinis undinistas. Artimo meilė verčia mus palinkėti jam, kad atsirastų undinėlių Stikso bangose.

Pagrindinis jo bruožas buvo priekabumas. Dieve mano, kaip vargšeliui patiko mane erzinti! Jis abejodavo mano erudicija. Aš didžiuojuosi savo žiniomis, tačiau galėčiau kukliai prisipažinti, kad visko nežinau. Galimas dalykas, kad praleidau kažkokius žingsnelius tame kriptografiškame *paper chase*. Koks pergalės ir pasišlykštėjimo drebulys kratydavo mano trapų organizmą, kai, būdavo, tarp paprastų, nekaltų vardų viešbučio sąrašė slapta jo šėtoniškos minklės prasmė staiga ejakuliuodavo man į veidą. Pastebėjau: kai tik jam imdavo atrodyti, kad jo suktybės tampa pernelyg sudėtingos netgi tokiam ekspertui kaip aš, jis mane vėl viliodavo lengvesne mįsle. „Arsenijus Liupenas“ nebuvo sunki minklė pusiau prancūzui, nepamiršusiam detektyvinių apsakymų, kuriuos mėgo vaikystėje; ir vargu ar reikėjo būti kino žinovu, kad perkąstum banalų ižeidimą adresu: „P. O. Tiomkinas. Odesa. Teksasas“. Ne mažiau prasto skonio, bet iš esmės parodantys kultūringo žmogaus, o ne policininko, ne eilinio bandito, ne begėdiško komivojažieriaus protą, buvo tokie išgalvoti vardai kaip Erutaras Rombas – aiškiai perdirbtas *Le Bateau Bleu*** autoriaus vardas – tebūnie ir man leista šiek tiek papokštauti, ponai! – arba Morisas Šmeterlingas, pagarsėjęs savo pjese *L’Oiseau Ivre**** (ką, įkliuvai, skaitytojau?). Kvailas, bet juokingas D. Orgonas, Elmira, Niujorkas, paimtas, žinoma, iš Moljero; ir todėl, kad neseniai bandžiau sudominti Lolitą garsia aštuonioliktojo amžiaus komedija, sveikinau senąją bičiulį – Hari Bumperį, Šeridas, Vajomingas. Iš nekaltų Bermudų salų jis sukūrė sąmojų – kalambūrą, kurio padorumas man neleidžia pasakyti, ir kiekvienas geras Froido žinovas, turintis vokišką pavardę ir šiek tiek nusimanantis apie religinę prostituciją, netruks suprasti užuominos: Dr. Kicleris, Eriksas, Mis. Ką gi, visa tai neblogai. Pramoga skurdoka, bet apskritai be asmeninių išpuolių, todėl nekenksminga.

* Nežinia kur.

** „Mėlynasis laivas“.

*** „Girtas paukštis“.

Neminiu įrašų, kurie mane patraukė savo aiškiu užšifravimu, bet kurių nepavyko įminti, nes jaučiu, kad judu apgraibomis pro rūką ta kryptimi, kur žodiniai vilkolakiai galbūt virsta gyvais turistais. Kas yra, pavyzdžiui: Frateris Grimas, Okeanas, Kelkeparas? Ar realus žmogus, atsitiktinai turintis tokią pat rašyseną kaip jo, buvo kažkoks N. S. Aristofas, kilęs iš „Katagelos“? Kur tavo geluonis, Katagela? O kas tai: Džeimsas Manoras Morelas, Kalambūras, Anglija? „Aristofanas“, „Kalambūras“ – puiku, bet ko aš čia nesupratau?

Vienas bruožas, besikartojantis šiose klastotėse, sukeldavo manyje ypatingai liguistą virpesį. Tokie dalykai kaip „H. Trapas, Ženeva, Niujorkas“ reiškė išdavystę iš mano pakeleivės pusės. Kombinacija „O. Berdslėjus, Lolita, Teksasas“ buvo įrodymas, nežiūrint, kad toks miestas egzistavo Teksase (ir, be to, aiškesnis negu iškraipytas telefoninis pranešimas Čampione), kad reikia ieškoti visos istorijos pradžios Amerikoje iš Atlanto pusės. „Luka Pikadoras, Merė Mei, Merilandas“ turėjo siaubingą užuominą, kad mano mažoji Karmen išdavė niekdariui apgailėtiną švelnių vardų ir aikštingų pravardžių, kurias aš jai duodavau, šifrą. Tris kartus kartojosi adresas: „Bobas Brauningas, Doloresa, Koloradas“. Neskoningas įrašas „Haroldas Heizas, Mauzoliejus, Meksika“ (iš kurio kitu laiku būčiau galėjęs pasišaipyti) rodė bandymą spėlioti apie mergaitės praeitį – ir minutėlei man toptelėjo siaubinga mintis, kad Donaldas Oto Kichas iš miestelio Siera Nevados valstijoje – senas šeimos draugas, galbūt buvęs Šarlotės meilužis, galbūt ne savanaudis vaikų gynėjas. Bet labiausiai mane pribloškė šventvagiška mūsų pirmosios nepamirštamais taisyklės (1949 metais, skaitytojau!) anagrama, kurią radau Kasbimo motelio knygoje, kur jis nakvojo greta mūsų: „Nik. Pavlyčius Chochotovas, Vranas, Arizona“.

Iškraipyti automobilių numeriai, kuriuos palikdavo visi tie Ku-všinkinai, Fatamorganai ir Trapai, rodė tik tai, kad užvažiuojamųjų kiemų šeiminkai blogai tikrina mašinų identifikaciją, kurią pateikia pravažiuojantieji. Nuorodomis – neišsamiomis arba neteisingomis – ant automobilių, kuriuos mūsų persekiotojas išsinuomodavo trumpiems atstumams tarp Veiso ir Elfinstono, aš, žinoma, negalėjau pasinaudoti. Jo pirmojo, matyt, nuosavo „Jako“ numeris buvo besikeičiančių skaičių mirgėjimas, iš kurių vienus jis perstatydavo, kitus perdarydavo arba praleisdavo; bet pačios šių skaičių kombinacijos buvo kažkuo panašios (pavyzdžiui, VŠ 1564 ir VČ 1616 arba KL

6969 ir KLKL 9933), nors taip gudriai sudarytos, kad negalėjai atrasti bendro vardiklio.

Man atėjo į galvą, kad po to, kai jis atidavė vyšninį „Jaką“ bendrininkams Veise ir perėjo į „keitimų“ sistemą, jo bendrininkai galėjo būti ne tokie apdairūs ir galbūt kokioje nors viešbučio knygoje paliko tų tarpusavyje susijusių skaičių prototipą. Ieškoti šėtono keliuose, kuriais jis greičiausiai pravažiavo, buvo toks sudėtingas, painus darbas, tai kaipgi aš galėjau tikėtis užtikti nežinomų automobilininkų, keliaujančių nežinomais maršrutais, pėdsaką?

24

Tuo metu, kai aš pasiekiau Berdslėjų, dėl rekapituliacijos, apie kurią dabar pakankamai prišnekėjau, mano galvoje susidarė ganėtinai išsamus vaizdas, ir šitą vaizdą nukreipiau (atmetimo būdu, visada rizikinga) į tą vienintelį konkretų pirminį šaltinį, kurį ligotos smegenys ir netvirta atmintis galėjo surasti.

Be šventojo tėvo Rigorio Mortiso (taip mergaitės pakrikštijo pastorių) ir garbingo senolio, dėstančio neprivalomas vokiečių ir lotynų kalbas, Berdslėjaus gimnazijoje nebuvo nuolatinis vyriškosios lyties mokytojų. Bet du tris kartus per mokslo metus (1948–1949) su stebuklingu žibintu ateidavo menotyrininkas iš Berdslėjaus universiteto rodyti gimnazistėms spalvotą prancūziškų pilių ir impresionizmo tapybos pavyzdžių nuotraukų. Aš norėjau dalyvauti šiose projekcijose ir paskaitose, bet Dolė, kaip tarp mūsų buvo priimta, paprašė manęs nesilankyti, ir taškas. Be to, aš prisiminiau, kad Gastonas kaip tik šitą dėstytoją vadino šauniu *garçon**; bet tai buvo viskas; atmintis atsisakė išduoti man senovinių pilių mėgėją.

Dieną, skirtą bausmei, aš perėjau purvu per universiteto kiemą į vieną iš man nurodytų pastatų. Ten sužinojau, kad menotyrininko pavardė Rigsas (ji šiek tiek priminė mums pažįstamo kulto tarno pavardę), kad jis viengungis ir kad po dešimties minučių jis išeis iš universiteto muziejaus, kur dabar skaito paskaitą. Aš atsisėdau ant

* Vyruku.

marmurinio suolo (kažkokios Cecilijos Rambl dovana) prie muziejaus paskaitų salės durų. Ten laukiau, skausmingai jausdamas prostatą, įkaušęs, išsekęs dėl miego trūkumo, lietaučio kišenėje kumštyje gniauždamas koltą, bet staiga susigriebiau, kad aš juk išprotėjau ir esu pasirengęs padaryti kvailystę. Buvo tik vienas šansas iš milijono, kad Albertas Rigsas, docentas, laiko mano Lolitą užrakinęs savo name Lintero gatvėje 69 – pavadinime buvo kažkas pažįstamo... Ne, jis niekaip negalėjo būti mano pražudytojas. Nesąmonė. Aš praradau sveiką nuovoką ir tuščiai švaisčiau laiką. Jis ir ji dabar Kalifornijoje, o ne čia.

Greitai už baltų statulų, puošiančių vestibulį, aš pastebėjau miglotą pagyvėjimą. Duryš – ne tos, į kurias godžiai spoksojau, – o kitos, toliau, žvaliai atsilapojo ir tarp studenčių pulkelio kaip kamštis ėmė šokinėti lieso lektoriaus plikė, po to prie manęs pradėjo artintis jo spindinčios rudos akys. Aš niekada gyvenime jo nemačiau, nors jis pradėjo įrodinėti, kad mes kažkaip susipažinome per priėmimą Berdslejaus mokyklos sode. O kaip sekasi mano nuostabiai dukteriai, tenisininkei? Deja, jam dar viena paskaita. Iki greito!

Kiti bandymai atpažinti išsisprendė ne taip greitai. Pagal skelbimą viename iš žurnaliukų, kuriuos man paliko Lolita, aš pasiryžau užmegzti ryšį su privačiu sekliu, buvusiu boksininku, ir tam, kad paaiškintčiau jam apie metodą, kuriuo naudojosi niekšas, persekiojęs mus iki Elfinstono, aš supažindinau jį su kai kuriais vardų ir adresų pavyzdžiais, kuriuos surinkau keliaudamas atgal. Jis pareikalavo padoraus avanso ir dvidešimt mėnesių – dvidešimt mėnesių, skaitytojau! – kvailys darė tik tai, kad kruopščiai tikrino tuos aiškiai išsigalvotus duomenis! Aš jau seniai buvau nutraukęs su juo bet kokius dalykinius ryšius, bet vieną kartą jis atsirado pas mane su pergalinga išvaizda ir pareiškė, kad Bobas Brauningas iš tikrųjų gyvena prie Doloresos gyvenvietės Pietvakarių Kolorade, ir kad jis yra raudonodis, vyresnis nei aštuoniasdešimties, kino statistas.

Ši knyga – apie Lolitą; ir dabar, kai prieinu prie tos dalies, kurią pavadinčiau (jeigu manęs nebūtų aplenkęs kitas kankinys, kurio sielą irgi nuniokojo gaisras) *Dolorès Disparue**, išsamus paskutinių trejų metų – nuo 1949 metų liepos pradžios iki 1952 metų lapkričio vidurio – aprašymas neturi prasmės. Nors ir derėtų paminėti kai kurias svarbias smulkmenas, norėčiau papasakoti tik bendrą išpūdį: gyvenime, lekiančiame visu greičiu, su trenksmu atsivėrė šoninės duralės, pro kurias įsiveržė juodos amžinybės riaumojimas, vėjo gūsių kauksmu nustelbęs vienišos žūties riksmą.

Keista – aš beveik niekada nesapnuodavau Lolitos tokios, kokią ją prisimenu – kokią mačiau tikrovėje, kokią neslopstant dvasios skausmui regėdavau dienos haliucinacijose ir bemiegėmis naktimis. Jeigu ji ir pasirodydavo man sapnuose – po to, kai dingo, – tai būtinai keistais ir nevykusiais pavidalais, kaip Valerija arba kaip Šarlotė, arba kaip jų mišinys. Maišytas vauduoklis, būdavo, artėja prie manęs, nusimesdamas vieną apdangalą po kito, tvyrant didžiai melancholijai, didžiam pasibjaurėjimui. Toji Pseudololita (ir Pseudovalerija) tingiai kviesdavo mane sugulti ant kietos sofutės ar tiesiog siauros lentos arba pasinaudoti kažkuo panašiu į ginekologijos krėslą, ant kurio ji įsitaisydavo atverdama savo gėdą tarsi guminės futbolo kamuolio kameros vožtuvą. Su skilusiu arba beviltiškai pamestu dantų protezu atsidurdavau bjauriuose mebliuotuose kambariuose, kur man būdavo surengiami nuobodžiausi vivisekcijos vakarai, kurie paprastai baigdavosi tuo, kad Šarlotė arba Valerija raudodavo mano kruvinais glėbyje, o aš švelniai, broliška bučiuodavau jas mieguistoje netvarkoje, kupinoje vieniško šlamšto, parduodamo varžytynėse, gailėsčio, impotencijos ir tragiškų senučių, ką tik nunuodytų dujomis, rudų perukų.

Kartą iš vargšo „Ikaro“ išėmiau krūvą nuo seno susikaupusių žurnaliūkščių paaugliams ir juos sunaikinau. Turėtumėte žinoti tokio tipo leidinius: jausmų požiūriu tai akmens amžius; higienos – mažų mažiausiai Mikėnų epocha. Graži, bet jau pernelyg senstelėjusi aktorė su milžiniškomis blakstienomis ir putlia, raudonai mėsinga apatine

* „Dingusi Doloresa“.

lūpa rekomendavo naują šampūną. Reklamų makalynė. Jaunoms mokinėms patinka raukti sijonėliai – *que c'était loin, tout cela!** Jei svečiai kviečiami su nakvyne, šeiminkė privalo kiekvienai viešniai paruošti chalata. Nerišlios frazės sunaikina bet kokį jūsų pokalbio žavesį. Mums visiems biuro tarnautojų vakarėliuose yra tekę sutikti „gremžikę“ – merginą, kuri nagais gremžia veido odą. Tik labai senam arba labai aukštą padėtį turinčiam vyriškiui leidžiama paspausti ranką damai nenusiėmus pirštinės. Užkariauk širdis dėvėdama naują pilvaslėpį: nei pilvukų, nei lašinukų. Tristanas ir trys Anos kine. Taip, ponai, sutuoktiniai Džo ir Dženė sužadina džodženiją. Greitai ir pigiai pavirsk romantiška gražuole. Komiksų knygelės: bjauri mergiotė (brunetė), storulis tėvas (su cigaru); gera mergaitė (rudaplaukė), gražus tėvelis (pakirptais ūsiukais). Arba pasibjaurėtina serija su ilgšiu, panašiu į gorilą, ir jo žmona, šlykščia neūžauga. *Et moi qui t'offrais mon génie...*** Prisiminiau gana žaismingus eiliuotus paistaliukus, kuriuos rašiau, kai ji buvo dar vaikas. „Ne paistaliukus, – sakydavo ji pašaipiai, – o tikriausius paistalus“:

*Praskrenda kolibriai margaspalviais lėktuvais,
Prašliaužia gyvatė pravertais srėbtuvais...*

Arba:

*Triušis su triušiene taip keistai kažką darė,
Kad triušikai iš juoko į kelnes privarė.*

Kai kuriuos jos daiktus buvo sunku išmesti. Iki 1949 metų pabaigos aš mylavau, dievinau ir bjaurojau ašaromis, bučiniiais ir gleivėmis porą jos senų šlepečių, padėvėtus berniukiškus marškinius, pratrintas kaubojiškas kelnes, sulamdytą mokyklinę kepurę ir kitas tokio pobūdžio brangenybes, rastas automobilio bagažinėje. Kai galop suvokiau, kad einu iš proto, surinkau visus tuos daiktus, pridėjau šį tą, kas liko Berdslėjaus sandėlyje – dėžę su knygomis, jos dviratį, seną palta, guminius batus – ir per penkioliktąjį jos gimtadienį pasiunčiau kaip anoniminę dovaną į našlaičių prieglaudą, stovinčią ant vėjuoto ežero kranto prie Kanados sienos.

* Kaip visa tai buvo toli!

** O aš, paklojęs prieš tave savo genijų...

Galimas daiktas, jeigu būčiau nuėjęs pas gerą hipnotizuotoją, tasai būtų galėjęs iš manęs ištraukti ir logiškai išdėstyti kai kuriuos atsitiktinius prisiminimus, kurie pro mano knygos audinį prasimuša kur kas ryškiau, nei iškyla mano atmintyje – netgi dabar, kai jau žinau, ko raustis ir ieškoti praeityje. Tuo metu tiesiog jutau, kad prarandu ryšį su tikrove. Likusią žiemos dalį ir beveik visą pavasarį praleidau sanatorijoje netoli Kvebeko, kur buvau gydėsis anksčiau, o išėjęs iš jos nusprendžiau sutvarkyti kai kuriuos savo reikalus Niujorke, o paskui patraukti į Kaliforniją ir rimtai užsiimti paieška.

Štai eilėraštis, kurį parašiau sanatorijoje:

*Ieško ieško Doloresos Heiz;
Garbanos – rusvos! Lūpos – tarsi avietės.
Amžius – penki tūkstančiai trys šimtai dienų.
Užsiėmimas – pramogų verslo nimfetė?*

*Kur slepiesi, Doloresa Heiz?
Kas teisybė, kas melas?
Man šiurpiam kliedesy: „išėjimo nėra“
Švilpia Sterno varnėnas be galo.*

*Kur gastroliuoji, Doloresa Heiz?
Kokios markės kilimas tavo stebuklingas?
Ar vis dar madoj kreminis „Jaguaras“?
Kokioj aikštelėj palieki mašiną ištaigingą?*

*Kas tavo herojus, Doloresa Heiz?
Supermenas, į melsvą triko įsispraudęs?
O, tolimas mirażas, o, palmių pliažas,
O, Karmen, prašmatni ir nuraudus!*

*Man džiazas skaudžiai rėžia ausį!
Su kuo, mieloji mano, šoki?
Jūs trinatės abu nudrengtais džinsais,
O aš – kampe einu iš proto.*

*Senis Makfatumas – laimingas sukriošėlis.
Važiuoja kur nori. Žmona – dar mergytė.
Savo Molę glamžo ant kiekvieno kampo,
Nors įstatymas gina net ir šunyti.*

*Mano Dolė, mano kančia beribė!
Jos pilkas žvilgsnis nuo glamonių nešvelnėjo.
Yra tokie kvapai – Soleil Vert...
Nejau jūs, ponija, iš Paryžiaus atbildėjot?*

*L'autre soir un air froid d'opéra m'alita:
Son félé – bien fol est qui s'y fie!
Il neige, le décor s'écroule, Lolita!
Lolita, qu'ai-je fait de la vie?**

*Aš kankinuos vis, Lolita Heiz,
Tai atgailauju, tai grasinimų griebiuosi.
Plaukuotą kumštį štai sugniaužiu vėl...
Ir vėl – tu verki, aš gailiuosi.*

*Patruli, patruli, aure, lietuje,
Kur mirkčioja šviesos naktį neramiai...
Ji kojinautėm baltom, ji svajonė mana,
Ji – Heiz, Lolita. Ar matei?*

*Patruli, patruli, aure jie kartu,
Doloresa Heiz ir vyriškis.
Spausk, kiek tik gali, pistoletą paruošk,
Kai pavysi – į kaktą jam pyškink!*

*Ieško, ieško Doloresos Heiz:
Apsiblausęs jos žvilgsnis, bet veria kiaurai.*

* Andai pašiurpusi nuo operos arijos ji atgulė.
Plerpiantis garsas: „koks kvailas tas, kuris ja įtikės!“
Sninga, dekoracijos griūva, Lolita!
Lolita, kuo aš paverčiau tavo gyvenimą!

*Svoris jos: vos devynios dešimtys svarų,
O ūgis: šešiasdešimt colių, tikrai.*

*Ikaras mano šlubas, Doloresa Heiz,
Vėlu jau, o ir kelias paskutinis akmenuotas.
Netrukus jau gulėsiu pakelės griovy,
O ten – vien šaltos žvaigždės ir rūdys užmaršties besotės.*

Per psichoanalizės prizmę matau, kad šis eilėraštis – tai ne kas kita, o pamišėlio šedevras. Griežti, kampuoti, rėksmingi rimai gana tiksliai atitinka gamtovaizdžius ir figūras, neturinčias perspektyvos, ir perdėtai didelės jų dalis, kokias piešia psichopatai tyrimų, sugalvotų jų gudragalvių dresuotojų, metu. Aš prirašiau daugybę eilėraščių. Aš užsimiršdavau skaitydamas svetimą poeziją. Tačiau mintis apie kerštą neapleido manęs nė valandėlei.

Būčiau apgavikas, jeigu sakyčiau (o skaitytojas – kvailys, jeigu tikėtų), kad sukrėtimas, kurį patyriau netekęs Lolitos, visam laikui mane išgydė nuo aistros mažametėms mergaitėms. Dabar Lolitą aš pamilau kita meile, tai tiesa, bet prakeikta mano prigimtis nuo to negalėjo pasikeisti. Žaidimų aikštelėse, jūros ir ežerų pakrantėse mano niūrus pasalūniškas žvilgsnis nenoromis ieškojo, ar nešvystelės nuogos nimfetės kojos ar kiti numylėti Lolitos tarnaičių ir mergaičių su rožių puokštėmis bruožai. Bet pagrindinė vizija išbluko: dabar aš niekada nesvajodavau apie galimą laimę su mergaite (paskira ar apibendrinta) kokioje nors atkampioje ir saugioje vietoje; niekada neįsivaizduodavau, kad įsisiurbčiau į švelnų Lolitos sesyčių kūną kur nors toli toli, smėlėtoje slėptuvėje tarp uolų, styrančių įsivaizduojamose salose. *Šitai* baigėsi – ar bent baigėsi kuriam laikui. Tačiau kita vertus... deja, dveji pasibaisėtino pataikavimo kūnui metai pripratino mane prie tam tikros seksualinio gyvenimo tvarkos. Aš bijojau, kad tuštuma, kurioje atsidūriau, privers mane pasinaudoti staigaus pamišimo laisve ir pasiduoti atsitiktinei pagundai kokiam nors skersgatvyje susitikus iš mokyklos grįžtančią mokinę. Vienatvė degino ir kurstė mane. Man reikėjo draugijos, reikėjo, kad kas nors manimi rūpintųsi. Mano širdis buvo isteriškas, nepatikimas organas. Štai kodėl mano gyvenime atsirado Rita.

Ji buvo dukart vyresnė už Lolitą ir dešimčia metų jaunesnė už mane. Įsivaizduokite suaugusią brunetę, labai išblyškusia, labai smulktę (ji tesvėrė šimtą penkis svarus), žavių asimetriškų akių, griežtu, tarsi greitosiomis brūkštelėtu profiliu ir patraukliu *ensellure* – lankščios nugaros įlinkiu: ji, regis, buvo ispanų ar babiloniečių kilmės. Aš ją susitikau gegužės mėnesį, „nuodėmingąją gegužę“, kaip sako Eliotas, kažkur tarp Monrealio ir Niujorko, arba, jei susiaurintume ribas, tarp Toilestono ir Bleiko, prie tamsios nakties džiunglėse švytinčio baro, pavadinto „Tigrine peteliške“, kuriame ji baisiai simpatišškai nusigėrė: įtikinėjo mane, kad mudu mokėmės toje pačioje gimnazijoje, ir vis dėjo savo drebančią rankelę ant mano orangutango letenos. Mano geismą ji žadino tik truputį, bet vis dėlto aš nusprendžiau pamėginti; mėginimas pavyko, ir Rita tapo mano drauguže. Toji Rita buvo tokia gerutė, tokia draugiška, kad vien iš užuojautos galėjo atsiduoti bet kuriam patetiškam gamtos įsikūnijimui – senam nulūžusiam medžiui arba našliu palikusiam dygliuočiui.

Kai mes susipažinome (1950 metais), su ja buvo išsiskyres trečiasis vyras, o dar visai neseniai ją paliko septintasis oficialus meilužis. Kitų, neoficialių, buvo ypač daug, ir jie buvo pernelyg trumpalaikiai, kad vertėtų juos kataloguoti. Jos brolis, tešmens veido politikierius, nešiojantis petnešas ir namuose dažytą kaklaryšį, buvo meras ir Greinbolo miesto siela, o tas miestas garsėjo savo beisbolininkais, uoliais Biblijos skaitovais ir grūdų pirkliais. Pastaraisiais metais jis mokėjo savo nuostabiai seseriai septynis šimtus dolerių per mėnesį su kuo griežčiausia sąlyga, kad ji niekad neužsuks į jo šaunujų miestelį. Ji man pasakojo, net stūgčiodama iš nuostabos, kad kažkodėl – velniai žino kodėl – kiekvienas naujas meilužis pirmiausia nulakdindavo ją į Greinbolą; Greinbolas fatališkai pritraukdavo; nespėjusią nė apsidairyti, ją jau įsukdavo gimtojo miestelio mėnulio orbita, ir ji važiuodavo ratu einančiu bulvaru skaisčiai šviečiant prožektoriams, „sukdamasi rate, – juokingai sakydavo ji, – kaip prakeiktoji plaštakė“.

Ji turėjo grakštų dvivietį automobiliuką, su juo mes važinėdavome į Kaliforniją, nes mano garbingo amžiaus „Ikarui“ reikėjo poilsio. Paprastai vairuodavo ji – su įgimtu devyniasdešimties mylių per valandą greičiu. Mieloji Rita! Mudu su ja važinėjome dvejus rūke skendin-

čius metus su pertraukomis, ir neįmanoma įsivaizduoti kitos tokios šaunios, naivios, švelnios, visiškai besmegenės Ritutės! Palyginus su ja, Valerija buvo Šlėgelis, o Šarlotė – Hėgelis! Tiesą sakant, nėra nė menkiausio reikalo pasakoti apie ją šių niūrių memuarų puslapiuose, bet vis dėlto noriu pasakyti (alio, Rita – kad ir kur tu būtum, blaivi ar girta, Rita, ei!), kad ši mano labiausiai guodžianti, labiausiai supratinga drauguzė, be jokios abejonės, išgelbėjo mane nuo tramdomųjų marškinių. Paaiškinau jai, kad noriu surasti pabėgusią mylimąją ir pribaugti jos katiną. Rita kuo rimčiausiai pritarė šiam planui – ir San Humbertino apygardoje atlikusi tam tikrus savo sumanytus tyrimus (nors iš esmės nieko nežinojo), pati susipainiojo su kažkoku banditu; padėjau velniškai daug pastangų, kol išlaisvinau ją – pabuvojusią smarkioje apyvartoje, bet gana žvalią. O kitą kartą, radusi mano šventąjį pistoletą, ji pasiūlė sužaisti rusišką ruletę; aš paprieštaravau, kad neįmanoma, nes pistoletas be būgno; mes ėmėme grumtis dėl jo, ir galop pasigirdo šūvis, kulka įsmigo į mūsų numerio sieną, ir iš ten ėmė švirkti plonytis ir baisiai žaismingas karšto vandens fontanelis: prisimenu, kaip ji dejavo iš juoko.

Keistai vaikiškas jos nugaros įlinkimas, blyški tarsi ryžiai oda, ilgi, saldūs balandėlės bučiniai – visa tai saugojo mane nuo bėdos. Netiesa, kad dailininko talentas yra antrinis lyties požymis, kaip kad tvirtina kai kurie šamanai ir šarlatanai, priešingai: lytis tėra meno tarnaitė. Vienas mūsų gana nuobodus pasilinksminimas turėjo smagių pasekmių. Aš ką tik nutraukiau paieškas: kipšas arba grįžo į Tartarą, arba linksmai liepsnojo mano smegenėlėse (kur svajonės ir sielvartas kurstė liepsną), bet, šiaip ar taip, neturėjo nieko bendra su teniso turnyru San Diege, kur pirmą vietą tarp moterų užėmė šešiolikmetė Dorotėja Haaz, į vyriškį panaši ilgšė. Tada, grįžtant atgal į rytus, viename bjauriame viešbutyje (tokiame, kuriame rengiami komerciniai suvažiavimai ir svyruodami vaikštinėja kortelėmis apsikabinėję marcipaniniai storuliai, vienas kitą vadindami Džo ir Džimu, sudarantys sandorius ir maukiantys viski) mieloji Rita ir aš pusiaudienį nubudę savo numeryje pamatėme, kad kartu su mumis yra dar vienas žmogus, išblyškęs jaunuolis, beveik albinosas, baltomis blakstienomis ir didelėmis permatomomis ausimis. Nei Rita per visą savo liūdną gyvenimą, nei aš niekada jo nebuvome sutikę. Visas prakaituotas, purvinu flaneliniu kombinezonu, senais kelioniniais suvarstomais auliniais jis knarkė ant mūsų dvigulės lovos antklodės kitoje mano tyrosios drauguzės pusėje. Burnoje jam trūko

vieno priekinio danties, kakta buvo apžėlusį gintariniais spuogais. Ritutė savo liauną nuogybę pridengė mano lietpalčiu – pirmu daiktu, kuris jai pasitaikė po ranka, aš užsimoviau trumpikes; tada mes ištyrėme padėtį. Ant padėklo stovėjo net penkios naudotos stiklinės, ir tai dar labiau viską supainiojo. Durys buvo blogai uždarytos. Ant grindų voliojosi vyriškas megztinis ir karinės beformės chaki spalvos kelnės. Mes ilgai purtėme jų savininką; galop nelaimingasis atsipeikėjo. Paaiškėjo, kad jis visiškai praradęs atmintį. Kalbėdamas su akcentu, kurį Rita pavadino „grynai bruklinietišku“, jis užsigavęs bandė įtikinėti, kad mes (koku gi būdu?) pasisavinome jo (niekam vertą!) asmenybę. Mes jį greit aprenėme ir paskui palikome artimiausioje ligoninėje, pakeliui išsiaiškinę, kad kažkokie pamiršti vingiai ir posūčiai atvedė mus į užkeiktąjį Greinbolą. Po pusės metų Rita parašė tenykščiam daktarui. Tasai atsakė, kad Džekas Humbertsonas – jis buvo pavadintas tokiu neskoningu vardu – vis dar nėra radęs kelio į savo praeitį. O Mnemosine, saldžiausia ir išdykiausia iš mūžu!

Nebūčiau minėjęs šio įvykio, ta jis pakišo man mintį, peraugusią į etiudą „Mimiras ir Mnemosinė“, kuri išspausdinau žurnale *Cantrip* – škotiškai tai reiškia „burtai“. Etiude aprašiau „percepcinio laiko“ teoriją (kuri šio nuostabaus žurnalo maloningiems skaitytojams pasirodė originali ir reikšminga), pagrįstą „kraujotakos pojūčiu“ ir konceptualiai priklausomą (kalbant labai trumpai) nuo ypatingų mūsų proto savybių, proto, suvokiančio ne tik materialųjį pasaulį, bet ir savo paties esmę, todėl atsiranda nuolatinis dviejų punktų – ateities (kurią galima krauti į sandėlį) ir praeities (jau sukrautos į sandėlį) savitarpio santykis. Viena iš šio straipsnio, užbaigusio virtinę mano ankstesnių darbų, irgi nelikusių nepastebėtų, pasirodymo pasekmių – kvietimas vieniems metams į Kantripo universitetą, esantį per keturis šimtus mylių nuo Niujorko, kuriame mudu su Rita nuomojomės butuką su vaizdu į žvilgančius berniukų ir mergaičių, žaidžiančių toli apačioje, po Centrinio parko fontanų čiurkšlėmis, kūnus. Kantripe gyvenau nuo 1951 metų spalio iki 1952 metų birželio specialiuose apartamentuose, skirtuose poetams ir filosofams, o Rita, kurios aš buvau linkęs nerodyti, vargo – regis, ne itin dorybingai – prie greitkelio esančiame viešbutėlyje, kuriame ją lankydavau du kartus per savaitę. Paskui ji pradingo, bet ne taip beširdiškai, kaip jos pirmtakė: po mėnesio radau ją Kantripo kalėjime. Ji laikėsi itin oriai, kalėjimo ligoninėje buvo netekusi apendikso ir gana įtikinamai prisiekė man, kad nuostabūs žydri kailiniai, kuriuos, pasak vienos

metų rugpjūtį, ir štai aš jau sėdžiu nuošaliame kampe po lempele be gaubto ir vartau didžiulius ir trapius komplekto, juodo kaip karstas ir beveik didesnio už pačią Lolitą, lapus.

Skaitytojau! *Bruder!** Koks kvailas Homburgas buvo tasai Homelburgas! Jo pernelyg jautri prigimtis baiminosi tikrovės, todėl jis manė galįs pasimėgauti bent jos dalelyte – panašu į tai, kaip kas dešimtas ar dvidešimtas Fricas arba Ivanas kantrioje prievartautojų eilėje pridenčia išbalusį moters veidą jos pačios juoda skraiste, kad nematytų jos neįmanomų akių, kol galop ištuštėjusiame, apiplėštame kaime patiria savo kareivišką malonumą. O aš norėjau surasti išspausdintą nuotrauką, kurioje atsitiktinai atsispindėjau aš, pašalinis žmogus, tą valandėlę, kai „Braislando žinių“ fotografas susikaupęs ketino įamžinti daktarą Bradoką ir jo grupę. Aistringai troškau, kad būtų išlikęs nežinomojo išgamos portretas. Nekaltas aparatas, sugavęs mane patyliukais sėlinant į Lolitos lovą, – štai tema Mnemosinei! Beviltiškai stengiuosi suvokti, iš kur ir kodėl kilo šis mano poreikis. Jį, ko gero, galima palyginti su tuo kvaitinančiu smalsumu, kuris verčia mus apsiginkluoti padidinanuoju stiklu, kad galėtume įžiūrėti niaurias figūrėles (žodžiu, nature morte – ir tuoj visi susivems), ankstų rytą susirinkusias prie budelio trinkos, – bet vis dėlto paciento veido nuotraukoje įžiūrėti neįmanoma. Kad ir kaip ten būtų, aš vos gaudžiau kvapą, ir vienas folianto kampas visą laiką, kol varčiau ir akimis bėgiojau po lapus, smigo man į pilvą. Sekmadienį, 24 dieną, viename miestelio kino teatre buvo rodomi „Apsėstieji“, kitame – „Brutali jėga“. Misteris Purdomas, nepriklausomas tabako pardavėjas, sakė, kad nuo 1925 metų rūko tik „Omen Faustum“. Milžiniškas Rosas, futbolininkas, ir jo miniatiūrinė sužadėtinė dalyvavo misis Humbert Periboi vakare, Eranio aveniu 58. Yra toks parazitas, kurio dydis – šeštadalio organizmo, kuriame jis įsikuria. Pirmą kartą Diunkerkas buvo įtvirtintas X amžiuje. Baltos kojinitės panelėms, 39 centai; sportiniai oksfordiški bateliai, 3 doleriai 98 centai. Vynas, vynas, vynas, ištarė „Tamsaus amžiaus“ autorius, kuris nesileido mūsų fotografo įamžinamas, galimas daiktas, tinka persų kliu kliukui, bet aš visada sakau, kad lietus, lietus, lietus, barbenantis į malksnų stogą, yra geriausias rožių ir įkvėpimo draugas. Duobutės skruostuose atsiranda dėl to, kad oda suauga su

* Broli!

gilesniais audiniais. Graikai atmušė smarkią partizanų ataką. Ak, galų gale: baltai vilkinčios mergaitės siluetas ir juodai vilkintis pastorius Bradokas; jo apkūnų kūną netyčia palietė kažkieno iliuzinis petys, bet nieko panašaus į save nuotraukoje išžiūrėti neįstengiau.

Paskui Ritą į barą įėjo tikras parazitas. Su ta liūdna šypsena, kuri atsirasdavo jos veide padauginus alkoholio, ji pristatė mane agresyviai girtam seniui sakydama, kad jiedu – pamiršau tavo pavardę, brangu-ti, – mokėsi vienoje mokykloje. Jis išūliai nenorėjo jos išleisti, ir tada, kilus susistumdymui, skaudžiai užsigavau didįjį pirštą į jo itin kietą galvą. Paskui turėjau kurį laiką vedžioti Ritą po rudens nuspalvintą Užburtų medžiotųjų parką, kad prablaivėtų. Ji kūkčiojo ir vis kartojo, kad aš greitai, jau visai netrukus, ją pamesiu, nes visi visada ją pame-ta, ir aš, norėdamas ją pralinksinti, pusbalsiu sudainavau ilgesingą prancūzų baladę, paskui sukūriau ketureilį jos albumui:

*Klevų paletė ežero paviršiuoj lyg žaizda
Pražydo. Štai veda juos be gailėsčio į nebūtį
Apsiaustu purpuriniu pasipuošus Diana
Prieš lapais nubarstyta mėlynąjį viešbutį.*

Ji paklausė:

– Kodėl mėlynas, jeigu iš tikrųjų jis baltas? Kodėl, Dieve mano... – ir vėl ėmė raudoti.

Aš ryžtingai nusivedžiau ją prie automobilio. Mes tęsėme savo kelionę į Niujorką, ir ten ji vėl ėmė gana laimingai gyventi, mūsų mažoje terasoje trisdešimtame aukšte mėgaudamasi padūmavusia dangaus mėlyne. Pastebiu, kad kažkokiu neaiškiu būdu man beviltiš-kai susipynė du skirtingi epizodai – mano apsilankymas Braislendo bibliotekoje grįžtant į Niujorką ir pasivaikščiojimas parke važiuojant į Kantripą, tačiau dailininkas mnemosistas neturėtų vengti tokio išsi-trynusių spalvų sumaišymo.

Namo vestibulyje pašto dėžutė su mano pavarde leido savininkui pro stiklinį plyšį ižiūrėti šį tą, ką ten kyštelėjo paštininkas. Jau keletą sykių nutiko taip, kad pro stiklą ant kieno nors braižo krentančios arlekiniškos šviesos žaismas jį taip iškreipdavo, kad jis pasirodydavo panašus į Lolitos, ir šitai man sukeldavo beveik alpulį, tad tekdavo atsišlieti į artimiausią urną – vos netapusią manąja. Kiekvieną kartą, kai šitaip nutikdavo, kiekvieną kartą, kai akimirkai man pasirodžiusios mylimos, kilpuotos vaikiškos keverzonės neapsakomai lengvai vėl pavirsdavo nuobodžiu vieno iš nedaugelio mano arba Ritos korespondentų raštu, su skausmingu šypsniu prisimindavau savo tolimą, patiklį, ikidoloresinę praeitį, kai mane apgaudavo skaisčiai apšviestas langas, už kurio mano šniukštinėjanti akis – nenumaldomas gėdingos ydos periskopas – išvelgdavo pusnuogę, sustingusią tarsi kino juostoje, nimfetę ilgais Alisos Stebuklų šalyje plaukais (mažos gražuolės laimingesnio bendraminčio), kuriuos ji, galimas daktas, buvo bepradedanti arba bebaigianti šukuoti. Nuo ugninio vizijos tobulumo tapdavo tobula ir mano šėlstanti palaima – nes vizija buvo nepasiekiamą, todėl mano palaimai negalėjo sutrukdyti slegiantis suvokimas, kad tai draudžiama. Kas žino, galbūt iš tikrųjų mano „iškrypimas“ priklauso ne tiek nuo tiesioginio skaidraus, tyro, jauno, užginto, stebuklingo mergaičių grožio, kiek nuo suvokimo, kad kerinti padėtis yra nepažeidžiama, padėtis, kurioje begaliniai tobulumai užpildo tarpą tarp to trupučio, kas dovanojama, ir to, kas tik žadama, kas slypi stebuklingose nepasiekiamų prarajų spalvose. *Mes fenêtres!** Pakibęs tarp saulėlydžio debesų ir atplūstančios nakties, grieždamas dantimis, aš rinkau visus savo aistros demonus ir spaudžiau juos prie jau pulsuojančių balkono turėklų: dar akimirka, ir jis prasmegs – tiesiai į abrikosinę drėgnos vėduoklės miglą; ir jis prasmegdavo – po to, būdavo, apšviestas pavidalas tolimajame lange pasislinkdavo, ir Ieva vėl virsdavo šonkauliu, kuris vėl apaugdavo kūnu, ir lange jau nieko nebebūdavo, išskyrus pusnuogį prasčioką, skaitantį laikraštį.

* Mano langai!

Vis dėlto man kartais pavykdavo laimėti išmonės ir tikrovės lenktynes, todėl galėjau susitaikyti su apgaule. Vienintelis dalykas, su kuriuo niekaip negalėjau susitaikyti, – tai su kankintoju atsitiktinumumu, kuris atimdavo man skirtą saldybės lašelį. „*Savez-vous qu'a dix ans ma petite était folle de vous?*“* – tarė man dama, su kuria nejučiom išsikalbėjau per arbatėlę Paryžiuje, – mažulė jau buvo spėjusi ištekėti ir gyveno kažin kur toli toliausiai, o aš net negalėjau prisiminti, ar kadaise pastebėjau ją tame sode, teniso klubo terasoje, prie nuošalios grotos. Ir štai dabar lygiai taip pat atsitiktinumas (šiek tiek pasikeitęs, susmulkėjęs ir tarsi išblukęs mano mylimosios braižas) neleido man iš anksto pažvelgti pro pašto dėžutės įstiklintą plyšį, neleido iš anksto pasimėgauti ir patikėti pažadu – pažadu, kuris ne tik viliojamai apsimetė būsiąs įvykdytas, bet ir turėjo būti kilniai įvykdytas. Kaip matote, mano fantazija patyrė Prusto vertas kančias Prokrusto lovoje – nes kai tą rytą, 1952 metų rugsėjo 22 dieną, aš nusileidau pažiūrėti pašto, švarutis ir gana tulžingas šveicorius, su kuriuo mes itin nesutarėme, ėmė priekaišioti man, kad andai kažkoks Ritos sugėrovas, palydėjęs ją namo, „kaip šuva apvėmė“ laukųjų durų laiptelius. Kol aš klausiausi jo priekaištų ir kišau arbatpinigius, o paskui klausiausi antros, jau mandagesnės įvykio versijos, lyg tarp kitko pagalvojau, kad vienas iš dviejų laiškų, atėjusių su tuo palaimintu paštu, – veikiausiai Ritos motinos, damutės be dvasinės pusiausvyros, pas kurią mes kartą apsilankėme Keip Kode ir kuri nuo tada savo dažnuose laiškuose, persiunčiamuose iš mano nuolatinio Niujorko biuro visur, kur tuo metu apsistodavau, – vis kartojo, kokia nuostabi jos duktė ir kaip mes tinkame vienas kitam, ir kaip būtų nuostabu, jeigu mes susituoktume; kitas laiškas, kurį lifte atplėšiau ir perbėgau akimis, buvo Džono Farlo.

Ne kartą esu pastebėjęs, kad esame linę savo draugams priskirti tą savybių ir likimo pastovumą, kurį skaitytojo galvoje įgauna literatūros personažai. Kad ir kiek kartų atsiverstume „Karalių Lyrą“, niekada nerasim geraširdžio senuko, pamiršusio visus sielvartus ir keliančio taure didelėje šeimos puotoje su visomis trimis dukterimis ir jų kambariniais šuniukais. Niekada kunigaikštienė N. neišvyks su Oneginu į Italiją.

* Ar žinote, kad mano mažylė, būdama dešimties metų, buvo beprotiškai jus įsimylėjusi?

Niekada nepasveiks Ema Bovari, išgelbėta laiku nusiritusios autoriaus tėvo ašaros. Kad ir kokią evoliuciją nuo epigrafo iki knygos pabaigos išgyventų tas ar kitas žinomas personažas, jo likimas sustingo mūsų sąmonėje; lygiai taip pat mes tikimės, kad ir mūsų bičiuliai laikysis tos ar kitos logiškos ir visuotinai priimtos programos, kurią jiems nubrėžėme. Žodžiu, Iksas niekad nesukurs to nemirtingo muzikos kūrinio, kuris taip griežtai prieštarautų jo vidutiniškoms simfonijoms, prie kurių jis mus pripratino. Igrekas niekad neįvykdys žmogžudystės. Jokiomis aplinkybėmis Zetas mūsų neišduos. Pas mus visa tai suliniuota ir surikiuota, ir kuo rečiau matomės su tuo ar kitu asmeniu, tuo maloniau kas kartą užsiminus apie jį įsitikini, kad jis neprieštaraudamas patvirtina mūsų įsitikinimą apie jį. Bet koks nukrypimas nuo mumyse sustingusių likimų atrodo ne tik nenormalus, bet ir negarbingas dalykas. Esame linkę verčiau niekad nepažinoti savo kaimyno – buvusio prekeivio dešrelėmis, – jeigu paašikėtų, jog jis ką tik išleido eilėraščių knygele, geriausią šio amžiaus poezijos tomelį.

Sakau visa tai norėdamas paašikinti, kodėl mane išmušė iš vėžių Džono Farlo laiškas. Žinojau, kad jo žmona neseniai mirė, bet, žinoma, tikėjau, kad nepaguodžiamas našlys iki gyvenimo pabaigos liks nuobodokas, ceremoningas ir teigiamas žmogus, koks visada buvo. O dabar jis rašė, kad trumpai pabuvojęs Jungtinėse Valstijose grįžo į Pietų Ameriką ir nusprendė perduoti visus reikalus, kuriuos tvarkė Ramzdelyje, vienam tenyškčiam advokatui Džekui Vindmiuleriui, mūsų bendram pažįstamam. Regis, labiausiai jis džiaugėsi galėdamas išsivaduoti nuo „Heizų komplikacijų“. Jis ką tik vedė ispanę. Kai metė rūkyti, jo svoris padidėjo trisdešimt svarų. Jo jaunutė žmona yra slidinėjimo čempionė. Medaus mėnesį jie ketino praleisti Indijoje. Kadangi, jo paties žodžiais tariant, jis ketino atsidėti „intensyviai šeimos vienetų gamybai“, tad nebeturėjo laiko rūpintis mano reikalais, kuriuos laikė „labai keistais ir gana erzinančiais“. Kažkokie žmonės, mėgstantys visur kaišioti savo nosį ir, matyt, kaip tik dėl šios priežasties sukūrė komitetą, pranešė jam, kad mažosios Dolės Heiz gyvenamoji vieta apgaubta paslapties, o aš pats gyvenu Pietų Kalifornijoje su „tam tikruose sluoksniuose žinoma išsiskyrusia moterimi“. Jo žmonos tėvas buvo grafas ir didžiai turtingas žmogus. Šeima, pastaruosius penkerius metus nuomojosi Heizų namą, dabar norėjo jį nusipirkti. Jis patarė man nedelsiant pateikti duomenis apie dingusią mergaitę. Jis susilaužė koją. Prie laiško buvo pridėta spalvota nuotrauka: dar

sveikas Džonas ir tamsaus gymio baltai vilkinti brunetė. Jie saldžiai šypsojosi vienas kitam žydrų Čilės sniegunų fone.

Prisimenu, kaip įžengiau į savo butą ir garsiai pagalvojau: ką gi, dabar galų gale suseksim – ir staiga antrasis laiškas prakalbo į mane dalykišku balseliu:

Brangusis tėti,

Kaip gyveni? Aš ištekėjau. Aš laukiuosi. Manau, kad vaikelis bus didžiulis. Manau, kad jis suspės ateiti kaip tik Kalėdoms. Man sunku rašyti šį laišką. Aš einu iš proto, nes neturime iš ko atiduoti skolas ir iškeliauti iš čia. Dikui pažadėjo nuostabų darbą Aliaskoje pagal jo labai siaurą mechanikos specialybę, tai viskas, ką aš apie tai žinau, bet perspektyvos tiesiog nuostabios. Atleisk, kad nemurodau savo adreso, bet aš bijau, kad tu labai pyksti ant mūsų, o Dikas nieko neturi žinoti. Na ir miestelis čia. Per suodžius nieko nesimato. Prašau, tėti, atsiųsk mums čekį. Mums užtektų trijų ar keturių šimtų, ar netgi dar mažiau, kiek atsiūsi, tiek bus labai gerai, ačiū, tu galėtum, pavyzdžiui, parduoti mano senus daiktus, nes kai tik nusigausime iki Aliaskos, pinigėliai taip ir pasipils. Parašyk man, labai prašau. Aš patyriau daug sielvarto ir nepriteklių.

*Tavo laukiančioji Dolė
(misis Ričard F. Skiler)*

28

Aš vėl buvau kelyje, vėl sėdėjau prie seno mėlyno sedano vairo, vėl buvau vienas. Kai skaičiau laišką, kai kovojau su milžiniška kančia, kurią jis man teikė, Rita miegojo kaip užmušta. Pažvelgiau: ji pro miegus šypsojosi. Pabučiavau ją į drėgną kaktą ir palikau žmėjams: šiomis dienomis vargšėlė norėjo mane aplankyti, bet aš nepriimu išsėvių iš ano (jums – šio) pasaulio. Švelnų atsiveikinimo laiškėlį pleistru priklijavau jai prie bambos – antraip kažin ar būtų jį radusi.

Aš parašiau „vienas“? Ne, ne visai. Kartu su manim buvo juodasis draugužis, ir kai tik suradau nuošalią vietelę, nėmaž nesijaudindamas surepetavau smurtinę misterio Ričardo F. Skilerio mirtį. Automobilio

bagazinėje – tikrame neišsenkančiame lobyne – radau savo seniausią ir purvinausią megztinį, jį ir pakabinau ant šakos bežadžiame miškelyje, į kurią mane atvedė nuo greitkelio atsišakojęs keliukas. Vykdyti nuosprendį šiek tiek trukdė kliūvantis nuleistukas. Nelabai pažįstamą daiktą, kurį laikiau savo rankose, matyt, reikėjo sutepti, bet aš nenorėjau gaišti laiko. Pilkas miręs megztinis su naujai išvarpytomis skylėmis grįžo į automobilį; vėl užtaisęs dar šiltą drauguži, tęsiau savo kelionę.

Laiškas buvo rašytas 1952 metų rugsėjo 18 dieną, adresą ji nurodė tokį: „Iki pareikalavimo, Koulmontas“ (ne Virdžinijoje, ne Pensilvanijoje ir ne Tenesyje – ir apskritai ne Koulmontas – aš viską užmaskavau, mano meile). Paaiškėjo, kad tai prekybinis miestelis, maždaug aštuoni šimtai mylių į pietus nuo Niujorko. Buvau nusprendęs važiuoti nesustodamas, bet neįstengiau, todėl paryčiais užsukau pailsėti į motelį netoli Koulmonto. Kažkodėl buvau įsitikinęs, kad tasai Skileris anksčiau prekiaavo padėvėtais automobiliais ir galbūt susipažino su mano Lolita tada, kai pavėžėjo ją mums gyvenant Berdslėje – pavyzdžiui, tą dieną, kai važiuojant į muzikos pamoką sprogo padanga; vėliau, matyt, jis pateko į kokią nors bėdą. Ant užpakalinės sėdynės gulinio megztinio, kuriam buvo įvykdytas mirties nuosprendis, lavonas nuolat taikėsi – kad ir kaip dėliočiau jo klostes – įgauti kontūrus, atitinkančius Trapą-Skilerį, jo kūno vulgarumą ir begėdišką apkūnumą, o aš, norėdamas neutralizuoti jo prastą ir ydingą skonį, nusprendžiau atrodyti itin elegantiškai – nubudau su šia mintimi ir spėjau nuspausti žadintuvą, neleidęs jam sučirkšti nustatytu laiku. Paskui kruopščiai ir romantiškai, kaip žmogus, besirengiąs dvikovai, patikrinau visus dokumentus, išsimaudžiau, išsikvėpinau, nusiskutau veidą ir krūtinę, išsirinkau šilkinius marškinius ir švarius apatinius, apsimoviau tamsias permatomas puskojines ir pasidžiaugiau, kad buvau toks protingas ir įsimečiau į lagaminą kai kuriuos itin dabitiškus daiktus – pavyzdžiui, zomšinę liemenę perlamutrinėmis sagomis ir pastelinės spalvos kašmyro kaklaraištį.

Man, deja, nepasisekė išlaikyti skrandyje pusryčių, bet nekreipiau dėmesio į šią menką bėdą, nusivaliau burną batisto nosinaite, anglų papročiu išsitraukta iš rankovės, ir su melsvo ledo luitu vietoj širdies, tablete ant liežuvio ir sunkiasvore mirtimi užpakalinėje kišenėje vikriai įėjau į telefono būdelę Koulmonte (ak ak ak, tarė sustumiamos durys) ir surinkau vienintelio Skilerio nuširusioje knygoje numerį: Skileris

Polis, Baldai. Pakimęs Polis atsakė, kad Ričardas egzistuoja, kad tai jo sūnėnas, o gyvena jis – tuoj pažiūrėsiu – Kilerio gatvė dešimt (visa tai, žinoma, pirmi pasitaikę pseudonimai). Ak ak ak, pratarė durlės.

Kilerio gatvėje dešimtas namas buvo apleistas daugiabutis. Aš paėmiau interviu iš dviejų melancholiškų senukų ir dviejų ilgaplaukių, rausvai rusvų, neįtikėtina apskretusių nimfečių (prisipažinsiu, kad žvilgčiojau į jas, bet išsiblaškęs, tiesiog šiaip sau, pastebėjau lengvai apsirengusią mergaitę, kurią galėčiau valandėlei prisispauti, kai bus baigta su žmogžudyste ir viskas taps vis viena, ir neegzistuos jokie draudimai). Taip, tikrai Dikas Skileris gyveno čia kurį laiką, bet paskui vedė ir išsikraustė. Niekas negalėjo man pasakyti jo naujo adreso.

– Gal žinos krautuvėlėje, – pasakė žemas balsas iš šaligatvio kiaurymės (ten kažką taisė) šalia tos vietos, kur atsitiktinai sustojau pasikalbėti su dviem apsiblaususiomis senėmis ir žvilgsniu glosčiau plonas nuogas jų basakojų anūkių rankas.

Aš užėjau ne į tą krautuvėlę, ir atsargus žilas negras neigiamai papurtė galvą netgi anksčiau, nei spėjau paklausti. Perėjęs gatvę įėjau į varganą miltų krautuvėlę, ir ten mano paprašyto pirkėjo iškviesta moters dvasia iš rūsio gelmių garsiai atsakė (atkartodama vyro dvasios iš šaligatvio kiaurymės temą):

– Gunterio gatvė, paskutinis namas.

Gunterio gatvė buvo labai toli, visiškai beviltiškame pakraštyje, aukštų šiukšlių krūvų ir gilių griovių, kirmėlėtų daržiuokų ir sukrypusių lūšnų, pilkos dulksnos ir raudono molio, ir tolumoje rūkstančių kažkokių fabrikų kaminų pasaulyje. Sustojau prie „paskutinio namo“ – iš lentų sukaltos lūšnos, už kurios tolėliau nuo kelio matėsi dar dvi ar trys tokios pačios lūšnos ir plati dykvietė, apaugusi apdžiūvusiomis piktžolėmis. Iš už lūšnos sklido plaktuko kaukšėjimas, ir aš keletą minučių sėdėjau savo sename automobilyje, pats irgi senas ir netvirtas, ilgo savo kelio gale, prie pilko tikslo, *finis*, mielieji, *finis*, niekšeliai. Buvo kokia antra valanda dienos. Pulsas mušė tai keturiasdešimt, tai šimtą. Lietutis šiureno į „Ikaro“ kapotą. Pistoletas persikraustė į dešinę kelnų kišenę. Gauruotas šuo šlapiu nuo purvo kailiu, kabančiu papildė, išsliūkino iš už namo, nustebejęs sustojo, o paskui ėmė geraširdiškai amsėti ant manęs, markstydamasis ir trūkčiodamas viršun nosį; nustojo lojęs, pavaikštinėjo aplink ir vėl amtelėjo.

Išlipau iš automobilio ir užtrenkiau dureles. Kaip proziškai, kaip tiesmukai nesaulėtos dienos tuštumoje nuskambėjo tas trinktelėjimas! Am, nusprendė pasakyti savo komentarą šuva. Paspaudžiau skambutį; kartu su juo suvibravo visas mano kūnas. *Personne*: nė gyvos dvasios. *Je resonance, repersonne*: skambinu vėl, nė gyvos dvasios. Iš kur, iš kokių gelmių šis kvailas pasikartojimas? Am, pridūrė šuo. kažkas ateina, šiurena, durys (am) atsidaro.

Išaugo kokius du colius. Akiniai rausvais rėmais. Naujoviškai aukštyn sušukuoti plaukai, naujos ausys. Kaip paprasta! Ši akimirka, ši mirtis – viskas, ką bandydavau įsivaizduoti daugiau nei trejus metus, viskas staiga pasirodė paprasta ir sausa kaip skiedrelė. Ji buvo atvirai ir neapsakomai pilvota. Jos veidas tarsi sumažėjo (praėjo tik dvi sekundės, bet noriu suteikti joms tiek tęstinumo, kiek tik gali atlaikyti gyvenimas); strazdanos nublyško; skruostai įkrito; nuogos rankos ir blauzdos neteko viso savo įdegio, todėl ant jų pasimatė plaukeliai; ji vilkėjo rudą medvilninę suknelę be rankovių, buvo įsispyrusi į audeklines šlepetes.

– Dieve! – po pauzės sušuko ji kupinu nuostabos ir džiaugsmo balsu.

Neištraukdamas rankos iš kišenės karktelėjau:

– Vyras namie?

Užmušti jos, kaip gal kai kas tikėjosi, aš, žinoma, negalėjau. Aš, matote, mylėjau ją. Tai buvo meilė iš pirmo žvilgsnio, iš paskutinio žvilgsnio, iš amžinojo žvilgsnio.

– Užeik, – tarė ji, iš paskutiniųjų stengdamasi būti linksma.

Prisipaudusi prie negyvo besiveriančių durų medžio, Dolė Skiler kiek begalėdama stengėsi prisiploti (netgi pasistiebė), kad praleistų mane vidun, ir akimirką taip stovėjo, nukryžiuota, nudelbusi akis, besišypsant slenksčiui, įkritusiais skruostais ir apvaliniais skruostikauliais, baltomis tarsi atskiestas pienas rankomis, išskėstomis ant durų. Aš įėjau neužkliudęs jos išsipūtusio pilvo. Pažįstama Dolės šiluma – su virtuvės priemaiša. Kalenau dantimis tarsi koks pusgalvis.

– O ne, tu liksi lauke, – tai šuniui. Ji uždarė duris ir nuėjo paskui mane ir savo didelį pilvą į varganą, tarsi lėlių kambarį.

– Dikas štai ten, – tarė ji, rodydama nematoma rakete ir kviesdama mane žvilgsniu pereiti tą kambarį, svetainę ir drauge miegamąjį,

paskui per virtuvėlę ir pro užpakalinių durų plyšį, link tos vietos, kur matomas gana primityvioje perspektyvoje jaunas juodaplaukis nepažįstamasis darbo kombinezonu (nuosprendį jam aš kaipmat atšaukiau) stovėjo ant kopėčių nugara į mane, kažin ką kaldamas prie kaimyno lūšnos sienos. Tasai kaimynas, vyrukas, kur kas apkūnesnis už jį, tik vienarankis, žvelgė į jį iš apačios.

Ši paveikslą, kuri rėmino užpakalinių durų stakta, ji paaiškino atsiprašomu atodūsiu (tie vyrai mėgsta vis ką nors statyti) ir paklausė, ar pakviesti vyrą.

Ne.

Stovėdama vidury truputį nuožulnių grindų ir negarsiai tarsi kažko vis klausdama, ji padarė pažįstamus javietiškus judesius riešais ir pirštais, šita juokaujama mandagumo forma siūlydama pasirinkti arba supamąjį krėslą, arba sofą (ant kurios jie naktį miegodavo). Sakau – pažįstamus, nes kartą tokiu pat rankų šokiu ji mane pakvietė į svetainę Berdslėluje, kai buvo ten surengusi vakarėlį. Abu prisėdome ant sofos. Įdomu: nors, tiesą sakant, jos grožis nuvyto, man tik dabar tapo aišku – šią beviltiškai vėlyvą gyvenimo dienos valandą, – kad ji panaši – visados buvo panaši – į rusvaplaukę Botičelio Venerą: tokia pat švelni nosis, toks pat padūmavęs žavesys. Kišenės gelmėje mano pirštai patyliukais paleido nepanaudotą koltą, tik prieš tai stumtelėję jį giliau į nosinę, kurion buvo suvyniotas.

– Čia ne tas, kurio man reikia, – tariau aš.

Neryški svetingumo išraiška jos akyse dingo. Jos kakta susiraukė kaip anksčiau, kaip tomis karčiomis dienomis:

– Kas – tas?

– Kur jis? Greitai!

– Klausyk, – tarė ji, palenkusi į šoną galvą ir purtydama ją, – klausyk, juk nepradėsi vėl visko iš naujo.

– Kas be ko, pradėsiu, – atsakiau aš, ir kokią minutę (kad ir kaip būtų keista, tai pasirodė esant vienintelė maloninga, priimtina minutė per visą mūsų susitikimą) žiūrėjome vienas į kitą pasišiaušę, tarsi ji vis dar būtų mano.

Protinga mergaitė, ji susivaldė pirmoji.

Iš jos žodžių paaiškėjo, kad Dikas nieko nežino. Mano, kad ji yra mano duktė. Mano, kad ji gimė garbingoje šeimoje ir pabėgo dėl to, kad plautų smuklėje indus. Jis viskuo patikėjo. Kam sunkinti ir taip nelengvą padėtį, kam raustis po visą šitą purvą?

Paprieštaravau, kad jai derėtų būti protingai, derėtų būti labai protingai mergaitei (su šitokiu pliku būgnu po plonu rudu audiniu), nes jeigu ji nori sulaukti pagalbos, kurią ketinu suteikti, tai turi suprasti, kad man reikia žinoti viską.

– Nagi, koks jo vardas?

Kaip – ji buvusi tikra, kad aš seniai išpėjęs...

Tai buvo *toks* (čia ji vylingai ir liūdnei nusišypsojo) sensacingas vardas, kad aš tiesiog niekada nepatikėsiantis. Ji pati vos begalinti patikėti.

– Jo vardas, mano rudenine nimfa.

Ak, tai jau visiškai nebesvarbu. Verčiau baikime šį pokalbį.

Ar nenorėčiau užsirūkyti?

– Ne. Jo vardas.

Ji labai ryžtingai papurtė galvą. Manė, kad jau per vėlu sukelti skandalą – ir kad vis tiek aš nepatikėsiu tuo, kas neįmanoma, kas apskritai neįmanoma.

Atsistojau sakydamas, kad man jau laikas, linkėjimai vyrui, buvo malonu ją pamatyti.

Ji tarė, kad aš be reikalo spiriuosi – ji niekad to vardo nepasakys... bet kita vertus... galų gale...

– Ar tikrai nori žinoti, kas jis toks? Tai štai, jis...

Ir tylutėliai, aukštai pakėlusį siaurus antakius ir papūtusį suskirdusias lūpas, su lengva ironija, bet ne be švelnumo ir tarsi slopindama švilpesį, ji ištarė vardą, kurį išvalgusis skaitytojas jau seniai yra išpėjęs.

Waterproof, tarė Šarlotė. Kodėl niekingas vasaros dienos prie ežero prisiminimas šmėkštelėjo mano galvoje? Aš irgi jau seniai išpėjau tą vardą, tik to nesuvokiau. Dabar nepajutau nei skausmo, nei nustebimo. Ramiai įvyko susiliejimas, viskas sustojo į savo vietas, ir tarsi vaikiškoje dėlionėje susidėjo tas šakų raštas, kurį aš pamažu dėliojau nuo pat savo pasakojimo pradžios skaičiuodamas taip, kad reikiamu momentu nukristų sunokęs vaisius; taip, su tam tikru ir ydingu apskaičiavimu (ji dar kalbėjo, bet aš nebesiklausiau, paniręs į auksinę ramybę) išreikšti savo auksinę ir baisingą ramybę per tą logišką pasitenkinimą, kurį dabar turi patirti mano nedraugiškiausiai nusiteikęs skaitytojas.

Ji, kaip jau minėjau, vis dar kalbėjo. Galų gale išitraukiau į jos laisvai besiliejančią šneką. Jis, pasirodo, buvo vienintelis vyriškis, kurį ji beprotiškai mylėjo. Atsiprašau – o Dikas? Ak, Dikas – nuos-

tabus žmogus, tikra šeimyninė laimė ir visa kita, bet ji ne tai turėjusi galvoje. O aš – aš, žinoma, nesiskaitau?

Kurią laiką ji žiūrėjo į mane tarsi tik dabar suvokusi negirdėtą ir, ko gero, gana nuobodu, sudėtingą ir todėl niekam nereikalingą faktą, kad šalia jos sėdintis keturiasdešimtmetis, viskam svetimas, liesas, dabitiškas, trapus, prastos sveikatos džentelmenas su aksominiu švarku kažkada pažinojo ir dievino kiekvieną jos porą, kiekvieną besikalan-
tį jos vaikiško kūno plaukelį. Jos blyškiai pilkose akyse, už įkypų nepažįstamų akinių stiklų, mūsų varganas romanus vieną akimirką buvo atspindėtas, pasvertas ir atmestas tarsi nuobodus vakarėlis, tarsi iškyla darganotą dieną, į kurią atvyko tik patys neįdomiausi žmonės, tarsi nusibodęs pratimas, tarsi prie vaikystės prilipusio ir sudžiūvusio purvo luobas.

Mėšlungišku judesiu aš vos ne vos spėjau atitraukti kelį iš jos schematiško baksnojimo lauko – vieno iš jos naujųjų gestų.

Paprašė manęs nekalbėti kvailysčių. Kas praėjo, to jau nebėra. Pripažino, kad apskritai buvau geras tėvas, – nors čia pasakė gerą žodį. Kalbėk toliau, Dole Skiler.

Ar aš žinau, pavyzdžiui, kad jis buvo pažįstamas su jos motina? Netgi buvo laikomas senu šeimos draugu? Kad jis atvažiuodavo pas savo dėdę į Ramzdelį – ak, labai seniai – ir mamos klube skaitė pas-kaitą, o paskui staiga čiupo jai, Dolei, už nuogos rankos ir pasisodino ant kelių – matant visoms toms damoms, ir išbučiavo ją, o jai tada buvo tik dešimt metų, ir ji labai ant jo supyko. Ar aš žinau, kad jis pamatė ją ir mane tame kažkokių medžiotojų viešbutyje, kur jis rašė būtent tą pjesę – na, „Užburtuosius“, – kurią ji po dvejų metų repetavo Berdslėje? Kad jis sakė jai neįmanomus dalykus apačioje, hole? Ar aš žinau, kad – ak, iš jos pusės buvo bjauru įpainioti mane ir priversti patikėti, jog pagyvenusi dama Kler – jo giminaitė, ar ką, o gal buvusi gyvenimo draugė – ir, dievulėliau, kaip lengva buvo įkliūti, kai Veiso laikraštis išspausdino jo portretą!

Braislando laikraštyje portreto nebuvo. Iš tiesų baisiai smagu.

– Taip (tęsė ji), gyvenimas – komiškų numerių serija. Jeigu romanistas aprašytų Dolės gyvenimą, niekas juo nepatikėtų.

Čia iš virtuvės atsklido naminiai garsai – įvirtio Dikas ir Bilis paieškoti alaus. Pro praviras duris jie pamatė svečią, ir Dikas įėjo kambarin.

– Dikai, tai mano tėtis! – sušuko Dolė skardžiu, įsitempysiu bal-su, pasirodžiusiu man baisiai šiurkščiu ir džiaugsmingu, ir senu, ir

liūdnu, nes vaikas, seniai pasibaigusio karo veteranas, buvo beveik visiškai kurčias.

Jūros spalvos akys, juodas ežiukas, rausvi skruostai, neskustas smakras. Mes paspaudėme vienas kitam ranką. Diskretiškasis Bilis, kuris, matyt, didžiavosi tuo, kad viena ranka gali daryti tikrus stebuklus, – atnešė paties atidarytas alaus skardines. Norėjo išeiti. Perdėtas proletaro mandagumas. Jį privertė pasilikti. Tiesą sakant, ir aš, ir Skileriai buvome linkę bendrauti esant pašaliniams. Persėdau į nervingai suvirpėjusį supamąjį krėslą. Godžiai kramtydama, nėščia Dolė vaišino mane piliarožių bandelėmis, žemės riešutais ir bulvių traškučiais. Vyrai žvilgčiojo į jos trapų, jautrų, miniatiūrinį, senovišką, jaunai atrodantį, bet ligotą tėvą su aksominiu švarku ir kreminės spalvos liemene – galbūt vikontas.

Jiems pasirodė, kad atvykau kelioms dienoms, ir Dikas, smarkiai raukydamas kaktą, kas reiškė smarkų minties darbą, pasiūlė, kad Dolė ir jis miegosią virtuvėje, pasitiesę atsarginį čiužinį. Aš mostelėjau ranka ir paaiškinau Dolei (kuri savo ypatingai skardžiu balsu perdavė toliau), kad aš, važiuodamas į Lektoburgą, kur manęs laukia draugai ir gerbėjai, tik valandėlei užsukau jų aplankyti. Čia mes pastebėjome kraują ant vieno iš nedaugelio Biliui likusių pirštų (jis pasirodė esąs ne itin sėkmingas stebukladarys). Kaip moteriškai šmėkstelėjo anksčiau tokiu kampu nematytas šešėlio pridengtas griovelis tarp jos blankių krūtų, pasirodęs suknelės iškirptėje, kai ji pasilenkė prie luošio rankos! Ji nusivedė jį aptvarstyti į virtuvę (vonios nebuvo). Tris ar keturias mažas amžinybes, kurios stačiai tvinko nuo dirbtinės abipusių jausmų šilumos, Dikas ir aš likome vieni. Jis sėdėjo ant kėdės, trindamas priekines galūnes ir raukydamas kaktą; man kilo bereikalingas noras savo ilgais blizgančiais nagais išspausti inkštirus ant jo prakaituotos nosies. Man patiko jo geros, liūdnos akys ir labai balti dantys. Kur kas mažiau patrauklus buvo jo didžiulis apžėlęs Adomo obuolys. Kodėl jie taip retai skutasi, tie jauni sunokę vaikinai? Jis ir jo Dolė – jie ant šitos sofos aistringai mylėjosi bent šimtą aštuoniasdešimt kartų nuo tada, kai ji pastojo. O iki tol – kaip seniai jie pažįstami? Keista – mano širdyje nekilo jam jokių blogų jausmų; nejaučiau nieko, išskyrus kančią ir pasibjaurėjimą. Dabar jis trynė nosį. Neabejojau, kad pagaliau pravėręs burną jis pasakys (lengvai purtydamas galvą): „Ech, jūsų mergiotė, misteris Heizai, pirmos rūšies. Tai jau tikrai. Ir motina ji bus pirmarūšė“. Vargšelis pravėrė burną – ir gurkstelėjo alaus. Tai jam

suteikė pasitikėjimo savimi, ir jis gėrė mažais gurkšneliais su putom ant lūpų. Ji pasakė, kad jis nuostabus. Jis laikė delnuose jos mažas florentietiškas krūtis. Jo nagai buvo juodi ir aplūžinėję, bet pirštų nareliai, delno kaulai ir stiprus, grakštus riešas – buvo gerokai, išties gerokai kilmingesni už manusius. Pernelyg daug aukų draskiau savo vargšėmis išsikreivinusiomis rankomis, kad galėčiau jomis didžiutis: prancūzų frazės, stambūs valstiečio iš Korseto krumpliai, priploti austrų siuvėjo pirštai – štai jums Humbertas Humbertas.

Gerai. Jeigu jis nori tylėti, galiu patylėti ir aš. Ir apskritai man būtų ne pro šalį pailsėti šiame pritilusiam, mirtinai išgašdintame krėsle – kol išvažiuosiu ieškoti žvėries urvo: tada atitrauksiu pistoleto apyvarpę ir apsvaigsiu nuleistuko orgazmu – visada buvau ištikimas Vienos šamano sekėjas. Bet pamažu mane apėmė gailestis vargšeliui Dikai, kuriam kažkoku baisiu, beveik hipnotišku būdu trukdžiau ištarti vienintelę frazę, kurią jis gali sugalvoti („Jūsų mergiotė pirmos rūšies...“).

– Taigi, – tariau aš, – jūs ruošiatės išvykti į Kanadą?

Virtuvėje Dolė juokėsi – Bilis pasakė ar padarė kažką juokinga.

– Taigi, – sublioviau aš, – jūs ruošiatės išvykti į Kanadą? Tai yra ne į Kanadą, – vėl sublioviau, – noriu pasakyti – į Aliaską.

Jis delnais apglėbė stiklinę ir išmintingai linguodamas galvą atsakė:

– Ką gi, manau, kad jis susižeidė aštrių skardinės kraštu. Rankos jis neteko Italijoje.

Stebuklingas migdolmedis, žydintis šviesiai violetiniais ir rausvais žiedais. Nutraukta siurrealistinė ranka, pakibusi jų puantiniame karmine su maža gėlių pardavėja, ištatuota išorinėje riešo dalyje. Grįžo Dolė ir apklijuotas Bilis. Pamaniau, kad jos dviprasmis grožis, jos rudumu atmieštas blyškumas, galimas daiktas, sužadina luošio jausmus. Su palengvėjimu nusišiepęs, Dikas atsistojo. Jis manė, kad jam ir Biliui laikas grįžti prie nutraukto darbo. Manė, kad misteriumi Heizui ir Dolei yra apie ką pasišnekėti. Manė, kad dar pasimatysime iki man išeinant. Kodėl tie žmonės tiek daug mano ir taip retai skutasi, ir taip niekina klausos aparatus?

– Sėskis, – tarė ji, skambiai pliaukštelėjusi sau per klubus.

Aš vėl atsisėdau į supamąjį krėslą.

– Taigi grįžkime prie savo reikalų. Tu, vadinas, išdavei mane. Kur jūs nuvažiavote? Kur jis dabar?

Ji nuo židinio paėmė blizgančią perlenktą nuotrauką. Pagyvenusį moteris baltais drabužiais, stora, švytinti, kreivomis kojomis ir labai trumpa suknele; ir vyriškis su liemene; ruonio ūsai, laikrodžio grandinė. Vyro tėvai. Gyvena su jo brolio šeima Džune.

– Ar tikrai nenori papiroso?

Ji užsirūkė. Pirmą kartą pamačiau ją rūkančią. Humberto Rūsčiojo laikais tai buvo griežtai draudžiama. Lėtai, melsvame ūke iš karsto pakilo Šarlotė Heiz. Aš, žinoma, nesunkiai jį surasiu, per dėdę dantistą, jeigu nepasakys.

– Išdaviau tave? Ne.

Ji krestelėjo papiroso pelenus į židinį, greitai stuksendama per jį rodomuoju pirštu, lygiai taip pat darė jos motina, ir visiškai taip pat, Dieve mano, nagu nukrapštydavo prie lūpos prilipusią papiroso popieriaus skiautelę. Ne. Ji manęs neišdavė. Viskas įvyko draugiškai. Eduza buvo perspėjusi ją, kad Kle neabejingas mažoms mergaitėms – kartą jo vos nepasodino į kalėjimą, beje, ir jis žinojo, kad ji žino. Delnu parėmusi alkūnę, ji užtraukė dūmo, nusišypsojo, išpūtė, vėl sprigtelėjo židinio pusėn. Nugrimzdo į prisiminimus. Reikalas tas, kad jis matė kiaurai (su šypsena) visus ir viską, nes buvo ne paprastas, kaip kad aš arba jinai, o genijus. Nuostabus žmogus. Ir didelis linksmuolis. Kvatojosi iki ašarų, kai ji prisipažino jam apie mūsų santykius, kokia čia išdavystė, jeigu buvo visiškai saugu jam papasakoti?

– Tai šitaip. Kle – visi jį vadino Kle...

Taip sutrumpintai panašiai vadinosi jos vasaros stovykla („Le“). Įdomus sutapimas. Jis, vadinasi, nusivežė ją į prašmatnią rančą, esančią per tris šimtus mylių nuo to, kaip jį ten... Elefanto (Elfins-tono). O kaip vadinosi ranča? Ak, pavadinimas baisiai kvailas: Duk-Duk – bereikšmis žodis (na, tarkime)... bet dabar, tiesą sakant, tai nesvarbu, nes toji vieta išnyko, išgaravo. O kaip buvo nuostabu – aš negalintis nė įsivaizduoti fenomenalios tos rančos prabangos – ten buvo *visko*, iš tikrųjų *visko* – netgi nuosavas krioklys namo viduje! Galbūt aš prisimenantis rudaplaukį tipą, su kuriuo mes (*mes!*) kartą žaidėme tenisą? Tiesą sakant, ranča priklausė rudaplaukio broliui, bet jis Kle užleido ją visai vasarai. Kai jiedu su Kle atvažiavo, jiems surengė kažką panašaus į karūnavimą, o paskui paėmė ir įmetė į baseiną, vos nenuskandino, kaip kad daroma plaukiant per pusiaują. Na, pats žinai...

Ji užvertė akis rodydama dirbtinį paklusnumą likimui.

– O kas toliau?

Tai štai. Jis žadėjo rugsėjo mėnesį nuvežti ją į Holivudą – gal tiksliai epizodiniam vaidmeniui filme, statomame pagal jo pjesę „Auksinės stygos“. Ji netgi tikėjusis, kad gaus dubliuoti vieną iš žinomiausių aktoriukų, vaidinančių šviesos nužertame teniso korte. Deja, nieko panašaus nė iš tolo nebuvo.

– Kur dabar tas niekšas?

Kodėl – niekšas? Daugeliu atvejų nuostabus žmogus. Bet gyvenimas toje rančoje buvo vienos girtuoklystės ir narkotikai. Ir, žinoma, seksualiniame gyvenime jis buvo tikras pabaisa, o jo draugai buvo jo vergai. Aš negalintis nė įsivaizduoti (aš, Humbertas, negaliu sau įsivaizduoti!), ką jie visi išdarinėjo Duk-Duko rančoje. Ji kategoriškai atsisakė dalyvauti tuose dalykuose, ir jis ją išvarė.

– Kokiuose dalykuose?

Ak, keistuose, bjauriuose, fantastiškuose dalykuose. Matai, jis ten turėjo mergaičių ir berniukų, buvo ir keli suaugę vyriškiai, ir buvo reikalaujama, kad mes visi išsirengę iki plikumo išdarinėtume dievai žino ką, o madam Damor viską filmavo. (Markizo de Sado Žiustinau buvo dvylika metų.)

– Ką būtent išdarinėtumėte?

– Ak, visokias bjaurystes... Ak, aš ne, tikrai, aš ne... (tą „aš“ ji tarė tarsi slopinamą riksmą, įsiklausydama į kamuojančio skausmo šaltinį, ir nerasdama žodžių išskėtė visus penkis įstrižai kertančios orą rankos pirštus. Ne – negalėjo, atsisakė išsamiau paaiškinti, girdint iščiose tūnančiam kūdikiui).

Ką gi, šventa teisybė.

– Bene dabar tai svarbu, – tarė ji, kumščiu maigydama pagalvę ir priguldama ant sofos pilvu į viršų. – Bjaurius dalykus, purvinius dalykus. Aš pasakiau – ne, nė už ką, ne... (ji pavartojo necenzūrinį, spaudai netinkamą žodį pavadinti įnori, gerai žinomą mums abiem) su tavo bjauriais vaikigaliais, nes man esi reikalingas tik tu. Tada jis mane ir išmetė lauk.

Pasakoti liko nedaug. Tą žiemą (1949–1950) Feja ir ji sunkiu darbu užsidirbdavo duonai. Dvejus metus ji ėjo iš vienos vietos į kitą, dirbdama pakelės restoranėliuose, o paskui sutiko Diką. Ne, ji nežinanti, kur dabar tasai. Veikiausiai kur nors Niujorke. Jis tikrai įžymus žmogus, ir surasti jį nebūtų sunku, jei tik ji norėtų. Feja pabandė grįžti į rančą,

bet ji daugiau nebeegzistavo – sudegė iki pamatų, nebeliko *nieko*, tik juoda šiukšlių krūva. Šitai jai pasirodė taip keista, taip keista...

Ką gi, Mak Ku namas irgi sudegė...

Ji prisimerkė ir prasižiojo, atsirėmusi į pagalvę ir nuleidusi vieną švelnią kojelę ant grindų. Grindys buvo nuožulnios, plieninis rutuliukas nuriedėtų iki pat virtuvės. Dabar žinojau viską, ką man reikėjo žinoti. Neturėjau ketinimų kankinti savo meilutės. Kažkur už Bilio lūšnos radijas po darbo dienos uždainavo apie beprotišką, pasmerktą meilę, ir štai ji buvo priešais mane, jau aplamdyta, jau su išbrinkusiomis gyslomis ant vaikiškų rankų, su blyškia dilbio žąsies oda, su „beždžioniškomis“ ausimis, su neskustomis pažastimis, štai ji pusiau gulėjo priešais mane (mano Lolita!), septyniolikos metų beviltiškai nuvytusi, su tuo kūdikiu iščiose, jau, ko gero, svajojančiu tapti dideliu vadeiva ir 2020 metais išeiti į pensiją, – ir aš žiūrėjau, ir negalėjau atsižiūrėti, ir žinojau – taip pat tvirtai, kaip ir tai, kad mirsiu, – kad myliu ją labiau už viską, ką kada nors esu matęs ar galėjau išsivaizduoti šiame pasaulyje, ar svajojau pamatyti aname. Iš jos liko tik lengvutis žibuoklių dvelksmas, lapų kritimo aidas tos nimfetės, ant kurios praesity užvirtau su šitokiais riksmis; aidas ant raudono skardžio krašto, pamiškėj po balsvu dangumi tolumoje, kur rudi lapai, užtvenkę upelį, vienas paskutinis žiogelis sausoje žolėje... Ne, ačiū Dievui, aš dievinau ne tik šitai. Nuodėmė, kurią, būdavo, puoselėdavau sutaršytose širdies šakose, *mon grand péché radieux**, susitraukė iki savo esmės: iki bevaisės ir egoistinės ydos; būtent ją ir stengiausi išbraukti ir prakeikti. Galite šaipytis iš manęs ir grasinti išvaryti visus iš teismo salės, bet kol man neužkimš burnos ir neprišmaugs, garsiai skelbsiu savo vargšę tiesą. Mirtinai noriu, kad visas pasaulis sužinotų, kaip aš myliu savąją Lolitą, *šitą* Lolitą, išblyškusią ir išniekintą, nešiojančią po širdimi svetimą kūdikį, bet vis dar pilkaakę, vis dar pajuodintomis blakstienomis, vis dar rusvaplaukę ir migdolinę, vis dar Karmenutę, vis dar mano, mano... *Changeons de vie, ma Carmen, allons vivre quel-que part où nous ne serons jamais séparés.*** Ohajas? Masačusetso brūzgynai? Merė Mei? Nesvarbu, net jeigu jos akys apsiblaus iki žuvies trumparegiškumo, net jei speneliai

* Mano didžioji, džiaugsmingoji nuodėmė.

** Pakeisim gyvenimą, mano Karmen, apsigyvensim kur nors, kur niekuomet neišsiskirtume (P. Merimė).

išpamps ir suskeldės, o nuostabią, jauną, aksominę angelę gimdymas išniekins ir perplėš – netgi tada aš vis tiek eisiu iš proto vos pamatęs tavo brangų, ištįsusį veidą, vos išgirdęs tavo gerklinį jauną balsą, manoji Lolita.

– Lolita, – tariau aš, – galbūt tai beprasmiška ir bereikalinga, bet aš turiu šitai pasakyti. Gyvenimas labai trumpas. Nuo čia iki seno automobilio, kuris tau taip gerai pažįstamas, – dvidešimt, gal dvidešimt penki žingsniai. Tai labai neilgas pasivaikščiojimas. Ženk tuos dvidešimt penkis žingsnius. Ir gyvensime kartu iki gyvenimo pabaigos.

*Carmen, voulez-vous venir avec moi?**

– Nori pasakyti, – atsakė ji išplėtusi akis ir kilstelėjusi nuo pagalvės (pasiruošusi kirsti gyvatę), – nori pasakyti, kad duosi mums (mums!) pinigų tik tada, jei permiegosiu su tavim viešbutyje? Tu tą nori pasakyti?

– Ne, ne. Tu mane ne taip supratai. Aš noriu, kad tu paliktum savo atsitiktinį Diką ir šitą baisią skylę ir persikeltum pas mane – gyventi su manimi, mirti su manimi, viską viską su manimi (persakau savo žodžių esmę).

– Tu nenormalus, – tarė ji, nutaisydama vaikišką grimasą.

– Pamąstyk, Lolita. Niekas nepasikeis. Išskyrus vieną dalyką, bet tai nesvarbu (nebus atšauktas nuosprendis, norėjau pasakyti, bet nepasakiau). Šiaip ar taip, net jeigu atsisakysi, vis tiek gausi savo... *trousseau***.

– Tu nejuokauji? – paklausė Dolė.

Perdaviau jai voką su keturiais šimtais dolerių ir čekiu trimis tūkstančiams šešiams šimtams.

Nepatikliai, abejodama ji priėmė *mon petit cadeau****, ir staiga jos kaktą užliejo žavinga rausva spalva. ♣

– Luktelėk, – tarė ji su kankinama jėga, – tu mums duodi keturis tūkstančius dolerių?

Prisidengiau veidą rankomis ir pratrūkau ašaromis – karščiausiomis iš visų kada nors mano pralietų. Jaučiau, kaip jos sunkiasi pro pirštus ir teka smakru, degina mane, mano nosis buvo užsikimšusi, ir aš negalėjau susivaldyti, staiga ji palietė mano riešą.

* Karmen, ar tu eisi su manim?

** Kraitį.

*** Mano mažytę dovanėlę.

– Mirsiu, jeigu paliesi mane, – tariau aš. – Ar tu visiškai tikra, kad nevažiuosi su manim? Ar nėra nors mažutytės vilties, kad važiuosi su manim? Atsakyk tik į šį klausimą.

– Ne, – tarė ji, – ne, mielasis, ne.

Pirmą kartą gyvenimą ji mane šitaip pavadino.

– Ne, – pakartojo ji. – Apie tai negali būti nė kalbos. Jau greičiau grįžčiau pas Kle. Reikalas tas, kad...

Jai, matyt, pritrūko žodžių. Mintyse aš užbaigiau už ją („...jis sudaužė mano širdį, o tu sudaužei tik mano gyvenimą“).

– Šitai taip nuostabu, – tęsė ji, plast! (vokas nuo sofos nuslydo ant grindų, ji pakėlė jį), – tiesiog neįtikėtina nuostabu iš tavo pusės... tokią daugybę pinigų! Tai išsprendžia visas problemas. Galime išvažiuoti nors kitą savaitę. Nustok verkti, prašau. Tu turi suprasti. Nori, atnešiu dar alaus? Ak, neverk! Labai gailiuosi, kad tave apgaudinėjau, bet dabar jau nieko nepadarysi.

Aš nusišluosčiau veidą ir pirštus. Ji šypsojosi, žiūrėdama į *cadeau*. Ji džiūgavo. Norėjo pašaukti Diką. Pasakiau, kad po valandėlės man jau bus laikas važiuoti ir kad visiškai nenoriu jo matyti. Mes bandėme rasti temą pokalbiui. Kažkodėl prieš save mačiau – vaizdas virpėjo ir mirguliavo tarsi šilkas ant drėgnos tinklainės – akį traukiančią dvylikos metų mergaitę, sėdinčią ant slenksčio ir skambiai poškinančią akmenukais į tuščią skardinę. Aš norėjau pasakyti ką nors nereikšmingo: „Įdomu, kas nutiko mažajai Mak-Ku – ar ji pasveiko?..“ – bet laiku susivokiau išsigandęs, kad ji paprieštaraus: „Įdomu, kas nutiko mažajai Heiz?“ Galop teko grįžti prie piniginių klausimų. Perduotas jai čekis buvo jos motinos namo nuomos grynas pelnas. Ji nustebo – manė, kad jis seniausiai perduotas. Dar ne (aš, tiesa, iš tikro buvau jai tą sakęs, norėdamas nutraukti bet kokius saitus su Ramzdeliu). Netrukus įgaliojau jai atsiųs išsamią finansinę ataskaitą. Kai kurių nebrangių akcijų, priklausiusių jos motinai, vertė neapsakomai išaugo. Ne, man jau tikrai laikas. Man laikas eiti ir rasti jį, ir sunaikinti.

Žinojau, kad neištversiu jos lūpų prisilietimo, todėl ilgokai vaikštinėjau atatupstas tarsi šokdamas kokį pamaivišką šokį kiekvieną kartą, kai ji ir jos pilvas darė judesį manęs link.

Ji su šuniu palydėjo mane iki automobilio. Mane nustebino (ne, tai stilistinė figūra – nė kiek nenustebino), kad pamačiusi automobilį, kuriuo tiek daug važinėjo būdama ir vaikas, ir nimfetė, ji nė kiek nesusijaudino. Tik tarstelėjo, kad jis nuo senatvės kai kur net patamsėjo.

Atsakaiu, kad mašina priklauso jai, kad galiu važiuoti ir autobusu. Paprašė manęs nekalbėti kvailysčių, jie lėktuvu nuskrisią į Jupiterį ar Jukoną ir ten nusipirksią automobilį; pasakiau, kad tokiu atveju perku iš jos šį seną laužą už penkis šimtus dolerių.

– Šitaip netrukus tapsime milijonieriais! – sušuko ji iš susižavėjimo garsiai lekuojančiam šuniui, kurio jie neketino imti kartu.

*Carmencita, lui demandais-je...**

– Ir paskutinis žodis, – tariu savo bjauriai taisyklinga anglų kalba. – Ar tu visiškai tikra, kad – na, gerai, ne rytoj ir ne poryt – bet kada nors, nesvarbu kada, neužsimanysi atvažiuoti pas mane gyventi? Sukursiu visiškai naują dievą ir dėkosiu jam garsiai klykaudamas, jei tik suteiksi man nors tokią mikroskopinę viltį (bendra prasmė).

– Ne, – atsakė ji šypsodamasi, – ne.

– O juk tai ši bei tą pakeistų, – tarė Humbertas Humbertas.

Paskui jis išsitraukė pistoletą... tai yra skaitytojas galbūt laukia mano tokio pusgalviško knyginio poelgio. O man tokia mintis nė į galvą negalėjo ateiti.

– Viso-o gero-o! – išdainavo ji, mano amerikietiška, miela, nemirtinga, mirusi meilė; nes ji mirusi ir nemirtinga, jeigu skaitote šias eilutes (turiu galvoje oficialų susitarimą su vadinamąja valdžia).

Nuvažiudamas girdėjau, kaip ji skardžiu balsu šaukė savąjį Diką; šuo banguojančiu storo delfino aliūru leidosi lydėti automobilį, tačiau buvo pernelyg apsunkęs ir senas, tad netruko atsilikti.

Diena merdėjo, aš jau riedėjau greitkeliu dulkiant lietučiui, ir kad ir kaip dalykiškai dvyniai čiuzinėjo priekiniu stiklu, jie nespėjo šluostyti mano ašarų.

30

Pavakare Iks plentu (numerio nepamenu) išvažiavęs iš Koulmonto, būčiau galėjęs paryčiais jau būti Ramzdelyje, bet susigundžiau tariaimai sutrumpinti kelią. Man reikėjo patekti į Ygrek plentą. Žemėlapis prikišamai rodė, kad iškart už Vudbaino, prie kurio artėjau vėlyvą

* Mažoji Karmen, paklausiau aš ją...

vakarą, galiu išsukti iš Iks plento ir pasiekti reikiamą kelią šoniniu vieškeliu. Juo važiuoti reikėtų kokią valandą (keturiasdešimt mylių). Antraip tektų Iks plentu riedėti kokias šimtą mylių ir tik tada įsukti į tingų, vingiuotą Zet kelią, kuris nuvestų mane į reikiamą plentą.

Tačiau vieškelis ėjo vis blogyn, duobės – vis baisyn, purvas – vis tirštin, ir kai, nuvažiavęs dešimt pusaklių, velniškų, vėžliškių mylių, sumaniau apsisukti ir grįžti atgal, mano senas, silpnas „Ikaras“ užstrigo giliame molyje. Aplink buvo tamsu, jokios švieselės, viskas persunkta drėgme ir neviltimi. Mano žibintai pakibo virš plataus griovio, pilno vandens. Apylinkė, jei tokia ir egzistavo, buvo juoda dykuma. Kad ir kaip bandžiau išsivaduoti, užpakaliniai ratai, įstrigę molyje, tik kaukė iš nevilties. Keikdamas likimą, nusirengiau dabišią kostiumą, užsimoviau darbinės kelnes, apsiaviau guminius batus, apsilvilkau kulku išvarpytą megztinį ir kokias keturias mylias žygiavau atgal, pakelės fermos link. Einant lietus prapliupo kaip iš kibiro, tačiau grįžti atgal lietpalčio pritrūkau jėgų. Tokio pobūdžio nutikimai mane įtikino, kad turiu sveiką širdį – nepaisant neseniai nustatytos diagnozės. Apie vidurnaktį remontininkas išlaisvino mano automobilį. Šiaip taip grįžau į Iks plentą ir nuriedėjau toliau. Po valandos mane užpuolė baisus nuovargis. Bevardžiame miestelyje sustojau prie šaligatvio ir tamsoje iki valiai prisisiurbiau saldaus džino iš ištikimos gertuvės.

Seniai liovėsi liję. Juodavo šilta Apalačų naktis. Kartais pro mane pravažiudavo automobiliai: tolstantys rubinai, artėjantys briliantai; bet miestelis miegojo. Ant šaligatvių nesistumdė linksma vaikštinėjančių žmonių minia, kurią naktimis matai mūsų saldžioje, sunokusioje, pūvančioje Europoje. Aš čia vienas mėgavausi nekaltos nakties palaima ir savo baisiomis mintimis. Ant šaligatvio stovinti vielinė pintinė buvo labai skrupulinga, palyginti su tuo, kas į ją metama; užrašas skelbė: „Šiuokšlėms ir popieriams, bet ne atliekoms“. Virš fotoaparatu parduotuvės švietė chereso raudonumo raidės. Ant vaistinės frontono skurdo milžiniškas termometras su laisvinamųjų vaistų pavadinimu. Rubinovo juvelyrinė parduotuvė puikavosi vitrina su pusbrangiais akmenimis, atsispindinčiais raudoname veidrodyje. Audeklinėje skalbyklos „Momentas“ gelmėje plaukiojo fosforinis laikrodis su žalsvai švytinčiomis rodyklėmis. Kitoje gatvės pusėje pro miegus garažas sakė: „Autas ir Biliai“ (iš tikrųjų – „Automobiliai“). Lėktuvas, kurį tas pats Rubinovas išpuošė spindinčiais akmenėliais, gausdamas pralėkė

aksominiu dangumi. Kiek daug man yra tekę matyti nenubundamai miegančių miestelių! Ir šitas buvo anaip tol ne paskutinis.

Leiskite man šiek tiek patinginiauti – juk jo likimas nulemtas. Neoninių ugnių, mirksinčių kitoje gatvės pusėje, ritmas buvo dvigubai lėtesnis už mano širdies plakimą: didelio kavinuko apybrėža virš restorano kas dvi sekundes blykstelėdavo smaragdine gyvybe ir, vos tik užgesdavo, jį pakeisdavo rausvos raidės, skelbiančios: „Puiki virtuvė“, – bet kavinukas prieš smaragdinį prisikėlimą iš mirusiųjų vis tiek erzino savo latentiniu šešėliu. Mes darėme rentgeno nuotraukas, tai buvo laikoma puikia pramoga. Rubininis ir smaragdinis miestelis buvo netoli „Užburtųjų medžiotojų“. Aš vėl raudojau, girtėdamas nuo nesuvokiamos praeities.

31

Toje vienišoje stotelėje tarp Koulmonto ir Ramzdelio (tarp tyrosios Dolės Skiler ir plepiojo dėdės Aivoro) aš permaščiau visas savo bylos aplinkybes. Labai aiškiai mačiau ir save, ir savo meilę. Palyginus su šia, visos ankstesnės tokio pobūdžio apžvalgos atrodė nevertos dėmesio. Prieš porą metų metafizinio smalsumo valandėlę kreipiausi į protingą, prancūziškai kalbantį dvasininką, į kurio rankas perdaviau pilką protestanto netikėjimą senamadišku popiežišku gydymo kursu, vildamasis, kad egzistuojantis Aukščiausiasis Teisėjas padės atsikratyti nuodėmės jausmo. Tais šaltais rytais nuo šerkšno nériniuotame Kvebeke gerasis abatas dirbo su manimi su subtiliausiu švelnumu ir supratimu. Aš esu be galo dėkingas ir jam, ir didžiai organizacijai, kurios atstovas jis yra. Deja, man nepavyko pakilti virš vieno paprasto žmogiško fakto: kad ir kokią dvasinę paguodą būčiau gavęs, kad ir kokia litofaninė amžinybė būtų man pažadėta, niekas neįstengtų priversti mano Lolitos pamiršti viso to baisumo ir purvo, kurį ji patyrė dėl mano geidulių. Kadangi man (man, tokiam, koks esu dabar, su dabartine savo širdimi, užauginta barzdele ir prásidėjusiu fiziniu irimu) nebuvo įrodyta, kad maniako elgesys, atėmęs vaikystę Šiaurės Amerikos mažametei mergaitei, Doloresai Heiz, amžinybės požiūriu neturi nei vertės, nei svorio – kadangi šitai man nebuvo įrodyta (o jeigu būtų įmanoma įrodyti, tada gyvenimas – vulgarus farsas), tai

nerandu nieko kito, kas galėtų sušvelninti mano elgesį ir geidulius, tik nuobodų ir labai čia pritinkantį žodžio meno paliatyvą. Šį skyrelį užbaigsiu seno ir kažki kada egzistavusio poeto citata:

*Dorovės muitą – kad jį griausmas! –
Uždėjo mūsų grožio jausmas.*

32

Prisimenu dieną, kai pirmosios mūsų kelionės – mūsų pirmojo rojaus rato – metu tam, kad galėčiau laisvai mėgautis savo fantasmagorijomis, priėmiau svarbų sprendimą: nekreipti dėmesio į tai (šitai buvo baisiai akivaizdu!), kad aš jai – ne mylimasis, ne žavus vyriškis, ne artimas draugas, netgi apskritai ne žmogus, o tik pora akių ir storas, pėdos ilgio falas – be to, sakau tik tai, ką galima pasakyti. Prisimenu dieną, kai atsiėmęs atgal (grynai praktiškai) pažadą, iš gryno išskaičiavimo duotą jai iš vakaro (dėl ko nors, ko mano juokingai mergiotei baisiai norėjosi, pavyzdžiui, nueiti į naują ratukinių pačiūžų čiuožyklą su ypatinga plastikine danga arba be manęs nueiti į dieninį kino seansą), aš atsitiktinai, dėl dviejų veidrodžių ir pravertų durų derinio, iš vonios pamačiau jos veido išraišką – sunkiai nusakomą išraišką tokio visiško bejėgiškumo, jau beveik pereinančio į nedrumsčiamą silpnaprotystės ramybę – kaip tik todėl, kad neteisybės ir neišveikiamumo jausmas pasiekė savo ribą, o juk kiekviena riba leidžia suvokti kažką esant už jos – iš čia ir apšvietimo neutralumas; ir turėdami galvoje, kad tie pakelti antakiai ir pravertos lūpos buvo vaiko, jūs dar geriau įvertinsite, kokios apskaičiuoto gašlumo prarajos ir pakartotinai atsispindėjusi nevilts sulaikė mane, kad nepulčiau prie jos brangių kojų ir žmogiškai nepravirkčiau – ir nepaaukočiau savo pavydo dėl to iki šiol nepatirto malonumo, kurį Lolita tikėjosi patirti bendraudama su purvinais ir pavojingais išorinio pasaulio vaikais, pasaulio, kuris Lolitai atrodė esąs tas tikrasis.

Turiu ir kitų prismaugtų prisiminimų, kurie šiandien iškyla kaip neišsivysčiusios pabaisos, kankinančios mane. Kartą Berdslėjaus gatvėje, kurioje matėsi besileidžianti saulė, ji kreipėsi į mažąją Evą Rozen (abi nimfetes lydėjau į koncertą ir eidamas paskui jas minioje

prie kasos priėjau taip arti, kad iširemdavau į jas) – ir štai girdžiu, kaip Lolita į Evos žodžius, kad „jau geriau mirtis nei Miltonas Pinskis (pažįstamas gimnazistas) ir jo samprotavimai apie muziką“, labai ramiai ir rimtai atsako: „Žinai, mirtis baisi tuo, kad tada žmogus su savimi lieki vienas pats“; ir tada, kol aš tarsi automatas mindžikavau vatinėmis kojomis, mane pribloškė tai, kad aš nežinau visiškai nieko, kas dedasi mano mylimosios galvutėje, ir kad, galimas daiktas, už nepakeliamų paauglišių šampū jos galvoje rasis ir žydintis sodas, ir saulėlydis, ir rūmų vartai – padūmavusi stebuklinga sritis, į kurią man, apgailėtinu spazmu bjaurojančiam savo skarmalus, kelias užgintas; nes dažnai esu pastebėjęs, kad gyvendami taip, kaip kad mudu su ja gyvenome, izoliuotame absoliutaus blogio pasaulyje, mes jautėmės keistai nejaukiai, jei bandydavau pasikalbėti su ja apie kokius nors pašalinius dalykus (apie kuriuos Lolita galėtų kalbėtis su vyresniu draugu, su tėvu, su normaliu mylimuoju, aš su Anabele, su sublimuotu, išlaižytu, išanalizuotu, sudievintu Haroldu Heizu) – apie meną, poeziją, taškelius ant Hopkinso upėtakio ar nuskustą Bodlero galvą, apie Dievą ir Šekspyra, apie bet kurią *tikrą* dalyką. Nė už ką! Savo pažeidžiamumą ji pridengdavo išūlumo ir apsimestinio nuobodulio šarvais, tuo tarpu aš, vartodamas toną, skirtą savo nelaimingiems moksliniams komentarams, nuo kurio man pačiam maudė dantis, sulaukdavau tokių šiurkštumo ir vulgarumo sprogimų, kad kalbėtis buvo neįmanoma, o, mano vargše, nukankinta mergaite.

Aš mylėjau tave. Buvau penkiakojė pabaisa, bet aš tave mylėjau. Buvau žiaurus, žemas, visoks, koks tik įmanoma, *mais je t'aimais, je t'aimais!** Būdavo minučių, kai žinojau, ką tu jauti, ir neišpasakytai dėl to kankinausi, vaikelio mano, mano mažoji Lolita, drąsioji Dole Skiler...

Prisimenu kai kurias tokias minutes – pavadinkime jas ledkalniais rojuje, – kai pasisotinęs ja, nusilpęs nuo pasakiško, beprotiško triūso, bejėgiškai gulėdamas po žydra juosta, einančia išilgai kūno, aš, būdavo, apkabindavau ją su slopinama žmogiško (pagaliau!) švelnumo aimana.

Jos oda švytėjo apšviesta neono spindulio, išpindusio pro žaliuzes iš motelio kiemo, jos juodos kaip suodžiai blakstienos sulipo; jos

* Bet aš mylėjau tave, mylėjau tave.

pilkos, nesišypsančios akys atrodė dar abejingesnės nei paprastai, – ji buvo baisiai panaši į mažą pacientę, po rimtos operacijos dar ne visai atsipeikėjusią po narkozės; ir tada mano švelnumas virsdavo gėda ir siaubu, ir aš guosdavau ir sūpuodavau mažąją našlaitę Lolitą, gulinčią ant mano marmurinės krūtinės, murkdamas panardindavau veidą jos šiltose garbanose, glostydavau ją aklai, ir kaip Lyras prašydavau jos palaiminimo, o pačioje šio kankinančio nesavanaudiško švelnumo viršūnėje (valandėlę, kai mano siela tarsi pakibdavo virš jos nuogybės ir buvo pasiruošusi atgailauti) staiga su niekšiška ironija geidulys sukildavo vėl... „Ak, ne!“ – sakydavo Lolita atsidūsėdama ir pakeldama akis į dangų, o kitą valandėlę ir švelnumas, ir žydras spindulys – viskas prapuldavo.

Mūsų šiuolaikinis supratimas apie tėvo ir dukters santykius smarkiai sugadintas scholastinėmis nesąmonėmis ir standartiniais psichoanalitinės krautuvėlės simboliais; tačiau tikiuosi, kad žemiau einančios eilutės kreipiasi į nešališkus skaitytojus. Kartą, kai vienos jos draugės (storuliukės Avisės Čipman) tėvas garsiu automobilio signalu iš gatvės davė ženklą, kad atvažiavo pasiimti savo pabaisiukės, pajutau pareigą pakviesti ją į svetainę; jis prisėdo valandėlei, ir, kol mes šnekučiavomės, Avisė glaustėsi prie jo ir galop užsiritu ant kelių. Neprisimenu, tiesa, ar esu kur minėjęs, kad Lolita svetimiems turėjo ištis žavią šypsena – primerktos akys ir meilus, svajingas visų veido bruožų spindesys, – šypsena, kuri, žinoma, nieko nereiškė, bet kuri buvo tokia nuostabi, tokia nelytėtai švelni, kad ją sunku paaiškinti atavizmu, magišku genu, nevalingai nušviečiančiu veidu, – senovinio pasisveikinimo ženklas (svetingumo prostitucijos, pasakys šiurkštesnis skaitytojas). Ji stovėjo nuošaliau, kai misteris Čipmanas atsisėdo ir ėmė šnekėti, sukinėdamas skrybėlę rankose, o paskui – ak, pažvelkite, kaip kvaila iš mano pusės, praleidau svarbiausią garsiosios Lolitos šypsenos savybę, būtent: jos saldus tarsi nektaras, spindintis skruostų duobutėmis žaidimas niekada nebūdavo skirtas svečiui, o laikėsi, taip sakant, savo paties tolimoje žydinčioje tuštumoje arba su trumparegišku įteiklumu klaidžiojo po atsitiktinius daiktus – taip buvo dabar. Tą valandėlę, kai storulė Avisė priėjo ir ėmė trukdyti savo tėvui sukinėti skrybėlę, Lolita tyliai spinduliavo, žiūrinėdama ir čiupinėdama vaisių peilį, gulintį ant stalo krašto, į kurį ji atsirėmė toli toli nuo manęs. Avisė dabar nusitvėrė tėvo kaklo ir ausies, ir jis įprastu judesiu apglėbė savo negrabią ir stambią atžalą, ir staiga pamačiau, kaip Lolitos šypsena

ėmė gesti, virto sustingusių šypsenos šešėliu, o vaisių peilis nuslydo nuo stalo ir sidabrinėmis kriaunomis atsitiktinai užgavo čiurną, ir taip skaudžiai, kad ji aiktelėjo, susirietė ir tučtuojau, šokinėdama ant vienos kojos, veidu, išdarkytu tos siaubingos įžanginės grimasos, kuri iškreipia vaiko ištemptas lūpas prieš apsiverkiant, Lolita išnyko iš kambario, o jai iš paskos išbėgo ir ėmė guosti geroji Avisė, kuri turėjo tokį puikų, rausvaskruostį tėvą ir mažą papūtžandį brolių, ir ką tik gimusią sesutę, ir namų jaukumą, ir du mokačius šypsotis škotų aviganius, o Lolita neturėjo nieko.

Paruošiau grakštų šios scenos priedą: mes vis dar Berdslėjuje, Lolita, su knyga sėdinti prie židinio, pasiražo, krenkšteli ir klausia:

– Kur, tiesą sakant, ji palaidota?

– Kas?

– Ak, tu gi žinai – mano papjauta mama.

– Tu puikiai žinai, kur yra jos kapas, – atsakiau aš kuo ramesniu balsu ir pasakiau kapinių netoli Ramzdelio, tarp geležinkelio ir kalvos, nuo kurios matosi ežeras, pavadinimą. – Be to, – pridūriau, – jos netyčinės mirties tragediją nevertėjo suniekinti tokiu epitetu, kokį tu radai reikalą pavartoti. Jeigu iš tikrųjų nori savyje įveikti mirties idėją...

– Na, vėl užsivedei, – tarė Lolita ir tingiai išėjo iš kambario.

Aš ilgai žiūrėjau į ugnį pro deginančias ašaras. Paskui pakėliau nuo grindų jos knygą. Kažkokia niekam verta nesąmonė „jaunimui“. Mažoji paniurėlė Mara nesitikėjo, kad jos pamote taps linksma, supratinga, rudaplaukė jauna moteris, kuri paaiškino Marai, kad velionė Maros motina įvykdė herojišką poelgį, nes sąmoningai nerodė jokios meilės savo dukrai, iš tiesų beprotiškai mylimai. Herojiška motina merdėjo nuo nepagydomos ligos ir nenorėjo, kad mergaitė paskui liūdėtų jos netekusi. Kitas mano vietoje raudodamas pultų viršun pas Lolitą; tuo tarpu aš, kaip visada, buvau linkęs pasirinkti dorybingą nesikišimo higieną. Tačiau dabar, raitydamasis kaip kirmėlė ir iškviesdamas praeitį, aš prisimenu, kad tą ir kitus kartus buvau nusistatęs nekreipti dėmesio į Lolitos būseną, kad nereikėtų skaudinti niekšo Humberto. Kai mano motina kiaurai peršlapusia suknele, sunkiai kvėpuodama, greitai slenkančiame rūke nubėgo žaibų nutvieksa kalno ketera ties Molinetu viršun, kur ją nutrenkė žaibas, aš buvau dar kūdikis, ir vėliau man nėra pavykę įskiepyti sau jokio visuotinai priimto našlaitiško ilgesio, kad ir kaip žiauriai mane taršė psichoterapeutai vėlesniais depresijos periodais. Bet turiu prisipažinti, kad žmogus su

tokia galinga vaizduote kaip aš negali aiškinti, kad nepažįsta visiems žmonėms būdingų emocijų. Taip pat galimas daiktas, kad aš pernelyg pasikloviau nenormaliai šaltais Šarlotės ir jos dukters santykiais. Tačiau siaubinga šio klausimo esmė štai kokia. Mano šabloninė Lolita mūsų negirdėto, nepadoraus sugyvenimo metu pamažu padarė išvadą, kad net pats nelaimingiausias šeimyninis gyvenimas yra geriau nei kraujomaišos parodija – o nieko geriau aš savo benamei mergaitei duoti negalėjau.

33

Grįžtu į Ramzdelį. Artėju prie jo nuo ežero pusės. Saulėta popietė žiūri išvertusi akis: purvinu automobiliu važiuodamas pro šalį įžiūrėjau briliantines kibirkštis tarp tolumoje dunksančių pušų. Pasukau į kapines, išlipau ir pavaikštinėjau tarp įvairaus kalibro paminklų. Bonjour, Šarlote. Į kai kuriuos kapus buvo išmeigtos pusiau permatomos tautinės vėliavėlės, be judesio kabančios kiparisų šešėlyje, kur nepasiekia nė menkiausias vėjo gūsis. Ek, Edi, nepasisekė tau, pamaniau, mintimis kreipdamasis į kažkokį Eduardą Gramarą, trisdešimt penkerių metų Niujorko biuro vedėją, kurį neseniai suėmė, apkaltinę nužudžius trisdešimtmetę žmoną Dorotėją. Svajodamas apie idealų nusikaltimą, Edis pralaužė žmonos kaukolę, o lavoną pasodino prie automobilio vairo. Du to rajono kelių policijos patruliai iš tolo matė, kaip didelis naujas mėlynas „Kreiseris“, kurį Gramaras padovanojo žmonai gimimo dienos proga, pasiutišku greičiu nučiuožė šlaitu žemyn kaip tik ties jų jurisdikcijos riba (tesaugo Dievas mūsų šaunuosius policininkus – rajono ir valstijos!). Automobilis užkliudė stulpą, užskrido ant pylimo, apaugusio šiurkščia žole, žemuogėmis ir šliaužiančia sidabražole, ir apvirto. Ratai dar tyliai tebesisuko saulės atokaitoje, kai patruliai ištraukė ponios G. kūną. Iš pradžių jiems pasirodė, kad moteris žuvo dėl paprasčiausios autokatastros. Deja, sužeidimai, sukėlę mirtį, neatitiko lengvų apgadinimų, kuriuos patyrė automobilis. Aš susitvarkiau sėkmingiau.

Nuvažiavau toliau. Keisto jausmo apimtas pažinau laibą bažnyčios bokštą ir didžiules palmes. Pamišęs, kad amerikietiško priemiesčio gatvėje vienišas praeivis labiau krenta į akis nei vienišas automobilistas,

palikau mašiną bulvare, nes norėjau tarsi pasivaikščioldamas praeiti *Lone street* pro namą Nr. 342. Prieš manęs laukiantį didelį kraujo praliejinimą turėjau teisę šiek tiek atsikvėpti, spazmiškai išraugėti iš sielos visus juodulius. Baltos atsistatydinusio skudurininko vilos langinės buvo uždarytos, ir prie baltos iškabos „Parduodama“, stovinčios gatvėje ant koto ir jau pasvirusios, kažkas buvo pririšęs rastą juodo aksomo plaukų kaspina. Landaus šuns nebebuvo. Sodininkas niekam nebeskambino. Serganti senutė Vizavi nebesėdėjo vynuogienojais apsilijusioje verandoje – kurioje dabar, dideliame vienišo pakeleivio apmaudui, dvi jaunos moterys su arklio uodegos šukuosenomis, vienodomis prijuostėmis juodais žirniukais liovėsi tvarkingios tam, kad pažiopsotų į jį. Ji, matyt, seniai mirusi, o šios dvi veikiausiai buvo jos dukterėčios iš Filadelfijos.

Ar įeiti į savo buvusį namą? Kaip Turgenevo apysakoje, pro pravirą langą – svetainės langą – liejosi itališka muzika. Kokia romantiška sie-la skambino pianinu ten, kur jokie klavišai nenardė ir nesipleškėno tą stebuklingą sekmadienį, kai saulė glamonėjo nuogas mano mergaitės kojas? Staiga pastebėjau, kad nuo vejos, kurią kažkada pjaudavau, į mane žiūri kokių dešimties metų tamsaus gymio, juodų plaukų nimfetė baltomis kelnaitėmis, o jos kerinčiame didelių juodų akių žvilgsnyje slypi kažkas nesuvaldomo. Tariau jai keletą malonių žodžių, visiškai nekaltų, – senamadiškas komplimentas, na – kokios tavo nuostabios akys, bet ji greitai žengtelėjo ataturpsta, ir muzika nutilo, ir karštakošiškos išvaizdos juodaplaukis vyriškis nuo prakaito blizgančiu veidu išlėkė į sodą ir įsistebeilijo į mane. Buvau beketinas prisistatyti, bet staiga sutrikau – taip smarkiai, kaip kad būna sapne, – prisiminęs, kad vilkiu šlykščiai purviną skylėtą megztinį ir mėlynas, ištepliotas moliu kelnes, pajutęs, kad mano smakras apžėlęs, kad mano akys, prašaliečio akys, apsiptylusios krauju... Netaręs nė žodžio apsisukau ir nusliūkinau atgal prie automobilio. Nugeibusį gėlytė, panaši į mažą astrą, augo iš man nepamirštamo plyšio šaligatvyje. Ramiausiai prisikėlusią iš mirusiųjų mis Vizavi dukterėčios išrideno į verandą, tarsi toji veranda buvo ložė, o aš – aktorius. Širdyje melddamasis, kad ji manęs nepažintų, paspartinau žingsnį. Na ir stati gi toji gatvelė! Panirau į gilų bulvaro pavėsį. Raudonas bilietėlis, reiškiantis baudą už neleistinoje vietoje pastatytą automobilį, buvo užkištas už vieno iš valytuvų. Tą bilietėlį aš rūpestingai perplėšiau į dvi, keturias, aštuonias dalis.

Pykdamas ant savęs, kad veltui gaištu laiką, patraukiau į viešbutį – tą patį, į kurį prieš penkerius metus užsukau su nauju lagaminu.

Paėmiau kambarį su vonia, telefonu paskyriau du pasimatymus – dalykinį ir medicininį, nusiskutau, išsimaudžiau, apsivilkau juodą kostiumą ir nusileidau į barą. Ten viskas buvo po senovei. Siaura salė buvo užlieta vis ta pačia blankia, bjauriai raudona šviesa – kuri kadaise Europoje žymėjo landynes, o čia tiesiog „kūrė nuotaiką“ padoriame, „šeimyniniame“ viešbutyje. Atsisėdau prie to paties staliuko, prie kurio sėdėjau vos atvykęs į Ramzdelį, tą dieną, kai tapęs Šarlotės gyventoju nusprendžiau atšvęsti įkurtuves – galantiškai išgėriau su ja pusę butelio šampano ir tuo amžiams užkariavau jos vargšę, iki kraštų sklidiną širdį. Kaip ir tada, mėnuliško veido padavėjas pagal astralinę schemą į penkiasdešimt stikliukų, stovinčių ant didelio padėklo, pilstė cheresą vestuvių pokyliui (ši sykį Murfis susituokė su Fantazija). Be aštuonių trys. Eidamas per holą, turėjau apeiti damų grupę, kurios su *mille grâces** atsisveikino ir skirstėsi po pusryčių klube. Viena jų garsiai kleketuodama puolė sveikintis su manim. Tai buvo stora, mažo ūgio moteris, vilkinti pilka perlinio atspalvio suknele, su ilga, pilka plunksna ant skrybėlės. Pažinau misis Čatfield. Ji su šleikščiai saldžia šypsena užpuolė mane, stačiai degdama pagiežingu smalsumu (ar aš, pavyzdžiui, su Dole nepadariau to, ką Frankas Laselis, penkiasdešimties metų mechanikas, 1948 metais padarė su vienuolikmete Sale Gorner?). Labai greitai tą godų piktumą aš ėmiau kontroliuoti. Ji maniusi, kad aš gyvenu Kalifornijoje. O kaip laikosi?.. Su rafinuotu pasimėgavimu pranešiau jai, kad mano podukra neseniai ištekėjo už puikaus jauno kalnakasybos inžinieriaus, atliekančio slaptą vyriausybinių užduotį šiaurės vakarų valstijoje. Iš netikėtumo ji ėmė prieštarauti, kad nepritarianti tokioms ankstyvoms santuokoms, kad niekada neleisianti savo Filis, kuriai dabar tik aštuoniolika metų...

– Ak, žinoma, – tariau aš ramiai, – žinoma, prisimenu Filisę. Filisę ir stovyklą „Le“. Beje, ar jūsų dukrelė niekad nėra pasakojusi, kaip Čarlis Holmsas tvirkino ten savo bjaurios motušės auklėtines?

– Gėda! – sušuko misis Čatfield. – Kaip jums ne gėda, misteri Humbertai! Visai neseniai vargšą berniuką užmušė Korėjoje!

– Iš tikrųjų? – tariau aš (jausdamasis keistai laisvai, kas būdinga sapnams). – Tai bent likimas! Vargšas berniukas pramušdavo švelniausias, niekada neatsistatančias plėveles, purškė gyvatės nuo-

* Tūkstančiu grimasų.

dus – ir nieko, gyveno kuo puikiausiai, be to, po mirties gavo ordinuką. O dabar, atleiskite, skubu pas advokatą.

Iki Vindmiulerio kontoros buvo visai netoli. Jo rankos paspaudimas buvo labai lėtas, labai stiprus, tačiau tarsi klausiamas. Jis manė, kad gyvenu Kalifornijoje. Ar aš vienu metu nedėstęs Berdslėjaus universitete? Ten ką tik įstojo jo duktė. O kaip laikosi?.. Pateikiau išsamią ataskaitą apie misis Skiler. Dalykinis pokalbis pasirodė esąs labai malonus. Aš visą savo turtą perrašiau jos vardu ir išėjau į rugsėjo karštį, tapęs nerūpestingu skurdžiumi.

Dabar, kai sutvarkiau visus reikalus, galėjau imtis pagrindinio kelionės į Ramzdelį tikslo. Iki šiol, viską darydamas labai metodiškai, kuo ne veltui didžiuojuosi, aš nenuplėšiau Klero Kvilčio kaukės; jis sėdėjo mano požemiuose, laukdamas manęs ateinant su dvasininku ir barzdaskučiu: *Réveillez-vous, Tropman, il est temps de mourir!** Dabar neturiu laiko svarstyti klausimo, kaip įsimenamos fizionomijos (skubiu žingsniu einu pas jo dėdulę); bet leisiu sau pasakyti štai ką: drumstos atminties spirite laikiau kažkieno rupūžišką veidą. Šis veidas keletą kartų šmėkštelėjo man akyse ir aš pastebėjau tam tikrą jo panašumą su gyvenimo džiaugsmo kupinu ir gana nemalonių savo giminaičių, gyvenusių ir mirusių Šveicarijoje. Prisimenu jo hantelius, dvokiantį triko, storas plaukuotas rankas ir plikę, ir į kiaulę panašią kambarinę-sugulovę, – bet apskritai šitas nenaudėlis buvo gana nepavojingas; pernelyg nepavojingas, pridursiu, kad taptų mano grobiu. Būdamas keistos proto būsenos, kuri dabar buvo mane apėmusi, aš tarsi praradau ryšį su Gustavo Trapo atvaizdu: jį visiškai užtemdė dramaturgo Klero Kvilčio veidas, toks, koks su meniniu tikslumu buvo atvaizduotas popirosų „Dromader“ reklamoje ir kabinetinėje fotografijoje, stovinčioje ant jo dėdulės rašomojo stalo.

Andai, kai buvau kito, Berdslėjaus, dantų gydytojo, baisiai simpatiško daktaro Molnaro, pacientu, man teko padaryti rimtą operaciją, po kurios mažai beliko priekinių dantų. Dirbtinius dantis, įstatytus švarplėse, laikė plastmasinės plokštelės ir nepastebima viela, einanti per viršutines dantenas. Šis įtaisas buvo labai patogus, juolab šoniniai dantys liko visiškai sveiki. Tačiau, siekdamas slaptam tikslui suteikti tikrovišką dingstį, pasakiau daktarui Aivorui Kvilčiui, kad

* Pabuskite, metas mirti!

noriu palengvinti veido neuralgiją ir todėl nusprendžiau ištraukti visus dantis. Kiek man kainuos protezai? Kiek visa tai užims laiko, jeigu pirmąjį vizitą jis man paskirs, tarkim, lapkričio pradžioje? Kur dabar gyvena jo garsusis sūnėnas? Ar bus galima visus dantis išrauti per vieną kartą?

Daktaras Aivoras (Ai-voras!) Kviltis, storulis balta palaidine, žilu ežiuku ir plačiais plokščiais politiko-masono skruostais, prisėdo ant rašomojo stalo kampo, svajingai ir viliojančiai mosuodamas viena koja, ir ėmėsi man aiškinti grandiozinį toli siekiantį planą. Jis pasakė, kad iš pradžių padarys man „laikiną protezėlį“ – nešiosiu jį, kol praeis dantenu patinimas. Tada įstatys man nuolatinį protezą. Būtų gerai šiandien pat apžiūrėti burnos ertmę. Jis avėjo dvispalvius batelius su skylučių ornamentu galuose. „Niekšo“ jis nematęs nuo 1946 metų, tačiau buvo įsitikinęs, kad jį būtų galima rasti gimtojoje pilyje, Grimo gatvėje, Parkingtono pakraštyje. Menininko-dantisto svajonė vis augo. Koja siūbavo. Žvilgsnis spindėjo įkvėpimu. Man tai kainuosią šešis šimtus dolerių. Jis pasisiūlė tuojau pat išmatuoti mano burnos ertmę, kad galėtų gaminti laikiną protezą. Mano burna jam buvo stebuklinga ola, pilna neįkainojamų lobių, bet aš jo ten neįleidau.

– Ne, – tariau, – aš apsigalvojau. Tai padarys man daktaras Molnaris. Jis ima brangiau, bet kaip dantistas jis, žinoma, kur kas geresnis specialistas už jus.

Nežinau, ar kada nors mano skaitytojui teks pasakyti tokią frazę. Kalbėdamasis su misis Čatfild, aš jau patyriau tą nuostabų mieguistos laisvės jausmą. Manojo Klero dėdulė liko sėdėti ant stalo, vis dar su svajinga veido išraiška, tačiau koja nustojo sūpuoti rausvų lūkesčių lopšį. Užtat viską girdėjusi sekretorė, išblyškusi, liesa, tragiškų nevykėlės akių blondinė, puolė paskui mane, kad spėtų man už nugaros trinktelėti durimis.

Įspauskite apkabą į rankeną. Spauskite, kol pajusite ar išgirsite trakstelėjimą. Laikosi tvirtai. Talpumas: aštuoni šoviniai. Grūdintas plienas. Skausmingai pasiruošęs išsikrauti.

Pirmoje pasitaikiusioje Parkingtono degalinėje man labai išsamiai paaiškino, kaip rasti Grimo gatvę. Norėdamas būti tikras, kad Kviltį rasiu namie, pabandžiau jam paskambinti, bet paaiškėjo, kad jo telefoną neseniai išjungė. Ar tai reiškia, kad jis išvykęs? Nuvykau pas jį – namas stovėjo per dvylika mylių į šiaurę nuo miesto. Tuo metu naktis jau buvo paslėpusi didžiąją kraštovaizdžio dalį, ir, kai riedėjau siauru vingiuotu plentu, pamėkliškai baltų pakelės stulpelių su atspindžiais vora ėmė naudoti mano automobilio šviesą, kad parodytų tą ar kitą kelio posūkį. Dar galima buvo įžiūrėti upės slėnį iš vienos pusės ir miškingus šlaitus iš kitos, o priekyje drugeliai tarsi vienišos beglobės snaigės plaukė iš tamsos į žadinančią smalsumą mano žibintų šviesą. Dvyliktoje mylioje, kaip ir buvo sakyta, išniro Vermonto pavyzdžio keistas dengtas tiltas, kuris užsimovė ant manęs tarsi užvalkalas; už jo dešinėje išaugo balta siena, o dar už kelių sieksnių pasukau irgi dešinėn į žvyrkelį, kuris ir buvo Grimo gatvė. Dvi tris minutes važiauvau per drėgną, tamsų, tylų mišką. Galop apvalios proskynos vidury išaugo siaubo pilis, didžiulis medinis namas su bokštu. Langai degė raudona ir geltona ugnimi, ir pusė tuzino automobilių buvo užtvindę prievazos alėją. Sustojęs po medžiais ir užgesinęs šviesas, ėmiau ramiai svarstyti kitą savo žingsnį. Veikiausiai poną Kle supo jo bendrininkai ir heteros. Norom nenorom mačiau šio šventiška apšviesto ir nepaprastai apleisto namo vidų – pro „Paauglystės rūpesčių“, apysakos iš vieno Lolitos žurnalų, prizmę, apysakos, pasakojančios apie miglotas „orgijas“, niekšą su priapišku cigaru, narkotikus, asmens sargybinius. Šiaip ar taip, Kle buvo čia. Nieko tokio, grįšiu ryte, kai visi miegos palaimingu miegu.

Neskubėdamas nuvažiauvau atgal į Parkingtoną – savo senu, ištikimu „Ikaru“, kuris taip ramiai, taip žvaliai man dirbo. Manoji Lolita! Nuo 1949 metų automobilio dėklės gilumoje dar voliojosi vienas jos smeigtukas. Dar skriejo blyškūs drugeliai, kuriuos mano žibintai tarsi magnetas ištraukdavo iš tamsos. Dar kai kur pakelėse stovėjo tamsūs kluonai, pasirėmę ant ramentų. Dar žmonės vaikščiojo žiūrėti filmų. Ieškodamas nakvynės praėčiau pro įvažiuojamąjį kino teatrą – kaip tik buvo rodomas kažkoks filmas. Švytėdamas mėnulio baltumu, tiesiog mistišku, palyginti su tamsia, beforme

be mėnesienos, naktimi, milžiniškas ekranas įstrižai tolo į snaudžiančių, niekuo nekaltų laukų tamsą, jame siauras vaiduoklis kėlė pistoletą, vis stiprėjant tolstančio pasaulio įstrižumui tirpdamas tarsi muiliname vandenyje – ir jau kitą akimirką tuopų eilė paslėpė bekūnę gestikuliaciją.

35

Kokią aštuntą valandą išvažiavau iš „Bemiegių žvejų“ poilsia vietės ir kurį laiką sukiojau si po miestą. Mane persekiojo mintis, kad esu nepatyręs budelis, todėl galiu padaryti klaidų. Pagalvojau, pavyzdžiui, kad galbūt per savaitę patronai apkaboje išsijudino; pakeičiau juos naujais. Pistoletą taip rūpestingai išmaudžiau alyvoje, kad dabar jis nuolat tepė juoda bjaurastimi. Įvyniojau jį į tvarstį tarsi sužalotą penį, o į kitą skudurėlį suvyniojau saujelę atsarginių kulku.

Pakeliui mane užklupo audra, bet kai privažiavau prie šiurpulingos pilies, saulė jau degė kaip narsus kankinys, ir drėgnoje, garuojančioje lapijoje klegėjo paukščiai. Svečiai buvo išsivažinėję. Įmantrus ir aptriušęs namas stovėjo tarsi kvaituly, atkartodamas mano paties būseną, nes, kojomis palietęs elastingą, netvirtą žemę, nejučiuom pajutau, kad persistengiau su pastiprinimu.

Mano skambutį palydėjo budri, ironiška tylą. Tačiau atidarytame garaže stovėjo automobilis – ši kartą juodas, panašus į laidotuvių limuziną. Pabandžiau stuktelėti durų žiedu. Nieko. Nekantriai urgzdamas stumtelėjau duris ir – o, stebukle! – jos prasivėrė tarsi viduramžių pasakoje. Tyliai uždaręs jas už savęs, perėjau erdvę ir labai negražų vestibulį; užmečiau akį į svetainę dešinėje; pamačiau ten keletą naudotų taurių, stovinčių tiesiai ant kilimo; nusprendžiau, kad šeimininkas tebėra savo miegamajame.

Ką gi, nušliaušime į viršų. Mano dešinė ranka spaudė kišenėje į skudurą suvyniotą pistoletą, kairė plekšnojo per lipnią baliustradą. Paskutiniame iš mano apžiūrėtų trijų miegamųjų aiškiai kažkas praleido naktį. Biblioteka, pilna gėlių. Kažkoks ypatingas kambarys, beveik be baldų, bet su plačiais, dideliais veidrodžiais ir baltais meškų kailiais ant slidaus parketo. Buvo ir kitų kambarių. Man

šovė gera mintis. Jeigu šeimininkas pasirodys ir kai jis pasirodys (galbūt jis išėjo pasivaikščioti į parką arba tupi slaptame urvelyje), reikia mielajam partneriui atimti galimybę užsirakinti tame ar kitame kambaryje – juk mano būseną neprognozuojama, be to, sunaikinimo procesas gali užtrukti ilgiau, nei manau. Todėl bent penkias minutes vaikščiojau – aiškiai pamišęs, beprotiškai ramus, užburtas ir girtas medžiotojas – ir rakinau duris, laisva ranka kišdamas raktus į kairę kišenę. Senas namas teikė kur kas daugiau galimybių pasislėpti nei šiuolaikinės elegantiškos dėžutės, kuriose sutuoktinių porai tenka slėptis vonioje – vieninteliame rakinamame kampelyje – norint atlikti kuklius planinės vaikadirbystės aktus.

Beje, apie vonias. Ketinau užrakinti trečią miegamąjį, ir tada iš tualetu išėjo šeimininkas, sukėlęs trumpalaikės kaskados šniokštimą. Koridoriaus posūkis negalėjo visiškai mane paslėpti. Nupilkusiu veidu, su maišeliais po akimis, susišiaususių pūkeliu aplink plikę, bet vis dėlto kuo puikiau atpažįstamas dantisto pusbrolio praplaukė palei mane, apsisiautęs violetiniu chalatu, labai panašiu į manąjį. Arba jis mane nepastebėjo, arba laikė neverta dėmesio, nekenksminga haliucinacija, ir, rodydamas savo plaukuotas blauzdas, lunatiko eiseną patraukė laiptais žemyn. Paskui jį nuėjau į vestibulį. Pravėręs ir burną, ir laukujes duris, jis pažiūrėjo pro saulėtą plyšį kaip žmogus, kuriam pasirodė, jog išgirdo atėjus neapsisprendusį svečią, paskambinusį ir tuojau pat nuėjusį šalin. Paskui, toliau ignoruodamas laiptų vidury sustojusį vaiduoklį su lietpalčiu, mielasis šeimininkas įėjo į jaukų buduarą, esantį kitoje svetainės pusėje. Žinodamas, kad dabar jis yra mano ir nenorėdamas skubėti, palikau jį ten ir per svetainę patraukiau į pusiau barą, pusiau virtuvę, kur su pasibjaurėjimu išvyniojau savo mažąjį teplių, stengdamasis ant chromuotų paviršių nepalikti alyvos dėmių – atrodo, būsiu panaudojęs ne tą produktą, alyva atrodė kaip degutas ir buvo baisiai lipni. Su būdingu man kruopštumu perdėjau savo draugužį į kitą nišą ir per svetainę grįžau į vestibulį. Kaip jau esu sakęs, mano eiseną buvo spyruokliuojanti – galbūt pernelyg, kad padėtų sėkmingai įvykdyti užduotį; tačiau širdis krūtinėje daužėsi nuo plėšraus džiaugsmo, ir pamenu, kaip po koja trakstelėjo krištolinė taurelė.

Mielasis šeimininkas pasitiko mane turkiškame buduare.

– Aš vis galvoju, kas jūs toks? – pareiškė jis aukštu pakimusių balsu, rankas gliaui susikišęs į chalato kišenės ir įsmeigęs akis į kaž-

kokį tašką, esantį į šiaurės rytus nuo mano galvos. – Ar tik nebūsité Briusteris?

Dabar tapo aišku, kad jo galva pilna ūkanų ir jis yra visiškai mano valdžioje. Tad galėjau leisti sau pažaisti su šia pelyte.

– Tikra tiesa, – atsakiau mandagiai. – *Je suis Monsieur Brustère**. Pasišnekučiuokime prieš pradėdami.

Jam tai patiko. Jo juodi tarsi rašalas ūsiukai krustelėjo. Nusimečiau lietpaltį. Vilkėjau juodai – juodas kostiumas, juodi marškiniai, be kaklaraiščio. Vienas priešais kitą susėdome į gilius fotelius.

– Žinote, – tarė jis, garsiai skrebendamas mėsingą, šiurkštų, pilką skruostą, ir kreivai išsišiepęs parodė savo smulkius perlinius dantis, – jūs ne itin panašus į Džeką Briusterį. Noriu pasakyti, kad panašumas nėra pribloškiantis. kažkas man sakė, kad jis turi brolių, tarnaujantį toje pačioje telefonų kompanijoje.

Užvaikyti jį galutinai, po visų tų atgailos ir tūžmo metų... Matyti juodus plaukelius ant jo putlių rankų... Visu šimtu akių slysti jo violetiniais šilkais ir gauruota krūtine, iš anksto mėgaujantis būsिमomis kulų padarytomis skylėmis ir sukrešėjusiu krauju, ir kančios muzika... Žinoti, kad laikau jį, šitą pusiau dvasingą, pusiau žmogišką pajacą, šitą niekšą, sodomišku būdu pasisotinusį mano mažyte – o, mano mažyte, tai buvo nepakeliamas malonumas.

– Deja, nesu Briusterio brolis – netgi nesu pats Briusteris.

Jis palenkė į šoną galvą ir atrodė dar labiau patenkintas savimi.

– Na, kalbėk toliau, pajace.

– Puiku, – tarė pajacas, – vadinasi, jūs ne iš telefonų kompanijos, jūs neatėjote man įkyrėti dėl tų neapmokėtų fantastiškų pokalbių?

– O ką, jūs niekad neskambinate?

– Prašau?

Pasakiau, kad man pasirodė, jog jis pasakė, kad jis niekad...

– Ne, aš kalbu apie kitus – apie žmones apskritai. Nekaltinu būtent jūsų, Briusteri, bet išties baisiai kvaila maniera – įeiti į šį kvailą namą nepasibeldus. Jie naudojami tualetu, naudojami virtuve, naudojami telefonu. Antonas skambina į Bostoną, Marija – į Rio. Aš atsisakau mokėti. Jūsų keistas akcentas, senjore.

* Aš esu ponas Briusteris.

– Kvilti, – tariau, – ar prisimenate tokią mažą mergaitę, vardu Doloresa Heiz? Dolè Heiz? Doloresa Kolorade? Geizeris Vajominge?

– Taip, taip, galimas daiktas, kad tai ji skambino į visas tas vietas. Bet argi ne vis vien?

– Man ne vis vien, Kvilti. Reikalas tas, kad aš esu jos tėvas.

– Nesąmonė. Joks jūs ne tėvas. Jūs literatūrinis užsienio agentas. Vienas prancūzas išvertė mano „Gyvąją mėšą“ kaip *La Vie de la Chair**. Tikras idiotizmas!

– Ji buvo mano kūdikis, Kvilti.

Jis buvo tokios būsenos, kad iš tikrųjų sutrikdyti jo buvo neįmanoma, tačiau arogantiška maniera prarado savo tvirtumą. Žvilgsnyje atsirado kažkoks budraus suvokimo šešėlis, todėl jis tarsį pagyvėjo. Nors, beje, žvilgsnis tučtuojau vėl apsilbausė.

– Aš ir pats mėgstu vaikučius, – tarė jis, – daugybė tėvelių yra mano draugai.

Jis nususuko, kažko ieškodamas. Pliaukštelėjo sau per kišenes. Pabandė atsistoti!

– Špygą! – tariau aš – matyt, gerokai garsiau, nei ketinau.

– Nėra ko ant manęs rėkti, – nusiskundė jis keistu moterišku balsu. – Tiesiog ieškau papirosų. Mirtinai norisi rūkyti.

– Jums išties netoli iki mirties.

– Baikite tuos niekus, – tarė jis. – Man ima nusibosti. Ko jums reikia? Jūs, misteris, esate prancūzas? *Vule-vu-buar?* Eime į bariuką ir išmeskime po burnelę...

Jis pamatė mažą juodą pistoletą, gulintį mano delne, tarsį būčiau jam siūlęs.

– O-o! – nutęsė jis (dabar mėgdžiodamas kvailą gangsterį, kokius rodo kine), – koks puikus jūsų pistoletukas. Už kiek parduodate?

Pliaukštelėjau jam per ištiestą ranką, ir kažkaip jis nuo mažo stalielio šalia savo fotelio numetė dėžutę. Iš dėžutės išbiro koks dešimt papirosų.

– Štai kur jos! – tarė jis linksmai. – Pamenate, kaip pasakyta Kiplingo: „*Une femme est une femme, mais un Caporal est une cigarette*“***. Dabar mums reikia degtukų.

* „Kūno gyvenimas“.

** Moteris tai moteris, o „Kapralas“ – tai papirosų rūšis.

– Kvilti, – tariau aš, – pasistenkite susikaupti. Po minutės jūs mirsite. Pomirtinis gyvenimas – kas žino – gali pasirodyti esanti skausmingiausias beprotybės būseną. Savo paskutinį popirosą jau surūkėte vakar. Susikaupkite. Pasistenkite suvokti, kas dabar vyksta.

Tuo tarpu jis plėšė „Dromadero“ popirosą ir čiaumojo trupinius.

– Esu pasiruošęs pasistengti, – tarė jis. – Jūs arba australas, arba vokiečių pabėgėlis. Kaip čia apskritai nutiko, kad jūs su manimi kalbatės? Šis namas – arių, turėkite tai galvoje. Jau verčiau išeikite. Ir prašau nustoti mojuoti šituo koltu. Beje, gretimoje salėje laikau seną naganą.

Nutaikiau vamzdį į jo naktinės šlepetės pirštus ir nuspaudžiau gaiduką. Užsikirto. Jis pažvelgė sau į koją, į pistoletą, vėl į koją. Iš visų jėgų dar kartą paspaudžiau gaiduką, ir pistoletas iššovė – nevykusiai, kažkaip vaikiškai kiauktelėjęs. Kulka įsmigo į storą rausvą kilimą: aš nutirpau iš baimės, kažkodėl įsivaizduodamas, kad ji ten tik nusirito ir gali iššokti atgal.

– Na, kas buvo teisus? – tarė Kviltis. – Jums derėtų būti atsargesniam. Nagi, atiduokite man tą daikčiuką, po galais.

Jis palinko į priekį, norėdamas paimti koltą. Stumtelėjau pajacą atgal į krėslą. Tirštas pasitenkinimas ėmė retėti. Laikas, jau pats laikas jį sunaikinti, bet norėjau, kad prieš tai jis suprastų, kodėl yra sunaikinamas. Užsikrėčiau jo ūkanota būseną. Ginklas mano rankose atrodė suglebęs ir nevykęs.

– Susikaupkite, – tariau, – galvokite apie Dolę Heiz, kurią jūs pagrobėte...

– Netiesa! – sušuko jis. – Kalbate nesąmones. Aš ją išgelbėjau nuo iškrypėlio, tikro niekšo. Jeigu jūs seklys, parodykite savo pažymėjimą, užuot pyškinęs man koją, šunsnuki! Kur pažymėjimas? Aš neatsakau už kitų ištvirkavimus. Kokia nesąmonė! Prisipažįstu, toji smagi kelionė buvo kvailas pokštas, bet juk jūs savo mergiotę gavote atgal, ar ne? Gana tų juokų – eime, išmesime po burnelę.

Paklausiau, kaip jis pageidautų priimti bausmę – stovėdamas ar sėdėdamas.

– Turiu pagalvoti, – atsakė jis. – Juk klausimas labai rimtas. Beje – aš padariau klaidą. Dėl kurios labai apgailėstauju. Matote, jūsų Dolė nesuteikė man jokio malonumo. Kad ir kaip būtų liūdna, bet aš esu impotentas. Be to, padovanojau jai nuostabias atostogas.

Teksase ji susipažino su fantastiškais žmonėmis. Ar jūs girdėjote, pavyzdžiui...

Netikėtai šoktelėjęs į priekį jis užgriuvo ant manęs, ir mano pistoletas nulėkė po komoda. Laimė, jis buvo labiau veržlus nei galingas, ir aš be vargo nustūmiau jį atgal į fotelį.

Atgavęs kvapą jis sudėjo rankas ant krūtinės ir tarė:

– Na štai, prisizaidėme. *Vous voilà dans de beaux draps, mon vieux.* *

Prisilenkiau prie jo. Jis nė nepajudėjo. Prisilenkiau dar labiau.

– Brangus sere, – tarė jis, – baikite žongliruoti gyvenimu ir mirtimi. Esu dramaturgas. Parašiau daug tragedijų, komedijų, fantazijų. Privačiai susukau filmą pagal de Sado „Žiustiną“, nepamiršęs nė vienos aštuonioliktojo amžiaus nedorybės. Parašiau penkiasdešimt du vykusius scenarijus. Aš žinau visas landas ir praėjimus. Leiskite man šituo užsiimti. Kitame kambaryje, regis, yra žarsteklis, leiskite man jį atsinešti, ir su juo ištrauksime jūsų nuosavybę.

Skubriai, dalykiškai, vylingai kalbėdamas jis vėl atsistojo. Pagraibiau po komoda, stengdamasis nenuleisti nuo jo akių. Staiga pamačiau, kad vamzdis kyšo iš po radiatoriaus šalia komodos. Mes vėl susikibome. Raičiojomės po visą kilimą apsikabinę, tarsi kokie du didžiuliai bejėgiai vaikai. Po chalatu jis buvo nuogas, nuo jo bjauriai trenkė ožiu, ir aš dusau, kai jis atsidurdavo viršuje. Paskui aš atsidurdavau viršuje. Mes raičiojomės, tai vienas, tai kitas atsidurdamas viršuje.

Manau, kad ši knyga bus išspausdinta ir skaitoma tik XXI amžiaus pradžioje (prie 1935 metų pridėtu devyniasdešimt metų, gyvenk ilgai, meile mano); ir pagyvenę skaitytojai šioje vietoje veikiausiai prisimins „būtinąją“ filmų apie kaubojus sceną, kurią jie matė, kai buvo dar visai maži. Mūsų peštynėse, beje, aiškiai trūko kumščių smūgių, galinčių parklupdyti bulių, ir skraidančių baldų. Jis ir aš tebuvome stambios lėlės, iškimštos purvina vata ir skudurais. Iš tikrųjų tai buvo begarsis, beformis dviejų literatų tašymasis, kurių vienas iro nuo narkotikų, o kitas sirgo širdies neuroze, be to, buvo girtas. Kai galop man pavyko atgauti savo brangųjį ginklą ir vėl pasodinti scenaristą į gilų fotelį, mes abu šnopavome taip, kaip karvių karaliui ir avinų baronui po susirėmimo niekad nėra tekę šnupuoti.

* Nieko sau situacija, bičiuli.

Nusprendžiau apžiūrėti pistoletą – galimas daiktas, mūsų prakaitas bus ką nors sugadinęs – ir atgauti kvapą, o paskui pereiti prie pagrindinio programos numerio. Norėdamas užpildyti pauzę, pasiūliau jam perskaityti savo paties nuosprendį – jambo ritmu, kurį jam suteikiau. Terminas „poetinis atpildas“ šiame kontekste itin vykęs. Padaviau jam lapą tvarkingo mašinraščio teksto.

– Gerai, – tarė jis. – Puiki mintis. Einu akinių (jis pabandė atsi-stoti).

– Ne.

– Kaip norite. Skaityti garsiai?

– Taip.

– Tada pirmyn. Aha, tai eilės:

Už tai, kad netikėtai nusidėjėlių tu užklupai,

Už tai, kad netikėtai užklupai,

Už tai, kad užklupai,

Už tai, kad netikėtai užklupai mane ir mano klaidą...

Na, parašyta visai neblogai, žinote. Tiesiog puikiai!

...Kada stovėjau nuogas lyg Adomas

Prieš rūstųjį įstatymą

Ir jo geliančias žvaigždes –

Tiesiog nuostabu!

Už tai, kad tu pasinaudojai

Šia mano nuodėme, kada

Bejėgiškai silpau, blyškau, virpėjau,

Tikėdamas laiminga pabaiga,

Įsivaizduodamas mūs santuoką kalnuotoje šaly

Ir ištisą mažų Lolitų būrį...

Na, čia aš ne viską supratau.

Už tai, kad tu pasinaudojai šia

Mana silpnybe išūliai,

Už tai, kad apgavai –

Šiek tiek kartojasi, ar ne? Kur aš sustojau?.. Aha...

*Už tai, kad apgavai ir atėmei
Net galimybę man išpirkti savo kaltę,
Už tai, kad atėmei ir ją, dar vaiką –
Jos metų vaikiščiai
Tik žaidžia savo daikčiuku...*

Taip, pirmoji nešvankybė.

*Ji buvo gležna mergaičiukė,
Dar nešiojo aguonų vainiką
Ir mėgo kepintus kukurūzus
Iš blizgančio maišelio valgyt
Spalvingoj prieblandoj, kurioje indėnai
Už pinigų vis krinta nuo arklių.
Už tai, kad tu pagrobei ją
Iš jos kilnaus globėjo, –
Kakta jo buvo išdidi, balta –
Bet tu jam spjovei į akis
Po antakiais tankiais, suplėšei
Jo šafrano togą ir palikai
Voliotis ryto aušroje ant žemės,
Iš naujo sužeistą šerną
Žibučių, meilės, atgailos
Ir siaubo košmare, o tu
Įgrisusią tau lėlę sudaužei
Į gabalus ir galvą jos paspyrei koja. Už tai,
Už viską, ką tu padarei,
Už viską, ko nepadariau aš, –
Tu mirsi!*

Na ką gi, sere, pasakysiu tiesiai – nepaprastas eilėraštis! Geriausias jūsų kūrinys, kiek galiu spręsti.

Jis sulankstė lapą ir atidavė man.

Paklausiau, gal jis noris prieš mirtį pasakyti ką nors svarbaus. Koltas vėl buvo „naudojamas asmens atžvilgiu“. Jis pažvelgė į jį. Giliai atsiduso.

– Paklauskite, ponuli, – tarė jis. – Jūs girtas, o aš žmogus ligotas. Man reikia ramybės. Turiu rūpintis savo impotencija. Šiandien pas mane užvažiuos draugai, kartu trauksime į svarbų mačą. Šitas farsas su pyškinimu iš pistoleto darosi baisiai nuobodus. Mudu su jumis išauklėti, inteligentiški žmonės, mudu vienodai žiūrime į erotiką, baltašias eiles, taiklų šūvį. Jeigu manote, kad jus ižeidžiau, esu pasiruošęs suteikti bet kokią, net pačią neįmanomiausią kompensaciją. Jeigu norite, sutinku netgi su senamadiška dvikova su kardais arba pistoletais Brazilijoje ar kokioje kitoje patogioje vietoje. Mano atmintis ir mano gražbylystė šiandien ne pačios geriausios formos, tačiau, brangus pone Humbertai, jūs anaip tol nebuvote tobulas patėvis ir aš anaip tol neverčiau jūsų mažosios globotinės prisidėti prie manęs. Tai ji privertė mane surasti jai linksmesnę prieglobstį. Šis namas įrengtas ne taip gerai kaip ranča, kurioje gyvenome su savo mieliais draugais; vis dėlto jis erdvus, vėsus vasarą ir žiemą – žodžiu, labai patogus, o todėl – kadangi ketinu atsistatydinti ir visam laikui išvykti į Angliją arba Florenciją – siūlau jums apsigyventi jame. Namas jūsų, jokio užmokesčio nereikia. Su sąlyga, kad nukreipsite nuo manęs šitą, – jis nešvankiai nusikeikė, – pistoletą. Beje, nežinau, ar mėgstate retus ir nematytus daiktus, bet jeigu mėgstate, galiu pasiūlyti, irgi be jokio užmokesčio, vietoj naminio gyvūnėlio gana jaudinančią mažą pabaisą, mergelę su trimis krūtimis, viena iš kurių yra tiesiog nuostabi, o apskritai ji yra retas ir žavus gamtos kūrinys. O dabar – *soyons raisonnables**. Jūs mane tik bjauriai sužeisite ir paskui pūsate kalėjime, o aš tuo tarpu pamažu sveiksiu tropikuose. Duodu žodį Briusteri, kad gyvensite čia laimingai, naudositės puikiu vynu rūsiu ir visu mano būsimos pjesės pelnu, – šiandien mano banko sąskaita tuštoka, bet nieko, gyvensiu skolon, kaip, poeto žodžiais tariant, gyveno jo tėvas. Čia yra dar vienas privalumas – absoliučiai patikima ir paperkama valytoja, misis Vibrisa – įdomus vardas, – kuri ateina iš kaimo du kartus per savaitę, deja, ne šiandien, o ji turi anūką ir anūkių, ir aš žinau šį tą apie vietos policijos viršininką, tad galiu elgtis su juo kaip su vergu. Aš dramaturgas. Mane vadina Amerikos Meterlinku. Į tai atsakau: Meterlinkas – šmeterlinkas. Gana. Ši situacija labai žeminanti, ir aš nesu tikras, kad elgiuosi teisingai.

* Būkime išmintingi.

Verčiau nevertokite herkulanito su romu. O dabar būkite protingas ir padėkite pistoletą. Aš kadaise susipažinau su jūsų nepamirštamą žmona. Visas mano garderobas jūsų paslaugoms. Ak, ir dar kai kas. Tai jums patiks. Viršuje turiu itin vertingą erotikos kolekciją. Paminėsiu tik vieną eksponatą – prabangų foliantą „Bagrationo sala“, jo autorė žymi keliautoja ir psichoanalitikė Melani Veis – nepaprasta moteris, nepaprasta knyga, – padėkite pistoletą – kurioje aštuoni šimtai nuotraukų su vyriškų organų atvaizdais, juos ji apžiūrėjo ir išmatavo 1932 metais Bardino jūros saloje, taip pat itin pamokančios diagramos, nubraižytos su didele meile po palaimingu dangumi – patraukite pistoletą, – be to, galiu jums parūpinti leidimą dalyvauti vykdant mirties bausmę, ne kiekvienas žino, kad elektros kėdė nudažyta geltona...

Iššoviau. Šį kartą kulka pataikė į kažką kieta – į kampe stovinčios (ir šiek tiek panašios į Skilerių) juodos supamosios kėdės atkalnę, ir kėdė ėmė suptis taip greitai ir žvaliai, kad ką tik į kambarį įėjusį žmogų būtų apstulbinęs dvigubas stebuklas: smarkus kampe stovinčios vienišos kėdės sūpavimasis ir žiojėjanti kėdės tuštuma, kurioje ką tik buvo mano violetinis taikynys. Krutindamas iškeltų rankų pirštus, žaibiškai kraipydamas užpakalį, jis vikriai šmurkštelėjo į gretimą kambarį, ir kitą akimirką mes, sunkiai kvėpuodami, iš skirtingų pusių traukėme duris, kurių raktą buvau pražioposjęs. Aš vėl nugalėjau, ir Klarijus Novus dar vikriau sėdo prie fortepijono ir paskambino keletą bjauriai garsių, tiesą sakant, isteriškų, griausmingų akordų: jo nukarę skruostai krūpčiojo, išskėstos rankos įtemptai kilnojosi, o iš šnervių sklido tas mėšlungiškas šnarpštimas, kurio nebuvo mūsų peštynių kino garso takelyje. Ir toliau kankinamai niūniuodamas pro nosį, jis veltui pabandė koja atidaryti šalia rojalio stovinčią skrynute, panašią į jūrininkų. Kita mano kulka pataikė jam į šoną, ir jis ėmė keltis nuo taburetės, vis aukščiau ir aukščiau, kaip senis Nižinskis pamišėlių namuose, kaip „Ištikimasis Geizeris“ Vajominge, kaip kažkoks mano senas košmaras, kilo į fenomenalų aukštį, ar bent taip man atrodė, ir, praplėšdamas orą, dar krūpčiodamas nuo tamsios, sultingos muzikos, atlošęs galvą, kaukdamas, jis viena ranka griebėsi už kaktos, o kita – už šono, tarsi jam būtų įgėlusi širšė; paskui nusileido ant žemės ir, vėl tapęs apkūniu vyriškiu su chalatų, nulapatavo į holą.

Matau, kaip per holą einu jam iš paskos, ne, ne einu, o šokčioju kažin kokiais dvigubais, trigubais kengūros šuoliukais, tačiau tiesiomis kojomis, iš pradžių jam iš paskos, paskui tarp jo ir paradinių durų – tarsi šokčiau kažkokį įtemptai spyruokliuojantį šokį – kad tik sutrukdyčiau jam išeiti, nes durys, tarsi sapne, buvo praviros.

Vėl įgavęs kitą pavidalą, dabar tapęs didingu ir šiek tiek niūroku, jis ėmė lipti aukštytyn plačiais laiptais, ir pakeitęs poziciją, bet nepriartėdamas pernelyg arti, aš vieną po kito paleidau tris ar keturis šūvius, visi jie buvo taiklūs, ir kas kartą, kai padarydavau tą siaubingą dalyką, kai iššaudavau ir pataikydavau, jo veidas trūktelėdavo, tarytum jis klouno grimasa perdėdavo skausmą; jis sulėtindavo žingsnį, jis užversdavo primerktas akis, jis moteriškai aiktelėdavo ir krūptelėdavo kas kartą, kai pataikydavau, tarsi būčiau jį kutenęs ir kol mano nevikrios, aklos kulkos smigo į jį, kultūringasis Kle, lipdamas laiptais, pusbalsiu pabrėždamas britišką tarseną, visą laiką baisiai trūkčiodamas, virpėdamas, šiepdamasis, tačiau abejingai, atsietai ir netgi mandagiai kalbėjo:

– Ak, juk skauda, sere, nereikia daugiau... Ak, skauda tiesiog nepakeliamai, brangusis sere. Prašau nustoti. Ak, kaip baisiai skauda... Dieve mano! Uch! Bjauru... Žinote, jūs neturėtumėte...

Kai pasiekė laiptų aikštelę, balsas apmirė, bet ir toliau jis ėjo nepaprastai tvirtu žingsniu nepaisydamas švino, susmigusio į jo putnų kūną, kiekio, ir aš staiga beviltiškai sutrikęs suvokiau, kad man ne tik nepavyko jo pribaugti, bet netgi suteikiau vargšeliui naujos energijos, tarsi tos kulkos buvo kapsulės su jaunystės eliksiuru.

Vėl užtaisiau tuščią koltą – juodomis ir nuo kraujo raudonomis rankomis – paliečiau kažką, aptaškytą jo krauju. Paskui nuskubėjau pas jį į viršutinį aukštą.

Jis ėjo galerija, kruvinas ir rimtas, ieškodamas atviro lango, lingavo galvą ir vis dar bandė įkalbėti mane atsisakyti žmogžudystės. Pabandžiau pataikyti jam į smilkinį. Jis pasitraukė į savo miegamąjį su purpurine koše vietoj ausies.

– Lauk iš čia, lauk, – tarė jis kosėdamas ir spjaudydamas; ir netikėdamas savo paties akimis pamačiau, kaip tasai almantis krauju, bet vis dar gyvybingas žmogus lipa į lovą ir užsikloja paklodžių ir antklodžių chaosu. Iššoviau į jį beveik prikišęs pistoletą, tada jis šoktelėjo atgal, ir didelis rausvas burbulas, kažkuo primenantis

vaikystę, atsirado ant jo lūpų, išaugo iki vaikiško balionėlio dydžio ir sprogo.

Galimas daiktas, kad kokias dvi ar tris sekundes buvau praradęs ryšį su tikrove, bet tai visiškai nepanėšėjo į tą sąmonės užtemimą, kuriuo paprastai teisingai save paprastai nusikaltėliai; priešingai, noriu pabrėžti, kad esu atsakingas už kiekvieną pralietają pirslojančio kraujo lašą; bet vis dėlto tam tikras laiko tarpas pranyko: sėdėjau šeimyniniame miegamajame, kur lovoje gulėjo serganti Šarlotė. Kviltis merdėjo. Vietoj pistoleto (ant kurio aš sėdėjau) rankoje laikiau jo šlepetę. Paskui atsipeikėjau, patogiausiu kėdėse ir žvilgtelėjau į rankinį laikrodį. Stiklas buvo iškritęs, bet laikrodis ėjo. Visa ši liūdna istorija truko ilgiau nei valandą. Galų gale jis nutilo. Nepajutau jokio palengvėjimo; priešingai, mane slėgė dar labiau alsinanti našta nei ta, nuo kurios tikėjau išsivaduoti. Negalėjau prisiversti paliesti jį ir įsitikinti, kad tikrai miręs. Šiaip ar taip, iš pažiūros jis atrodė miręs: trūko gero ketvirčio veido ir nuo lubų jau nusileido dvi musės, vos begalėdamos patikėti savo nepaprasta laime. Mano rankos buvo tokios pat kruvinos, kaip ir jo. Šiaip taip nusiprausiau šalia esančioje vonioje. Darbas atliktas, galima keliauti. Kai išėjau į laiptų aikštelę, manęs laukė siurprizas: gyvas dūzgimas, kurį girdėjau ir anksčiau, bet maniau, kad man tiesiog zvimbiam ausyse, – pasirodė esąs balsų ir gramofono muzikos, sklindančios iš apatinės svetainės, mišinys.

Ten radau grupę, matyt, ką tik atvykusių žmonių, kurie nerūpestingai gėrė šeimininko degtinę. Kėdėse išsidrėbė milžiniškas storulis; dvi juodaplaukės, išblyškusios pupytės, aiškiai seserys, viena didesnė, kita (beveik vaikas) mažesnė, kukliai sėdėjo greta ant kanapos kraštelio. Raudonskruostis ryškiai žydrų akių tipas kaip tik atnešė joms dvi taures kažkokio gėrimo iš virtuvės-baro, kuriame dvi ar trys moterys plepėjo ir skimbčiojo ledo gabalėliais. Sustojau tarpduryje ir tariau:

– Ponai, aš ką tik užmušiau Klerą Kviltį.

– Ir gerai padarėte, – atsakė raudonskruostis tipas, siūlydamas gėrimo vienai iš pupyčių.

– Kas nors jau seniai turėjo tai padaryti, – pridūrė storulis.

– Ką jis sako, Toni? – paklausė nuvytusi blondinė iš už baro arkos.

– Jis sako, – paaiškino raudonskruostis, – kad užmušė Kle.

– Ką gi, – tarė dar vienas ponas kilstelėdamas – jis tupėjo svetainės kampe ir rinko plokšteles. – Ką gi, vieną gražią dieną mes turėjome visi susirinkti ir tai padaryti.

– Kad ir kaip ten būtų, – tarė Tonis, – jam jau laikas nusileisti žemyn. Negalime ilgiau laukti, jei nenorime pavėluoti į mačą.

– Duokite šiam žmogui ko nors išgerti, – tarė storulis.

– Gal norite alaus? – paklausė moteris, mūvinti kelnes, iš tolo rodydama man bokalą.

Tylėjo tik pūpytės ant kanapos, abi vilkinčios juodai; jaunesnioji vis čiupinėjo medalioną ant savo balto kakliuko, bet abi tylėjo, tokios jaunutės, tokios prieinamos. Muzika, kol buvo keičiama plokštelė, valandėlei nutilo, ir tada nuo laiptų pusės pasigirdo prislopintas bruzdesys. Kviltis, kurio aš visiškai nelaukiau, kažkaip iššliaužė į viršutinę aikštelę ir ten sunkiai kapanojosi, makaluodamas plaukmenimis; bet netrukus, sukritęs violetine krūva, nurimo – dabar jau amžiams.

– Paskubėk, Kle, – juokdamasis sušuko Tonis ir pridūręs: – Matyt, po vakarykščios skubėti ne taip lengva... – grįžo į svetainę, ir muzika nuslopinu paskutinius jo žodžius.

Štai (pagalvoju aš) – gudragalviško spektaklio, kurį man pastatė Kleras Kviltis, pabaiga. Sunkia širdimi išėjau iš tos medinės pilies ir per kilpuotą saulės ugnį patraukiau savo „Ikaro“ link. Du kiti automobiliai buvo pastatyti iš abiejų mano „Ikaro“ pusių, tad man ne iš karto pavyko išsigauti.

36

Viskas, kas buvo po to, – gana lėkšta ir blyšku. Iš lėto važiauvau į kalną ir ne iš karto pastebėjau, kad šis kelias veda ne į Parkingtoną. Lietpaltį buvau palikęs buduare, savo draugužį – vonioje. Šmėkštelėjo smagi mintis, kad, galimas daiktas, genialus chirurgas pakeis savo paties karjerą ir kartu su ja – kas žino – visą žmonijos likimą tuo, kad atgaivins Tabakkviltį, Klerą-Dromaderą. Apskritai man buvo tas pats; tiesiog norėjau kuo greičiau pamiršti visą šitą nesąmonę, – ir vėliau sužinojęs, kad jis nebeatsigavo, apsidžiaugiau tik dėl vieno dalyko – vadinasi, nereikės daug mėnesių mintimis sekti jo kankinančio ir atgrasaus sveikimo proceso, pertraukiamo visokiausių, atsiprašant, pablogėjimų ir operacijų, o tą sveikimo

procesą, ko gero, vainikuotų mano vizitas, nes norėčiau savo akimis įsitikinti, jog tai ne vaiduoklis, o materialus kūnas. Apaštalas Tomas buvo ne toks jau kvailas. Bet argi ne keista, kad lytėjimo pojūtis, kurį žmogus vertina nepalyginamai mažiau nei regėjimą, ne tik rečiausiai prarandamas, bet ir kritiškomis minutėmis lieka mūsų svarbiausias, jeigu ne vienintelis, tikrovės kriterijus. Aš buvau kiaurai persisunkęs nelaiminguoju Kvilčiu – persiėmęs mūsų imtynėmis prieš praliejant jo kraują.

Dabar kelias driekėsi per laukus. Man atėjo į galvą (ne iš noro protestuoti, ne kaip simbolis ar kas nors panašaus, o tiesiog kaip naujo išgyvenimo galimybė), kad jeigu jau pažeidžiau žmogiškąjį įstatymą, tai kodėl nepažeidus ir kelių eismo taisyklių? Žodžiu, nuvažiavau kaire kelio puse ir pabandžiau – kaip? Pasirodo, visai neblogai. Taip maloniai tirpsta paširdžiai su „įprastinio lytėjimo“ kutenimu, be to, smagina mintis, kad niekas taip nepaneigia pagrindinių fizikos dėsnų, kaip sąmoningas važiavimas ne ta kelio puse. Apskritai nuostabus niežulys, kurį jaučiau, buvo itin prakilnus. Tyliai, mįslingai, ne greičiau kaip dvidešimt mylių per valandą, grimzdau į keistą, veidrodinį pasaulį. Judėjimas plente buvo nedidelis. Retai pasitaikantys automobiliai, lenkiantys mane ta puse, kurią jiems palikau, kurtinamai signalizavo man. O atvažiuojantys priešais vingiavo, blaškėsi ir šaukė iš baimės. Netrukus ėmiau artėti prie tankiau gyvenamų vietų. Važiudamas per raudoną šviesą prisiminiau uždraustą burgundiško vyno gurkšnį iš savo vaikystės laikų. Tuo tarpu kildavo vis daugiau keblumų. Įsigijau palydą – ir iš paskos, ir iš šonų. Paskui priekyje dvi patrulinės mašinos sustojo taip, kad visiškai užstotų man kelią. Sklandžiai išsukau iš plento ir, keletą kartų smarkiai šoktelėjęs, užvažiavau ant žolės pylimo, baisiai nustebinęs ten besiganančias karves, ir ten, truputį siūbuodamas, sustojau. Tarsi kažkokia Hėgelio sintezė susiejo čia du velionius.

Dabar mane turėtų išimti iš automobilio (sudie, „Ikare“, ačiū už viską, senas drauguži!), ir aš iš anksto mėgavausi malonumu atsiduoti daugybei rankų ir niekuo joms nepadėti, kol jos neš mane visiškai ramų, patogiai išsitiesusį, tingiai viskam paklūstantį – tarsi būčiau pacientas, ir jutau begalinę palaimą dėl to, kad esu toks suglebęs ir kad policininkai ir greitosios pagalbos darbuotojai mane laiko taip visiškai patikimai. Ir laukdamas, kol jie užbėgs pas mane į statų šlaitą, sužadinau savo vaizduotėje paskutinį miražą, nuostabos ir nevilties

kupiną vaizdą. Kartą, netrukus po jos dingimo, šlykštaus pykinimo priepuolis privertė mane palikti automobilį sename, pusiau apželsiame kalnų keliūkštyje, kuris čia ėjo lygiagrečiai, čia kirto naujutėlį plentą, ir mirgėte mirgėjo nuo laukinių astrų, besimaudančių blyškiai mėlynos dienos drungnoje galuvasario šilumoje. Ištašytas vėmulio, stačiai išvertusio visus vidurius lauk, prisėdau pailsėti ant akmens, o paskui, pamaneš, kad gaivus kalnų oras padės man greičiau atsigauti, paėjėjau galelį iki žemo akmeninio parapeto stačiojoje plento pusėje. Žiogeliai strykčiojo iš sausų pakelės piktžolių. Lengvutis debesėlis tarsi išskėtė glėbį, pamažu artėdamas prie didelio debesies, priklausančio kitai, nerangiai, pusiau nugrimzdusiai žydrynėje sistemai. Kai priėjau prie palaimingos prarajos, iš ten pas mane atskriejo garsų sąskambiai, tarsi garai, kylantys virš kalnų pramonės miestelio, gulinčio po mano kojomis slėnio raukšlėje. Tarp raudonų ir pilkų stogų keturkampių buvo galima įžiūrėti gatvių geometriją ir žalius medžių debesėlius, ir vingiuojančią upę, ir tarsi brangakmeniai švytulinuojantį miesto sąvartyną, ir už miestelio susikryžiuvusius kelius, skiriančius šviesius ir tamsius laukų lopus, o už viso šito – miškingus kalnų masyvus. Bet netgi ryškiau nei šios regimos, nebyliai džiuginančios spalvos – nes būna spalvų ir atspalvių, kurie su gauduliu švenčia savo sąlytį, – dar ryškiau ir svajingiau ausiai negu anie akiai, plazdėjo ore rinktiniai, nė akimirkai netylantys garsai, pakylantys iki granitinio takelio, ant kurio stovėjau šluostydamasis gleizotą burną. Ir ūmai suvokiau, kad visi šie garsai yra vienos padermės ir kad jokie kiti garsai, išskyrus juos, nekyla iš vaiskaus miestelio gatvių. Skaitytojau! Melodija, kurią girdėjau, susidėjo iš žaidžiančių vaikų balsų, iš jų vienu, ir oras buvo toks vaiskus, toks křištolinis, kad miglotame balsų gaudesyje, balsų ir didingų, ir miniatiūrinių, svetimų ir kartu stebuklingai artimų, atviraširdiškų ir įstabiai paslaptinių, ausis kartais išskirdavo tarsi išsilaisvinusį, beveik artikuliuotą šviesaus juoko pliūpsnį arba ritmušos tarkštelėjimą, arba žaislinio vežimuko dardesį, bet viskas buvo pernelyg toli apačioje, kad akis galėtų įžiūrėti kokį nors judėjimą plonytėse išraižytose gatvėse. Stovėdamas ant aukšto šlaito, negalėjau atsiklausyti tos muzikinės vibracijos, tų paskirų šūksnių tolygaus gaudesio fone, ir štai tada man pasidarė aišku, kad veriantis beviltiškas siaubas mane apėmė ne todėl, kad Lolitos nėra šalia, o todėl, kad jos balso nėra šiame chore.

Štai ir visas mano pasakojimas. Aš perskaičiau jį. Jis apkibęs krisleliais kaulų smegenų, ant jo sukepęs kraujas, ant jo tupia gražios, smaragdu tviskančios musės. Viename ar kitame vingyje jaučiu, kaip mano glituisis „aš“ išsprūsta iš manęs, panirdamas į tokius gilius ir tamsius vandenį, kad nė kiek nesinori ten leistis. Aš užmaskavau tai, kas galėtų įskaudinti ką nors iš gyvųjų. Ir pats apsvarsčiau nemažai sinonimų, kol pasirinkau labiausiai man tinkamą. Mano užrašuose yra ir „Otas Otas“, ir „Mesmeris Mesmeris“, ir „Germanas Germanas“... Bet kažkodėl man atrodo, kad pasirinktasis vardas geriausiai išreiškia reikiamą bjaurumą.

Kai prieš penkiasdešimt šešias dienas pradėjau rašyti „Lolita“ – iš pradžių psichopatų gydykloje, kur tikrino mano protą, o paskui šioje gerai šildomoje, nors smarkiai panašioje į kapą belangėje, – maniau, kad visus savo užrašus panaudosiu teisme, kad išgelbėčiau, ne, žinoma, ne savo galvą, o sielą. Tačiau įpusėjęs darbą pamačiau, kad negaliu išstatyti apžiūrai gyvos Lolitos. Galbūt uždaruose teismo posėdžiuose ir pasinaudosiu kai kuo iš savo pasakojimo, bet jo leidimą teks atidėti.

Dėl priežasčių, kurios gali pasirodyti akivaizdesnės, nei yra iš tikro, aš nusistatęs prieš mirties bausmę; šią mano nuomonę, tikiuosi, palaikys ir mano teisėjai. Jeigu kaip teisiamašis stočiau pats prieš save, nuteisčiau save trisdešimt penkeriems metams laisvės atėmimo už sugedimą ir išsteisinčiau dėl viso kito. Bet netgi tuomet Dolė Skiler veikiausiai gyvens gerokai ilgiau už mane. Žemiau skelbiamą sprendimą priėmiau pagal visus įstatymus ir sutvirtinau pasirašytu testamentu: aš noriu, kad šie užrašai būtų išspausdinti tik po Lolitos mirties.

Taigi nei tavęs, nei manęs jau nebebus tarp gyvųjų, kai skaitytojas atsivers šią knygą. Tačiau kol rašančioje rankoje pulsuoja kraujas, tu liksi tokia pat neatskiriama palaimintos pasaulio materijos dalis kaip aš, ir todėl galiu susisiekti su tavim, nors aš Niujorke, o tu Aliaskoje. Būk ištikima savo Dikui. Neleisk kitiems vyrams lytėti tavęs. Tikiuosi, kad tu mylėsi savo vaikelį. Tikiuosi, kad gims berniukas. Tikiuosi, kad tavo vyras gerai elgsis su tavimi, antraip mano šmėkla persekios jį kaip juodas dūmas, kaip pakvaišęs milžinas ir sudraskys jį į gabalus, ištašys nervas po nervo. Ir nesigailėk K. K. Teko pasirinkti vieną iš dviejų – jį arba H. H., ir norėjosi H. H. leisti išbūti dviem mėnesiais ilgiau, kad jis priverstų tave gyventi

būsimų kartų sąmonėje. Kalbu apie ožius ir angelus, apie patvarių pigmentų paslaptį, apie pranašystę sonete, apie išsigelbėjimą mene. Ir tai – vienintelis nemirtingumas, kurį mudu su tavimi galime patirti drauge, mano Lolita.

TURINYS

PRATARMĖ	5
PIRMA DALIS	11
1	13
2	13
3	15
4	17
5	19
6	24
7	28
8	29
9	35
10	38
11	43
12	58
13	60
14	65
15	67
16	69
17	72
18	77
19	82
20	84
21	92
22	95
23	99
24	104
25	106
26	110
27	110
28	123

29	128
30	134
31	135
32	135
33	141

ANTRA DALIS	143
1	145
2	154
3	166
4	175
5	178
6	180
7	183
8	184
9	189
10	192
11	192
12	198
13	199
14	202
15	207
16	209
17	215
18	216
19	221
20	229
21	236
22	238
23	247
24	252
25	254
26	259
27	265
28	268
29	271
30	282
31	284

32	285
33	289
34	294
35	295
36	307

„Ji buvo Lo, rytais tiesiog Lo, penkių pėdų ūgio (be dviejų verškų ir viena puskojine). Ji buvo Lola ilgomis kelnėmis. Ji buvo Dolė mokykloje. Ji buvo Doloresa duomenų blankuose. Bet mano glėbyje ji visuomet buvo Lolita.

O pirmtakių jinai turėjo? Kaipgi, turėjo... Dar daugiau pasakysiu: ir Lolitos jokios nebūtų buvę, jei vieną tolimą vasarą nebūčiau pamilęs vienos pirmųkštės mergaitės. Vienoje kunigaikštystėje prie jūros (beveik kaip aprašyta Po).

Kada gi tai buvo, a?”

„Lietuvos ryto“ kolekcija

„Lolita“ – garsiausia ir skandalingiausia Vladimiro Nabokovo knyga. Joje pasakojama apie liguistą literatūros profesoriaus ir intelektualo meilę vos paauglystės slenkstį peržengusiai mergaitei. Profesorius Humbertas Humbertas paauglystėje patiria tragišką meilę, žūva jo mylimoji Anabelė. Net ir sulaukęs brandaus amžiaus jis ilgisi trylikametės mylimosios ir jos bruožų ieško kiekvienoje nimfetėje. Anabelės įsikūnijimą Humbertas suranda dvylikametėje Lolitoje. Įsiliepsnoja beprotiška aistra, kuri galų gale prazūdo ir Humbertą, ir pačią Lolitą.

„Lolita“ – tragikomedija, žavinti ne tik pagrindinio veikėjo jausmų stiprumu, bet ir savo išradingu stiliumi. Kalambūrai, žodžių žaismas, stilistinės figūros „Lolitoje“ liejasi kaip iš gausybės rago. Ironiška Nabokovo akis atskleidžia mums ne tik aistros istoriją, bet ir margą JAV gyvenimo ir gamtos panoramą. Kai kurie Nabokovo kūrybos tyrinėtojai net mano, kad Humbertas Humbertas simbolizuoja senąją Europos kultūrą, sužavėtą ir suvedžiotą jaunos ir agresyvios Amerikos – Lolitos.

Šis romanas buvo du kartus ekranizuotas. Pirmąkart, 1962 metais, filmą sukūrė garsusis Stanley Kubrickas, o 1997 metais – režisierius Adrianas Lyne'as.

Parduodama tik su dienraščiu „Lietuvos rytas“
Knygos kaina: 13,99 Lt

ISBN 84-9819-670-1

